

KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA.

21.

1908.

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOKONTTORIN

JULKAISEMA.

HELSINKI.
1913.

HELSINKI

SANOMALEHTI- JA KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO

1913

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.
Alkulause	V
I. Kaupunginvaltuusto.	
A. Kaupungin kiinteän omaisuuden hoitoa koskevat asiat	1
B. Kaupungin irtaimistoa, rahatointa ja hallintolaitoksia koskevat asiat	70
C. Muut asiat.	158
II. Rahatoimikamari.	
A. Kaupungin kiinteän omaisuuden hoitoa koskevat asiat	178
B. Kaupungin irtaimistoa, rahatointa ja hallintolaitoksia koskevat asiat	196
C. Muut asiat.	203
III. Liikennekonttori.	208
IV. Palotoimikunta	211
V. Vaivahoitohallitus	215
VI. Kasvatuslautakunta	240
VII. Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti	244
VIII. Kansankirjasto ja lukusali	250
IX. Rakennustentarkastaja	258
X. Rakennuskonttori	260
XI. Puutarhalautakunta	275
XII. Kaupungin asemakaava-toimikunta.	287
XIII. Vesijohtokonttori	289
XIV. Kaasulaitos	311
XV. Majoituslautakunta	334
XVI. Holhouslautakunta	341
XVII. Köyhäinasianajaja	343
XVIII. Työväenasiain lautakunta	345
Asiarekisteri	356
Oikaistavia	388

ALKULAUSE.

Esilläoleva, Helsingin kaupungin Tilastokonttorin julkaisema vuosikerta Kertomusta Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta on sekä sisältöönsä että muotoonsa nähden toimitettu pääasiassa yhtäpitävästi saman julkaisusarjan aikaisempien, Rahatoimikamarin julkaisemien vuosikertain kanssa. Lisää on kuitenkin tullut rakennustentarkastajan ja vastaasetetun Kaupunginasevakaava-toimikunnan vuodelta 1908 antamat kertomukset, jota vastoin tässä vuosikerrassa ei ole mitään Sähkölaitoksen kertomusta, syystä ettei sellaista vuodelta 1908 ole annettu. Muista muutoksista mainittakoon tässä vain, että Liikennekonttorin, Rakennuskonttorin ja Vesijohtokonttorin vuosikertomukset on otettu erilleen II osasta (Rahatoimikamari), johon ne ennen ovat sisältyneet, sekä että eri kertomusten järjestystä on siten muutettu, että hallitukset, lautakunnat y. m. pääasiallisesti on pantu siihen järjestykseen, jota Tilastokonttori aikaisemmin on noudattanut Helsingin kaupungin kunnalliskalenterissa; sitäpaitsi julkaisussa on otettu käytäntöön läpikäyvät sivunumerot, mikä kirjaa käytettäessä on käytännöllisempi kuin kunkin osan erikseen numeroiminen.

Osat I (Kaupunginvaltuusto) ja II (Rahatoimikamari) on allekirjoittaneen johdolla laadittu Tilastokonttorissa, ja on tämä työ ollut jaettuna siten, että I A osan on kirjoittanut konttorin aktuaari, filosofian maisteri H. Hedlund vainaja sekä I B ja C osan ynnä II osan filosofian maisteri E. A. Fabritius, joka tarkoitusta varten on ollut ylimääräisenä virkailijana konttorin palveluksessa. Molempien näiden osien käsikirjoitukset on allekirjoittanut tarkastanut.

Asianomaisten hallitusten ja lautakuntain laatimista osista III—XVIII, joiden muotoa yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi on Tilastokonttorissa hieman korjailtu, mainittakoon erittäin, että kaikki niissä olevat numero tiedot, mikäli on ollut mahdollista, on konttorissa tarkastettu, mikä on aiheuttanut useita korjauksia, etenkin V, VIII ja XIV osiin.

Julkaisun lopussa olevaa asiarekisteriä, joka eräissä aikaisemmissa vuosikerroissa ei ole ollut kyllin seikkaperäinen, on melkoisesti laajennettu, niin että se esilläolevassa vuosikerrassa sisältää lähes kolme kertaa enemmän hakusanoja kuin lähinnä edellisessä.

Julkaisun suomenkieliseen laitokseen nähden huomautettakoon erityisesti, että Tilastokonttori mitä katujen, tilusten, saarien y. m. nimien suomalaiseen muotoon tulee, vaikkapa monessakin kohden eri mieltä ollen, on katsonut itsensä velvoitetuksi yleensä noudattamaan virallista, Maistraatin maaliskuun 6 p:nä 1909 vahvistamaa luetteloa. Muutamissa tapauksissa, kun siitä poikkeavat nimitykset yleisessä kielenkäytössä ovat siinä määrin vakaantuneet, että viralliseen muotoon palaaminen on näyttänyt erittäin epätodenmukaiselta, miltei mahdottomaltakin, on kuitenkin kielenkäytön hyväksymää eikä virallista nimitystä käytetty.

Jotta kunnalliskertomusten julkaisemista voitaisiin jouduttaa, on Kaupunginvaltuusto nyttemmin, päätöksellään kuluvan tammikuun 21 päivästä, myöntänyt määrärahan erityisen toimittajan ottamiseksi vuosien 1909—15 kertomusten I ja II osia varten, ollen tämä velvollinen vuosittain laatimaan kahden sanottujen osien vuosikerran käsikirjoitukset, ja samalla määrännyt, että nämä sekä alkuperäisinä että toiselle kotimaiselle kielelle käännettyinä ovat tarkastettavaat, I osan käsikirjoitus Kaupunginvaltuuston ja II osan käsikirjoitus Rahatoimikamarin kansliassa. Koska Tilastokonttorin asiana siten puheenalaisten vuosien kertomusten mainittuihin kahteen osaan nähden pääasiassa tulee olemaan kahden vuosikerran painattaminen vuodessa ja sen työ tässä kohden siis melkoisesti vähenee, toivoo konttori, että kunnalliskertomusten julkaiseminen, mikä monet vuodet on suuresti myöhästynyt, vähitellen voidaan niin jouduttaa, että kertomus ilmestyy vuoden kuluessa sen vuoden jälkeen, jota sen sisältö koskee.

Helsingin kaupungin Tilastokonttori, tammikuun 29 päivänä 1913.

Harald Dalström.

I. Kaupunginvaltuusto.

A. Kaupungin kiinteän omaisuuden hoitoa koskevat asiat.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto joulukuun 17 päivänä 1907 pitämäs-^{VI kaupungin-}sään kokouksessa oli päättänyt¹⁾ alamaisesti esittää vahvistettavaksi ^{VI kaupungin-}kaupunginosan asemakaavan muutosta varten laaditun ehdotuksen, oli ^{osan asemakaa-}Hänen Keisarillinen Majesteettinsa armollisella käskyllä huhtikuun 14 ^{van muutoksen}päivältä 1908 suvainnut suostua sanottuun esitykseen, mikä Valtuustolle ^{vahvistus.}tiedoksi annettiin²⁾ Maistraatin kirjelmällä huhtikuun 25 päivältä.

Kunnallisten työväenasuntojen rakentamista varten asetetun toimi-^{Korttelia n:o 372}kunnan tekemän esityksen vahvistuksen hankkimisesta sellaiselle kau-^{koskeva asema-}pinginasemakaavan muutokselle, että kaikki tontit korttelissa n:o 372 ^{kaavan muutos.}XII kaupunginosassa saataisiin rakentaa yhteen, Kaupunginvaltuusto hyväksyi³⁾ hankittuaan asiasta Terveystaloutakunnan lausunnon.

Sittemmin Maistraatti ilmoitti⁴⁾ kirjelmässään elokuun 29 päivältä, että K. Senaatti 13 päivänä sanottua kuuta oli vahvistanut mainitun asemakaavamuutoksen, kuitenkin sillä ehdolla, että yhdistämisen kautta syntyvästä tontista ei saisi suurempaa pinta-alaa rakentaa kuin olisi luvallista, jos kullekin tontille erikseen rakennettaisiin.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 5 päivänä^{Södervikin alu-} 1907 oli antanut Rahatoimikamarille toimeksi jättää ehdotuksen sellaiseksi ^{etta koskeva} asemakaavan muutokseksi ^{kaupungin-} Södervikin aluetta varten, että uudelle Kaasu- ^{asemakaavan} ja Sähkölaitokselle luovutetut⁵⁾ paikat sanotulla alueella otettaisiin tehdastontteina asemakaavaan, lähetti Kamari kirjelmän ohella huhtikuun 2 päi-

¹⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 5 ja ss. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 10 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 29 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 4 §. — ⁵⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 67.

vältä Rakennuskontorissa laaditut piirustukset mainitunlaista kaupungin-
asemakaavan muutosta varten, joitten mukaan Kaasulaitoksen tontti mer-
kittäisiin n:olla 9 Pääskylänkadun varrella korttelissa n:o 252, Sähkö-
laitoksen tontti n:olla 8 Sörnäsän Rantatien varrella samassa korttelissa
sekä se tontti, joka varattaisiin paikaksi molempien laitosten henkilö-
kunnalle, n:olla 10 Sörnäsän Rantatien varrella korttelissa n:o 253. Sen
ohella esitti Kamari, että asianmukainen vahvistus puheenalaiselle ehdo-
tukselle hankittaisiin K. Senaatilta.

Tähän esitykseen Valtuusto suostui ¹⁾, sen jälkeen kun Terveyden-
hoitolautakunnalla ei ollut mitään sitä vastaan muistuttamista terveydelli-
seltä kannalta katsoen.

K. Senaatti vahvisti sittemmin esittelyssä elokuun 13 päivänä maini-
tun kaupungin-asemakaavan muutoksen, minkä Maistraatti kirjelmällä 29
päivältä sanottua kuuta ilmoitti Valtuustolle tiedoksi ²⁾.

Erään Vallilan
alueen ottami-
nen kaupungin
asemakaavaan.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässään anoi „Sörnäs Snickeri
AB.“ lupaa saada esiintuoduilla syillä huutokaupatta, tehtävän arvioimi-
sen mukaan, lunastaa yhtiöllä vuokralla olevat Vallilan tilukseen kuuluvat
alueet sekä sellaiseen toimenpiteeseen ryhtymistä, että mainitut alueet
otettaisiin kaupungin asemakaavaan. Sittenkun Kaupungin-asemakaava-toi-
mikunta, jolta lähetekirjelmällä maaliskuun 24 päivältä oli vaadittu ³⁾ lau-
sunto asiasta, oli huomauttanut, että ennenkuin yleinen asemakaava pohjois-
puolella XI ja XII kaupunginosaa olevaa kaupunkiin yhdistettyä aluetta
varten oli laadittu, olisi kovin arveluttavaa ratkaista, voitaisiinko mainitun
yhtiön haluama alue luovuttaa sanottuun tarkoitukseen, ja tämän perus-
tuksella evännyt sanotun anomuksen sekä Rahatoimikamarikin puoles-
taan oli hyväksynyt Toimikunnan lausuman mielipiteen, päätti ⁴⁾ Valtuusto
hylätä kyseessä olevan yhtiön anomuksen.

Alan lohkasem-
minen tontista
n:o 2 Ratakadun
varrella.

Maistraatin kirjelmällä helmikuun 8 päivältä sai Kaupunginvaltuusto
tiedon siitä ⁵⁾, että K. Senaatti esittelyssä 27 päivänä edellistä tammikuuta
oli suostunut Valtuuston esitykseen ⁶⁾ alan lohkasemisesta tontista n:o 2
Ratakadun varrella mahdollisesti tarvittavaa kadun tasoittamista varten.

XV kaupungin-
osan asemakaa-
van laajennus.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 22 päivänä
1907 oli päättänyt ⁷⁾, että kaksi Meilansin eteläisellä rajalla olevaa tilus-
aluetta otettaisiin kaupungin-asemakaavaan, jos ja ennenkuin niiden kauppa

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 28 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 5 §. — ³⁾ Valt.
pöytäk. 24 p. maalisk., 31 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 24 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk.
25 p. helmik., 9 §. — ⁶⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 21. — ⁷⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv.
I. 21 ja ss.

vastaisia Yliopiston sairaaloita varten valtiolaitoksen kanssa päätettäisiin, ilmoitti Rahatoimikamari kirjelmässään joulukuun 3 päivältä, että Lääkintöhallitus, joka sillä välin oli K. Senaatilta saanut käskyn päättää Helsingin kaupungin kanssa sanotun kaupan, Kamarilta oli anonut sellaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä, että mainittu kauppa mahdollisimman pian saataisiin toimeen, minkä ohella Kamari esitti, että Valtuusto hankkisi K. Senaatilta vahvistuksen Rakennuskonttorin laatimalle, kirjelmään liitettylle ehdotukselle sellaiseksi XV kaupunginosan asemakaavan muutokseksi, että siihen m. m. tulisi lisää kaksi korttelia, n:ot 526 ja 527. Esityksen Valtuusto hyväksyi ¹⁾.

Korttelin n:o 139 järjestelyyn nähden anoi ²⁾ Rahatoimikamari, oheensuostamalla asiaan kuuluvan asemakaavapiirustuksen, Kaupunginvaltuustolta sellaista asemakaavan muutosta, että makasiinitontit n:ot 10—12 korttelissa n:o 138 yhdistettäisiin ranta-alueeseen, että tonttia n:o 4 L. Satamakadun varrella alaltaan pienennettäisiin, että pohjoispuolella tontteja n:ot 1 ja 3 sekä osaksi n:o 5 Rahapajakadun varrella olevasta käyttämättömästä alueesta muodostettaisiin neljä uutta tonttia sekä että näiden uusien tonttien ja makasiinikorttelin n:o 138 väliin jätettäisiin 13 metrin levyinen vapaa tila, josta 8 metriä lähinnä uusia tontteja olisi tasotettava kaduksi.

Enempää valmistelua varten lykättiin ³⁾ kyseessä oleva asia sekä Terveystieteiden lautakuntaan että Kaupunginvaltuustoon että Asemakaava-toimikuntaan. Samalla kun Terveystieteiden lautakunnalla ei ollut terveydelliseltä kannalta katsoen mitään muistuttamista Rahatoimikamarin esitystä vastaan, ehdotti Asemakaava-toimikunta, joka muuten pääasiassa hyväksyi Kamarin suunnitelman, toisin muodostettavaksi tontin n:o 11 korttelin n:o 139 ja makasiinikorttelien väliin korttelissa n:o 138 aiotun kadun varrella, siten että sanotusta tontista itäisin osa lohkastaisiin ja sen pohjoista rajaa niin siirrettäisiin, että se joutuisi yhteen suuntaan makasiinikorttelien eteläisen rajan kanssa, joten useinmainittu katu loppuosaltaan saisi pohjoisen suunnan.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta antoi ⁴⁾ Valtuusto sittemmin Rahatoimikamarille tehtäväksi huomioonottamalla Asemakaava-toimikunnan tekemät muutosehdotukset antaa laatia ja Valtuustolle jättää asemapiirustuksen mainitunlaista kaupungin asemakaavan muutosta varten. Kamari ei kuitenkaan ennen vuoden loppua suorittanut sanottua tehtävää.

Sittenkun K. Senaatin Siviilitoimituskunta kirjelmässään tammikuun 20 päivältä oli ilmoittanut, että koska valmistelevalle käsittelystä K. Se-

VIII kaupunginosassa olevan korttelin n:o 139 järjestely.

Vahvistettu rakennusjärjestys XIII, XIV ja XV kaupunginosille.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 20 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 55, v. 1907. — ³⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 31 §, ja 16 p. kesäk., 49 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 47 §.

naatissa Kaupunginvaltuuston anomusta toukokuun 28 päivältä 1907 vahvistuksesta XIII, XIV ja XV kaupunginosain rakennusjärjestykseksi laaditulle ehdotukselle ¹⁾ oli katsottu tarpeelliseksi ottaa huomioon erinäiset Kaupunkien yleisen paloapuyhtiön Johtokunnan ja Yleisten rakennusten Ylihallituksen sanottua ehdotusta vastaan tekemät muistutukset, K. Senaatti oli tahtonut antaa Valtuustolle tilaisuuden ottaa puheenalaisen ehdotuksen mainituilta puolilta uudelleen harkittavaksi, ennenkuin asia lopullista toimenpidettä varten K. Senaatissa esiteltäisiin, päätti ²⁾ Valtuusto samalle valiokunnalle, jolla oli aikaisemmin ollut tehtävänä ehdotuksen laatiminen sanotuksi rakennusjärjestykseksi, antaa toimeksi ottaa harkittavakseen esitetyt muistutukset sekä antaa niistä lausunnon.

Mainitun valiokunnan asiasta antaman lausunnon ³⁾, joka sisälsi esityksen erinäisten §§:äin muuttamisesta kyseessä olevassa ehdotuksessa rakennusjärjestykseksi, Valtuusto hyväksyi ⁴⁾, minkä jälkeen sen siten muutettuna Valtuuston anomuksesta K. Senaatti vahvisti maaliskuun 9 päivänä, jonka Maistraatti kirjelmässä 6 päivältä seuraavaa huhtikuuta ilmoitti Valtuustolle tiedoksi ⁵⁾.

Anomus muutetusta rakennusjärjestyksestä kortteille n:ot 180, 182, 183 ja 185.

Huokeitten asuintonttien lisäämistä varten asetetun valiokunnan antaman lausunnon mukaisesti Kaupunginvaltuusto jätti huomioon ottamatta ⁶⁾ erinäisten kortteille n:ot 180, 182, 183 ja 185 olevien tonttien omistajain tekemän anomuksen eräitten muutosten tekemisestä sanottuja kortteita varten voimassa olevaan rakennusjärjestykseen.

Rakennusjärjestys erinäisille kortteille Töölön kaupunginosissa.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta antoi ⁷⁾ Kaupunginvaltuusto Töölön kaupunginosien yleisen rakennusjärjestyksen ehdotuksen laatimista varten asetetulle valiokunnalle toimeksi myöskin ehdotuksen tekemisen eri rakennusjärjestykseksi huvilatonteiksi aiotuille kortteille sanotuissa kaupunginosissa. Valiokunta ei kuitenkaan ennen vuoden loppua suorittanut tehtäväänsä.

Rakennusjärjestys erinäisille kortteille XII kaupunginosassa.

Lisäksi sai mainittu valiokunta toimekseen ⁸⁾ laatia samanlaisen ehdotuksen kortteille n:ot 376 - 389 XII kaupunginosassa, jotka Valtuuston päätöksen mukaan marraskuun 21 päivältä 1905 ⁹⁾ luovutettaisiin etupäässä pieniä asuntoja sisältävien talojen rakentamiseen. Valiokunta ei kuitenkaan vuoden kuluessa jättänyt vaadittua ehdotusta.

¹⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 13 ja ss. — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 1 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 3. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 9 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 7 §. Rakennusjärjestys on Kunn. aset. kok. 1908 n:o 1. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 17 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 29 p. maalisk., 34 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 20 §. — ⁹⁾ Kts. 1905 vuod. kert., siv. I. 7 ja ss.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kirjelmässään lokakuun 22 päivältä 1907 oli anonut ¹⁾ vahvistusta VI kaupunginosassa länsipuolella Laivurinkatua olevan alueen rakennusjärjestykselle, lähetti Maistraatti, kirjelmänsä kera huhtikuun 27 päivältä, Uudenmaan läänin Kuvernöörin lähetekirjelmän ja K. Senaatissa puheenalaista asiaa käsiteltäessä syntyneet asiakirjat antaakseen Valtuustolle tilaisuuden oikaista ja täydentää sanottua ehdotusta sen alueen rajoittamiseen nähden, jota varten mainittu ehdotus rakennusjärjestykseksi oli tarkoitettu.

Uusi rakennusjärjestys osalle VI kaupunginosaa.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ²⁾ Valtuusto, että kyseessä olevan ehdotuksen nimike ja alkulause olisi oleva seuraava:

„Ehdotus rakennusjärjestykseksi sille osalle VI kaupunginosaa, jota rajoittavat Laivurin-, Tehtaan-, Perämiehen- ja Hernesaarenkadut sekä Speranskitie.

Se Helsingin kaupungin VI kaupunginosan alue, jota rajoittavat Laivurin-, Tehtaan-, Perämiehen- ja Hernesaarenkadut sekä Speranskitie, rakennetaan mainittua aluetta varten vahvistetun asemakaavan ja toukokuun 3 päivänä 1895 kaupungille annetun yleisen rakennusjärjestyksen määräysten mukaan niillä poikkeuksilla sanotusta rakennusjärjestyksestä, jotka alempana mainitaan.“

Rahatoimikamarin esityksestä vahvisti ³⁾ Kaupunginvaltuusto Kaupungin-asemakaava-toimikunnan laatiman ehdotuksen n. s. sisäpuolisiksi rakennusrajoiksi tonteille kortteleissa n:ot 402, 404—405, 409—411, 428 ja 486 Töölön kaupunginosissa, minkä ohella Kamari velvoitettiin ryhtymään toimenpiteisiin niiden merkitsemiseksi sekä kaupungin tonttikirjaan että näistä tonteista aikanaan laadittaviin kauppakirjoihin ynnä niitä seuraaviin tonttikarttoihin.

Sisäpuoliset rakennusrajat Töölön kaupunginosissa.

Niinikään vahvisti ⁴⁾ Valtuusto samanlaiset rajat kortteleille n:ot 416, 423, 435—436, 442, 473—474, 477, 479, 483 ja 487.

Estääkseen käyttämästä takapihoina, varastopaikkoina ja ajoneuvojen y. m. säilytyspaikkoina Töölön kaupunginosien sisäpuolisten rakennusrajojen määräyksestä syntyviä avonaisia yhteisiä piha-alueita päätti ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto sanottujen kaupunginosien rakennusjärjestyksen selventämiseksi määrätä, että mainituille alueille olisi järjestettävä istutuksia, leikkikenttiä, hiekotettuja käytäviä y. m. s. kaupunginpuutarhurin siitä antamain osotusten mukaisesti sekä että, elleivät talonmistajat voisi yhtyä olemaan jakamatta yhteistä piha-aluetta aitauksella, sellainen aitaus ei saisi kohota

Määräyksiä yhteisistä piha-alueista Töölön kaupunginosissa.

¹⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 5 ja ss. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 5 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 16 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 21 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 13 §.

enempää kuin 1.2 metriä maanpinnasta ja sellaisena olisi oleva lävistetty säleaita, mistä kaikkesta erikoisia määräyksiä otettaisiin sellaisista tonteista laadittaviin kauppakirjoihin.

Halpojen asun-
tojen saannin
lisääminen.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 22 päivänä 1907 oli lykännyt ¹⁾ herra Nyströmin tekemän esityksen toimenpiteistä halpojen asuintonttien saannin lisäämiseksi esityksentekijän sekä herrojen von Wrightin ja Tallbergin ynnä lakitieteentohtori Leo Ehrnroothin ja lääketieteentohtori W. Zilliacus'en muodostamaan komiteaan, antoi sanottu komitea asiasta laajan, toukokuussa 1908 päivätyn mietinnön ²⁾.

Siinä aluksi huomautettuaan, että kysymyksellä asunnonpuutteen lieventämisestä olisi sellainen yhteiskunnallinen merkitys, että sen ratkaiseminen ei kuuluisi yksinomaan vapaalle yritteliäisyydelle ja filantrooppisille yhdistyksille, vaan myöskin kaupunkien kunnallishallinnolle, joka käsitys sekä ulkomailla että meilläkin yhä enemmän oli voittanut alaa, mainitsi komitea, että asuntokysymystä paraiten kuvasivat yhtäjaksoisesti nousevat vuokrat, asuntojen ala-arvoinen laatu ja vaikeus saada huoneustoja. Työväestöön nähden, joka kovimmin kärsi mainituista epäkohdista, olisi syynä sanottuun asunnonpuutteeseen suuri Helsinkiin muuttaminen, jonka aiheuttivat yhtä hyvin vilkas rakennustoiminta ja muutkin moninaiset eri ansiotilaisuudet täällä, kuin myös suurkaupunkielämän houkutukset. Tukholman työväen asunto-oloihin verrattuina olisivat Helsingin olot sekä asuntojen tilavuuteen että vuokriin nähden sangen epäedulliset, minkä komitea näytti toteen Terveystaloutakunnan vuonna 1900 toimittamasta työväenasuntotutkimuksesta otetuilla numeroilla.

Vaikkapa rakennustoiminta Helsingissä oli ollut vilkas, ei se kuitenkaan ollut kyennyt pysymään kaupunkiin muuton tasalla. Erityisesti oli vähävaraisten henkilöiden asuntojen syntyä ehkäissyt osaksi se, että suurpääoma ei mielellään sijoittunut sellaisiin yrityksiin, koska vuokratulo pikkuhuoneustoista oli sekä epätasaista että epävarmaa ja vuokrien periminen mutkallista ja vaikeaa, osaksi kaupunginasemakaavan jako tontteihin, koska sen kokoisille tonteille kuin pääkaupungin asemakaavassa on ollut, oli siihen asti voimassa olevien rakennusjärjestelmien määräysten johdosta etupäässä vain suuria ja kalliita rakennuksia voitu rakentaa.

Sittenkun komitea tämän jälkeen oli selvittänyt, mitä Helsingin kaupunki aikaisemmin oli tehnyt asunnonpuutteen poistamiseksi, ja huomauttanut, että voimassa oleva lainsäädäntö meillä sallisi laajan sopimus-

¹⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 85. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 14.

vapauden kaupunginmaan vuokraamiseen nähden, siirtyi komitea esittämään niitä toimenpiteitä, jotka vieläkin samaisessa tarkoituksessa olisivat tarpeelliset. Sitä varten ehdotti komitea ensinnä, että Vallilan alue jaettaisiin pikkutontteihin, joitten pinta-ala vaihtelisi 300 ja 440 m²:n välillä. Ollen useitten jo toimivien teollisuuslaitosten läheisyydessä ja koska myöskin vastaiset kunnalliset sähkö- ja kaasulaitokset sijoitettaisiin tähän tienooseen, olisi ehdotettu alue erittäin sopiva työväenkaupunginosaksi. Koska kustannukset tasottamisesta ja kanavoimisesta olisi laskettava 311,000 markaksi ja maa olisi arvioitava 290,000 markaksi, voitaisiin jaettavaksi ehdotetun alueen kokonaisarvo laskea 601,000 markaksi.

Tontteja olisi luovutettava vuokralle kolmenkymmenen vuoden ajaksi, ja olisi vuokraajalle myönnettävä oikeus, ellei tonttia vaadittaisi muihin kaupungin tarpeisiin, jatkaa vuokraa vielä kaksi kertaa, kymmeneksi vuodeksi kerrallaan ja korotettua vuokramaksua vastaan, joten kaupunki pääsisi nauttimaan mahdollista tonttiarvon nousua. Vuokramäärä olisi laskettava siten, että se tekisi 2.5 % maan alkuperäisestä arvosta ja 5 % muusta tonttiarvosta, joten tultaisiin noin 25 pennin suuruiseen määrään m²:ltä. Tontit olisi tarjottava huutokaupalla. Aasukkien ottaminen olisi ankarasti kiellettävä.

Komitea ehdotti vielä, että kaupunki itse alkaisi rakennustoitinnan Vallilassa ja siinä tarkoituksessa rakennuttaisi muutamia neljää eri mallia, nimeltä A, B, C ja D olevia rakennuksia, joitten luonnospiirustukset ja kustannusarviot komitean pyynnöstä olivat laatineet kaupunginarkkitehti ja kaupungingeodeetti. Oheenliittäen mainitut piirustukset, ehdotti komitea, että kaupungin teettämät rakennukset omaan kustannushintaansa luovutettaisiin etupäässä kaupungin palveluksessa pitkän aikaa olleille työmiehille, jotka olivat toimessaan kunnollisesti käyttäytyneet.

Lisäksi oli komitea laatinut ehdotuksen sekä välikirjaksi että rakennusjärjestykseksi Vallilan aluetta varten, ollen sanotut ehdotukset näin kuuluvia:

Välikirjan ehdotus.

Helsingin kaupunki vuokraa täten N. N:lle tontin n:o kadun varrelta Vallilan korttelista n:o ... 30 vuoden ajaksi, luettuna vuoden loppuun, seuraavilla ehdoilla:

1:ksi. Vuokratilalle saa rakentaa ainoastaan Kaupunginvaltuuston .. päivänä kuuta tälle alueelle vahvistaman rakennusjärjestyksen mukaisia asuinhuoneuksia ulkokuoneineen.

2:ksi. Vuokratila pitää olla täydellisesti rakennettu Maistraatin hyväksymäin piirustusten mukaisesti vuoden kuluessa tämän jälkeen, eikä tehtyä rakennusta saa kaupungin myönnytyksettä kokonaan, eikä osittain purkaa. Jos joku osa rakennusta palaa, on se viipymättä jälleen rakennettava.

Jos ilmaantuu syytä edellä määrätyn rakennusajan pidentämiseen, saa Rahatoimikamari asianhaaroja tutkittuaan sen myöntää.

3:ksi. Vuokranottajan tulee pitää puhtaana sekä talvisaikaan lumesta puhtaana puolet tonttiin rajoittuvan katuosuuden leveyttä.

4:ksi. Vuokratilalla ei saa harjoittaa mallas- eikä väkijuomain anniskelua eikä myyntiä.

5:ksi. Veroa suoritetaan ennakolta markkaa vuodessa, joka on vuosittain lokakuun 1 päivänä maksettava Rahatoimikonttoriin.

6:ksi. Kaupunki pidättää itselleen oikeuden teettää tarpeelliset johdot vuokraamaan tahi sen yli. Vahingon, mikä tästä voi koitua vuokranottajalle, korvaa kaupunki valitsemainsa kahden arviomiehen arvion mukaan.

7:ksi. Kaupunki pidättää itselleen oikeuden alueen uuden jaoituksen toimeenpanoa tahi kadun teettämistä varten ennen vuokrakauden loppua lunastaa vuokratila sen teknillisen arvon mukaan, mikä asuinhuoneuksella on silloisessa kunnossaan arvioituna. Sanotun arvioimisen on toimittava kolmijäseninen sovintolautakunta, johon kaupunki ja tilanhaltija kumpikin valitsevat yhden ja nämä yhteisesti kolmannen jäsenen. Jos kolmannen jäsenen vaalista ei voida sopia, tahi jos tilanhaltija laiminlyö valita jäsenen 14 päivän kuluessa kehotuksen saamisesta, on Maistraatin asia toimittaa sellainen vaali. Sovintolautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta.

8:ksi. Vuokranottajalla on valta kaupunkia kuulustamatta luovuttaa vuokraoikeus toiselle; kuitenkin on se, jolle vuokraoikeus on luovutettu, velvollinen kuukauden kuluessa ilmoittamaan siitä kirjallisesti Rahatoimikamarille näyttämällä luovutuskirjan. Sellaisessa luovutuksessa älköön vaadittako muuta maksua kuin kohtuullinen korvaus tilasta; ollen kaupungilla oikeus vastakkaisessa tapauksessa, sillä tavoin toimitetun arvioimisen nojalla kuin edellä 7 momentissa on sanottu, lunastaa rakennukset, jossa tapauksessa vuokraoikeuskin lakkaa.

9:ksi. Vuokranottaja on velvollinen ympäröimään tontin aitauksella.

10:ksi. Vuokranottaja on velvollinen pitämään tilalla olevat rakennukset ja aitaukset siistissä kunnossa sekä täyttämään mitä kaupunki toimitetussa katselmuksessa on siinä kohden määrännyt.

11:ksi. Vuokranottaja on velvollinen tilalla olevan huoneiston vuokralle antamiseen nähden vaarinottamaan mitä siitä erittäin määrätään.

12:ksi. Vuokranottaja on velvollinen hankkimaan pääsyn tilan huoneistoihin asunnontarkastuksen toimittamista varten.

13:ksi. Siinä tapauksessa ettei kaupunki vuokrakauden päättyessä tarvitse tonttia kaduntasoituksen tahi alueen uuden jaoituksen toimeenpanemiseksi, on vuokranottajalla oikeus saada vuokra pitennetyksi kymmeneksi vuodeksi ja sitten vieläkin kymmeneksi vuodeksi, jos hän tyytyy kaupungin kumpaisellakin kerralla viimeistään kolme vuotta ennen vuokrakauden päättymistä määräämään veroon. Jos vero nousee enemmän kuin 50 %:lla yli viime määränsä eikä vuokranottaja siihen tyydy, on kaupunki velvollinen lunastamaan rakennukset sovintolautakunnan edellä mainitussa järjestyksessä toimittaman arvioimisen mukaan niiden silloisesta teknillisestä arvosta, arvonnousun määrästä kuitenkin vähennettyä 25 % ensimmäisen vuokranpitennyksen päättyessä. Sanottuun arvioon ei saa hakea muutosta.

14:ksi. Vuokratontin saa vuokranottaja kohta haltuunsa.

15:ksi. Joka kolmantena vuokrakauden vuotena taikka useammin, jos

tarpeelliseksi havaitaan, toimittaa kaupunki kesä—syyskuussa vuokramiehen kustannuksella tilan katselmuksen, jotta saadaan selville sen kunto sekä onko vuokraehdot täytetty; ollen vuokramies velvollinen, kutsumuksen saatuaan, itse tahi asiamiehen kautta olemaan katselmuksessa saapuvilla.

16:ksi. Jos asukkien ottamisesta annettua kieltoa rikotaan, tulee Raha-toimikamarin antaa vuokramiehelle varotus sekä, jollei oikaisua määrätyn ajan kuluessa tapahdu, korottaa veroa, ei kuitenkaan enempää kuin 100 % kerrallaan. Jos vuokranottaja laiminlyö rakentaa tontin siinä ajassa, kuin 2 mom:ssa sanotaan, olkoon vuokraoikeus menetetty, ellei rakennusajan piten-nystä ole myönnetty.

Helsingissä kuun .. päivänä. . . .

Ehdotus Vallilan korttelien n:ojen 530—551 rakennusjärjestykseksi.

1 §.

Asuinrakennus pitää sijoitettaman kadun vierelle joko erilliseksi taikka myös tontin toisen kylkirajan ääreen. Kumpaisessakin tapauksessa pitää rakennuksen ja sen tontinrajan väliä, joka ei käy yhteen rakennuksen ulkoseinän kanssa, olla vähintään neljä metriä.

Pihamaan ja rakennusten keskinäisen välimatkan sekä naapuritontin välimatkan mittauksessa noudatettakoon mitä kaupungin yleisen rakennusjärjes-tyksen 47 §:ssä säädetään.

2 §.

Tontin pinta-alasta saatakoon rakentaa enintään puolet. Rakennettavaksi luvallisesta pinta-alasta eivät ulkokuoneet saa täyttää neljäntoista enempää.

3 §.

Rakentamatonta tonttialaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

4 §.

Sola ei saa olla neljää metriä kapeampi.

5 §.

Puusta tehty asuinrakennus ei saa olla korkeampi kuin viisi metriä luettuna maasta katonrajaan ja yhdeksän metriä katonharjaan. Tulenkestävistä aineista tehty asuinrakennus ei saa olla korkeampi kuin seitsemän metriä katonrajaan ja yhdeksän metriä katonharjaan. Ulkokuonetta ei saa tehdä viittä metriä korkeampaa katonrajaan lukien. Kaltevalla maalla on määrää-vänä kadulle tai pääpihalle päin olevan rakennuksen kyljen keskikorkeus.

6 §.

Tulenkestämättömästä aineesta tehdyssä asuinrakennuksessa saa katon-
rajan yläpuolella olevasta ullakosta ainoastaan puolet sisustaa asuinhuoneiksi.

Erillisessä puurakennuksessa, jonka pohjapinta ulkopuolisia umpinaisia portaita ja semmoista lukuunottamatta ei ole 100 neliometriä suurempi, saa kuitenkin koko ullakon sisustaa asuinhuoneiksi.

7 §.

Ikkunoita saa asuinhuoneisiin sijoittaa ainoastaan kadulle tai vähintään kuusi metriä leveälle pihalle päin. Keittiö luetaan asuinhuoneeksi.

8 §.

Asuinhuoneen pitää olla vähintään 2.7 metriä korkea.

9 §.

Rakennuksen laitosten pitää olla kyllin luotettavia ja tukevia.

10 §.

Tulisijoihin ja savutorviin nähden olkoon noudatettavana mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä niistä säädetään. Ulkokuoneeseen ei saa laittaa tulisijaa.

11 §.

Kivijalan pitää olla vähintään 0.5 metriä maata korkeammalla.

12 §.

Katon kalteus naapuritonttiin päin ei ole sallittu.

13 §.

Asuinhuoneita laitettaessa ullakolle on pantava sellaiset laitokset tulenvaaran varalta, jotka Maistraatti hyväksyy, ja pitää mainitussa tapauksessa ullakonportaitten olla vähintään 1.2 metriä leveät sekä koko ullakko varustettaman tiiviillä lattialla.

14 §.

Kellariin saa laittaa pesutuvan tulenkestävästä aineesta, jollei pesutupa ole enempää kuin puolet korkeuttaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, maan pinnan alapuolella. Pesutupaa ei saa luovuttaa asunnoksi.

15 §.

Tallia, navettaa ja lantatunkiota ei saa sijoittaa likemmäksi asuinrakennusta kuin kuuden metrin päähän. Asuinrakennuksen ja muun ulkokuoneen vähin välimatka on oleva neljä metriä.

16 §.

Teollisuuslaitosta taikka pajaa ei saa puheena olevalle alueelle laittaa eikä myöskään sikotarhaa siellä pitää.

17 §.

Kahden tontin yhteenrakentaminen on, Rahatoimikamarilta siihen luvan saatua ja siinä kohden annettuja määräyksiä noudattamalla, sallittua.

Tontti saatakoon myös Rahatoimikamarin suostumuksella osittaa, jos jokainen osa käsittää sataviisikymmentä neliometriä sekä kylki on vähintään yhdeksän metriä pitkä.

18 §.

Makkiin nähden olkoon noudatettavana mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä siitä säädetään.

19 §.

Kun rakennetaan yhtäjaksoisia taloja pienine erillään olevine asuinhuoneistoinen, jotka kukin kuuluvat eri omistajalle, voi Rahatoimikamari yksityisissä tapauksissa sallia tästä johtuvia poikkeuksia tämän rakennusjärjestyksen

1 ja 16 §:n määräyksistä. Itsekukin sellainen yhtäjaksoinen rakennusryhmä ei kuitenkaan saa täyttää enempää kuin 440 neliömetrin alan.

20 §.

Uutisrakennuksen sekä muutusrakennuksen piirustukset on laadittava kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä sanotulla tavalla, ja pitää piirustusten hyväksymistä haettaman Rahatoimikamarilta ja Maistraatilta.

21 §.

Tätä rakennusjärjestystä ei ole sovellettava niihin kortteleissa n:oissa 530, 531, 539, 540, 541, 543, 546, 547 ja 548 sijaitseviin tontteihin, joita ei ole väritetty alueesta tehdyssä asemapiirroksessa, vaan annetaan näitä tontteja varten vastedes eri määräykset.

Lähetäten jo mainittujen luonnospiirustusten ja vuokrasopimus- sekä rakennusjärjestysehdotusten ohella myös asemapiirroksen, joka näytti komitean ehdottaman Vallilan alueen jaoituksen, esitti komitea Valtuustolle:

1) että myötäliitetyn asemapiirroksen mukaisesti jaoitettaisiin, tasotettaisiin ja kanavoitaisiin siihen merkitty Vallilan alue sekä annettaisiin sanotulla alueella jaoitetut tontit vuokralle pääasiallisesti komitean laatiman välikirjan ehdotuksen mukaisesti;

2) että Vallilantien tasottamiseen ja kanavoimiseen vuonna 1908 osotettaisiin 75,000 markan rahamäärä ennakolta maksettavaksi ja pantavaksi 1909 vuoden menosääntöön sellaisia töitä varten sekä että sanotut työt vuosien 1909 ja 1910 kuluessa teetettäisiin valmiiksi;

3) että komitean ehdotus puheena olevan alueen rakennusjärjestykseksi hyväksyttäisiin;

4) että aluksi vuonna 1908 korttelien n:ot 534 ja 535 tonteille teetettäisiin 10 rakennusta tyyppiä A, 2 rakennusta tyyppiä B ja 1 rakennus tyyppiä C pääasiallisesti laadittujen luonnospiirustusten mukaisesti yhteensä 250,000 markan kustannuksilla, jotka suoritettaisiin 1902 vuoden obligationilainasta työväenasuntojen rakennuttamista varten varatuista varoista;

5) että annettaisiin Rakennuskonttorin toimeksi yksissä neuvoin tarkoitusta varten asetetun rakennustoimikunnan kanssa huoltaa edellä mainittujen rakennustöitten toimittaminen;

6) että annettaisiin Rahatoimikamarin toimeksi asuinhuoneuksien myyminen ynnä niihin kuuluvien tonttien vuokralle luovuttaminen etusijassa kunnan palveluksessa oleville työntekijöille siten, että rakennuskustannukset saataisiin suorittaa kuolettamalla sekä muutoin niillä ehdoilla kuin välikirjan ehdotuksessa mainitaan;

7) että annettaisiin Rahatoimikamarin tehtäväksi valmistaa ja Kau-

punginvaltuustolle jättää ehdotus puheena olevalla alueella sijaitsevien asuntojen tarkastuksen järjestämiseksi; sekä

8) että annettaisiin tarkemmin valmisteltavaksi kysymys tontinarvonkohoamisesta koituvan hyödyn varaamisesta kunnan hyväksi sekä kysymys kaupunginmaan vuokrauksesta voimassa olevain oikeussäännösten täydentämisestä luotonantajan oikeuden turvaamiseksi.

Asian käsittelyssä syntyneiden asiakirjain painatettua otti Valtuuston lopullisesti käsiteltäväkseen, jolloin hyväksyttiin ¹⁾ komitean esitys yleensä samoin kuin sen ehdotukset vuokravälikirjaksi ja rakennusjärjestykseksi sekä eri luonnospiirustukset, kuitenkin erinäisin vähäisin muutoksin. Niinpä piti rakennusjärjestysehdotuksen 10 §:ssä sana „puiseen“ lisättämän „ulkuhuoneeseen“ sanan edelle §:än jälkimäiseen lauseeseen. 19 §:ssä sallittaisiin Rahatoimikamarin myöntää poikkeuksia ei ainoastaan 1 ja 16 §:ien vaan myös 13 §:n määräyksistä. Pitkälle kuluneeseen vuodenaikaan katsoen olisi 4:nnessä ponnassa mainittu rakennustyö kuluvana vuonna ainoastaan pantava alulle. Lisäyksenä komitean ehdottamaan 5:nteen ponnteen päätti Valtuusto antaa Rahatoimikamarille toimeksi valita jäsenet sanotussa ponnassa mainittuun rakennustoimikuntaan.

Sittemmin valitsi ²⁾ Valtuusto jäseniksi 8:nnessä ponnassa edellytetyyn valiokuntaan Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta, joka oli saanut toimekseen jättää ehdotuksen mainitun valiokunnan kokoonpanosta, herrat Söderholmin ja Heimbürgerin Valtuustosta sekä lakitieteentohtori Leo Ehrnroothin Valtuuston ulkopuolelta.

Böhlen tilan kaupunkiin yhdistäminen ja sen hallintaoikeuden lunastaminen.

Kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle helmikuun 24 päivältä huomautti Helsingin maalaiskunta, kunnallislautakuntansa puheenjohtajan kautta, olevan välttämätöntä, että Helsingin kaupunki hetimiten ryhtyisi toimenpiteisiin hankkiakseen itselleen hallintaoikeuden Böhlen tilaan n:o 4 Pikkuhuopalahden kylässä Helsingin pitäjää, jonka tilan yhdistämisestä kaupunkiin sekä hallinnollisessa että oikeudellisessa ja kirkollisessa suhteessa eräät sanotulla tilalla asuvat vuokraajat jo vuonna 1906 olivat tehneet esityksen ³⁾.

Sittenkun myös ensinmainittu esitys oli lykätty ⁴⁾ Rahatoimikamariin, antoi Kamari vaaditun lausunnon ⁵⁾, jossa m. m. huomautettiin, että kaupungin asuttu alue jo miltei ulottui mainittuun tilaan ja etenkin sen tiheimmin asuttuun eteläiseen osaan sekä että tällainen toiseen kuntaan

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 21 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 25 §. — ³⁾ Kts. 1906 vuod. kert., siv. I. 25. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 30 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiak. n:o 19.

kuuluva, melkein kaupunginasemakaavan alueella oleva huvila-alue, joka järjestyksen ylläpitoon, puhtaanapitoon sekä terveyden- ja sairaanhoitoon nähden ei ollut kaupunkia koskevain yleisten määräysten alainen, jo oli tuottanut ja vastaisuudessa yhä enemmän tuottaisi kaupungille melkoisia haittoja. Tähän katsoen ja koska olisi toivottavaa, että kaupunki, mikäli sopivia tilaisuuksia siihen ilmaantuisi, hankkisi itselleen uusia läheisiä alueita laajentumistarpeensa tyydyttämiseksi, katsoi Rahatoimikamari täysin aiheutetuksi, että kaupunki pikimmiten hankkisi itselleen hallintaoikeuden usein mainittuun tilaan, joka alaikäisen haltijan Herta Kronqvistin holhoojan antaman ja Helsingin pitäjän holhoojalautakunnan hyväksymän sitoumuksen mukaan olisi myytävänä 110,000 markasta, mikä summa olisi maksettava tammikuun 1 päivänä vuosina 1909—1911, kullakin kerralla 30,000, 40,000 ja 40,000 markkaa. Rahatoimikamari esitti sen vuoksi Valtuustolle:

että Rahatoimikamari valtuutettaisiin tekemään Böhlen tilan alaikäisen haltijan holhoojan kanssa sopimus hallintaoikeuden lunastamisesta sanottuun tilaan, luettuna seuraavan tammikuun 1 päivästä, 110,000 markan hinnasta;

että tähän tarvittavat varat otettaisiin vuosien 1909, 1910 ja 1911 menosääntöihin 30,000, 40,000 ja 40,000 markan suuruisina erinä, maksettaviksi tammikuun 1 päivänä sanottuina vuosina; sekä

että maksamattomasta kauppahinnasta suoritettaisiin viiden ja puolen prosentin vuotuinen korko, siitä päivästä lukien, jona tilan hallintaoikeus vastaanotettaisiin.

Tähän suostuen antoi ¹⁾ Valtuusto Rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä valmisteleviin toimenpiteisiin Böhlen tilan yhdistämiseksi kaupunkiin hallinnollisessa y. m. suhteissa ja siinä tarkoituksessa muun muassa sopia asianomaisen tuomarin ja Helsingin pitäjän papiston kanssa heiltä tämän kautta vähenevien tulojen kohtuullisesta korvaamisesta.

Saatuaan tiedon siitä, että Åggelbyn kartanon omistajat, joka käsitti Landboas perintötalon n:o 1, Britas kruununtalon n:o 3 ja Monsas perintötalot n:ot 1 ja 2, kaikki Åggelbyn kylässä Helsingin pitäjää, ja jonka pinta-ala oli 247.02 ha., tilanomistaja Johan H. Eklund y. m. olisivat halukkaat Helsingin kaupungille myymään mainitun kartanon, oli Rahatoimikamari ryhtynyt lähempiin neuvotteluihin kartanon omistajain kanssa, jotka myös olivat antaneet kirjallisen sitoumuksen kyseessä olevan kartanon myymisestä kaupungille 500,000 markan hinnasta.

Åggelbyn kartanon osto.

¹⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 33 §

Sittenkun katselmus oli paikalla toimitettu ja Kaupunginasema-kaava-toimikunta pyynnöstä oli asiasta antanut puoltavan lausunnon, jätti Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle esityksen ¹⁾ asiasta.

Siinä mainitsi Kamari m. m., että Äggelbyn kartanon Helsingin kaupunkiin yhdistämisen merkitys oli läheisessä yhteydessä kysymyksen kanssa siitä, mihin suuntaan kaupunki vastaisuudessa tulisi laajenemaan, jota tietenkin oli vaikea ennakoita sanoa. Jos kaupunki kuitenkin kuten siihen asti tulisi yhä edelleenkin, mikä oli sangen todennäköistä, kasvamaan osaksi pitkin rautatielinjaa pohjoiseen päin, osaksi taas Vanhankaupunginlahden rantaa pitkin, missä sen kanssa samansuuntaisesti kulkeva Itäinen Viertotie välitti liikennettä, näytti yhtä luonnolliselta kuin toivottavaltakin, että kaupunki ajoissa täältä päin varaisi itselleen alueita, minne voitaisiin kaupungin omille maille perustaa huvilakaupungin-osa, työväensiirtoloita tai sen tapaisia yhdyskuntia. Tämän johdosta ja katsoen myöskin siihen, että Äggelbyn kartanon hinta ei ollut liian korkea tilan läheisyys kaupunkiin huomioon otettuna, puolsi Rahatoimikamari kyseessä olevaa ostoa, mikä myös todistaisi kaukonäköisyyttä kaupunginviranomaisten puolelta. Tosin olisi arveluttavaa, että kaupunki ei omistanut Äggelbyn kartanon ja kaupungin alueen välillä olevia tiloja, mutta koska näistä ainakin Nybondas maistraatintalo, jonka haltija oli antanut kirjallisen sitoumuksen Rahatoimikamarille mainitun talon hallintaoikeuden luovuttamisesta kaupungille 150,000 markan hinnasta, voitaisiin kaupunkiin yhdistää, saavutettaisiin ainakin se suuri etu, että kaupunki alueiltaan saisi suoranaiset yhdysliikemahdollisuudet Äggelbyn kartanon tiluksille.

Näillä perusteilla esitti Rahatoimikamari Lisätylle Kaupunginvaltuustolle:

että Äggelbyn kartano ostettaisiin 500,000 markan hinnasta, joka suoritettaisiin siten, että 50,000 markkaa maksettaisiin käteisesti kaupungin ottaessa kartanon haltuunsa syyskuun 1 päivänä 1908 sekä loput viiden vuoden ajalla yhtä suurin erin ynnä 5% korko maksamatta olevalle määrälle;

että tähän tarvittava määrä suoritettaisiin kahta vuotta pitemmälle maksuajalle otetuilla lainavaroilla; sekä

että varsinainen Valtuusto saisi toimekseen:

hankkia K. Senaatilta vahvistuksen mainituille päätöksille; sekä valtuuttaa Rahatoimikamarin, kunnes uusi obligatsioonilaina voitaisiin saada, suorittamaan tähän tarvittavat kustannukset ottamalla lainan kahta vuotta lyhyemmälle maksuajalle.

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 24.

Tähän esitykseen Lisätty Valtuusto suostui. ¹⁾

Sittemmin sai ²⁾ Valtuusto Maistraatilta kirjelmässä elokuun 22 päivältä tiedon siitä, että K. Senaatti esittelyssä heinäkuun 29 päivänä oli vahvistanut Lisätyn Valtuuston mainitun päätöksen.

Äggelbyn kartanon vastaisesta käytöstä jätti Rahatoimikamari ehdotuksen tekemisen valiokunnalle, jonka toimenä myös oli ollut suorittaa tulokatselmus, ja esitti ³⁾ Kamari ehdotuksen saatuaan, että Äggelbyn kartanon viljellyt maat, niinkuin valiokunta oli ehdottanut, jaettaisiin sen kirjelmään liitetyn karttalehden mukaisesti palstoihin, jotka Kamari sitten saisi antaa vuokralle, ei kuitenkaan kymmentä vuotta pitemmälle ajalle. Lisäksi olisi Kaupunginasemakaava-toimikunnalle annettava tehtäväksi laatia ja Kamarille jättää yleinen ehdotus kyseessä olevan tilan vastaiseksi jaoitukseksi.

Kertomusvuonna Valtuusto ei ryhtynyt mainitun esityksen johdosta muuhun toimenpiteeseen kuin siihen, että asiasta syntyneet asiakirjat painatettiin. ⁴⁾

Sittenkun takäläinen venäläinen Aleksanterin-kimnaasi vaihdon kautta sanotun oppilaitoksen kaupungilta kaupunkikirjalla tammikuun 4 päivältä ostamaa osaa vastaan korttelia n:o 217 IV kaupunginosassa ja Sotakonseljin armosta vahvistaman päätöksen mukaan kesäkuun 15 päivältä 1907 oli hankkinut itselleen omistusoikeuden sitä ennen venäläisten sotilasviranomaisten hallussa olleisiin tontteihin n:ot 1 ja 2 Vilhelminkadun ja n:o 2 Fabianinkadun varrella, tiedusteli Rahatoimikamari, koska kaupungilla täten olisi mahdollista saada haltuunsa nämä, kaupungin keskustassa olevat tontit, mistä kaupungille voisi koitua melkoisia etuja, kirjelmässään huhtikuun 9 päivältä sanotun oppilaitoksen johtajalta, voitaisiinko ja millä ehdoilla kyseessä olevat tontit luovuttaa kaupungille. Koska mainittu johtaja antamassaan vastauskirjelmässä seuraavan toukokuun 5 päivältä ilmoitti, että kysymys mahdollisesta myynnistä, joka olisi riippuvainen ylemmistä viranomaisista, pikemmin ratkaistaisiin, jos kiinteä tarjous kaupungin puolelta olisi käsillä, jätti ⁵⁾ Rahatoimikamari siinä tarkoituksessa Kaupunginvaltuustolle esityksen asiasta.

Sitä ennen oli Kamari kuitenkin ryhtynyt neuvottelemaan Fabianinkadun varrella olevan tontin n:o 1 omistajan, everstiluutnantti Gustaf Nummelinin kanssa tämänkin tontin ostamisesta kaupungille, ja oli hän

¹⁾ Lis. Valt. pöytäk. 9 p. kesäk., 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 24 §. — ³⁾ Rtk. kirj. n:o 421 marrask. 12 p. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 21 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiak. n:o 18.

sitoutunut, jos kauppa päätettäisiin ennen seuraavan elokuun 1 päivää, 360,000 markan hinnasta myymään kaupungille sanotun tontin rakennuksineen.

Jo mainitussa esityksessään huomautti Rahatoimikamari tämän johdosta, että kaupungin, voidakseen panna toimeen kauan kyseessä olleen ja vuosi vuodelta yhä enemmän tarpeen vaatiman, kirjelmään liitettyllä kartalla tarkemmin osotetun Vilhelmin-, Fabianin- ja Puutarhakatujen uudetaan järjestelyn, hyvän ja liikenteen vaatimuksia vastaavan kulkuyhteyden aikaansaamiseksi Unioninkadun ja Rautatietorin välille, nyt pitäisi käyttää hyväkseen aina ei tarjolla olevaa tilaisuutta ostaa kyseessä olevat neljä tonttia. Fabianinkadun varrella olevan tontin n:o 1 hintaan nähden katsoi Kamari voivansa puoltaa everstiluutnantti Nummelinin vaatimaa määrää, 360,000 markkaa, mikä teki keskimäärin 221 markkaa neliömetriltä, johon kaksikerroksisen kivitalon arvo eli noin 100,000 markkaa oli laskettu mukaan. Mitä tulee taas kolmeen muuhun ostettavaksi ehdotettuun tonttiin, ehdotti Kamari, että Aleksanterin-kimnaasille niistä tarjottaisiin 200 markan yksikköhinta neliömetriltä eli yhteensä 5,385.8 neliömetrin pinta-alasta noin 1,077,000 markkaa. Tämä hinta olisi tosin sangen korkea eikä ollut ennen tonttikaupoissa näissä osissa kaupunkia tullut kysymykseen, mutta kaupungin ei olisi Rahatoimikamarin mielestä pelättävä suuria uhrauksia tällaisessa tapauksessa, kun tontinomistaja ei ollut yksityinen henkilö.

Se määrä, mikä kaupungin olisi maksettava kaikista kyseessä olevista tonteista, oli siis yhteensä 1,437,000 markkaa. Tähän tulisi vielä 70,000 markkaa ehdotetuista kadunjärjestelyistä, mutta tämän määrän toisi aivan hyvin kaupunginrahastoon sen kolmiomaisen, noin 700 m² käsittävän alan myynti, jota tulisivat rajoittamaan Vuorikatu ja suunniteltu uusi liikennetie. Oikealle tästä tiestä syntyvän tontin arvo voitaisiin taas alhaisesti arvioituna laskea 800,000 markaksi, ja tänne voitaisiin hankkeissa ollut uusi poliisitalo sijoittaa.

Rahatoimikamari esitti senvuoksi Lisätyn Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että täkäläiseltä Aleksanterin-kimnaasilta 1,077,000 markan hinnasta lunastettaisiin tontit n:ot 2 Vilhelmin- ja 2 Fabianinkadun varrella korttelissa n:o 41 sekä tontti n:o 1 Vilhelminkadun varrella korttelissa n:o 37, kaikki II kaupunginosassa;

että, jos mainittu kauppa saataisiin aikaan, myös ostettaisiin 360,000 markan hinnasta tontti n:o 1 Fabianinkadun varrella korttelissa n:o 41 II kaupunginosassa;

että tämä tarjous kaupungin puolelta olisi voimassa elokuun 1 päivään 1908;

että mainittujen tonttien hinta suoritettaisiin Aleksanterin-kimnaasille kolmessa yhtä suuressa erässä vuosien 1908, 1909 ja 1910 kuluessa, kuitenkin ilman korkoa maksamattomalle kauppasummalle;

että mainittu osto suoritettaisiin kahta vuotta pitemmälle maksuajalle otetuilla lainavaroilla; sekä

että varsinainen Valtuusto saisi tehtäväkseen K. Senaatilta hankkia mainitun päätöksen hyväksymisen.

Edellä esitetyn asian yhteydessä ja koska Aleksanterin-kimnaasin johtaja myös oli anonut saada uuden tarpeelliseksi huomatuun kimnaasitalon rakentamista varten lunastaa kaupungilta huutokaupatta korttelin n:o 404 tai 405 kimnaasilta mahdollisesti menevien tonttien sijaan Vilhelmin- ja Fabianinkatujen varrella, esitti Rahatoimikamari, sittenkun sanottujen korttelien katselmus ja arvioiminen oli toimitettu, jolloin edelliselle 8,693.6 m²:in suuruiselle pinta-alalle oli keskihinnaksi laskettu 60 markkaa ja jälkimäiselle 8,677.3 m²:in suuruiselle 63 markkaa 85 penniä eli, Kamarin mielestä sopivasti alennettaessa kokonaismäärää 15 %:lla, yhteensä edellisen arvoksi 443,400 ja jälkimäisen 479,400 markkaa, varsinaisen Valtuuston päätettäväksi:

että tšekäläiselle venäläiselle Aleksanterin-kimnaasille huutokaupatta myytäisiin joko kortteli n:o 404 tai 405 XIII kaupunginosassa, edellinen 443,400, jälkimäinen 479,400 markan hinnasta, kuitenkin sillä ehdolla:

1) että myytyä maa-aluetta ei käytettäisi muuhun tarkoitukseen kuin koulutalon ja siihen kuuluvien rakennusten paikaksi;

2) että kauppahinta vähennettäisiin lunastussummasta, mikä menisi tonteista n:ot 1 ja 2 Vilhelminkadun ja n:o 2 Fabianinkadun varrella;

että Rahatoimikamari valtuutettaisiin tästä laatimaan kauppakirja ainoastaan sillä edellytyksellä, että kaupungin oikeus tontteihin n:ot 1 ja 2 Vilhelminkadun ja n:o 2 Fabianinkadun varrella olisi turvattu;

että tämä kaupungin tarjous olisi voimassa elokuun 1 päivään 1908; sekä
että Rahatoimikamari saisi toimekseen suorittaa, kunnes uusi obligatsioonilaina voitaisiin saada, tähän tarvittavat kustannukset hankkimalla alinan kahta vuotta lyhyemmälle maksuajalle.

Asian esittelyssä hyväksyi¹⁾ Lisätty Kaupunginvaltuusto kaikin puolin Rahatoimikamarin esityksen.

¹⁾ Lis. Valt. pöytäk. 9 p. kesäk., 2 §.

Ennenkuin varsinainen Valtuusto oli ennättänyt ottaa lopullisesti harkittavakseen sen käsittelystä riippuvan puolen asiaa, oli kuitenkin Aleksanterin-kimnaasin johtaja uudessa, toukokuun 29 päivänä päivätyssä kirjelmässä Rahatoimikamarille huomauttanut, että kimnaasin pedagoginen neuvosto ei ollut tahtonut kaupungille luovuttaa tontteja Vilhelmin- ja Fabianinkadun varrella, ellei Kamarin ehdottama kauppahinta korttelista n:o 404, jonka kimnaasi nyttemmin yksinomaan katsoi pitävän tulla kysymykseen, saisi ensimmäistä kiinnitystä vastaan olla maksamatta ja tulla suoritetuksi 28 vuoden kuluessa $5\frac{1}{2}\%$:in korolla ja $1\frac{1}{2}\%$:in kuoletuksella, jolloin kuitenkin vuotuinen kuoletus vuosina 1908—10 saataisiin vähentää siitä määrästä, mikä kaupungin olisi suoritettava lunastuksena tonteista Vilhelmin- ja Fabianinkadun varrella. Rahatoimikamarin puoleltua ¹⁾ viimemainittua anomusta ja siinä tarkoituksessa ehdotettua, että 2 kohta ensimmäisestä ponnesta jäisi pois, otti varsinainen Valtuusto esillä olevan kysymyksen kaikessa varsinaiselle Valtuustolle kuuluvassa laajuudessaan lopullisesti käsiteltäväksi ja hyväksyi ²⁾ Kamarin siten muunnetun esityksen. Samalla päätti Valtuusto antaa Kamarille toimeksi Valtuustolle aikanaan jättää ehdotuksen Vilhelmin- y. m. katujen uudelleen järjestämiseksi Kamarin ensin hankittua lausunnon Puutarhalautakunnalta ja Kaupunginasemakaava-toimikunnalta.

Aleksanterin-kimnaasin johtajan Pietarin opetuspiirin kuraattorin kehotuksesta sittemmin kirjelmässä heinäkuun 16 päivältä tekemän anomuksen, että korttelin n:o 404 kauppakirjasta poistettaisiin määräys siitä, että sanottua korttelia ei saisi käyttää muuhun tarkoitukseen kuin koulutalon ja siihen kuuluvien rakennusten rakentamiseen, Valtuusto hylkäsi ³⁾ siihen katsoen, että kaupunki oli kyseessä olevan korttelin myynyt huutokaupatta ja muilla myöntämillään etuisuuksilla.

Lisätyn Kaupunginvaltuuston aikaisemmin mainitun päätöksen sittemmin K. Senaatti vahvisti esittelyssä heinäkuun 29 päivänä, josta Maistraatti kirjelmässään elokuun 22 päivältä lähetti Valtuustolle ⁴⁾ tiedon.

Maistraatilta kirjelmässä joulukuun 14 päivänä 1907 tulleen ⁵⁾ tiedonannon mukaan oli K. Senaatti joulukuun 5 päivänä 1907 vahvistanut Kaupunginvaltuuston 1 päivänä edellistä lokakuuta tekemän päätöksen ⁶⁾ tilusvaihdosta kahden Turholman verotilasta Helsingin pitäjässä lohkaistun

Vahvistettu
tilusvaihto Tur-
holman vero-
tilan kanssa.

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 258, 11 p. kesäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 2 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 35 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 25 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 12 §. — ⁶⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 25 ja s.

„Turvik“ ja „Tursten“ nimisen kaupungille lahjoitetun palstan ja sanotuihin palstoihin rajoittuvan „Hälvikin niitty“ nimisen jakopalstan välillä.

Käyttöoikeus Turvikin huvilapalstaan ynnä siinä oleviin rakennuksiin luovutettiin¹⁾ vuodeksi 1908 kuten edellisinäkin vuosina²⁾ „Lepokoti“ yhdistykselle, ehdolla että sanottu yhdistys ylläpitäisi siellä naisten virkistyskotia. Esillä olevassa asiassa Rahatoimikamariin jättämässään anomuksessa oli mainittu yhdistys tosin anonut hallintaoikeutta määräämätömäksi ajaksi, mutta Kaupunginvaltuusto ei katsonut voivansa Kamarin epäävän lausunnon³⁾ mukaisesti tässä muodossa suostua mainittuun anomukseen.

Turvikin huvilapalstan käyttöoikeus.

Kokouksessaan joulukuun 15 päivänä päätti⁴⁾ Valtuusto suostua samaisen yhdistyksen uudistettuun anomukseen maksuttomasta käyttöoikeudesta Turvikin huvilapalstaan, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, kuitenkin siten, että käyttöoikeuden aika yhdistyksen anomain 10 vuoden sijasta määrättiin 5 vuodeksi.

Sittenkun Valtuuskunta uuden eduskuntatalon rakentamista varten oli Rahatoimikamarilta kirjelmässään marraskuun 20 päivältä 1907 tiedustellut, olisiko ja millä ehdoilla kaupunki taipuvainen tontiksi vastaiselle eduskuntatalolle myymään korttelin n:o 426 XIII kaupunginosassa, määräsi Rahatoimikamari puheenjohtajansa, tod. valtioneuvoksen Alexis Gripenbergin sekä jäsenensä herrat K. R. Åströmin ja Knut Wasastjernan ynnä kaupungininsinööri Idströmin ja kaupungingeodeetti Lillen toimittamaan mainitun alueen arvioimisen, jolloin korttelille, jonka pinta-ala oli 11,000 neliometriä, sen asemaan ja maanpinnan laatuun nähden määrättiin keskihinnaksi 65 markkaa neliometriltä, jotenka sen kokonaisarvo tulisi olemaan 715,000 markkaa, ja katsoi Rahatoimikamari asian käsittelyssä voivansa hyväksyä tämän arvioimisen, josta Valtuuskunnalle kirjelmässä tammikuun 9 päivältä 1908 annettiin tieto.

Paikan luovuttaminen uudelle eduskuntatalolle; kysymys omistusoikeudesta Tähtitie-teellisen observatoorin hallussa olevaan alueeseen.

Sittemmin Valtuuskunta anoi Kaupunginvaltuustolle osotetussa ja Rahatoimikamariin jätetyssä kirjelmässään⁵⁾ esiintuoduilla syillä:

että Valtuusto melkoisesti alentaisi Rahatoimikamarin kyseessä olevalle alueelle määräämää hintaa ja että tarjous olisi voimassa vuoden ajan; sekä

että Valtuusto päättäisi, jos eduskuntatalo rakennettaisiin Tähtitie-teellisen observatoorin nykyiselle tontille, omasta puolestaan suostua kyseessä olevan tontin järjestelyyn kirjelmään liitettyjen asemapiirrosten mukaisesti.

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 24 §. — ²⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 49 ja s. — ³⁾ Rtk. kirj. n:o 35, 23 p. tammik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 22 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiak. n:o 25, liite 1.

Sen ohella ilmoitti Valtuuskunta, että K. Aleksanterin-Yliopiston Konsistori siitä tiedusteltuna oli selittänyt olevansa halukas ilmoitetuilla ehdoilla kyseessä olevaan tarkoitukseen luovuttamaan Tähtitieteellisen observatoorin hallussa olevan alueen, jonka saantoon nähden Yliopisto vetosi Hänen Keisarillisen Majesteettinsa armolliseen määräykseen tammi-kuun 14 päivältä 1828, mutta ei mihinkään kaupungin viranomaisten päätökseen.

Tämän kirjelmän johdosta ja ennenkuin se lähetettiin Valtuuston ratkaistavaksi, päätti Rahatoimikamari lähetekirjelmällä maaliskuun 19 päivältä vaatia Puutarhalautakunnan lausuntoa siitä osasta asiaa, mikä koski eduskuntatalon rakentamista Tähtitorninmäelle ja siitä johtuvaa tontinjärjestelyä. Tämän johdosta antamassaan, 23 päivänä mainittua kuuta päivätyssä lausunnossa mainitsi ¹⁾ Puutarhalautakunta m. m. seuraavaa:

Ullanlinnanvuorella oleva Observaattori-rakennus — kaupungin rakennustaiteellisen luojan Engelin teos — on tosin vaatimaton rakennus, mutta tekee kuitenkin puhdastyylisellä arkkitehtuurillaan ja ympäristön mukaan hyvin sovitetuilla suuruussuhteillaan erittäin miellyttävän monumenttaalisen vaikutuksen. Se painaa leimansa kaupungin merenpuoleiseen ääriiviivaan ja on kauniina päätekohtana näköalalle vuorta kohti pohjoisesta käsin. Tämän kaupungin uudestisyntymisen ajalta olevan historiallisen muistomerkin uhraaminen pakottavitta syyttä ei sentähden näytä olevan muistojen kunnioituksen kannalta suositeltava, varsinkaan kun on vaikea ennakolta arvostella, miltä toinen monumenttaalinen suurisuuntaisempi talo tulisi näyttämään puheena olevalla paikalla. Mutta paitsi näitä arveluita on muitakin erittäin painavia syitä vastustamassa vastaisen eduskuntatalon rakentamista Ullanlinnanvuorelle. Puutarhalautakunnalle annettujen eduskuntatalon sijoittamista tarkoittavien kolmen ehdotuksen tarkastus on nimittäin osottanut, että niissä edellytetty järjestely tietäisi Observaattoritaloa ympäröivän puistikon laajain alain verraten perinpohjaista hävitystä. Nämä istutukset, jotka 14-vuotisen uutteran työn jälkeen valmistuivat vuonna 1903 kaikkiaan 235,347 markan kustannuksilla ja nyttemmin ovat pääkaupungin ylpeytenä ja sen paraimpia kaunistuksia, ovat laitetut luontoistyyliin, joka erinomaisesti sopii yhteen nykyisen observatoori-ryhmän kanssa. Puiston suunnittelussa on erityisesti pidetty tärkeänä tarkoituksenmukaisten liikenneväylien aikaansaamista, jotta kävelijöille olisi tarjona mukava kauttakulku ja hupaisia oleskelupaikkoja. Tämän suunnitelman tuottamat edut menisivät nyt suureksi osaksi hukkaan, jos kulkuväylät muutettaisiin niin perinpohjin, kuin pohjapiirroksissa edellytetään.

Senjälkeen arvosteltuaan mainittua kolmea eri ehdotusta eduskuntatalon sijoittamiseksi ja huomautettuaan, että siitä aiheutuvat Tähtitorninmäen puistolaitteiden muutokset, jotka tulisivat koskemaan 25,000 m² suurista alaa, tuottaisivat, vaikkapa kaupunki tietenkin voisi vaatia hyvitystä, sille korvaamattoman ja arvaamattoman välillisen tappion sen kautta, että

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 25, liite 5.

monivuotinen kukoistava kasvullisuus menisi hukkaan, ei Puutarhalautakunta katsonut voivansa puoltaa suostumusta Valtuuskunnan anomaan tontinjärjestelyyn, etenkin kun Lautakunta arveli muita sopivia tontteja olevan tarjolla vastaista eduskuntataloa varten tarvitsematta turvautua ennestään ahtaaseen alaan kaupungin puistoissa ja istutuksissa.

Samalla kun Rahatoimikamari jätti asian Valtuuston harkittavaksi ja ratkaistavaksi, huomautti ¹⁾ Kamari sen ohella, että Puutarhalautakunnan esiintuomiin näkökohtiin eduskuntatalon rakentamisesta Tähtitorinmäelle Kamari kaikin puolin oli voinut yhtyä. Mitä taas tuli Valtuuskunnan vaatimaan suunnitellun eduskuntatalon rakennuspaikaksi ensin ehdotetun korttelin n:o 426 hinnan alentamiseen, mainitsi Kamari, että sanotun korttelin arvioimisessa oli kiinnitetty huomio ainoastaan korttelin asemaan ja pinnanmuodostukseen, koska Kamarin asiana ei ollut arvioimisessa ottaa huomioon alueen käyttämistarkoitusta, jota vastoin Valtuusto kysymystä harkitessaan voisi ottaa huomioon kaikki asiaan vaikuttavat asianhaarat ja silloin mahdollisesti, jos se katsottaisiin kaupungin etujen mukaiseksi, alentaa Kamarin määräämän arvon.

Sittenkun Rahatoimikamari lopuksi oli pannut kysymyksen alaiseksi, olisivatko Yliopiston viranomaiset, koska Tähtitieteellisen observatoorin alue Hänen Majesteettinsa Keisarin määräyksen mukaan tammikuun 14 päivältä 1828 oli varattu Yliopistolle käytettäväksi erikoisesti ilmoitettuun tarkoitukseen, oikeutetut luovuttamaan kyseessä olevan tontin muuhun tarkoitukseen ja eikö pikemmin kaupungin, alkuperäisenä omistajana, olisi siinä tapauksessa astuttava entisiin oikeuksiinsa, esitti Kamari, että Valtuusto hylkäisi uuden eduskuntatalon rakentamista varten asetetun Valtuuskunnan tekemän anomuksen suostumuksesta sellaiseen Tähtitieteellisen observatoorin tontin järjestelyyn, minkä mainitun rakennuksen sinne rakentaminen vaatisi.

Ennenkuin Valtuusto lopullisesti ratkaisi esillä olevan asian, lykättiin ²⁾ kysymys Tähtitieteellisen observatoorin hallussa olevan alueen omistusoikeudesta enempää valmistelua varten herrojen Söderholmin, Indrenius'en ja Lassenius'en muodostamaan valiokuntaan.

Antamassaan mietinnössä ³⁾ huomautti sanottu valiokunta m. m. seuraavaa:

«Asiaan saatavissa oleva selvitys, jonka täydentämiseksi valiokunnan, toimitetuista tutkimuksista huolimatta, ei ole onnistunut löytää uusia, käsillä

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 162, 2 p. huhtik.; Valt. pain. asiak. n:o 25, liite 4. — ²⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 26 § ja 16 p. kesäk., 27 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 25.

olevaan oikeuskysymykseen vaikuttavia asiakirjoja, osottaa, että Tähtitieteellinen observatorio on tammikuun 14 p:nä 1828 annetun armollisen määräyksen nojalla rakennettu nykyiselle paikalleen Ullanlinnanvuorelle. Raatihuoneen arkistossa säilytetyistä vanhemmista kartoista näkyy, että Ullanlinnanvuorella on ollut yksinäisiä kruunulle kuuluvia rakennuksia, jotka kaikki ovat sittemmin hävinneet, ilman että oikeutta pohjaan näkyy liittyneen sanottuihin rakennuksiin.

Vaikkei sen oikeuden sisällys, minkä Yliopisto väittää saaneensa Tähtitieteellistä observatorioa varten aiottuun paikkaan Ullanlinnanvuorella, käy ilmi edellä mainitusta armollisesta määräyksestä, näyttää täten syntyneenä oikeussuhdetta valaisevan vertailu siihen oikeuteen, mikä Yliopistolla on Kasvitieteellistä tarhaa varten osotettuun alueeseen.

Nykyisen Kasvitieteellisen tarhan käyttämiseen nähden ansaitsee huomauttamista, että samalla kun Tähtitieteellisen observatorin paikkaa koskeva armollinen määräys ilmestyi, julistettiin että Kasvitieteellistä tarhaa varten «valittu paikka oli luovutettava Yliopistolle» kasvitieteellisen tarhan perustamista varten. Kasvitieteellisen tarhan paikan luovutus, joka vaati lunastamaan yksityisellä henkilöllä silloin olevan vuokraoikeuden tähän alueeseen, aiheutti laajaperäisempiä valmistelevia neuvotteluja kuin mitä oli laita paikkaa luovutettaessa Tähtitieteellistä observatorioa varten Ullanlinnanvuorelta, joka paikka silloin oli kaupungille arvoton. Niinpä oli Maistraattia käsketty siihen toimitukseen, jossa korvaus kasvitieteelliseksi tarhaksi osotetun alueen silloisille vuokramiehille oli määrättävä, valitsemaan asiamies valvomaan kaupungin tästä riippuvaa oikeutta, ja maaliskuun 19 p:nä 1825 päivätyssä kirjelmässä n. s. «Korottomain Lainavarain Toimikunnalle», jonka tuli toimittaa sanottu arvioiminen, pani Maistraatti nimenomaisen vastalauseen sitä vastaan, että puheena oleva «kaupungille lahjoitetun maan luovutus tietäisi sen erottamista», jonka tähden Maistraatti myös huomautti, ettei kaupunki vaatinut mitään korvausta siitä maasta, joka tulisi käytettäväksi puheena olevaan tarkoitukseen. Tämän ehdon uudisti sittemmin mainitussa toimitustilaisuudessa maalisk. 21 p:nä 1825 saapuvilla oleva kaupungin asiamies lisäten, että «jos maan suhteen vastaisuudessa toisin menetellään, tulisi Maistraatin ottaa se haltuunsa». Tästä siis näkyy, että Kasvitieteellistä tarhaa varten käytetty alue on kaupungin puolelta luovutettu ainoastaan nautintaoikeudella käytettäväksi, ja tämän asianlaidan on Keisarillinen Senaattikin tuomiolla 25 p:nä 1900 vahvistanut Helsingin kaupungin ja Keisarillisen Aleksanterin-Yliopiston välillä syntyneessä riidassa, joka koski omistusoikeutta Kasvitieteellisen tarhan rantaan täyttämällä syntyneeseen alueeseen.

Vaikka Tähtitieteellisen observatorin hallussa oleva alue siten edellä mainitulla armollisella määräyksellä oli osotettu paikaksi observatorille, ei kuitenkaan valiokunnan mielestä kaupungilta sen kautta oltu otettu eikä edes oltu voitu ottaa omistusoikeutta sanottuun tonttiin, minkä vuoksi sen, niin pian kuin sen käyttö mainittuun tarkoitukseen lakkaisi, pitäisi olla kaupungin vapaasti käytettävissä.

Kokouksessaan syyskuun 22 päivänä oli Valtuustolla edellä esitetty asia lopullisesti ratkaistavana. Asiasta keskusteltuaan ja äänestettyään päätti ¹⁾ Valtuusto suostua Eduskuntatalovaltuuskunnan tekemään ano-

¹⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 18 §.

mukseen sellaisesta Tähtitieteellisen observatoorin alueen järjestelystä, minkä aiheuttaisi suunnitellun eduskuntatalon rakentaminen sinne, jolloin tähän tarvittava lisäalue saataisiin lunastaa 30 markan hinnasta neliömetriltä, kuitenkin edellytyksellä että valtiolaitos sitoutuisi korvaamaan kaupungille kaikki tästä aiheutuvat Tähtitorninmäen uudestitasotusta ja istuttamista varten tarpeelliset kustannukset, jotka toistaiseksi eivät kuitenkaan olisi määrättävissä. Samalla alensi Valtuusto, tässäkin kohden suostuen Valtuuskunnan pyyntöön, korttelin n:o 426 hinnan 30 markkaan neliömetriltä, ja olisivat nämä tarjoukset kaupungin puolelta voimassa yhden vuoden ajan eteenpäin.

Rautatiehallituksen vuonna 1906 ¹⁾ Kaupunginvaltuustolle tekemän kysymyksen johdosta, olisiko ja mihin hintaan kaupunki taipuvainen valtionrautateille luovuttamaan erinäisiä eräälle asemakartalle merkittyjä, rautatien varrella Helsingin ja Oulunkylän välisellä matkalla olevia maa-alueita pinta-alaltaan yhteensä 8.1 ha., päätti ²⁾ Valtuusto, sittenkun tämä asia tarpeellisen selvityksen saamiseksi kolme eri kertaa oli ollut lykättynä ³⁾ Rahatoimikamariin, johon kolmannella kertaa oli lisätty kolme jäsentä, nimitäin herrat Valtuuston puheenjohtaja A. Norrmén sekä Julius Tallberg ja Gustaf Nyström, yhtäpitävästi Kamarin kolmannella kertaa tekemän ehdotuksen kanssa, että kaupunki luovuttaisi kyseessä olevat alueet yhteensä 295,040 markan suuruisesta korvauksesta, josta 183,840 markkaa maan hintana ja 111,200 markkaa hyvityksenä siitä tarpeellisten siltalaitteitten lisäkustannuksesta, mikä kaupungille koituisi rautatiealueen laajentamisesta. Sitäpaitsi olisi Rautatiehallituksen sitouduttava antamaan korvausta kaikille niille vuokraajille, joilla oli käyttöoikeus osiin kaupungilta menevää aluetta, heille täten koituvista tappioista sekä laajentamaan kanaavaa rautatiepengermän alla 12 metrin levyiseksi ja kustantamaan mainitun pengermän leventämisestä aiheutuvat mutaustyöt.

Erinäisten alueitten luovuttaminen valtionrautateiden tarpeisiin.

Sittenkun ratainsinööri K. O. Rejman kirjelmässään heinäkuun 27 päivältä 1907 oli Rahatoimikamarilta tiedustellut, tahtoisiko ja mihin hintaan kaupunki luovuttaa Sockenbackan asema-alueen laajentamiseen tarvittavan, kirjelmään liitetylle karttalehdelle merkityn alueen, joka oli kaupungille kuuluvan Reimarsin kruunutilan n:o 3 Talin kylässä Helsingin pitäjää maata, määräsi Rahatoimikamari sanotun alueen katselmuksen ja arvioimisen toimitettavaksi. Toimituksessa huomattiin alueen pinta-alan olevan

Maan luovuttaminen Reimarsin tilasta valtionrautateille.

¹⁾ Kts. 1906 vuod. kert., siv. I. 19. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 23 §. — ³⁾ Kts. 1906 vuod. kert., siv. I. 19 ja ss.

2.74 ha., josta noin 0.98 ha. peltoa ja 1.76 ha. metsämaata, ja määrättiin alueelle sen asemaan ja pinnanmuodostukseen katsoen yksikköhinnaksi 5,000 markkaa hehtaarilta eli yhteensä 13,700 markkaa.

Hyväksyen katselmusmiesten ehdotuksen esitti¹⁾ Kamari sittemmin, että haluttu alue myytäisiin valtionrautateille arvioimisessa määrätystä hinnasta, kuitenkin sillä edellytyksellä että Rautatiehallitus vastaisi siitä korvauksesta, minkä Reimarsin tilan vuokraaja, jonka käyttöoikeus sanottuun tilaan loppuisi vasta lokakuun 31 päivänä 1919, mahdollisesti tulisi vaatimaan kaupungilta menevästä maapalstasta.

Rahatoimikamarin esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾.

Kaupungin vesijohtoputken suoja-alueelle rakentaminen.

Sittenkun Rautatiehallitus kirjelmässään maaliskuun 27 päivältä oli Rahatoimikamarilta anonut, että kaupunki Fredriksperin rautatiepajan laajentamispäätöksen johdosta luopuisi siitä maa-alueesta, mikä Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan kesäkuun 6 päivältä 1899 kahden vesijohtoputken suojelemiseksi ja tarkastamiseksi olisi pidettävä rakentamattomana ja jota ei myöskään saisi rasittaa painavilla esineillä, ollen sanottu alue viiden metrin levyinen kummallakin puolella mainittua putkea, esitti³⁾ Rahatoimikamari, että valtionrautatiet erinäisillä ehdoilla ja 5,000 markan suuruisesta korvauksesta oikeutettaisiin rakentamaan sanotulle suoja-alueelle, johon esitykseen myös Kaupunginvaltuusto suostui⁴⁾.

Tontin luovuttaminen Suomalaiselle Tyttökoululle.

K. Senaatin Kirkollisasiantoimituskunnan esityksestä, joka Maistraatin lähetekirjelmällä kesäkuun 4 päivältä oli toimitettu Kaupunginvaltuustolle, päätti⁵⁾ Valtuusto, että tontit n:o 6 ja 8 Töölönkadun varrella ja n:o 5 Museokadun varrella korttelissa n:o 423 ja XIII kaupunginosassa, joiden tonttien arvoksi Rahatoimikamarin määräyksestä toimitetussa arvioimisessa oli määrätty 238,019 markkaa 38 penniä, valtiolaitokselle luovutettaisiin uuden talon rakentamista varten tšekäläiselle vanhalle suomalaiselle tyttökoululle alennetusta 200,000 markan suuruisesta hinnasta, kuitenkin sillä ehdolla, että valtiolaitos lopullisesti hyväksyisi tarjouksen ennen kesäkuun 1 päivää 1909.

Alueen luovuttaminen Kallion ruumisasemaa varten.

Kirjelmässä Rahatoimikamarille oli Helsingin ruotsalais-suomalaisten seurakuntain hautausmaa-komitea, huomauttaen niistä epäkohdista, jotka Malmin hautausjunain järjestely tuotti Kallion ja Sörnäsän väestölle sen kautta, että sanotut junat lähtivät ainoastaan kaukana olevalta ruumis-asemalta Ruoholahdessa, anonut, että mainituille seurakunnille maksutto-

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 215, 14 p. toukok. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 24 §. — ³⁾ Rtk. kirj. n:o 164, 9 p. huhtik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 28 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 9 §.

masti luovutettaisiin tarpeellinen alue korttelissa n:o 366 XII kaupungin-osassa ruumisaseman rakentamista varten. Rahatoimikamarin puollettua anomusta ja Rakennuskonttorin Kamarin vaatimassa lausunnossa selitettyä vaaditun paikan olevan aiottuun tarkoitukseen erittäin sopivan päätti¹⁾ Kaupunginvaltuusto suostua komitean edellä mainittuun anomukseen sillä ehdolla, että seurakunnat hankkisivat itselleen luvan sivuraiteen rakentamiseen Sörnäsän sivuradalta sanottuun kortteliin sekä senjälkeen jättäisivät kaupunginviranomaisille yksityiskohtaisen ehdotuksen vastaisen ruumis-aseman järjestämisestä.

Siihen katsoen, että eräiden Helsingin ja Gråharan luotsipaikkain luotsien muutto heille osotetuista asunnoista Aleksanterinsaarella Viaporin linnoitusalueella olisi erinäisistä syistä tarpeellinen, anoi Helsingin luotsiosaston päällikkö kirjelmässään tammikuun 29 päivältä Rahatoimikamarilta tietoa siitä, voisiko, jos kaupungille kuuluvan tiluksen n:o 98 Vrakholman vuokraaja siirtäisi luotsilaitokselle hallintaoikeutensa sanottuun saareen, kaupunginviranomaisten hyväksymisen siihen saada, samoin kuin siitäkin, olisiko Kaupunginvaltuusto taipuvainen, sittenkun siten siirretty hallintaoikeus sanottuun saareen olisi kulunut loppuun, myöntämään kruunulle ja luotsilaitokselle rajattoman oikeuden käyttää ilmoitettuun tarkoitukseen useinmainittua tilusta.

Vrakholman
luovuttaminen.

Sittenkun Satamakonttori, jonka lausunnon Rahatoimikamari oli vaatinut, oli selittänyt, ettei haluttu vuokrasiirto sen puolelta kohdannut esteitä, koska Vrakholma ei ollut sopiva mihinkään kaupungin liiketarpeisiin, mutta sitävastoin sangen edullinen luotsipaikaksi, esitti²⁾ Kamari, joka omasta puolestaan oli voinut suostua voimassa olevan vuokrasopimuksen siirtoon luotsilaitokselle, että mainitulle laitokselle myönnettäisiin oikeus vuokran pitennykseen sanottuun saareen 30 vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1912, vuotuista 1,000 markan suuruista vuokrasummaa vastaan, kuitenkin huomioon ottamalla erinäisiä ehtoja, m. m. että Rahatoimikamarille annettaisiin oikeus hyväksyä saarelle rakennettavain rakennusten paikat ja piirustukset ja että luotsilaitos ei kaupungin luvatta saisi toiselle henkilölle tai virastolle siirtää vuokraoikeuttaan.

Valtuusto suostui³⁾ tähän Rahatoimikamarin esitykseen.

Samalla kun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 19 päivänä 1907 oli suostunut⁴⁾ Rahatoimikamarin esitykseen 150,000 markan suuruisen erän ottamisesta vuoden 1908 menosääntöön uuden poliisitalon

Tontin osottaminen toisen poliisipiiriin uutta poliisitaloa varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 17 §. — ²⁾ Rtk. kirj. n:o 149, 19 p. maalisk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 25 §. — ⁴⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 88.

rakentamista varten toiselle poliisipiirille, oli Valtuusto myös päättänyt, että tonttipaikan määrääminen sanotulle rakennukselle saisi jäädä sikseen, kunnes saatettaisiin loppuun ne neuvottelut, joihin valtiolaitos oli ryhtynyt Rahatoimikamarin kanssa viiden myytävänä olevan tontin ostosta korttelissa n:o 110 uuden koulutalon rakentamista varten Helsingin suomalaiselle tyttökoululle. Sittenkun tieto oli kuitenkin K. Senaatin Kirkollisasiaintoimituskunnasta Kamarille tullut siitä, että valtiolaitos ei ollut katsonut mainittujen tonttien pitävän tulla kysymykseen sanottua tarkoitusta varten, jätti Kamari uudistetun esityksen asiasta ja ehdotti ¹⁾, että tontti n:o 10 Ratakadun varrella luovutettaisiin päätetyn poliisitalon paikaksi. Asian esittelyssä Valtuusto hyväksyi ²⁾ mainitun esityksen.

Paikan varaaminen Hakaniemen torin varrelle vastaista kauppahallia varten ja sanotun torin asemakaavan järjestely.

Rahatoimikamarin esityksestä ³⁾ ja myös Terveydenhoitolautakunnan annettua puoltavan lausunnon päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto vastaista kauppahallia varten Hakaniemen torin varrelle varata sen kolmiomaisen alueen, jota rajoittavat Itäinen Viertotie ja Sörnäsin Rantatie, jonka ohella Kamarille annettiin toimeksi jättää Valtuustolle ehdotus Hakaniemen torin asemakaavan muutokseksi Kaupunginasemakaava-toimikunnan Kamarin kehotuksesta laatiman suunnitelman mukaisesti.

Korttelin n:o 412 b y. m. käyttö.

Kunnallisten työväenasuntojen rakentamista varten asetetun toimikunnan esityksestä, joka m. m. oli saanut toimekseen ⁵⁾ lausunnon antamisen siitä, eikö suurempia tai pienempiä osia mainittuja asuntoja varten varatuista kortteleista voitaisi yksityiseen rakennustoimeen luovuttaa, päätti ⁶⁾ Kaupunginvaltuusto, että kortteli n:o 412 b kokonaisuudessaan, tontti n:o 5 korttelissa n:o 412 a sekä tontti n:o 7 korttelissa n:o 419 b mainitulla tavalla käytettäisiin, koska niiden arvo oli liian suuri tullakseen työväenasuntotarkoituksiin käytetyiksi.

Uuden hautausmaan vieressä olevan rantakaistaleen käyttö.

Kaupunginvaltuustolle jätetyssä kirjelmässään oli Helsingin ruotsalais-suomalaisen seurakuntain hautausmaa-komitea anonut, että sanotut seurakunnat saisivat ottaa huostaansa Uuden hautausmaan rantamuurin ulkopuolella olevan rantakaistaleen. Olisi näet, huomautti komitea, aivan välttämätöntä, että mainittu kaistale, jota yleisö suurta häiriötä aikaansaaden käytti veneitten y. m. säilytyspaikkana, järjestyksen ja kaunistuksen saavuttamiseksi sekä hautausmaan pyhyyden suojelemiseksi yhdistettäisiin kirkkotarhaan ja istutuksilla ynnä käytävillä varus-

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 92, 13 p. helmik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 16 §. — ³⁾ Rtk. kirj. n:o 327, 3 p. syysk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 22 §. — ⁵⁾ Kts. 1906 vuod. kert., siv. I. 52. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 28 §.

tettäisiin. Rahatoimikamari, johon tämä anomus lykättiin, esitti ¹⁾ kuultuaan Satama- ja Rakennuskonttoreja, että koska vaatimus hautausmaitten rauhoittamisesta ilkevaltaisuudelta ja häiriöltä olisi oikeutettu ja huomioon otettava, seurakunnille myönnettäisiin käyttöoikeus sanottuun ranta-alueeseen kymmenen vuoden ajaksi, kuitenkin sillä ehdolla, että he joko itse antaisivat laittaa Lapinlahden kaakkoisesta rannasta Kirkkomaankadulle vievän tien tai varaisivat tarpeellisen tilan mainittua tietä varten. Pitempää käyttöoikeutta ei Kamari sitävastoin katsonut voivansa puoltaa siihen katsoen, että ilman kyseessä olevaa ranta-aluetta, johon kaupungilla epäilemättä oli omistusoikeus, ei kaupunki vastaisuudessa eli XIII kaupungin osan tultua enemmän asutuksi voisi tulla toimeen, vaan tarvittaisiin se liikenteen vaatimusten tyydyttämiseksi ja erittäinkin maihintulopaikaksi keveille aluksille.

Tämän Kamarin esityksen johdosta jätti hautausmaa-komitea asiasta uudistetun anomuksen huomauttaen, että seurakunnat ainoastaan kymmenvuotisesta hallintaoikeudesta eivät olisi halukkaat kyseessä olevaan ranta-alueeseen kiinnittämään suuria kustannuksia parannuksiin, jotka tuskin ennätettäisiin loppuun saattaa sanottuna aikana, minkä vuoksi ja koska Hietaniemen ja Taivallahden rannat aina voisivat tyydyttää XIII kaupunginosan maihintulopaikkatarpeen, seurakunnille olisi myönnettävä hallintaoikeus haluttuun rantakaistaleeseen ilman minkäänlaisia ehtoja ja vähintään kolmenkymmenen vuoden ajaksi.

Puheenalainen asia ei tullut vuoden kuluessa loppuun käsitellyksi, koska Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan katsoi selvityksen saamiseksi omistusoikeudesta Lapinniemeen ynnä myös siitä, kuuluiko seurakuntain anoma rantakaistale hautausmaaksi luovutettuun alueeseen, olevansa pakotettu vielä vaatimaan ²⁾ lausunnon Raha-toimikamarilta, joka kuitenkin ennen vuoden loppua ei täyttänyt annettua tehtävää. Samoin oli Kaupungin asema- ja toimikunnan laita, jota Valtuusto oli kehottanut laatimaan ehdotuksen useinmainitun rantakaistaleen tasottamiseksi.

Maiistraatin kirjelmällä joulukuun 14 päivältä 1907 sai Kaupunginvaltuusto tiedon ³⁾ siitä, että K. Senaatti, jonka harkittavaksi ja vahvistettavaksi Valtuusto oli alistanut syyskuun 3 päivänä 1907 tekemänsä päätöksen ⁴⁾ myydä neiti Maria Charlotta Olander vainajan testamentti-

M. Ch. Olanderin rahastoon kuuluvan Mariankadun varrella olevan talon n:o 22 myynti.

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 289, 30 p. heinäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 18 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 13 §. — ⁴⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 34.

määräyksen täyttämiseksi talon ja tontin n:o 22 Mariankadun varrella korttelissa n:o 17, marraskuun 26 päivänä 1907 oli selittänyt Valtuuston esteettömäksi myymään sanotun kiinteistön.

von Beckerin sokeainkoulurahastoon kuuluvan Antinkadun varrella olevan talon n:o 12 myynti.

Samaten ilmoitti ¹⁾ Maistraatti kirjelmässään tammikuun 18 päivältä, että K. Senaatti joulukuun 23 päivänä 1907 oli vahvistanut Kaupunginvaltuuston lokakuun 8 päivänä 1907 tekemän päätöksen ²⁾ myydä julkisella huutokaupalla vähintään 250,000 markan hinnasta von Beckerin sokeainkoulurahastoon kuuluvan talon ja tontin n:o 12 Antinkadun varrella korttelissa n:o 66.

Hylätty esitys Vuorimiehenkadun varrella olevan talon ja tontin n:o 6 myynnistä.

Kirjelmässään maaliskuun 5 päivältä esitti ³⁾ Rahatoimikamari Rakenuskonttoria kuultuaan, että koska päärakennus kaupungille kuuluvassa talossa n:o 6 Vuorimiehenkadun varrella kaupungin talojen taloudenhoitajan, filosofianmaisteri Kr. Gustavsonin ilmoituksen mukaan oli alkanut lahota ja sen korjaaminen kelvolliseen kuntoon vaatisi melkoisia kustannuksia, Kamari saisi sanotun talon myydä julkisella huutokaupalla määrätystä 125,000 markan suuruisesta alimmasta hinnasta, minkä ohella Kamari samalla näköalan säilyttämiseksi Tähtitorninmäeltä ehdotti eräitä rajoituksia rakennusoikeuteen tontille rakennettavien talojen korkeuteen nähden.

Käsitellessään mainittua esitystä päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto, hyläten ehdotuksen kyseessä olevan tontin myynnistä, valtuuttaa Rahatoimikamarin, jos siinä olevien rakennusten korjauskustannus nousisi talon vuokratuloja suuremmaksi, purkauttamaan sanotut rakennukset.

Tontin luovuttaminen pohjalaisen osakuntataloa varten.

Sittenkun pohjalaiset ylioppilasosakunnat yhteisesti Kaupunginvaltuustolle osotetussa ja Rahatoimikamariin jätetyssä kirjelmässään olivat anoneet saada kaupungilta huutokaupatta arvioimisessa määrättävästä hinnasta lunastaa yhteisen osakuntatalon rakentamista varten tontin n:o 3 Töölönkadun varrella korttelissa n:o 406 ja XIII kaupunginosassa tai vaihtoehtoisesti tontit n:ot 2 ja 4 Aurorankadun varrella korttelissa n:o 403 tai tontin n:o 12 Museokadun varrella korttelissa n:o 416, määräsi Rahatoimikamari sanottujen tonttien katselmuksen ja arvioimisen toimitettavaksi, jolloin ensinmainittu tontti, pinta-alaltaan 919.8 m², asemansa ja pinnanmuodostuksensa perusteella arvioitiin 47,830 markaksi 12 penniksi eli 52 markaksi neliömetriltä. Muista vaihtoehtoisesti mainituista tonteista katseluumiehet eivät lausuneet mieltänsä, koska niihin ei vielä ollut tasotettua tietä eikä tarpeellisia vesi- ja likajohtoja.

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 13 §. — ²⁾ Kts 1907 vuod. kert., siv. I. 34. — ³⁾ Rtk. kirj. n:o 126, 5 p. maalisk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 35 §.

Valtuustolle senjälkeen antamassaan lausunnossa esitti ¹⁾ Rahatoimikamari, joka piti arvioimisessa tontille n:o 3 Töölönkadun varrella määrättyä yksikköhintaa liian korkeana siihen yleiseen tarkoitukseen katsoen, johon tonttia käytettäisiin, että sanottu tontti huutokaupatta pohjalaisille ylioppilasosakunnille yhteisesti myytäisiin alennetusta 41,391 markan 45 pennin suuruisesta hinnasta eli 45 markasta neliömetriltä, ehdolla kuitenkin että tontille rakennettaisiin osakuntatalo ja että ostaja alistuisi niihin määräyksiin sisäpuolisesta korttelin n:o 406 rakennusrajasta, mitkä Valtuusto vastaisuudessa antaisi.

Tähän esitykseen Valtuusto suostui ²⁾.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto Filharmonisen seuran johtokunnan tekemän esityksen johdosta Rahatoimikamaria kuultuaan oli päättänyt ³⁾ varata konserttitalon ja siihen yhdistetyn taidenäyttelyhuoneiston rakentamiseen kaikki tontit korttelissa n:o 198 ja samalla antanut valiokunnalle toimeksi jättää tarkemman ehdotuksen niistä ehdoista, joiden tonttien luovuttamisessa pitäisi tulla kysymykseen, esitti mainittu valiokunta antamassaan lausunnossa ⁴⁾, että Valtuusto hyväksyisi Rahatoimikamarin asiasta tekemän ehdotuksen ⁵⁾, kuitenkin tarpeen mukaan muuttamalla siinä mainittua ajanrajoitusta.

Tontin luovuttaminen vastaista konserttitaloa varten.

Valiokunnan lausuntoa esiteltäessä päätti ⁶⁾ Valtuusto, pysyen aikaisemmassa päätöksessään kyseessä olevien tonttien varaamisesta mainittuun tarkoitukseen, olla sitoutumatta ehtoihin, joilla ne olisivat luovutettavat, vaan, sittenkun tarkoitusta varten muodostettu yhtiö olisi esittänyt tarjouksensa mainittujen tonttien huostaansa ottamisesta, harkittuaan asiaa ilmoittaa ne tarkemmat määräykset, jotka tonttien tarkoituksenmukaiseen käyttöön ja konserttitalon käyttämiseen nähden näyttäisivät tarpeellisilta.

Kirjelmässään toukokuun 26 päivältä oli K. Senaatin Kirkollisasiain-toimituskunta tiedustellut, olisiko ja millä ehdoilla Helsingin kaupunki taipuvainen luovuttamaan kuvaamataiteitten näyttelytalon rakentamiseen tontin n:o 1 Pohjoisen Rautatiekadun varrella korttelissa n:o 401 tahi muun siihen sopivan paikan. Rahatoimikamari, johon asia oli lykätty, huomautti antamassaan lausunnossa ⁷⁾, että mainitulla tontilla Rakennuskonttorista hankitun selvityksen mukaan oli erittäin suotuisa asema liiketaloa varten ja sitä muutenkin voitaisiin käyttää monella kaupungille edullisella tavalla, minkä vuoksi ja koska kyseessä olevaan tarkoitukseen tarvittavan maan

Paikan luovuttaminen näyttelyhallia varten.

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 261, 11 p. kesäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 42 §. — ³⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 37. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. n:o 30. — ⁵⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 37 s. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 15 §. — ⁷⁾ Rtk. kirj. n:o 448, 3 p. jouluk.

kaupunki tulisi korvauksetta luovuttamaan, vaadittua tonttia ei pitäisi tähän tarkoitukseen antaa. Ellei kortteli n:o 198, jonka Kaupunginvaltuusto oli varannut konserttitalolle, tarjoisi kylläksi tilaa myös näyttelyhallille, minkä sen suureen alaan katsoen voisi pitää todennäköisenä, olisi kaupungin Kamarin käsityksen mukaan selittädyttävä taipuvaiseksi luovuttamaan maksuttomasti viimemainittuun tarkoitukseen tontin n:o 7 Ainokadun varrella korttelissa n:o 403 ja XIII kaupunginosassa, kuitenkin siten että valtiolaitoksen tulisi 30,000 markalla korvata kaupungille siinä tapauksessa tarvittavat tasotus-, kanavoimis- ja vesijohtotyöt.

Asiaa ei vuoden kuluessa käsitelty loppuun.

Anomukset maksuttomista tonteista aiotuille lapsenpäästölaitoksille.

Kaupunginvaltuustolle osottamassaan kirjelmässä marraskuun 9 päivältä 1907 olivat professori Otto Engström ja dosentti O. A. Boije anoneet, katsoen anojain mielestä yleisessä synnytyslaitoksessa vallitsevaan varattomien lapsensynnyttäjien paikkain puutteeseen, sekä maksutonta tonttia Töölönkadun varrella korttelissa n:o 446 heidän aikomalleen yksityiselle lapsenpäästölaitokselle että myös avustusta sanotun laitoksen ylläpitämiseksi.

Samanlaisen erästä tonttia Porthaninrinteen varrella korttelissa n:o 301 b koskevan anomuksen olivat kirjelmässään 19 päivältä samaa kuuta tehneet tohtorit Hannes Wasenius, Carl Hahl, K. A. Rönholm ja Walter Wegelius.

Edellä mainitut kaksi anomusta lykättiin Rahatoimikamariin, joka antamassaan lausunnossa esitti ¹⁾, että Valtuusto hylkäisi ne. Kamari oli nimittäin Terveydenhoitolautakunnan asiasta antamasta lausunnosta huomannut, että mikäli yleisen synnytyslaitoksen johtaja, professori G. Heinrichius siihen kehotettuna oli ilmoittanut, mikään puute paikoista varattomille lapsensynnyttäjille yleensä ei vallinnut sanotussa laitoksessa, vaikka tosin syksyllä 1907 oli tapahtunut, että paikkain kysyntä, koska eräs kaupungissa oleva yksityinen synnytyslaitos silloin jonkun aikaa satunnaisesti oli ollut suljettuna, oli siihen määrin lisääntynyt, että eräitä pyrkijöitä ei oltu voitu vastaanottaa.

Rahatoimikamarin epäävän lausunnon mukaisesti Valtuusto hylkäsi ²⁾ tehdyt anomukset.

Anomus paikasta ja avustuksesta uimahallia varten.

Rahatoimikamarin asiasta antaman lausunnon ³⁾ mukaisesti päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto suostua herrojen August Lundqvistin, Carl von

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 147, 19 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 16 §. — ³⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 84. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 21 §.

Knorringin y. m. Valtuustolle tekemään anomukseen, joka tarkoitti sekä paikan luovuttamista ilman vuokramaksua viidenkymmenen vuoden ajaksi välittömästi itäpuolella Ullanlinnan kylpyhuonetta olevalle luodolle sijoitettavaa uimahallia varten että myös sanotussa hallissa tarvittavan suolattoman veden maksutonta hankintaa. Tähän liitti Valtuusto kuitenkin Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta sen ehdon, että ellei aiottu hanke kolmen vuoden ajalla toteutuisi, käyttöoikeus paikkaan raukeaisi. Anojain esitys 100,000 markan suuruudesta avustuksesta mainitun hallin rakentamiseksi jätettiin sitävastoin huomioon ottamatta.

Kokouksessaan kesäkuun 4 päivänä 1907 oli Kaupunginvaltuusto päät-
tänyt ¹⁾ panna pöydälle „Gubnhemmet i Helsingfors“ nimisen yhdistyksen tekemän anomuksen vuokrattomasta paikasta aiottua iäkkäiden miesten-
kilöiden kotia varten, kunnes kysymys Yliopiston sairaaloista olisi lopul-
lisesti ratkaistu. Tontin luovutta-
minen ukko-
kotiä varten.

Myöhemmin esitti yhdistys kuitenkin uudistetun anomuksen, tällä kertaa saada lunastaa tontin n:o 5 Hietaniemen huvilatie varrella korttelissa n:o 457 ja XIII kaupunginosassa, ehdolla että kauppasumma saisi ensimmäistä kiinnitystä vastaan maksamattomana ja korottomana olla suoritettamatta, niin kauan kuin tonttia käytettäisiin kyseessä olevaan tarkoitukseen. Tämän johdosta määräsi Rahatoimikamari halutun tontin katselmuksen toimitettavaksi, ja huomauttivat katselmusmiehet katselmuskirjassa, ettei tonttiin ollut tasotettua tietä eikä lika- ja vesijohtoa, minkä vuoksi ja koska mitään rakennusjärjestystääkään ei ollut vahvistettu sille osalle kaupunkia, jossa mainittu tontti sijaitisi, sen myyminen katselmuksmiesten käsityksen mukaan ei voisi tulla kysymykseen.

Valtuustolle sittemmin antamassaan lausunnossa esitti ²⁾ Rahatoimikamari, joka yhtyi katselmuksmiesten edellä mainittuun lausuntoon, että haluttu tontti n:o 5 Hietaniemen huvilatie varrella korttelissa n:o 457 toistaiseksi ja kunnes kaupungin katuverkko ulottuisi sanottuun tonttiin, annettaisiin vuokralla tammikuun 1 päivästä 1909 lukien „Gubnhemmet i Helsingfors“ nimiselle yhdistykselle sillä ehdolla, että yhdistys suorittaisi vuotuista 250 markan suuruista vuokramaksua ja että sen kustannuksella laitettaisiin sekä ajotie että lika- ja vesijohto tonttiin.

Esiteltäessä puheenalaista asiaa päätti ³⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta, koska mitään rakennusjärjestystä ei vielä oltu

¹⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 46. — ²⁾ Rtk. kirj. n:o 376, 15 p. lokak. — ³⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 20 §.

laadittu, vielä vähemmin vahvistettu sille korttelille, missä yhdistyksen anoma tontti sijaitisi, jättää tehdyn esityksen tätä odotettaessa toistaiseksi sillensä.

Anomus maksuttomasta tontista Perustuslailliselle Työväenyhdistykselle.

Antamassaan lausunnossa Perustuslaillisen Työväenyhdistyksen Kaupunginvaltuustolle tekemästä anomuksesta ¹⁾ että yhdistykselle luovutettiin maksuton tontti kokoushuoneiston rakentamista varten, esitti ²⁾ Rahatoimikamari, joka sitä ennen oli hankkinut Rakennuskonttorin lausunnon, että mainitulle yhdistykselle huutokaupatta myytäisiin tontti n:o 6 Hietaniemenkadun varrella korttelissa n:o 411 Kamarin määräyksestä tehdyssä arvioimisessa sille lasketusta 53,522 markan 43 pennin suuruisesta hinnasta, joka kauppasumma saisi korottomana ensimmäistä kiinnitystä vastaan olla maksamattomana, niin kauan kuin sanottu yhdistys tontilla ylläpitäisi tarkoituksenmukaista rakennusta mainittua tarvetta varten, mutta muussa tapauksessa olisi kaupunginrahastoon suoritettava.

Tämän esityksen Valtuusto äänestyksen tapahduttua hyväksyi ³⁾.

Hylätty anomus maksuttomasta tontista.

Töölön Työväenyhdistyksen kirjelmässä tammikuun 6 päivältä 1907 Kaupunginvaltuustolta anottua maksutonta Humaliston alueella olevan tontin luovuttamista ja Valtuuston lykättyä ⁴⁾ asian Rahatoimikamariin huomautti Kamari, sittenkun sen ehdottama suunnitelma vastaista XIII ja XIV kaupunginosain tasottamista varten oli saavuttanut Valtuuston vahvistuksen ⁵⁾, vaaditussa lausunnossaan ⁶⁾, että ne osat kyseessä olevaa aluetta, joita kaupunki silloin saattoi käyttää, vielä olivat katuja ja likaviemäreitä vailla ja että niitä ei myöskään vuosina 1908—10 olisi aikomus tasottaa, minkä vuoksi ei yhtäkään sanotun alueen asemakaavaan otetuista tonteista voitaisi hetimiten rakennettavaksi luovuttaa, lukuunottamatta vain yhtä, jolta kuitenkin puuttui sopiva yhteys vesi- ja likajohtoon. Jo tähän katsoen ja samalla ottaen huomioon, että työväenyhdistykset, joiden toiminta rajoittui vain osiin kaupunkia, siihen asti eivät olleet nauttineet sellaista etua, epäsi Rahatoimikamari sanotun yhdistyksen anomuksen, jonka myös Valtuusto hylkäsi ⁷⁾.

Myös saman yhdistyksen jättämän uudistetun samaa tarkoittavan anomuksen Valtuusto hylkäsi ⁸⁾.

Anomus alueen luovuttamisesta vähävaraisten asuntoja varten.

Kaupunginvaltuustolle jätetyssä kirjelmässä anoi yhdistys „Oma koti“, että kaupunki maksuttomasti kymmenen vuoden ajaksi luovuttaisi

¹⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 40. — ²⁾ Rtk. kirj. n:o 129, 12 p. maalisk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 36 §. — ⁴⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 40. — ⁵⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 1. — ⁶⁾ Rtk. kirj. n:o 34, 23 p. tammik. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 25 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 26 §.

yhdistyksen käytettäväksi vahvistetun kaupunginasemakaavan ulkopuolella ja mieluummin Töölön kaupunginosien ja Huopalahden välillä olevan alueen asuntojen rakentamiseen yhdistyksen toimesta vähävaraisille henkilöille.

Rahatoimikamari, johon anomus oli lykätty ¹⁾, antoi ²⁾ Rakennuskonttoria ja Kaupunginasemakaava-toimikuntaa kuultuaan lausuntonsa ja esitti, että „Oma koti“ yhdistyksen tekemä anomus hylättäisiin yhtä hyvin siihen katsoen, että kaupunginasemakaavan ulkopuolella olevan maan luovuttaminen, ennenkuin yleinen suunnitelma kaupunkiin liitettyjen, jaoittamattomain alueitten käyttöä varten olisi laadittuna ja niitten yhteys liike-teihin, lika- ja vesijohtoihin y. m. nähden muitten kaupungin osien kanssa ainakin pääpiirteiltään vahvistettuna, vastaisuudessa saattaisi olla esteeksi kaupungin luonnolliselle kehittymiselle, kuin myös siihen katsoen, että anoja ei ollut antanut mitään selvitystä suunnitellun hankkeen laajuudesta ja kehitysmahdollisuuksista.

Valtuusto hyväksyi sittemmin Rahatoimikamarin lausunnon ja hylkäsi ³⁾ „Oma koti“ yhdistyksen tekemän anomuksen.

Suomen Metsästisyhdistyksen johtokunnan Rahatoimikamarille tekemään anomukseen, että Oulunkylässä eteläpuolella sanotun yhdistyksen ampumarataa oleva, karttalehdellä tarkemmin osotettu kaupungille kuuluva alue maksuttomasti luovutettaisiin yhdistykselle mainitun ampumaradan suojelusalueeksi korkeintaan 25 vuoden ajaksi, Kaupunginvaltuusto suostui ⁴⁾, m. m. sillä ehdolla, että mainittu alue tarvittaessa olisi hetimiten kaupungille jälleen luovutettava.

Alueen luovuttaminen Suomen Metsästisyhdistykselle.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan esityksestä, joka tammikuun 17 päivänä 1899 oli saanut ⁵⁾ käyttöoikeuden tonttiin n:o 4 Oikokadun varrella, ehdolla että sekä sanotulle tontille että myös Sörnäsän alueelle rakennettaisiin ja siellä ylläpidettäisiin pientenlastenkoulu, päätti ⁶⁾ Kaupunginvaltuusto mainittuun tarkoitukseen varata tontit n:ot 2 Viipurin- ja 13 Porvoonkadun varrella korttelissa n:o 370.

Tonttien varaanminen pientenlastenkoululle.

Rahatoimikamarille osottamassaan kirjelmässä oli Maanviljelijäin Maitokeskusliike Osakeyhtiö anonut saada ajanmukaisen meijerin ynnä tarpeellisten taloushuoneitten rakentamista varten lunastaa huutokaupatta ja toimitettavan arvioimisen perusteella kaikki korttelissa n:o 192 IV kaupunginosassa olevat tontit paitsi tonttia n:o 2 Arkadiakadun varrella. Sittenkun katselmus ja arvioiminen oli toimitettu, jolloin kyseessä oleville

Tonttien luovuttaminen Maanviljelijäin Maitokeskusliike Osakeyhtiölle.

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 45 §. — ²⁾ Rtk. kirj. n:o 191, 30 p. huhtik. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 25 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 29 §. — ⁵⁾ Kts. 1899 vuod. kert., siv. I. 16. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 14 §.

tonteille, pinta-alaltaan yhteensä 4,903.683 m², määrättiin myyntihinnaksi 348,882 markkaa 31 penniä, vastaten 71 markan 15 pennin suuruista keskimääräistä yksikköhintaa neliömetriltä, esitti ¹⁾ Rahatoimikamari, huomauttaen siitä suuresta edusta, minkä ajanmukaisen meijerin rakentaminen tarjosi Helsingin kaupungille maitokaupan järjestämiseen ja järkipäraseen hoitoon nähden, että Maanviljelijäin Maitokeskusliike Osakeyhtiön haluamat tontit huutokaupatta erinäisillä ehdoilla anojalle myytäisiin alennetusta 296,650 markan suuruisesta hinnasta.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta jätti Kaupunginvaltuusto kuitenkin tehdyn esityksen huomioon ottamatta ²⁾ siihen katsoen, että mainittu osakeyhtiö oli liikeyritys, jonka tarkoitus oli tuottaa osakkailleen liikevoittoa, ja sitä senvuoksi ei olisi rakennustontin ostossa ennen yksityisiä suosittava.

Peruutettu kielto täyttää erinäisiä vesialueita.

Kirjelmässään elokuun 29 päivältä ilmoitti Maistraatti Kaupunginvaltuustolle tiedoksi, että venäläiset sotilasviranomaiset olivat suostuneet läänin Kuvernöörin Kenraalikuvernöörille tekemään esitykseen, että Viaporin linnoitusplanaadin alueella voimassa oleva kielto täyttää kaupungille kuuluvain Santa- ja Jätkäsaarien sekä Blekholman ja Blekholmankarin välinen vesialue lakkautettaisiin, joten Suomen valtiolaitos vapautettiin suorittamasta sitä vuotuista 6,990 markan suuruista maksua, mikä Kuvernöörin joulukuun 13 päivänä 1907 julistaman päätöksen mukaan oli tullut kaupungille korvaukseksi siitä sanottujen saarien käyttöoikeuden rajoituksesta, jonka mainittu kielto oli sisältänyt. Valtuusto päätti ³⁾ tästä antaa tiedon Rahatoimikamarille.

Vahvistettu ohjelma tasotustöitä ja tonttien myyntiä varten Töölön kaupunginosissa.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli kehottanut ⁴⁾ Rahatoimikamaria laatimaan ja Valtuustolle jättämään yksityiskohtaisen ohjelman tarpeellisten tasotus- ja muiden siihen kuuluvain töiden suorittamiseksi Töölön alueella, esitti ⁵⁾ Kamari kirjelmässään joulukuun 12 päivältä 1907, että Valtuusto hyväksyisi kirjelmään liitetyn, insinöörien Idströmin, vapaa-herra Cedercreutzin ja Skogin Kamarin määräyksestä laatiman ohjelman tarpeellisten tasotus- ja muitten siihen kuuluvain töiden suorittamiseksi XIII, XIV ja XV kaupunginosissa ynnä että Valtuusto sen ohella päättäisi: että mainittujen kaupunginosien tontteja myydään mikäli ne tulevat myyntikelpoisiksi; ja että vuokraajalle, jolla vähintään kymmenen vuotta on ollut hallin-

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 381, 22 p. lokak. — ²⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 21 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 6 §. — ⁴⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 2. — ⁵⁾ Rtk. kirj. n:o 425, 12 p. jouluk. 1907 (Valt. pain. asiak. n:o 52 v. 1907).

taoikeus vuokramaahan sanotuissa kaupunginosissa, myönnetään etuoikeus huutokaupatta lunastaa se vahvistettuun kaupunginasemakaavaan otettu tontti, jolla vuokraajan päärakennus sijaitsee, kuitenkin siten että Raha-toimikamarille pidätetään harkintaoikeus kysymykseen vaikuttaviin asiahaaroihin kussakin yksityisessä tapauksessa.

Ehdotus ohjelmaksi kaduntasotus- ja muiden töiden suorittamista varten oli tähän otettuna seuraava:

Vuosi.	Kadun nimi.	Mistä.	Mihin.	Kadun pinta-ala, m ² .	Lokaviemäriä, m.	Käytettävänä olevien tonttien luku.
1908.	P. Rautatienkatu	L. Viertotie	Fredrikinkatu	6,540	420	12
	Arkadiakatu	P. Rautatienkatu	Runebergkatu	8,000	300	14
	Fredrikinkatu	"	Arkadiakatu	2,600	80	3
	Ainokatu	L. Viertotie	Nervanderkatu	3,100	120	3
	Nervanderkatu	P. Rautatienkatu	Ainokatu	1,300	70	—
	Kammionkatu	L. Viertotie	Töölönkatu	3,600	valmis	4
	Meilansinkatu	"	"	4,700	210	6
	Töölönkatu	Tontti n:o 45	Meilansinkatu	1,800	100	5
	Roosavillankatu	Kammionkatu	"	1,800	60	3
				Yhteensä	33,440	1,360
1909.	Runebergkatu	L. Viertotie	Isotori	9,200	350	16
	"	Arkadiakatu	Fjälldalinkatu	6,600	80	11
	Nervanderkatu	Ainokatu	"	5,000	150	9
	Aurorakatu	Museokatu	Freeseekatu	5,400	160	14
	Freeseekatu	Arkadiakatu	Aurorakatu	900	60	—
	Museokatu	L. Viertotie	"	1,800	—	2
				Yhteensä	28,900	800
1910.	Runebergkatu	Fjälldalinkatu	Hesperiakatu	6,600	130	8
	Dagmarkatu	Museokatu	Nervanderkatu	2,900	160	4
	Töölönkatu	Aurorakatu	Dagmarkatu	1,440	—	—
	Cygnaeuskatu	Töölönkatu	Nervanderkatu	3,500	80	4
	Museokatu	"	Ahlqvistkatu	7,700	320	11
				Yhteensä	22,140	690

Tasotus- ja kanavoimiskustannukset tulisivat tasaisissa luvuissa tämän ehdotuksen mukaan nousemaan vuonna 1908 255,040, vuonna 1909 205,400 ja vuonna 1910 160,440 markkaan, minkä ohella tonttien lukumäärä, jotka mainittujen töiden tultua suoritetuiksi olisivat käytettävissä, tulisi olemaan 50, 52 ja 27 eli 50, 27 ja 19, jos ne tontit jätettäisiin lukuun ottamatta, joista ei voitaisi vettä johtaa pois, koska pintasuhteitten vuoksi mitään päälokaviemäriä ei voitaisi laskea pitkin erästä osaa Runebergkatua.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi ¹⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin esityksen,

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 23 §.

kuitenkin sillä muutoksella, että sana „myydään“ edellisessä yllämainituista ponsista vaihdettiin sanoihin „voidaan myydä“.

Lausuntoja tonttien yhteensrakentamisesta.

Kertomusvuonna antoi Kaupunginvaltuusto Maistraatin vaatimat lausunnot tonttien yhteenrakentamista koskevista anomuksista ja puolsi Valtuusto suostumista niihin anomuksiin, joita olivat jättäneet „Helsingfors Centraltryckeri och Bokbinderi Aktiebolag“¹⁾ tonteista n:ot 6 L. Heikin- ja 1 Bulevardinkadun varrella korttelissa n:o 61, Kansallis-Osake-Pankki²⁾ tonteista n:ot 42 Aleksanterin- ja 4 Kluuvikadun varrella korttelissa n:o 34, Osakeyhtiö Huvilakatu n:o 14—16³⁾ tonteista n:ot 14 ja 16 Huvilakadun varrella korttelissa n:o 185, Helsingin kaupungin Sähkölaitoksen rakennushallitus⁴⁾ tonteista n:ot 1 Pikku Robertin- ja 32 Kasarminkadun varrella korttelissa n:o 52, yhdistys „Eget hem för Sörnäs folkbarträdgård“⁵⁾ tonteista n:o 3 ja 5 Helsinginkadun varrella korttelissa n:o 347 sekä „Tölö Sockerbruks Aktiebolag“⁶⁾ tonteista n:ot 44, 46 ja 48 Töölönkadun varrella korttelissa n:o 487. Sitävastoin katsoi Valtuusto Rahatoimikamaria kuulutuaan pitävänsä evätä⁷⁾ suostumuksen kivityömies Vilho Kasurisen jättämään anomukseen saada rakentaa yhteen tontit n:ot 14 Kotkan- ja 60 Fredriksperinkadun varrella korttelissa n:o 377, koska anottu yhteenrakentaminen tarkoitti rakennustapaa, joka oli vastoin Valtuuston marraskuun 21 päivänä 1905 tekemää päätöstä, että korttelien n:ot 376—389 muodostamalta alueelta tontteja luovutettaisiin etupäässä pikkuasuntojen eli n. s. yhden perheen talojen rakentamiseen.

Lausunto tontin jakamista koskevasta anomuksesta.

Vaaditussa lausunnossa karvarinvaimon Adolfina Gustafssonin y. m. Maistraatille tekemästä anomuksesta saada jakaa tehdastontin n:o 24 Itäisen Viertotien varrella korttelissa n:o 288 päätti⁸⁾ Kaupunginvaltuusto, hankittuaan Rahatoimikamarin lausunnon asiasta, ehdottaa anomuksen hylättäväksi, koska anojalle, jolla aikaisemmin oli ollut mainittu tontti vuokralla, oli myönnetty etu saada huutokaupatta lunastaa se omakseen, jolloin kauppahinta tontin suuruuteen verraten oli määrätty sangen alhaiseksi.

Peruutettu vaatimus istutuslaitteista avoimelle paikalle Vanhan ja Uuden klinikan välillä.

K. Senaatin Kirkollisasiaintoimituskunnan esittämään kysymykseen, olisiko kaupunki, jos talo vanhalle suomalaiselle tyttökoululle rakennettaisiin valtiolaitokselle kuuluvalla avoimella paikalla Vanhan ja Uuden klinikan välillä, taipuvainen luopumaan maa-alueen myyntiä Meilansista Yliopiston sairaaloitten sinne rakentamista varten koskevan kysymyksen

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 10 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 7 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 32 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 10 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 13 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 13 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 12 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 19 §.

yhteydessä määrätystä ehdosta, että Nikolain- ja Unioninkatujen väliin suunnitellun kadun varrelle olisi järjestettävä istutuksia, päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto vastata, että Valtuusto olisi taipuvainen peruuttamaan sanotun ehdon.

Rahatoimikamarin puollosta myönsi ²⁾ Kaupunginvaltuusto tehtailija G. W. Sohlbergille hänen tekemästään anomuksesta yhden vuoden piteneksen Vuorimiehenkadun varrella korttelissa n:o 126 olevan tontin n:o 12 rakentamisaikaan. Myönnetty pitennysaika tonttien rakentamista varten.

Myöskin suostui ³⁾ Valtuusto „Familjebyggnads Aktiebolaget'in“ samantyyppiseen tontteja n:ot 11 ja 13 Huvilakadun varrella korttelissa n:o 180 koskevaan anomukseen.

Rakennusmestari Juho Ahteen anomuksen saada suunniteltaessa muutosta rakennukseen tontilla n:o 4 Tehtaankadun varrella enintään 1.2 metrillä ylittää kyseessä olevalle tontille vahvistettua rakennuskorkeutta Kaupunginvaltuusto hylkäsi ⁴⁾, koska sellainen päällerrakennus osittain peittäisi näköalaa Tähtitorninmäeltä, jota voimassa olevat määräykset kyseessä olevan alueen rakennusten suurimmasta korkeudesta tarkoittivat säilyttää. Hylätty anomus vahvistetun rakennuskorkeuden ylittämisestä.

Sittenkun Helsingin kaupungin ruotsalaisten ja suomalaisten evankelis-luterilaisten seurakuntien hallintokunta Rahatoimikamariin jättämässään toukokuun 4 päivänä 1907 päivätyssä kirjelmässä oli anonut, että Kamari sanotuille seurakunnille antaisi kauppakirjan tonteista n:ot 14 Annan- ja 9 Fredrikinkadun varrella korttelissa Gladan tai että Kamari, ellei se katsoisi omaavansa valtaa siihen, Kaupunginvaltuustolta hankkisi itselleen siihen valtuutuksen, oli Kamari oman epäävän lausuntonsa ⁵⁾ ohella jättänyt puheenalaisen asian Valtuuston harkittavaksi ja ratkaistavaksi. Anottu kauppa-kirja tonteista n:ot 14 Annan- ja 9 Fredrikinkadun varrella.

Mainitun asian valmistelua varten asetetun valiokunnan lausunnon mukaisesti päätti ⁶⁾ Valtuusto valtuuttaa Rahatoimikamarin antamaan hallintovaliokunnalle sellaisen todistuksen, että Valtuusto asian käsittelyssä syntyneistä asiakirjoista oli havainnut käyvän selville, että Helsingin kaupunki kirkkoherran- ja kappalaispuustelleiksi oli myynyt mainitut tontit maaliskuun 29 päivänä 1836 molemmista tonteista täydelleen suorituksesta 657 ruplan suuruudesta kauppahinnasta sekä että vanhassa näitä tontteja koskevassa tonttikartassa oli merkittynä, että kauppakirja niistä oli vuonna 1836 annettu, joten oli epäämätöntä, että kaupungilla ei ollut mitään omistusoikeusvatimuksia usein mainittuihin tontteihin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 16 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 25 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 17 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 18 §. — ⁵⁾ Rtk. kirj. n:o 318, 26 p. syysk. 1907. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 19 §.

Hylätty anomus
tonttiarvion
alentamisesta.

Leskirouva Augusta Garoffin Kaupunginvaltuustolle jättämän anomuksen, että Rahatoimikamarin määräämää arvoa tontille n:o 13 Töölönkadun varrella, minkä anoja entisenä vuokraajana halusi lunastaa, alennettaiisiin vähintään 5 markalla m²:ltä, Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hylkäsi ¹⁾, koska anoja ei ollut esittänyt syytä haluttuun alennukseen.

Anomus saada
antaa vuokralle
maata huvila-
asunnoiksi.

Kaupunginvaltuustolle jättämässään kirjelmässä oli tilanomistaja, vapaa-herra Axel Ramsay anonut lupaa saada antaa vuokralle huvilatontteja Reimarsin Öfvergård'ista ja Reimarsin tilasta, mitkä kaupunki oli hänelle vuokrannut. Rahatoimikamari, johon asia oli lykätty, ehdotti anomuksen evättäväksi ²⁾ siihen katsoen, että koska sanottujen tilojen vuokrakausi loppuisi jo lokakuun 31 päivänä 1919 eli 11 vuoden kuluttua, kaupungin vapaa näiden tilojen käyttö ehkä tarvittavaan kaupunginasemakaavan laajennukseen vuokrakauden loputtua suostumuksen kautta kävisi mahdottomaksi tai ainakin melkoisesti vaikeutettaiisiin. Kamarin lausunnon mukaisesti Valtuusto jätti puheenalaisen anomuksen huomioon ottamatta ³⁾.

Uimalaitos Meri-
satamassa.

Helsingin Uimaseuran anomukseen, että kaupungin uimalaitos Meri-satamassa kesällä 1908 vuokratta jätettäisiin sanotun seuran käytettäväksi samanlaisilla ehdoilla kuin edellisenä kesänä eli siten, että sanotussa laitoksessa ylläpidettäisiin uimakouloa, jossa kaupungin kouluoppilaat sekä palo- ja poliisimiehistö saisivat nauttia vapaita kylpyjä ja maksutonta opetusta, Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin puollosta suostui ⁴⁾.

Greijuksen tilan
vuokraaminen.

Samalla kun Rahatoimikamari kirjelmässään lokakuun 22 päivältä esitti, että leskirouva Sofia Wickström, jolla oli ollut vuokralle kaupungille kuuluva Greijuksen tila, mutta jonka vuokrasopimus kaupungin kanssa lakkaisi marraskuun 22 päivänä 1908, suoritettuaan 4,044 markkaa vahingonkorvauksena huonosta hoidosta, vapautettaisiin sanotussa sopimuksessa tekemistään sitoumuksista, anoi Kamari samalla valtuutusta saada vuoden 1909 loppuun antaa vuokralle Greijuksen tilalla olevat tonttipaikat ja viljeltävät maat ynnä myöskin, että Kaupunginasemakaava-toimikunnalle annettaisiin tehtäväksi seuraavana vuonna laatia ehdotus vastaiseksi Greijuksen tilan jaoittamiseksi. Esitykseen Kaupunginvaltuusto suostui ⁵⁾.

Gumtähden
säteritilan vuok-
raaminen.

Sen johdosta, että kaupungille kuuluvan Gumtähden säteritilan ja sen kanssa yhdysviljelyksessä olevien Kottbyn ja Sofielundin tilusten vuokrakausi loppuisi vuoden 1908 päättyessä, oli Rahatoimikamari mää-

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 32 §. — ²⁾ Rtk. kirj. n:o 267, 25 p. kesäk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 46 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 28 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 24 §.

rännyt lähtökatselmuksen siellä pidettäväksi, ja kävi siinä syntyneestä katselmuskirjasta selville, että viljelykset ynnä hedelmä- ja vihannespuutarha olivat vuokrasopimuksen edellyttämässä kunnossa, mutta että rakennuksia oli niin puutteellisesti hoidettu, että perusteellinen 4,930 markkaan nouseva korjaus näytti tarpeen vaatimalta. Tämän perusteella esitti ¹⁾ Kamari, että silloinen vuokraaja, Kiialan osakeyhtiö kauppaa ja teollisuutta varten, vapautettaisiin vuokrasopimuksessa tekemistään sitoumuksista suoritettuaan 4,930 markkaa tilalla havaitusta huonosta hoidosta.

Samalla anoi Rahatoimikamari, koska Kaupunginasemakaava-toimikunta piakkoin tulisi laatimaan yleisen suunnitelman Sörnäsän rautatielinjan pohjoispuolella olevien alueiden rakentamista varten ja sanottujen maiden vuokralle anto pitkäksi aikaa senvuoksi ei ollut puollettavissa, valtuutusta saada yhden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, antaa vuokralle viljeltävän maan kyseessä olevalla säteritilalla ynnä sen kanssa yhdysviljelyksessä olevilla tiluksilla 5,000 markan suuruista vuokraa vastaan; kuitenkin olisi siitä erotettava yksi viljelyspalsta, kaksi puutarhapalsta ja Lääkintöhallituksen sairaaloina käyttämät rakennukset. Esitykseen Valtuusto suostui ²⁾.

Siihen katsoen, että kaupungille kuuluvan tiluksen n:o 124, Merholman itäisen osan, vuokraus loppuisi tammikuun 1 päivänä 1909, oli Rahatoimikamari määrännyt pidettäväksi paikalla lähtökatselmuksen. Siinä syntyneestä katselmuskirjasta kävi selville, että tilus ei ollut vuokraudella millään tavoin huonontunut, minkä vuoksi katseluumiehet esittivät vuokraajan vapauttamista hänen sopimuksen mukaisista sitoumuksistaan; tiluksen vastaiseen käyttöön nähden esittivät katseluumiehet, että se jaettaisiin viiteen rakennuspalstaan, jotka olisi annettava vuokralle kolmeksi kymmeneksi vuodeksi.

Merholman
vuokraaminen.

Rahatoimikamari, joka ei katsonut olevan syytä muistutukseen katseluumiesten ehdotusta vastaan, esitti ³⁾ senvuoksi sen hyväksymistä sekä Kamarin valtuuttamista julkisella huutokaupalla antamaan vuokralle syntyvät palstat n:ot 1—5 vuokramaksuista, jotka Kaupunginvaltuusto saattoi hyväksyä.

Käsiteltäessä mainittua esitystä päätti ⁴⁾ Valtuusto lykätä sen Kaupunginasemakaava-toimikuntaan lausunnon antamista varten siitä, eikö Merholma asemaansa katsoen mieluummin olisi luovutettava liiketarkoituksiin.

Asiaa ei vuoden kuluessa käsitelty loppuun.

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 363 a, 11 p. lokak. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 15 §. — ³⁾ Rtk. kirj. n:o 378, 15 p. lokak. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 13 §.

Hernesaaren
vuokraaminen.

Sitävastoin hyväksyi ¹⁾ Kaupunginvaltuusto kaupungingeodeetin Rahatoimikamarin määräyksestä laatiman ja Kamarin lähettämän ²⁾ ehdotuksen kaupungille kuuluvan tiluksen n:o 115, Hernesaaren jakamisesta kolmeen palstaan, joista, koska sanottu saari oli Viaporin linnoitusplanaadille määrättyjen rajojen sisäpuolella ja sinne siis ei saisi rakentaa mitään rakennuksia ilman linnoituspäällikön suostumusta, kahta voitaisiin käyttää rakennusaineiden säilytyspaikkana, venetelakkana y. m. s. ja antaa vuokralle kymmeneksi vuodeksi julkisella huutokaupalla; kolmas palsta, missä oli siihenastiselle vuokraajalle kuuluvia rakennuksia, jonka vuokrakausi loppuisi tammikuun 1 päivänä 1909, olisi sitävastoin edelleenkin kymmenen vuoden ajaksi annettava vuokralle silloiselle haltijalleen leskirouva Olinille vuotuisesta 125 markan suuruisesta vuokramaksusta.

Kertomusvuonna valtuutti Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin vielä antamaan vuokralle kaupungille kuuluvaa kiinteää omaisuutta seuraavissa tapauksissa:

Morsian saaren
n:o 128 vuokraaminen.

1. Saaren n:o 128 Morsian, huutokaupan tapahduttua, vahtimestari A. E. Erflundille viidentoista vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1908, vuotuisesta 80 markan suuruisesta vuokrasta ³⁾;

Iso Pässä saaren
n:o 126 vuokraaminen.

2. Saaren n:o 126 Iso Pässä, Satamakonttoria kuultuaan, entiselle vuokraajalle, kauppias C. Axnerille kymmenen vuoden ajaksi, laskettuna vuoden 1909 alusta, korotetusta vuotuisesta 250 markan suuruisesta vuokrasta ⁴⁾;

Granholman
huvila-alueen
n:o 1 vuokraaminen.

3. Huvila-alueen n:o 1 kaupungille kuuluvalla Granholman tiluksella n:o 9, samoin Satamakonttoria kuultuaan, entiselle vuokraajalle ka- lastaja J. J. Carlssonille 30 vuoden ajaksi vuotuisesta 175 markan suuruisesta vuokrasta ⁵⁾;

Vallilan huvila-
palstan n:o 1 a
vuokraaminen.

4. Huvilapalstan n:o 1 a Vallila entiselle vuokraajalle, neiti Inez Turuselle tammikuun 1 päivästä 1911 tammikuun 1 päivään 1914 vuotuisesta 450 markan suuruisesta vuokrasta, ollen kaupungilla oikeus sanot- tuna aikana kolmen kuukauden kuluttua ilmoituksesta toisin järjestää tiluspalstan ala, laajuus ja rajat ⁶⁾;

Arabian huvila-
tiluksen n:o 4
vuokraaminen.

5. Huvilatiluksen n:o 4 Arabia tästä alueesta laaditussa asemapii- rustuksessa tarkemmin osotetun rajoituksen mukaisesti „Arabia Aktie- fabrik“ yhtiölle 30 vuodeksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1911, vuo-

¹⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 14 §. — ²⁾ Rtk. kirj. n:o 374, 15 p. lokak. —

³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 28 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 35 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 15 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 17 §.

tuisesta 1,800 markan suuruudesta vuokrasta, ollen kaupungilla oikeus tehdasalueen poikki vetää rautatieraide vuokraa alentamatta ¹⁾;

6. Saaren n:o 128 Sulhanen, huutokaupan tapahduttua, kauppias K. A. Lindströmille viidentoista vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1908, vuotuisesta 191 markan suuruudesta vuokrasta ²⁾;

Sulhanen saaren n:o 128 vuokraaminen.

7. Laaditulla kartalla merkityn 1,000 m²:in suuruisen alan Toivon tiluksesta yhdistykselle „Helsingfors Tennisklubb“ tennishallin paikkaa varten viidentoista vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, vuotuisesta 200 markan suuruudesta vuokrasta ³⁾;

Alan vuokraaminen Toivon tiluksesta.

8. Korttelit n:ot 492 ja 493 XIV kaupunginosassa Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiölle helmikuun 15 päivästä 1908 vuoden 1945 loppuun seuraavista vuotuisista vuokramaksuista:

XIV kaupunginosassa olevien korttelien n:ot 492 ja 493 vuokraaminen.

korttelin n:o 492 ensimmäisinä 10 vuonna . . .	900	markasta
toisina 10 „ . . .	1,800	„
kolmansina 10 „ . . .	2,700	„
jällellä olevina vuosina . . .	3,600	„
korttelin n:o 493 ensimmäisinä 10 vuonna . . .	500	„
toisina 10 „ . . .	1,000	„
kolmansina 10 „ . . .	1,500	„
jällellä olevina vuosina . . .	2,000	„

sekä ollen kaupungilla oikeus 25 vuoden kuluttua peruuttaa käyttöoikeus sanottuihin kortteleihin, jos yhtiön raitiotielaitteiden osto silloin tulee kysymykseen ⁴⁾;

9. Tontin n:o 1 Toukolan Rantakorttelissa erinäisillä ehdoilla entiselle vuokraoikeuden haltijalle, insinööri I. E. Segerbergille marraskuun 1 päivästä 1913 vuoden 1940 loppuun vuotuisesta 500 markan suuruudesta vuokramaksusta ⁵⁾;

Toukolan Rantakorttelissa olevan tontin n:o 1 vuokraaminen.

10. Varastopaikan n:o 5 vieressä olevan alueen Suomen Höyrylaivaosakeyhtiölle vuotuisesta 1,920 markan suuruudesta vuokrasta, ehdolla että alue jälleen jätetään kaupungin käytettäväksi toukokuun 31 päivänä 1909 ⁶⁾;

Varastopaikan n:o 5 vieressä olevan alueen vuokraaminen.

11. Sallin tiluksen viljelysmaat n:o 2 puutarhuri J. V. Frostellille viiden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, 300 markan suuruudesta vuokramaksusta vuonna 1909 ja 400 markasta seuraavina

Sallin tiluksen viljelysmaat n:o 2 vuokraaminen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 26 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 19 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 51 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 38 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 39 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 40 §.

vuosina, ollen kuitenkin kaupungilla oikeus kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta purkaa vuokrasopimus¹⁾);

Laakson tonttipalstain litt. A ja D sekä Toivon pohjoisen tonttipalstan vuokraaminen.

12. Laakson tiluksen tonttipalstat litt. A ja D sekä Toivon pohjoisen tonttipalstan kauppias Bogdanoffin perillisille viiden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, Laakson tonttipalstasta litt. A suoritettavasta 60 markan, samaisen Laakson tonttipalstasta litt. D 150 markan ynnä Toivon tonttipalstasta suoritettavasta 800 markan vuotuisesta vuokrasta, ollen kaupungilla oikeus kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta purkaa vuokrasopimus²⁾);

Laakson viljelyspalstan n:o 7 vuokraaminen.

13. Laakson tiluksen viljelyspalstan n:o 7 puutarhuri F. Schohinille viiden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, vuotuisesta 200 markan suuruisesta vuokrasta, ollen kaupungilla kuitenkin oikeus kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta purkaa vuokrasopimus³⁾);

Laakson tonttipalstan litt. C vuokraaminen.

14. Laakson tiluksen tonttipalstan litt. C leskirouva A. S. Holmgrenille viiden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, vuotuisesta 50 markan suuruisesta vuokramaksusta, ollen kaupungilla kuitenkin oikeus kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta purkaa vuokrasopimus⁴⁾);

Laakson tonttipalstan litt. B vuokraaminen.

15. Laakson tiluksen tonttipalstan litt. B rouva H. S. Bergmanille viiden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, vuotuisesta 75 markan suuruisesta vuokramaksusta, ollen kaupungilla kuitenkin oikeus kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta purkaa vuokrasopimus⁵⁾);

Forsbyn tilan viljeltyjen maitten vuokraaminen.

16. Kaupungille kuuluvan Forsbyn tilan viljeltyt maat entiselle vuokraajalle, Kiialan Osakeyhtiölle kauppa ja teollisuutta varten, yhden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, 2,850 markan suuruisesta vuokramaksusta ja 127.287 ruishehtolitrin pohjaverosta⁶⁾);

Forsbyn tilalla olevien tonttipaikkain vuokraaminen.

17. Kaupungille kuuluvalla Forsbyn tilalla olevat tonttipaikat, jotka eivät olisi kaupungin vesijohtolaitoksen laajentamiselle esteelliset, siihen halukkaille henkilöille yhden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, ja Rahatoimikamarin määrättävästä vuokramaksusta⁷⁾);

Backas tilalla olevien viljelysmaitten vuokraaminen.

18. Kaupungille kuuluvalla Backas tilalla n:o 14 olevat ja huvilanomistaja P. J. Svenssonille vuoden 1908 loppuun vuokratut viljelysmaat entiselle vuokraajalle yhden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, 750 markan vuokramaksusta ja 60.430 ruishehtolitrin pohjaverosta⁸⁾);

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 7 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 8 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 9 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 10 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 12 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 14 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 14 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 16 §.

19. Sepänvaimo Ilmanille vuoden 1908 loppuun vuokratun tonttipalstan Backas tilalla n:o 14 entiselle vuokraajalle yhden vuoden ajaksi tammikuun 1 päivästä 1909 250 markan suuruisesta vuokramaksusta ¹⁾); Backas tilalla olevan tonttipalstan vuokraaminen.
20. Kaupungille kuuluvan tiluksen n:o 11 Gumtähti, lukuun ottamatta sen metsän peittämää osaa, entiselle vuokraajalle, talonmistaja G. A. Wickströmille yhden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, 880 markan suuruisesta vuokramaksusta ja 45.563 ruishehtoliträn pohjaverosta ²⁾); Gumtähden tiluksen n:o 11 vuokraaminen.
21. Kaupungille kuuluvalla Träski tilalla n:o 10 olevat viljelysmaat ynnä länsipuolella rautatielinjaa oleva mäenrinne entiselle vuokraajalle puutarhuri E. J. Johanssonille yhden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, 272 markan 41 pennin suuruisesta vuokramaksusta ja 42.320 ruishehtoliträn pohjaverosta ³⁾); Träski tilalla olevien viljelysmaiden vuokraaminen.
22. Alueen mainitusta Träski tilasta n:o 10 entiselle vuokraajalle T. Johanssonille yhden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, 75 markan suuruisesta vuokramaksusta ⁴⁾); Träski tilalla olevan alueen vuokraaminen.
23. Kaupungille kuuluvan tiluksen n:o 125 Pikku Pässi kauppias Otto Srömbergille tammikuun 1 päivästä 1909 vuoden 1912 loppuun vuotuisesta 150 markan suuruisesta vuokramaksusta ⁵⁾); Pikku Pässi tiluksen n:o 125 vuokraaminen.
24. Toivon tiluksen eteläisen tonttipalstan leskirouva W. Graschoffille viiden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, vuotuisesta 400 markan suuruisesta vuokrasta, ollen kaupungilla kuitenkin oikeus kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta purkaa vuokrasopimus ⁶⁾); Toivon tiluksen eteläisen tonttipalstan vuokraaminen.
25. Laakson tiluksen viljelyspalstan n:o 9 puutarhuri O. Rosenbergille viiden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, vuotuisesta 800 markan suuruisesta vuokrasta ⁷⁾); Laakson tiluksen viljelyspalstan n:o 9 vuokraaminen.
26. Tontin n:o 2 korttelissa n:o 11 Hermannissa I entiselle vuokraajalle kirvesmies G. Mickelsonille lokakuun 1 päivästä 1917 samaan päivään vuonna 1932 vuotuisesta 600 markan suuruisesta vuokramaksusta ensimmäisinä kymmenenä vuonna ja 900 markasta jällellä olevana vuokra kautena ⁸⁾); Hermannin korttelissa n:o 11 olevan tontin n:o 2 vuokraaminen.
27. Laaditulla kartalla tarkemmin osotetun alueen Gumtähden säteritilaa ynnä sinne rakennetut rakennukset sekä mainitun alueen vieressä olevan jääkellarin Lääkintöhallitukselle ylimääräisen venerisen sairaalan Alueen y. m. vuokraaminen Gumtähden säteritilasta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 16 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 17 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 18 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 18 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 12 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 15 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 16 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 9 §.

siellä yhä edelleen ylläpitämistä varten viiden vuoden ajaksi, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909, vuotuisesta 7,000 markan suuruisesta vuokramaksusta, ollen vuokraaja velvollinen vastaamaan rakennusten korjauksista ja kunnossapidosta ¹⁾).

Kysymys kana-
vasta Töölön-
lahden ja Taival-
lahden välille.

Sittenkun Rakennuskonttori aikaisemmin oli saanut toimekseen ²⁾ selvittää erinäiset kysymykseen kanavan laittamisesta Töölön- ja Taival-
lahden välille kuuluvat asianhaarat, kuten m. m. ehkä tarvittavat muutokset Töölön kaupunginosien asemakaavaan, mahdollisuudet kyseessä olevan kanavan rakentamiselle pohjoisempaan suuntaan, niin että se päättyisi lännessä Humallahteen, sekä, ellei puheenalaista kanavaa saataisi aikaan, mitä olisi tehtävä Töölönlahden veden likautumisen ehkäisemiseksi y. m., esiteltiin Konttorin esitys Kaupunginvaltuustolle lopullista toimenpidettä varten, joka sen ohella tutki muut asiasta syntyneet asiakirjat ³⁾, nimittäin Rahatoimikamarin lausunnon sekä Arkkitehtiklubin ja Suomen Rakennusmestariiliiton kirjelmät kyseessä olevasta asiasta.

Lausunnonaan ensin huomautettuaan, että kustannukset Töölön- ja Humallahteen välisestä kanavasta nousisivat noin 2,100,000 markkaan, minkä vuoksi tälle suunnalle halvempaan pitäisi antaa etusija ensiksi kyseeseen tulleen eli Taivallahteen päättyvän kanavan rinnalla, mutta että tämä rahamäärä kuitenkin Konttorin mielestä olisi liian suuri katsoen sanotun kanavan vastaiseen vähäiseen merkitykseen kulkuväylänä, epäsi Rakennuskonttori kanavan rakentamisen yhtä hyvin Taival- kuin Humallahteenkin. Koska myös Töölönlahden kokonaan täyttäminen veden edelleen likautumisen ja pahalta haisevien kaasujen nousemisen ehkäisemiseksi vaatisi tavattomia kustannuksia, jotka nousisivat vaihtoehtoisesti, riippuen eri menettelytavoista, aina noin 4.5 tai 7.6 miljoonaan markkaan, ehdotti Konttori, mainittujen epäkohtien korjaamiseksi, lahden länsiosan ruoppausta ja rantojen varustamista reunakivityksellä, jotka työt vaatisivat noin 420,000 markkaa.

Rahatoimikamarikin hyväksyi puolestaan Rakennuskonttorin edellä selostetun epäävän lausunnon, minkä ohella Kamari ehdotti, että kysymys rautatiepenkereen länsipuolella olevan Töölönlahden osan kokonaan täyttämistä tai vaihtoehtoisesti ruoppauksesta ja sen rantojen järjestämisestä jätettäisiin sikseen, kunnes Valtuustolle lopullisesti harkittavaksi voitaisiin esittää ehdotus Töölönlahden sekä Eläintarhan- ja Kaisaniemenlahden

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 23 §. — ²⁾ Kts. 1906 vuod. kert., siv. I. 22. — ³⁾ Valt. pain. asiak. not 6 ja 27.

rantojen järjestämiseksi ynnä sellaisen liikennetien rakentamiseksi, joka yhdistäisi Pohjoissataman ja Siltavuorenrannan.

Päinvastoin kuin Rakennuskonttori ja Rahatoimikamari ehdottivat sekä Arkkitehtiklubi että Suomen Rakennusmestariiliitto, että kyseessä oleva kanava aikanaan rakennettaisiin ja että kaupunginasemakaava siinä suhteessa muutettaisiin, ennenkuin tontteja vastaisen kanavan koskettamista kortteleista olisi ennätetty myydä. Näiden ehdotusten perustelemiseksi viitattiin sekä mahdottomuuteen muulla tavoin tyydyttävästi järjestää kysymys Töölönlahden veden puhdistamisesta että siihen merkitykseen, mikä kanavalla esteettiseltä näkökannalta katsottuna tulisi olemaan suurelle osalle kaupunkia.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto panna asian pöydälle odottaakseen sitä uutta ehdotusta, joka Rakennuskonttorissa oli tekeillä Töölönlahden veden likautumisen ehkäisemiseksi, mikä ehdotus piakkoin tulisi jätettäväksi Valtuuston harkittavaksi.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli katsonut tarpeelliseksi antaa ²⁾, ennenkuin enempiin toimenpiteisiin vesijohtoveden puhdistamiskysymyksessä ryhdyttäisiin, asiantuntijain ulkomailla tutkia n. s. amerikkalaisten eli pikasuodattimien soveliaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta Helsingissä vallitseviin oloihin katsoen, tekivät Vesijohtokonttorin johtaja insinööri Albin Skog ja filosofianmaisteri Allan Zilliacus siihen valittuina tutkimusmatkan erinäisiin ulkomaan paikkoihin. Antamissaan matkakertomuksissa olivat mainitut henkilöt yhtä mieltä siitä, että koska Helsingin läheisyydessä kyllin suuria määriä pohjavettä, jolla vesijohtovetenä kaikkialla oli katsottu olevan parempia edellytyksiä kuin pintavedellä, ei ollut saatavissa, Vantaan jokiveden puhdistaminen pikasuodattimilla Jewellin mallia sekä rikkihappoisen savimaan käyttäminen kemiallisena saostusaineena olisi kaupungille soveliainta. Saavutetun kokemuksen perusteella laadittiin sitten Vesijohtokonttorissa yksityiskohtainen ehdotus Vantaan veden puhdistamiseksi yllä mainitulla tavalla, jolloin tarvittavien laitteiden ja laitosten kustannusten laskettiin nousevan 610,000 markkaan. Sittenkun myös Rahatoimikamarin jo edellisenä vuonna vesijohtokysymyksen valmistelua varten asettama valiokunta, johon kuuluivat Kamarin jäsen, ratatirehtöörinapulainen Th. Frosterus, yli-insinööri Th. Tallqvist ja professori W. Ramsay, antamassaan lausunnossa oli puoltanut Vesijohto-

Vesijohtoveden puhdistaminen kemiallisilla aineksilla ja suodattaminen amerikkalaisilla pikasuodattimilla.

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 22 §. — ²⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 132.

konttorin edellä mainittua ehdotusta, esitti ¹⁾ Rahatoimikamari, että Lisätty Kaupunginvaltuusto tekisi päätöksen siitä:

että tarpeellisiin toimenpiteisiin Vantaan jokiveden puhdistamiseksi kemiallisilla aineksilla ja amerikkalaisilla pikasuodattimilla suodattamalla olisi viipymättä ryhdyttävä; sekä

että kahta vuotta pitemmälle maksuajalle otetuista lainavaroista osotettaisiin tähän tarkoitukseen 610,000 markkaa.

Tämän ohella ehdotti Kamari, että varsinaiselle Valtuustolle annettaisiin toimeksi:

hankkia K. Senaatilta vahvistus yllä mainitulle päätökselle; sekä

valtuuttaa Rahatoimikamari hankkimaan, kunnes uusi obligatsioonilaina voitaisiin saada, työn suorittamiseen tarvittava rahamäärä ottamalla varat lainaksi kahta vuotta lyhyemmälle maksuajalle.

Tämän esityksen Lisätty Kaupunginvaltuusto asian käsittelyssä hyväksyi ²⁾, kuitenkin ainoastaan väliaikaisena vesijohtokysymyksen ratkaisuna, Valtuusto kun, katsoen kaupungin ennemmin tai myöhemmin olevan siirryttävä pohjaveden käyttöön vesijohtoa varten, samalla päätti antaa Vesijohtokonttorille toimeksi käyttämällä mahdollisesti tarvittavia asiantuntijoita hetimiten ryhtyä toimenpiteisiin ehdotuksen laatimiseksi kaupungin varustamista varten pohjavedellä sekä ilmoittaa ehdotuksen laatimiseen tarvittavan määrärahan suuruuden.

Kirjelmässään heinäkuun 25 päivältä ilmoitti sittemmin Maistraatti Valtuustolle tiedoksi ³⁾, että K. Senaatti esittelystä 8 päivänä edellistä kesäkuuta oli vahvistanut Valtuuston päätöksen edellä mainitun suuruisen lainan ottamisesta.

Varojen osottaminen vesijohtolaitoksen laajentamista ja putkiverkon lisäämistä varten.

Laatiessaan tulo- ja menoarvioehdotusta vuodeksi 1909 oli Rahatoimikamari havainnut, että koska vesijohdon laajentamiseen vuoden 1902 obligatsioonilainasta osotetut varat jo oli käytetty, uusia varoja kyseessä olevaa tarkoitusta varten olisi tarpeen. Ennenkuin Kamari kuitenkin katsoi voivansa tehdä tästä Valtuustolle esitystä, oli Kamari saadakseen selville tähän tarvittavan rahamäärän suuruuden antanut Vesijohtokonttorille toimeksi laskea ja antaa tiedot niistä laajemmista vesijohtotöistä, jotka Konttorin mielestä olisivat suoritettavat lähinnä seuraavina vuosina.

Antamassaan lausunnossa laski Vesijohtokonttori tarvittavat määrärahat uutislaitteita ja laajennuksia varten Rahatoimikamarin mainitsemana aikana seuraavalla tavalla:

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 9. — ²⁾ Lis. Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 1 §, ja Valt. pöytäk. s. p., 2 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 27 §.

Laajennuksia Vanhassakaupungissa	Smk	250,000: —
Vesijohto Vanhastakaupungista vesisäiliöön	„	500,000: —
Kaupunkiin Töölön kaupunginosien kautta kulkevain pääjohtojen täydentäminen	„	250,000: —
Uusien katujen alle tehtävät vesijohdot	„	2,100,000: —
Vallilan vesijohdot	„	140,000: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 3,240,000: —</u>

Tästä määrästä katsoi Rahatoimikamari korkeintaan 2,500,000 markkaa kuluvan sellaisten töitten suorittamiseen, jotka olisivat kustannettavat lainavaroilla, ja esitti ¹⁾ senvuoksi Lisätyn Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että edellä mainitun Vanhankaupungin vesijohtolaitoksen laajennuksen ja vesijohdon lisäämisen kustantamiseen 2,500,000 markan rahamäärä osotettaisiin kahta vuotta pitemmälle maksuajalle otetuista lainavaroista;

että varsinaiselle Kaupunginvaltuustolle annettaisiin tehtäväksi ryhtyä tästä aiheutuviin toimenpiteisiin; sekä

että Rahatoimikamarin toimeksi annettaisiin, kunnes uusi obligatsionilaina voitaisiin saada, suorittaa tähän tarvittavat menot ottamalla laina kahta vuotta lyhyemmälle maksuajalle.

Tätä asiaa esiteltäessä päätti ²⁾ Lisätty Kaupunginvaltuusto muuten suostua esitykseen, paitsi että rahamarkkinain tilaan katsoen vesijohdon laajentamiseen pyydetty rahamäärä alennettiin 1,500,000 markkaan.

Samalla kun Kaupunginvaltuusto suostui ³⁾ kaupungin Sähkölaitoksen rakennustoimikunnan esitykseen ⁴⁾, että korkeintaan 250,000 markan suuruinen määrä, joka aikanaan maksettaisiin takaisin Sähkölaitoksen voittovaroista, osotettaisiin toimikunnan käytettäväksi erinäisten helpotusten ja etujen hankkimista varten vastaisille kuluttajille, vahvasti Valtuusto pääasiassa yhtäpitävästi sanotun toimikunnan laatiman ehdotuksen kanssa alla olevat:

Säännöt kaupungin Sähkölaitoksen johtojen liittämistä varten.

Säännöt Helsingin kaupungin Sähkötehtaan johtojen liittämistä varten.

1. Talajohtojen yhdistämisen katuverkosta kiinteistöön sijoitettuun johtokaappiin, tämä lukuun otettuna, mittarien hankkimisen ja paikalleen panemisen sekä mainittujen johtojen ja mittarien tarpeelliset muutokset ja korjaukset toimittaa yksinomaan Sähkötehdas.

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 45. — ²⁾ Lis. Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 1 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 39 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. n:o 41.

2. Muut työt saavat suorittaa ne sähköliikkeet, jotka Sähkötehdas on tätä tarkoitusta varten hyväksynyt.

3. Talojohdtoa laitettaessa on talonomistajan tahi virrankuluttajan kustannettava johto tonttirajasta kiinteistöön sijoitettuun johtokaappiin asti sekä muut kiinteistön piirissä olevat johdot.

4. Näiden kustannusten suorittamisvelvollisuuteen nähden tehdään poikkeus mitä tulee niihin talonomistajiin ja virrankuluttajiin, jotka jo nyt ovat hankkineet itselleen sähköjohdon ja jotka ennen maaliskuun 1 päivää 1909 Sähkötehtaan kanssa sopivat sähkövirran ostamisesta saman vuoden syksystä lähtien. Tässä tapauksessa Sähkötehdas hankkii johdon maksutta taikka määrättyä korvausta vastaan, riippuen siitä kunnosta, missä vanhat johdot ovat.

Utisrakennuksissa tahi sellaisissa taloissa, joissa sähkövirtaa ei vielä ole otettu käytäntöön, mutta jotka ennen maaliskuun 1 päivää 1909 Sähkötehtaan kanssa sopivat virran hankinnasta saman vuoden syksystä lähtien, laittaa tehdas maksutta talojohdon tonttirajasta johtokaappiin. Kuitenkin voidaan liittämisiä laittaa ainoastaan sellaisiin taloihin, jotka ovat rakennetun johtoverkon läheisyydessä.

Jollei viimeistään lokakuun 1 päivänä 1909 liittymistä Sähkötehtaan johtoverkkoon ole tapahtunut ja jollei sopimusta liittymisestä muuna aikana ole tehty, on se, joka on tilannut talojohdon, velvollinen korvaamaan Sähkötehtaalte koko johdon kustannuksen (tonttirajasta luettuna).

5. Neljännen momentin perustuksella Sähkötehtaan kustantama uusi ulkojohto tarpeineen jää tehtaan omaisuudeksi.

6. Jollei se, joka on tilannut talojohdon, itse omista sitä kiinteistöä, johon johtoa pyydetään, on hakemukseen liitettävä kiinteistön omistajan lupa.

7. Kaikkien moottorien, jotka yhdistetään tasavirtaverkkoon, tulee olla 240 voltin jännitystä varten, ja muun järjestelmän mukaisiin moottoreihin nähden, joita nykyään käytetään, on noudatettava, että Sähkötehdas harkinnan mukaan jokaisessa eri tapauksessa helpottaa niiden vaihtamista.

8. Virran hintaan nähden ilmoitetaan alustavasti, kunnes Kaupunginvaltuusto on yksityiskohtaisesti vahvistanut tariffin, että valaistusvirran hinta ei nouse yli 60 pennin eikä moottorivirran hinta yli 25 pennin kilovattitunnilta.

Suuremman
pakkahuonetilan
hankkiminen.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli vaatinut Helsingin Kauppavaltuutettujen lausuntoa Satamarakennustoimikunnan ehdotuksesta¹⁾ pakkahuonetilan puutteen poistamiseksi, saapui vaadittu lausunto kirjelmässä helmikuun 18 päiväältä. Siinä mainitsivat Kauppavaltuutetut, että koska se liikenteen kasvaminen Länsi-Rannassa, mikä epäilemättä olisi seurauksena esitetyn ehdotuksen toteuttamisesta, edellytti laiturin pidentämistä useampien mairintulopaikkain valmistamista varten, mutta tähän tarvittava alue, erittäinkin Laivanveistämön hallussa oleva, ei ollut kaupungin käytettävissä, ei sellainen tavaravajan laajentamisesta johtuva liikenteen kasvaminen tällä paikalla olisi tarkoituksenmukaista eikä senvuoksi myöskään toivottavaa. Tähän katsoen ja koska sen ohella toisen kerroksen rakentaminen tavaravajan päälle laaditun suunnitelman mukaan vaatisi aina

¹⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 26.

420,000 markan suuruisen kustannuksen, johon lisäksi kustannusehdotuksen osottamalla tavalla tulisi 40,000 markan suuruinen kustannus vajan vanhan katon kohottamisesta ynnä myöskin meno tarvittavista nostoranoista, ilman että lisätyn pakkahuonetilan tarpeen, huolimatta tästä melkoisesta miltei puolen miljoonan markan suuruisesta menosta, voitaisiin katsoa tulleen tyydytetyksi pitemmäksi ajaksi, eivät Kauppavaltuutetut tahtoneet puoltaa Satamarakennusvaltuuskunnan kyseessä olevan ehdotuksen hyväksymistä.

Jotta kuitenkin pakkahuonetilan lisäyksen tarve tulisi täytetyksi ja pakkahuonekäsittely Länsi-Rannassa mahdolliseksi, ehdottivat Kauppavaltuutetut, että keskimäinen osa varastohuonetta n:o 3 sisustettaisiin pakkahuonehaaraosastoksi, siten että sinne järjestettäisiin kaksi huonetta, toinen Tullilaitoksen ja toinen Liikennekonttorin tarpeisiin. Näihin huoneisiin menevän tilan korvaamiseksi laitettaisiin sanottuun ja tarpeen vaatiessa myös muihin varastohuoneisiin kaksi n. s. lavaa keveiden tavarain säilyttämistä varten. Kustannukset näistä laitteista laskettiin 7,200 markaksi.

Koska mainitut toimenpiteet ainoastaan tarkoittivat tähdellisimmän tarpeen tyydyttämistä, mutta liikenteen alituinen kasvaminen vaati ryhdyttäväksi vastaisuudessa laajempiin toimenpiteisiin, esittivät Kauppavaltuutetut, eikö olisi syytä mainittujen kysymysten käsittelemistä varten asettaa toimikuntaa, jossa olisi kaupungin liikkeenharjoittajain edustajia ynnä asiantuntijoita rautatie- ja satamarakennusaloilta.

Sittemmin jättivät herrat Gustaf Nyström ja Ossian Häggman laatimansa maaliskuun 18 päivänä päivätyn ehdotuksen ¹⁾, joka tarkoitti, samoin kuin Satamarakennusvaltuuskunnan suunnitelma Länsi-Rannan tavaravajan päällerakennusta, mutta joka vaati vain 260,000 markan suuruisen kustannuksen. Siihen sijoitettaisiin pakkahuonehaaraosasto, minkä johdosta Katajanokan pakkahuonetta ei enää olisi tarvis samassa määrässä kuin siihen asti käyttää. Lisäksi ehdottivat mainitut henkilöt, että päällerakennusta hetimiten ruvettäisiin rakentamaan, jotta haaraosastoa jo syksyllä voitaisiin käyttää, sekä että tähän tarkoitukseen tarvittavat kustannukset suoritettaisiin kahta vuotta lyhyemmälle maksuajalle otetulla lainalla.

Tämän jälkeen tapahtuneessa asian esittelystä ja Valmistusvaliokunnan puolestaan yhdyttyä Kauppavaltuutettujen ehdotukseen päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto äänestyksen tapahduttua hyväksyä herrojen Nyströmin ja Häggmanin ehdotuksen.

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 12. — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 43 §.

Tulli- ja pakka-
huoneen puhdis-
taminen.

Kirjelmässään Kaupunginvaltuustolle lokakuun 22 päivältä oli Terveystenhoitolautakunta ilmoittanut, että Lautakunta kuten edellisinäkin vuosina oli havainnut kaupungin uudessa tulli- ja pakkahuoneessa Eteläsatamassa vallitsevat terveydelliset olot kovin puutteellisiksi ja että erittäinkin puhtaanapito siellä oli antanut aihetta oikeutettuihin muistutuksiin, minkä vuoksi ja koska Lautakunnan huomautukset eivät olleet aiheuttaneet mitään erityisiä parannuksia puhtaanapitoon, Lautakunta oli katsonut Pietarista uhkaavaan koleravaaraan nähden olleensa pakotettu ryhtymään toimenpiteisiin tarkan puhdistamisen ja syys—marraskuun ajalla jokapäiväisen siivouksen aikaansaamiseksi kysessä olevan pakkahuoneen kaikissa työ- ja päiväystyshuoneissa, kloseteissa y. m. Tämä kaikki oli vaatinut 1,070 markan 29 pennin suuruisen kustannuksen, minkä Lautakunta etukäteen oli määrännyt maksettavaksi koleran ehkäisemiseksi myönnetystä määrärahasta. Koska kuitenkin Lautakunnan mielestä valtiolaitoksen olisi suoritettava osa näistä menoista, oli Lautakunta samalla jättänyt Kaupunginvaltuuston asiaksi tässä kohden ja puhtaanapidon vastaisessa järjestämisessä ryhtyä sellaiseen toimenpiteeseen, minkä Valtuusto katsoi pitävän tulla kysymykseen.

Mainitun esityksen johdosta päätti ¹⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta katsoen sekä siihen, että, koska kaupungin asiana ainoastaan oli huoneiston asettaminen Tullilaitoksen käytettäväksi, olisi sanotun huoneiston puhtaanapito sitä käyttävän huolehdittava, että siihenkin, että kaupunki ei ollut ottanut pitääkseen huolta puhtaanapidosta tulli- ja pakkahuoneessa, Keisarilliselta Senaatilta anoa, että valtiolaitos korvaisi kaupungin etukäteen kyseessä olevaan tarkoitukseen maksaman määrän kuin myös että puhtaanapito tulli- ja pakkahuoneessa vastaisuudessa kustannettaisiin yleisistä varoista.

Kasvatuslaitoksen perustamisen ja Bromarvin pitäjässä olevien Södergård ja Norrgård verotalojen osto sanottuun tarkoitukseen.

Kasvatuslautakunnan tehtyä Kaupunginvaltuustolle esityksen ²⁾ asu-malaitoksella varustetun kasvatuslaitoksen perustamisesta vähintään 30 suuremmassa määrin pahantapaiselle pojalle Helsingin kaupungista kuin myös sopivan maa-alan ostamisesta tarkoitusta varten ja Valtuuston lykättyä asian enempää valmistelua varten Rahatoimikamariin antoi Kamari kirjelmässään joulukuun 19 päivältä 1907 lausuntonsa ³⁾, jota seurasivat munt asiasta syntyneet asiakirjat.

Siitä kävi selville, että Rahatoimikamari samoinkuin Kasvatuslauta-

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 18 §. — ²⁾ Kts. 1906 vuod. kert., siv. I. 110. — ³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 48 v. 1907.

kuntakin katsoi välttämättömäksi kasvatuslaitoksen perustamisen Lautakunnan mainitseman suunnitelman mukaan. Sanotun laitoksen sijoittamisaikanaan nähden yhtyi Kamari, sittenkun Rakennuskonttori myöskin oli ilmoittanut olevansa samaa mieltä, ehdotukseen, jonka olivat esittäneet Kasvatuslautakunnan sihteeri, filosofianmaisteri Henrik Ståhl ja arkkitehti Knut Wasastjerna, jotka oli valtuutettu tarkastamaan myytävänä olevat tilat ja niistä ehdottamaan ostettavaksi puheenalaiseen tarkoitukseen sopivimman; ja esitettiin tässä ehdotuksessa ostettaviksi 90,000 markan kauppahinnasta Södergård ja Norrgård verotalot Bengtsår kylässä Bromarvin pitäjää, jotka yhteensä käsittivät noin 1,000 tynnyrinalaamaata. Ollen kaukana kaupungista ja erillään myös ympärillä olevista kylistä olisivat mainitut saaristotilat erittäin soveliaat aiottuun tarkoitukseen, koska mitään kasvatustyötä häiritseviä vaikutuksia siellä ei Raha-toimikamarin mielestä tarvinnut pelätä.

Rahatoimikamari esitti senvuoksi Kaupunginvaltuustolle:

että kasvatuslaitos asumalaitoksineen perustettaisiin;

että tähän tarkoitukseen Södergård ja Norrgård verotalot Bengtsår kylässä Bromarvin pitäjää ostettaisiin yhteensä 90,000 markan suuruisesta hinnasta;

että mainitun kauppasumman suorittamiseen käytettäisiin seuraavat Helsingin kaupungille sellaiseen tarkoitukseen lahjoitetut rahastot:

1. Helsingin Anniskeluosakeyhtiön rahasto pahantapaisten lasten turvakotia varten, määrältään 50,000 markkaa;

2. Helsingin Vähittäismyyntiosakeyhtiön rahasto samanlaista tarkoitusta varten, määrältään 27,000 markkaa;

3. Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto samanlaista tarkoitusta varten, määrältään 3,000 markkaa;

että näiden lisäksi vuoden 1908 menosäännössä osotettaisiin 37,000 markan suuruinen määrä, josta kauppahinnan jällellä olevan osan maksamiseen 10,000 markkaa, tarvittavien korjaustöiden suorittamiseen 10,000 markkaa sekä perustamis- ja ylläpitokustannuksiin 17,000 markkaa.

Vahvistaessaan meno- ja tuloarvion vuodeksi 1908 hyväksyi Valtuusto periaatteessa Rahatoimikamarin mainitun esityksen, jonka ohella Valtuusto päättäessään määrärahasta arvaamattomia tarpeita varten otti huomioon siitä johtuvat menot. Sittenkun Rahatoimikamari kuitenkin uudessa kirjelmässä¹⁾ oli ilmoittanut, että riittäviä lahjoitettuja varoja oli olemassa

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 28, tammik. 16 p.

koko kauppasumman suorittamiseksi, koska Kasvatuslautakunta oli ilmoittanut, että sanottuun tarkoitukseen vielä voitaisiin käyttää noin 10,000 markkaa, mikä oli edellä mainituille rahastoille kasvanutta ja Valtuuston määräyksen mukaan Lautakunnan huostaansa ottamaa korkoa, jota ei vielä oltu käytetty, oli asia lopullisen yksityiskohtaisen käsittelyn alaisena kokouksessa tammikuun 28 päivänä. Siinä Valtuusto hyväksyi ¹⁾ Rahatoimikamarin molemmat esitykset, minkä ohella Kamari valtuutettiin asianomaisen myyjän kanssa tekemään tarkempi sopimus kauppaehdoista ja päättämään kauppa, kuitenkin siten, että Södergård verotaloon kuuluva osa „Kadermo“ nimistä saarta, jonka myyjä oli halunnut pitää omanaan, jäisi kaupassa lukuunottamatta.

Södergård ja
Norrgård talojen
hallinta.

Sittemmin jätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto tehdystä ehdotuksesta Södergård ja Norrgård tilain taloudellisen hallinnan Kasvatuslautakunnalle sanotuille tiloille perustettavan kasvatuslaitoksen johtajan hoidettavaksi.

Lisämääräraha
korjaus- y. m.
töihin Bengts-
årin kasvatus-
laitoksessa.

Koska menosääntöön otettu määräraha korjauksia varten kuitenkin osottautui aivan riittämättömäksi, myönsi ³⁾ Valtuusto Kasvatuslautakunnan esityksestä käyttövaroistaan samaiseen tarkoitukseen 25,800 markan suuruisen lisämäärärahan. Sen ohella osotti Valtuusto 7,600 markkaa uuden kylpy-, pesu- ja leipomotuvan rakentamiseen, 250 markkaa uutta makkia varten ja 2,430 markkaa puhelinjohdon kustantamiseen Hangosta Bengtsåriin.

Uuden työ- ja
vaivaistalon ra-
kentaminen.

Kokouksessaan toukokuun 23 päivänä 1905 oli Kaupunginvaltuusto päättänyt ⁴⁾, että kaupungin Työ- ja vaivaistalo muutettaisiin silloisesta paikastaan sekä sijoitettaisiin kaupungille kuuluvan Forsbyn tilan maalle, jonka ohella Rahatoimikamarille oli jätetty toimeksi, yksissä neuvoin Vaivaishoitohallituksen kanssa ja tämän laatiman suunnitelman mukaan, teettää piirustukset uutta vaivaistaloa varten ynnä kustannusehdotus tarvittaviksi uutisrakennuksiksi.

Ennenkuin enempiin toimenpiteisiin asiassa ryhdyttiin, katsoi Vaivaishoitohallitus tarpeelliseksi antaa sopivan henkilön tehtäväksi hankkia asianomaisella paikalla selvitystä vaivaishoitolaistosten suunnitelmasta ja järjestämisestä eräissä Skandinavian suurissa kaupungeissa ja määräsi siihen Työ- ja vaivaistalon johtajan, kunnallisneuvos C. E. Degerholmin, jolle myös Valtuusto myönsi matkarahan sanottua tarkoitusta varten. Antamassaan kertomuksessa matkalla saamistaan kokemuksista huomautti kunnallis-

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 19 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 20 §. —
³⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 15 §. — ⁴⁾ Kts. 1905 vuod. kert., siv. I. 49 ja ss.

neuvos Degerholm m. m., että vaivaishoitolaitoksia, tarkoitettuja kun ovat enimmäkseen railnaisten ja vanhuudenheikkojen henkilöiden asuttaviksi, ei koskaan pitäisi rakentaa kahta kerrosta korkeammiksi ja mieluummin paviljonkijärjestelmän mukaan talousrakennuksen ollessa yhteisenä, jotenka paviljonkien lukua myöhemmin tarpeen mukaan voitaisiin lisätä. Tähän katsoen ehdotti kunnallisneuvos Degerholm, että vastaisessa uudessa työ- ja vaivaistalossa paitsi tarpeellisia talous-, hallinta- ja ulkokuonerakennuksia tulisi olemaan neljä asuinpaviljonkia ja erityinen rakennus työlaitosta varten. Kaikki kaksikerroksiset rakennukset olisi rakennettava kivistä osaksi puhtauden, osaksi senkin vuoksi, että mitään tehokasta apua mahdollisesti syttyvässä tulipalossa ei voitaisi palokunnan puolelta odottaa, syystä että laitos sijaitsisi pitkän matkan päässä kaupungista. Kustannukset koko laitoksesta laskettiin noin 1,200,000 markaksi.

Asiaa käsitteli edelleen valiokunta, johon kuuluivat valtioneuvos Alexis Gripenberg ja filosofianmaisteri Georg Estlander Rahatoimikamarin edustajina, vapaaherra Emil Cedercreutz ja Työ- ja vaivaistalon sillä välin nimitetty uusi johtaja, everstiluutnantti Gustaf Méléart Vaivaishoitohallituksen puolesta sekä kunnallisneuvos C. E. Degerholm, kaupungininsinööri G. Idström ja arkkitehti Knut Wasastjerna asiantuntijoina, ja laati viimeainittu sanotun valiokunnan toimesta kustannusehdotuksen, joka päättyi tasaisin luvuin 1,700,000 markkaan, sekä piirustukset vastaiseen vaivaistaloon suunnitelluiksi kivirakennuksiksi, jotka piirustukset pääasiassa liittyivät kunnallisneuvos Degerholmin laatimaan yllä mainittuun ohjelmaan, kuitenkin sillä poikkeuksella, että niihin oli otettu kaikille rakennuksille yhteinen lämpöjohtokeskus tavallisten tulisijain asemesta.

Sittenkun sekä Vaivaishoitohallitus että Rakennuskonttori oli antanut lausuntonsa sekä vaivaistalolle aiotusta paikasta että laadituista piirustuksista, antoi Rahatoimikamari lausuntonsa¹⁾ ja esitti siinä tehtyjen piirustusten hyväksymistä. Tosin olisivat yhteisen keskuslämpöjohdon rakentamiskustannukset suuremmat kuin tavallisten tulisijain, mutta koska käyttökustannukset sitä vastoin edellisessä tapauksessa, vallitseviin korkeisiin halkohintoihin katsoen, epäilemättä tulisivat halvemmiksi, puolsi Kamari puolestaan lämpöjohdon laittamista, minkä kautta myös tehokkaampi ilmanvaihto voitaisiin saada aikaan. Kamarin mielipiteen mukaan tulisi kyllä aiottujen asuinrakennusten rakentaminen kolmekerroksisiksi, kuten Rakennuskonttori oli huomauttanut, alentamaan rakennuskus-

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 45 v. 1907 liitteinen.

tannuksia 15—20 %:lla, mutta koska Vaivahoitohallitus jyrkästi oli vastustanut niitten rakentamista kahta kerrosta korkeammiksi, puolsi Kamari tässäkin suhteessa laadittujen piirustusten hyväksymistä.

Mitä tuli kysymykseen uuden vaivaistalon sopivimmasta paikasta, oli Rahatoimikamari yhtä mieltä Rakennuskonttorin kanssa siitä, että se olisi sijoitettava lausuntoon liitetystä asemapiirustuksessa tarkemmin osotetulle alueelle Forsbyn tilan maalle eikä Anneperiin, jota Vaivahoitohallitus erinäisillä syillä oli puoltanut.

Esiintuodun perustuksella esitti Rahatoimikamari, että Lisätty Kaupunginvaltuusto tahtoisii päättää:

että lausuntoon liitetyle kartalle tarkemmin osotetulle Forsbyn tilalla sijaitsevalle alueelle rakennettaisiin uusi työ- ja vaivaistalo Helsingin kaupunkia varten;

että sanottuun tarkoitukseen 1,700,000 markan suuruinen määrä osotettaisiin kahta vuotta pitemmälle maksuajalle otetuista lainavaroista ja että varsinaiselle Valtuustolle annettaisiin toimeksi hankkia sanotulle päätökselle K. Senaatin vahvistus;

että Rahatoimikamari sillä välin valtuutettaisiin hankkimaan, kunnes obligatsioonilaina voitaisiin saada, lainaamalla lyhyeksi ajaksi 500,000 markkaa; sekä

että rakennustoimikunnalle, jonka muodostaisivat hovineuvos Carl Nummelin, kunnallisneuvos C. E. Degerholm, everstiluutnantti G. Mélarf, kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad sekä arkkitehti Knut Wasastjerna, annettaisiin toimeksi pitää huolta rakennustyön suorittamisesta, minkä ohella rakennustoimikunnan olisi Valtuustolle jätettävä esitys palkkiosta jäsenillensä.

Lisätty Kaupunginvaltuusto tämän jälkeen käsitellessään puheenalaista asiaa hyväksyi¹⁾ Rahatoimikamarin esityksen, kuitenkin niillä muutoksilla, että Kamarille myönnettyä valtuutta hankkia tarvittavat rakennusvarat lainaamalla lyhyeksi aikaa ei rajoitettaisi ja että jäseneksi rakennustoimikuntaan Kamarin ehdottamain lisäksi valittiin vielä herra A. af Forselles. Sen lisäksi annettiin toimikunnan tehtäväksi alistaa varsinaisen Valtuuston tutkittaviksi ja ratkaistaviksi sekä lopulliset rakennuspiirustukset että myös kysymys laitoksen huoneistojen lämmityksen järjestämisestä, tämän kuitenkaan tarvitsematta estää valmistavien tasotusy. m. töiden alkamista. Lopuksi olisi Valtuuston päätös, mikäli se koski

¹⁾ Lis. Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 1 §.

tarvittavien varojen hankkimistapaa, alistettava K. Senaatin harkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Mainitun rakennustoimikunnan esityksestä vahvasti¹⁾ Kaupunginvaltuusto sittemmin asumapaviljonkien kerrosluvun kolmeksi kahden asemesta, koska siten oli mahdollista alentaa perustamiskustannuksia noin 56,000 markalla.

Päättyessään²⁾ muuttaa Työ- ja vaivaistalon sen silloisesta paikasta kaupungille kuuluvan Forsbyn tilan maalle oli Kaupunginvaltuusto antanut Terveystoimikunnalle toimeksi tehdä ehdotuksen vaivaistalon muuttamisen kautta vapaiksi tulevain rakennusten käyttämisestä sairaanhoitotarkoituksiin.

Mielisairaanhoidon järjestäminen ja Työ- ja vaivaistalon rakennusten käyttäminen.

Myöhemmin huomautti Työ- ja vaivaistalon lääkäri, ylim. professori Ernst Ehrnrooth Terveystoimikunnalle jättämässään kirjelmässä marraskuun 4 päivältä 1907, että hoitoa tarvitsevien mielisairaiden vuosi vuodelta kasvava määrä lähimmässä tulevaisuudessa vaatisi melkoisesti lisätyn luvun hoitopaikkoja, sekä ehdotti, että maanviljelyssiirtoloihin yhdistetty mielisairaala, jonka läheisyyteen mielisairaita voisi antaa hoidettaviksi, olisi maaseudulle rakennettava, jotenka vanhaa Kivelän mielisairaala voitaisiin käyttää vastaanottolaitoksena äkillisiä taudintapauksia varten.

Tämän johdosta ja saamansa tehtävän täyttämiseksi, jätti Terveystoimikunta, asian valmistelua varten asettamansa valiokunnan annettua lausuntonsa, kaksi huhtikuun 2 päivänä päivättyä esitystä, joista toinen käsitteli mielisairaiden hoidon järjestämistä Helsingissä³⁾, toinen Työ- ja vaivaistalon rakennusten käyttöä.

Viimemainittuun kysymykseen nähden esitti Lautakunta:

että Työlaitoksen rakennus käytettäisiin kunnalliseksi veneriseksi sairaalaksi sekä tarkastusmiehen asunto sanotun sairaalan hoitohenkilökunnan asunnoksi;

että ne kolme sairaspaviljonkia, jotka alkujaan oli rakennettu keuhkotautisia varten, mutta joita oli ollut pakko käyttää mielisairaita varten, luovutettaisiin alkuperäiseen tarkoitukseensa;

että Kivelän mielisairaala käytettäisiin vastaanottolaitoksena, jota vastoin kaksi vanhaa mielisairaalarakennusta olisi tarkoitukseensa aivan sopimattomina purettava;

että sairaalarakennusta käytettäisiin sairaalana samanlaisille sairaille kuin ennenkin, jonka ohella hoitopaikkoja vielä olisi lisättävä noin 100:lla

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 39 §. — ²⁾ Kts. 1905 vuod. kert., siv. I. 49 ja ss. —

³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 15.

uudella, jotka voitaisiin sijoittaa vaivaistalon terveille hoidokkaille aiottuun rakennukseen.

Mielisairaiden hoidon järjestämiseen nähden esitti Lautakunta, paitsi mitä vaivaistalon rakennusten käytön yhteydessä jo on mainittu, että Valtuusto päättäisi:

että maaseudulle niin pian kuin mahdollista rakennettaisiin mielisairaiden hoitolaitos 240 à 300 mielisairasta henkilöä varten kumpaakin sukupuolta, ottaen huomioon että ympäristön väestö olisi sovelias otta-
maan mielisairaita hoidettavikseen; ja

että komitea asetettaisiin hankkimaan sitovia tarvittavan maan tarjouksia, teettämään piirustukset tarpeellisia rakennuksia varten, esittä-
mään kustannusarvion sekä ehdotuksen laitoksen vuotuista ylläpitoa varten y. m. ja tästä antamaan Kaupunginvaltuustolle esityksen.

Mainittujen kahden kirjelmän esittelystä päätti ¹⁾ Valtuusto Valmis-
tusvaliokunnan ehdotuksesta asettaa valiokunnan niissä mainittujen kysy-
mysten valmistelua varten. Sen jäseniksi valittiin herrat Heikel ja
Lundqvist sekä ylim. professori Ernst Ehrnrooth, arkkitehti E. A. Kranck
ynnä lääketieteen- ja kirurgiantohtori Chr. Sibelius.

Valiokunta ei ennen vuoden loppua suorittanut tehtäväänsä.

Uuden kaasutehtaan rakentaminen.

Sittenkun Lisätty Kaupunginvaltuusto kokouksessaan kesäkuun 4 päivänä 1907 oli päättänyt ²⁾, että uusi kaasutehdas Helsingin kaupunkia varten rakennettaisiin Södervikin alueelle Sörnäsiin, oli Kaasutehtaan toimitusjohtaja, vapaaherra Edw. Cedercreutz yksissä neuvoin saksalaisten erikoisliikkeiden kanssa laatinut ohjelman tämän rakentamista varten. Sanotun ohjelman mukaan olisi uusi kaasutehdas, jonka laskettiin vaati-
van 3,975,000 markan suuruisen kokonaiskustannuksen, aluksi tarkoi-
tettu 30,000 kaasukuutiometrin vuorokausituotantoa varten, mutta samalla se rakennettaisiin siten, että nopeasti nousevaa kulutusta vastaava yhtämittäinen lisäys vuorokausituotannossa aina 60,000 m³:iin saakka voisi tapahtua rakennettaviksi ehdotetuissa rakennuksissa.

Sittenkuin tämä suunnitelma oli tarkastettu, jolloin m. m. Zürichin kaasutehtaan johtaja, insinööri A. Weiss, jota oli kehotettu antamaan ammattimiehenä siitä lausuntonsa, ehdottomasti oli sitä puoltanut, hyväksyi sen sittemmin kaupungin Valaistuslaitoksen hallitus, joka sen jälkeen kirjelmässään toukokuun 20 päivästä esitti ³⁾, että Lisätty Kaupunginvaltuusto päättäisi:

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 18 §. — ²⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 65. — ³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 22.

että uusi kaasutehdas Helsingin kaupunkia varten rakennettaisiin Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen hallituksen toimesta vuosina 1908, 1909 ja 1910 Södervikin alueelle Sörnäsiin pääasiassa vapaaherra Cedercreutzin laatiman suunnitelman mukaisesti, lasketuilla 3,975,000 markan kustannuksilla, suoritettavaksi kahta vuotta pitemmälle maksuajalle ote-
tuilla lainavaroilla; ynnä myös

että varsinaiselle Valtuustolle jätettäisiin toimeksi yhtä hyvin päät-
tää siitä rahamäärästä, mikä kunakin mainituista vuosista saataisiin tähän tarkoitukseen käyttää, kuin myös ryhtyä muihin toimenpiteisiin hankkeen toteuttamiseksi.

Kokouksessaan syyskuun 8 päivänä päätti¹⁾ Lisätty Kaupungin-
valtuusto hyväksyä sanotun esityksen sillä Valmistusvaliokunnan ehdot-
tamalla lisäyksellä, että kaupungin Valaistuslaitoksen hallituksen olisi
vuosittain annettava tieto seuraavana vuonna tarvittavasta määrärahasta,
sekä että Rahatoimikamari valtuutettaisiin hankkimaan, kunnes uusi obli-
gatsioonilaina voitaisiin saada, tarvittavat varat ottamalla lainan kahta
vuotta lyhyemmälle maksuajalle. Sitäpaitsi olisi varsinaisen Valtuuston
toimesta hankittava K. Senaatilta vahvistus tälle päätökselle, mikäli se
koski perustamiskustannusten suorittamista.

Sittemmin ilmoitti Maistraatti kirjelmässään marraskuun 7 päivältä
Valtuustolle tiedoksi²⁾, että anotun vahvistuksen oli K. Senaatti myön-
tänyt esittelyssä 26 päivänä edellistä lokakuuta.

Täyttääkseen Kaupunginvaltuuston kokouksessa lokakuun 22 päivänä
1907 saamansa³⁾ tehtävän laatia ehdotuksen aliasema- ja hallintoraken-
nuksen rakentamiseksi vastaista sähkölaitosta varten tonteille n:ot 1 Pikku
Robertin- ja 32 Kasarminkadun varrella lähetti⁴⁾ sanotun tehtaan rakennus-
toimikunta Valtuustolle arkkitehti Selim A. Lindqvistin laatimat luonnos-
piirustukset ja 600,000 markkaan päättyvän kustannusarvion sanotuksi
rakennukseksi sekä puolsi niitä hyväksyttäväiksi.

Valtuuston kokouksessa maaliskuun 24 päivänä oli tämä asia lopulli-
sesti käsiteltävänä, jolloin Valtuusto pääasiassa päätti⁵⁾ suostua rakennus-
toimikunnan esitykseen. Pikku Robertin- ja Kasarminkatujen kulmausta
olisi kuitenkin herra Nyströmin ehdottamalla tavalla hieman enemmän
pyöristettävä, kuin laadituissa piirustuksissa oli ehdotettu.

Sähkölaitoksen
aliasema- ja
hallintoraken-
nuksen rakenta-
minen.

¹⁾ Lis. Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 1 §. —
³⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 64. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. n:o 7. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 24 p.
maalisk., 7 §.

Kansakoulu-
talon rakenta-
minen Touko-
laan.

Sittenkun Kansakoulujenjohtokunta Rahatoimikamarilta oli anonut leikkipaikan laittamista Hermannissa olevan Mauritsinkadun talon n:o 4 viereen, mistä Johtokunta oli vuokrannut huoneiston ruotsalaiselle kansakoululle, esitti ¹⁾ Kamari määrättyään paikalla katselmuksen toimittettavaksi ja hankittuaan Rakennuskonttorin sekä Kansakoulujenjohtokunnan lausunnon, että koska mainittu vuokrahuoneisto olisi tarkoitukseensa aivan sopimaton eikä sen vuoksi olisi kaupungin edun mukaista myöntää leikkipaikan laittamiseen tarvittavaa määrää, mikä vuokrakauden loputtua olisi hukkaan mennyttä, noin 5 luokkahuonetta y. m. sisältävä ja ruotsia puhuville oppilaille aiottu puinen kansakoulutalo hetimiten rakennettaisiin tonteille n:ot 3 ja 4 Toukolan ensimmäisessä korttelissa lasketulla 31,500 markan suuruisella kustannuksella, mikä summa pantaisiin seuraavan vuoden menosääntöön yleisiä töitä varten. Vielä ehdotti Kamari, että Rakennuskonttori yksissä neuvoin Kansakoulujenjohtokunnan kanssa saisi toimekseen tämän työn suorittamisen, ottaen huomioon, että kyseessä olevaa rakennusta jo 15 päivänä seuraavaa lokakuuta voitaisiin tarkoitukseensa käyttää.

Tähän esitykseen Valtuusto suostui ²⁾).

Uuden kansa-
koulutalon ra-
kentaminen
lounaiseen
osaan kau-
punkia.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli Rahatoimikamarille antanut toimeksi jättää lausunnon kaupungin kansakouluntarkastuksen järjestämistä varten asetetun komitean tekemästä ehdotuksesta, joka tarkoitti noin 10—12 luokkahuonetta käsittävän ja ruotsia puhuville oppilaille aiotun kansakoulutalon rakentamista myymättömille tonteille n:ot 6 ja 8 Ratakadun ja 9 Laivuririnteen varrella, huomautti ³⁾ Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa, että ehdotetut tontit, pinta-alaltaan yhteensä 2,330 m² ja edustaen 308,224 markan myyntiarvoa, eivät olisi aiottuun tarkoitukseen sopivat sekä sen vuoksi, että ahtaan tilan takia oli mahdotonta laittaa sinne leikkipaikkaa oppilaille, että siihen katsoen, että viereiselle tontille n:o 10 Ratakadun varrelle poliisitalo rakennettaisiin. Sitävastoin ehdotti Kamari, että Tehtaanpuiston lounainen kulma käytettäisiin puheenalaiseen tarkoitukseen, jonka ohella Kamarille olisi uskottava ehdotuksen laatiminen tästä aiheutuvaksi kaupungin asemakaavan muutokseksi.

Kuitenkin katsoi Kaupunginvaltuusto asiaa esiteltäessä, että koska Laivurikadun länsipuolella ja Tehtaankadun eteläpuolella oleva alue oli varattu ja jaotettu huvilatonteiksi ja tämän alueen välittömään läheisyyteen sijoitettu koulu vaikuttaisi häiritsevästi, Rahatoimikamarin ehdottama

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 242, 4 p. kesäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 15 §. — ³⁾ Rtk. kirj. n:o 239, 4 p. kesäk.

paikka oli sopimaton, ja päätti ¹⁾ Valtuusto aiotulle uudelle koulutalolle luovuttaa ensiksi kyseeseen tulleet tontit Ratakadun varrella.

Sittemmin hyväksyi ²⁾ Valtuusto arkkitehti Wald. Aspelinin Kansakoulujenjohtokunnan kehotuksesta tarkoitusta varten laatimat luonnospiirustukset ja 320,000 markkaan päättyvän kustannusarvion, jonka ohella työn suorittamista varten asetettiin ³⁾ rakennustoimikunta, mihin valittiin hovineuvos Carl Nummelin, kansakouluntarkastaja Albert Lilius, kansakoulunopettaja Gösta Sundholm, kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad ja arkkitehti Wald. Aspelin. Vuonna 1909 tarvittava rakennusmääräraha vahvistettiin samalla kertaa kuin koko menosääntö sanotuksi vuodeksi ja nousi 150,000 markkaan.

Se komitea, jonka Kaupunginvaltuusto oli asettanut ⁴⁾ ottamaan yksissä neuvoin Kansakoulujenjohtokunnan kanssa harkittavakseen ja antamaan lausunnon, voitaisiinko ja missä määrin alentaa laskettua 880,000 markan suuruista kustannusta Kallion vastaista kansakoulutaloa varten, jolle oli varattu tontti korttelissa n:o 319 4:n neljällä linjalla, antoi mietintönsä huhtikuun 22 päivänä ja ehdotti, oheenliittäen luonnospiirustukset, erinäisiä muutoksia alkuperäiseen suunnitelmaan, joiden kautta kustannukset alenisivat 648,000 markkaan riippuen pääasiallisesti siitä, että aikaisempaan suunnitelmaan otettu luentosali työmiehiä varten oli poistettu ja että sekä luokkahuoneiden että käytävään tilavuutta oli supistettu.

Käsitellessään tätä mietintöä päätti ⁵⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta lykätä asian kyseessä olevan koulun rakentamista varten asetettuun rakennustoimikuntaan, antaen sille toimeksi ottamalla huomioon mainitussa mietinnössä olevat ohjeet ja komitean laatimain luonnospiirustusten perustuksella laatia mainittua kansakoulutaloa varten lopulliset piirustukset ja kustannusarvion, mitkä olisivat jätettävät Valtuuston harkittaviksi.

Tämän päätöksen mukaisesti lähetti rakennustoimikunta sittemmin kirjelmänsä ohella marraskuun 14 päivältä lopulliset piirustukset ja yksityiskohtaisiin laskelmiin perustuvan 660,000 markkaan päättyvän kustannusarvion, mitkä myös saavuttivat Valtuuston hyväksymisen ⁶⁾.

Sittenkun Alempain käsiammattilaiskoulujen johtokunta kirjelmässään lokakuun 29 päivältä oli ilmoittanut, että se ei katsonut itseään oikeuteksi yksin laatimaan ehdotusta talon rakentamiseksi sanottuja kouluja

Uuden kansakoulutalon rakentaminen Kallioon.

Piirustusten y. m. laatiminen alempien käsiammattilaiskoulujen rakentamista varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 14 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 15 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 19 §. — ⁴⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 69 ja s. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 22 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 26 §.

varten tähän tarkoitukseen varatulle¹⁾ tontille n:o 23 Runebergkadun varrella korttelissa n:o 418 XIII kaupunginosaa, koska suunniteltu rakennus oli tarkoitettu myös kaupungin ammattikoulujen käytettäväksi, antoi²⁾ Kaupunginvaltuusto luonnospiirustusten ja kustannusarvion laatimisen kyseessä olevaa rakennusta varten kaupunginarkkitehdin toimeksi yksissä neuvoin edustajain kanssa, joita valitsisivat yhtä monta Alempain käsiammattilaiskoulujen sekä Valmistavan poikain ammattikoulun ja Tyttöjen ammattikoulun johtokunnat.

Määräraha kansakoulun sisustamista varten talossa n:o 22 Mariankadun varrella.

Kansakoulujenjohtokunnan esityksestä³⁾ päätti Kaupunginvaltuusto, että vuoden 1909 menosääntöön otettaisiin 9,000 markan suuruinen erä kouluhuoneiston sisustamiseksi suomea puhuville oppilaille kaupungin omistamassa talossa n:o 22 Mariankadun varrella, ja olisi budgettivaliokunnalle tästä tieto annettava.

Asuinrakennuksen rakentaminen kaupunginpuutarhurille.

Koska tulipalo oli hävittänyt kaupunginpuutarhurin asunnoksi aiotun rakennuksen vastaisessa varapuutarhassa, esitti Puutarhalautakunta, että uusi tiilinen asuinrakennus mahdollisimman pian samaan tarkoitukseen rakennettaisiin sanottuun varapuutarhaan sille vuorenkukkulalle, joka on kohta Borgströmin rintakuvan luoteispuolella, ja pitäisi tämän rakennuksen sisältää mukavuuksilla varustettu viiden huoneen huoneisto kaupunginpuutarhuria varten sekä lisäksi konttori- ja piirustushuone. Kaupunginarkkitehdin Rahatoimikamarin määräyksestä laadittua tarvittavat piirustukset ja 58,000 markkaan päättyvän kustannusarvion esitti⁴⁾ Kamari, lähettäen nämä Kaupunginvaltuustolle, että ne hyväksyttäisiin erällä Kamarin ehdottamalla vähäisillä muutoksilla sekä että rakennustyö jo samana vuonna suoritettaisiin. Koska palovahingonkorvausta palaneesta rakennuksesta oli saatu 21,740 markkaa, tarvitsi vuoden 1909 menosääntöön ottaa tätä tarkoitusta varten noin 35,000 markkaa, mitkä Puutarhalautakunnan olisi otettava lukuun menoarviossaan sanottua vuotta varten.

Asian käsittelyssä päätti⁵⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyä sekä laaditut piirustukset että kustannusarvion, jolloin kuitenkin Rahatoimikamarin ehdottamat muutokset, ollen rahallisessa suhteessa mainittavaa merkitystä vailla, jätettiin huomioon ottamatta, kuin myös Kamarin esityksen muissakin kohden, jonka ohella Kamarin harkittavaksi jätettiin, eikö halkohintojen kasvamiseen katsoen olisi edullisempaa, jos laitettaisiin keskuslämmitys kaakeliuunien sijaan.

¹⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 38. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 29 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 17 p. jouluk., 15 §. — ⁴⁾ Rtk. kirj. n:o 284, 23 p. heinäk. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 56 §.

Esiteltäessä Terveydenhoitolautakunnan esitystä ¹⁾ komitean asettamisesta käsittelemään kysymystä kunnallisen teurastamon rakentamisesta päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto tähän suostuen jäseniksi sanottuun komiteaan kutsua vapaaherra Oskar von Hellensin, arkkitehti Karl Lindahlin, johtaja Hjalmar Göösin, eläinlääkäri O. Lindströmin sekä herra Stockmannin, jonka ohella komitean tehtävä määriteltiin siten, että siihen kuuluisi lausunnon antaminen kunnallisen teurastamon tarpeellisuudesta, sen rakentamisen suunnitelmasta, sen sijoittamispaikasta sekä likipitäisistä kustannuksista.

Kunnallisen teurastamon rakentaminen.

Sittenkun komitea antamassaan mietinnössä ³⁾ ensin oli huomauttanut, että uusi teurastuslaitos ehdottomasti olisi tarpeen vaatima, koska nykyisessä teurastamossa, mikä oli yksityisen yhtiön hallussa, jonka vuokrasopimus loppuisi jo vuonna 1910, terveydellisessä suhteessa oli niin suuria puutteita ja epäkohtia, että sitä oikeastaan ei ollenkaan enää pitäisi saada käyttää tarkoitukseensa, esitti komitea:

että kunnallinen teurastuslaitos ynnä karjamarkkinatori mitä pikemmin rakennettaisiin tähän tarkoitukseen varatulle paikalle pääasiassa herrojen K. Lindahlin ja O. von Hellensin aikaisemmin laatiman ohjelman mukaisesti 2,800,000 markaksi lasketuilla kustannuksilla, jotka suoritettaisiin kahta vuotta pitemmälle maksuajalle otetuilla lainavaroilla; sekä

että varsinainen Kaupunginvaltuusto saisi toimekseen ryhtyä tämän hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Tätä asiaa sittemmin esiteltäessä päätti ⁴⁾ Lisätty Kaupunginvaltuusto palauttaa sen samaan komiteaan selvityksen saamiseksi siitä, eikö kaupunki, koska edellytyksenä puheenalaista laatua olevalle laitokselle olisi lainsäädäntötietä määrätty teurastuspakko, odottaessaan mainittua pakkoa voisi tulla toimeen pienemmällä teurastuslaitoksella kuin toimikunnan ehdottamalla, missä tarkoituksessa olisi laadittava uusi ehdotus yksityiskohtaisine rakentamiskustannusten arvioineen ja kannattavuuslaskelmineen.

Siihen katsoen, että se 500,000 markan suuruinen määrä, minkä Kaupunginvaltuusto kesäkuun 14 päivänä 1906 oli tarkoitusta varten varatuista 1,000,000 markkaan nousevista lainavaroista osottanut ⁵⁾ kunnan työväenasuntojen rakentamiseen, ei tulisi riittämään näiden rakennusteiden loppuun suorittamiseksi, koska suunnaton hinnannousu rakennusteollisuuden alalla ja eräät tarpeellisiksi huomatu työt, kuten kiven lohkomis-

Anomus lisämäärärahasta kunnan työväenasuntojen rakentamista varten.

¹⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 68. — ²⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 20 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 28. — ⁴⁾ Lis. Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 1 §. — ⁵⁾ Kts. 1906 vuod. kert., siv. I. 47 ja ss.

nen, kaikkien pihamaiden korottaminen y. m. aiheuttivat lisäkustannuksen, jota vahvistetussa kustannusarviossa ei oltu ottaa huomioon, esitti mainittujen työväenasuntojen rakentamistoimikunta kirjelmässään marraskuun 9 päivältä 170,000 markan suuruisen lisämäärärahan myöntämistä käytettäväksi samana ja seuraavana vuonna.

Käsitellessään tätä asiaa päätti¹⁾ Valtuusto jättää valiokunnalle tehtäväksi tutkimuksen toimittamisen syistä kunnan työväenasuntojen rakentamiskustannusten lisääntymiseen, ja olisi valiokunnan tästä Valtuustolle jätettävä lausunto sekä ehdotus. Sittemmin valittiin²⁾ Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta jäseniksi sanottuun valiokuntaan herrat Holmberg, Neovius ja Hertzberg. Asiaa ei vuoden kuluessa käsitelty loppuun.

Hallintolautakunnan asettaminen kunnan työväenasuntoja varten.

Kunnan työväenasuntojen rakentamistoimikunnan Kaupunginvaltuustolta tiedusteltua, millä tavoin mainittuja asuntoja vastaisuudessa hallittaisiin ja niissä olevia huoneistoja annettaisiin vuokralle, esitti Rahatoimikamari, johon asia oli lykätty³⁾, että asetettaisiin erityinen hallintolautakunta, johon kuuluisi yksi Kaupunginvaltuuston, yksi Rahatoimikamarin ja yksi Työväenasiain lautakunnan edustaja ja jonka toimena olisi m. m. määrätä se järjestys, missä vuokranhakijoiden tulisi saada huoneistoja, määrätä vuokrain suuruus sekä tehdä ja allekirjoittaa vuokrasopimukset ynnä myös laatia järjestysohjeet vuokralaisille. Tätä lautakuntaa olisi lisäksi kehotettava jättämään ennen vuoden loppua Valtuustolle ehdotus yksityiskohtaiseksi johtosäännökseen. Tästä johtuvat kustannukset kuluvalta vuodelta, jotka Kamarin arvion mukaan nousisivat noin 600 markkaan, olisivat suoritettavat Valtuuston käyttövaroista.

Hyväksyen Rahatoimikamarin edellämäinitun esityksen valitsi⁴⁾ Valtuusto samalla jäseniksi hallintolautakuntaan herrat von Wright, Lundqvist ja Wasastjerna; viimemainitun sijaan, joka kieltäytyi toimesta, valittiin⁵⁾ sittemmin talonomistaja K. R. Åström.

Yksityiskohtaiset piirustukset raitioteiden uudestirakentamista varten.

Sittenkun Helsingin Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön johtokunta kirjelmässään toukokuun 5 päivältä 5:n §:n mukaisesti myönnytys-sopimuksessa helmikuun 12 päivältä 1908 oli Rahatoimikamariin tarkastettavaksi jättänyt asemapiirustukset ja yksityiskohtaiset piirustukset raitioteiden uudestirakentamista varten, antoi Rahatoimikamari mainitut piirustukset tarkastettavaksi erityiselle valiokunnalle, johon kuuluivat insinöörit Th. Frosterus, Gustaf Zitting, G. Idström ja Bernh. Wuolle.

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 27 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 24 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 26 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 17 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 1 §.

Antamassaan lausunnossa esiintoi valiokunta sittemmin eräitä muistutuksia ehdotettuja järjestelyjä vastaan.

Kaupunginvaltuustolle sen jälkeen jättämässään kirjelmässä ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari, joka oli voinut yhtyä valiokunnan muistutuksiin ainoastaan raitiojärjestelyihin nähden Läntisellä Viertotielä, että laaditut asemapiirustukset ja yksityiskohtaiset piirustukset hyväksyttäisiin, kuitenkin sillä poikkeuksella, että vähin etäisyys Läntisen Viertotien itäisen raition keskustasta viereiseen aitaukseen tai muuhun tierajaan ei saisi olla 2 metriä pienempi.

Tähän Kamarin esitykseen katsoi Valtuusto myös olevan syytä yhtyä ²⁾.

Sittemmin määräsi ³⁾ Valtuusto kaupungininsinööri G. Idströmin Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön myönnytyssopimuksen 6 §:n a kohdan mukaan tarkastamaan uudistustyöt niiden valmistuttua.

Budgettiehdotukseensa vuodelle 1907 oli Rahatoimikamari Rautatiehallituksen tekemästä ja Satamarakennusvaltuuskunnan puoltamasta anomuksesta m. m. ottanut 20,900 markan suuruisen erän yhdysraiteen laskemista varten Katajanokan pääraiteen ja Sipulisaarenkadulla olevan makasiiniraiteen välille. Vahvistaessaan sanotun menosäännön säilytti Kaupunginvaltuusto tosin mainitun erän, mutta päätti samalla, että kysymys puheenalaisen yhdysraiteen laskemisesta lopullisesti ratkaistaisiin vasta käsiteltäessä ehdotusta muista Katajanokalle kaupan ja merenkulun tarpeita varten suunnitelluista laitteista.

Yhdysraiteen
laskeminen
Katajanokalle.

Sittenkun Rautatiehallitus kuitenkin oli jättänyt uudistetun esityksen puheenalaisesta asiasta ja m. m. huomauttanut, että vaunujen vaihtoja Katajanokalla ei voitaisi liikenteen vaatimuksia tyydyttävällä tavalla toimittaa, ellei ehdotettua yhdysraidetta saataisi aikaan, ja Satamarakennusvaltuuskunta, joka ei vielä ollut ennättänyt laatia täydellistä ehdotusta kauppaa ja merenkulkua edistäviksi laitteiksi Katajanokalla, myös oli puoltanut esitystä, päätti ⁴⁾ Valtuusto, että kyseessä oleva rautatieraide hetimiten laitettaisiin, kuitenkin ainoastaan väliaikaisena toimenpiteenä, ja että sen kustannukset otettaisiin vuoden 1907 menosäännössä tarkoitusta varten osotetusta määrärahasta.

Tarpeellisiin korjauksiin Kasarmintorin kauppahallissa myönsi ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin esityksestä 6,900 markan suuruisen erän suoritettavaksi Valtuuston käyttövaroista.

Määräraha
Kasarmintorin
kauppahallin
korjaustöitä
varten.

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 234, 4 p. kesäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 20 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 29 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 8 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 27 §.

- Uusi jakelusilta
Katajanokan
tulli- ja pakka-
huoneeseen. Tullikamarin Maistraatille tekemästä anomuksesta osotti¹⁾ Kaupunginvaltuusto Maistraatin anomusta puollettua käyttövaroistaan 3,500 markkaa uuden jakelusillan rakentamista varten Katajanokan tulli- ja pakkahuoneeseen.
- Lämmitysjärjestelmä Marian sairaalassa. Marian sairaalan lisärakennustöiden toimikunnan esityksestä päätti²⁾ Kaupunginvaltuusto hyväksyen toimikunnan ehdotuksen yhteisen lämpöjohtokeskuksen laittamisesta koko sairaalalle, että vuoden 1909 menosääntöön sanottua tarkoitusta varten otettaisiin 29,200 markan määräraha.
- Lisämääräraha pumppulaitosta varten. Koska koko vuoden vallinneen tavattoman vähäisen vedensaannin takia Vantaan joessa höyrypumppulaitosta oli melkein joka päivä täytynyt pitää käynnissä ja sen käyttökustannukset sen vuoksi olivat nousseet laskettuja melkoisesti suuremmiksi, esitti³⁾ Rahatoimikamari kaksi eri kertaa Vesijohtokonttorin esityksestä, että tarvittavat lisämäärärahat, edellisellä kerralla 10,000 markkaa ja jälkimäisellä 11,000 markkaa, tarkoitusta varten myönnettäisiin suoritettaviksi Kaupunginvaltuuston käyttövaroista, johon myös Valtuusto suostui⁴⁾.
- Loka- ja vesijohtojohdon laittaminen tonttiin n:o 5 Vaasankadun varrella. Suomen Vankeusyhdistyksen anomus, että loka- ja vesijohto hetimiten laitettaisiin yhdistyksen tonttiin n:o 5 Vaasankadun varrella, hyväksyttiin⁵⁾ Rahatoimikamarin sitä puollettua, ja suoritettaisiin tähän tarvittavat 7,600 markan suuruiset kustannukset etukäteen kaupunginkassasta ja merkittäisiin vuoden 1909 menosääntöön „Yleiset työt“ nimisen pääluokan kohdalle.
- Fredrikserin koiratallin korjaus. Rahatoimikamarin esityksestä myönsi⁶⁾ Kaupunginvaltuusto Fredrikserin perissä olevan rankkurinasunnon viereisen isännättömän ja verottamattomien koirain säilytysluokan tarpeelliseksi huomattua korjaamista varten 475 markkaa käyttövaroistaan.
- Lisämääräraha korjaus- y. m. töitä varten tulli- ja pakkahuoneessa. Samoin myönsi Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan tulli- ja pakkahuoneen automaattisen palohälytyslaitoksen⁷⁾ täydentämistä varten 1,200 markan suuruisen lisämäärärahan, sen sähkövalojohtojen⁸⁾ korjaamista varten 2,000 markkaa sekä vielä 500 markkaa⁹⁾ erinäisiä laitteita, kuten kahden hätävaraoven laittamista varten kattoon y. m., joiden tarkoituksena oli vähentää tulenvaaraa.
- Kysymys kahden n. s. Huskapanun asettamista. Sitä vastoin hylkäsi¹⁰⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta Rahatoimikamarin esityksen, että Valtuuston käyttövaroista

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 8 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 46 §. —

³⁾ Rtk. kirj. n:ot 175 ja 455, huhtik. 16 ja jouluk. 10 p. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 9 §, ja 17 p. jouluk., 11 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 11 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 16 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 24 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 25 §. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 19 §. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 23 §.

myönnettäisiin 7,440 markkaa kahden n. s. liuskapannun asettamista varten tulli- ja pakkahuoneeseen, joiden kautta sen lämmittäminen voitaisiin toimittaa ilman keskeytystä, mikä Liikennekonttorin ilmoituksen mukaan ei ennen ollut laita.

misesta tulli- ja pakkahuoneeseen.

Kaupungin taimilavalaitteiden muuttamista varten Tehtaanpuistosta Puutarhayhdistyksen ostetulle alueelle Eläintarhassa myönsi ¹⁾ Kaupunginvaltuusto Puutarhalautakunnan esityksestä 3,000 markkaa suoritettavaksi Valtuuston käyttövaroista. Tämä muutto, jonka aikaisemmin tehdyn päätöksen mukaan piti tapahtua vasta syksyllä 1909, huomattiin kohta tarpeen vaatimaksi, koska taimilavalannan valmistus Tehtaanpuistossa oli läheisyydessä asuville haitallinen.

Tehtaanpuiston taimilavalaitteiden muutto.

Etsivän poliisiosaston huoneiston muutostöihin osotti ²⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin puollosta 1,300 markkaa käyttövaroistaan.

Määräraha Etsivän poliisiosaston huoneiston muutostöihin.

Käyttövaroistaan myönsi ³⁾ Kaupunginvaltuusto niinkään 3,800 markkaa Vaivaistalon korjaustöitä varten sekä ⁴⁾ 7,680 markkaa 70 penniä erinäisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten Vaivaistalon mielisairaalan hoidokkaiden turvaamiseksi mahdollisesti syttyvässä tulipalossa.

Määräraha Vaivaistalon korjaustöitä varten.

Helsingin Hiihtoseuran hallituksen esityksestä myönsi ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin esitystä puollettua 1,400 markkaa Eläintarhan suksimäen muutostöitä varten suoritettavaksi Valtuuston käyttövaroista.

Määräraha Eläintarhan suksimäkeä varten.

Vahvistaessaan menosäännön vuodelle 1909 otti ⁶⁾ Kaupunginvaltuusto siihen vesijohtoon uutisrakennuksia, vesijohtoverkon laajentamista, vesijohtoon kunnossapitoa ja korjaamista sekä erinäisiä vesijohtoon kuuluvia töitä varten pääasiallisesti seuraavat, osaksi jo toisessa yhteydessä mainitut määrärahat:

Vuoden 1909 menosääntö vesijohtoon uutisrakennuksia ja vesijohtoverkon laajentamista varten y. m.

Valtuuston toukokuun 12 päivänä tekemän, asianmukaisesti vahvistetun päätöksen mukaan otettiin „Uutisrakennukset“ nimisen otsakkeen alle 610,000 markan suuruinen määräraha uutta pikasuodatuslaitosta varten Vanhassakaupungissa sekä, kaupungin nopeasti kasvavan vedenkulutuksen tyydyttämiseksi, vielä kahta pikasuodatinta varten 55,000 markan ja sähkömoottoripumppua varten 6,500 markan suuruiset määrärahat. Määrärahat vesijohtoon uutisrakennuksia varten nousivat siten yhteensä 671,500 markkaan.

Vesijohtoverkon laajentamista ja vesimittarien ostoa varten otettiin

¹⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 28 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 13 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 17 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 25 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 17 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 16 §.

menosääntöön yhteensä 428,900 markan suuruinen määrä, ja olivat päätetyt uutistyt seuraavat: vesijohto Fredriksperinkadun alle Inkoonkadulta osotenumeroon 70 ensinmainitun kadun varrella, Koulukujan alle, Erottaja-torin, Erottajakadun, Uudenmaan- ja Annankatujen alle E. Esplanaadikadulta Ratakadulle (putkien vaihdos), Uudenmaankadun alle Annan- ja Albertinkatujen välille (putkien vaihdos), Ison Robertinkadun alle Annan- ja Albertinkatujen välille (putkien vaihdos), Ludviginkadun alle (putkien vaihdos), Eerikinkadun alle Fredrikin- ja Yrjönkatujen välille sekä Annan-kadun alle Eerikin- ja Kansakoulukatujen välille (putkien vaihdos), Vilhelminkadun alle Rautatien varrella sekä Mikonkadun alle osotteesta n:o 22 Vilhelminkatuun asti (putkien vaihdos), Elisabetinkadun alle Unionin- ja Nikolainkatujen välille (putkien vaihdos), Kirkkokadun alle Nikolain- ja Ritarikatujen sekä Konstantininkadun ja Pohjois-Rannan välille (putkien vaihdos), Pengerkadun alle Vaasan- ja Fredriksperinkatujen välille sekä viimeainitun kadun alle osotenumeron 4 ja Pengerkadun välille, Karjalankadun alle tontista n:o 15 Porvoonkadulle asti, Ehrensverd-tien alle tontista n:o 17 Laivurinkadulle asti, Weckselltien alle, Armfelt-tien alle, Rehbindertien alle Armfelttien itäpuolella Laivurinkadulle asti, Galitzintien alle, korttelin n:o 228 länsisivua pitkin johtavan tien alle Ehrensverd- ja Speranskiteiden välille, Runebergkadun alle L. Viertotien ja Isontorin sekä Arkadia- ja Fjälldalinkatujen välille, Dagmar-kadun alle Museo- ja Nervanderkatujen välille, L. Viertotien alle tontilta n:o 49 korttelissa n:o 520 tontille n:o 42 korttelissa n:o 505, Töölönkadun alle tontilta n:o 7 korttelissa n:o 446 Hesperiankadulle, Hesperiankadun alle Töölönkadun ja L. Viertotien välille, Pääskylänkadun alle tontilta n:o 10 korttelissa n:o 253 tontille n:o 9 korttelissa n:o 252 sekä Vallilan alueelle ja Vallilantien alle. — Vesimittarien ostoa varten otettiin arviolta 20,000 markkaa, 15,000 markkaa vastaan vuoden 1908 menosäännössä.

Vesijohdon rakennusten, aitauksien, sulkujen, koneiden ja putkiverkon ylläpitoa ja korjaamista varten otettiin arviolta 30,000 markkaa sekä vesimittarien korjaamista ja tarkistamista varten arviolta 6,000 markkaa.

„Sekalaista“ nimisen otsakkeen alle otettiin vähäisiä putkiverkon y. m. uudistuksia ja täydennyksiä varten yhteensä 13,600 markan suuruinen määrä. Saman otsakkeen alle otettiin sitäpaitsi pohjavesitutkimusten jatkamista varten 30,000 markan suuruinen määräraha.

Vahvistaessaan menosäännön vuodeksi 1909 päätti ¹⁾ Valtuusto siihen pääluokan XIII, Yleiset työt, kohdalle pääasiassa ottaa seuraavat erät:

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 16 §.

Kaupungin rakennusten ja talojen korjausta ja kunnossapitoa varten otettiin, paitsi 6,000 markan suuruista erää lumen kuljettamista varten, seuraavat määrärahat, joita osaksi jo edellisessä on kosketeltu: korjaustöitä varten Katajanokan tulli- ja pakkahuoneessa 5,700 markkaa, pohja-arkkujen vahvistamista y. m. varten korttelissa n:o 181 7,200 markkaa, Seurahuoneen katon korjaamista ja maalaamista varten 9,100 markkaa, Raatihuoneen uutta vesikattoa ja sähköjohtojen y. m. korjaamista varten 6,500 markkaa, erinäisiä ulko- ja sisäpuolisia korjauksia varten Poliisilaitoksen hallussa olevissa huoneistoissa Aleksanterinkadun n:oissa 22 ja 24 7,950 markkaa, korjaustöitä varten Kansankirjastossa 5,900 markkaa, erinäisiä korjauksia varten palotorneissa ja paloasemilla 6,370 markkaa, tavanmukaisia vuosikorjauksia varten Marian sairaalassa 15,700 markkaa, Länsi-Rannan ent. tulli- ja pakkahuoneen ulkopuolista korjausta varten 6,875 markkaa, Kasarmintorin kauppahallin ulkopuolista korjausta varten 8,000 markkaa, sisustustöitä varten Länsi-Rannan Tullikamarin haaraosastossa sekä sekalaisia korjauksia varten Katajanokan ja Makasiinirannan tavaravajoissa ynnä myös tullitarkastuspaviljongissa yhteensä 17,360 markkaa. Määräraha „Erinäisiä korjauksia“ varten otettiin 44,825 markaksi. Määräraha kaupungin rakennusten ja talojen korjauksia ja kunnossapitoa varten oli siis yhteensä 147,480 markkaa, 206,500 markkaa vastaan vuoden 1908 budjetissa.

„Uutisrakennukset“ nimisen otsakkeen alle otettiin osaksi jo aikaisemmin mainittuja töitä varten yhteensä 4,579,175 markkaa 24 penniä. Tämä määräraha sisälsi seuraavat erät: Makasiinirannan tavaravajan korottaminen 200,000 markkaa, lisämääräraha poliisiasemaa varten Pengerkadun n:o 5:ssä 89,000 markkaa, Toukolan uusi kansakoulutalo 35,000 markkaa, uusi asunto kaupunginpuutarhurille 40,000 markkaa, uusi poliisi-vahtitupa Vanhaankaupunkiin 6,500 markkaa, lämpöjohtokeskusama Marian sairaalaan 29,200 markkaa, lisämääräraha Työ- ja vaivaistalon sairaalaa varten 2,000 markkaa, uusi työ- ja vaivaistalo 500,000 markkaa, kunnalliset työväenasunnot Leppäsuolla ja Kalliossa 175,750 markkaa, uusi kansakoulutalo Ratakadun varrelle 150,000 markkaa sekä lisämääräraha kansakoulutaloa varten Tehtaankadun varrella 38,000 markkaa, uusi kaasutehdas 2,500,000 markkaa, kaasulaitoksen kehäjohto 494,000 markkaa, kunnallinen sähkölaitos 300,725 markkaa 24 penniä, uusi käymälä kansakouluun Nikolainkadun varrella 10,000 markkaa sekä luokkahuoneiden sisustus kansakoulua varten talossa n:o 22 Mariankadun varrella 9,000 markkaa.

Katujen ja yleisten paikkojen korjaamista ja kunnossapitoa varten otettiin yhteensä 54,900 markkaa, ja olisi tällä määrällä, paitsi erinäisiä korjauksia, suoritettava seuraavat työt: Kauppatorin läntisen osan mukulakivillä lasketun eteläisen kolmion korjaus, Kansakoulukadun tontin n:o 3 sekä saman kadun kansakoulutontin vierellä olevain ajo- ja käyntiteiden korjaus, erinäisten kaupungille kuuluvien katuosuuksien vierellä olevien kaiteiden uudesti rakentaminen ja korjaus sekä Pitkäsillan kannen ynnä Eläintarhan suksimäen korjaus.

„Utistytöt“ nimisen otsakkeen alle otettiin yhteensä 444,300 markkaa, ja olivat suoritettavat työt seuraavat: kaupungin, korttelin n:o 191 vierellä olevan Kruunuvuorenkadun osuuden rakentaminen, noppakivellä lasketavan jalkakäytävän laittaminen kaakkoiseen osaan Päävahdintoria Katajanokan sillan ja P. Esplanaadikadun välille, Sörnäsän Rantatien mukulakivillä kiveäminen Haapaniemen- ja Lintulahdenkatujen välillä, Porthaninkadun makadamoiminen kansakoulutontin n:o 9 vierellä 4:nnellä linjalla, Säästöpankinrannan kaupungin osuuden tasotus ja makadamoiminen, Helsinginkadun korotus tonttien n:ot 3, 5 ja 7 viereltä sekä lopuksi seuraavien katujen, y. m. tasotus: Vesilinnankatu korttelin n:o 372 vierellä, Vaasankatu puoleen leveyteensä Vesilinnan- ja Sturekatujen väliltä, Pengerkatu Vaasan ja Fredrikserinkatujen väliltä, Ehrensivärdtie, Weckselltie, Armfelttie, Rehbindertie Armfelttien itäpuolelta, Galitzintie, Chydeniustie, Runebergkatu L. Viertotien ja Isontorin väliltä sekä Arkadia- ja Fjälldalinkatujen väliltä, Töölönkatu Cygnæuskadun ja Teurastamontien väliltä, Dagmarkatu Museo- ja Nervanderkatujen väliltä sekä Vallilan alue.

„Kanavat ja viemärit“ nimisen otsakkeen alle otettiin sekalaisia kunnossapito- ja täydennystöitä varten ynnä myös erään Ulko-Meilansin suomaan ojittamista varten yhteensä 20,400 markkaa. Utistöitä varten, jotka pääasiallisesti kuuluivat vastaaviin kaduntasottamistöihin, otettiin 192,350 markan suuruinen määrä; vuoden 1908 menosäännössä se oli 214,760 markkaa.

„Tiet“ nimisen otsakkeen alle otettiin korjauksia ja kunnossapitoa varten 10,000 markkaa ja „Viertotiet“ nimisen otsakkeen alle samoin 15,000.

Kaupungin satamien korjaus- ja kunnossapitotöitä varten otettiin yhteensä 60,100 markan suuruinen määräraha, ja sisältyivät siihen seuraavat erät: erinäisiä korjauksia 20,000 markkaa, jälleajositat y. m. 5,000 markkaa, ruoppaustyöt 20,000 markkaa, korjaus- ja täydennystyöt Hietalahden satamassa 5,000 markkaa, T-muotoisen rantalaiturin ja Maka-siinirannan siltakansien uudistaminen 10,100 markkaa. — Utistöitä

varten satamissa osotettiin yhteensä 207,000 markkaa, josta lisämääräraha Katajanokanrannan uudestirakentamiseen 120,000 markkaa, Hakaniemenrannan pohjoisen osan varustamiseen reunakivityksellä 80,000 markkaa sekä vähäisempiä laitureita varten 7,000 markkaa.

Kaupungin istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoa varten otettiin menosääntöön 80,000 markan suuruinen erä ynnä aitauksia, mullan valmistusta sekä talvipuutarhan ylläpitoa varten 12,500 markkaa eli yhteensä 92,500 markkaa. — Uusia istutustöitä varten osotettiin 43,665 markkaa; vuoden 1908 menosäännössä tämä määrä oli 80,843 markkaa. Tällöin otettiin huomioon: Kapteenin- ja Tehtaankatujen varrella olevan avoimen paikan tasotusta varten 3,580 markkaa, tasotustöiden jatkamista varten Tokantorilla 4,000, Haapaniemen istutuksissa 4,000 sekä Eläintarhan urheilukentällä 15,000 markkaa, leikkikenttää varten Punanotkoon 10,000 markkaa, Koulutorin istutuksia varten 2,785 markkaa, Savilan taimitarhaa varten Eläintarhassa 2,700 markkaa sekä kelkkamäkien laittamista varten 1,600 markkaa. — Erikoiseen otsakkeeseen otettiin varapuutarhan perustamista varten Eläintarhaan 5,350 markkaa.

„Puhtaanapitolaitos“ nimisen otsakkeen alle otettiin kaatopaikkojen ja laiturien kunnossapitoa varten, vahtien palkkaamista varten, makkien ja käymäläin sekä kaupungin yleisten paikkojen ja katuosuuksien puhtaanapitoa varten ja kastelemista varten 178,400 markan suuruinen määräraha; vuoden 1908 menosäännössä se oli 170,200 markkaa. Mitään määrärahaa uutistöitä varten ei ollut.

„Yleinen makkien puhtaanapito“ nimisen otsakkeen menosääntö vahvistettiin 166,930 markaksi, josta miehistön ja ajomiesten palkkaamista varten 102,500 markkaa, rautatierahteja varten 20,000 markkaa sekä uusia makkiastioita ja rikkalaatikoita varten 15,450 markkaa.

Määräraha „Työkaluja“ varten määrättiin 30,100 (ennen 7,000) ja „Sekalaista“ varten 14,000 markaksi. Ensin mainitun määrärahan lisäyksen aiheuttivat erinäiset höyryruoppaajan ja kuljetusproomujen korjaukset sekä uuden höyrykattilan hankkiminen ruoppauseleვაattoriin y. m.

Pääloukan XIII, Yleiset työt, loppusumma nousi 6,261,650 markkaan 24 penniin; vuoden 1908 menosäännössä oli vastaava summa 5,731,963 markkaa.

Kaupungin yleisen rahäsäännön yhteydessä vahvisti ¹⁾ Kaupungin-Valaistuslaitok-
valtuusto, kuten aikaisemminkin oli tapahtunut, erityisen rahäsäännön sen meno- ja
Valaistuslaitoksen menot viimeksi mainitussa rahäsäännössä laskettiin tulosääntö vuo-
deksi 1909.

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 16 §.

yhteensä 958,141 markaksi 10 penniksi, ja jakaantuivat ne seuraavalla tavalla: hallinto 66,650 markkaa, vuokrat 26,500 markkaa, kaasun valmistuskustannukset 558,700 markkaa, kustannukset sivutuotteista 19,550 markkaa, katuvalaistus 58,200 markkaa, yksityinen kaasunkulutus 29,000 markkaa, korjaus ja kunnossapito 37,500 markkaa, korot ja vakuutusmaksut 25,000 markkaa, pääputkiverkon laajennus 62,441 markkaa 10 penniä, uusien lyhtyjen asettaminen 9,600 markkaa sekä haarajohdot, kalusto y. m. 65,000 markkaa. Lainavaroilla olisi sen lisäksi suoritettava kustannukset uuden kaasutehtaan perustamisesta, lasketut 2,900,000 markaksi, sekä uudesta kehäjohdosta, lasketut 494,000 markaksi. Tulot Kaasulaitoksesta laskettiin 1,158,141 markaksi 10 penniksi, joten, lukuun ottamatta lainavaroilla suoritettavia eriä, 200,000 markan suuruinen nettosäästö laskettiin kaupungin yleisen budgetin hyväksi. Vastaavat luvut vuoden 1908 budgetissa olivat: menot 957,650 markkaa, tulot 1,037,000 markkaa, nettosäästö 79,350 markkaa.

Kaupungin katujen, rantalaiturien ja tavaravajojen valaisemista varten kaasulla, petrolilla ja sähkövalolla otettiin vuoden 1909 menosääntöön yhteensä 270,325 markan suuruinen määräraha; vuoden 1908 budgetissa se oli 257,850 markkaa.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehet.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehinä toimivat¹⁾ vuoden kuluessa professori Gösta Grotenfelt ja rakennusmestari A. N. Nyberg sekä näiden varamiehinä arkkitehti M. Schjerfbeck ja rakennusmestari G. F. Willandt.

B. Kaupungin irtaimistoa, rahatointa ja hallintolaitoksia koskevat asiat.

Kertomus kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä vuodelta 1907.

Kaupunginvaltuustolle Rahatoimikamari lähetti²⁾ Rahatoimikonttorin laatimat ja sen toimesta painatetut asiakirjat³⁾, jotka koskivat Helsingin kaupungin tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1907, ja oli tämä tilinpäätös yhteenvedona seuraava:

Tuloja:

Varattu säästö vuodelta 1906	Smk	600,000: —
Tuloja rahasäännön mukaan	„	7,529,151: 17
„ rahasäännön lisäksi	„	1,285,295: 31
Säästöä määrärahoista	„	120,260: 25
		<hr/>
	Yhteensä Smk	9,534,706: 73

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. tammik., 6 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 1 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 10. —

Menoja:

Määrärahoja rahasäännön mukaan	Smk	8,129,151: 17
Määrärahoja ylitetty	„	903,918: 33
Vajausta lasketuissa tuloissa	„	47,470: 12
	Smk	9,080,539: 62

Vuoden tulos, ylijäämä	„	454,167: 11
	Yhteensä Smk	9,534,706: 73

Mainittu ylijäämä	Smk	454,167: 11
lisättyinä käyttämättömällä säästöllä vuodelta 1906	„	643,981: 55
antaa säästöä vuodeksi 1908	Smk	1,098,148: 66

Sittenkun lahjoitusrahastojen tilit vuodelta 1907 oli päätetty lähetti Rahatoimikonttori Rahatoimikamarin välityksellä Kaupunginvaltuustolle painetun tilityksen rahastojen hoidosta, joka tiedoksi merkittiin¹⁾.

Lahjoitusrahastojen hoito.

Maistraatin toimesta Kaupunginvaltuustolle lähetetty kertomus kaupungin tilien tarkastuksesta²⁾ osotti, että tarkastajat olivat huomanneet, että menosääntöön otettuja määrärahoja oli ylitetty useissa tapauksissa jotensakin suurilla määrillä. Niinpä oli ylitys pääluokan Terveyden- ja sairaanhoito kohdalla 65,077 markkaa 8 penniä, josta Marian sairaalan osalle tuli 56,602 markkaa 12 penniä. Vaikka tämän tosiasian osittain selittivät melkoisesti lisääntynyt potilasmäärä kulkutautisena vuonna 1907 ja kohonneet elintarpeiden hinnat, näytti kuitenkin tarkastajista, yksityiskohtaisesti tutkittuaan mainitun sairaalan ja etenkin sen talousosaston tilejä, joihin nähden ylitys nousi 36,881 markkaan 67 penniin, että suurempi yhtäpitävyisyys määrärahojen ja todellisten kustannusten välillä olisi pitänyt olla saavutettavissa.

Kaupungin 1907 vuoden tilien tarkastus.

Kaupungin yleisiin töihin nähden, jotka olivat vaatineet 147,103 markan 74 pennin suuruisen lisäkustannuksen sen yli, mitä menosäännössä oli laskettu, valittivat tarkastajat, että Rakennuskonttorin vuosikertomus ilmestyi liian myöhään voidakseen joutua tarkastajien käsiin, jotka erityisesti olivat kiinnittäneet huomionsa melkoisesti lisääntyneisiin satamien ja puhtaanapitolaitoksen menoihin, lisäyksen syyn kuitenkaan käymättä selville tarkastajille esitetyistä tileistä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 21 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 20.

Yhteensä oli menoja ollut 783,658 markkaa 8 penniä enemmän kuin mitä menosäännössä oli laskettu, ja oli tämä lisäys 9.6 % koko menosäännöstä; edellisenä vuonna oli ylitys ollut noin 4 %.

Todelliset tulot olivat yhteensä olleet 1,237,825 markkaa 19 penniä laskettuja suuremmat.

Mielihyvällä huomauttivat tarkastajat, että Kaasulaitoksen kiinteiden tilien ja kalustojen poistot, päinvastoin kuin edellisinä vuosina, nousivat melkoisiin määriin ja että pääomatilin erotussumma myös oli käytetty erinäisten kiinteistöjen arvon alentamiseen.

Niistä ennakkomaksuista, joita eräät hallintolaitokset Rahatoimikamarin antamasta määräyksestä olivat kantaneet Rahatoimikonttorista ja joista välistä melkoisia määriä oli jäännöksenä tileissä kuukaudesta toiseen, lausui tarkastajat toivomuksena, että asianomaiset eivät tarpeettomasti tilaisi suurempia eriä kuin kuukaudeksi olisi tarpeellista.

Yllä mainittua kertomusta kaupungin tilinpäätöksestä ynnä tilintarkastuskertomusta esiteltäessä ¹⁾ päätti Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta myöntää Rahatoimikamarille ja kaupungin muille hallitseville lautakunnille ja hallituksille tilinpäästön heidän asianomaisesta toiminnastaan ja hallinnostaan vuonna 1907.

Tilinpäästö Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle.

Kokouksessa huhtikuun 14 päivänä esiteltiin Maistraatin, kirjelmän ohella maaliskuun 24 päivältä Kaupunginvaltuustolle lähettämä Helsingin Anniskeluosakeyhtiön hallituksen kertomus osakeyhtiön toiminnasta vuonna 1907 ynnä tarkastajain siitä antamat lausunnot, ja päätti ²⁾ Valtuusto, jolla ei ollut mitään muistuttamista hallituksen toimittamaa kustannusten jakoa vastaan yhtiön liikkeen eri haarojen kesken, myöntää Anniskeluosakeyhtiön hallitukselle täyden tilinpäästön sen toiminnasta vuonna 1907.

Muutettu menosääntö Raastuvanoikeudelle ja Maistraatille.

Kirjelmässään tammikuun 8 päivältä ilmoitti ³⁾ Maistraatti, että K. Senaatti marraskuun 12 päivänä 1907 oli vahvistanut Kaupunginvaltuuston ehdotuksen ⁴⁾ muutetuksi menosäännöksi Raastuvanoikeudelle ja Maistraatille.

Lisäpalkkio v. t. oikeuspormestarille.

Yhteisen Raastuvanoikeuden ehdotuksesta päätti ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto myöntää oikeusneuvosmies Arvid Nybergille, jonka K. Turun Hovioikeus helmikuun 12 päivänä oli määrännyt hoitamaan avonaista kaupungin oikeuspormestarin virkaa, kunnes virka jälleen täytettäisiin, palkkaussääntöön otetun 5,000 markan suuruisen vuotuisen palkkion lisäksi lisäpalkkiona kolmannen osan siitä 7,000 markkaan nousevasta pal-

¹⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 11 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 11 §. — ⁴⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. 93 ja ss. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 23 §.

kasta, mikä viran ollessa avoimena tulisi menemään Siviiliviraston Leski- ja orpokassan hyväksi.

Kirjelmässään huhtikuun 4 päivältä oli Maistraatti ilmoittanut, että K. Turun Hovioikeus 24 päivänä edellistä maaliskuuta oli määrännyt oikeusneuvosmies A. V. Lindbergin, joka kunnallisormestari E. Öhmanin kuoltua 15 päivänä viimemainittua kuuta oli Maistraatin varapuheenjohtajana ottanut toimittaakseen kunnallisormestarinvirkaan kuuluvat tehtävät, toistaiseksi ja kunnes virka jälleen täytettäisiin, hoitamaan sanottua virkaa, ynnä myöskin että Maistraatti oli määrännyt kunnallineuvosmies Johannes von Haartmanin ja varatuomari Hannes Snellmanin 16 päivältä mainittua maaliskuuta hoitamaan, edellisen oikeusneuvosmiehen virkaa ja jälkimäisen kunnallisneuvosmiehen virkaa Maistraatissa. Samalla oli Maistraatti siihen katsoen, että pormestari Öhman ennen kuolemaansa oli nostanut koko palkan maaliskuulta, sekä koska virkaan kuuluva palkka huhtikuusta alkaen menisi vakanssisäästönä Siviiliviraston Leski- ja orpokassaan, anonut, että tarvittava lisämääräraha pormestarinviran hoitoa varten sen ollessa avoimena osotettaisiin.

Avoimen kunnallisormestarinviran hoito.

Asian esittelyssä päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto, että varatuomari Snellmanille, joka kuitenkin vapautettiin velvollisuudesta ottaa osaa virkaan kuuluvien katselmustoimien suorittamiseen, joista sen sijaan huolehtisi kunnallisneuvosmies von Knorring, määrättäisiin maksettavaksi sijaispalkkiota 200 markkaa kuukaudessa, että kunnallisneuvosmies von Haartman oman palkkansa lisäksi saisi kantaa Maistraatin oikeusneuvosmiehelle taatun kuukautisen 400 markan suuruisen sivusaatavan, ollen velvoitettu kustantamaan toimituskirjelmän puhtaaksikirjoituksen, sekä että oikeusneuvosmies Lindberg saisi kantaa paitsi omaa 7,000 markan suuruisia vuotuista palkkaansa, kunnallisormestarille tulevan palkkion 5,000 markan mukaan vuodessa, mikä palkkausjärjestys olisi noudatettavana huhtikuun 1 päivästä siihen asti, kunnes kunnallisormestarinvirka jälleen täytettäisiin. Koska kuitenkin kunnallisormestarille tuleva palkka oli maksettu koko maaliskuulta, myönnettiin oikeusneuvosmies Lindbergille 208 markan 33 pennin suuruisen määräraha maaliskuun jälkipuoliskolta, minkä ohella kunnallisneuvosmies von Haartman ja varatuomari Snellman viimemainitulta ajalta saisivat nauttia edellinen 200 markkaa ja jälkimäinen 100 markkaa, jotka palkkiot suoritettaisiin Valtuuston käyttövaroista.

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 14 §.

Määräraha Raastuvanoikeuden viidettä osastoa varten vuonna 1909.

Yhteisen Raastuvanoikeuden esityksestä ¹⁾ Kaupunginvaltuusto Raastuvanoikeuden väliaikaisen viidennen osaston edelleen ylläpitoa varten ottaa vuoden 1909 menosääntöön 19,800 markan suuruisen määrärahan käytettäväksi seuraavalla tavalla:

Palkkio puheenjohtajalle	Smk	1,000: —
„ tämän sijaiselle	„	3,000: —
„ varapuheenjohtajalle	„	3,000: —
„ kahdelle ylim. neuvosmiehelle à 4,000 markkaa	„	8,000: —
„ ylim. kaupunginviskaalille	„	3,000: —
„ yhdelle kaupunginpalvelijalle	„	1,800: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 19,800: —</u>

Määräraha virkaatekevän oikeusneuvosmiehen palkkaamista varten Raastuvanoikeudessa.

Yhteisen Raastuvanoikeuden esityksestä ²⁾ Kaupunginvaltuusto myöntää 250 markan suuruisen määrärahan kuukaudessa marraskuun 1 päivästä alkaen suoritettavaksi Valtuuston käyttövaroista sijaisen palkkaamista varten oikeusneuvosmies J. E. Loon nimittämisen johdosta oikeuspormestariksi avoimeksi tulleeseen yhden nuoremman oikeusneuvosmiehen virkaan Raastuvanoikeudessa, kunnes sanottu virka jälleen täytettäisiin ja sen haltija siihen astuisi.

Määräraha kesälomaa varten kaupunginpalvelijoille.

Sen ohella oli yhteinen Raastuvanoikeus valmistaakseen kuukauden kesäloman Raastuvanoikeuden neljässä vakinaisessa osastossa toimiville kaupunginpalvelijoille anonut 800 markan suuruisia määrärahaa, 100 markkaa laskettuna kutakin palvelijaa kohti. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ³⁾ Valtuusto, valmistaakseen kahden viikon loman seuraavana vuonna kullekin Raastuvanoikeuden neljässä vakinaisessa osastossa toimivista kahdeksasta kaupunginpalvelijasta myöntää yhteensä 400 markan suuruisen määrärahan otettavaksi vuoden 1909 menosääntöön.

Avaramman tilan varaaminen kaupungin virastoille.

Kirjelmässään marraskuun 30 päivältä 1907 oli Maistraatti, huomauttaen että Maistraatille ja sen alaisille virkamiehille Raatihuoneessa oli aivan riittämättömästi tilaa, esittänyt että avaramman tilan saamiseksi kaupungin virastoille erinäisiä muutoksia tehtäisiin Maistraatin, Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston, Rahatoimikamarin ja Rakennuskonttorin hallussa oleviin huoneistoihin. Tämän johdosta oli Kaupunginvaltuusto vahvistaessaan budjetin vuodeksi 1908 menosääntöön ottanut 8,000 markan suuruisen määrärahan yllä mainittua tarkoitusta varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 13 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 30 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 31 §.

Asian lopullisessa esittelystä päätti ¹⁾ Valtuusto asian käsittelyä varten asetetun valiokunnan ehdotuksen mukaisesti toimituttaa eräitä muutos- ja korjaustöitä, joiden kustannusten laskettiin nousevan: Maistraatin huoneistossa noin 3,000 markkaan, Rahatoimikamarin huoneistossa noin 2,500 markkaan ja kaupungin vuokraamassa talossa n:o 16 Aleksanterinkadun varrella noin 2,500 markkaan.

Kirjelmässään toukokuun 29 päivältä ilmoitti Rahatoimikamari, että eräät Rahatoimikonttorissa palvelevat virkamiehet kaupungin kasvamisen johdosta lisääntyneiden Rahatoimikonttorin töiden samoin kuin elinkustannusten suuren kallistumisen tähden olivat anoneet, että heille palkkauslainsäätöön mukaan tulevien palkkojen järjestely toimitettaisiin, ynnä myöskin, että kaupunginkamreeri sen yhteydessä oli esittänyt, että myös Rahatoimikonttorissa palvelevien ylimääräisten apulaisten palkkaedut parannettaisiin ja heidän toimensa järjestettäisiin vakinaisemmalle kannalle sekä että samoin Rahatoimikonttorin vahtimestarien palkkiota jonkin verran korotettaisiin; ja jätti Rahatoimikamari tämän johdosta Kaupunginvaltuustolle laatimansa ehdotuksen ²⁾ uudeksi Rahatoimikonttorin menosäännöksi.

Sittenkun asia kokouksessa kesäkuun 16 päivänä oli pantu pöydälle ³⁾, otettiin se uudelleen käsiteltäväksi syyskuun 22 päivänä, ja päätti ⁴⁾ Valtuusto silloin pääasiassa hyväksyä Rahatoimikamarin esityksen ja ehdotuksen uudeksi menosäännöksi, kuitenkin muutamilla Valmistusvaliokunnan ehdottamilla vähäisillä muutoksilla, jotenka uusi muutettu menosääntö lopullisesti tuli olemaan seuraava:

Uusi menosääntö Rahatoimikonttorille.

Helsingin kaupungin Rahatoimikonttorin vuosirahansääntö:

1 kaupunginkamreeri, palkkaa	5,000: —	
palkkiota	5,000: —	10,000: —
1 kaupunginrahastonhoitaja, palkkaa	4,000: —	
palkkiota	3,500: —	
korvausta menetetystä huutosakkojen osuudesta	800: —	8,300: —
1 vanhempi kaupunginkirjanpitäjä, palkkaa	4,000: —	
palkkiota	2,000: —	6,000: —
1 nuorempi kaupunginkirjanpitäjä, palkkaa	3,000: —	
palkkiota	2,000: —	5,000: —

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 15 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 23. — ³⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 22 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 22 §.

1 nuorempi kaupunginkirjanpitäjä, palkkaa	3,000: —	
palkkiota	1,200: —	4,200: —
1 vanhempi konttorikirjuri, palkkaa	2,000: —	
palkkiota	600: —	2,600: —
3 nuorempaa konttorikirjuria, palkkaa à	2,000: —	
palkkiota à	400: —	7,200: —
2 vahtimestaria à	1,800: —	3,600: —
Ylimääräiset apulaiset, arviolta		8,000: —
Palkkio verokuittien jakelemisesta, arviolta		2,000: —
Tarverahoja, arviolta		5,000: —
	Yhteensä Smk	61,900: —

Sitäpaitsi päätti Valtuusto:

että yllä oleva menosääntö olisi noudatettavana seuraavan vuoden alusta;

että kaikki Rahatoimikonttorin virkamiehet saisivat nauttia palkan-
korotusta 10 % peruspalkasta viiden ja yhtä paljon kymmenen vuoden
palvelusajan jälkeen; sekä

että vastaperustettuihin kolmeen vakinaiseen konttorikirjurintoimeen
otettaisiin neidit Hilda Rikberg, Rosa Wegelius ja Mathilda Poppius,
jotka palkankorotukseen nähden saisivat lukea hyväkseen sen palvelus-
ajan, jonka he sitä ennen olivat Rahatoimikonttorissa palvelleet.

Rakennusten-
tarkastaja Björn-
bergin virka-
eronhakemus.

Kaupunginvaltuustolle osottamassaan kirjelmässä oli rakennusten-
tarkastaja, arkkitehti R. Björnberg pyytänyt eron toimestaan. Tähän
anomukseen Valtuusto suostui ¹⁾.

Rakennusten-
tarkastajan
johtosääntö.

Kirjelmässään joulukuun 11 päivältä 1907 oli Maistraatti muistuttanut
yhtä hyvin siitä, että Maistraatti jo marraskuussa 1905 oli huomauttanut
rakennustentarkastajanviran uudestaanjärjestämisen tarpeellisuudesta ja eh-
dottanut, että rakennustentarkastajan palkka korotettaisiin 7,000 markkaan,
joka ehdotus ei kuitenkaan ollut saanut Kaupunginvaltuuston hyväksy-
mistä, kuin myös siitä, että Maistraatti sittemmin tulo- ja menoarviota
vuodeksi 1908 seuraavassa kirjelmässään oli ehdottanut, että rakennusten-
tarkastajanviran uudestaanjärjestäminen lykättäisiin, kunnes uuden raken-
nusjärjestysehdotuksen laatimista varten asetettu valiokunta olisi täyttänyt
tehtävänsä, mutta sillä välin oli kuitenkin vilkas rakennustoiminta kaupun-
gissa ynnä siellä viime aikoina tapahtuneet rakennusten luhistumiset

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 36 §.

pakottanut Maistraatin, vaikka sanottu valiokunta ei vielä ollutkaan suorittanut tehtäväänsä, ottamaan mainitun kysymyksen uudelleen käsiteltäväkseen. Maistraatti oli senvuoksi asiantuntijain avustusta käyttäen laatinut ehdotuksen rakennustentarkastajan johtosäännöksi. Samalla esitti Maistraatti, että rakennustentarkastajan palkka siihen katsoen, että sanotun virkailijan ei pitäisi saada harjoittaa yksityisiä arkkitehtitoimia, vahvistettaisiin 8,000 markaksi ja että mahdollisesti tarvittavan avustavan rakennustentarkastajan palkkaamiseen osotettaisiin 2,400 markkaa.

Käsitellessään mainittua kirjelmää päätti ¹⁾ Valtuusto puoltaa Maistraatin siinä tekemää johtosääntöehdotusta, samalla kuitenkin pyytäen, että koska ehdotuksessa ei ollut määrystä työn ja vastuun jaosta rakennustentarkastajan ja avustavan rakennustentarkastajan välillä, Valtuustolle ilmoitettaisiin, miten Maistraatti oli aikonut mainitun asian järjestää.

Valtuuston hyväksymän johtosäännön Maistraatti julkaisi helmikuun 1 päivänä, ja oli se sanamuodoltaan seuraava:

Helsingin kaupungin rakennustentarkastajan johtosääntö.

1 §.

Rakennustentarkastajan tehtävänä on Maistraatin silmälläpidon alaisena valvoa rakennustoimintaa kaupungissa sekä sitä varten erityisesti:

a) täyttää kaikki ne tehtävät, jotka kuuluvat Kaupunginvaltuuston voimassa olevan rakennusjärjestyksen 53 §:n mukaisesti valitsemalle arkkitehdille sekä valvoa kaikkia uudis- ja lisärakennustöitä kaupungissa ja siihen yhdistetyllä alueella, lukuunottamatta kuitenkaan sellaisia töitä, joita tehdään kruunun tai yleisen laitoksen laskuun;

b) rakennusjärjestystä rikottaessa tai muuten tarpeen vaatiessa sekä erityisesti, kun vaaraa voi katsoa olevan olemassa, siitä viipymättä ilmoittaa Maistraatille;

c) Maistraatin määräyksestä olla mukana toimittamassa tai toimittaa muita katsastuksia ja tarkastuksia, jotka kuuluvat hänen toimialaansa;

d) kutsuttaessa olla läsnä Maistraatin kokouksissa rakennusasioita käsitellessä sekä niissä antaa tarvittavia lausuntoja;

e) pitää kaikista uudis- ja lisärakennuksilla toimittamistaan katsastuksista päiväkirjaa, joka sisältää hänen tekemänsä muistutukset ja antamansa määräykset, ja on sanotusta päiväkirjasta kuukausittain, ennen seuraavan kuukauden loppua, annettava ote Maistraatille; sekä

f) maaliskuun kuluessa kunakin vuonna antaa toiminnastaan edellisenä vuonna Maistraatille kertomus, joka sisältää tilastollisia tietoja rakennustoiminnasta kaupungissa, jotka tiedot ovat tarkotetut otettaviksi kaupungin kunnallishallinnosta annettavaan kertomukseen.

Sitäpaitsi tulee rakennustentarkastajan luoda huomiota rakennustoiminnan kehitykseen yleensä sekä antaa Maistraatille sellaisia ehdotuksia yleisiä määräyksiä ja muita toimenpiteitä varten, joita sen johdosta voidaan pitää tarpeellisina.

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 9 §.

2 §.

Rakennustentarkastajan asettaa Kaupunginvaltuusto Maistraatin ehdotuksesta pidättämällä molemminpuolisen kuuden kuukauden irtisanomisajan. Hänen ei ole lupa laatia piirustuksia rakennusyrityksiä varten paikkakunnalla tai johtaa sellaisia eikä myöskään pitää muuta sellaista tointa, joka olisi esteeksi hänen toimelleen kaupungin palveluksessa.

3 §.

Maistraatti voi myöntää rakennustentarkastajalle virkavapautta korkeintaan yhdeksi kuukaudeksi. Pitempää virkavapautta tarkoittava anomus on Maistraatin välityksellä jätettävä Kaupunginvaltuustolle.

4 §.

Paitsi niitä palkkaetuja, jotka ovat rakennustentarkastajalle määrätty, on hänellä oikeus kantaa maksua toimituskirjain lunastuksesta ja palkkiota määrättyistä toimituksista vahvistetun taksan mukaan.

5 §.

Rakennustentarkastajan tulee olla virka-asioissa joka päivä tavattavana virkahuoneessaan sinä aikana, kuin Maistraatti määrää.

Uuden rakennustentarkastajan vaali.

Sittemmin toimitetussa rakennustentarkastajan vaalissa valitsi ¹⁾ Kaupunginvaltuusto tähän toimeen arkkitehti Mauritz Gripenbergin.

Esitys rakennuslautakunnan asettamisesta.

Kirjelmässään marraskuun 16 päivältä 1907 oli Suomen Rakennusmestari liitto m. m. viittaamalla vallitsevaan asunnonpuutteeseen esittänyt, että Kaupunginvaltuusto asettaisi väliaikaisen rakennuslautakunnan, jossa olisi ammattimiehiä rakennusteollisuutta koskettelevilta eri ammattialoilta. Koska kuitenkin Valtuusto jo oli ryhtynyt toimenpiteisiin rakennuslautakunnan asettamiseksi, antoi ²⁾ mainittu kirjelmä yhtä vähän kuin vuoden 1907 jälkipuoliskolla käsitelty samaa tarkoittava Arkkitehtiklubin kirjelmä aihetta mihinkään toimenpiteeseen Valtuuston puolelta.

Kaupungin-
asemakaava-
toimikunnan
asettaminen.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 17 päivänä 1907 oli päättänyt ³⁾ asettaa kaupunginasemakaava-toimikunnan, johon kuulusivat teknillisesti sivistynyt, kaupunginrakennustaitoon perehtynyt henkilö (kaupunginasemakaava-arkkitehti), kaksi Valtuuston valitsemaa jäsentä sekä yksi Rahatoimikamarin valitsema jäsen ynnä kaupungin-insinööri, sekä tähän tarkoitukseen ottaa 15,000 markan suuruisen määrärahan 1908 vuoden menosääntöön, ja Rahatoimikamari sen jälkeen kirjelmässään helmikuun 17 päivältä oli lähettänyt ehdotuksen kaupunginasemakaava-arkkitehdintoimen täyttämiseksi ja Kaupunginasemakaava-toimikunnalle myönnetyn määrärahan käyttämisestä kuin myös ilmoittanut,

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 15 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 27 §. — ³⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 105 ja ss.

että Kamari puolestaan oli jäseneksi Toimikuntaan valinnut arkkitehti Knut Wasastjernan, päätti ¹⁾ Valtuusto, että sanottu määräraha käytettäisiin seuraavalla tavalla:

1 puheenjohtaja à 30 markkaa kokoukselta, arviolta Smk	1,200:—
2 jäsentä à 20 markkaa kokoukselta, arviolta . . . „	1,600:—
1 kaupunginasemakaava-arkkitehti, vuosipalkkaa . . . „	10,000:—
Tarverahoja, kalustoa y. m. „	2,200:—
<hr/> Yhteensä Smk 15,000:—	

Sittemmin toimitetussa Kaupunginasemakaava-toimikunnan virkailijain vaalissa valittiin: kaupunginasemakaava-arkkitehdiksi arkkitehti Bertel Jung, toimikunnan jäseniksi kauppias Julius Tallberg ja professori Gustaf Nyström, jälkimäinen sen ohella puheenjohtajaksi, sekä varajäseniksi lakitieteenkandidaatti, vapaaherra R. F. v. Willebrand ja professori Th. Homén.

Täyttääkseen saamansa tehtävän jättää puolen vuoden kuluessa toimintansa aloittamisesta Kaupunginvaltuustolle ehdotuksen johtosäännökseen oli Kaupunginasemakaava-toimikunta lähettänyt Rahatoimikamarille sellaisen ehdotuksen ²⁾, ja oli Rahatoimikamari kirjelmässään lokakuun 15 päivältä antanut siitä lausuntonsa. Asian esittelyssä päätti ³⁾ Valtuusto muutamilla Valmistusvaliokunnan ehdottamilla vähäisillä muutoksilla hyväksyä laaditun ehdotuksen, joten johtosääntö tuli olemaan seuraava:

Johtosääntö
Kaupungin-
asemakaava-
toimikunnalle.

Helsingin Kaupunginasemakaava-toimikunnan johtosääntö.

1 §.

Kaupunginasemakaava-toimikuntaan kuuluu viisi vakinaista jäsentä, nimittäin kaksi Kaupunginvaltuuston kolmeksi vuodeksi valitsemaa henkilöä, yksi Rahatoimikamarin jäsenistään vuodeksi kerrallaan valitsema henkilö sekä kaupunginasemakaava-arkkitehti ja kaupungininsinööri, jotka viimeksi mainitut ovat toimikunnan itseoikeutettuja jäseniä.

Varajäseniksi toimikuntaan valitsee Kaupunginvaltuusto kaksi henkilöä sekä Rahatoimikamari jäsenistään yhden henkilön. Kaupungininsinöörin estyessä toimii hänen varamiehenään kaupungingeodeetti.

Kaupunginvaltuuston valitsemista jäsenistä valitsee Valtuusto niinkään kolmeksi vuodeksi toimikunnan puheenjohtajan.

Toimikunta itse valitsee omasta keskuudestaan varapuheenjohtajan.

2 §.

Kaupunginasemakaava-toimikunnan velvollisuutena on:

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 18 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 19 §, ja Valt. pain. asiak. n:o 34. — ³⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 33 §.

valmistella ja käsitellä kaupungin laajentamista ja voimassa olevan kaupunginasemakaavan muuttamista koskevat kysymykset ja asiat; siinä tarkoituksessa kaupunginasemakaava-arkkitehdillä teettää tarpeelliset piirustukset;

Kaupunginvaltuuston hyväksymäin ehdotusten mukaisesti laatia ja allekirjoituksellaan vahvistaa kaikki lopulliset kaupunginasemakaavat, joista jäljennökset on kohta lähetettävä Rakennuskonttoriin;

muutoin käsitellä asiat, jotka Kaupunginvaltuusto, Rahatoimikamari taikka Maistraatti Toimikuntaan lykkää; sekä

vuosittain helmikuun kuluessa Kaupunginvaltuustolle antaa lyhyt selon- teko toiminnastaan kuluneena vuonna.

3 §.

Toimikunnan toimialaa koskevilla, ainoastaan taloudellista luontoa olevissa kysymyksissä tulee Toimikunnan työskennellä yhteisesti Rahatoimikamarin kanssa, ollen kaikki täytäntöönpanotoimet Kamarin asiana.

4 §.

Kaupunginvaltuustolle menevät Toimikunnan kirjelmät lähetetään yleensä Rahatoimikamarin kautta; Toimikunta voi kuitenkin, kun erityisiä syitä siihen on, kääntyä suorastaan Valtuuston puoleen.

5 §.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdin velvollisuutena on:

a) niin hyvin valmistaa ne ehdotukset ja suorittaa ne työt, joista Kaupungin- asemakaava-toimikunta 2 §:n määräysten mukaisesti päättää, kuin myös itse tehdä ehdotuksia kysymyksissä, joiden käsittely on Toimikunnan velvollisuu- tena, sekä tehokkaasti ottaa osaa Toimikunnan neuvotteluihin ja töihin;

b) johtaa ja valvoa töitä Toimikunnan piirustuskonttorissa sekä ottaa tarpeelliset piirustaja-apulaiset, joiden palkan Toimikunta määrää;

c) esiteltäväksi valmistella ja esitellä Toimikunnan käsittelyyn kuuluvat asiat;

d) pitää pöytäkirjaa Toimikunnan kokouksissa ja tarpeen tullen toimittaa otteet siitä asianomaisille;

e) laatia ja lähettää Toimikunnan päättämät lausunnot ja kirjelmät;

f) valmistaa Toimikunnan vuosikertomus;

g) pitää sellaiset diariot ja muut luettelot, kuin Toimikunta katsoo tarpeellisiksi;

h) hoitaa ja järjestää Toimikunnan piirustukset ja arkisto; ja

i) muutoin antaa sitä palvelusapua, jota Toimikunta häneltä pyytää.

6 §.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdin pitää virka-asioissa olla tavattavana Toimikunnan konttorissa Toimikunnan määräämänä aikana.

7 §.

Jos kaupunginasemakaava-arkkitehti tarvitsee virkavapautta kauemmin kuin 14 päivää, pyytäköön sitä Toimikunnalta, joka Kaupunginvaltuustolle ähettää hakemuksen ynnä ehdotuksen viran hoitamisesta loman aikana.

asemakaava-toimikunta kirjelmässään syyskuun 21 päivästä asiaa tarkoin perusteltuaan ehdottanut, että fasadiipiirustusten hyväksyminen erinäisille Kaupunginvaltuuston tarkemmin määrättävillä kaduille ja avoimille paikoille vastedes rakennettavia rakennuksia tai siellä sijaitsevien rakennusten muutoksia varten olisi rakentajan hankittava Kaupungin asemakaava-toimikunnalta lisättynä kahdella Valtuuston, mahdollisesti Arkkitehtiklubin ehdotuksesta valittavalla jäsenellä.

Tämän ohella oli Toimikunta ehdottanut, että Valtuusto aluksi kolmeksi vuodeksi valitsisi nämä lisäjäsenet Toimikuntaan, joka siten lisättynä velvoitettaisiin jättämään Valtuustolle mahdollisimman pian ehdotus tarkemmaksi johtosäännöksi toiminnalleen.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ¹⁾ Valtuusto, ennenkuin mitään enempiä edellä olevan esityksen johdosta tehtiin, lykätä sen Maistraattiin lausuntoa varten.

Asiaa ei lopullisesti käsitelty vuoden kuluessa.

Kirjelmässään toukokuun 7 päivästä oli Rahatoimikamari ilmoittanut, että kaupunginarkkitehtia hänen toiminnalleen vahvistetun johtosäännön mukaan ei voitu velvoittaa erityisellä korvauksesta laatimaan tavallista laajempien rakennushankkeiden ei pää- eikä yksityiskohtaispiirustuksia, ja samalla siihen nähden, että kaupungilla joka vuosi oli yksi tai useampia rakennushankkeita suoritettavana ja koska edullisempaa olisi, jos työnjohtoa hoitaisi kaupungin palveluksessa oleva arkkitehti, kuin jos se uskottaisiin yksityisille arkkitehdille, Kaupunginvaltuustolle ehdottanut:

että kohta d) kaupunginarkkitehtia varten voimassa olevassa johtosäännössä muutettaisiin seuraavasti: „d) laatia kaikki ne kustannusarviot ja piirustukset, joita tarvitaan kaupungin suoritettavia rakennusten korjauksia, rakennusten muutoksia ja uutisrakennuksia varten, sekä ryhtyä toimenpiteeseen että nämä piirustukset tulevat asianomaisesti vahvistetuiksi“; sekä

että kaupunginarkkitehdille tuleva palkka korotettaisiin 10,000 markaksi seuraavan kesäkuun 1 päivästä lukien.

Hyväksyen ²⁾ tämän Rahatoimikamarin esityksen päätti Valtuusto sen ohella:

että mainittu palkankorotus kuluvalta vuodelta suoritettaisiin Valtuuston käyttövaroista;

että kaupunginarkkitehti saisi nauttia palkankorotuksena 10 % peruspalkasta viiden ja kymmenen vuoden palveluksen jälkeen; sekä

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 31 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 27 §.

että kaupunginarkkitehdin johtosäännön 3:nteen §:ään otettaisiin seuraava lisäys: „Kaupunginarkkitehti ei saa hoitaa toista tointa eikä käyttää kaupungin tehtäviä varten tarpeellista aikaansa muihin toimiin.“

Työsäännöt Helsingin kaupungin kunnallisia töitä varten.

Sen johdosta että Helsingin kunnan Työväenosasto kirjelmässään toukokuun 15 päivästä 1907 oli Kaupunginvaltuustolle esittänyt sellaiseen toimenpiteeseen ryhtymistä, että kaikille kaupungin töissä oleville työntekijöille valmistettaisiin tilaisuus kesälomaan, säilyttämällä loma-ajalla samat palkka-
edut, joita he olivat nauttineet sitä ennen, oli Valtuusto kokouksessaan toukokuun 28 päivänä sanottua vuotta päättänyt lykätä asian Rahatoimikamariin lausunnon antamista varten sekä samalla antaa Kamarille toimeksi yksissä neuvoin asianomaisten työnjohtajien ja kaupungin töissä vakinaisesti työskentelevien työntekijäin edustajain kanssa laatia ehdotuksen normaalityösojimuksiksi Helsingin kaupungin työntekijäin kanssa.

Täyttääkseen saamansa tehtävän oli Rahatoimikamari kehottanut kaupungin teknillisten laitosten johtajia jättämään alustavan ehdotuksen työ-
säännöiksi, josta sittemmin Valaistuslaitoksen hallitus ja Työväenasiain lautakunta sekä Suomen Yleinen Työnantajaliitto olivat antaneet lausuntonsa. Siten saadun selvityksen perustuksella oli Rahatoimikamari sittemmin laatinut ehdotuksen työ-
säännöiksi, joka oli painatettu ja josta lausunnon jättämistä varten oli annettu tieto myös kaupungin palveluksessa vakinaisesti oleville työntekijöille. Tehtyään muutamia vähäisiä muutoksia alkuperäiseen ehdotukseensa esitti Rahatoimikamari viimeinkin kirjelmässään lokakuun 15 päivästä lopullisen „ehdotuksen Helsingin kaupungin töissä noudatettaviksi työ-
säännöiksi“¹⁾.

Asian otti Kaupunginvaltuusto käsiteltäväksi kokouksessaan joulukuun 17 päivänä. Lyhyen keskustelun jälkeen, jossa useat puhujat esittivät erinäisiä muistutuksia Rahatoimikamarin ehdotusta vastaan, päätti²⁾ Valtuusto antaa kysymyksen toistaiseksi raueta.

Kemistintoimen perustaminen Vesijohtokonttoriin ja uuden menosäännön vahvistaminen tälle.

Rahatoimikamarille osotetussa kirjelmässään lokakuun 7 päivästä oli Vesijohtokonttori esittänyt, että koska Lisätyn Kaupunginvaltuuston päättämä pikasuodatuslaitos Vanhassakaupungissa todennäköisesti seuraavan vuoden alusta voitaisiin panna käyntiin, kemisti otettaisiin Konttoriin, minkä ohella pumppulaitoksen henkilökuntaa olisi lisättävä, mikä kaikki aiheuttaisi uuden menosäännön laatimisen Konttorille.

Rahatoimikamarin esityksestä³⁾ päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto tämän johdosta, että vuoden 1909 alusta perustettaisiin kemistintoimi Vesijohto-

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 36. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. jouluk., 6 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 38. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 13 §.

konttoriin sekä että kelpoisuusehdoksi virkaa varten määrättäisiin, paitsi kandidaattitutkintoa korkeimmalla arvosanalla kemiassa tai Suomen Teknillisen korkeakoulun kemiallisella osastolla suoritettu kurssi tai myös asianmukaisesti näytetyt vastaavat tiedot, todistettu tieto kemialliseen ja bakteriologiseen vedentutkimukseen kuuluvain asiain tuntemisesta.

Sen ohella hyväksyi Valtuusto seuraavan johtosäännön:

Vesijohtokonttorin kemistin johtosääntö.

Kemistin asettaa Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin ehdotuksesta Terveystieteidenlaitokuntaa ja vesijohtoinsinööriä kuultuaan, pidättäen kumpaisellekin puolen kuuden kuukauden irtisanomisajan. Kemistin ei ole sallittu pitää muuta tointa.

Hänen tehtävänä on:

a) toimittaa Vanhassakaupungissa vedenpuhdistuksen likeisintä johtoa ja silmälläpitoa, mikäli sitä Vesijohtokonttorin johtosäännön taikka vesijohtoinsinöörin määräyksen mukaan ei ole annettu toisen henkilön toimeksi, sekä johtaa ja hoitaa vesijohtolaitoksen laboratoria;

b) päivittäin määrätä, minkä verran kemiatuotteita Vantaan veteen on pantava;

c) niinkään päivittäin tutkia veden bakteripitoisuus;

d) niin usein, kuin tarpeelliseksi katsotaan, toimittaa Vantaan, seisotetun ja suodatetun veden kemiallinen tutkimus;

e) toimittaa sellaiset Vantaanjoen ja sen lisäjokien bakteriologiset ja kemialliset tutkimukset, kuin syystä tahi toisesta havaitaan suotavaksi ja joita Terveystieteidenlaitokunnan päätöksellä ei ole annettu kaupungin bakteriologin toimitettaviksi, sekä ne kemiallis-bakteriologiset työt, jotka vesijohdon käyttöä taikka laajentamista varten tulevat tarpeellisiksi, ja muutoin suorittaa ne tehtävät, joita terveydenhoidolliselta kannalta saattaa olla tarpeen; sekä

f) maanantaisin Terveystieteidenlaitokunnalle ja Vesijohtokonttorille antaa raportti edellisen viikon tutkimuksista sekä tammikuun alussa kirjallinen kertomus vedenpuhdistamisesta ja laboratoriossa toimitetuista tutkimuksista lähinnä edellisenä vuonna.

Lisäksi hyväksyi Valtuusto yhtäpitävästi Rahatoimikamarin ehdotuksen kanssa, katsoen vesijohtoinsinöörin lisääntyneeseen työtaakkaan ja useampien virkailijain tarpeeseen vesijohtolaitoksessa, vuoden 1909 alusta seuraavan uuden menosäännön Vesijohtokonttorille:

Vesijohtokonttorin vuosirahansääntö.

1 vesijohtoinsinööri, palkkaa	Smk 10,000: —		
matkarahoja	» 500: —	Smk	10,500: —
1 apulainen, palkkaa		»	7,000: —
1 kemisti, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita, palkkaa		»	6,000: —
1 kirjanpitäjä, palkkaa		»	4,800: —
Ylimääräiset konttori- ja piirustaja-apulaiset, arviolta		»	9,000: —

1 työmestari, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita, palkkaa	Smk	2,400: —
1 katuputkiverkon putkimestari, palkkaa	»	3,600: —
1 yksityistöiden putkimestari, palkkaa	»	3,000: —
1 varastonhoitaja, palkkaa	»	2,400: —
1 ylikoneenkäyttäjää, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita, palkkaa	Smk	2,700: —
mieskohtainen lisäys	»	300: —
		» 3,000: —
2 ensimmäistä koneenkäyttäjää, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita, palkkaa à 2,000	»	4,000: —
2 toista koneenkäyttäjää, samoin samoin, palkkaa à 1,700	»	3,400: —
4 koneenkäyttäjänapulaista, » » palkkaa à 1,200	»	4,800: —
1 säiliönvartija, » » palkkaa . . .	»	500: —

Muist. Vesijohtosinöörillä, apulaisella, kemistillä ja kirjanpitäjällä on oikeus 5 ja 10 vuotta palveltuaan saada 10 %:n korotus heille tulevasta palkasta.

Valtioapu katu-
valaistusta
varten.

Kirjelmässään helmikuun 29 päivältä ilmoitti¹⁾ Maistraatti, että sittenkun Hänen Keisarillinen Majesteettinsa oli sallinut, että katuvalaistukseen Helsingin kaupungissa kymmenvuotiskautena 1901—10 yleisistä varoista annettaisiin vuotuinen 15,200 markan suuruinen avustus, K. Senaatti oli päättänyt sanotun avustuksen suoritettavaksi määrättyissä erissä yleisestä valtiorahastosta, sotilasrahastosta, kulkulaitosrahastosta ja K. Aleksanterin-Yliopiston varoista.

Vahvistus pää-
töksille lainan
ottamisesta.

Kirjelmässään tammikuun 18 päivältä ilmoitti²⁾ Maistraatti, että K. Senaatti joulukuun 23 päivänä 1907 oli vahvistanut Lisätyn Kaupunginvaltuuston marraskuun 5 päivänä viimemainittua vuotta tekemän päätöksen³⁾ korkeintaan 600,000 markan suuruisen lainan ottamisesta Marian sairaalan laajentamiseksi kahta vuotta pitemmälle maksuajalle.

Kirjelmässään huhtikuun 15 päivältä ilmoitti⁴⁾ Maistraatti niinkään, että K. Senaatti 7 päivänä edellistä huhtikuuta oli vahvistanut Lisätyn Kaupunginvaltuuston helmikuun 11 päivänä tekemän päätöksen 1,700,000 markan suuruisen lainan ottamisesta kahta vuotta pitemmälle maksuajalle uuden työ- ja vaivaistalon rakentamiseksi kaupungille.

Uuden obli-
gatsioonilainan
ottaminen.

Kirjelmässään tammikuun 30 päivältä oli Rahatoimikamari esittänyt, että Kaupunginvaltuusto asettaisi toimikunnan tekemään ehdotuksen yhtä hyvin niistä töistä, joiden suorittamiseen lainavaroja tarvittaisiin, kuin myöskin uuden obligatsioonilainan ottamisesta. Tämän johdosta päätti⁵⁾ Valtuusto asettaa sellaisen toimikunnan ja valitsi siihen herrat Th. Wegelius'en, Arthur af Forselles'in, Alexis Gripenbergin, August Ramsayn, Mauritz Hallbergin, Oskar Heikelin ja Julius Tallbergin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 7 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 12 §. — ³⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. 74. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 8 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 19 §.

Marraskuun 24 päivänä päivätyssä mietinnössään ¹⁾ huomautti toimikunta obligatsioonilainan määrään nähden muun muassa, että Valtuusto lisätyin luvuin jo aikaisemmin eri tilaisuuksissa oli päättänyt lainavaroista osottaa:

Marian sairaalan lisärakennusta varten	Smk	600,000: —
Uuden työ- ja vaivaistalon rakentamiseen	„	1,700,000: —
Äggelbyn kartanon oston	„	500,000: —
Vilhelmin- ja Fabianinkatujen varrella olevien tont- tien oston	„	1,437,000: —
Vesijohdon uusia suodattimia varten	„	610,000: —
Kaasukellon rakentamiseen	„	260,000: —
Kaasutehtaan kehäjohdon laajentamiseen	„	1,215,390: —
Uuden kaasutehtaan rakentamiseen	„	3,975,000: —

eli yhteensä Smk 10,297,390: —

ja oli K. Senaatti vahvistanut kaikki nämä Lisätyn Kaupunginvaltuuston päätökset.

Toimikunta oli vielä sitä mieltä, että lainan määrä, pääasiassa yhtäpitävästi 1902 vuoden obligatsioonilainaa otettaessa noudatetun menettelyn kanssa, olisi siten määrättävä, että siitä jo päätettyjen menojen lisäksi voitaisiin osottaa melkoinen määrä varattavaksi muita lähimmässä tulevaisuudessa lainavaroilla suoritettavia välttämättömiä menoja varten. Esityksiä sellaisista lainavaroista tehtävistä osotuksista oli jo olemassa, ja toisia olisi odotettavissa, joista ennen kaikkia voitiin mainita esitykset määrärahoista vesijohdon laajennuksia ja uutisrakennuksia varten, uutta teurastamoja varten, kulkutautisairaala varten, mielisairaala varten, uusia satama- ja laiturirakennuksia varten, Pitkängsillan uudestaan rakentamista varten ja uusia tavaravajoja varten Katajanokalla sekä lisämäärärahasta Sähkölaitosta varten. Yhteensä oli toimikunta laskenut näiden vielä tutkimatta olevien menojen nousevan aina 14,000,000 markkaan.

Mitä taas vuotuismaksuun tuli, oli toimikunnan mielestä otettava huomioon, että vuotuiset taksoitukset uuden lainan vuoksi tulisivat kohoamaan vähintään 50 à 60 %:lla vuotuismaksun määrästä. Siihen katsoen olisi tämä toimikunnan mielipiteen mukaan määrättävä korkeintaan miljoonaksi markaksi.

Samoin kuin Suomen valtiolainoihin nähden oli viime aikoina menetyt, olisi vielä toimikunnan mielestä Lisätyn Kaupunginvaltuuston teh-

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 49.

tävä päätös ainoastaan vuotuismaksun suuruudesta ja laina-ajasta, mutta jätettävä varsinaisen Valtuuston tehtäväksi tällä pohjalla niin edullisesti kuin mahdollista ottaa laina ja samalla määrätä sen nimellismäärä ja korkokanta.

Lainan kuoletusaikaan nähden huomautti toimikunta, että Lisätty Kaupunginvaltuusto vuoden 1902 lainasta oli määrännyt, että se ei saisi olla 45 vuotta lyhyempi eikä 60 vuotta pitempi, sekä että laina sittemmin yhtäpitävästi lähinnä edellisen lainan kanssa oli otettu 56 vuodeksi. Pitemmän laina-ajan ei olisi tälläkään kertaa tultava kysymykseen, koska se tietäisi yhden sukupolven kohtuutonta suosimista seuraavien kustannuksella.

Katsoen vallitseviin lainan ottamiselle vähemmän suotuisiin liikeoloihin näytti toimikunnasta olevan syytä jättää varsinaiselle Valtuustolle toimeksi vapaasti harkittuaan, mitä kaupungin etu vaatii, hankkia laina joko yhdellä kertaa tai useammassa erässä.

Esillä olevan asian otti Lisätty Valtuusto käsiteltäväkseen kokouksessaan joulukuun 15 päivänä ja päätti ¹⁾ Valtuusto yhtäpitävästi toimikunnan ehdotuksen kanssa:

että kaupungin tarpeisiin otettaisiin kuoletuslaina korkoa kantavia obligatsioneja vastaan takaisin maksettavaksi vähintään 45 ja enintään 60 vuoden kuluessa;

että lainan vuotuismaksu olisi oleva miljoona Suomen markkaa;

että laina saataisiin ottaa joko yhdellä kertaa taikka useammassa erässä;

että lainalla olisi suoritettava edellä luetellut Kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin jo päättämät menot sekä että ylijäämä olisi, mikäli sitä ei menisi pääomanalennuksen ja lainan kustannusten suorittamiseen, käytettävä muihin Lisätyn Kaupunginvaltuuston vastedes hyväksyttäviin tarkoituksiin sillä edellytyksellä että, ennenkuin siten varatuista varoista mitään käytettäisiin, K. Senaatin vahvistus päätökselle joka kerta hankittaisiin; sekä

että varsinaiselle Kaupunginvaltuustolle annettaisiin toimeksi hankkia asianmukainen vahvistus edellä mainituille päätöksille ja ryhtyä kaikkiin lainan ottamiseksi tarpeellisiin enempiin toimenpiteisiin.

Kokouksessaan samana päivänä päätti ²⁾ varsinainen Valtuusto, täytäkseen Lisätyn Valtuuston yllämainitun päätöksen, K. Senaatilta pyytää asianmukaisen vahvistuksen sille sekä valtuuttaa tarkoitusta varten asetetun

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 2 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 2 §, täydennettynä Valt. pöytäk.:lla 17 p. jouluk., 1 §.

lainatoimikunnan sopivaksi huomaamallaan tavalla ryhtymään neuvotteluihin koti- ja ulkomaisten rahalaitosten kanssa aiotun obligatsioonilainan ottamisesta ynnä myöskin tekemään sopimuksen tästä sekä aikanaan ilmoittamaan Valtuustolle neuvottelujen tuloksesta ynnä jättämään ehdotuksen obligatsioonitekstiksi ja kuoletussuunnitelmaksi.

Kahdessa kirjelmässä oli Rahatoimikamari ilmoittanut ¹⁾, että tarjouksia lainan välittämisestä kahta vuotta lyhyemmälle takaisinmaksuajalle oli Kamariin jättänyt kaksi kotimaista pankkia, mistä Rahatoimikamari siihen katsoen, että kysymyksessä olevan lainan suuruus mahdollisesti tulisi nousemaan 5,000,000 markkaan, oli tahtonut ilmoittaa Kaupunginvaltuustolle saadakseen Valtuustolta tarkempia määräyksiä asiasta.

Lainan ottamisen kahta vuotta lyhyemmälle takaisinmaksuajalle.

Asian käsittelyssä päätti ²⁾ Valtuusto ilmoittaa, että koska Rahatoimikamari jo aikaisemmin oli saanut toimekseen niitä tarkoituksia varten, joiden tyydyttämistä kysymykseen tullut laina tarkoitti, hankkia tarvittavat varat kahta vuotta lyhyemmälle takaisinmaksuajalle, Kamarin olisi, alistamatta kysymystä Valtuuston ratkaistavaksi, meneteltävä asiassa kaupungille edullisella tavalla.

Kirjelmässään syyskuun 17 päivältä oli Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle ilmoittanut, että „Banque Privée, Industrielle, Commerciale, Coloniale, Lyon-Marseille“ Lyonissa, joka oli ollut Helsingin kaupungin vastuunalainen edustaja Ranskan valtiolaitosta vastaan kaupungin obligatsioneista menevän veron suorittamisesta Ranskan valtiolaitokselle, oli sanonut irti mainitun valtuuden marraskuun 15 päivästä 1908.

Määräraha vuoden 1902 obligatsioonilainan aiheuttamien menojen suorittamiseksi.

Tämän johdosta päätti ³⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti:

sitoa kaupungin vastaamaan kaikista niistä veroista, mitkä Ranskassa voitaisiin panna vuoden 1902 lainaan kuuluville obligatsioneille koko sinä aikana, kun ne ovat lunastamatta, ollen kaupungilla kuitenkin oikeus kuusi kuukautta ennen kunkin kolmivuotisen verotuskauden loppumista purkaa tämä sitoumus;

ottaa kaupungin edustajaksi Ranskan valtiota vastaan mainittuun lainaan nähden Banque Privéen Lyonissa;

valtuuttaa Rahatoimikamarin tästä tekemään sopimuksen sanotun pankin kanssa;

myöntää sanotulle pankille edustajatoimesta 1,000 markan suuruisen palkkion vuodessa; sekä

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 320, 1 p. syysk., ja n:o 326, 7 p. syysk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 57 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 17 §.

osottaa Valtuuston käyttövaroista korkeintaan 3,500 markan suuruisen määrän yllä mainittuun sitoumukseen kuuluvien menojen ensimmäisen neljänneksen suorittamiseen.

Perusteet säästö-
laskelman teke-
miselle kaupun-
gin budgettia
laadittaessa.

Käsitellessään kaupungin meno- ja tulosääntöä vuodeksi 1908 oli Kaupunginvaltuusto päättänyt antaa Rahatoimikamarille toimeksi hankittuaan tarkan selvityksen kaikista asiaan vaikuttavista seikoista jättää Valtuustolle esityksen niistä perusteista, joiden mukaan säästölaskelma kaupungin budgettia laadittaessa olisi tehtävä.

Sittenkun Rahatoimikamari tämän täyttämiseksi oli antanut Rahatoimikonttorille toimeksi jättää Kamarille selvityksen ja ehdotuksen mainitussa tarkoituksessa, esiintoi Rahatoimikonttori kirjelmässään syyskuun 3 päivältä erinäisiä näkökohtia, joiden sen mielestä pitäisi olla ohjeena kyseessä olevassa tapauksessa, jota vastoin kysymyksen periaatteellista puolta Konttori ei ottanut käsitelläkseen. Näiden näkökohtain perusteella katsoi¹⁾ Rahatoimikonttori seuraavaa menettelytapaa olevan noudatettavan laskettaessa:

A. *Tuloja.*

Tulo- ja menoarviota laatiessaan tulee Rahatoimikonttorin kaupungin Liikenne-, Satama- ja Vesijohtokonttoreista sekä Kaasu- ja Sähkölaitoksista hankkia tiedot, nouseeko ja minkä verran mainittujen laitosten tulopuoli niin hyvin tähän aikaan kuin myös kaiken todennäköisyyden mukaan vuoden jäljellä olevana aikana enemmän tai vähemmän kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa laskettuja tuloja, sekä toimittaa muihin tulomääriin nähden samantapaiset arviolaskut Rahatoimikonttorin käytettävänä olevien lähteiden nojalla.

B. *Menoja.*

Rakennus- ja Vesijohtokonttorien pitää antaa tieto, ovatko näiden laitosten toimitettavia yleisiä töitä varten osotetut määrärahat riittämättömät vai säästytkö niistä joku osa. Samanlaiset laskelmat on Rahatoimikonttorin tehtävä muihin menoeriin nähden asianomaisten tililaskujen pohjalla.

Sillä ylijäämällä taikka vajauksella, minkä edellä ehdotettujen perusteiden mukaan toimitettu laskelma osottaa, lisääntyy vuoden kirjoihin siirretty säästö vähennettynä budgettiin käytettävänä olevaksi merkityllä osalla. Siten saatu määrä on ensintulevaan vuoteen siirtyvä toden-

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 31.

näköinen säästö, mutta jotta käytettävissä oleva säästö tulisi näkyviin, on siitä kuitenkin vähennettävä:

- a) kaupungin hallussa olevien obligatsioonien arvo;
- b) sellaisiin tarveaineisiin pantu rahamäärä, joita ei käytetä vuoden kuluessa ja joista Rakennus- ja Vesijohtokonttorien pitää antaa selostus,
- c) valaistuslaitosten vuoden kuluessa tarvitsema liikepääoma, joka on mainittujen laitosten mahdollisimman tarkoin ilmoitettava;
- d) se rästien määrä, joka arvioidaan vuoden kuluessa jäävän suorittamatta;
- e) muut mahdolliset satunnaiset poistot, joiden katsotaan voivan vaikuttaa käytettävänä olevaan säästöön.

Erinäisten Rahatoimikamarin esiintuomoin näkökohtain perusteella sekä myös siihen katsoen, että jo monena vuonna Rahatoimikonttorin puoltamaa, yllä esitettyä laskuperustetta säästölaskelman tekemistä varten oli pääkohdiltaan noudatettu, puolsi ¹⁾ Kamari omastakin puolestaan Rahatoimikonttorin esittämää ehdotusta laskuperusteeksi yllä mainittua laskelmaa varten.

Asian otti ²⁾ Kaupunginvaltuusto lopullisesti käsiteltäväkseen kokouksessaan marraskuun 3 päivänä, ja päätti Valtuusto hyväksyä Rahatoimikonttorin yllä mainitut ehdotukset.

Niiden muistutusten johdosta, joita kaupungin tilintarkastajat useamman kerran olivat tehneet kaupungin teknillisten laitosten kirjanpidossa noudatettuja perusteita vastaan, olivat herrat C. E. Holmberg ja J. Sohlman toukokuun 21 päivänä 1907 Kaupunginvaltuustolle esittäneet ³⁾ valiokunnan asettamista, joka saisi toimekseen tehdä ehdotuksen:

minkä perusteiden mukaan kaupungin teknillisten laitosten kirjanpito olisi järjestettävä; sekä miten näiden hallinto sopivasti olisi järjestettävä.

Sittenkun Valtuusto, hyläten esityksen tekijäin ehdotuksen erityisen valiokunnan asettamisesta asiaa valmistelemaan, oli lähettänyt asian Rahatoimikamariin selvityksen saamiseksi kysymykseen vaikuttavista asiahaaroista, oli Kamari mainitussa tarkoituksessa kehottanut sekä kaupungin Valaistuslaitoksen hallitusta että myös Vesijohto- ja Rakennuskonttoreja antamaan lausuntonsa asiasta, jonka ohella myös Rahatoimikonttorin lausunto asiasta oli vaadittu.

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 31. — ²⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 10 §, ja 3 p. marrask., 34 §. — ³⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. 127.

Edellä mainitut lausunnot huomioon ottaen oli Rahatoimikamari omassa lausunnossaan ¹⁾ ensinnä ottanut käsittelyn alaiseksi esityksen tekijäin ehdottamassa toisessa ponnassa kosketellun asian yhdenmukaisuuden aikaansaamisesta kaupungin teknillisten laitosten hallinnossa, koska Kamari oli näyttänyt asianmukaiselta, että jos yhteinen hallitus näitä laitoksia varten asetettaisiin, kysymys kirjanpidon järjestämisen periaatteista jätettäisiin tämän hallituksen harkittavaksi ja että sitä tässä yhteydessä ei otettaisi ratkaistavaksi. Mutta koska Kamari sen ohella oli esiintuomillaan perusteilla tullut siihen käsitykseen, että tarkoitettu yhdenmukaisuus hallinnossa voitaisiin saavuttaa myöskin ilman yhteistä hallitusta ja että mahdollisesti tapahtuva sensuuntainen muutos ei missään tapauksessa tuottaisi kaupungille mainittavaa etua, ehdotti Kamari, että esityksen tekijäin ehdotus tässä suhteessa ei antaisi aihetta mihinkään toimenpiteeseen.

Mitä taas tuli esityksen tekijäin ensimmäiseen pontteen kirjanpidon perusteista kaupungin teknillisissä laitoksissa, oli Kamari pääasiassa hyväksyen mainittujen laitosten asiasta antamien lausuntojen perustelmat esittänyt Kaupunginvaltuustolle:

että kaupungin teknillisten laitosten kirjanpidon perusteet jäisivät muuttumattomiksi paitsi siinä suhteessa, että Vesijohtokonttori seuraavan vuoden alusta oikeutettaisiin itsekustannushintaan velottamaan kaupunkia sen vedenkulutuksesta; sekä

että Valtuusto, jos se huomaisi poistojen tekemisen teknillisten laitosten rakennuksista, putkijohdoista, koneista y. m. olevan tarpeen, tilinpäätösten jälkeen päättäisi, kuinka suuri osa voitosta olisi poistettava tai muulla tavalla käytettävä.

Tätä Rahatoimikamarin lausuntoa käsitteli Valtuusto kokouksessaan huhtikuun 14 päivänä. Asian johdosta syntyi keskustelu, jossa Rahatoimikamarin Valmistusvaliokunnan osittain puoltamaa lausuntoa eräät puhujat kannattivat, kun taas toiset eri kohdissa sitä vastustivat.

Tämän jälkeen toimitetussa äänestyksessä päätti ²⁾ Valtuusto keskustelun aikana tehdyn ehdotuksen mukaisesti, että kysymys perusteellisempaa valmistelua varten lykättäisiin eri valiokuntaan, ennenkuin asiassa sen enempää tehtäisiin. Jäseniksi tähän valiokuntaan valittiin ³⁾ herrat Ramsay ja Donner sekä pankinjohtaja J. O. Wasastjerna.

Marraskuun 16 päivänä antamassaan mietinnössä ⁴⁾ huomautti valiokunta ensinnä, että se sen asettamisen edellä käyneen keskustelun perus-

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 46 v. 1907. — ²⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 29 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 30 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. n:o 42.

tuksella oli tullut siihen käsitykseen, että sen tehtävä lähinnä oli koskenut ainoastaan kaupungin Kaasu- ja Sähkölaitoksia, joihin valiokunta sen vuoksi olikin rajoittanut selvittelynsä kirjanpidosta. Yksityiskohtaisen perustelun jälkeen ehdotti valiokunta, että kaupungin Kaasu- ja Sähkölaitoksien käyttöarviolaskelmaan ja hallintoon nähden määrättäisiin:

1:ksi että paitsi puhtaita käyttö- ja hallintokustannuksia olisi vuotuiseksi menoksi merkittävä:

a) kustannukset laitosten kunnossapitoa tarkoittavista korjauksista;

b) asianomaiseen laitokseen pantua pääomaa vastaava osa vuotuismaksua (siihen luettuna kuoletus ja pääomanalennus) sille obligatsioonilainalle, jolla pääoma oli hankittu;

c) niiden lainavarojen vuotuismaksu, joita ei oltu hankittu obligatsioonilainalla, jossa tapauksessa kuoletusaika ja korko olisi määrättävä niin pian kuin laina olisi vahvistettu muutostahi lisärakennusta varten otetuksi seisovaksi lainaksi; sekä

d) korko mikä 2 kohdan mukaan voisi kohdata asianomaista laitosta liikepääomaan tahi kaupungin antamaan tilapäislainaan nähden;

2:ksi että kaikissa laitosten ja Rahatoimikonttorin välisissä rahan-suorituksissa luettaisiin korkoa myötä ja vastaan Rahatoimikamarin vuotuisukseen määräämän korkokannan mukaan;

3:ksi että kaasun ja sähköenergian myyntihinnat laskettaisiin siten, että edellä 1, a—d kohdissa mainitut menot tulisivat korvatuiksi ylijäämää syntymättä enempää poistoja kuin voittoakaan varten; sekä

4:ksi että mahdollisesti syntyvä tulojen ja menojen välinen voiton tai tappion erotus siirrettäisiin seuraavaan vuoteen tulona tai menona, ja että, jos pysyväistä voittoa tahi pysyväistä tappiota liikkeestä koituisi, myyntihinnat vastaavassa määrässä tarkistettaisiin 3 kohdassa mainittuun suuntaan.

Samalla ehdotettiin seurauksena valiokunnan noudattamasta järjestelmästä:

että säännölliseen käyttöön tarpeelliset tarveainevarastot katsastettaisiin ja kirjaan merkittäisiin todellisen ostohintansa mukaan.

Niihin perusteihin nähden, joiden mukaan teknillisten laitosten pääoma-arvo olisi vuositilinpäätöksissä merkittävä kirjoihin, ehdotti valiokunta:

että kaupungin teknillisten laitosten kirjanpidosta poistettaisiin tasaus-tili, johon oli merkitty laitosten kirjaanpantu arvo, mutta että vuosikertomuksissa annettaisiin täydellisiä tietoja niiden pääoma-arvosta y. m.

Vielä katsoi valiokunta, siinä tapauksessa että edellä selosteltu suunnitelma saisi Valtuuston hyväksymisen, valmistavana toimenpiteenä tarpeelliseksi:

että kaupungin Valaistuslaitoksen hallituksen tehtäväksi annettaisiin selvittää edellä esitettyjen perusteiden mukaan lasketut, jo otettujen lainain osuudet, mitkä asianomaisten laitosten taloudessa olisi merkittävä tilikirjoihin, sekä Kaupunginvaltuustolle antaa ehdotus niistä vuotuismaksuosuuksista, niin hyvin määrään kuin aikaan nähden, joilla laitosten tuotantoa olisi soveliasta rasittaa.

Tämän lisäksi oli valiokunta sitä mieltä, että seuraavat tarkemmat määräykset olisi annettava, nimittäin:

a) Kaasulaitokseen nähden:

että sen tilinpäätös vuodelta 1908 mikäli mahdollista tehtäisiin vaarintamattomalla valiokunnan ehdotukset menoeristä;

että vuoden 1909 alusta sen kirjanpidossa, taloudenhoidossa ja hallinnossa täydellisesti toimeenpantaisiin valiokunnan esittämä järjestelmä; sekä

että jos kaasulle voimassa olevan hintatariffin havaittaisiin vievän valiokunnan esittämästä laskutavasta olennaisesti poikkeavaan tulokseen, ehdotus tarpeellisesta hinnan tarkistamisesta olisi tehtävä vuosikertomuksessa vuodelta 1908.

b) Sähkölaitokseen nähden:

että laitoksen käytön alkaessa sen kirjanpito ja taloudellinen hallinto alusta alkaen järjestettäisiin valiokunnan mietinnössä esitettyjen perusteiden mukaisesti; sekä

että laitoksen valmistamaa sähkövoimaa koskevan hintatariffin ehdotusta tehtäessä se laadittaisiin mietinnössä esitettyjen perusteiden mukaisesti.

Puheenalaisen valiokunnanmietinnön Valtuusto otti ¹⁾ käsiteltäväkseen kokouksessaan joulukuun 1 päivänä, ja päätti Valtuusto lykätä asian Raha-toimikamariin, kehottaen sitä hankittuaan lausunnot asiasta kaupungin teknillisiltä laitoksilta antamaan lausuntonsa mietinnössä tehdyistä ehdotuksista.

Asiaa Valtuusto ei vuoden kuluessa käsitellyt loppuun.

Esitys finanssi-
valiokunnan
asettamisesta.

Kaupunginvaltuustolle marraskuun 17 päivänä tekemässään esityksessä ehdotti vapaaherra K. v. Alfthan y. m., että Valtuusto antaisi Valmistusvaliokunnan harkittavaksi, eikä olisi syytä asettaa pysyväinen finanssi-

¹⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 18 §.

ja budgettivaliokunta Kaupunginvaltuustoa varten sekä eikö Kaupunginvaltuusto jäseniksi tähän valiokuntaan voisi kutsua myös päteviä henkilöitä Valtuuston ulkopuolelta.

Edellä olevan esityksen Valtuusto lähetti ¹⁾ Valmistusvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Tämä ei vuoden kuluessa saapunut.

Sen johdosta että Lisätyn Kaupunginvaltuuston päätöksen nojalla marraskuun 5 päivältä 1907 toimitettu Marian sairaalan laajennus teki tarpeelliseksi useiden uusien virkailijain ottamisen sekä sairaalan hoito- ja taloushenkilökunnan lisäämisen, oli Terveystieteiden lautakunta kirjelmässään lokakuun 8 päivältä tehnyt ²⁾ ehdotuksen uusiksi säännöiksi ja uudeksi menosäännöksi sairaalalle ³⁾.

Uudet säännöt ja uusi menosääntö Marian sairaalalle.

Asian käsittelyssä päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto aluksi puolestaan hyväksyä ehdotuksen uusiksi säännöiksi, ja olisivat ne alistettavat läänin Kuvernöörin vahvistettaviksi. Sääntöjen sanamuoto oli seuraava:

Helsingin Marian sairaalan säännöt.

I. Sairaalan osastoista ja sairaitten vastaanottamisesta.

1 §.

Marian sairaala käsittää:

- a) kulkutautiosaston;
- b) sisätautien osaston; ja
- c) kirurgisen osaston.

Sairaalaan on yhdistettynä poliklinikoita Helsingin kaupungista kotoisin olevain varattomain henkilöiden maksutonta hoitoa varten.

Kulkutautiosastolle, jonka tarkoituksena on potilaita sairaalaan ottamalla ehkäistä tarttuvien tautien levenemistä kaupungissa, otetaan varallisuusoloihin katsomatta tulirokkoa, tuhkarokkoa, kurkkumätää, pilkkukuumetta ja isoarokkoa potevia henkilöitä.

Sisätautien ja kirurgiselle osastolle, joiden tarkoituksena on tarjota sairaanhoitoa etusijassa köyhälle ja vähävaraiselle kaupungin väestön osalle, otetaan sairaalahoittoa vaativaa äkillistä tahi pitkällistä tautia sairastavia henkilöitä, etusijassa köyhiä, jotka voimassa olevan vaivaishoito-ohjesäännön mukaan ovat oikeutetut saamaan sairaanhoitoa kaupungin kustannuksella ja joita ei ole otettava kaupungin vaivaistalon sairaalaan, sekä sitten, tilan ja taudin laadun mukaan, muitakin vähävaraisia kaupungin asukkaita.

Sairaalaan ottaminen on sairaalan ylilääkärien asiana, itsekunkin osastolla, ja tulee ylilääkärien tässä ottaa huomioon niin hyvin sairaan todistettu köyhyys kuin taudin laatu ja siitä riippuva suurempi taikka vähempi sairaalahoidon tarve sekä mahdollisuus tarpeellisen hoidon hankkimiseen sairaalle muulla tavoin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 2 §, ja 17 p. jouluk., 2 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 24 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 33. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 17 p. jouluk., 5 §.

Koleraa, venerisiä tauteja tahi mielenvikaa potevia henkilöjä ei oteta Marian sairaalaan.

2 §.

Sairaanhoidosta Marian sairaalassa suoritetaan Kaupunginvaltuuston Terveystenhoitolautakunnan ja sairaalan Johtokunnan ehdotuksesta vahvistama päivämaksu, jollei vapaasijaa taikka alennusta puoleen maksuun ole vaivaishoidon suosituksen perusteella myönnetty. Sairaana, joka on sairaalaan otettu maksavana, voi ylilääkäri vaivaishoidon mielipidettä kuultuaan siirtää vapaasijalle taikka myöntää hänelle alennusta puoleen maksuun.

3 §.

Ilmoitus sairaalaan ottamisesta on potilaan itsensä tahi asiamiehen kautta tehtävä sairaalassa sitä varten määrätynä vastaanottoaikana, jolloin on jätettävä potilaan papinkirja sekä, jos asiamiestä käytetään, lääkärintodistus taudin laadusta.

Jollei vaivaishoito ole puoltanut sairasta saamaan vapaasijaa, on edeltäpäin suoritettava kuukauden sairaanhoidon kustannus tahi jätettävä isännän, työnantajan tahi muun tunnetun henkilön antama sitoumus, jossa vastataan maksun suorittamisesta.

Näitä määräyksiä ei kuitenkaan ole pidettävä ehdottomina mitä tulee äkilliseen, vaikeaan taudintapaukseen tahi tapaturmaan, eikä myöskään kulku-taudin aikana.

4 §.

Toiseen kuntaan kuuluvia henkilöitä otettakoon Marian sairaalaan ainoastaan hätätilassa, kun taudin tarttuva laatu sen aiheuttaa taikka soveliasta hoitoa ei ole muutoin hankittavissa.

5 §.

Potilaitten sairastus- ja hautauskustannukset, niidenkin jotka eivät ole Helsingissä asuvia taikka jotka ovat oikeutetut saamaan sairaanhoitoa kruunun, yleisen laitoksen taikka yksityisen henkilön kustannuksella, kantaa ja perii sairaalan toimitsija asianmukaisessa järjestyksessä.

II. *Sairaalan Johtokunnasta.*

6 §.

Sairaalan Johtokuntana on neljä Kaupunginvaltuuston kahdeksi vuodeksi kerrallaan valitsemaa henkilöä, jotapaitsi Johtokuntaan itseoikeutettuina jäseninä kuuluvat ensimmäinen kaupunginlääkäri ja sairaalan kolmen osaston kaikki ylilääkärit.

Johtokunnan, jolla on korkein valta sairaalassa, pitää hoitaa sairaalan asioita voimassa olevain lääkintäasetusten, näiden sääntöjen ja niiden erityisten määräysten mukaisesti, joita Terveystenhoitolautakunta, jonka asiana on kunnan sairaanhoitolaitosten valvonta, mahdollisesti antaa.

7 §.

Johtokunta valitsee keskuudestaan vuosittain puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan kutsumuksesta niin usein kuin olot vaativat tahi kun vähintään kolme jäsentä sitä kirjallisesti pyytää puheenjohtajalta, kuitenkin joka tapauksessa ainakin kerran kuukaudessa. Vähintään

viisi jäsentä pitää olla saapuvilla, jotta Johtokunta voisi tehdä pätevän päätöksen. Äänen käydessä tasan ratkaisee puheenjohtajan mielipide. Johtokunnan kokouksissa pidetään pöytäkirjaa, johon on merkittävä Johtokunnan päätökset sekä, lyhyesti, niiden perustelmat.

8 §.

Johtokunnan tehtävänä on:

vuosittain laatia ja ennen syyskuun 15 päivää Terveystoimikunnalle lähettää ehdotus sairaalan meno- ja tulosäännöksi ensintulevaa vuotta varten;

hoitaa sairaalaa varten osotettuja tahi sinne kertyviä varoja sekä, sairaalalle vahvistetun vuosirahansäännön mukaisesti, harkita ja päättää maksunsuorituksista;

huoltaa täydelliset tilit sairaalan menoista ja tuloista sekä päättää ne kalenterivuosittain;

ennen helmikuun 1 päivää joka vuosi Rahatoimikamariin jättää täydellinen tilinpäätös lähinnä edelliseltä vuodelta asianmukaisten todisteiden ohella sekä ennen maaliskuun 1 päivää Terveystoimikunnalle antaa kertomus sairaalan hallinnosta ynnä sairaanhoidon toimittamisesta viimeksi mainittuna vuonna, joka kertomus on ajoissa sitä ennen sairaalan ylilääkärien, kunkin osastoltaan, annettava sairaalan Johtokunnalle;

hoitaa ja pitää silmällä sairaalan rakennuksia ja istutuksia oikeutettuna teettämään vähäisiä tarpeellisia muutoksia rakennusten sisustukseen, mikäli tätä varten myönnettyjen määrärahojen yli ei mennä;

pitää silmällä sairaalan kaluston hoitoa, teettää tarkka kalustoluettelo, tarkastaa kaluston hylkääminen ja poiskirjoitus sekä päättää uuden kaluston hankkimisesta vahvistetun vuosirahansäännön mukaan; ja pitää vuosittain kaluston luettelu toimitettaman Johtokunnan toimitusta valvoessa;

ottaa ja erottaa sairaalan vuosirahansäännössä, paitsi lääkärejä, joista säädetään alempana, luetellut virkamiehet, jossa kohden on vaarinotettava, että toimitsijan pitää asettaa joko ylökantotakaus, jossa vähintään kaksi henkilöä, joiden vakavaraisuus on asianmukaisesti todistettu, sitoutuu yksi molempain ja molemmat yhden puolesta vastaamaan kaikkiaan neljäntuhannen markan rahamäärästä virassa tapahtuvan rahainkannon sekä sen kaluston ja niiden parselien arvon vakuudeksi, joiden hoito uskotaan toimitsijalle, tahi myös muu Johtokunnan hyväksymä vakuus sanottua tarkoitusta varten samaan määrään; kuitenkin ottaa ja erottaa sairaalan palvelusväen, niinkuin rengit, palvelijattaret, pesijättaret y. m. toimitsija sekä hoitajattaret ja heidän apulaisensa asianomaiset ylilääkärit, kukin osastollaan;

myöntää virkaloma vastamainituille Johtokunnan ottamille virkamiehille ja sairaalan palvelusväelle, kuitenkin edellyttäen ettei kuntaa sen takia rasiteta vuosirahansäännön yli menevällä kustannuksella;

näiden sääntöjen mukaisesti antaa ohjeet Johtokunnan ottamille virkamiehille ja palvelijoille sekä määrätä sairaalan ruokameno- ja järjestyssäännöt;

muutoin ryhtyä niihin toimiin, jotka sairaalan tarkoituksiin pidetään sopivina, tahi, kun ne ovat Terveystoimikunnan asiana, tehdä esitys asiasta Lautakunnalle.

III. Sairaalan lääkäreistä.

9 §.

Kaikki ylilääkärit valitsee Kaupunginvaltuusto, Terveystoimikunnan ehdotuksesta, määräämättömäksi ajaksi, mutta kuuden kuukauden molemminpuolisella irtisanomisoikeudella.

Alilääkärin ja apulaislääkärit, joiden tulee olla lääketieteen lisensiaattitutkinnon suorittaneita, valitsee Terveystieteiden lautakunta sairaalan Johtokunnan ehdotuksesta vähintään vuodeksi kerrallaan, ja voidaan heidät ottaa uudelleen toimiinsa.

Amanuenssit ottaa vähintään puoleksi vuodeksi sairaalan Johtokunta, asianomaisen ylilääkärin annettua ehdotuksen. Amanuenssiksi päästäkseen pitää asianomaisen henkilön olla suorittanut lääketieteen kandidaattitutkinto sekä vähintään puolet säädetystä palveluksesta sisätautien ja kirurgisella osastolla.

10 §.

Terveystieteiden lautakunnalla on oikeus sairaalan ylilääkäreille sekä alilääkärille ja apulaislääkäreille myöntää virkavapaus ja virkaloma sekä määrätä heille sijaiset.

Sairaalan Johtokunta myöntää virkaloman amanuensseille ja määrää asianomaisen ylilääkärin ehdotuksesta heille sijaiset.

11 §.

Ylilääkärien, jotka itsenäisesti huoltavat sairaanhoidon kukin osastollaan sekä ovat vastuunalaiset sen asianmukaisesta ja tarkoituksenmukaisesta toimittamisesta, velvollisuutena on:

päivittäin Johtokunnan sitä varten määräämänä aikana vastaanottaa sellaisia potilaita kuin itsekunkin osastolle kuuluu;

päivittäin tarkastaa osastonsa sekä sillä välinkin, jos niin tarpeelliseksi havaitaan, käydä sairasten luona;

valvoa osastonsa järjestystä ja siisteyttä;

pitää silmällä ja vastata työstä asianomaisilla poliklinikoilla;

valvoa ruuanpitoa sekä katsoa että sairaat saavat ne edut, jotka heille Johtokunnan päätöksen mukaan kuuluvat;

pitää silmällä, että palvelijasto hyvin hoitaa ja ystävällisesti kohtelee potilaita;

pitää tarkkoja sairaspäiväkirjoja ja niistä antaa todistus, kun sitä laillisesti vaaditaan;

antaa päivä-, viikko-, kuukausi- ja vuosiraportteja Johtokunnan määräyksen mukaan;

noudattamalla tarpeellista säästäväisyyttä huolehtia ruuan ja lääkkeitten tilaamisesta sekä yhdessä toimitsijan kanssa tarkastaa ja oikeiksi vahvistaa tähän kuuluvat laskut;

toimittaa ruumiinavaus, kun se havaitaan suotavaksi ja lain mukaan voi tapahtua;

Johtokunnalle antaa ehdotus ja lausunto amanuenssintointia täytettäessä;

ottaa ja erottaa sairaanhoitajattaret ja heidän apulaisensa sekä myöntää heille loma;

vastata konekaluvarastosta ja arkistosta;

määrätä potilaitten ottamisesta ja sijoittamisesta osastolleen sekä heidän terveeksi kirjoittamisestaan terveytymisen edistyttyä riittävässä määrässä taikka sittenkun on havaittu ettei potilas enempää parane; sekä

muutoin noudattaa niin hyvin näitä sääntöjä ja voimassa olevia asetuksia kuin Johtokunnan antamia määräyksiä.

12 §.

Sisätautien osaston ylilääkäri on samalla koko sairaalan johtaja, ja tulee hänen pitää silmällä sairaalan yhteistä talousosastoa sekä Johtokunnalle antaa ehdotus ja lausunto sairaalan taloutta ja hallintoa koskevista asioista sekä alilääkäriä, apulaislääkäreitä ja amanuensseja asettaessa.

13 §.

Kulkutautiosaston ylilääkäri on velvollinen asumaan hänelle osotetussa huoneistossa sairaalassa.

14 §.

Kaikki ylilääkärit ovat oikeutetut vuosittain saamaan kuukauden virkaloman. Sinä aikana kun ylilääkärit nauttivat virkalomaa ovat sisätautien osaston alilääkäri ja kirurgisen osaston vanhempi apulaislääkäri velvolliset oman virkansa ohella hoitamaan asianomaisten ylilääkärien toimia.

15 §.

Alilääkärin, apulaislääkärien ja amanuenssien, joiden kaikkien pitää asua sairaalassa, pääasiallisena velvollisuutena on:

avustaa asianomaista ylilääkärää päiväkirjanpidossa, ruoka- ja lääke-tilauksien sekä raporttien kirjoittamisessa y. m.;

olla apuna sairaanhoidossa sekä asianomaisten ylilääkärien harkinnan mukaan ja heidän valvontansa alaisena hoitaa erinäisiä potilaita taikka pienempiä sairaalan osastoja tahi poliklinikkoja, jotka voidaan heille uskoa;

soveltuvilta kohdin noudattaa ylilääkäreille vahvistettua johtosääntöä; sekä muutoin tarkoin vaarinottaa niin hyvin näitä sääntöjä ja voimassa olevia asetuksia kuin Johtokunnan ja ylilääkärin antamia määräyksiä.

IV. *Sairaalan ylihoitajattaresta.*

16 §.

Ylihoitajattaren ottaa sairaalan Johtokunta, ja hänen on virkatoiminnassaan noudatettava sairaalan Johtokunnan antamia määräyksiä.

V. *Sairaalan toimitsijasta.*

17 §.

Toimitsijan tehtävänä on:

hoitaa sairaalan taloutta ja kassahallintoa sekä toimittaa kaikki siinä tarpeellinen kirjeenvaihto ja kirjanpito;

kantaa ja kuitata mitä sairaalalle kuuluu tulona sekä toimittaa kaikki maksunsuoritukset ja tilittää hallinnostaan sairaalalle;

pitää luetteloa sairaalan kalustosta sekä tarkoin valvoa, että hänen hoitoonsa annettu kalusto ja sairaalan rakennukset eivät vahingoitu eivätkä turmellu;

päivittäin käydä sairaalan taloudellista hallintoa varten määrättyissä huoneistoissa ja, niin usein kuin ylilääkäri vaatii taikka siihen muutoin on syytä, myöskin sairashuoneissa sekä silloin katsoa että ylilääkärin määräyksiä järjestykseen ja puhtauteen nähden tarkoin noudatetaan sekä että lämmittämässä menetellään varovaisesti ja säästäväisesti;

likimmin pitää silmällä sairaalan palvelijastoa, katsoa että se uskollisesti, ahkerasti ja kunnollisesti täyttää tehtävänsä sekä antaa sille, joka tässä kohdin rikkoo, sovelias nuhde;

ottaa ja erottaa sairaalan palvelusväki, niinkuin rengit, palvelijattaret, pesijättäret y. m.;

muutoin noudattaa kaikkea mitä sairaalan Johtokunta ja johtaja, näiden sääntöjen sekä Johtokunnan toimitsijalle antaman johtosäännön perustuksella, voivat hänen virkatoimintansa suhteen määrätä;

Erityinen säännös.

18 §.

Se, joka katsoo olevan syytä valitukseen sairaalan virkamiehiä taikka palvelijoita vastaan, tehkään siitä kirjallisen ilmoituksen sairaalan Johtokunnalle, joka asian laadun mukaan joko itse päättää asiasta taikka lykkää sen Terveystenhoitolautakunnan ratkaistavaksi.

Käsiteltäessä ehdotusta uudeksi menosäännöksi hyväksyttiin ¹⁾, ottaen huomioon erinäiset Valmistusvaliokunnan ehdottamat muutokset, seuraava:

Marian sairaalan vuosirahansääntö.a) *Sisätautien osasto.*

1 ylilääkäri, laitoksen johtaja, palkkaa	Smk	8,000: —
1 alilääkäri, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	»	3,600: —
Sijaisen palkkaamiseen alilääkärin virkaloman aikana	»	300: —
2 apulaislääkäriä, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	»	4,800: —
3 amanuenssia, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	»	3,600: —
1 ylihoitajatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	»	1,000: —
5 osastonhoitajatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 50 markkaa kuukaudessa	»	3,000: —
12 alihoitajatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 40 markkaa kuukaudessa	»	5,760: —
8 yöhoitajatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 40 markkaa kuukaudessa	»	3,840: —
Ylimääräisestä sairaanhoidosta, arviolta	»	1,200: —
8 siivoajatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 18 markkaa kuukaudessa	»	1,728: —
1 siivojatar tuberkulosipaviljonkia varten	»	336: —
Lääkkeitä, arviolta	»	16,000: —
Kaluston kunnossapitoa varten, arviolta	»	6,000: —
Lääkäri-konekalujen, siteiden, väkiviinan ja desinfioimis- tarpeiden kunnossapitoon ja ostoon	»	4,000: —
	Smk	63,164: —

b) *Kulikutautiosasto.*

1 ylilääkäri, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	Smk	5,000: —
Sijaisen palkkaamiseen ylilääkärin virkaloman aikana	»	400: —
1 apulaislääkäri, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	»	2,400: —
4 osastonhoitajatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 50 markkaa kuukaudessa	»	2,400: —

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. jouluk., 5 §.

3 alihoitajatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 40 markkaa kuukaudessa	Smk	1,440: —
2 yöhoitajatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 40 markkaa kuukaudessa	»	960: —
Ylimääräisestä sairaanhoidosta, arviolta	»	800: —
6 siivoojatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 18 markkaa kuukaudessa	»	1,296: —
Lääkkeitä, arviolta	»	3,000: —
Kaluston kunnossapitoon ja ostoon, arviolta	»	4,000: —
Sairashuoneiden desinfioimiseen	»	1,000: —
	Smk	22,696: —

c) *Kirurginen osasto.*

1 ylilääkäri, kirurgi, palkkaa	Smk	6,000: —
Sijaisen palkkaamiseen ylilääkäriin virkaloman aikana . . .	»	350: —
1 vanhempi apulaislääkäri, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	»	3,000: —
1 apulaislääkäri, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	»	2,400: —
1 amanuenssi, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	»	1,200: —
1 hoitajatar leikkauksia varten, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	»	600: —
2 osastonhoitajatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 50 markkaa kuukaudessa	»	1,200: —
1 hoitajatar poliklinikkaa varten, joka henkilö samalla on velvollinen hoitamaan Röntgenkonetta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 50 markkaa kuukaudessa	»	600: —
5 alihoitajatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 40 markkaa kuukaudessa	»	2,400: —
1 hoitajatar eristysosastoa varten, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 30 markkaa kuukaudessa	»	360: —
2 yöhoitajatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 40 markkaa kuukaudessa	»	960: —
3 siivoojatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 18 markkaa kuukaudessa	»	648: —
Ylimääräisestä sairaanhoidosta, arviolta	»	800: —
Palkkiota hierojalle	»	1,200: —
Lääkkeitä, arviolta	»	5,000: —
Sidetarpeita ja konekaluja, arviolta	»	8,000: —
Kaluston kunnossapito ja ostot	»	3,500: —
	Smk	38,218: —

d) *Talousoasto.*

1 toimitsija, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	Smk	4,000: —
1 apulainen, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 75 markkaa kuukaudessa	»	900: —

1 taloudenhoitajatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	Smk	1,000: —
1 apulainen, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 50 markkaa kuukaudessa	»	600: —
2 keittäjätärtä, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 30 markkaa kuukaudessa	»	720: —
1 keittäjätär, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 25 markkaa kuukaudessa	»	300: —
Ylimääräistä apua varten keittiössä, arviolta	»	240: —
9 palvelijatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 18 markkaa kuukaudessa	»	1,944: —
1 siivoojatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 18 markkaa kuukaudessa	»	216: —
2 leipojatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 30 markkaa kuukaudessa	»	720: —
1 liinavaatevaraston hoitajatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 480: — henkilökohtainen palkanlisäys 600: —	»	1,080: —
1 ompelijatar, joka samalla on liinavaatevaraston hoitajat-taren apulaisena, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 35 markkaa kuukaudessa	»	420: —
2 ompelijatarta, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 30 markkaa kuukaudessa	»	720: —
13 pesijätärtä, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 23 markkaa kuukaudessa	»	3,588: —
1 koneenkäyttäjä, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 200 markkaa kuukaudessa	»	2,400: —
1 koneenkäyttäjä, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 150 markkaa kuukaudessa	»	1,800: —
1 vahtimestari, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 730: — ruokarahaa 360: — mieskohtaista palkanlisäystä 180: —	»	1,270: —
1 ovenvartija, joka on samalla portinvartija, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 50 markkaa kuukaudessa	»	600: —
1 ruumiinavausapulainen, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 50 markkaa kuukaudessa	»	600: —
9 renkiä, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 40 markkaa kuukaudessa	»	4,320: —
3 lämmittäjää, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 45 markkaa kuukaudessa	»	1,620: —
1 portinvartija, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa 35 markkaa kuukaudessa	»	420: —
1 klosetintyhjentäjätär, palkkaa 33 markkaa kuukaudessa .	»	396: —
1 yövartija, paitsi ruokaa (ei asuntoa), palkkaa 50 markkaa kuukaudessa	»	600: —
Ruoka 278 potilaalle à 1: 10 päivältä	»	111,617: —
» 32 » à 1: 50 »	»	12,870: —
» 60 henkilölle, lääkäreitä ja hoitajattaria, à 1: 50 päivältä .	»	32,850: —
» 6 oppilaalle à 1: 50 päivältä	»	3,285: —
» 69 henkilökunnan jäsenelle à 1: 10 päivältä	»	27,663: —
Polttopuita, arviolta	»	35,000: —

Kaasua laboratorioin ja höyrytelan lämmittämiseen . . .	Smk	600: —
Kaluston kunnossapito, arviolta	»	2,400: —
Hevosien ylläpito, arviolta	»	600: —
Valoon, arviolta	»	16,000: —
Sekalaisia menoja, niinkuin saippuaan ja soodaan pesu- laitosta ja osastoja varten, jäähän, puhdistusjauheeseen, nuohoomiseen, ylimääräiseen osastojen siivoukseen kesän aikaan, ikkunalasiin, paperiin, painatuksiin ja päiväkirjoihin y. m.	»	12,000: —
	Smk	285,359: —

e) *Desinfisioimislaitos.*

1 päällysmies (koneenkäyttäjä), paitsi asuntoa, lämpöä, ja valoa, palkkaa	Smk	1,200: —
mieskohtaista lisäystä	»	180: —
	Smk	1,380: —
1 apulainen, paitsi asuntoa ja ruokaa, palkkaa	»	480: —
Polttopuita, arviolta	»	800: —
Hevosien ylläpito, arviolta	»	600: —
Desinfisioimistarpeita	»	500: —
	Smk	3,760: —

f) *Erityinen määräraha.*

Lyhytten virkalomien varaamiseksi sairaanhoitajattarille ja siivoojattarille, arviolta	Smk	2,500: —
	Kaikkiaan menoja	Smk 415,697: —

Muist. I. Sisätautien ja kirurgisen osaston yli- ja alilääkärit ovat oikeutetut viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta saamaan palkankorotusta kummallakin kerralla 10 %, heille tulevasta pohjapalkasta.

Muist. II. Toimitsijalle tulee palkankorotusta viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta kummallakin kerralla 500 markkaa.

Muist. III. Sairaanhoitajattarten palkka korotetaan viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta kummallakin kerralla 60 markkaa.

Edellä oleva uusi Marian sairaalan menosääntö päätettiin ottaa käytäntöön kesäkuun 1 päivästä 1909, jolloin ne sairaalan virkailijat, jotka menosäännön mukaan olivat oikeutetut palkankorotukseen määrätyn ajan palveluksen jälkeen, olisivat oikeutetut siinä suhteessa lukemaan hyväksensä edellisen palveluksensa sairaalassa.

Budgetinkäsittelyssä joulukuun 30 päivänä 1907 oli Kaupungin-^{Kaupungin bakteriologin johtosääntö.} valtuusto kehottanut Terveystieteiden lautakuntaa laatimaan täydellisen ehdotuksen bakteriologisten tutkimusten edelleen jatkamiseksi kaupungin laboratoriossa. Täyttääkseen tämän tehtävän jätti Lautakunta lokakuun

1 päivänä päivätyyn lausunnon¹⁾ asiasta ynnä ehdotuksen johtosäännöksi kaupungin bakteriologille.

Sittenkun asia kokouksessa lokakuun 20 päivänä oli ollut esillä²⁾ ja lausunnon painattamista varten pantu pöydälle, otti Valtuusto sen lopullisesti ratkaistavakseen kokouksessaan marraskuun 17 päivänä, jolloin Valtuusto, pääasiassa yhtäpitävästi Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen kanssa, päätti³⁾:

että siitä bakteriologinvirasta, joka Valtuuston päätöksen mukaan joulukuun 11 päivältä 1906 ainoastaan toistaiseksi oli perustettu kaupungin Terveydellisten tutkimusten laboratorioin, tammikuun 1 päivästä 1909 tehtäisiin vakinainen virka, kuitenkin pidättämällä kuuden kuukauden irtisanomisoikeus sekä kaupungille että viranpitäjälle;

että Valtuusto täyttäisi viran Terveydenhoitolautakunnan annettua lausuntonsa;

että viranpitäjälle vakuutettaisiin 5,000 markan vuosipalkka sekä oikeus yhden kuukauden virkaloman saamiseen Terveydenhoitolautakunnan hyväksyttävänä aikana tarvitsematta palkata sijaista; sekä

että menosääntöön otettaisiin 400 markan suuruinen määräraha sijaisen palkkaamiseksi bakteriologin loma-aikana.

Sen ohella hyväksyi Valtuusto seuraavan johtosäännön:

Johtosääntö kaupungin bakteriologille.

1. Bakteriologin pitää olla kaupungin Terveydellisten tutkimusten laboratorioissa tavattavana vähintään tunti päivässä Terveydenhoitolautakunnan määrättävänä aikana sekä muinakin aikoina, kun erityiset tehtävät taikka työt vaativat hänen läsnäoloaan.

2. Bakteriologille kuuluu kerta kaikkiaan määrättyinä velvollisuutena mahdollisimman pian toimittaa tutkimus, onko suolikuumebasilleja, kurkkumätäbasilleja, tuberkeliasilleja ja gonokokkeja näytteissä, joita lääkärit taikka yksityiset henkilöt siinä tarkoituksessa laboratorioin lähettävät taikka tuovat, ja on hänen heti tutkimuksen päätettyä annettava tulos asianomaisen tiedoksi.

3. Bakteriologin pitää sitäpaitsi Terveydenhoitolautakunnan tai ensimmäisen kaupunginlääkärin toimenannosta yksinään tahi, jos on tarpeen, hänen käytettäväkseen siinä tarkoituksessa asetettujen henkilöiden avulla toimittaa kaikki sellaiset bakteriologiset tutkimukset, joiden tarkoituksena on saada selville kulkutautien tai muiden kaupungissa esiintyvien bakteritautien tarjuntalähteet ja leviämistiet.

4. Bakteriologin pitää, kun kaupungin Terveydellisten tutkimusten laboratorioin johtaja hänen apuaan vaatii, olla tälle apuna sellaisten bakteriologisten tutkimusten toimittamisessa, kuin Terveydenhoitolautakunta tahi ensimmäinen kaupunginlääkäri on antanut laboratorioin tehtäväksi.

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 32. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 20 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 21 §.

5. Bakteriologin on pidettävä tarkkaa päiväkirjaa kaikista toimittamistaan tutkimuksista sekä vuosineljänneksittäin Terveystieteiden lautakunnalle annettava kertomus toiminnastaan. Sen lisäksi tulee hänen tammikuun kuluessa laboratorion johtajalle antaa vuosikertomus kaikista edellisestä vuonna suorittamistaan töistä, jonka kertomuksen laboratorion johtaja liittää laboratorion toiminnasta annettuun vuosikertomukseen.

6. Bakteriologi on oikeutettu vuosittain saamaan kuukauden virkaloman Terveystieteiden lautakunnan hyväksyttävänä aikana sekä olematta velvollinen palkkaamaan sijaista.

Bakteriologintoiimeen kaupungin Terveystieteiden tutkimusten laboratorion otettiin ¹⁾ sittemmin Terveystieteiden lautakunnan puolesta ainoa hakija, lääketieteen ja kirurgian tohtori vapaaherra A. de la Chapelle. Bakteriologin vaali.

Tehdystä anomuksesta myönsi ²⁾ Kaupunginvaltuusto kaupungin Terveystieteiden tutkimusten laboratorion johtajalle filosofian maisteri Allan Zilliacus'elle eron virastaan. Ero kaupungin laboratorion johtajalle.

Laboratorion johtajaksi valitsi ³⁾ Valtuusto sittemmin insinööri Väinö Andströmin.

Sittenkun terveystieteiden palveluksessa olevat tarkastusmiehet olivat Terveystieteiden lautakunnalta anoneet palkkaussäännön mukaisten palkkaetujensa lisäämistä, jotka neljännesvuosisadan ajan olivat pysyneet pääasiassa muuttumattomina, päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto, samalla kun kysymys vaaditusta palkkausjärjestelystä otettaisiin käsittelemään alaiseksi budjetin järjestelyn yhteydessä, Terveystieteiden lautakunnan esityksestä ⁵⁾ noudatettavaksi vahvistaa terveystieteiden tarkastusmiehille uuden johtosäännön, ja oli tämä sanamuodoltaan seuraava:

Terveystieteiden tarkastusmiesten johtosääntö.

1:ksi Terveystieteiden vakinaisen tarkastusmiehen, jonka, paitsi maan molempien kielten taitoa, pitää omata yleisen terveystieteiden opin ja yleisestä terveystieteiden annettujen lakien ja määräysten tuntemusta, mikäli ne koskevat hänen virkatoimintaansa, ottaa toimeensa tehdyn hakemuksen nojalla Terveystieteiden lautakunta epämääräiseksi ajaksi.

2:ksi Tarkastusmiehen tehtävänä on:

säännöllisesti ja täsmällisesti täyttää kaikki ensimmäisen kaupunginlääkärin hänelle antamat tehtävät sekä itsestään pitää huomiotaan kiinnitettyinä hänen toimialallaan mahdollisesti ilmeneviin terveystieteisiin epäkohtiin;

ensimmäisen kaupunginlääkärin ohjauksesta valvoa asianomaisen viranomaisen antamien yleisten terveystieteiden hoitoa ja puhtautta y. m. koskevien määräysten noudattamista sekä, jos rikkomuksia näitä vastaan havaitaan, siitä huomauttaa syyllistä sekä katsoa, että korjataan mitä on laiminlyöty;

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 17 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 huhtik., 35 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 30 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 16 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiak. n:o 43.

tarkoitusta varten mukanaan pitämäänsä kirjaan paikalla merkitä terveydellisiä epäkohtia koskevat havainnot ja muutoin laatia ne muistiinpanot ja päiväkirjat toiminnastaan, mitkä voidaan asettaa hänen velvollisuudekseen, sekä olla ensimmäisen kaupunginlääkärin apuna siinä kirjanpidossa ja kirjoituksessa, minkä terveystoimintaa voi aiheuttaa;

jokaisena arkipäivänä Terveydenhoitolautakunnan määrättävänä aikana saapua Terveydenhoitolautakunnan toimistoon antamaan raportti edellisen työpäivän toiminnasta ja vastaanottamaan määräyksiä suoritettavista toimista;

Terveydenhoitolautakunnan määrättävänä aikana päivystää Terveydenhoitolautakunnan toimistossa;

virkatöiminnassään esiintyä tyynesti ja koettaa hankkia yleisön luottamus sekä muutoin noudattaa kaikkia niitä määräyksiä, joita Terveydenhoitolautakunta taikka ensimmäinen kaupunginlääkäri hänelle antaa.

3:ksi Virkavapauden tarkastusmiehelle myöntää Terveydenhoitolautakunta.

4:ksi Tarkastusmiehellä saa ainoastaan Terveydenhoitolautakunnan luvalla olla muu virkatoimi.

Palkkorotus kaupungineläinlääkäreille ja hänen apulaiselleen.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto, että kaupungineläinlääkärille menevä palkka, joka vuoden menosäännössä oli 3,000 markan suuruisena, ynnä myöskin palkkio kaupungineläinlääkärin apulaiselle teurastamossa, mikä palkkio menosäännössä oli 1,000 markan suuruisena, korotettaisiin edellisen palkka 4,000 markkaan ja jälkimmäisen palkkio 1,500 markkaan, laskettuna seuraavan vuoden alusta.

Palkkio Marian sairaalan rakennushallituksen jäsenille.

Tehdystä anomuksesta päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto myöntää arviolta 3,300 markan suuruisen määrärahan palkkioiksi Marian sairaalan laajentamista varten asetetun rakennushallituksen jäsenille.

„Toipumiskoti“ yhdistyksen avustusanomus.

Kaupunginvaltuustolle osottamassaan kirjelmässä oli „Toipumiskoti“ yhdistys anonut vuotuista 7,300 markan suuruisesta avustusta toipumiskodin ylläpitämiseksi varattomille, pääkaupungin sairaaloista päässeille potilaille, jonka ohella yhdistys muun muassa oli esittänyt, eikä I. Dannströmin rahaston korkoja voitaisi käyttää kyseessä olevaan tarkoitukseen.

Terveydenhoitolautakunnan ja Rahatoimikamarin annettua niiltä vaaditut lausunnot päätti ³⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti:

että Dannströmin lahjoitusrahaston pääoma vuoden 1907 koroilla korotettaisiin 15,000 markkaan;

että loput sanotun rahaston vuoden 1907 koroista annettaisiin „Toipumiskoti“ yhdistykselle avustukseksi marras- ja joulukuilta vuonna 1907; sekä

että sanottu yhdistys vuodesta 1908 alkaen saisi nauttia Dannströmin lahjoitusrahaston korkotulot.

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. jouluk., 7 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 15 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 15 §.

Sen ohella lykättiin kysymyksessä syntyneet asiakirjat Anniskeluosakeyhtiön vuoden 1907 voittovarojen jakoa varten asetettuun valio-kuntaan, jonka olisi otettava harkittavakseen, eikä näistä varoista määrärahaa, joka Dannströmin lahjoitusrahaston korkojen kanssa nousisi 7,300 markkaan, voitaisi „Toipumiskoti“ yhdistykselle myöntää.

Kaupunginvaltuustolle osottamassaan kirjelmässä anoi ¹⁾ lääketieteen lisensiaatti K. Taskinen avustusta perustamaansa hieromapoliklinikkaa varten. Terveystieteiden lautakunnan annettua asiasta lausuntonsa päätti ²⁾ Valtuusto myöntää lääketieteen lisensiaatti Taskiselle 4,000 markan suuruisen avustuksen vuodeksi 1909, ehdolla että hieromapoliklinikkaa sanotuna vuonna kahdeksan kuukauden aikana pidettäisiin avoinna potilaiden maksutonta käsittelyä varten Terveystieteiden lautakunnan määrättävinä tunteina ja että lääketieteen lisensiaatti Taskinen poliklinikkaansa nähden muuten alistuisi siihen tarkastukseen, jonka Terveystieteiden lautakunta katsoisi tarpeelliseksi määrätä.

Määräraha hieromapoliklinikkaa varten.

Terveystieteiden lautakunnan esityksestä myönsi ³⁾ Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 6,676 markan 50 pennin suuruisen määrärahan sairaanhoidon antamista varten keuhkotautisille henkilöille neljän kuukauden aikana Leppäsuon huvila-alueen sairaspaviljongissa.

Määräraha keuhkotautisten henkilöiden hoitoa varten.

Kaupunginvaltuustolle osottamassaan kirjelmässä helmikuun 6 päivä ⁴⁾ olivat hammaslääkärit Th. Weber ja Axel Aspelund, huomauttaen että he lokakuun 1 päivästä 1907 olivat kaupungissa ylläpitäneet kansakouluhammaslääkärin, jonka ylläpito sanotun vuoden syyslukukaudella oli vaatinut 3,086 markan 8 pennin suuruisen kustannuksen, anoneet, että Valtuusto klinikan ylläpitoa varten lukuvuonna 1907—08 myöntäisi 7,800 markan suuruisen määrärahan. Tämän esityksen Valtuusto lykkäsi ⁴⁾ Terveystieteiden lautakuntaan, joka antamassaan lausunnossa muistutti siitä, että Lautakunta, kun sama kysymys aikaisemmin oli ollut esillä, oli evännyt määrärahojen myöntämisen, koska mieluummin olisi perustettava sellainen poliklinikka, johon ei olisi pääsy yksistään kansakoululapsilla, vaan myöskin varattomilla yleensä, jota vastoin Lautakunta nyt, koska mitään tarjousta tällaisen avustusta nauttivan yksityisen hammaspoliklinikan ylläpitämisestä varattomia varten ei oltu jätetty ja myös kansakouluhammaslääkärin siinä muodossa, minkä anojat olivat sille antaneet, täytyisi katsoa tyydyttävän tärkeätä terveydellistä tarvetta,

Avustus kansakoululasten hammaspoliklinikkaa varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 26 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 28 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 20 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 27 §.

tahtoi Valtuuston harkittavaksi jättää, eikä esimerkiksi 10,000 markan suuruista avustusta voitaisi anojille kolmeksi vuodeksi eteenpäin eli vuosi-ksi 1908—10 myöntää. Vastoin Valmistusvaliokunnan epävävää lausuntoa päätti ¹⁾ Valtuusto tehdyn ehdotuksen mukaisesti lykätä asian Anniskeluo- saakeyhtiön voittovarojen jakoa varten asetettuun valiokuntaan, siltä varalta että anottu määräraha voitaisiin suorittaa sanotuista varoista.

Lisämääräraha desinfi- sioimis- koneen hankki- mista varten Marian sairaalaan.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi ²⁾ Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,457 markan 49 pennin suuruisen lisämäärärahan uuden desinfi- sioimiskoneen hankkimista ja asettamista varten Marian sairaalaan.

Määräraha kesä- loman valmista- mista varten Marian sairaalan henkilökunnalle.

Sittenkun Marian sairaalan hallitus oli Terveydenhoitolautakunnalle esittänyt toivomuksen että kesälomaa valmistettaisiin myös sairaalan talous- henkilökunnalle, päätti ³⁾ Kaupunginvaltuusto Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myöntää tarkoitusta varten 439 markan suuruisen määrärahan.

Määräraha iso- rokkokulkutau- din vastusta- mista varten.

Useiden kaupungissa ilmenneitten isorokkotapausten johdosta antoi varapuheenjohtaja Terveydenhoitolautakunnan puheenjohtajana selvi- tyksen taudin synnystä ja leviämisestä sekä niistä toimenpiteistä, joihin sen ehkäisemiseksi oli ryhdytty. Tämän johdosta päätti ⁴⁾ Kaupungin- valtuusto lausua mielipiteenään, että Terveydenhoitolautakunnan ei tulisi karttaa leviävän kulkutaudin tehokkaaseen vastustamiseen välttämättömiä kustannuksia.

Kirjelmässään maaliskuun 19 päivältä antoi sittemmin Terveyden- hoitolautakunta yksityiskohtaisia tietoja lasketuista kustannuksista iso- rokkotaudin vastustamiseksi, ja päätti ⁵⁾ Valtuusto tämän johdosta tarkoi- tusta varten myöntää 10,000 markan suuruisen määrärahan suoritettavaksi Valtuuston käyttövaroista.

Toimenpiteet uhkaavan kole- rakulkutaudin takia.

Terveydenhoitolautakunnan asiasta tekemän esityksen johdosta osotti ⁶⁾ Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,500 markan suuruisen erän viiden ylimääräisen tarkastusmiehen palkkaamiseksi, joista yhden tehtävänä olisi tarkastaa ruokatavarakauppaa kaupungin toreilla ja ruokatavarapuodeissa sekä neljän toimenä silmällä pitää pihojen puhtaanapitoa, mikä lisätty tarkastus uhkaavan kolerakulkutaudin vuoksi oli havaittu tarpeelliseksi.

Sen ohella myönsi ⁷⁾ Valtuusto samaten Terveydenhoitolautakunnan anomuksesta käyttövaroistaan 10,000 markan suuruisen määrärahan kustan- nusten suorittamiseksi erinäisistä toimenpiteistä uhkaavan kolerakulku- taudin johdosta, joihin Lautakunta oli ryhtynyt voimassa olevan johto- sääntönsä nojalla.

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 21 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 31 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 32 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 3 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 42 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk. 11 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 11 §.

Kirjelmässään syyskuun 11 päivästä huomautti Terveystenhoitolautakunta, että Lautakunnan jäsenten työ viime aikoina oli melkoisesti lisääntynyt, edellisenä vuonna kun kokousten lukumäärä oli noussut neljäänkymmeneenkahteen, minkä ohella Lautakunnan oli ollut pakko asettaa keskuudestaan erityisiä valiokuntia tarkempaa käsittelyä vaativia kysymyksiä varten. Tämän johdosta ja koska Terveystenhoitolautakunnan kunnan hyväksi tekemää työtä ei enää voitu arvostella niiden näkökohtain mukaan, joita oli pidetty silmällä vahvistettaessa Lautakunnan voimassa olevaa johtosääntöä, vaan kohtuus vaati, että Lautakunnan valittujen jäsenten pitäisi saada korvaus ainakin jostakin osasta työtään, esitti Lautakunta, että 3,500 markan suuruinen määräraha otettaisiin tarkoitusta varten sen menosääntöön seuraavaksi vuodeksi.

Palkkio Terveystenhoitolautakunnan jäsenille.

Esiteltäessä tätä asiaa päätti¹⁾ Kaupunginvaltuusto sekä suostua mainittuun esitykseen, ollen anottu määräraha otettava huomioon seuraavan vuoden menosääntönsä, että myöskin antaa Rahatoimikamarin toimeksi menosääntöehdotusta laatiessaan ottaa harkittavaksi, eikä Terveystenhoitolautakunnan puheenjohtajan voimassa olevassa palkkaussääntönsä olevaa palkkiota pitäisi Lautakunnan lisääntyneisiin töihin katsoen kohtuullisessa määrässä korottaa.

Terveystenhoitolautakunnan esityksestä myönsi²⁾ Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 300 markan suuruisen määrärahan käytettäväksi palkkion korottamiseen yhden Marian sairaalan amanuenssintoimen hoitamisesta vuoden kolmena viimeisenä kuukautena.

Korotettu palkkio Marian sairaalan amanuenssille.

Sittenkun Terveystenhoitolautakunta oli Kaupunginvaltuustolle ilmoittanut³⁾ että dosentti, lääketieteen ja kirurgian tohtori E. Sandelinin toiminta Marian sairaalan kirurgisen osaston ylilääkärinä päättyisi joulukuun 1 päivänä ja sanottu ylilääkärinvirka tämän johdosta Marian sairaalan sääntöjen mukaisesti oli julistettu avoimeksi, jätti dosentti Sandelin anomuksen siitä, että hänet uudelleen otettaisiin mainittuun virkaan, ja nimittikin⁴⁾ Valtuusto Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaisesti hänet jälleen tähän virkaan.

Ylilääkärinvirka Marian sairaalan kirurgisessa osastossa.

Terveystenhoitolautakunnan esityksestä myönsi⁵⁾ Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan työväenasuntojen tarkastajalle arkkitehti Arthur Gauffinille 500 markan matkastipendin osaanottoa varten asuntohygieniseen kongressiin Dresdenissä kesällä 1908, ehdolla että matkarahan saaja matkan päätyttyä jättäisi matkakertomuksen Terveystenhoitolautakunnalle.

Matkastipendi työväenasuntojen tarkastajalle.

¹⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 13 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 14 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 15 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 14 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 26 §.

Matkastipendejä
mielisairaiden
hoitolaitosten
tutkimista var-
ten ulkomailla.

Sen toimikunnan esityksestä, jonka Kaupunginvaltuusto oli asettanut laatimaan ehdotuksen kunnallisen hoitolaitoksen rakentamiseksi mielisairaille, päätti ¹⁾ Valtuusto käyttövaroistaan myöntää 1,000 markan suuruisen määrärahan käytettäväksi kahtena 500 markan suuruisena matka-apurahana kahdelle sanotun toimikunnan jäsenelle ylim. professori E. Ehrnroothille ja arkkitehti E. A. Kranckille kunnallisten hoitolaitosten tutkimista varten ulkomailla, etupäässä Ruotsissa.

Ehdotus silmä-
poliklinikan pe-
rustamisesta
Marian sai-
raalaan.

Kirjelmässään lokakuun 22 päivältä ehdotti Terveystenhoitolautakunta viitaten vuosina 1898—1907 suuresti lisääntyneeseen varattomain silmäpotilasten määrään Yleisen sairaalan oftalmologisella osastolla ja varattomain silmäpoliklinikassa, että syyskuusta v. 1909 alkaen Marian sairaalaan perustettaisiin silmäpoliklinikka, että tarvittavain koneiden ja muiden tarpeiden ostoon sitä varten myönnettäisiin 4,000 markan suuruisen määräraha ja sen jälkeen laitoksen ylläpitoon vuotuinen 4,800 markan suuruisen määräraha ynnä myös että tämän silmäpoliklinikan johtajaksi otettaisiin lääketieteen lisensiaatti Elis Kuhlefelt.

Käsitellessään kyseessä olevaa asiaa päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti hylätä mainitun esityksen, mutta samalla antaa Terveystenhoitolautakunnalle toimeksi ottaa harkittavakseen ja Valtuustolle jättää ehdotuksen sellaiseksi silmätautien poliinisen käsittelyn uudestijärjestämiseksi kaupungissa, mihin asianhaarat saattoivat antaa aihetta.

Määräraha tuli-
rokkosairaala
varten Hesperia-
riassa.

Terveystenhoitolautakunnan esityksestä päätti ³⁾ Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osottaa 3,904 markan 50 pennin määrärahan tulirokko-
potilaiden sairaalan aukipitoa varten Hesperiaassa vuoden loppuun asti.

Terveystenhoitolautakunnan esityksestä myönsi ⁴⁾ Valtuusto vielä tulirokkosairaalan ylläpitoon Hesperiaassa, jota sattuneesta syystä täytyi pitää avoinna kauemmin kuin tarkoitettu oli, 5,000 markan suuruisen lisämäärärahan, joka suoritettaisiin Valtuuston käyttövaroista vuodelta 1909.

Terveystenhoito-
lautakunnan
vuosikertomus.

Sittenkun Terveystenhoitolautakunta oli saattokirjeineen marraskuun 17 päivältä Kaupunginvaltuustolle lähettänyt vuosikertomuksensa vuodelta 1907, päätti ⁵⁾ Valtuusto, koska painatuskustannukset Terveystenhoitolautakunnan vuosikertomuksista niiden laajuuden takia olivat melkoisesti kohonneet, kehottaa Terveystenhoitolautakuntaa ottamaan harkittavakseen, eikö sen vastedes julaistavia vuosikertomuksia voisi laajuudeltaan rajoittaa niiden tarkoituksen siitä kärsimättä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 19 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 20 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 26 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 12 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 11 §.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan toukokuun 14 päivänä 1907 oli päättänyt kaupungin laskuun hankkia tulensammutusveneen sekä antaa Palotoimikunnalle tehtäväksi yksissä neuvoin ammattimiesten kanssa laatia ehdotuksen sellaisen veneen rakentamiseksi ja varustukseksi sekä hankkia siitä hankintatarjouksia, oli Palotoimikunta kirjelmän ohella marraskuun 12 päivältä Valtuustolle jättänyt insinööri Hugo Lindforsin asiantuntijana tarkastaman ja täydentämän ehdotuksen ruiskuveneeksi Helsingin kaupungille ynnä erinäisten liikkeiden antamat hankintatarjoukset, joista Palotoimikunta hyväksyttäväksi puolsi Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön tekemää tarjousta, joka päättyi 132,000 markan hankintahintaan.

Kysymys tulensammutusveneen hankkimisesta.

Asian esittelystä päätti ¹⁾ Valtuusto sanotun ehdotuksen mukaisesti antaa hankkia tulensammutusveneen ja valtuuttaa Palotoimikunnan tekemään sopimuksen Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön kanssa sellaisen veneen toimittamisesta; ja olisi kustannus, johon valtiolaitos oli sitoutunut ottamaan osaa 33,000 markalla, Kaupunkien yleinen Paloapuyhtiö 16,500 markalla sekä Suomen Teollisuudenharjoittajien keskinäinen Paloapuyhdistys 6,600 markalla, mitä jälellä olevaan 75,900 markan suuruiseen määrään tuli ynnä 1,000 markkaa veneen rakentamisen valvontapalkkiona otettava seuraavan vuoden menosääntöön.

Yleisessä budjetinjärjestelyssä päätti ²⁾ kuitenkin Valtuusto budgettivaliokunnan esityksestä ³⁾, muuttaen yllä olevan päätöksen, antaa kysymyksessä olevan tulensammutusveneen hankkimisen jäädä toistaiseksi.

Siviilitoimituskunnan kirjelmällä maaliskuun 2 päivältä oli K. Senaatti, joka oli katsonut tarpeelliseksi, että Helsingin kaupungin Poliisilaitoksen maaliskuun 26 päivänä 1903 viideksi vuodeksi eteenpäin vahvistettu menosääntö, päättyvä 693,120 markkaan vuodessa, josta 495,085 markkaa 72 penniä suoritettiin yleisistä ja 198,034 markkaa 28 penniä kaupungin varoista, edelleenkin jäisi voimaan joksikin aikaa eteenpäin ja korkeintaan vuoden 1909 loppuun, vaatinut Kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta.

Poliisilaitoksen menosääntö.

Vastaukseksi tähän päätti ⁴⁾ Valtuusto läänin Kuvernöörin kautta ilmoittaa, että Valtuustolla ei ollut kyseessä olevaa järjestelyä vastaan mitään muistuttamista.

Rahatoimikamarin esityksestä ja kaupungin v. t. poliisimestarin Kamarille tekemän anomuksen mukaisesti myönsi ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto 646 markan 75 pennin suuruisen määrärahan erinäisten menojen suoritta-

Määräraha koirien verottamisen silmälläpitoa varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 21 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 16 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 54. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 1 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 17 §.

miseen koiraveron maksamista koskevien määräysten noudattamisen valvomisesta otettavaksi tileissä huomioon koiraveron tuoton lyhennyksenä.

Voimistelupukuja poliisille.

Rahatoimikamarin kaupungin v. t. poliisimestarin anomuksen johdosta tekemästä esityksestä päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää 627 markan suuruisen määrärahan 100 voimistelupuvun ostoon Poliisilaitoksen tarpeita varten.

Määräraha lääkärinapua varten tapaturmatilaisuuksissa.

Kirjelmässä toukukuun 29 päivältä ilmoitti Terveydenhoitolautakunta, että kaupungin poliisimestarille ehtimiseen oli tehty pyyntöjä lääkärinavusta sattuneissa tapaturma- ja äkillisissä sairaantumistapauksissa sekä päivällä että etenkin öiseen aikaan, ja koska asianomaisten varattomuuden takia mitään korvausta pyydetystä lääkärinavusta useinkaan ei voitu antaa, esitti Terveydenhoitolautakunta v. t. poliisimestarin ehdotuksesta, että 600 markan suuruisen vuotuinen määräraha koetteeksi asetettiin v. t. poliisimestarin käytettäväksi tilintekovelvollisuudella korvauksen suorittamiseen lääkäreille, joita poliisiviranomaiset kutsuvat öiseen aikaan ja pakollisissa tapauksissa myös päivällä antamaan lääkärinapua.

Suostuen Terveydenhoitolautakunnan anomukseen päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto, että anottu määräraha suoritettaisiin Valtuuston käyttövaroista.

Poliisilaitosta varten myönnetty valtioapu.

Kirjelmässään lokakuun 31 päivältä ilmoitti Maistraatti, että sittenkun erinäisten Kaupunginvaltuuston päätösten mukaan vuonna 1905 Poliisilaitosta varten Helsingissä etukäteen oli suoritettu yhteensä 39,396 markkaa 73 penniä, josta määrästä 24,596 markkaa 73 penniä oli annettu uusien virkamiesten ja ylimääräisten konstaapelien palkkaamiseen marras- ja joulukuilla viimeainittua vuotta sekä 14,800 markkaa avustukseksi ja matkakustannuksiksi sitä ennen virassa olleille venäläissyntyisille poliisimiehille, jotka olivat eronneet toimistaan, K. Senaatti lokakuun 12 päivänä oli tehdyistä anomuksesta myöntänyt Helsingin kaupungille 24,596 markan 73 pennin suuruisen erän korvaukseksi kaupungin marras- ja joulukuilta 1905 suorittamasta palkkiosta virkoihin asetetuille virkamiehille ja ylimääräisille poliiseille Poliisilaitoksessa, mutta hylännyt kaupungin yllä mainitussa tarkoituksessa tekemän lisäkorvausvaatimuksen yleisistä varoista. Sen ohella oli K. Senaatti yllä mainittuna päivänä Valtuuston esityksen johdosta korvauksen saamisesta valtiolaitokselta niistä 58,723 markan 75 pennin suuruisista kustannuksista, jotka Helsingin kaupungilla oli ollut ratsupoliisimiehistöille tarpeelliseksi havaitun tallin rakentamisesta, myöntänyt kaupungille 29,361 markan 88 pennin suuruisen avustuksen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 22 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 44 §.

Edellä olevan tiedonannon johdosta valtuutti ¹⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin kaupungin tileistä poistamaan mitä kaupunki sanotun valtioavustuksen lisäksi yllä mainitussa tarkoituksessa oli suorittanut.

Sittenkun Helsingin kaupungin uusi poliisijärjestys lokakuun 30 päivänä oli asianmukaisesti vahvistettu, päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto Maistraatin esityksestä osottaa 2,300 markan suuruisen summan sanotun poliisijärjestyksen tunnetuksi tekemiseen jakamalla sitä ilmaiseksi pääkaupunkilehtien tilaajille ja sen kääntämiseen venäjäksi.

Määräraha uuden poliisijärjestyksen julkaisemista varten.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti ³⁾ Kaupunginvaltuusto 108 markan suuruisen erän Valtuuston käyttövaroista suoritettavaksi erinäisten Poliisilaitoksen etukäteen ruumiinkuljetuksista vuonna 1907 suorittamain menojen maksamiseen.

Määräraha ruumiinkuljetuksia varten.

Kahdessa tammikuun 2 ja 5 päivänä päivätyssä kirjelmässä oli Kansakoulujenjohtokunta ilmoittanut, että sekä eräät johtokunnan jäsenet että myöskin kansakouluntarkastaja, vapaaherra Adolf von Bonsdorff olivat Kaupunginvaltuuston joulukuun 17 päivänä 1907 kansakoulujen tarkastuksen järjestämisestä ⁴⁾ tekemän päätöksen johdosta anoneet saada hetimiten eron toimistaan. Tämä asia, joka Valtuuston kokouksessa tammikuun 14 päivänä oli pantu pöydälle ⁵⁾, otettiin käsiteltäväksi 28 päivänä samaa kuuta. Tällöin esiteltiin myös 142:den Helsingin kansakoulujen opettajan ja opettajattaren allekirjoittama kirjelmä, jossa m. m. anottiin, että Valtuusto lykkäisi Helsingin kaupungin kansakoulujen jakamista eri tarkastuspiireihin tarkoittavan päätöksensä toimeenpanon, kunnes kouluhuoneistojen jako suomalaisten ja ruotsalaisten koulujen välillä voitaisiin toimittaa, sekä että kansakoulujentarkastus sillä välin pysytettäisiin entisellään.

Kansakoulujen tarkastuksen järjestäminen ja erinäisten Kansakoulujenjohtokunnan jäsenten ynnä kansakouluntarkastajan, vapaaherra A. von Bonsdorffin anomukset eron saamisesta toimitaan.

Seikkaperäisen keskustelun jälkeen, jossa useita erilaisia ehdotuksia tehtiin, päätti ⁶⁾ Valtuusto herra Rosenqvistin tekemän ehdotuksen mukaisesti, pysyen päätöksessään kansakoulujentarkastuksen jakamisesta kielellisellä pohjalla erityisten, itsenäisesti toimivien kansakouluntarkastajain kesken, saadakseen lähemmän selvityksen osaksi tämän jaon yksityiskohtaisesta toteuttamisesta kouluhuoneistojen jakoon nähden, osaksi kysymyksestä, olisiko asetettava yksi vai useampia johtokuntia, miten taloudellinen hallinto olisi järjestettävä y. m., valita erityisen komitean antamaan ehdotuksen asiasta ynnä ilmoituksen ajasta, jolloin jako soveliaimmin voitaisiin

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 11 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 10 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 21 §. — ⁴⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 121 ja 122. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 42 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 28 §.

panna toimeen, minkä ohella komitean olisi selvitettävä, olisivatko suomalaiset kansakoulut jaettavat kahteen tarkastuspiiriin vai muodostaisivatko ne vain yhden.

Sen ohella päätti Valtuusto erityisellä äänestyksellä antaa sekä kansakouluntarkastajalle että myöskin niille Kansakoulujenjohtokunnan jäsenille, jotka puheenalaisessa yhteydessä olivat anoneet vapautusta jäsenyydestään, tilaisuuden jaon toimeenpanokysymyksen ratkaisuun nähden peruuttaa eronhakemuksensa.

Sittenkun Kansakoulujenjohtokunta kuitenkin oli ilmoittanut, että sekä kansakouluntarkastaja, vapaaherra von Bonsdorff että erinäiset Kansakoulujenjohtokunnan jäsenet pysyivät eronhakemuksessaan, päätti ¹⁾ Valtuusto kokouksessaan helmikuun 11 päivänä suostua vapaaherra von Bonsdorffin virkaeronomukseen sekä vapauttaa kyseessä olevat Kansakoulujenjohtokunnan jäsenet heidän jäsenyydestään, ja määrättiin kansakoulujenapulaistarkastaja filosofian tohtori A. Lilius toistaiseksi hoitamaan kansakouluntarkastajanvirkaa, minkä ohella Kansakoulujenjohtokunnalle annettiin toimeksi tarpeen vaatiessa antaa esitys v. t. kansakoulujenapulaistarkastajan valitsemisesta.

Jäseniksi komiteaan kansakoulujentarkastuksen uudestijärjestämistä varten valitsi ²⁾ Valtuusto tämän jälkeen herra Rosenqvistin, vapaaherra von Alfthanin, kansakoulujenapulaistarkastajan A. Lilius'en, kansakoulujen taloudenhoitajan E. Baeckmanin ja lehtori H. M. J. Relanderin, minkä ohella komitea valtuutettiin apujäsenikseen ottamaan yhden ruotsalaisten ja yhden suomalaisten kansakoulujen opettajakunnan edustajan. Asianomaisten opettajakuntien toimittamissa vaaleissa valittiin sittemmin ruotsalaisten edustajaksi opettajatar neiti A. Hallberg ja suomalaisten edustajaksi opettaja O. W. Pellinen.

Komitean annettua mietintönsä ³⁾ otettiin asia käsiteltäväksi Valtuuston kokouksessa huhtikuun 28 päivänä. Mietintö päättyi seikkaperäisen perustelun jälkeen muutamiin ponsiin, joihin keskustelussa esitettiin ja hyväksyttiin erinäisiä muutosehdotuksia. Valtuusto päätti ⁴⁾:

1) että yksi tarkastajanvirka suomenkielisiä ja yksi tarkastajanvirka ruotsinkielisiä kouluja varten, joihin virkoihin olisi astuttava elokuun 1 päivänä, heti julistettaisiin haettaviksi;

2) että Helsingin kansakouluntarkastajan suhteen voimassa oleva johtosääntö määrättäisiin sopivissa kohdin molempien tarkastajien noudatetta-

¹⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 21 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 22 §. —

³⁾ Valt. pain. asiak. n.o 13. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 16 §.

vaksi sekä että kummallekin tarkastajalle määrättäisiin 8,000 markan vuosipalkka 1,000 markan korotuksineen 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

3) että apulaistarkastajanvirka suomenkielisiä kouluja varten perustettaisiin, mutta jätettäisiin täyttämättä, kunnes Kansakoulujenjohtokunta huomaisi tarpeelliseksi ehdottaa sen haettavaksi julistamista, jolloin Johtokunnan myöskin olisi annettava ehdotus apulaistarkastajan johtosäännöksi;

4) että suomenkielisillä ja ruotsinkielisillä kansakouluilla olisi toistaiseksi yhteinen johtokunta ja taloudenhoitaja;

5) että kansakouluhuoneistot jaettaisiin ruotsin- ja suomenkielisten koulujen kesken siten, että yksinomaan ruotsinkielisiä luokkia sijoitettaisiin kaupungin omiin koulutaloihin Neljännellä linjalla, Nikolainkadun 18:ssa, Punavuorenkadun 10:ssä, Kansakoulukadun 2:ssa ja 4:ssä ja Fjälldalissa sekä vuokrattuihin huoneistoihin Mauritsinkadun 4:ssä, Hermannissa ja Kasarminkadun 2:ssa ynnä johonkin huoneistoon Fredriksperissä ja Huopalahdessa sekä yksinomaan suomenkielisiä luokkia kaupungille kuuluviin taloihin Vallilassa, Kasarminkadun 21:ssä, Tehtaankadun 15—17:ssä ja Lapinlahdenkadun 6:ssa sekä vuokrahuoneisiin Hermannin Backasilla, Harjukadun 5:ssä, Viidennen linjan 12:ssa, Toisen linjan 2:ssa, Mariankadun 14:ssa, I. Robertinkadun 11:ssa sekä kahteen huoneistoon Fredriksperissä; Töölön koulutaloon, johon enimmäkseen sijoitettaisiin suomenkielisiä luokkia, jäisi kuitenkin 3—5 sinne silloin sijoitettua ruotsinkielistä luokkaa, ja apuluokat, niin hyvin ruotsin- kuin suomenkielisetkin, jäisivät samaten nykyiseen huoneistoonsa Oikokadun 7:ään, jonka ohella Kansakoulujenjohtokunta oikeutettiin tarpeen vaatiessa tekemään muutoksia yllä esitettyyn jakoon; sekä

6) että Kansakoulujenjohtokunnalle myönnettäisiin oikeus syysluku-kaudella tarpeen vaatiessa käyttää kansliahuoneiston vuokraamiseen, kanslia-apulaisten ja kansliavahtimestarin palkkaamiseen sekä satunnaisiin menoihin enemmän kuin siihen tarkoitukseen oli määrätty.

Erään komitean ponnien, joka sisälsi ehdotuksen, että kolme kaupungin omistamaa rakentamatonta tonttia Ratakadun ja Laiivurinrinteen kulmassa heti varattaisiin kansakoulurakennukselle ruotsinkielisiä oppilaita varten ja että toimenpiteisiin mitä pikimmin ryhdyttäisiin 10—12 luokkahuonetta sisältävän koulutalon rakentamiseksi näille tonteille, niin että rakennuksen voitaisiin laskea valmistuvan viimeistään lukuvuoden 1910—11 alkuun, lykkäsi Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta Rahatoimikamariin lausunnon antamista varten.

Kansakoulun-
tarkastajain
vaali.

Sittemmin toimitetussa kansakouluntarkastajain vaalissa valittiin ¹⁾ ruotsalaisten kansakoulujen tarkastajaksi kansakoulujen apulaistarkastaja, filosofian tohtori A. Lilius ja suomalaisten kansakoulujen tarkastajaksi filosofian maisteri M. Pesonen.

Kansakoulujen
apulaistarkasta-
jan johtosääntö.

Sittenkun Kansakoulujenjohtokunta nojautuen Kaupunginvaltuuston päätökseen suomenkielisten kansakoulujen apulaistarkastajan asettamisesta oli laatinut ehdotuksen mainitun virkailijan johtosäännöksi ja samalla esittänyt ²⁾, että virka siihen katsoen, että tarkastus juuri jakoa lähinnä seuraavalla ajalla tuottaisi lisätyn työtaakan kansakouluntarkastajalle, täytettäisiin jo tammikuun 1 päivästä 1909, päätti ³⁾ Valtuusto suostuen Johtokunnan esitykseen hyväksyä seuraavan johtosäännön:

Kansakoulujen apulaistarkastajan johtosääntö.

Kansakoulujen apulaistarkastaja, jonka Kaupunginvaltuusto valitsee Kansakoulujenjohtokunnan ehdotuksesta, on velvollinen:

1) Kansakoulujenjohtokunnan hyväksymän työjaon mukaan yksissä neuvoin kansakouluntarkastajan kanssa hoitamaan opetuksen, järjestyksen ja kurinpidon valvontaa kaupungin kansakouluissa;

2) avustamaan kansakouluntarkastajaa opetuksen järjestämisessä sekä ehdotuksen tekemisessä kansakoulunopettajan ja -opettajattaren virkojen täyttämisestä;

3) olemaan saapuvilla Kansakoulujenjohtokunnan kokouksissa, joissa hänellä on oikeus lausua mielipiteensä esillä olevista asioista; sekä

4) olemaan kansakoulujen lukupäivinä kaksi kertaa viikossa määrätunnilla tavattavissa kansakoulujen kansliassa.

Kansakoulujen apulaistarkastajan palkka määrättiin 6,000 markaksi 750 markan korotuksella viiden ja kymmenen vuoden palveluksen jälkeen, ja annettiin Kansakoulujenjohtokunnalle toimeksi julistaa virka avoimeksi niin hyvissä ajoin, että apulaistarkastaja voisi astua virkaansa jo tammikuun 1 päivänä 1909.

Kansakoulujen
apulaistarkasta-
jan vaali.

Hakuajan umpeen mentyä sittemmin toimitetussa suomenkielisten kansakoulujen apulaistarkastajan vaalissa valittiin ⁴⁾ tähän virkaan filosofian maisteri K. O. Vikman.

Korotettu val-
tioapu kaupun-
gin kansakou-
luille.

Kirjelmässään toukokuun 16 päivältä ilmoitti ⁵⁾ Maistraatti, että K. Senaatti Kaupunginvaltuuston tekemästä anomuksesta oli 1 päivänä edellistä huhtikuuta korottanut Helsingin kaupungin kansakoulujen valtioavun 267,600 markkaan, laskettuna vuoden alusta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 25 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 44. — ³⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 17 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 18 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 40 §.

Kirjelmässään marraskuun 11 päivältä oli Kansakoulujenjohtokunta anonut 4,000 markan suuruista lisämäärärahaa menosääntöön otetun 32,000 markan suuruisen määrärahan lisäksi vaatetusavustukseksi varattomille, kaupungista kotoisin oleville oppilaille ynnä 7,001 markan 9 pennin suuruista määrärahaa, mikä erä oli kulunut neljän luokkahuoneen sisustamiseen Tehtaankadun kansakoulussa. Tähän anomukseen Kaupunginvaltuusto suostui ¹⁾, kuitenkin siten että lisämääräraha vaatetusavustukseksi köyhille oppilaille alennettiin 2,000 markkaan, ja suoritettaisiin määrärahat Valtuuston käyttövaroista.

Määrärahoja kansakoululaitokselle.

Kirjelmässään toukokuun 2 päivältä 1907 olivat eräät Helsingin kansakouluissa palvelevat naineet opettajat Kaupunginvaltuustolle tehneet anomuksen palkankorotuksesta vuokra-avustuksen muodossa. Kirjelmä, jota Valtuusto käsitteli ²⁾ kokouksessaan toukokuun 28 päivänä 1907, lykättiin Kansakoulujenjohtokuntaan, joka syyskuun 12 päivänä s. v. antoi siitä puoltavan lausunnon. Jonkun verran myöhemmin tuli kahdeltatoista naimattomalta kansakoulunopettajalta kirjelmä, joka myöskin sisälsi anomuksen palkankorotuksesta. Asiaa uudelleen käsiteltäessä joulukuun 10 päivänä 1907 lykkäsi Valtuusto kysymyksen Helsingin kansakoulujen opettajain ja opettajattarien palkkojen yleisestä järjestelystä valmistelua varten erityiseen komiteaan, jonka jäseniksi valittiin professori Th. Homén, professori W. Pipping, todellinen valtioneuvos A. Ramsay, kansakouluntarkastaja vapaaherra A. von Bonsdorff, tohtori Maikki Friberg, kansakoulunopettaja K. Ahtiala sekä ylitarkastaja G. Lönnbeck, jonka sijaan myöhemmin astui filosofian tohtori H. M. J. Relander.

Kysymys kaupungin kansakoulunopettajain ja -opettajattarien palkkain järjestelystä.

Komitean lokakuun 31 päivänä 1908 päivätty mietintö ³⁾ päättyi kysymyksen seikkaperäisen selvityksen jälkeen seuraavaan ehdotukseen:

että kaikki kunnan kansakoulujen opettajat ja opettajattaret tammi-kuun 1 p:stä 1909 lähtien tulisivat nauttimaan palkanparannusta siten, että peruspalkka ylemmän kansakoulun opettajalle ja opettajattarelle määrättäisiin 2,500 markaksi ja alemman kansakoulun opettajattarelle 2,000 markaksi, sekä että heille siihen asti sovelletun periaatteen mukaisesti 5, 10 ja 15 vuoden palvelusajan jälkeen annettaisiin korotusta 20 %, 20 % ja 10 % peruspalkasta;

että niille opettajille ja opettajattarille, jotka ovat tai ovat olleet naimisissa ja joilla on yksi tai useampia alaikäisiä lapsia sekä ovat per-

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 5 §. — ²⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 119 ja 120. —

³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 39.

heensä pääasiallisia elättäjiä, myönnettäisiin ja pysytettäisiin palkanlisää vuokra-avun muodossa 300 markkaa, mikä apu sittemmin jokaisessa palkan-
korotuksessa lisättäisiin 150 markalla, niin että se 15 vuoden palvelusajan
jälkeen tekisi 750 markkaa; sekä

että kunta suorittaisi niiden opettajain puolesta, jotka eivät nauti
vuokra-apua, vuotuiset maksut Kansakoulunopettajain leski- ja orpokassaan,
tehden 80 markkaa kutakin kohti.

Asian otti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto käsiteltäväkseen joulukuun 1 päi-
vänä, mutta pantiin se pöydälle kunnes Kansakoulujenjohtokunnan,
kansakouluntarkastajain ja Rahatoimikamarin lausunnot siitä olisi saatu.

Kansakoulujenjohtokunnan puoltaessa joulukuun 9 päivänä päivätyssä
lausunnossaan ²⁾ vähäisellä rajoituksella komitean ehdottamien ponsien
hyväksymistä ja myös kummankin kansakouluntarkastajan kannattaessa
opettajakunnan palkkojen korotusta ehdotti sitä vastoin Rahatoimikamari,
joka oli tarkastanut kysymystä rahalliselta näkökannalta, lausunnossaan ³⁾,
että Valtuusto hylkäisi komitean ehdottaman palkanjärjestelyn.

Asia otettiin lopullisesti käsiteltäväksi Valtuuston kokouksessa joulu-
kuun 17 päivänä. Keskustelun jälkeen, jossa erinäisiä ehdotuksia sekä
palkanjärjestelyn puolesta että sitä vastaan esitettiin, päätti ⁴⁾ Valtuusto
hylätä esityksen kansakoulunopettajain ja -opettajattarien palkkojen pa-
rantamisesta.

Sitä vastoin päätti Valtuusto palkanjärjestelykomitean puheenjoh-
tajan professori Th. Homénin mietintöön liitettyssä vastalauseessa tekemän
ehdotuksen mukaisesti asettaa ammattimiestoimikunnan antamaan lau-
sunnan kysymykseen tulleesta luokkien tuntimäärän vähentämisestä,
yhteisopetuksen laajemmasta käytäntöön ottamisesta sekä opettajien ja
opettajattarien opetusvelvollisuuden lisäämisestä, ja annettiin Valmistus-
valiokunnan toimeksi tehdä ehdotus toimikunnan kokoonpanosta.

Määräraha
14:n yleisen
kansakoulun-
opettajakoko-
uksen johdosta.

Kansakoulujenjohtokunnan esityksestä päätti ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto
käyttövaroistaan myöntää 3,000 markan suuruisen summan erinäisten
Helsingissä kesäkuun 11—13 päivinä pidettävän 14:n yleisen kansa-
koulunopettajakokouksen yhteydessä olevain menojen suorittamiseen.

Matkastipendejä
kahdelle kansa-
koulunopetta-
jalle osanottoa

Kansakoulujenjohtokunnan esityksestä päätti ⁶⁾ Kaupunginvaltuusto
valtuuttaa tämän sekä ylittämään 700 markalla vuoden menosääntöön matka-
stipendejä varten otetun määrärahan tilaisuuden valmistamiseksi kahdelle

¹⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 14 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 51. — ³⁾ Valt. pain.
asiak. n:o 52. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 17 p. jouluk., 4 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 36 §.
— ⁶⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 35 §.

kaupungin kansakoulujen opettajiston jäsenelle ottaa osaa piirustuksen- varten piirustus-
opettajakongressiin Lontoossa kesällä 1908, että myös Helsingin kansa- kongressiin
koulujen edustamiseksi sanotun kongressin yhteydessä olevassa oppilas- Lontoossa y. m.
piirustusten näyttelyssä aina 500 markalla ylittämään tarverahojen määrä-
rahan.

Valmistavan poikain ammattikoulun Johtokunnan esityksestä päätti¹⁾ Määrärahoja⁴
Kaupunginvaltuusto myöntää molemmille ammattikoulun vakinaisille ma- Valmistavalle
temaattisten aineiden opettajille 600 markan vuotuisen palkkion työn poikain ammat-
vomisesta koulun työpajoissa, minkä johdosta koulun menosääntöön tuo- tikoululle.
deksi 1909 otettaisiin 200 markan suuruinen määräraha molemmille näille
opettajille, laskettuna ajalta syyskuun 1 päivästä 1909 vuoden loppuun,
minkä ohella koulun kirjastoa, aikakauskirjoja, painatuksia ja kuluja varten
otettu määräraha, joka silloin nousi 500 markkaan, seuraavaksi vuodeksi
korotettaisiin 700 markkaan. Samalla päätti Valtuusto käyttövaroistaan
osottaa 345 markan suuruisen erän palkkioksi ajalta syyskuun 21 päivästä
vuoden loppuun virkaatekeväälle alityömasterille ammattikoulussa vaki-
naisen alityömasterin K. J. Lindqvistin sairauden aikana.

Tyttöjen ammattikoulun Johtokunnan esityksestä myönsi²⁾ Kau- Lisämääräraha
punginvaltuusto molemmille sanotun koulun äidinkielen opettajattarille Tyttöjen am-
oppilaiden kirjoitustöiden korjaamisesta vuodeksi 1909 palkanlisäyksen, mattikoululle.
vastaten yhden viikkotunnin palkkiota, eli 120 markkaa kummallekin
opettajattarelle.

Kauppakoulunjohtaja Edv. Hedengrenin Kaupunginvaltuustolle jättä- Avustus Edv.
män³⁾ anomuksen yhteensä 12,160 markan suuruisesta avustuksesta ano- Hedengrenin
jan kaksikielisen kauppakoulun ylläpitämiseksi lykkäsi⁴⁾ Valtuusto, han- kauppakoululle.
kittuaan Kauppavaluutettujen lausunnon asiasta, budgettivaliokuntaan, ja
otettiin se sittemmin 1909 vuoden menosäännössä huomioon, kuitenkin
alennettuna 10,860 markaksi.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto vahvistaessaan vuoden budgetin oli Korkeampain
myöntänyt yhteensä 20,000 markan suuruisen määrärahan työväen luento- työväenopetus-
kurssien järjestämiseen ja koska näiden kurssien johtokuntien toimintakausi kurssien johto-
oli lakannut 1907 vuoden lopussa, päätti⁵⁾ Valtuusto Valmistusvalio- kunnat.
kunnan ehdotuksesta, että nämä johtokunnat kuluvasi kalenterivuodeksi
asetettaisiin siten, että ruotsinkielisiä kursseja varten yhdistyksiä Arbetets
Vänner, Svenska Arbetarföreningen ja Konstitutionella Arbetarföreningen

¹⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 9 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 32 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 33 §. — ⁴⁾ Valt pöytäk. 1 p. jouluk., 28 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 41 §.

kehotettaisiin valitsemaan kukin kaksi johtokunnanjäsentä sekä suomenkielisiä kursseja varten yhdistyksiä Helsingin Kansanopistoseura, Helsingin Työväenyhdistys ja Perustuslaillinen Työväenyhdistys samaten kukin kaksi johtokunnanjäsentä, minkä ohella Valtuusto sanottujen johtokuntain jäseniksi ja puheenjohtajiksi valitsi ruotsinkielisiä kursseja varten filosofian tohtori A. Lilius'en ja suomenkielisiä varten ylim. professori K. Grotenfeltin.

Lisämääräraha
Töölön kansan-
lastentarhalle.

Kasvatuslautakunnan esityksestä päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto myöntää Töölön ruotsinkielisen lastentarhan johtajalle neiti Lydia Wendellille 500 markan suuruisen lisämäärärahan suoritettavaksi Anniskeluosakeyhtiön vuoden 1907 voittovarojen kaupungille tulevasta osuudesta.

Valtioapu
kasvatuslaitok-
sille.

Kirjelmässään joulukuun 28 päivältä 1906 oli Kaupunginvaltuusto K. Senaatilta anonut, että valtioapu kaupungin kansakoulujen ylläpitoon korotettaisiin 241,300 markkaan ynnä myös että valtiolaitos 7,000 markan suuruisella määrärahalla ottaisi osaa kaupungin kasvatuslaitosten ja turvakotien ylläpitoon, ja oli K. Senaatti tämän anomuksen johdosta elokuun 22 päivänä 1907 mainittuihin tarkoituksiin myöntänyt Helsingin kaupungille vuotuisen 248,300 markan suuruisen määrärahan.

Koska kaupungin kansakoululaitoksen menot olivat vuonna 1907 kasvaneet, oli Valtuusto sittemmin kirjelmässä joulukuun 30 päivältä 1907 anonut, että kaupungin kansakoulujen ylläpitoon viimeksi myönnetty valtioapu vuodesta 1908 alkaen korotettaisiin 267,600 markan suuruiseksi vuodessa, minkä ohella myös oli mainittu, että anottu korotus ei tarkoittanut avustusta kaupungin kasvatuslaitoksia ja turvakoteja varten. Myös tähän esitykseen oli K. Senaatti päätöksellä huhtikuun 1 päivältä 1908 suostunut.

Kuitenkin oli Rahatoimikamarin Valtuustolle kirjelmässään lokakuun 29 päivältä ilmoittamalla tavalla kaupunki kuluvan vuoden kolmatta neljänestä varten tilatusta 68,650 markan suuruisesta erästä saanut lääninrahastosta nostaa ainoastaan 63,400 markkaa eli siis 5,250 markkaa vähemmän, kuin kaupungin K. Senaatin yllämainitun päätöksen nojalla huhtikuun 1 päivältä olisi pitänyt saada, ja oli tämän johdosta tehdyn kyselyn kautta saatu tietää, että mainittu lyhennys oli riippunut siitä, että Koulutoimen Ylihallituksella, joka antoi näiden erien maksumääräykset, oli ollut se käsitys, että valtioapu kaupungin kasvatuslaitosten ja turvakotien ylläpitoa varten olisi sisältynyt viimeksi myönnettyyn kaupungin kansakoulujen valtioavustuksen korotukseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 14 §.

Tämän johdosta päätti¹⁾ Valtuusto kokouksessaan marraskuun 3 päivänä tehdä kirjelmässä K. Senaatille ilmoituksen puheenalaisesta asiain-tilasta sekä anoa oikaisua siihen.

Koska jaettaessa kaupungin kansakouluja kahteen tarkastuspiiriin oli jätetty määräämättä, miten opetuksen tarkastus kaupungin kasvatustiloksissa laiminlyötyjä ja huonosti hoidettuja lapsia varten järjestettäisiin, oli Kansakoulujenjohtokunta Kasvatustilokunnan esityksestä ehdottanut, että sanottu tarkastus uskottaisiin ruotsinkielisissä tiloksissa ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajalle ja suomenkielisissä tiloksissa suomenkielisten kansakoulujen tarkastajalle, ynnä myös että Kansakoulujenjohtokunnan tehtäväksi jätettäisiin huolehtia opetuksen valvomisesta Bengtsärin kasvatustiloksessa ja muissa vastaisuudessa mahdollisesti perustettavissa kaksikielisissä puheenalaista laatua olevissa tiloksissa. Tähän esitykseen Valtuusto suostui²⁾.

Työväenasiain lautakunnan esityksestä myönsi³⁾ Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan Helsingin teollisuuskoulun lehtorille insinööri J. Reuterille 750 markan suuruisen matkastipendin antaakseen hänelle tilaisuuden ulkomailla hankkia selvitystä uusimmista kokemuksista alemman ammattiopetuksen järjestämisessä, ollen insinööri Reuter velvollinen opintomatkan suorittamaan antamaan Työväenasiain lautakunnalle kertomuksen siitä.

Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen esityksestä päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää Kansankirjaston hoitajalle filosofian maisteri Uno Thermanille 500 markan suuruisen matkastipendin kirjasto-olojen tutkimista varten Skandinavian maissa, ehdolla että kirjastonhoitaja Thermanin olisi matkan päätyttyä annettava Kansankirjaston Hallitukselle kertomus sanotusta opintomatkasta.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi⁵⁾ Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 8,100 markan suuruisen määrärahan kirjahyllyjen ostoa ja gallerian järjestämistä varten Kansankirjaston ruotsalaiseen osastoon.

Kaupunginvaltuustolle osottamassa kirjelmässään oli Kansankirjaston ja lukusalin Hallitus Valtuustolta anonut Kansankirjaston amanuenssien palkkojen parantamista. Sittenkun Rahatoimikamari laatiessaan budgettiehdotusta oli antanut lausunnon asiasta, lykkäsi Valtuusto sen budgettivaliokuntaan, joka mietinnössään kaupungin meno- ja tulosäännöstä ehdotti:

¹⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 22 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 8 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 33 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 38 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 25 §.

Kaupungin kasvatustilosten tarkastus.

Matkastipendi lehtori J. Reuterille.

Matkastipendi kansankirjastonhoitajalle.

Määräraha uusia kirjahyllyjä varten Kansankirjastoon.

Palkankorotus Kansankirjaston amanuensseille.

että Kansankirjaston ja lukusalin vakinaisten amanuenssien palkkaus otettaisiin budgettiin seuraavalla tavalla:

2 amanuenssia (kirjastossa), palkkaa à	1,900: —	3,800: —	
korotusta 10 vuoden palveluksesta à	380: —	760: —	4,560: —
3 amanuenssia (kirjastossa), palkkaa à		1,900: —	5,700: —
1 amanuenssi (lukusalissa), palkkaa . . .		1,200: —	
korotusta 10 vuoden palveluksesta		240: —	
henkilökohtaista lisäystä		400: —	1,840: —
1 amanuenssi (lukusalissa), palkkaa . . .		1,200: —	
korotusta 5 vuoden palveluksesta . .		120: —	1,320: —
2 amanuenssia (lukusalissa), palkkaa à .		1,200: —	2,400: —
1 amanuenssi (Sörnäsän haaraosastossa), palkkaa			1,200: —
		<u>Yhteensä Smk</u>	<u>17,020: —</u>

Edellä olevan palkanjärjestelyehdotuksen Valtuusto hyväksyi ¹⁾ budgettijärjestelyssä.

Pellavansiemen-
ten liikenne-
maksujen alen-
taminen.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä oli toiminimi Schildt & Hallberg anonut, että liikennemaksu pellavansiemenistä määrättäisiin yhtä suureksi kuin tavallisista jyvälajeista eli 50 penniksi 10 hehtolitralta ja 70 penniksi 1,000 kilolta, ja päätti ²⁾ Valtuusto Liikennekonttorin antaman puoltavan lausunnon mukaisesti suostua tähän anomukseen.

Anomus vapau-
tuksesta tila-
vuokran suorit-
tamisesta.

Kauppias Victor Rydmanin jättämän anomuksen vapautuksesta hänen maksettavakseen asetetun 176 markan tilavuokran suorittamisesta ylimaksu-päivistä kaupungin tavaravajassa Valtuusto jätti ³⁾ huomioon ottamatta.

Tuulaakimaksun
laskeminen.

Sittenkun laki tuulaakimaksun laskemisen perusteesta tammikuun 1 päivästä 1908 vuoden 1910 loppuun ynnä myöskin arm. asetus joulukuun 28 päivästä 1907 sanotun lain soveltamisesta olivat saaneet vahvistuksen, oli K. Senaatti Kaupunginvaltuustolta vaatinut ehdotusta siitä tullimaksun prosenttimäärästä, joka tuulaakina olisi vastaisuudessa kannettava Helsingin kaupungissa, ottamalla kuitenkin huomioon, että mainitussa asetuksessa määrättyä korkeinta prosenttimäärää, 4 ⁰/₁₀, suurempaa ei saisi ehdottaa. Tästä vaaditussa lausunnossa oli Liikennekonttori ollut sitä mieltä että, katsoen kaupungin talouteen ja liikenteen

¹⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 14 §, 20 p. lokak., 25 §, ja 1 p. jouluk., 27 §, Valt. pain. asiak. n:o 54 ja Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 16 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 32 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 33 §.

vaatimuksiin kaupungin olisi pidätettävä itselleen oikeus tarpeen vaatiessa korottaa prosenttiluku vahvistettuun korkeimpaan määrään eli 4 %:iin. Erinäisillä antamassaan lausunnossa ¹⁾ esitetyillä perusteilla ei kuitenkaan Rahatoimikamari ollut voinut yhtyä tähän Liikennekonttorin käsitykseen, vaan oli siihen tullimaksun prosenttimäärään nähden, mikä tuulaakina vastedes olisi Helsingissä kannettava, ehdottanut säilytettäväksi aikaisemmin voimassa olevat määräykset.

Yhtyen Rahatoimikamarin ehdotukseen päätti ²⁾ Valtuusto K. Senaatille ehdottaa, että tuulaakimaksu samoin kuin siihen asti oli ollut laita vahvistettaisiin 2 %:ksi tullimaksusta.

Sittemmin ilmoitti ³⁾ Maistraatti, että K. Senaatti tämän mukaisesti toukokuun 12 päivänä oli nähnyt hyväksi vahvistaa tuulaakimaksun määrän Helsingin kaupungissa tammikuun 1 päivään 1911 2 %:ksi tullimaksusta.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto toukokuun 28 päivänä 1907 oli päät- Liikennemaksu-
jen takaisin-
suoritus.
tänyt lakkauttaa liikennemaksun Helsingistä meritse viedystä paperista ja paperivanukkeesta sekä sanottu päätös Maistraatin toimesta oli toimeenpanoa varten ilmoitettu kaupungin Liikennekonttorille 14 päivänä seuraavaa elokuuta, oli toiminimi Lars Krogius & C:o anonut, että 374 markan 21 pennin suuruinen erä, jonka toiminimi oli suorittanut liikennemaksuna sellaisesta toukokuun 28 päivän jälkeen laivassa viedystä tavarasta, maksettaisiin toiminimelle takaisin. Asian käsittelyssä päätti ⁴⁾ Valtuusto, koska Valtuuston tarkoitus päätöstä tehdessään liikennemaksujen lakkauttamisesta kyseessä olevassa suhteessa ilmeisesti oli ollut, että sanottua helpotusta heti saataisiin nauttia, suostua mainittuun anomukseen.

Erinäisillä Liikennekonttorin esittämillä perusteilla oli Rahatoimi- Hylätty esitys
maksamattoman
makasiinivuok-
ran perimisestä.
kamari ehdottanut, että kaupungin tavaravajan käyttöä varten huhtikuun 5 päivänä 1897 vahvistettuihin järjestyssääntöihin ja taksaan otettaisiin seuraava lisäys:

„7) Tavaraa, josta makasiinivuokra on maksamatta, älköön vietäkö pois, ennenkuin kuitattu lasku suoritetusta vuokrasta esitetään tai tavara-
vajojen katsastusmiehen hyväksymä takuu kaupungille tulevan maksun suorittamisesta on annettu.“

Tämän esityksen Kaupunginvaltuusto hylkäsi ⁵⁾.

¹⁾ Rtk. kirj. n:o 74, helmik. 6 p. — ²⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 16 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 11 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 18 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 23 §.

Koululaivan
vapauttaminen
satama-
maksuista.

Kaupunginvaltuustolle tehdystä anomuksesta ja Satamakonttorin puollosta vapautti¹⁾ Valtuusto Glenard nimisen koululaivan, joka matkalla Skellefteåsta Etelä-Afrikaan tulisi poikkeamaan Helsinkiin, satamaksujen suorittamisesta.

Hylätty esitys
hallitarkastajan-
toimen perusta-
misesta.

Rahatoimikamarille osotetussa kirjelmässä oli v. t. poliisimestari eversti K. E. Berg huomauttanut, että järjestys kaupungin kauppahalleissa, etenkin Rantatorin viereisessä, monessa suhteessa oli epätyytyttävä, sekä tehnyt ehdotuksen siitä, että tehokkaan tarkastuksen ja yhdenmukaisen järjestyksen aikaansaamiseksi kauppahalleihin hallitarkastajantoimi perustettaisiin. Tämän johdosta oli Rahatoimikamari kirjelmässään lokakuun 22 päivältä kannattaen v. t. poliisimestarin ehdotusta esittänyt²⁾, että Valtuusto päättäisi:

perustaa tarkastajantoimen kaupungin kauppahalleja, hedelmänmyyntipaikkoja ja kiintonaisia kauppakojuja varten, laskettuna lähinnä seuraavan vuoden alusta;

määrätä palkkioksi toimesta 2,400 markkaa vuodessa; sekä

hyväksyä Kamarin tekemän ehdotuksen tarkastajan johtosäännöksi.

Asian käsittelyssä päätti³⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta, koska riittäviä syitä sanotun esityksen puolesta sen mielestä ei oltu tuotu esiin, hylätä sen.

Lisätty määräraha
kauppa-
hallin puhtaanapitoa
varten.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto korottaa kaupungin menosääntöön Hietalahdentorin kauppahallin puhtaanapitoa ja lämmittämistä varten otetun määrärahan 900 markaksi.

Vaivaishoitohallituksen
kanslian haara-
osasto.

Vaivaishoitohallitus esitti⁵⁾ Kaupunginvaltuustolle kansliansa haaraosaston perustamista Sörnäsiin sekä vaivaishoitokomisaaarin ottamista siihen. Asiaa Valtuusto ei vuoden kuluessa käsitellyt loppuun.

Vaivaishoitohallituksen
toimitusjohtajan
vaali.

Sittenkun Vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajalle filosofian maisteri Axel Antellille oli sairauden tähden myönnetty virkavapautta toukokuun 1 päivään, josta ajasta alkaen hän oli sanonut itsensä irti toimestaan, ja Vaivaishoitohallituksen kanslian tarkastaja rouva Hildi Creutlein oli määrätty⁶⁾ sillä välin hoitamaan tointa, valittiin⁷⁾ Vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajaksi varapastori J. A. Collan.

Lisämääräraha
vaivaishoitoa
varten.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässään syyskuun 28 päivältä oli Vaivaishoitohallitus ilmoittanut, että useat vuoden menosääntöön vai-

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 41 §, ja 26 p. toukok., 41 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 40. — ³⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 38 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 17 p. jouluk., 12 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiak. n:o 56. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 27 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 44 §.

vaishoitoa varten otetut määrärahat olivat osottautuneet riittämättömiksi niillä tarkoitettujen menojen suorittamiseen, jonka vuoksi Hallitus anoi 15,000 markan suuruista lisämäärärahaa Työ- ja vaivaistaloa varten, 5,000 markkaa Työlaitosta varten, 15,000 markkaa mielisairaalaan varten, 25,000 markkaa suoranaisiksi avustuksiksi henkilöille, jotka ehdottomasti olivat oikeutetut saamaan vaivashoitoa, 7,000 markkaa avustuksiksi puutteen alaisille, jotka eivät ehdottomasti olleet oikeutettuja saamaan vaivashoitoa sekä 3,000 markkaa sairaanhoitokustannusten suorittamiseen eli yhteensä 70,000 markkaa.

Asian käsittelyssä päätti¹⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin puollosta suostua edellä mainittuun esitykseen kokonaisuudessaan, ja suoritettaisiin tarvittavat varat Valtuuston käyttövaroista.

Kirjelmässään marraskuun 30 päivältä oli Puutarhalautakunta, ilmoit-
taen että kaupungin istutusten ylläpitoa varten menosääntöön otettu
75,000 markan suuruinen arviomääräraha oli osottautunut riittämättö-
mäksi, anonut että 23,000 markan suuruinen lisämääräraha asetettaisiin
Lautakunnan käytettäväksi. Esiteltäessä sanottua esitystä päätti²⁾ Kau-
punginvaltuusto suostua siihen, ja olisi tämä määrä osotettava maksetta-
vaksi Valtuuston käyttövaroista.

Lisämääräraha
Puutarhalauta-
kunnalle.

Kaupunginvaltuustolle jättämässään esityksessä oli Muinaismuisto-
lautakunta anonut, että Lautakunnalle myönnetty 800 markan suuruinen
määräraha korotettaisiin vielä 600 markalla, etupäässä jotta voitaisiin
hankkia kuvia niistä kaupungin lähimmässä ympäristössä olevista alueista,
missä katuja parhaillaan tasotettiin ja mihin läheisessä tulevaisuudessa
rakennettaisiin, samoin kuin viertoteiden viereisistä alueista, Töölön alueesta
ja siihen rajoittuvista kaupunginosista ynnä myöskin Brändön saaren osista.

Lisämääräraha
Muinaismuisto-
lautakunnalle.

Tähän anomukseen Valtuusto suostui³⁾.

Tehdyn esityksen johdosta myönsi⁴⁾ Kaupunginvaltuusto Muinais-
muistolautakunnalle 1,000 markan suuruisen vuotuisen määrärahan kol-
meksi vuodeksi eteenpäin sellaisten kaupungin osien kuvaamiseen, jotka
joutuisivat muutosten alaisiksi tai jotka muuten olisivat historiallisessa
suhteessa mielenkiintoisia, ja otettaisiin määräraha menosäännössä huo-
mioon kolmannen pääluokan „Erityiset lautakunnat“ otsakkeen kohdalla.

Määräraha
Muinaismuisto-
lautakunnalle.

Töölön kaupunginosan rakennusjärjestyksen laatimista varten ase-
tetun komitean jäseneksi valittiin⁵⁾ pormestari E. Öhman vainajan sijaan

Jäsenen ja vara-
jäsenen vaali
Töölön kaupun-

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 23 §, ja 3 p. marrask., 25 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. jouluk., 13 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 35 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 25 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 28 §.

ginosan rakennusjärjestystä varten asetettuun komiteaan.

oikeusneuvosmies A. V. Lindberg ja varajäseneksi arkkitehti R. Björnbergin sijaan, joka oli ulkomaan matkoilla, arkkitehti M. Gripenberg.

Budgettivaliokunnan vaali.

Jäseniksi siihen valiokuntaan, jonka tulisi antaa lausunto vuoden 1909 meno- ja tulosääntöehdotuksesta, valittiin ¹⁾ herrat Heimbürger, Tallberg, Engström, Frenckell, Lassenius, Cajander ja Lundqvist.

Työväenasiain lautakunnan sihteerintöimen jälleentäyttämisen.

Sittenkun yhteiskunnallisen toimiston perustamisesta tehty ehdotus, minkä vuoksi avointa Työväenasiain lautakunnan sihteerintöintä siihen asti oli hoitanut sijainen, oli Kaupunginvaltuuston päätöksellä joulukuun 10 päivältä 1907 saanut raueta, päätti ²⁾ Valtuusto jälleen vakinaisesti täyttää mainitun viran, ja valittiin ³⁾ siihen hakuajan umpeen mentyä lakitieteen kandidaatti Einar Bök.

Uusien jäsenten vaali lisättilan hankkimista varten kaupungin virkahuoneistoihin asetettuun komiteaan.

Sen johdosta että sen komitean jäsen, joka oli asetettu laatimaan ehdotusta lisättilan hankkimiseksi erinäisiin kaupungin virkahuoneistoihin, kauppias Julius Tallberg joksikin aikaa eteenpäin oli ulkomaan matkoilla, valittiin ⁴⁾ varajäseneksi sanottuun komiteaan insinööri Gustaf Zitting.

Sittemmin valittiin ⁵⁾ jäseniksi samaan komiteaan oikeuspormestari O. Palmgren ja kunnallispormestari E. Öhman vainajain sijaan oikeusneuvosmiehet Arvid Nyberg ja A. V. Lindberg.

Jäsenen vaali Pitkän sillan uudestirakentamista varten asetettuun toimikuntaan.

Jäseneksi toimikuntaan, joka oli asetettu antamaan lausunto Pitkän sillan uudestirakentamisesta, valitsi ⁶⁾ Kaupunginvaltuusto insinööri Axel Juselius'en professori M. Strukelin sijaan, joka oli ilmoittanut, että hän esiintuodusta syystä olisi jäävi ottamaan osaa toimikunnan töihin.

Jäsenten vaali voittovarojen valiokuntaan.

Jäseniksi valiokuntaan, joka asetettiin laatimaan ehdotusta Helsingin Anniskeluosakeyhtiön vuoden 1907 voittovarojen kaupungille tulevan osuuden jakamisesta, valitsi ⁷⁾ Kaupunginvaltuusto herrat Oskar Heikelin, V. T. Rosenqvistin, M. Pesosen ja J. Alkusen sekä neiti Annie Furuhelmin.

Korvaus erinäisten lautakuntien jäsenille.

Syyskuun 28 päivänä päivätyssä esityksessä olivat herrat Zitting, Lundqvist ja Söderholm ehdottaneet ⁸⁾, että Kaupunginvaltuusto tahtoi ottaa harkittavakseen, antaisiko työmäärän lisäys erinäisissä kaupungin vakinaisissa hallituksissa ja lautakunnissa, joiden jäsenet eivät nauttineet mitään korvausta, aihetta palkkioiden myöntämiseen näille jäsenille niistä kokouksista, joihin he ottavat osaa.

Edellä olevan kysymyksen valmistelun lykkäsi ⁹⁾ Valtuusto niiden henkilöiden muodostamaan valiokuntaan, jotka olivat tehneet siitä aloitteen. Antamassaan mietinnössä ehdotti ¹⁰⁾ valiokunta sittemmin, että erinäisten

¹⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 23 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 40 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 24 p. marrask., 45 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 30 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 47 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 31 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 40 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 29 §. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 28 §. — ¹⁰⁾ Valt. pain. asiak. n:o 50.

nimitettyjen lautakuntien jäsenille myönnettäisiin hyvitystä näiden kokouksiin osanotosta ja että tähän tarvittavat varat olisivat käytettävät tilin-tekovelvollisuudella ja sen vuoksi menosäännössä merkittävät arviomäärärahoiksi.

Asian otti Valtuusto lopullisen käsittelyn alaiseksi kokouksessaan joulukuun 17 päivänä, jolloin Valtuusto asiasta äänestettyään päätti¹⁾ hylätä tehdyn ehdotuksen.

Uuden työ- ja vaivaistalon rakennustoimikunnan esityksestä päätti²⁾ Kaupunginvaltuusto myöntää sanotun toimikunnan jäsenille 20 markan palkkion kokoukselta ynnä puheenjohtajalle ja sihteerille, joka jälkimäinen piti pöytäkirjaa kokouksissa ja hoiti kirjeenvaihtoa, 30 markan palkkion kokoukselta. Tähän tarvittava määrä suoritettaisiin uuden työ- ja vaivaistalon rakentamismäärärahasta.

Palkkio vaivaistalon rakennustoimikunnan jäsenille.

Sittenkun konsulinleski Bertha Paulig kirjelmässään lokakuun 24 päivältä 1907³⁾ oli ilmoittanut, että hän oli Helsingin kaupungille lahjoittanut 50,000 markan suuruisen summan Kaupunginvaltuuston hoidettavaksi nimellä „Gustav Pauligin lahjoitusrahasto“ siten, että sen vuotuinen korko Valtuuston määräyksen mukaisesti annettaisiin matkastipendinä kehittymistä varten liikemiesalalla, oli Valtuusto antanut Rahatoimikamarille toimeksi laatia ehdotuksen rahastosta annettavaa matka-avustusta koskeviksi määräyksiksi. Rahatoimikamarin sittemmin antaman ehdotuksen mukaisesti päätti⁴⁾ Valtuusto:

Määräykset matka-avustusten antamista varten Gustav Pauligin lahjoitusrahastosta.

että kyseessä oleva avustus on ilmoituksella kahdessa pääkaupungin ruotsinkielisessä ja kahdessa sen suomenkielisessä lehdessä joka vuosi syyskuussa julistettava kolmenkymmenen päivän kuluessa Rahatoimikamarilta kirjallisesti haettavaksi;

että hakemusasiakirjoihin on liitettävä täydellinen matkasuunnitelma; että Rahatoimikamarin, hankittuaan Helsingin Kauppavaltuutettujen lausunnon jätetyistä hakupapereista, on Valtuustolle tehtävä esitys asiasta;

että Kaupunginvaltuusto viimeistään joulukuussa valitsee sen henkilön, jonka se katsoo ansiokkaimmaksi nauttimaan tätä avustusta, jota sitä seuraavan vuoden alusta saa aiottuun tarkoitukseensa käyttää ja jota varten kuluneen vuoden korot Rahatoimikonttori kuukausittain maksaa Valtuuston määräämissä erissä;

että opintomatkalle on lähdettävä alkaneen vuoden edellisellä puoliskolla; sekä

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. jouluk., 3 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. jouluk., 14 §. — ³⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 140. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 23 §.

että stipendiaatin on päätetyn opintomatkan jälkeen puolen vuoden kuluessa opintomatkalta palattuaan jätettävä matkakertomus Rahatoimikamarille.

Matkastipendi
Gustav Pauligin
lahjoitusrahastosta.

Rahatoimikamarin esityksestä ja sen ehdottamilla ehdoilla myönsi ¹⁾ Kaupunginvaltuusto Gustav Pauligin lahjoitusrahastosta 3,000 markan suuruisen matkastipendin filosofian maisteri Gustaf Ekbonille.

Neuvosmiehen-
lesken Hilma
Söderströmin
lahjoitus.

Marraskuussa 1907 oli kunnallisneuvosmiehenleski Hilma Söderström erinäisillä ehdoilla Kaupunginvaltuustolle jättänyt ²⁾ 8,793 markan 1 pennin suuruisen summan vastaisen ukkokodin hyväksi Helsingissä. Sittenkun Rahatoimikamari kirjelmässään tammikuun 30 päivältä oli esittänyt siltä vaaditun ehdotuksen sanotun lahjoituksen hoidosta, päätti ³⁾ Valtuusto sen mukaisesti, että määrää toistaiseksi hoidettaiiin erityisenä „Neuvosmiehenleski Hilma Söderströmin lahjoitus“ nimisenä rahastona toisten otsakkeeseen „Helsingin ukkokotia varten lahjoitetut rahastot“ otettujen lahjoitusten yhteydessä. Sen ohella antoi Valtuusto Rahatoimikamarille tehtäväksi Helsingin ukkokodin valmistumisen jälkeen antaa Valtuustolle ehdotuksen tarkemmiksi määräyksiksi kyseessä olevain lahjoitusvarain luovuttamisesta sille.

O. Öhrnbergin
testamentti.

Testamentissaan heinäkuun 16 päivältä 1907 oli rautatienkontrollööri Oskar Öhrnberg vainaja määrännyt, että kaikki se omaisuus, minkä hän kuollessaan jättäisi jälkeensä, olisi erinäisillä ehdoilla joutuva Helsingin kaupungille käytettäväksi vastaisen aviottomain lasten kodin hyväksi, mutta kuolinpesän melkoisen velan vuoksi Kaupunginvaltuusto ei ollut katsonut ⁴⁾ kaupungin edun mukaiseksi vastaanottaa mainittua lahjoitusta. Sittemmin oli kuitenkin testamentintekijän leski rouva Eva Lovisa Öhrnberg Valtuustolle osotetussa kirjelmässä ilmoittanut, että hän olisi suostuvainen, jos Helsingin kaupunki valvoisi testamenttia, kaupungille käteisesti jättämään summan, joka Rahatoimikamarin toimittaman arvioimisen mukaan vastasi puolta pesän säästöstä, eli 7,914 markkaa 51 penniä, minkä ohella leskirouva Öhrnberg ilmoittautui tahtovansa vapauttaa kaupungin kaikesta kuolinpesän velkavastuusta, ehdolla että irtain ja kiinteä jälkeenjäänyt omaisuus myönnettäisiin hänelle kuuluvaksi. Tämän johdosta ja Rahatoimikamarin esityksestä päätti ⁵⁾ Valtuusto:

vastaanottaa leskirouva Öhrnbergin mainitsemilla ehdoilla rautatienkontrollööri Oskar Öhrnbergin sanotun testamentin sekä siinä tarkoituksessa antaa Rahatoimikamarille toimeksi kaupungin puolesta valvoa sitä;

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 18 §. — ²⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 141. — ³⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 13 §. — ⁴⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 142. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 2 §.

että kaupungille maksettavan pääomamäärän korko testamentintekijän määräysten mukaisesti vuosittain suoritettaisiin testamentintekijän sisarelle, huvilanomistajanvaimolle Natalia Häggille hänen jällellä olevana elinaikanaan; sekä

antaa Rahatoimikamarille tehtäväksi vastedes laatia ehdotuksen määräyksiksi lahjoituksen nimittämisestä ja hoidosta.

Sittenkun kauppias K. H. Renlundin kuolinpesän selvittäjät, kauppa-
neuvos Hj. Schildt ja kauppias Mauritz Hallberg kirjelmässä maaliskuun 18 päivästä olivat Rahatoimikamarille lähittäneet oikeaksi todistetun lyhennysotteen kauppias Renlundin toukokuun 2 päivänä 1905 tehdystä testamentista, jolla tämä m. m. Helsingin kaupungille oli testamentannut 150,000 markkaa lisätäkseen aikaisemmin lahjoittamaansa rahastoa stipendejä varten päästötodistuksen saaneille kansakoulunoppilaille, jotka haluavat edelleen valmistautua käytännöllistä ammattia tai muuta höydyllistä yhteiskunnallista toimintaa varten, ynnä lisäksi 50,000 markkaa rahatoimilaitoksen hoidettavan rahaston muodostamiseksi, jonka korkovarot käytettäisiin palkinnoiksi ja stipendeiksi sekä matka-avustuksiksi Helsingin käsityöpajoissa ja tehtaissa palveleville oppilaille ja nuorille työntekijöille kehoitukseksi heille käymään käsityökouluissa tai muissa heille järjestetyissä oppilaitoksissa, päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto kiitollisuudella vastaanottaa sanotussa testamentissa Helsingin kaupungin hyväksi tehdyt lahjoitukset, minkä ohella Valtuusto antoi Rahatoimikamarille toimeksi sekä pitää huolta testamentin asianmukaisesta valvomisesta että Valtuustolle jättää ehdotuksen tarkemmiksi määräyksiksi jälkimäisen rahaston käyttämisestä.

Kirjelmässä huhtikuun 11 päivästä oli Maistraatti Kaupunginvaltuustolle lähittänyt tehtailija Richard Heimbergerin laatiman lahjoituskirjan, jolla tämä lahjoitti kaupungille 40,000 markan suuruisen määrän pysyvään rahastona hoidettavaksi nimellä „Richard Heimbergerin palkintorahasto“, ja jonka vuotuinen korko siitä vähennettynä kymmenesosa, joka olisi pääomaan lisättävä, erinäisillä lahjoittajan määräämillä ehdoilla jaettaisiin palkintoina oppilaille Helsingin alemmissa käsiammattilaiskouluissa.

Kiitollisuudella vastaanottaen tehdyn lahjoituksen päätti ²⁾ Valtuusto antaa Rahatoimikamarille tehtäväksi pitää huolta sen hoitamisesta lahjoituskirjassa olevain määräysten mukaisesti ja kehottaa Alempain käsiammattilaiskoulujen johtokuntaa Valtuustolle jättämään ehdotuksen tarkemmiksi määräyksiksi lahjoituskirjassa mainittujen palkintojen jakamisesta.

K. H. Renlundin
testamentti.

Richard Heim-
bergerin lah-
joitus.

¹⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 37 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 2 §.

E. J. Willstedtin
testamentti.

Kirjelmän ohella elokuun 6 päivältä oli tohtorinleski Emma Grefberg Kaupunginvaltuustolle lähettänyt jäljennöksen isävainajansa kauppias Erik Johan Willstedtin syyskuun 7 päivänä 1896 laatimasta testamentista, jossa kauppias Willstedt oli velvoittanut tyttärensä hänen kuolemansa jälkeen m. m.:

„1) antamaan rahastoksi tulevaa ukkokotilaitosta varten tässä Helsingin kaupungissa, jonka laitoksen tarkoituksena on valmistaa tyyni ja rauhaisa koti yksinäisille, ijäkkäille, voimattomille, tästä kaupungista kotoisin oleville henkilöille, etupäässä sellaisille, jotka ovat kuuluneet tai kuuluvat täkäläiseen kauppiaskuntaan, satatuhatta (100,000) Suomen markkaa, jotka jätetään täkäläiselle Kaupunginvaltuustolle, jonka on hoidettava ja pidettävä summa korkoa kasvamassa, kunnes joko koron vuotuisella lisäämisellä pääomaan tai yhdistämällä muihin samaa tarkoitusta varten mahdollisesti annettuihin avustuksiin ja varoihin, niin suuri pääoma on saatu, että sillä voidaan saada aikaan mainittu laitos, jolle kysymykselle minä pyydän mainittua Kaupunginvaltuustoa väsymättä omistamaan huomiotaan ja harrastustaan, samalla kun myöskin jätän Kaupunginvaltuuston asiaksi antaa laitoksen järjestämisestä, siihen ottamisen ehdoista ja muista säädöksistä, joita pidetään tarpeellisina, lähempiä määräyksiä ja ohjeita; kuitenkin on toivomukseni, että laitoksen olemassaolon ja hallinnon turvaamiseksi laitos on oleva Kaupunginvaltuuston tarkastuksen ja hoidon alaisena, vaikkakin erityinen hallitus laitosta varten pidettäisiin tarpeellisena, johon hallitukseen siinä tapauksessa tulee kuulua yksi kaupunginvaltuusmiehistä tai joku toinen niiden valitsema henkilö.

2) suorittamaan niin sanotulle „Sokeainkodille“ tässä kaupungissa, joka tätä nykyä on Eläintarhanhuvilassa n:o 7, viisituhatta (5,000) markkaa.“

Valtuusto päätti¹⁾ kiitollisuudella vastaanottaa kyseessä olevan lahjoituksen ja antaa Rahatoimikamarille tehtäväksi valvoa testamenttia sekä aikanaan laatia ja Valtuustolle jättää ehdotuksen tarkemmiksi määräyksiksi varojen hoidosta testamentissa olevien ohjeiden mukaisesti.

W. J. E. West-
zynthius'en tes-
tamentti.

Kirjelmässä heinäkuun 18 päivältä oli Ruotsin pääkonsuli Helsingissä ilmoittanut, että entinen Ruotsin ja Norjan konsuli Barcelonassa W. J. E. Westzynthius, joka oli kuollut maaliskuun 19 päivänä 1883, oli syyskuun 15 päivänä 1881 laaditussa testamentissa määrännyt Ruotsin hallitukselle erinäisiä varoja sillä ehdolla muun muassa, että Helsingin kaupungille maksettaisiin 10,000 frangin suuruinen legaatti asianomaisen viranomaisen

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 29 §.

käytettäväksi kaupungin köyhien hädän lieventämiseksi uskontunnustukseen katsomatta ja ollen sanottu viranomaisen oikeutettu ryhtymään toimenpiteisiin, mitkä se saattoi katsoa soveliaiksi. Sittenkun viimeinkin paikalliset esteet testamentin täytäntöönpanolle olivat poistettut, olisi sanottu legaatti, siitä vähennettynä perintöveroa 9 0/0, mutta siihen lisäämällä 5 0/0:n korko testamentintekijän kuolinpäivästä maaliskuun 19 päivästä 1883 heinäkuun 17 päivään 1908, tehden yhteensä Suomen rahassa laskettuna 20,667 markkaa 1 penniä, Kun. Ruotsin Pääkonsulinvirastossa Helsingissä nostettavana kuittia vastaan, jonka tulisi sisältää myös selitys siitä, että kaupunki tyytyi tähän määrään täytenä maksuna ja että sillä ei ollut enempiä vaatimuksia sanotun testamentin perustuksella esitettävänä.

Asian esittelyssä päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto vastaanottaa sanotun lahjoituksen ja kirjelmässä Kun. Ruotsin Pääkonsulinvirastolle lausua kiitollisuutensa Ruotsin hallituksen toimista lahjoitukseen nähden samalla selittäen, että kaupunki kaikin puolin oli tyytyväinen testamenttiin ja sen täytäntöönpanoon, minkä ohella Rahatoimikamarille annettiin toimeksi varat nostaa ja kuitata, sekä kehottaa Vaivaishoitohallitusta laatimaan ja Valtuustolle jättämään ehdotuksen määräyksiksi lahjoituksen käyttämisestä testamentissa olevien ohjeiden mukaisesti.

Vaivaishoitohallituksen sitten kirjelmässä marraskuun 2 päivältä annettua ehdotuksen asiasta päätti ²⁾ Valtuusto pääasiassa sen kanssa yhtäpitävästi, että lahjoitetut varat hoidettaisiin nimellä „W. J. E. Westzynthius'en rahasto“ ja että rahaston vuotuisista korkovaroista korkeintaan 300 markan suuruinen erä on annettava avustuksena sellaisille Helsingin kaupungista kotoisin oleville henkilöille, jotka sairastettuaan tarvitsevat tavalla tai toisella vahvistaa terveyttensä, mutta joilta puuttuu siihen varoja, ynnä että loput, siihen luettuna mitä mainitusta 300 markan summasta vuoden kuluessa mahdollisesti ei ole käytetty, annetaan jouluksi varattomille henkilöille, joilla on kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa ja jotka ovat luettavat „pauvres honteux'n“ joukkoon.

Kirjelmässä syyskuun 22 päivältä oli kansakoulunopettajatar Josefina Carlborg testamentin toimeenpanijana ilmoittanut, että neiti Mimmi Kroijerus, joka 13 päivänä edellistä elokuuta oli kuollut, testamentilla heinäkuun 11 päivältä 1908 erällä ehdoilla oli määrännyt maksettavaksi kansakouluille Helsingin pohjoisessa ruotsalaisessa ja pohjoisessa suomalaisessa seurakunnassa 40,000 Suomen markan suuruisen mää-

Mimmi Kroijerus'en testamentti.

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 30 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 22 §.

rän, ollen se osa sanottua testamenttia, jossa kyseessä oleva määräys oli, sisällöltään seuraava:

«Helsingin kunnan ruotsin- ja suomenkielisille kansakouluille pohjoisessa ruotsalaisessa ja pohjoisessa suomalaisessa evankelis-luterilaisessa seurakunnassa testamenttaan minä neljäkymmentätuhatta (40,000) Suomen markkaa nimellä «Hjalmar ja Mimmi Kroijerus'en lahjoitusrahasto» hoidettavaksi siten, että vuotuinen korko, siitä vähennettynä alempana mainittu erä, käytetään avustukseksi ravintona, vaatetusapuna y. m. köyhille evankelis-luterilaista uskontunnustusta oleville oppilaille mainittujen seurakuntain kansakouluissa, sekä ylempissä että alemmissä, jolloin toinen puoli koroista on jaettava ruotsinkielisten kansakoulujen oppilaille ja toinen puoli suomenkielisten koulujen oppilaille. Mainitusta korosta on kuitenkin ensinnä vähennettävä se erä, joka menee vuotuisen veli-vainajani, matkapostiekspediööri Hjalmar Kroijerus'en ja minun hautani hoitoon Helsingin uudella evankelis-luterilaisella hautausmaalla. Veljeni hautapatsaaseen on kaiverrettava minun nimeni, arvoni sekä syntymä- ja kuolinvuoteni ja -päiväni. Mainitun rahaston pääomamäärää ei saa vähentää.»

Puheenalaisen asian käsittelyssä päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto vastaanottaa sanotun lahjoituksen ja antaa Rahatoimikamarille tehtäväksi valvoa testamenttia sekä samalla kehottaa Kansakoulujenjohtokuntaa laatimaan ja Valtuustolle antamaan ehdotuksen tarkemmiksi määräyksiksi lahjoituksen käytöstä testamentin ohjeiden mukaisesti.

Kansakoulujenjohtokunnan suorittama tämän tehtävän päätti ²⁾ Valtuusto pääasiassa yhtäpitävästi sen ehdotuksen kanssa, että käytettävänä oleva korko lahjoitusrahastosta, jota nimitettäisiin „Hjalmar ja Mimmi Kroijerus'en lahjoitusrahasto“, testamentin ohjeiden mukaisesti etupäässä on, siitä vähennettynä kustannus testamenttaajattaren ja hänen veljensä hautojen hoidosta, Kansakoulujenjohtokunnan toimesta käytettävä ruoka- ja vaatetusapuna köyhille pohjoisen ruotsalaisen ja pohjoisen suomalaisen seurakuntien kansakoulujen oppilaille siten, että yhtä suuri määrä on tuleva oppilaiden osaksi kummassakin kieliryhmässä, sekä että jos tällöin syntyy ylijäämää on se käytettävä tilaisuuden hankkimiseen mainittujen kansakoulujen köyhille oppilaille maalla oleskelemiseen kesäkuukausina, yllä määrättyllä tavalla jaettuna oppilaiden kesken ruotsalaisissa ja suomalaisissa kouluissa.

Pauligin lahjoitus ja Bertha-Marian koti.

Kirjelmässään lokakuun 1 päivästä oli Rahatoimikamari muistuttanut siitä, että puoliset Gustav ja Bertha Paulig kirjelmässä maaliskuun 15 päivästä 1906 olivat esittäneet, että se 20,000 markan suuruinen lahjoitus, jonka he lahjoituskirjalla joulukuun 8 päivästä 1901 olivat antaneet

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 8 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 7 §.

Helsingin kaupungille koulutalon rakentamiseksi Töölön kansanlastentarhalle, kasvaneine korkoineen jätettäisiin „Bertha-Marian koti“ nimiselle yhdistykselle kyseessä olevaa tarkoitusta varten, ynnä myöskin että Kaupunginvaltuustolle oli samaan aikaan jätetty anomus siitä, että mainitulle yhdistykselle maksuttomasti luovutettaisiin sopiva tonttipaikka kyseessä olevaa kansanlastentarhaa varten. Tämän johdosta oli Rahatoimikamari, johon asia oli lausunnon antamista varten lykätty, kirjelmässään joulukuun 13 päivältä 1906 Valtuustolle jättänyt esityksen, jonka Valtuusto kuitenkin erinäisistä syistä kokouksessaan joulukuun 18 päivänä 1906 oli palauttanut Kamariin. Sittenkun kuitenkin yhdistys Bertha-Marian koti Valtuustolle osotetussa kirjelmässä oli tehnyt uudistetun esityksen samassa tarkoituksessa kuin puoliset Paulig ja vieläkin määritellyt toivomuksensa tonttiin nähden Töölön kansanlastentarhalle, päätti ¹⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin esityksestä:

luovuttaa Bertha-Marian koti nimiselle yhdistykselle Paulig puolisoiden Töölön kansanlastentarhaa varten antaman lahjoituksen kasvaneine korkoineen, tehden silloin yhteensä noin 30,000 markkaa;

myydä sanotulle yhdistykselle 29,484 markan hinnasta kaupungille kuuluvan asuintontin n:o 47 korttelissa n:o 486 XIV kaupunginosaa oman talon rakentamista varten Töölön kansanlastentarhalle;

antaa kauppahinnan ensimmäistä kiinnitystä vastaan laitokseen olla korottomana maksamatta, niin kauan kuin tontilla ylläpidetään tarkoitustaan vastaavaa ruotsalaista kansanlastentarhaa, mutta että jos tätä ehtoa ei täytetä, sanottu velka olisi kaupungille maksettava; sekä

valuuttaa Rahatoimikamarin myöntämään mainitun kiinnityksen jätettäväksi siirron mahdollisesti otettavan 20,000 markkaan nousevan rakennuslainan eduksi.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan helmikuun 22 päivänä 1905 oli päättänyt, että ne Johan Gustaf Wilckmanin rahaston korot, jotka testamenttikirjan mukaan olisi annettava köyhille lapsille Sörnäsinsä kansakoulussa, annettaisiin Vallilan kansakoulun oppilaille, oli Kansakoulujenjohtokunta kirjelmässään lokakuun 28 päivältä esittänyt, että koska sanottu päätös oli tehty aikana, jolloin Vallilan kansakoulussa oli käynyt sekä ruotsin- että suomenkielisiä oppilaita, mutta kaupungin kansakoulujen tarkastuksen jaon vuoksi suuri määrä ruotsalaisia luokkia oli lukuvuoden alussa siirretty mainitusta koulusta kansakouluun Kallion Neljännellä linjalla

J.G. Wilckmanin
testamentti-
rahasto.

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 6 §.

ja kansakouluun Nikolainkadun 18:ssä sekä jälellä olevat ruotsalaiset luokat tultaisiin siirtämään Toukolan rakenteella olevaan kansakoulutaloon, kyseessä olevat korot saataisiin, kunnes Kansakoulujenjohtokunta katsoisi olevan syytä ehdottaa toista menettelytapaa, jakaa oppilaille Vallilan ja Toukolan kansakouluissa sekä niillä ruotsalaisilla luokilla, jotka Vallilan kansakoulusta oli siirretty kansakouluihin Neljännellä linjalla ja Nikolainkadun varrella.

Esiteltäessä tätä asiaa päätti¹⁾ Valtuusto suostua Kansakoulujenjohtokunnan esitykseen.

Määräraha kalustoa varten kunnan työväenasuntoihin.

Kunnan työväenasuntojen hallintolautakunnan esityksestä myönsi²⁾ Kaupunginvaltuusto huonekalujen hankkimista varten naimattomien työmiesten asuintaloon kunnan työväenasuntorakennuksessa Hietaniemenkadun varrella 5,750 markan suuruisen määrärahan, joka tileissä otettaisiin huomioon lisänä aikaisemmin lainavaroista myönnettyyn määrärahaan sanottujen asuntojen rakentamista varten.

Avustus Valkonauha-yhdistyksen turvakodille lapsia varten.

Kaupunginvaltuustolle³⁾ osottamassaan kirjelmässä oli Valkonauha-yhdistys anonut 20,000 markan suuruisia määrärahaa ylläpitääkseen vuonna 1908 kahta kerätyillä varoilla tammikuussa 1907 perustamaansa turvakotia kodittomille tai siveellisesti turmeltuneista kodeista oleville lapsille, toista pojille, toista tytöille, ja oli yhdistys vaihtoehtoisesti ilmoittanut olevansa halukas, jos Valtuusto katsoisi edullisemmaksi ottaa kodit kunnan huostaan, erinäisillä ehdoilla luovuttamaan nämä kalustoineen Helsingin kaupungille.

Sittenkun Kasvatuslautakunta vaaditussa lausunnossa oli mitä parhaimmin arvostellut kyseessä olevain turvakotien toimintaa ja puoltanut avustuksen antamista tähän tarkoitukseen, päätti⁴⁾ Valtuusto myöntää Valkonauha-yhdistykselle 10,000 markan suuruisen avustuksen etukäteen suoritettavaksi kaupunginkassasta sekä aikanaan korvattavaksi Helsingin Anniskeluosakeyhtiön vuoden 1907 voittovarojen kaupungille tulevasta osuudesta, ja lykättiin asia sen vuoksi siihen valiokuntaan, joka asetettaisiin laatimaan ehdotusta sanottujen voittovarojen jakamiseksi, jonka harkittavaksi niinikään jätettiin, voitaisiinko mahdollisesti suurempi avustus yhdistykselle myöntää sanotuista varoista.

Kysymys prostituutierattujen naisten avustamisesta.

Kirjelmässään joulukuun 27 päivältä 1907 oli Valkonauha-yhdistys, huomaattaen välttämättömyydestä ohjesääntöisen prostitutsionin lakattua valmistaa ammattihaureudella itseänsä aikaisemmin elättäneille naisille

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 24 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 55 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 37 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 29 §.

tilaisuutta esimerkiksi käytännöllisesti järjestetyllä opetuksella totuttautua säännölliseen työhön, anonut, että Kaupunginvaltuusto tahtois kysymyksen tarkempaa selvittelyä varten asettaa komitean ja tarkoitusta varten myöntää tarvittavat varat.

Sittenkun Terveystoimikunta vaaditussa lausunnossa oli huomauttanut, että se jo aikaisemmin oli asettanut komitean järjestämään toimintaa vastaperustetussa Terveystoimistossa, jonka tehtäviin sen johtosäännön mukaisesti myös Valkonauha-yhdistyksen huomauttamiin toimenpiteisiin ryhtyminen kuului, ja tämän perustuksella vastustanut yhdistyksen anomusta, jätti Valtuusto tämän huomioon ottamatta ¹⁾.

Sittenkun hovineuvos Emil Juselius kirjelmässään Kaupunginvaltuustolle oli ilmoittanut, että myymällä valmisteita lakanneesta Naisten työkodista Sörnäsissä, joka kaupungilta oli aikoinaan saanut avustusta, oli saatu kokoon noin 950 markkaa, ja asettanut sanotun summan Valtuuston käytettäväksi, päätti ²⁾ Valtuusto Vaivahoitohallituksen ehdotuksesta jättää summan Ijäkkäiden naisten työkodille Kalliossa, joka oli perustettu samassa tarkoituksessa kuin äsken mainittu laitos, käytettäväksi kodin toiminnan avustuksena.

Sörnäsissä olevalta Naisten työkodilta jääneiden varain käyttö.

Kaupunginvaltuustolle jättämässään kirjelmässä oli Helsingin Kaupunginlähetyksen johtokunta anonut saada nauttia 3,000 markan avustusta ylläpitääkseen vuonna 1909 Kaupunginlähetyksen työlaitosta miehiä varten sekä 5,000 markan avustusta ylläpitääkseen samanlaista laitosta naisia varten ynnä vielä 3,000 markan avustusta Kaupunginlähetyksen ylläpitämää kotia varten työtä hakeville palvelijattarille.

Avustus Kaupunginlähetyksen työkodeille.

Asian esittelyssä päätti ³⁾ Valtuusto, hyläten viimeksi mainitun anomuksen, myöntää Kaupunginlähetykselle yhteensä 8,000 markan suuruisen avustuksen, josta 3,000 markkaa miesten työlaitosta varten ja 5,000 markkaa naisten työlaitosta varten, ja merkittäisiin nämä määrärahat seuraavan vuoden menosääntöön pääluokan „Sekalaiset menot“ kohdalle. Tämän ohella velvoitettiin Kaupunginlähetyksen myönnettyistä avustuksista tekemään tili Vaivahoitohallitukselle.

Kokouksessaan tammikuun 14 päivänä myönsi ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto yhdistykselle „Puita köyhille“ 10,000 markan suuruisen avustuksen käytettäväksi puiden hankkimiseen kaupungin köyhimmälle väestölle, joka vallitsevan tavattoman kovan pakkasen ja korkeiden halkohintojen takia

Avustus yhdistykselle „Puita köyhille“.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 27 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 34 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 23 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 1 §.

oli erittäin hädänalaisessa tilassa. Avustus maksettaisiin etukäteen kaupunginkassasta, mutta suoritettaisiin aikanaan Helsingin Anniskeluosakeyhtiön vuoden 1907 voittovarojen kaupungille tulevasta osuudesta.

Kunnollisen palvelusväen palkitseminen.

Sen valiokunnan ehdotuksesta, jonka Kaupunginvaltuusto oli asettanut jakamaan vuodelta 1907 niitä avustuksia, jotka Valtuuston päätöksen mukaan lokakuun 26 päivältä 1886 vuosittain ovat jaettavat rahastosta kunnollisen palvelusväen palkitsemiseksi, myönsi ¹⁾ Valtuusto 50 hakijasta seuraaville henkilöille kullekin viidenkymmenen markan suuruisen avustuksen, nimittäin: palvelijattaret Alexandra Barbara Ahlstedt, Maria Lovisa Boström, Maria Helena Henrikintytär, Helena Stina Jäderberg, Fredrika Josefina Knappsberg, Ida Maria Lilja, Kristina Lyytikäinen, Hilma Katarina Perälä, Emilia Lovisa Sjölund, Brita Jakobintytär Solfvin, Augusta Fredrika Strandroos ja Amanda Wilén; ja olisi Rahatoimikonttorin toimesta mainitun rahaston käytettävissä olevista varoista sanottu määrä säästöpankkikirjalle pantava säästöön kullekin mainituista henkilöistä, jotka Rahatoimikonttorista saisivat periä säästöpankkikirjansa ynnä jättämänsä todistukset, minkä ohella olisi vastedes kyseessä olevain palkintojen jakoa koskevissa sanomalehti-ilmoituksissa toivottavana mainittava, että hakijat esittäisivät todistukset myös aikaisemmasta palveluksestaan sekä siitäkin, onko hakijoilla palveluspaikkansa Helsingin kaupungissa.

Määräraha osuuskunnalle Skärgårdsfiskarens andelslag.

Rahatoimikamarin kirjelmässään maaliskuun 19 päivältä tekemästä ehdotuksesta päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto myöntää Skärgårdsfiskarens andelslag m. b. t. osuuskunnalle satunnaisen 2,000 markan suuruisen avustuksen suoritettavaksi Valtuuston käyttövaroista.

Anniskeluosakeyhtiön vuoden 1907 voittovarojen jako.

Kaupungille tulevana osuutena Anniskeluosakeyhtiön vuoden 1907 voittovaroista oli kaupunginkassaan suoritettu 452,007 markkaa 93 penniä. Tästä määrästä oli Kaupunginvaltuusto jo aikaisemmin kaupunginkassasta etukäteen maksettavaksi myöntänyt: Wallgrenin suihkukaivoa varten 55,000 markkaa, Kansanopistoseuralle sen toimintaa varten 1,500 markkaa, Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle Korkeasaaren ja Seurasaaressa laitteiden kunnossapitoa varten 50,000 markkaa, yhdistykselle „Puita köyhille“ 10,000 markkaa, Valkonauha-yhdistykselle sen lastenkotia varten 10,000 markkaa sekä neiti Lydia Wendellille lisämäärärahana Töölön ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten 500 markkaa eli yhteensä 127,000 markkaa. Jaettavana oli siis jälellä 325,007 markkaa 93 penniä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 32 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 38 §.

Pääasiassa yhtäpitävästi Kaupunginvaltuuston kokouksessaan maaliskuun 24 päivänä asian valmistelua varten asettaman valiokunnan ehdotuksen ¹⁾ kanssa myönsi ²⁾ Valtuusto:

1) neideille Betty Alanderille ja Hanna Rothmanille 23,000 markkaa heidän Sörnäsissä olevan kansanlastentarhansa ja iltapäivälastentarhansa voimassapitoon lukuvuonna 1908—09;

2) neideille Bertha Bäckmanille ja Lilli Winterille 8,500 markkaa heidän Kalliossa olevaa kansanlastentarhaansa varten samaksi ajaksi;

3) neiti Ester Flomanille 8,500 markkaa Eerikinkadun kansanlastentarhan voimassapitoon samana aikana;

4) neiti Annie Rundströmille 9,000 markkaa hänen Perämiehenkadun varrella olevaa lastentarhaansa varten samaksi ajaksi;

5) neiti Lydia Wendellille 7,500 markkaa Töölön kansanlastentarhaa varten samaksi ajaksi;

6) neiti Therèse Wuorenheimolle 13,500 markkaa Hermannissa olevan suomenkielisen kansanlastentarhan ja iltapäivälastentarhan voimassapitoon samana aikana;

7) neideille Mildrid Brotherus'elle ja Maria Åbergille 8,500 markkaa Hermannin ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten samaksi ajaksi;

8) samoille 1,500 markkaa iltapäivälastentarhan kannattamiseksi samana aikana;

9) neiti Mary Teschelle 7,500 markkaa Sörnäsin suomenkielistä kansanlastentarhaa varten samaksi ajaksi;

10) neiti Agnes Nordmanille 9,000 markkaa kuudennessa kaupunginosassa olevaa ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten samaksi ajaksi;

11) Fredrikserin kansanlastentarahalle 1,500 markkaa apurahaa samaksi ajaksi;

12) neiti Anna Keittilälle 7,500 markkaa Töölön suomenkielisen kansanlastentarhan voimassapitoon samana aikana;

13) neiti Karin Eklundille 7,500 markkaa Toukolan ruotsin- ja suomenkielisen kansanlastentarhan voimassapitoon samana aikana;

14) neiti Maria Liljeströmille 9,000 markkaa Eerikinkadun varrella olevaa uutta ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten samaksi ajaksi;

15) neiti Lina Hellgrenille 8,000 markkaa hänen Kivenhakkaajankadun varrella olevaa kansanlastentarhaansa varten samaksi ajaksi;

16) neiti Bertha Hannénille 1,000 markkaa lasten työkouluun voimassapitoon samana aikana;

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 17. — ²⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 24 §.

- 17) neideille Elsa Olinille, Louise Stoltzenbergille ja Lydia Wendellille 500 markkaa Töölön lastentyötuvan tarveaineisiin y. m.;
- 18) rouva G. Zilliacus'elle y. m. 1,000 markkaa poikaklubin voimassapitoon lukuvuonna 1907—08;
- 19) Kaupunginlähetykselle 3,000 markkaa työnjohtajan palkkaamiseksi ja kesäasuntojen hankkimiseksi lapsille y. m.;
- 20) Sörnäsins Arbetets Vänner yhdistykselle 1,500 markkaa kesätyöskentelyn hankkimiseksi lapsille sekä yhdistyksen ompeluseuralle;
- 21) Sanotun yhdistyksen läntiselle haaraosastolle 2,000 markkaa kesätyöskentelyn hankkimiseksi lapsille;
- 22) Samalle 500 markkaa sen yleisen toiminnan edistämiseksi;
- 23) Arbetets Vänner yhdistykselle (emäyhdistykselle) 2,500 markkaa sen yleisen toiminnan edistämiseksi sekä kesätyöskentelyn hankkimiseksi lapsille;
- 24) Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle 14,000 markkaa oppilaiden kesäsiirtoloihin;
- 25) Kansakoulujenjohtokunnalle 600 markkaa veistokurssien toimeenpanemiseksi seuraavana kesänä kansakoululapsille;
- 26) Yhdistykselle lastenhoidon edistämiseksi 12,000 markkaa sen yleisiin tarkoituksiin;
- 27) Samalle yhdistykselle 2,000 markkaa Pippingsköldin turvakotia varten;
- 28) Maitopisara-yhdistykselle 4,000 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;
- 29) Rouvasväenyhdistykselle 2,500 markkaa sen lastenkotia varten;
- 30) Risatautisten lasten parantolayhdistykselle 1,500 markkaa Högsandin parantolaa varten, sillä ehdolla että vähintään 6 vapaasijaa annettaisiin Helsingin kaupungista oleville lapsille, jotka Vaivaishoitohallitus ehdottaisi;
- 31) Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle 10,000 markkaa kahden kesäkodin ylläpitämiseksi noin 50 tuberkelitautiselle kansakoulunoppilaille ja noin 25 oppilaan sijoittamiseksi Högsandin parantolaan;
- 32) Köyhäin lasten työkotien toimikunnalle 11,000 markkaa;
- 33) Yhdistykselle Ruokaa Helsingin köyhille kansakoulunoppilaille 15,000 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;
- 34) Ijäkkäiden naisten työkodin johtokunnalle 4,000 markkaa laitoksen toiminnan kannattamiseksi;

35) Naisasialiitto Unionille 1,000 markkaa työn jakamiseksi naisille;
36) Yhdistykselle hyväntekeväisyyden järjestämiseksi 6,000 markkaa työn jakamiseksi naiduille naisille ja 1,500 markkaa yhdistyksen keskus-toimiston voimassapitoon;

37) Naisasialiitto Unionille ja Martha-yhdistykselle yhteisesti 1,000 markkaa ruuanlaittokurssien toimeenpanemiseksi työväenluokan naisille;

38) Martha-yhdistyksen asiamieskomitealle 500 markkaa työväenluokan naisten ompelukurssseja varten;

39) Palvelijatarren ja työläisnaisten virkistyskodille eli n. s. Vilhelminakodille 1,000 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;

40) Suomen Naisyhdistykselle 2,000 markkaa kesäsiirtoloita varten työläisnaisille;

41) Sanotun yhdistyksen alkeiskurssikomitealle 1,000 markkaa;

42) Helsingin Palvelijataryhdistykselle 3,000 markkaa sen palvelijatar-kotia varten;

43) Tehtaalaisnaisten kodille 1,000 markkaa;

44) Lepokoti-yhdistykselle 3,000 markkaa, ehdolla että kesäkuu-kausina varattaisiin kolme vapaasijaa kaupungin palveluksessa oleville naisille;

45) Toipumiskoti-yhdistykselle 6,500 markkaa, ehdolla että annettaisiin kymmenen vapaasijaa kaupungin sairaaloista päässeille potilaille;

46) Helsingin Kuuromykkäyhdistykselle 1,000 markkaa lastentarha-kurssien toimeenpanemiseksi alaikäisille kuuromykyille ja kuuromykyäin opetukseen;

47) Yhdistykselle Sokeain ystävät 2,000 markkaa sokeain miesten työlaitosta varten;

48) Suomen Eläinsuojeluyhdistykselle 500 markkaa sen eläinsuojelus-konttoria varten;

49) Terveystoimistolle 6,000 markkaa täysihoidon, matka-avun ja lääkkeiden y. m. kustantamiseksi varattomille potilaille;

50) Valkonauha-yhdistykselle 4,000 markkaa sen pelastustyötä varten, ehdolla että yhdistyksen pelastuskodissa varattaisiin 8 vapaasijaa Terveystoimiston sinne lähettämille naisille;

51) Sanotulle yhdistykselle 6,000 markkaa ennen myönnettyjen 10,000 markan lisäksi yhdistyksen kahden lastenkodin voimassapitoon;

52) Pelastusarmeijalle 15,000 markkaa Sockenbackan lastenkotia, Sörnäsän lastenseimeä, langenneiden naisten pelastuskotia ja Sörnäsissä olevaa miesten yömajaa varten sekä kaupungin sairaiden ja köyhäin kes-

kuudessa suoritettavaan työhön, ehdolla että pelastuskodissa varattaisiin kahdeksan vapaasijaa Terveystoimiston ehdottamille hoidokkaille;

53) Helsingin Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle 3,000 markkaa sen pyrintöjen edistämiseksi;

54) Perustuslailliselle Työväenyhdistykselle 1,000 markkaa luentoja ja kirjastoa varten;

55) Perustuslailliselle Kirvesmiesten ammattiosastolle 500 markkaa luentoja ja kirjastoa varten;

56) Töölön Työväenyhdistykselle 500 markkaa kirjastoa ja lukusalia varten;

57) Helsingin Kristilliselle työväenyhdistykselle 2,000 markkaa;

58) Hermannin Työväenyhdistykselle 500 markkaa kirjastoa ja lukusalia varten;

59) Helsingin Työväenyhdistykselle 1,000 markkaa kirjastoa ja lukusalia varten;

60) Helsingin Perustuslailliselle nuorisoklubille 1,500 markkaa sen sivistyspyrintöihin;

61) Helsingin ruotsalaiselle kansanopistolle 2,000 markkaa;

62) Helsingin Kansanopistoseuralle 3,000 markkaa luentojen kustantamiseksi;

63) Ruotsalaiselle Työväenyhdistykselle 500 markkaa kirjastoa varten;

64) Suomen Satama- ja vesiliikennetyöntekijäin liiton osastolle n:o 18 500 markkaa lukusalia y. m. varten;

65) Helsingin ruotsalaiselle Rauta- ja metallityöntekijäin ammattiosastolle 500 markkaa kirjallisuuden hankkimiseksi;

66) Raittiusyhdistys Kilvelle 1,000 markkaa;

67) Nuorison Raittiusyhdistys Väinölälle 1,000 markkaa;

68) Toivon liittojen yhteistoimikunnalle 1,500 markkaa;

69) Raittiusyhdistys Balderille 2,000 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;

70) Raittiusyhdistys Koitolle 2,000 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;

71) Raittiusyhdistys Soihdulle 1,000 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;

72) Raittiusyhdistys Verdandille 1,000 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;

73) Raittiusyhdistys Valolle 500 markkaa vuokra-avuksi;

74) Suomen opettajain Raittiusliitolle ja Suomen Opiskelevan nuorison Raittiusliitolle 500 markkaa raittiusopetuskurseja varten;

75) Raittiusyhdistys Rauhalle 500 markkaa kirjastoa y. m. varten;

76) Veistonopettaja O. W. Coranderille 3,000 markkaa hänen kasvatusopillista veisto-oppilaitostaan varten, ehdolla että maksutonta opetusta annettaisiin vähintään 12 koulunoppilaalle;

77) neiti Agda Blomille 500 markkaa hänen veistokouluun varten, ehdolla että maksutonta opetusta annettaisiin vähintään 5 koulunoppilaalle;

78) Helsingin Käsityökoululle 2,000 markkaa;

79) Suomen Liikemiesyhdistykselle 1,200 markkaa iltakursseja varten;

80) Helsingin Uimaseuralle 2,000 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;

81) Hermannin Kansankodin Osakeyhtiölle 500 markkaa apurahaksi;

82) „Sailors Homen“ johtokunnalle 7,707 markkaa 93 penniä;

Muuten päätti Valtuusto:

että niiden yhdistysten, seurain ja yksityisten henkilöjen, joille apurahoja voittovaroista myönnettiin, tuli ehdottomasti antaa lyhyt kertomus toiminnastaan, eritoten huomioon ottamalla myönnettyjen apurahain käyttäminen, ollen kertomukset annettava:

kansanlastentarhain ja lasten työskentelykurssien sekä kesälasterahain johtajattarien ja toimikuntain, Poikaklubin toimikunnan ja Helsingin Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen Kasvatuslautakunnalle;

asianomaisten työväen- ja raittiusyhdistysten, Suomen Naisyhdistyksen, Naisasiainliitto Unionin ja Martha-yhdistyksen, Martha-yhdistyksen asiamieskomitean, Työläisnaisten kesäsiirtolain toimikunnan, Suomen Eläinsuojeluyhdistyksen, „Sailors Homen“ johtokunnan ja Hermannin Kansankodin Osakeyhtiön Työväenasiainten lautakunnalle;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen, yhdistyksen Ruokaa köyhille kansakoulunoppilaille, Helsingin Kuuromykkäyhdistyksen, Helsingin Käsityökoulun, Suomen Liikemiesyhdistyksen, veistonopettaja Coranderin, neiti Blomin, Helsingin ruotsalaisen kansanopiston ja Helsingin Kansanopistoseuran Kansakoulujenjohtokunnalle;

Toipumiskodin ja Lepokodin toimikuntien, Lastenhoitoyhdistyksen, Valkonauha-yhdistyksen, Maitopisara-yhdistyksen, Helsingin Uimaseuran, Risatautisten lasten parantolayhdistyksen, Pelastusarmeijan sekä Terveystoimiston Terveystoimikunnalle; sekä

Sokeain ystävien, Rouvasväenyhdistyksen, Köyhien lasten työhuoneiden ja Ijäkkäiden naisten työkodin johtokuntain, Palvelijatyhdistyksen, Yhdistyksen hyväntekeväisyyden järjestämiseksi ja Kaupunginlähetyksen Vaivahoitohallitukselle,

joiden lautakuntain velvollisuutena olisi seurata asianomaisten yhdistysten ja laitosten toimintaa sekä oman lausuntonsa kera Valtuustolle lähettää edellä mainitut kertomukset.

Avustuksia
haavoitetuille
suojeluskaarti-
laisille.

Kaupunginvaltuustolle jättämässään esityksessä olivat herrat Åberg ja Grönroos ehdottaneet, että Valtuusto Hakaniemen mellakassa 1906 haavoittuneille suojeluskaartilaisille Alfred Carlssonille ja O. A. Renforsille sekä vahtimestari C. G. Lindqvistille, joilla koko elinaikansa tulisi olemaan haittaa sanotussa tilaisuudessa saamistaan ruumiinvammoista, ryhtyisi hankkimaan elinkoron, jota heille maksettaisiin määrätty erä kuukausittain heidän kuolemaansa asti. Tämän esityksen Valtuusto lykkäsi¹⁾ valiokuntaan, jonka Valtuusto aikaisemmin oli asettanut käsittelemään sanotun mellakan johdosta aiheutuneita avustusasioita.

Hylätty anomus
avustuksesta
työttömille.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä lokakuun 5 päivältä olivat eräät työttömät henkilöt anoneet, että Valtuusto ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että sopivaa työtä voitaisiin antaa kaikille kaupungista kotoisin oleville työttömille. Sittenkun Rahatoimikamari, johon asia lausunnon antamista varten oli lykätty²⁾ ja joka tarvittavista kohdista oli vaahtanut lausunnon Rakennuskonttorilta, esiintuoduilla syillä oli evännyt erityisiin toimenpiteisiin ryhtymistä työnpuutteen poistamiseksi, jätti³⁾ Valtuusto mainitun anomuksen huomioon ottamatta.

Määrärahoja
häätäputöiden
järjestämiseksi
naisille.

Kaupunginvaltuustolle osotetun kirjelmän johdosta, jossa työttömäin naisten valitsema komitea oli tehnyt esityksen yhtä hyvin häätäputöiden järjestämisestä naisille kuin myös yleisten kunnallisten työlaitosten perustamisesta, joissa erityisesti naisille sopivaa työtä olisi tarjolla, päätti⁴⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin esityksestä, hyläten itse anomuksen, kuitenkin osottaa käyttövaroistaan 2,000 markan suuruisen määrärahan maksettavaksi Yhdistykselle hyväntekeväisyyden järjestämiseksi, jotta tämä toimittaisi työtä työttömille naisille Helsingin kaupungista.

Sittenkun työttömät naiset vielä olivat Valtuustolle jättäneet kaksi esitystä häätäputöiden järjestämisestä, päätti⁵⁾ Valtuusto Yhdistykselle hyväntekeväisyyden järjestämiseksi antaa 5,000 markan suuruisen lisämäärän, joka samoin olisi tilintekovelvollisuudella käytettävä työn järjestämiseen työttömille naisille, mikä summa sittemmin olisi korvattava Helsingin Anniskeluosakeyhtiön vuoden 1908 voittovarojen kaupungille tulevasta osuudesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 49 § ja 26 p. toukok., 38 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 31 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 10 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 20 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 15 §.

Kirjelmässä huhtikuun 25 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti ¹⁾ Määräraha valtiopäivävaaleja varten. Kaupunginvaltuusto myöntää Maistraatille 15,000 markan suuruisen määrärahan tilintekovelvollisuudella käytettäväksi seuraavien valtiopäivävaalien kustannusten suorittamiseen, josta määrärahasta myös kohtuullinen korvaus olisi myönnettävä vaalilautakuntien puheenjohtajille ja jäsenille, niinkuin edellisissä vaaleissa oli ollut laita vaaliavustajain ja vaalilautakuntien sihteerien.

Kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle oli filosofian tohtori P. Nordmann ²⁾ Tekijäpalkkio tohtori P. Nordmannille. anonut 2,200 markan suuruisa tekijäpalkkiota julkaisemastaan teoksen „Bidrag till Helsingfors stads historia“ viidennestä niteestä. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta myönsi ²⁾ Valtuusto sanottuun tarkoitukseen 1,200 markan suuruisen määrärahan kerta kaikkiaan.

Maistraatin esityksestä myönsi ³⁾ Kaupunginvaltuusto entiselle ulosottoapulaiselle Gustaf Nordmanille elinkautisen 1,200 markan suuruisen vuotuisen eläkkeen. ³⁾ Eläke entiselle ulosottoapulaiselle G. Nordmanille.

Terveyspoliisin tarkastusmiehen P. Meriläisen leskelle Augusta Meriläiselle myönsi ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin esityksestä vuotuisen 300 markan suuruisen elinkautiseläkkeen. ⁴⁾ Eläke tarkastusmiehenleski A. Meriläiselle.

Varastonhoitaja Zakarias Åhlqvist vainajan leskelle Katharina Kristina Åhlqvistille myönnettiin ⁵⁾ vuotuinen 300 markan suuruisen elinkautiseläke, joka kuluvana vuonna suoritettaisiin Kaupunginvaltuuston käyttövaroista. ⁵⁾ Eläke varastonhoitajanleski K. Åhlqvistille.

Vaivahoitohallituksen esityksestä myönsi ⁶⁾ Kaupunginvaltuusto Vaivahoitohallituksen toimitusjohtajalle filosofian maisteri Axel Antellille 2,400 markan suuruisen vuotuisen elinkautiseläkkeen, laskettuna toukokuun 1 päivästä, suoritettavaksi vuodelta 1908 Valtuuston käyttövaroista. ⁶⁾ Elinkautiseläke Vaivahoitohallituksen toimitusjohtajalle A. Antellille.

Terveystenhoitolautakunnan esityksestä myönsi ⁷⁾ Kaupunginvaltuusto Marian sairaalassa palvelleelle sairaanhoitajattarelle Edla Ahtikoskelle, joka toimessa saamansa sairauden johdosta ei voinut enään jäädä toimeensa, 600 markan suuruisen vuotuisen elinkautiseläkkeen ynnä myös samassa sairaalassa palvelleelle sairaanhoitajattarelle Elin Hjorthille, joka samaten sairaaloiisuuden vuoksi oli luopunut toimestaan, vuotuisen 300 markan ⁷⁾ Eläke sairaanhoitajatar E. Ahtikoskelle ja avustus sairaanhoitajatar E. Hjorthille.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 12 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 37 § ja 1 p. jouluk., 20 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 14 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 26 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 16 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 11 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 30 §.

suuruisen avustuksen kolmen vuoden ajaksi eteenpäin, suoritettavaksi vuoteen 1908 nähden Valtuuston käyttövaroista.

Eläke kirvesmies J. Ävistille.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto myöntää kirvesmies Johan Ävistille, joka 27 vuoden ajan oli ollut kaupungin palveluksessa ja jonka oli vanhuuden heikkouden ja sairaalloisuuden vuoksi todistettu olevan kykenemättömän elättämään itseään, 400 markan suuruisen vuotuisen elinkautisavustuksen, suoritettavaksi vuodelta 1908, laskettuna toukokuun 1 päivästä, Valtuuston käyttövaroista.

Eläkkeen korotus huutokauppakasöörinleski F. W. Lindmanille.

Tehdystä anomuksesta myönsi ²⁾ Kaupunginvaltuusto kaupungin entisen huutokauppalaitoksen kasöörin Johannes Lindman vainajan leskelle Fredrika Wilhelmina Lindmanille sellaisen korotuksen hänelle toukokuun 16 päivänä 1893 annettuun 240 markan suuruisen eläkkeeseen, että se nousisi 360 markkaan vuodessa, joka määrä suoritettaisiin vuoden 1908 alusta ja jonka korotus sanotulta vuodelta maksettaisiin Valtuuston käyttövaroista.

Kasvatusavustus raatihuoneenrenki Löfgrenin alaikäiselle pojalle.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ³⁾ Kaupunginvaltuusto raatihuoneenrenki A. G. Löfgrenin alaikäiselle pojalle Aimo Augustille vuotuisen 120 markan suuruisen kasvatusavustuksen, laskettuna kesäkuun 1 päivästä, suoritettavaksi kunnes hän täyttäisi viisitoista vuotta, mikä avustus vuodelta 1908 maksettaisiin Valtuuston käyttövaroista.

Avustus kaasutehtaan työmiehille D. Ellenberg ja J. Wänthär.

Kaupungin Valaistuslaitokseen hallituksen esityksestä myönsi ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto kaasutehtaan työmiehille David Ellenbergille ja Jakob Wänthärille, jotka korkean iän ja lisääntyvän sairaalloisuuden johdosta eivät enää kyenneet elättämään itseään, 400 markan suuruisen avustuksen kummallekin, suoritettavaksi toistaiseksi ja vuonna 1908 maksettavaksi Valtuuston käyttövaroista.

Eläke aktuaarille asessorinleski I. Öhrnbergille.

Maistraatin esityksestä myönsi ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteisen arkiston aktuaarille, asessorinleski Ida Öhrnbergille, joka anomuksesta oli saanut eron mainitusta toimesta, 2,000 markan suuruisen vuotuisen elinkautiseläkkeen.

Eläke vahtimestarinleski J. Strömille.

Rahatoimikamarin esityksestä myönnettiin ⁶⁾ maistraatinvahtimestari Jonas Ström vainajan leskelle Johanna Strömille 120 markan suuruisen elinkautinen avustus vuodessa, laskettuna tammikuun 1 päivästä 1909.

Eläke opettajatar A. Nystedtille.

Kansakoulujenjohtokunnan esityksestä myönsi ⁷⁾ Kaupunginvaltuusto tuntiopettajattarelle kaupungin kansakouluissa Anna Nystedtille, joka

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 24 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 25 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 21 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 29 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 12 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 17 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk., 9 §.

anomuksesta oli lukuvuoden lopusta alkaen saanut eron virasta, 750 markan suuruisen vuotuisen elinkautiseläkkeen.

Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen esityksestä myönnettiin ¹⁾ Eläke kirjaston-
Kansankirjaston entiselle amanuenssille leskirouva Victorine Sundvallille amanuenssille
400 markan suuruisen vuotuinen elinkautiseläke, suoritettavaksi kuluvan rouva V. Sund-
vuoden alusta ja vuodelta 1908 maksettavaksi Kaupunginvaltuuston käyt- vallille.
tövaroista.

Rahatoimikamarin esityksestä myönnettiin ²⁾ varastonhoitajanleski Eläke varaston-
Aurora Matilda Heinolalle 300 markan suuruisen vuotuinen eläke, suori- hoitajanleski
tettavaksi niin kauan kuin hän leskenä pysyy, sekä kullekin hänen kolmelle A. Heinolalle.
alaikäiselle pojallensa 50 markkaa vuodessa kunnes he ovat täyttäneet
viisitoista vuotta; ja suoritettaisiin tarvittavat varat vuodelta 1908 Valtuust-
on käyttövaroista.

Kaupunginvaltuuston vahvistamassa ³⁾ meno- ja tulosäännössä vuodelle Vuoden 1909
1909 olivat loppusummat, verrattuina vuoden 1908 meno- ja tulosääntöön, meno- ja tulo-
seuraavat: sääntö.

<i>Menot.</i>		<i>1909.</i>	<i>1908.</i>
I. Kaupungin velat	Smk	1,450,086: 25	1,054,362: 50
II. Kaupungin virastot	„	314,922: 66	311,224: 15
III. Kunnallishallinto	„	431,503: 33	367,908: 33
IV. Katu- ja laituri- valaistus	„	270,325: —	257,850: —
V. Palolaitos	„	156,410: —	165,375: —
VI. Poliisilaitos	„	290,527: 61	288,814: 28
VII. Terveysten- ja sairaanhoito	„	669,181: 07	595,667: —
VIII. Vaivahoito	„	485,370: —	457,420: —
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset	„	1,586,941: 66	1,473,068: 72
X. Yleiset rasitukset	„	375,909: 96	421,943: 71
XI. Vesijohto	„	1,450,183: 33	771,650: —
XII. Kauppahallit	„	21,920: —	21,220: —
XIII. Yleiset työt	„	6,261,650: 24	5,731,963: —
XIV. Eläkkeet ja avustukset	„	37,539: 67	32,154: 67
XV. Sekalaiset menot	„	372,265: 60	365,890: 40
Yhteensä Smk		14,174,736: 38	12,316,511: 76

¹⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 12 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 25¹ p. helmik., 17 §. —

³⁾ Rtk. kirj. n:o 397, lokak. 29 p., Valt. pain. asiak. n:o 37, 47, 54 ja 57 sekä Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 23 §, 15 p. jouluk., 3 § ja 30 p. jouluk., 16 §.

<i>Tulot.</i>		1909.	1908.
Laskettu käytettävissä oleva säästö	Smk	— —	600,000: —
I. Korot	„	511,700: —	341,500: —
II. Tontinlunastukset	„	650,000: —	800,000: —
III. Kaupungin kiinteä omaisuus	„	482,125: —	456,800: —
IV. Tonttiverot	„	3,700: —	3,500: —
V. Tuloa tuottavat oikeudet	„	1,327,200: —	1,313,100: —
VI. Sekalaiset tulot	„	543,106: —	548,610: —
VII. Valtioavut	„	411,118: —	360,588: —
VIII. Vesijohto	„	849,775: —	797,775: —
IX. Valaistuslaitos	„	200,000: —	79,350: —
X. Puhtaanapitolaitos	„	108,240: —	94,240: —
XI. Lainat	„	5,613,875: 24	4,039,686: 84
XII. Taksoitus	„	3,473,897: 14	2,881,361: 92
Yhteensä Smk		14,174,736: 38	12,316,511: 76

Vuosien 1908 ja 1909 budgeteissa olevien eroavaisuuksien selvittämiseksi mainittakoon sen lisäksi, mitä edellä on esiintuotu, ensinnä menopuoleen nähden seuraavaa:

Kaupungin
velat.

Viereisen pääluokan kohdalle otettiin 1909 vuoden menosääntöön kaupungin obligatsioonilainain vuotuismaksut vahvistettujen kuoletussuunnitelmien ja lainasopimuksien määräysten mukaisesti. Vielä otettiin huomioon Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti syyskuun 22 päivältä 15,000 markan suuruinen erä sen vuotuisen veron maksamiseksi, minkä Ranskan valtio oli pannut Ranskaan sijoitetuille vuoden 1902 obligatsioonilainaan kuuluville obligatsioneille.

Uusia menoeriä olivat: 1) 30,000 markkaa kaikkiaan 110,000 markan suuruisesta määrästä Böhlen tilan hallintaoikeuden lunastamiseksi, mikä osa Valtuuston päätöksen mukaisesti kesäkuun 16 päivältä ja laaditun luovutussopimuksen mukaan vuonna 1909 olisi suoritettava, sekä 4,400 markkaa korkoa; 2) 143,000 markkaa kaikkiaan 500,000 markan suuruisesta määrästä Äggelbyn kartanon ostamiseksi, josta Valtuuston päätöksen ja laaditun kauppasopimuksen mukaan jo oli ennakkomaksuna suoritettu 65,000 markkaa sekä vuonna 1909 olisi maksettava 78,000 markkaa, ynnä vahvistettu korkomäärä, 21,975 markkaa.

Lopuksi merkittiin tämän pääluokan kohdalle 200,000 markan suuruinen arviomääräraha niiden satunnaisten lainojen korkoja y. m. varten, jotka Rahatoimikamari osaksi jo oli ottanut, osaksi vuoden 1909 kuluessa vielä tulisi hankkimaan.

Päälukassa II, Kaupungin virastot, oli verrattuna 1908 vuoden budgettiin 3,698 markan 51 pennin suuruinen lisäys. Eri osastoissa huomattiin m. m. seuraavaa: Maistraatin kohdalta jätettiin kunnallispormestari E. Öhmanin kuoleman johdosta pois kunnallispormestarin palkkaeduista 1,500 markan suuruinen korotus kymmenen vuoden palveluksesta. — Raastuvanoikeuden vuosirahansääntöön otettiin 1,500 markan suuruinen korotus kymmenen vuoden palveluksesta ainoastaan kolmelle vanhemmalle oikeusneuvosmiehelle neljän asemesta, koska vanhempi oikeusneuvosmies E. Loo tultuaan nimitetyksi oikeuspormestariksi oli eronnut ensinmainitusta toimesta. Sitävastoin yksi nuorempi oikeusneuvosmies korotettiin vanhempien luokkaan, palkkana ja palkkiona yhteensä 8,000 markkaa. Muuten otettiin määrärahat pääasiassa muuttumattomina 1907 vuoden vuosirahansääntöön ja Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti lokakuun 6 päivältä, joka koski määrärahaa väliaikaista viidettä osastoa varten. — Osaston „Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelusmiehet“ vuosirahansääntöön otettiin palkankorotus kahdelle kaupunginpalvelijalle viiden vuoden palveluksesta sekä kesäloman hankkimiseksi Raastuvanoikeuden kahdeksalle vakinaiselle kaupunginpalvelijalle ja Maistraatin viidelle palvelijalle kaksi 400 ja 250 markan suuruisia määrärahaa. Osaston kohdalta poistettiin 1,200 markkaa, joka aikaisemmin oli mennyt henkilökohtaisen apulaisen palkkaamiseen Maistraatin ja Raastuvanoikeuden arkiston aktuaarille asessorinrouva I. Öhrnbergille, joka vuoden lopusta lukien oli saanut anomansa eron toimestansa. — Osastossa „Ulosotto toimi“ tuli lisää palkankorotus ensimmäiselle kaupunginvoudille kymmenen vuoden palveluksesta marraskuun 1 päivästä alkaen, minkä ohella yksi ulosottoapulainen sai korotusta samasta palvelusajasta koko vuodelta. Yksi ulosottoapulainen palkankorotuksineen kymmenen vuoden palveluksesta poistui ja hänen sijalleen tuli toinen samanlaisine 1,600 markan suuruisine peruspalkkoineen, mutta ilman palkankorotusta. Sitäpaitsi myönnettiin Maistraatin esityksestä avustavalle rikostuomioiden toimeenpanijalle 1,000 markan suuruinen määräraha kirjurinapulaisen ottamista varten, jonka ohella yhdelle ulosottoapulaiselle palkka korotettiin 300 markalla eli 1,800 markkaan. — Määräraha osastoa „Sekalaista“ varten korotettiin 19,200 markasta 23,700 markkaan.

Kaupungin
virastot.

Päälukassa III, Kunnallishallinto, oli yhteensä 63,595 markan suuruinen lisäys verrattuna vuoden 1908 budgettiin otettuun kokonaismäärään. Siinä tehtiin m. m. seuraavat muutokset: Osastossa „Valtuuston kanslia“ korotettiin määräraha tarverahoja varten 10,000 markasta 20,000 markkaan. — Rahatoimikamarin menosääntöön tehtiin kaksi vähäistä muutosta,

Kunnallis-
hallinto.

kanslistin palkaksi kun otettiin 2,400 markkaa, ennen 1,800, ja Rahatoimikamarin vahtimestari kun sai 400 markan palkankorotuksen. — Rahatoimikonttorin menosääntöön tehtiin eräitä muutoksia Valtuuston syyskuun 22 päivänä Konttorille hyväksymän uuden vuosirahansäännön mukaisesti. Siten saivat kaupunginkamreeri, kaupunginkasööri ja vanhempi kaupunginkirjanpitäjä kukin 1,000 markan suuruisen palkkionlisäyksen, yksi nuorempi kaupunginkirjanpitäjä 800 markan suuruisen palkkionlisäyksen ja vanhempi konttorikirjuri 200 markan palkankorotuksen ynnä vastaavan lisäyksen palkankorotukseen kymmenen vuoden palveluksesta sekä 600 markkaa palkkiona. Lisäksi tuli 3 nuorempaa konttorikirjuria palkkana 2,000 markkaa ja palkkiona 400 markkaa sekä 400 markan korotus kymmenen vuoden palveluksesta. Konttorin molempien vahtimestarien palkka korotettiin 1,500 markasta 1,800 markkaan. Sitävastoin otettiin ylimääräisten apulaisten määräraha 8,000 markaksi 12,000 markan asemesta. Tarverahojen määräraha korotettiin taas 5,000 markasta 6,000 markkaan. — Liikennekonttorin menosäännöstä jäi pois hissilaitoksen käyttäjän palkka 900 markkaa ja alennettiin määräraha sähkötavarahissejä varten 3,000 markasta 1,000 markkaan. Sitävastoin korotettiin tarverahat 2,100 markasta 3,000 markkaan. — Satamakonttorin menosäännössä oli ainoastaan vähäisiä muutoksia. Satamakapteenille tuleva kantoprosentti korotettiin 300 markalla ja satamakonttorinkirjanpitäjälle 75 markalla; satamakonstaapeliin lukua lisättiin kymmenestä yhteentoista, mikä aiheutti 1,200 markan lisäyksen; parmaaajavanhimmalle annettiin 400 markan palkankorotus, ja moottoriveneen hoitajan korvaus korotettiin 35 markalla. Sitäpaitsi merkittiin tavaroiden rantalaitureilta poiskuljettamista varten 500 markan suuruisen arviomääräraha. — Rakennuskonttorin menosääntöön otettiin Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti toukokuun 26 päivältä kaupunginarkkitehdin palkka 10,000 markan suuruisena, aikaisemman 6,000 markan sijaan. Kaupungininsinööri, työpäällikkö sekä nuorempi metsänvartija saivat palkanlisäystä yhteensä 1,375 markkaa. Niiden monien ja melkoisten rakennusyrietysten vuoksi, jotka oli suoritettava vuonna 1909, korotettiin määräraha ylimääräisiä insinööri- ja piirustaja-apulaisia varten 8,000 markasta 11,000 markkaan, jonka ohella Äggelbyn kartanon ja Böhlen maistraatintilan maiden kartoittamista varten otettiin uusi satunnainen 7,000 markan suuruisen määräraha. Sitäpaitsi korotettiin Konttorin tarverahat 1,000 markalla. — Puutarhalautakunnan menosäännöstä jäi pois kaupunginpuutarhurin vuokramääräraha. — Osastossa „Erityiset lautakunnat“ korotettiin Taksoituslautakunnan tarverahat 1,000 markalla,

Työväenasiain lautakunnan määräraha kirjallisuuden ostamista varten 375 markalla ja Muinaismuistolautakunnan määräraha 200 markalla. Kaupunginasemakaava-toimikunnan määräraha korotettiin lisääntyneen työn vuoksi, minkä monet ja tärkeät Toimikunnan käsiteltäväksi lykättyt asiat vaativat, ja piirustaja-apulaisten lukumäärän lisäämistä varten 15,000 markasta 19,400 markkaan. Kyseessä olevaan osastoon merkittiin sitäpaitsi määrärahat äsken perustettua Kunnan työväenasuntojen hallintolautakuntaa varten, jotka asunnot oli annettu vuokralle kesäkuun 1 päivästä 1908. Sanotun lautakunnan menosääntö päättyi 10,670 markkaan, josta 7,850 markkaa tarverahoja, polttopuita, palovakuutusmaksuja y. m. varten. Tämän osaston kohdalle otettiin myös rakennustarkastukseen tarvittava määräraha, nimittäin rakennustarkastajan palkka sekä tarvevarat, yhteensä 9,000 markkaa.

Menot katujen, laiturien ja tavaravajojen valaisemista varten kaasulla, sähköllä tai petrolilla otettiin menosääntöön sen budgettiehdotuksen mukaisesti, jonka oli laatinut Valaistuslaitoksen hallitus ja jossa oli otettu huomioon parantuneiden painesuhteiden johdosta lisääntynyt kaasunkulutus laiturivalaistusta varten. Koko pääluokka päättyi 270,325 markan suuruiseen määrään; vuoden 1908 menosäännössä oli se 257,850 markkaa.

Pääluokassa V, Palolaitos, korotettiin palkkojen loppusumma 114,070 markaksi eli 3,900 markalla. — Määräraha heinien ostoa varten lisättiin 135 markalla. — Osastossa „Työkalut ja kalusto“ korotettiin määräraha letkuvaraston täydentämistä varten 1,000 markalla, jonka ohessa vastoin Rahatoimikamarin ehdotusta, mutta budgettivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti otettiin 2,000 markan suuruinen erä uuden sairausvaunun hankkimista varten. — Osastossa „Sekalaista“ korotettiin määräraha palokatselmuksia varten 800 markasta 1,000 markkaan. — Budgettivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti otettiin kuten edellisenä vuonna 5,000 markan suuruinen avustus Vapaaehtoiselle palokunnalle, jonka määrärahan Rahatoimikamari tässä yhteydessä oli evännyt. — Sitäpaitsi mainittakoon, että Kaupunginvaltuusto budgettivaliokunnan ehdotuksesta päätti luopua aikaisemmasta päätöksestensä hankkia tulensammutusveneeseen, jota tarkoitusta varten oli osotettu yhteensä 76,900 markkaa.

Se käteinen apumaksu, jolla kunta voimassa olevan asetuksen mukaan on velvollinen ottamaan osaa poliisin ylläpitoon, otettiin muuttumattomana 198,034 markan 28 pennin suuruisena eränä. Virkahuoneistoja varten otettiin yhteensä 4,180 markalla korotettu vuokramäärä, etupäässä sen vuoksi että 2:n poliisiasema kesäkuun 1 päivästä 1909 siirrettäisiin

Katu- ja laiturivalaistus.

Palolaitos.

Poliisilaitos.

uuteen poliisitaloon Ratakadun varrella ja että Fredriksperin aseman lähistöstä oli vuokrattava huoneisto sikäläistä poliisiasemaa varten. — Määrärahat lämmitystä ja valaistusta varten korotettiin lisääntyneiden poliisihuoneistojen takia 11,200 ja 22,000 markaksi eli yhteensä 4,200 markalla. — „Sekalaisten“ joukkoon otettiin huonekalujen ostoa varten toiseen poliisiasemaan satunnainen 3,000 markan suuruinen määräraha.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Pääloukan VII, Terveyden- ja sairaanhoito, menosäännössä oli kokonaista 73,914 markan 7 pennin suuruinen lisäys, jonka pääasiallisesti oli aiheuttanut Marian sairaalan hyväksytyt uusi vuosirahansääntö, mutta johon myöskin olivat vaikuttaneet vähäiset lisäykset muissakin pääloukan osastoissa. Siten otettiin menosääntöön Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti syyskuun 22 päivältä 3,500 markan suuruinen määräraha, josta 20 markan suuruisia palkkioita kokoukselta maksettaisiin vuoden 1909 alusta Terveydenhoitolautekunnan valituille jäsenille. Sitäpaitsi korotettiin Lautakunnan puheenjohtajan palkkio 1,200 markasta 3,000 markkaan. Lautakunnan vahtimestari sai 200 markan suuruisen palkkionlisäyksen, ja tarverahojen määräraha korotettiin 1,000 markalla. — Kaupunginkättilö sai palkkionkorotusta 500 markasta 800 markkaan, ja kunnan sairaanhoitajattarien kuukausipalkka korotettiin 90 markasta 100 markkaan, mikä aiheutti tämän erän korottamisen 840 markalla. — Marian sairaalan määrärahan kokonaislisäys nousi uuden vuosirahansäännön mukaan joulukuun 17 päivältä 106,655 markkaan 8 penniin. Sairaalan sisätautien osastossa laskettiin vuoden seitsemältä kuukaudelta yllilääkärin palkkio 8,000 markan mukaan ja alilääkärin 3,600 markan mukaan vuodessa, jotapaitsi jälkimäiselle tuli lisää palkankorotus kymmenen vuoden palveluksesta seitsemältä kuukaudelta. Määräraha apulaislääkärejä varten lisättiin 1,400 markalla. Amanuenssien lukumäärä lisättiin kolmeksi, ja määräraha heitä varten korotettiin 900 markasta 2,600 markkaan. Yhdelle 1,000 markan palkkaa menosäännön mukaan nauttivalle ylihoitajattarelle osotettiin seitsemältä kuukaudelta 583 markkaa 33 penniä. Osastonhoitajattarien lukumäärä korotettiin viideksi ja määräraha heidän palkkaamistansa varten 2,500 markkaan, alihoitajattarien lukumäärä kahdeksitoista ja määräraha heitä varten 4,160 markkaan sekä lopuksi yöhoitajattarien lukumäärä kahdeksaksi ja määräraha heitä varten 2,840 markkaan. Määräraha ylimääräistä sairaanhoitoa varten vähennettiin sitävastoin 720 markalla. Kolmen siivoojattaren asemesta otettiin menosääntöön yhdeksän palkkana yhteensä 1,524 markkaa. Määrärahoja lääkkeitä, kalustoa, koneita, siteitä, desinfioimisaineita y. m. varten lisättiin samoin melkoisesti, ja otettiin ne yhteensä

20,980 markan suuruisina. Kulkutautiosaston menosääntö päättyi miltei samaan loppusummaan kuin vuoden 1908 menosääntö. Erotuksen aiheutti vähäinen palkankorotus yhdelle hoitajattarelle. Kirurgisessa osastossa laskettiin yllilääkärin palkka vuoden seitsemältä kuukaudelta korotetun 6,000 markan suuruisen vuosipalkan mukaan. Vanhemman apulaislääkärin palkkaamista varten seitsemänä kuukautena otettiin menosääntöön uusi 1,750 markan suuruinen määräraha. Uusia olivat samoin määräraha 100 markan kuukausipalkkaa nauttivaa amanuenssia varten, tehden seitsemältä kuukaudelta 700 markkaa, sekä määräraha 50 markan kuukausipalkkaa nauttivaa hoitajatarta varten poliklinikassa, tehden seitsemältä kuukaudelta 350 markkaa. Leikkaushoitajatar ja yksi toinen hoitajatar saivat 60 markan palkankorotuksen viiden vuoden palveluksesta, ja hierojan palkkio laskettiin seitsemältä kuukaudelta korotetun 1,200 markan vuosipalkkion mukaan 1,000 markan asemesta. Määrärahat lääkkeiden, sidetarpeiden, koneiden y. m. ostoja varten korotettiin yhteensä 14,830 markkaan. Talousosaston menosääntöön otettiin toimitsijan palkka seitsemältä kuukaudelta uudessa vuosirahansäännössä vahvistetun korotetun 4,000 markan suuruisen vuosipalkan mukaan, minkä ohella hän sai palkankorotusta viiden vuoden palveluksesta, niinkään seitsemältä kuukaudelta. Toimitsijanapulaista varten seitsemänä kuukautena otettiin 525 markkaa. Myös taloudenhoitajatar sai apulaisen, jota varten seitsemäksi kuukaudeksi otettiin 350 markkaa. Palvelijattarien lukumäärä korotettiin viidestä yhdeksäksi ja määräraha heitä varten 1,584 markkaan. Sitäpaitsi otettiin uusia määrärahoja vielä yhtä leipojatarta ja yhtä ompelijatarta varten, saaden edellinen 30 ja jälkimäinen 35 markkaa palkkaa kuukaudessa. Pesijättärien lukumäärä korotettiin yhdeksästä kolmeksitoista ja määräraha heitä varten yhteensä 3,278 markkaan. Kahden koneenkäyttäjän palkkaedut korotettiin 2,400 markasta 3,450 markkaan. Lämmittäjien lukumäärä lisättiin neljäksi, joista yhdelle määrättiin 75 markan kuukausipalkka ynnä henkilökohtainen palkanlisäys ja kolmelle 45 markan kuukausipalkka. Ovenvartijan palkkio otettiin seitsemältä kuukaudelta 50 markan mukaan kuukaudelta, entisen 35 markan sijasta. Uusi oli määräraha ruumiinavausapulaista varten, jonka palkaksi merkittiin 50 markkaa kuukaudessa. Renkien lukumäärä korotettiin kuudesta yhdeksäksi ja määräraha heitä varten 2,700 markasta 3,720 markkaan. Määräraha potilaiden ruokaa varten laskettiin yhteensä 107,870 markaksi, entisen 71,540 markan asemesta. Lääkärien, hoitajattarien, oppilaiden ja henkilökunnan ruuan laskettiin vaativan yhteensä 53,210 markan 50 pennin kustannuksen; vastaava määrä oli vuoden 1908 menosäännössä 32,417

markkaa. Määräraha polttopuita varten korotettiin 25,000 markasta 30,830 markkaan ja valaistuksen määräraha 8,000 markasta 12,660 markkaan. Määräraha sekalaisia menoja varten korotettiin enemmän kuin kahta vertaa suuremmaksi eli 4,000 markasta 8,660 markkaan. Määrärahoista desinfioimislaitosta varten lisättiin polttoaineiden määräraha 300 markalla. Lopuksi otettiin Marian sairaalan vuosirahansääntöön uusi määräraha, joka aikaisemmin osittain oli ollut otettuna toiseen paikkaan terveyden ja sairaanhoidon budgettiin, nimittäin 2,500 markkaa lyhyen loma-ajan hankkimista varten sairaanhoitajattarille ja siivoojattarille. — Humaliston varasairaalan vuosirahansäännössä oli vähennys 72,573 markasta 30,155 markkaan 33 penniin, joka johtui siitä, että sairaala Marian sairaalan laajennuksen vuoksi tulisi lakkaamaan kesäkuun 1 päivästä 1909. — Greijuksen keuhkotautisairaalan vuosirahansäännöstä jäi pois puolen vuoden vuokra eli 3,000 markkaa. Koska Marian sairaalan laajennuksen takia myös Sörnäsän sairastupa suljettaisiin, otettiin sitä varten tarvittava määräraha vain viideksi kuukaudeksi eli 5,400 markan suuruisena. — Osastossa „Poliklinikat“ korotettiin määräraha kättilönävän kustantamiseksi varattomille kodeissa 600 markalla sekä määräraha tohtorien Boijen ja Parviaisen lapsenpäästölaitosta varten 1,395 markalla ja otettiin lääketieteen lisensiaatti K. Taskiselle 4,000 markan suuruinen määräraha hieromapoliklinikan ylläpitoa varten. — Osastossa „Terveyspoliisi“ otettiin huomioon terveydenhoidontarkastajaa varten palkanlisäys viiden vuoden palveluksesta. Tarkastusmiehille taas korotettiin budgettivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti palkka 2,000 markasta 2,500 markkaan, jonka ohessa yksi tarkastusmies sai palkanlisäyksen kymmenen vuoden palveluksesta. Koko määräraha tarkastusmiehiä varten nousi siten 20,500 markkaan; vuoden 1908 menosäännössä vastaava erä oli 16,000 markkaa. Määräraha ylimääräisiä tarkastusmiehiä varten korotettiin uhkaavan kolerakulkutaudin takia 2,000 markasta 4,000 markkaan ja määräraha kodeissa toimitettavia desinfioimisia varten 3,000 markasta 5,000 markkaan. Sitävastoin jätettiin pois aikaisempi 3,000 markan suuruinen määräraha savuntarkastamista varten. — Terveystoimiston veneristen tautien vastustamiseksi menosäännössä korotettiin määrarahat siivousta ja pesua varten 100 markalla sekä kaluston ylläpitoa, lääkkeitä y. m. varten 200 markalla. — Terveystoimiston tutkimusten laboratorioin menosääntöön tuli lisää 400 markan suuruinen erä bakteriologin viransijaisen palkkaamiseen kesäloman ajaksi. — Vielä korotettiin kaupungineläinlääkärin palkka 1,000 markalla ja hänen apulaisensa palkkio 500 markalla. — Määrärahat ruumiinavaus-

huonetta ja rokotusainevarastoa varten pysyivät muuttumattomina. — Lopuksi otettiin satunnainen 650 markan suuruinen määräraha Leppäsuon koleraparakin ja Hesperian sairaalan lämmittämistä varten.

Vaivahoidon menosäännön kokonaislisäys oli 27,550 markkaa. Eri Vaivashoito. osastoihin tehtiin alla olevat muutokset. Vaivashoitohallituksen menosäännössä korotettiin vahtimestarin palkkio 200 markalla eli 1,200 markkaan sekä määräraha tarkastusmiesten palkkioita varten palkanlisäyksen hankkimiseksi 10 vuoden palveluksesta yhdelle heistä 500 markalla eli 7,000 markkaan. — Määrärahat Työ- ja vaivaistaloa ja sen yhteydessä olevia laitoksia varten otettiin menosääntöön melkoisesti pienennettyinä verraten Vaivashoitohallituksen tekemään menosääntöehdotukseen. Kuitenkin otettiin huomioon seuraavat korotukset: emännöitsijän palkka lisättiin 200 markalla eli 1,200 markkaan; yhdelle uudelle sairaanhoitajattarelle osotettiin palkkaa 720 markkaa sekä lomasijaisen palkkaamista varten 25 markkaa; yksi sairaanhoitajatar sai 60 markan palkankorotuksen; apulaishoitajattarien lukumäärä lisättiin kuudesta seitsemään, jonka ohessa heidän kuukausipalkkansa korotettiin 30 markasta 35 markkaan, mikä aiheutti heille varatun määrärahan korottamisen 2,520 markasta 2,940 markkaan. Koska hoidokkien lukumäärä oli kasvanut, lisättiin vaatetusmääräraha 2,000 markalla eli 6,000 markkaan ja samoin ruokamääräraha 4,600 markalla eli 40,000 markkaan. Määräraha lääkkeitä varten lisättiin 500 markalla eli 4,000 markkaan. Sitävastoin alennettiin määräraha korjaustöitä varten 7,500 markasta 6,000 markkaan, koska vain välttämättömiä korjaustöitä tulisi suorittaa jo hylättäväksi päätetyssä vaivaistalossa. Työlaitoksen määrärahat säilytettiin muuttumattomina. Mielisairaalan menosääntöön otettiin 210 markan suuruinen erä loman hankkimiseksi miespuolisille hoitajille. Yksi hoitajatar sai palkankorotuksen viiden vuoden palveluksesta. Uusi oli tulenvaaran vähentämiseksi myönnetty 1,825 markan suuruinen määräraha kahdelle yövartijalle vanhassa mielisairaalassa. Ruokamääräraha lisättiin 2,000 markalla eli 25,000 markaksi ja lääkemääräraha 600 markalla eli 3,000 markaksi. Sitävastoin alennettiin määräraha korjaustöitä varten 15,500 markasta 5,500 markkaan, koska osa korjaustöitä katsottiin voitavan jättää toiseen vuoteen. Sekalaisia menoja varten korotettiin määräraha 900 markalla eli 2,400 markkaan. — Määrärahat osastossa „Apurahoja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten“ osottivat erinäisiä korotuksia. Siten otettiin määrärahaerä kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annettuja henkilöitä varten 60,000 markaksi entisen 55,000 markan sijasta, ja määräraha sairaanhoitoa varten

korotettiin 2,000 markalla eli 14,000 markkaan. Määräraha lääkkeitä varten lisättiin vielä 3,000 markalla eli 23,000 markaksi. Lopuksi korotettiin määräraha suoranaisia apurahoja varten, johon tarkoitukseen Vaivaihoitohallitus oli anonut 155,000 markkaa, 88,000 markasta 105,000 markkaan. — Osastossa „Sekalaisia“ korotettiin tarverahoja 500 markalla eli 2,000 markkaan. Määräraha arvaamattomia menoja varten, jonka Vaivaihoitohallitus myös oli tahtonut saada korotetuksi, säilytettiin sitävastoin saman suuruisena kuin 1908 vuoden menosäännössä, s. o. 3,000 markan suuruisena. Vuoden 1908 menosääntöön otettu 3,240 markan suuruisen määräraha hoitohenkilökunnan ruuanlisää varten poistettiin vuoden 1909 menosäännöstä.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

Pääluokassa IX, Opetus- ja sivistyslaitokset, mainittakoon alla olevat muutokset. Määräraha ylemmille käsiammattilaiskouluille määrättiin 35,760 markaksi eli 100 markkaa 50 penniä suuremmaksi kuin vuoden 1908 menosäännössä, jota vastoin määräraha alempia käsiammattilaiskouluja varten, 29,235 markkaa, osotti 579 markan suuruisen vähennyksen. Valmistavan poikain ammattikoulun menosääntö määrättiin 40,500 markan suuruiseksi ja oli siten 895 markkaa 22 penniä pienempi kuin vastaava menosääntö vuoden 1908 budgetissa. Tyttöjen ammattikoulun menosääntö sitävastoin lisättiin 406 markalla 66 pennillä eli 42,006 markaksi 66 penniksi. — Kokonaismäärä kauppaoppilaitoksia varten oli 27,860 markan suuruisen eli 5,000 markkaa suurempi kuin vuoden 1908 menosäännössä, ja aiheutti lisäyksen Helsingin kauppiaitten kauppakoululle myönnetty määräraha. — Kansakoulujen 1,172,520 markan suuruisen loppusummaan päättyvässä menosäännössä oli yhteensä 73,375 markan lisäys. Siitä tuli palkkojen osalle 60,562 markkaa 50 penniä, joka korotus riippui yhden uuden tarkastajan asettamisesta, 1,000 markan suuruisen henkilökohtaisen palkanlisäyksen myöntämisestä kansakoulujen taloudenhoitajalle, apulaisen ottamisesta tälle, opettajakunnan lisäämisestä sekä lopuksi palkanlisäyksistä, palkankorotuksista opettajille ja opettajattarille y. m. Muiden kustannusten lisäys oli 12,812 markkaa 50 penniä ja aiheutti sen etupäässä kansakoulujen jako kielellisellä perustuksella, mutta myöskin määrärahoissa valaistusta ja puhtaanapitoa varten samoin kuin muutamissa muissa erissä oli melkoisia lisäyksiä, kun sitävastoin määräraha kouluhuonekaluja varten vähennettiin 10,000 markalla. — Osastoon „Työväenopetus“ otettiin määräraha ruotsalaisia luentokursseja varten korotettuna 10,000 markan suuruiseksi ja suomalaisia kursseja varten korotettuna 15,000 markan suuruiseksi. Kokonaisuudessaan lisättiin tämä määräraha 5,000 markalla eli 25,000 markaksi. — Määräraha pahantapaisten lasten turvakoteja var-

ten lisättiin 28,285 markalla, minkä lisäyksen etupäässä aiheutti Bengtsårin uuden kasvatustalouden perustaminen, mutta myöskin vaatetus- ynnä muiden määrärahojen korotus. — Kansankirjastojen ja lukusalien 70,610 markkaan päättyvässä menosäännössä oli 3,180 markan suuruinen lisäys, jonka aiheutti osittain amanuensseille hyväksytty uusi palkkaussääntö ynnä myöskin muut, vähäiset palkanlisäykset, osittain eräs luettelotyö, jota varten osotettiin 2,500 markan suuruinen erä. Sitävastoin jäivät vuoden 1909 menosäännöstä pois vuoden 1908 budgettiin otetut määrärahat Hermannin haaraosastohuoneiston sisustamiseksi 5,000 markkaa ja uusia kirjahyllyjä varten pääkirjastoon 3,000 markkaa.

Viereisen pääluokan kohdalle otettiin menot kyydinpidosta korotettuna 2,600 markan suuruisiksi. Majoituskustannukset otettiin Majoituslautakunnan ehdotuksen mukaisesti 364,655 markan suuruisina; vuoden 1908 menosäännössä ne olivat 411,488 markkaa 75 penniä.

Kaupungille
kuuluvat yleiset
rasitukset.

Pääluokan XI, Vesijohto, menosääntöön otettiin osastoon „Hallinto ja käyttö“ 270,183 markan 33 pennin suuruinen määräraha, joka oli miltei 100,000 markkaa suurempi vastaavaa erää vuoden 1908 menosäännössä. Lisäyksen aiheutti etupäässä uuden, pikasuodattimilla tapahtuvan puhdistamismenettelyn käytäntöön ottaminen, mikä teki tarpeelliseksi Kaupunginvaltuuston joulukuun 1 päivänä hyväksymän uuden, laajennetun menosäännön Vesijohtokonttorille sekä aiheutti etenkin pumppulaitoksien ja selkeytymisaltaiden käyttökustannuksien kasvamisen. Lisäksi tulivat määrärahojen korotukset Vesijohtokonttorin vuokraa, tarverahoja y. m. varten sekä eräs uusi määräraha, jonka aiheutti laboratorin perustaminen Vanhankaupunkiin. — Määräraha „kunnossapitoa ja korjauksia“ varten, 36,000 markkaa, oli jonkun verran pienempi kuin vuoden 1908 menosäännössä. — Osastoon „Uutisrakennukset“ otettiin Valtuuston toukokuun 12 päivänä tekemän, asianmukaisesti vahvistetun päätöksen mukaan 610,000 markan suuruinen erä uutta Vanhankaupungin pikasuodatinlaitosta varten, sekä 55,000 markan suuruinen erä vielä kahden pikasuodattimen asettamista varten kaupungin sangen nopeasti lisääntyvän vedenkulutuksen tyydyttämiseksi, mikä kulutus sitäpaitsi aiheutti 6,500 markan suuruisen erän ottamisen uutta sähkömoottoripumppua varten. — Määrärahaa „vesijohtoverkon laajennusta ja vesimittarien ostoja“ varten alennettiin sitävastoin 550,400 markasta 428,900 markkaan eli 121,500 markalla. — Otsakkeeseen „Sekalaista“ otettiin pohjavesitutkimusten jatkamista varten 30,000 markkaa, puhelinkeskusaseman laittamista varten Vanhankaupungin laitokseen 1,400 markkaa, työkalujen ostoja varten korotettu 9,000 markan suuruinen määrä-

Vesijohto.

raha sekä juottoallasta varten Hietalahden satamaan 1,200 markkaa, jonka vuoksi mainittujen määrärahojen loppusumma nousi 8,600 markasta 43,600 markkaan eli 35,000 markalla.

Kauppahallit.

Kauppahallien menot otettiin menosääntöön samanmääräisinä kuin edellisen vuoden menosäännössä, paitsi että määräraha Hietalahdentorin kauppahallin puhtaanapitoa varten korotettiin 600 markasta 900 markkaan ja Kasarmintorin kauppahallin 400 markasta 800 markkaan. Pääluokan loppusumma oli 21,920 markkaa; vuoden 1908 menosäännössä se oli 21,220 markkaa.

Eläkkeitä ja apurahoja.

Eläkkeensaaajista olivat rahatoimikamarinsihteerinleski Aline Ehrström, raatihuoneenrenki A. G. Löfgren ja kaupunginpalvelija Jonas Ström vuoden kuluessa kuolleet sekä satamakonttorinkirjanpitäjänleski Elise Karolina Hjelt mennyt uuteen avioliittoon, jonka vuoksi heille myönnetyt eläkkeet jäivät pois. Sitävastoin myönnettiin rouva Ehrströmin alaikäiselle pojalle 200 markan suuruinen ja renki Löfgrenin alaikäiselle pojalle 120 markan suuruinen sekä kaupunginpalvelijänleskelle Johanna Strömille 120 markan suuruinen eläke. Huutokauppakasöörinlesken Fredrika Vilhelmina Lindmanin eläke korotettiin 120 markalla eli 360 markkaan. Vuoden kuluessa myönnetyt uudet eläkkeet olivat: tarkastusmiehenleskelle Augusta Meriläiselle 300 markkaa, entiselle ulosottoapulaiselle Gustaf Nordmanille 1,200 markkaa, varastonhoitajanleskelle Katarina Kristina Åhlgvistille 300 markkaa, entiselle amanuenssille Victorine Sundvallille 400 markkaa, varastonhoitajanleskelle Aurora Matilda Heinolalle ja hänen alaikäisille lapsillensa 450 markkaa, kirvesmies Johan Ävistille 400 markkaa, kaasutehtaantyömiehille David Ellenbergille ja Jakob Wänthärille kummallekin 400 markkaa, sairaanhoitajattarille Edla Ahtikoskelle 600 markkaa ja Elin Hjorthille 300 markkaa, entiselle Raatihuoneenarkiston aktuaarille asessorinleski I. Öhrnbergille 2,000 markkaa sekä kansakoulunopettajatar Anna Nystedtille 375 markkaa.

Sekalaiset menot.

Viereisen pääluokan kohdalle ei otettu mitään uusia eriä. Sitävastoin korotettiin useita aikaisempia määrärahaeriä. Siten lisättiin määräraha kaupungin tilien tarkastamista varten 2,000 markalla eli 6,100 markaksi, määräraha valaistusta varten 1,000 markalla eli 9,000 markaksi, määräraha kustannuksiksi Gumtähdestä, Meilansista, Greijuksesta, Äggelbyn kartanosta ja Böhlestä 3,000 markalla eli 7,000 markaksi, määräraha vahingonkorvauksiksi työmiehille ruumiinvammasta lähes 500 markalla eli 1,515 markaksi 60 penniksi, määräraha telefonimaksuja varten 1,000 markalla eli 5,500 markaksi sekä määräraha huoneiston vuokraamiseksi talosta n:o 16

Aleksanterinkadun varrella 2,000 markalla eli 4,000 markaksi. Kokemuksen nojalla havaittiin vihdoin tarpeelliseksi taksoitettujen varojen ja muiden tulojen lyhentämistä ja takaisin maksamista varten ottaa korotettu 75,000 markan suuruinen erä; vuoden 1908 vuosirahansäännössä oli vastaava määrä 60,000 markkaa. Useissa määrärahaerissä oli toiselta puolin vähennyksiä. Määräraha elektroteknillisiä tarkastuksia varten alennettiin 1,000 markasta 500 markkaan, Turholman kansanpuiston määräraha 2,400 markasta 1,400 markkaan, talonisännöitsijän palkkio 1,800 markasta 1,200 markkaan sekä määräraha kaupungin talojen kalustoa, korjauksia ja täydennyksiä varten 10,000 markasta 8,000 markkaan. Mainitusta pääluokasta jäivät vihdoin kokonaan pois määrärahat rakennustentarkastajaa ja avustavaa rakennustentarkastajaa varten yhteensä 10,400 markan suuruisina, määräraha jäähuomioita varten 600 markan suuruisena, avustus Skärgårdsfiskarens andelslag m. b. t. osuuskunnalle 2,000 markan suuruisena sekä määräraha koiraveroa koskevan asetuksen noudattamisen valvontaa varten 1,000 markan suuruisena.

Määräraha „Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan“, vaikkapa tavallisesti olikin melkoisesti ylitetty, säilytettiin saman suuruisena kuin 1908 vuoden menosäännössä eli 200,000 markan suuruisena.

Budgetin tulopuolesta huomautettakoon seuraavaa:

Edelliseltä vuodelta jäävä käytettävissä oleva säästö laskettiin Kaupunginvaltuuston säästölaskelmien laatimista varten vahvistamien perusteiden mukaan. Vuoden lopussa laskettu ylijäämä täytyi kuitenkin katsoa sidotuksi, jonka tähden mitään käytettävissä olevaa säästöä ei voitu budgettiin ottaa.

Viereiseen pääluokkaan otettiin vesijohtolainoobligatsioonien korko 300 markkaa pienempänä kuin vuoden 1908 tulosäännössä eli 13,700 markaksi. Korko tontinlunastuksista laskettiin, siihen nähden että tontinlunastukset vuoden kuluessa olivat melkoisesti alentuneet ja kaupungin hallussa olevien maksamattomista kauppahinnoista annettujen velkakirjain määrä sen sijaan suuresti kasvanut, ainapa 450,000 markaksi; vuoden 1908 tulosäännössä vastaava luku oli 250,000 markkaa. Korot lahjoitetuista rahastoista, joiden korot tulevat kaupungille, merkittiin 18,000 markan suuruisiksi, aikaisemmin 13,500 markkaa, ja korko valaistuslaitoksen ennakkomaksuista 15,000 markaksi, aikaisemmin 14,000 markkaa. Sitävastoin alennettiin tuloerä „Erinäisiä korkoja ja osinkoja“, joka vuoden 1908 tulosääntöön oli otettu 50,000 markan suuruisena, 15,000 markkaan.

Tulot.

Käytettävissä
oleva säästö.

Korot.

- Tontinlunastukset. Pääluokan II, Tontinlunastukset, tulot laskettiin vuoden tontinlunastusten antamien tulosten perusteella melkoisesti pienemmiksi kuin vuoden 1908 tulosäännössä eli 650,000 markaksi; viimemainitun vuoden tulosäännössä ne olivat 800,000 markkaa.
- Kaupungin kiinteä omaisuus. Viereisen pääluokan kohdalle otettiin erä „Vuokria rakennuksista ja tiloista“ 165,000 markan suuruisena eli 9,000 markkaa pienempänä kuin vuonna 1908. Myöskin toreilla olevien myyntipaikkojen vuokrien odotettiin vähenevän 33,000 markasta 31,000 markkaan eli 2,000 markalla. Samoin oli laita „erinäisten vuokrien“, jotka, koska kaupungin talot P. Robertin ja Kasarminkatujen varrella oli purettu eikä niistä siis mitään vuokraa voitu odottaa, laskettiin 5,000 markkaa pienemmiksi kuin vuonna 1908 eli 11,000 markaksi. Nousevan laskettiin sitävastoin tuloerän „Vuokraa poliisin virkahuoneista ja talleista“ 37,600 markasta 42,975 markkaan eli 5,375 markalla, kalavedenmaksujen 1,400 markasta 1,500 markkaan eli 100 markalla ynnä myöskin „satunnaisten ja kenttien vuokrien“ 30,000 markasta 50,000 markkaan eli 20,000 markalla. — Osastossa „Kaupungin maatilat“ laskettiin 15,850 markan suuruisen lisäys eli 150 markasta 16,000 markkaan, sen johdosta että Äggelbyn kartano ja Böhlen tila vuonna 1909 tulisivat siirtymään kaupungin haltuun.
- Tonttiverot. Tulo pääluokasta IV, Tonttivero, merkittiin 3,700 markaksi eli 200 markkaa suuremmaksi kuin vuoden 1908 tulosäännössä.
- Tuloa tuottavat oikeudet. Pääluokkaan V, Tuloa tuottavat oikeudet, joka päättyi 1,327,200 markkaan, tehtiin ainoastaan vähäisiä muutoksia. Tulo makasiinivuokrasta laskettiin 1,000 markkaa suuremmaksi kuin vuonna 1908 eli 7,500 markaksi. Suurin lisäys tuli erään „Satamamaksut“, jota korotettiin 15,000 markalla eli 235,000 markkaan. Erää „Ulkomaalaisten maksut ruokatavaroitten myynnistä aluksesta“ korotettiin 400 markalla eli 2,400 markkaan, nostoranmaksuja 500 markalla eli 1,000 markkaan ja biljardimaksuja 200 markalla eli 600 markkaan. Sitävastoin odotettiin tuulaakin Helsinkiin meritse tulevista tavaroista vähenevän 2,000 markalla eli 6,000 markkaan ja siltamaksujen 1,000 markalla eli 8,000 markkaan.
- Sekalaiset tulot. Pääluokkaan VI, Sekalaiset tulot, tehtiin alla olevat poikkeukset vuoden 1908 tulosäännöstä. Tuloerää sairaanhoidosta Marian sairaalassa korotettiin 8,000 markalla eli 24,000 markkaan, kun sitävastoin vastaava Humaliston sairaalan tuloerä, jonka sairaalan toiminta vuonna 1909 tulisi lakkaamaan, vähennettiin 2,000 markalla eli 1,000 markaksi. Tulo desinfioimisista kodeissa otettiin 3,000 markaksi eli lisättynä 1,800 markalla. Sitävastoin laskettiin tulo vaivashoitolaisten töistä 300 markkaa pienem-

mäksi kuin vuoden 1908 tulosäännössä eli ainoastaan 200 markaksi, tulo Työlaitoksesta 5,000 markkaa pienemmäksi eli 10,000 markaksi ja samoin maantuotteista Työ- ja vaivaistalosta 1,000 markkaa pienemmäksi eli 2,000 markaksi. Tulo ammattikoulujen oppilaiden myydyistä teoksista korotettiin sitävastoin 400 markasta 3,400 markkaan, korvaus turvakodeissa hoidetuista lapsista 1,000 markasta 1,500 markkaan, maksut kirjalainoista 8,500 markasta 10,000 markkaan sekä tulot Työnvälitystoimistosta 300 markasta 400 markkaan ja tulot kaupungin Laboratoorista terveydellisiä tutkimuksia varten 2,200 markasta 2,500 markkaan. Aivan uusi oli tuloerä „Vuokria kunnan työväenasunnoista“, joka laskettiin 34,600 markaksi. Lopuksi merkittiin Majoituslautakunnan toimittaman laskelman mukaan korvaus kaupungin majoituskustannuksista 361,960 markaksi, joka määrä tariffin mukaan olisi kruunun varoista suoritettava kaupunginkassaan.

Kansakoulujen valtioapu budgettivuonna 1909 arvioitiin 310,800 markaksi 241,300 markkaa vastaan vuoden 1908 tulosäännössä ja laskettiin korvausmäärä kansakouluhuoneistoista 6 % mukaan niille pannusta arvosta eikä 5 % mukaan, kuten aikaisemmin oli tehty. Kasvatuslaitosten valtioapu merkittiin 4,900 markkaa suuremmaksi kuin vuonna 1908 eli 11,900 markaksi. Korvaus katuvalaistuksesta lisättiin 30 markalla eli 15,200 markaksi ja valtioapu Valmistavalle poikain ammattikoululle 400 markalla eli 23,850 markaksi. Kaupungin osuus paloviinaverosta lopuksi merkittiin 17,000 markan suuruiseksi; vuoden 1908 budgetissa se oli 15,000 markkaa.

Kaikki viereisen pääluokan tuloerät merkittiin Vesijohtokonttorin ehdotuksen mukaisesti. Täten korotettiin tuloeriä „Vedenmyymisestä“ 50,000 markalla eli 700,000 markkaan ja „Vesimittarien vuokria“ 2,000 markalla eli 32,000 markkaan.

Kaasulaitoksen käytettävissä oleva voitto merkittiin 200,000 markaksi. Sanotun voiton, joka vuoden 1908 tulosäännössä oli 79,350 markan suuruisena, oli Valaistuslaitoksen hallitus laskenut 150,275 markaksi, mutta erinäisten budgettivaliokunnan esittämäin asianhaaran perustuksella katsottiin ensin mainitun loppusumman olevan otettavan tulosääntöön.

Viereisessä pääluokassa korotettiin erä „Talonmistajain maksut“, koska liittyminen puhtaanapitolaitokseen melkoisesti oli lisääntynyt, 68,000 markasta 92,000 markkaan. Sitävastoin merkittiin „tulo myydyistä lannasta“ ainoastaan 10,000 markaksi; vuoden 1908 budgetissa se oli 20,000 markkaa.

Sen perustuksella, mitä aikaisemmin oli vahvistettu vuoden 1902 obligatsioonilainan käyttämiseen nähden, otettiin viereiseen pääluokkaan tulona 175,750 markkaa kunnan työväenasuntojen rakentamista varten

Valtioavut.

Vesijohto.

Valaistuslaitos.

Puhtaanapito-
laitos.

Lainat.

Leppäsuolle ja Kallioon, laiturirakennuksia varten 200,000 markkaa sekä uuden sähkötehtaan rakentamista varten 300,725 markkaa 24 penniä. Otsakkeeseen „Kahta vuotta lyhyemmälle takaisinmaksuajalle otettuja lainoja“ otettiin Makasiininrannan tavaravajan korottamista varten 200,000 markkaa sekä otsakkeeseen „Kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otettuja lainoja“ uutta työ- ja vaivaistaloa varten 500,000 markkaa, uutta kaasutehdasta varten 2,500,000 markkaa, kaasulaitoksen kehäjohtoa varten 494,000 markkaa, Äggelbyn kartanon ostoa varten 143,000 markkaa sekä vesijohdon laajentamista varten 1,100,400 markkaa.

Taksoitus. Vahvistetun meno- ja tuloarvion perusteella päätti Kaupunginvaltuusto, että vuonna 1909 kunnan veronalaisilta jäseniltä taksoitettava määrä vahvistettaisiin 3,473,897 markaksi 14 penniksi.

C. Muut asiat.

Ratkaisemat-
tomat asiat.

Tarkasteltaessa Kaupunginvaltuuston diaariin merkittyjen, joulukuun 31 päivänä 1907 ratkaisemattomien asioiden painettua luetteloa ¹⁾ päätti ²⁾ Valtuusto jättää Valmistusvaliokunnalle toimeksi ehdotuksen antamisen toimenpiteiksi, joihin luetteloon merkittyjen asioiden johdosta olisi ryhdyttävä.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ³⁾ Valtuusto sittemmin:

osottaa luetteloon maaliskuun 2 päivänä 1891 ja toukokuun 8 päivänä 1893 tulleiksi merkittyjen asioiden johdosta kirjelmää asianomaisille valiokunnille pyytäen lausuntoja siitä, mitä niiden johdosta olisi tehtävä;

poistaa diaarista marraskuun 18 päivänä 1895 ja syyskuun 5 päivänä 1898 tulleet asiat ja jättää ne riippuviksi uudesta alotteesta; sekä

jättää samoin pois diaarista joulukuun 12 ja 30 päivinä 1904 tulleiksi merkityt asiat.

Lausunto virka-
lomasta
Maistraatin
puheenjohta-
jalle ja jäsenille.

Kirjelmässä tammikuun 22 päivältä oli Maistraatti, jonka puheenjohtaja ja jäsenet K. Senaatin päätöksen mukaisesti toukokuun 18 päivältä 1906 olivat nauttineet yhden kuukauden kesälomaa, ollen velvoitetut puolestaan asettamaan ja palkkaamaan sijaiset, ilmoittanut että Maistraatilla oli aikomus asianomaiseen paikkaan tehdä esitys siitä, että sanottu virkaloma, samaten kuin Raastuvanoikeudessa oli laita, pitennettäisiin kahdeksi kuukaudeksi, jonka johdosta Maistraatti anoi Kaupunginvaltuuston lausuntoa.

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 1. — ²⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 19 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 20 §.

Vastaukseksi tähän päätti ¹⁾ Valtuusto huomauttaa, että sillä seikalla, että Raastuvanoikeuden puheenjohtajat ja jäsenet nauttivat pitempää virkalomaa, ei yksinään olisi ratkaiseva merkitys kyseessä olevassa suhteessa, jonka vuoksi ja koska mitään muita syitä aiottuun esitykseen ei oltu esitetty, Valtuusto katsoi itseltään puuttuvan tilaisuutta sen oikeutuksen arvostelemiseen.

Maistraatin kehoituksesta antoi ²⁾ Kaupunginvaltuusto lausunnon Maistraatin laatimasta ehdotuksesta ³⁾ järjestyssäännöiksi kaupungin ajureille, jolloin Valtuusto, jolla ei pääasiallisesti ollut mitään muistuttamista kyseessä olevien sääntöjen johdosta, ainoastaan huomautti eräistä vähäisistä muutoksista ja lisäyksistä niihin toivottavina.

Järjestyssäännöt kaupungin ajureille.

Sittenkun Maistraatti samalla ilmoittaen, että viimeksi vahvistettu ajuritaksa käytännössä oli antanut aiheita riittäisiin yleisön ja kaupungin ajurien välillä, oli Kaupunginvaltuustolle lähettänyt ehdotuksen uudeksi ajuritaksaksi, päätti ⁴⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti omalta osaltaan puoltaa sen hyväksymistä.

Ehdotus uudeksi ajuritaksaksi.

Kaupunginvaltuustolta vaaditussa lausunnossa sellaisen lisäyksen ottamisesta voimassa olevaan poliisijärjestykseen, että ajavien ja raitiotievaunujen tulisi väistyä tai pysähtyä riveissä marssivan sotaväen tieltä, päätti ⁵⁾ Valtuusto ilmoittaa, että Valtuustolla ei ollut muuta muistutusta asiassa tehtävänä kuin että kyseessä olevan määräyksen ei pitäisi koskea tulensammutukseen rientävää palokuntaa eikä keskuspostikonttorista rautatieasemalle ajavaa postinviejiä.

Marssivan sotilasjoukkueen tieltä väistymistä koskeva lisäys poliisijärjestykseen.

Sittenkun Maistraatti lausunnon antamista varten oli Kaupunginvaltuustolle lähettänyt laatimansa ehdotuksen uudeksi poliisijärjestykseksi Helsingin kaupungille ja kun asian valmistelua varten asetettu ⁶⁾ valiokunta, johon kuuluivat herrat Cajander, Wahlfors ja Lundqvist, siitä oli antanut syyskuun 17 päivänä päivätyn lausuntonsa ⁷⁾, päätti ⁸⁾ Valtuusto pääasiassa yhtäpitävästi valiokunnan ehdotuksen kanssa lausua mielipiteenään, että Valtuustolla tarkastettuaan mainittua poliisijärjestysehdotusta ei ollut sen suunnitteluun ja perusteisiin nähden mitään muistuttamista, mutta että Valtuusto kuitenkin ei katsonut voivansa jättää esittämättä ehdotuksia muutamiksi vähäisiksi selvennyksiksi ja lisäyksiksi, jonka vuoksi Valtuusto esitti eräitä muutoksia ja lisäyksiä Maistraatin laatimaan ehdotukseen.

Lausunto ehdotuksesta uudeksi poliisijärjestykseksi.

1) Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 7 §. — 2) Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 21 §, ja 12 p. toukok., 17 §. — 3) Valt. pain. asiak. n:o 5. — 4) Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 13 §. — 5) Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 12 §. — 6) Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 13 §. — 7) Valt. pain. asiak. n:o 29. — 8) Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 19 §.

Lausunto ehdotuksesta uudeksi kunnallisasetukseksi.

Sittenkun Kaupunginvaltuustoa oli kehotettu antamaan lausuntonsa K. Senaatin kunnallista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta, kunnallista vaalitapaa ja kunnallisverotusta koskevien säännösten tarkastamista varten asettaman komitean mietinnöstä ynnä ehdotuksesta maalaiskuntain kunnallislaisiksi, kaupunkien kunnallislaisiksi ja kunnalliseksi vaalilaisiksi, asetti ¹⁾ Valtuusto tarkoitusta varten valiokunnan, johon valittiin puheenjohtaja herra Norrmén, valtioneuvos Mauritz Hallberg, pankinjohtaja Felix Heikel sekä herrat Söderholm ja Cajander. Valiokunnan annettua lausuntonsa ²⁾ päätti ³⁾ Valtuusto asian lopullisessa käsittelyssä, ryhtymättä tarkastamaan ehdotusta maalaiskuntien kunnallislaisiksi, antaa siltä vaaditun lausunnon pääasiassa yhtäpitävästi valiokunnan ehdotuksen kanssa.

Lausunto järjestyssäännöistä eräille huvilayhdyskunnille Helsingin pitäjässä.

Sittenkun Uudenmaan läänin Kuvernööri oli Kaupunginvaltuustolta vaatinut lausuntoa Helsingin pitäjän Kunnallisvaltuuston huhtikuun 15 päivänä 1907 tekemästä päätöksestä järjestyssääntöjen ynnä rakennus- ja palojärjestyksen laatimisesta Fredriksperin, Hagan ja Oulunkylän huvilayhdyskunnille mainitussa kunnassa, päätti ⁴⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin ehdotuksen ⁵⁾ mukaisesti lausua mielipiteenään, että kysymyksen silloisella asteella mitään esteitä kaupungin puolelta ei ollut järjestys- ynnä muiden sääntöjen säätämislle mainituille yhdyskunnille, pidättäen kuitenkin kaupunki itselleen oikeuden antaa niistä lausuntonsa sellaisen ehdotuksen tultua laadituksi. Nimityksestä Fredriksperi, joka oli ehdotettu Böhlen tilan huvilayhdyskunnalle, päätti Valtuusto samoin lausua toivomuksenaan, että sanottu nimi pidätettäisiin ainoastaan sille osalle yhdyskuntaa, joka kasvoi Fredriksperin aseman alueen ympärille ja viereisen samannimisen tilan maille.

Myöhemmin vaaditussa lausunnossa terveydenhoito-, rakennus- ja palojärjestyksien laatimisesta Baggbölen huvilayhdyskunnalle sekä rakennusjärjestyksen laatimisesta Staffansbyn, Sockenbackan, Brändön, Malmbyn ja Tikkurilan huvilayhdyskunnille Helsingin pitäjässä päätti ⁶⁾ Valtuusto samoin ilmoittaa, että Valtuustolla asian silloisella asteella ei ollut mitään muistuttamista niitä vastaan.

Lausunto Invalideittivakuutuskomitean mietinnöstä.

Sittenkun Kaupunginvaltuustoa oli vaadittu ⁷⁾ K. Senaattiin antamaan lausuntonsa yleisen työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutuksen käytäntöönottamiskysymyksen selvittämistä varten asetetun valtion komitean mietinnöstä ja ehdotuksesta laiksi sellaisesta vakuutuksesta, asetti Valtuusto laatimaan ehdotusta kyseessä olevaksi lausunnon valiokunnan, johon

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 1 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 21. — ³⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 16 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 21 §. — ⁵⁾ Rtk. kirj. n:o 427, jouluk. 12 p. 1907. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 4 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 34 §.

valittiin herrat Ramsay, Cajander ja Zitting sekä kaupungininsinööri G. Idström ja insinööri Karl Söderman. Sittenmin päätti ¹⁾ Valtuusto antaa vaaditun lausunnon pääasiassa yhtäpitävästi valiokunnan joulukuun 1 päivänä päivätyn mietinnön kanssa ²⁾.

Maistraatin kehottamana ³⁾ antamaan lausuntonsa ehdotuksesta järjestyssäännöiksi kokoussalien käyttämisestä päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto ilmoittaa, että Valtuusto oli havainnut ehdotuksen vastaavan tarkoitustansa, paitsi parissa kohdassa, joissa vähäisiä selvennyksiä näytti olevan tarpeen.

Sittenkun Maistraatti oli vaatinut Kaupunginvaltuuston selitystä Siviiliviraston leski- ja orpokassan johtokunnan Yleisen revisionioikeuden harkittavaksi alistaman vaatimuksen johdosta, että Helsingin kaupunki velvoitettaisiin kassaan suorittamaan yhteensä 3,666 markkaa 66 penniä puuttuvaa vakanssisäästöä siltä ajalta, kun kunnallispuormestarin virka maaliskuun 19 päivästä 1903 heinäkuun 15 päivään 1905 sekä yksi kunnallisneuvosmiehen virka helmikuun 1 päivästä 1904 heinäkuun 27 päivään 1905 olivat olleet täyttämättä, päätti ⁵⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta siltä vaadittuna selityksenä ilmoittaa, että kyseessä olevaa vaatimusta lainmukaisesti ei voitu muistutusasiassa ajaa ynnä että kaikissa tapauksissa kysymyksessä olevalta vaatimukselta, joka perustui lainvastaiseen asiointilaan, johon Valtuusto ei ollut syyppää ollut, puuttui laillinen pohja, ja sai Valtuuston kanslia toimekseen yhtäpitävästi näiden näkökohtien kanssa laatia Valtuuston selityksen asiassa.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä oli „Ekonomiska samfundet“ niminen seura nostanut kysymyksen tilastollisen tutkimuksen toimittamisesta asunto- ja vuokraoloista Helsingissä. Sittenkun ehdotus lausunnon antamista varten oli lykätty ⁶⁾ Rahatoimikamariin, jonka aktuaari esiintuoduilla syillä sitä vastusti, päätti ⁷⁾ Valtuusto tämän mukaisesti hylätä „Ekonomiska samfundet“ seuran mainitun anomuksen.

Kirjelmässä Uudenmaan läänin Kuvernöörille olivat eräät henkilöt tehneet esityksen siitä, että Helsingin kaupunki velvoitettaisiin Helsingin maalaiskunnan kanssa tekemään sopimus ylempään suomalaisen kansakoulun ylläpitämisestä Pikku-Huopalahden kylässä Helsingin pitäjää. Tämän johdosta päätti ⁸⁾ Kaupunginvaltuusto, jolta Kuvernööri oli vaatinut lausuntoa asiassa, Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta ilmoittaa, että koska

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 13 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 46. — ³⁾ Katso 1907 vuod. kert., siv. I. 166. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 22 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 6 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 19 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 48 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 20 p. lokak., 5 §.

sanottua esitystä ei ollut tehnyt Helsingin maalaiskunta eivätkä anojat olleet esiintuoneet mitään selvitystä siitä, että Pikku-Huopalahden kylä Helsingin pitäjässä täytti ne ehdot, jotka taajaväkisiin yhdyskuntiin nähden oli mainittu asiaa koskevassa asetuksessa kesäkuun 15 päivältä 1898, Valtuustolla ei ollut mitään syytä ryhtyä tarkemmin vastaamaan mainittuun esitykseen.

Jäsenten vaali Uudenmaan läänin keskusvaalilautakuntaan.

Maistraatin kehotuksesta toimitti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto kahden jäsenen ja yhden varajäsenen vaalin Uudenmaan läänin vaalipiirin keskusvaalilautakuntaan valtiopäivävaaleja varten heinäkuun 1 päivänä 1908, ja valittiin tällöin jäseniksi professori Ernst Lindelöf ja aktuaari Osk. Groundstroem sekä varajäseneksi vakuutustarkastaja O. Hallstén.

Esitys tavaroiden pakkahuoneessa säilytysajan lyhentämisestä.

Herra Häggmanin Kaupunginvaltuustossa tavaroiden pakkahuoneessa säilytysajan lyhentämisestä nostaman ²⁾ esityksen johdosta päätti ³⁾ Valtuusto, sittenkun Helsingin Kauppavaltuutettujen lausunto asiassa oli hankittu, Hänen Keisarilliselle Majesteetillensa esittää, että voimassa olevan tullisäännön 80 §:n 2 kohdassa määrätty maksuton 30-päiväinen säilytysaika kaupungin pakkahuoneessa lyhennettäisiin 20 päiväksi, ei kuitenkaan tavaroita varten, jotka Helsingistä lastikirjan mukaan lähetetään muihin paikkakuntiin tai muista maan satamista tullaamattomina saapuvat kaupunkiin, eikä myöskään väkiviinatavaroita varten, jotka ovat leimauksen alaisia.

Esitys siitä että kunnan rakennustöitä ei annettaisi urakalle.

Helsingin kunnan Työväenosaston tekemään anomukseen että kunnan rakennustöitä ei annettaisi urakalle, päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto vastata, että Valtuusto ei katsonut olevan syytä määrätä erityistä menettelytapaa mainitussa suhteessa, vaan pidätti itselleen oikeuden esiintyvissä tapauksissa ratkaista, mikä olisi kaupungin edun mukaista.

Myöskin myöhemmin esitetyn samaa tarkoittavan anomuksen Valtuusto tämän mukaisesti hylkäsi ⁵⁾.

Riita Helsingin Valaistusosakeyhtiön kanssa.

Sittenkun Rahatoimikamari kaupungin ja Helsingin Valaistusosakeyhtiön välillä syntyneen riidan johdosta, joka koski yhtiön oikeutta säilyttää sähköjohtoverkkonsa kaupungin maalla, oli Kaupunginvaltuustolle esittänyt ⁶⁾, eikö kaupungilla olisi syytä asianomaiseen tuomioistuimeen haastaa Helsingin Valaistusosakeyhtiö kaupungin yhtiötä vastaan aikaisemmin Maistraatissa nostaman jutun jatkamiseksi, päätti ⁷⁾ Valtuusto lykätä asian kaupungin vastaisen sähkötehtaan rakennushallitukseen, jotta tämä ottaisi asian harkittavakseen ja aikanaan antaisi lausuntonsa siitä, voitaisiinko katsoa kaupungille edulliseksi nostaa oikeudenkäynti Helsingin

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 10 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 30 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 32 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 44 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask., 34 §. — ⁶⁾ Rtk. kirj. n:o 415 a, jouluk. 5 p. 1907. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 24 §.

Valaistusosakeyhtiötä vastaan vai voitaisiinko sopimusta yhtiön kanssa pitää kaupungin edun mukaisena.

Tämän johdosta ryhtyi kaupungin sähkötehtaan rakennushallitus alottaviin neuvotteluihin Helsingin Valaistusosakeyhtiön kanssa yhtiön sähkötehtaan myymisestä kaupungille, ja ilmoitti yhtiö tällöin, hyläten kaikki rakennushallituksen puolelta tehdyt ehdotukset, pysyvänsä aikaisemmin tekemässään tarjouksessa luovuttaa elokuun 1 päivästä 1909 erinäisillä ehdoilla omaisuutensa kaupungille 1,000,000 markan korvauksesta.

Asiain näin ollen katsoi sähkötehtaan rakennushallitus Kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi olevan jätettävän ainoastaan, olisiko miljoonan markan suuruinen korvaus myönnettävä yhtiölle vaiko nostettava oikeudenkäynti sitä vastaan.

Valtuusto päätti ¹⁾ panna asian pöydälle, kunnes kaupungin rakenteella oleva sähkötehdas tulisi valmiiksi.

Tehdystä anomuksesta myönsi ²⁾ Kaupunginvaltuusto insinööri G. Strömbergille luvan saada edelleen syyskuun 1 päivästä yhden vuoden eteenpäin säilyttää X, XI ja XII kaupunginosaan asettamansa sähköjohdot.

Lupa sähkövalojohdojen säilyttämiseen.

Tehdystä anomuksesta myönsi ³⁾ Kaupunginvaltuusto Raastuvan-oikeuden viidennelle osastolle oikeuden käyttää Valtuuston kokouksalia erään suuren rikosjutun käsittelemiseen, jossa iso määrä vangittuja henkilöitä oli pantu syytteeseen.

Valtuuston kokouksalin käytettäväksi luovuttaminen.

Entisen valtuusmiehen, kauppias K. H. Renlundin kuoleman johdosta lausui ⁴⁾ Kaupunginvaltuuston varapuheenjohtaja kokouksessa helmikuun 25 päivänä muutamia muistosoanoja manalle menneestä, harrasmielisestä kunnallismiehestä ja auliista lahjoittajasta.

Puhe kauppias K. H. Renlundin muistoksi.

Maaliskuun 18 päivänä kokoontui Kaupunginvaltuusto kunnallispuhemies E. Öhmanin kuoleman johdosta yksityiseen kokoukseen, jossa puheenjohtaja piti muistopuheen vainajasta ja Valtuusto päätti ⁵⁾ in corpore olla läsnä valtioneuvos Öhmanin seuraavana päivänä tapahtuvissa hautajaisissa sekä hänen haudalleen laskea seppeleen.

Puhe pormestari E. Öhmanin muistoksi.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 1 päivänä 1907 oli päättänyt ⁶⁾ Hakaniemen mellakassa kaatuneiden suojeluskaartilaisien muistoksi pystyttää hautapatsaan heidän yhteiselle haudalleen luterilaisella hautausmaalla ja kun Puutarhalautakunta oli antanut ehdotuksensa asian toteuttamiseksi, määräsi ⁷⁾ Valtuusto käyttövaroistansa maksettavaksi 7,080 markan suuruisen erän tarkoitukseen käytettäväksi,

Hautapatsas kaatuneiden suojeluskaartilaisien haudalle.

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 37 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 37 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 4 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 1 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. yksit. kokouksessa 18 p. maalisk. — ⁶⁾ Kts. 1907 vuod. kert., s. I. 169. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 28 §.

jonka ohessa Puutarhalautakunnalle annettiin toimeksi pitää huolta hautapatsaan laittamisesta arkkitehti Valter Jungin laatiman, Puutarhalautakunnan palkitseman ehdotuksen mukaisesti.

Valitus päätöksestä tonttiasialla.

Sittenkun Uudenmaan läänin Kuvernööri oli vaatinut Kaupunginvaltuuston lausuntoa sen valituksen johdosta, jonka kauppias August Miettinen oli tehnyt Valtuuston marraskuun 19 päivänä 1907 tekemästä päätöksestä, joka koski valittajan anomusta saada huutokaupatta arvioimisen mukaan lunastaa tontin n:o 17 Pitkäsillanrannassa korttelissa n:o 298, päätti ¹⁾ Valtuusto siltä vaadittuna lausuntona ilmoittaa, että koska kyseessä olevasta tontista marraskuun 14 päivänä 1901 annettu vuokrasopimus ei varannut vuokraajalle oikeutta ennen vuokra-ajan loppua joulukuun 31 päivänä 1920 lunastaa tonttia, valittajalla, jonka oikeutta valitettulla päätöksellä siis ei oltu loukattu, 78 §:n säännöksen mukaan joulukuun 8 päivänä 1873 annetussa kaupunkien kunnallishallintoa koskevassa asetuksessa ei ollut esiintuoduilla perusteilla valitusoikeutta sanottua päätöstä vastaan, jonka vuoksi Valtuusto oli sitä mieltä, ettei valitus antaisi aihetta mihinkään toimenpiteisiin.

Väki- ja mallasjuoma-asiain valmistusvaliokunnan vaali.

Jäseniksi siihen valiokuntaan, jonka tulisi valmistella väki- ja mallasjuoma-asioita, valittiin ²⁾ herrat Lundqvist, vapaaherra von Alfthan, Polón, Lassenius ja Hällfors.

Anomus väkijuomamonopolin haltuun ottamisesta ajantajaksi 19¹/₄ 08 —19³/₄, 10.

Kirjelmänsä ohella marraskuun 28 päivältä 1907 oli Maistraatti Kaupunginvaltuustolle lähettänyt Helsingin Anniskeluosakeyhtiön hallituksen jättämän, Valtuustolle osotetun kirjelmän 27 päivältä sanottua kuuta, jossa ilmoitettiin että yhtiö, jos väkijuomien anniskelu ja vähittäismyynti kaupungissa monopoliseerattaisiin edelleen 2-vuotiskaudeksi kesäkuun 1 päivästä 1908 samaan päivään vuonna 1910, olisi halukas jatkamaan saman monopolin harjoittamista. Mainitun esityksen ³⁾ Valtuusto lykkäsi sellaisten asiain valmistelua varten asetettuun valiokuntaan.

Tämän annettua mietintönsä ⁴⁾ päätti ⁵⁾ Valtuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti:

Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle myöntää yksinoikeuden kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väkijuomien vähittäismyyntiin ja anniskeluun 1 päivästä kesäkuuta 1908 samaan päivään 1910, ollen osakeyhtiö oikeutettu määrättyä, osakeyhtiölle suoritettavaa maksua vastaan hotellin, ravintolan tai kahvilan omistajille luovuttamaan osan saamistaan anniskelu-

¹⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 6 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 7 p. tammik., 4 §. — ³⁾ Kts. 1907 vuod. kert., siv. I. 170. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. n:o 51 v. 1907. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 16 §.

oikeuksista sekä samoin yksityisille kauppiaille tai yhtiöille luovuttamaan oikeuksia ulkomaisten väkijuomien vähittäismyyntiin.

Kyseessä olevan oikeuden myönsi Valtuusto, samoin valiokunnan ehdotuksesta, seuraavilla ehdoilla:

että osakeyhtiön hallituksessa annettaisiin sijaa vähintään kahdelle Kaupunginvaltuuston valitsemalle jäsenelle, vastaten kolmatta osaa jäsenten luvusta;

että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi niiden sopimusten kaavat, joilla vähittäismyynti- tai anniskeluoikeuksia luovutettaisiin;

että luokka, mihin kukin anniskelupaikka olisi luettava, edelleen olisi Maistraatin määrättävänä;

että osakeyhtiö saisi omista myymälöistään myydä väkijuomia ainoastaan noudettavaksi, vaan ei lähettä tavarointa tilaajien kotiin tai ulkopuolella kaupunkia olevaan paikkaan;

että osakeyhtiö viimeistään helmikuun kuluessa päättäisi, uudistaisiko se vuokraajiansa kanssa aikaisemmin tekemiänsä sopimuksia seuraavaa myyntikautta varten vai eikö;

että anniskeluoikeuden omistajalla olisi oikeus tilata tarvitsemansa tavarat miltä kaupungin väkijuomakauppiaalta tahansa; sekä

että Kaupunginvaltuuston valitseman pysyvän sovintolautakunnan, johon kuuluisi viisi henkilöä ja tarpeellinen määrä varajäseniä, ratkaistavaksi jätettäisiin: a) kysymys siitä, onko vuokraaja osakeyhtiön vaatimuksesta julistettava saamansa oikeuden menettäneeksi; b) muut riidat, jotka voivat syntyä osakeyhtiön ja sen vuokraajien välillä vuokrasopimuksen sisällyksestä; sekä c) kysymys tavaravaraston lunastamisesta, kun sitä vaatii vuokraaja, jonka vuokraoikeutta ei ole uudistettu tai joka on oikeutensa menettänyt.

Lopuksi päätti Valtuusto osakeyhtiön huomioon otettavaksi lausua:

ettei osakeyhtiö käyttäisi hyväkseen yksinoikeutta saadakseen liikkeestä niin suurta voittoa kuin mahdollista, vaan etupäässä vastustaakseen väkijuomien väärinkäyttöä;

että osakeyhtiö mikäli mahdollista pitäisi kaupaksi tarjoomiensa juomien alkoholipitoisuuden alhaisimmassa luvallisessa määrässä;

että toisen ja kolmannen luokan ravintolaoikeuksien luovuttamista toiselle henkilölle ei vast'edes enää sallittaisi, vaan että osakeyhtiö itse ottaisi haltuunsa liikkeen mainittuihin luokkiin kuuluvissa ravintoloissa;

että aikaansaataisiin parannusta äsken mainittuihin luokkiin kuuluvien ravintoloiden siisteyteen ja hauskuuteen nähden ja että useampia tarkastajia otettaisiin niitä valvomaan; sekä

että myyntimaksut luovutetuista anniskelu- tai vähittäismyyntioikeuksista oikeudenmukaisesti tasotettaisiin.

Jäsenten vaali Helsingin Anniskeluosakeyhtiön johtokuntaan ja väkijuomamonopolin sovintolautakuntaan.

Sen ohessa valitsi ¹⁾ Kaupunginvaltuusto ajanjaksoksi kesäkuun 1 päivästä 1908 samaan päivään vuonna 1910 jäseniksi Helsingin Anniskeluosakeyhtiön johtokuntaan herrat Indrenius'en ja Hertzbergin sekä jäseniksi sovintolautakuntaan riitaisuuksien ratkaisemista varten yhtiön ja sen vuokraajien välillä herrat Cajanderin, Lassenius'en, Tallbergin ja Polónin sekä johtaja Alvar Renqvistin ynnä näiden varajäseniksi herrat Lindbergin ja Cygnæus'en sekä kauppaneuvos Hj. Schildtin.

Väkijuomien vähittäismyyntin ja anniskelun sekä mallasjuomien anniskelun järjestely.

Koska se kahden vuoden aika, joksi Maistraatti oli myöntänyt oikeudet väkijuomien vähittäismyyntiin ja anniskeluun, loppuisi kesäkuun 1 päivänä 1908, oli Maistraatti kirjelmässään joulukuun 23 päivältä 1907, m. m. palo-viinan ja muiden poltettujen tai tislattujen väkijuomien myyntiä koskevan kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen 6 §:n mukaisesti, jättänyt Kaupunginvaltuuston päätettäväksi, olisiko ja kuinka monta sellaista oikeutta myönnettävä seuraavaksi ajanjaksoksi, luettuna kesäkuun 1 päivästä 1908 samaan päivään vuonna 1910, sekä missä osissa kaupunkia vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja ei saisi olla.

Lisäksi oli Maistraatti toisessa kirjelmässä joulukuun 23 päivältä 1907, viitaten mallasjuomien myyntiä ja anniskelua koskevan huhtikuun 2 päivänä 1883 annetun asetuksen 10 §:ään, anonut Kaupunginvaltuustolta lausuntoa siitä, olisiko ja miten monta oikeutta mallasjuomien anniskeluun yllä mainituksi ajanjaksoksi myönnettävä sekä mihin osiin kaupunkia sellaisia anniskelupaikkoja ei saisi sijoittaa.

Liittäen mainittuihin kirjelmiin v. t. poliisimestarin näissä asioissa antamat lausunnot oli Maistraatti sen ohessa ilmoittanut, että väkijuomakauppaan myönnettyjen oikeuksien luku silloin oli 75, nimittäin paloviinan ja väkiviinan vähittäismyyntiin 5, muiden väkijuomien vähittäismyyntiin 24 sekä väkijuomien anniskeluun 46, lukuunottamatta n. s. klubioikeuksia, joiden luku nousi 16:een, sekä että mallasjuomien anniskeluoikeuksien luku oli 30.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli asian lykännyt asianomaiseen valiokuntaan ²⁾, ehdotti tämä mietinnössängsä ³⁾, että Valtuusto kaksivuotiskauteen nähden kesäkuun 1 päivästä 1908 samaan päivään vuonna 1910 päättäisi:

1) väkijuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun nähden:

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 16 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 17 ja 18 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. n:o 2.

että vähittäismyyntioikeuksien luku määrättäisiin enintään yhdeksäksikolmatta, joista enintään neljäkolmatta oikeuttaisi yksinomaan ulkomaisten väkijuomain vähittäismyyntiin; sekä

että anniskeluoikeuksien luku määrättäisiin enintään kahdeksiseitsemättä, josta määrästä kuitenkin enintään kuusiviidettä saataisiin luovuttaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä;

2) mallasjuomain anniskeluun nähden:

että sellaisen anniskelun oikeuksien luku olisi oleva enintään kolmekymmentä, jotka oikeudet saisi antaa ainoastaan suurenlaisten ruokailupaikkain pitäjille; sekä

3) niin hyvin väkijuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun kuin mallasjuomain anniskeluun nähden:

että vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja ei saisi olla:

a) kuudennessa, seitsemännessä, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmenennessä, yhdennessätoista, kahdennessatoista, kolmannessatoista, neljännessatoista ja viidennessatoista kaupunginosassa eikä kaupunkiin kuuluvalla, sen asemakaavan ulkopuolella olevalla alueella;

b) ensimmäisessä kaupunginosassa Rauhakadun pohjoispuolella, mutta kyllä sanotun kadun varrella;

c) toisessa kaupunginosassa Vilhonkadun pohjoispuolella eikä sanotun kadun varrella;

d) kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorin eteläpuolella eikä Unioninkadun ja Länsi-Rannan välisissä kortteleissa;

e) neljännessä kaupunginosassa Kansakoulu- ja Simonkadun pohjoispuolella eikä sanottujen katujen varrella; sekä

f) Fredrikinkadun länsipuolella olevassa osassa neljättä ja viidettä kaupunginosaa, mutta kyllä sanotun kadun varrella;

ettei kaupungin muissakaan osissa väkijuomain vähittäismyyntiä ja anniskelua eikä mallasjuomain anniskelua saisi harjoittaa kirkon, koulun, kasarmin, sairaalan eikä semmoisen paikan välittömässä likeisyydessä, missä väkeä lukuisammin liikkuu, eikä myöskään Kauppa- ja Rautatien torin varrella eikä Itä- ja Länsi-Henrikinkatujen Simon- ja Kaivokadun pohjoispuolella olevien osien varrella; sekä

että poikkeuksen näistä kielloista saisi tehdä Kauppa- ja Rautatien torin varrella oleviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Blekholman saariin, Korkeasaareen ja Kaivohuoneeseen sekä teattereihin ja klubeihin nähden.

Valiokunnan ehdotuksen Valtuusto kaikin puolin hyväksyi ¹⁾).

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön välikirjojen kaavat.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön johtokunnan laatimat ehdotukset väkijuomien anniskelu- ja vähittäismyyntioikeuksien siirtämisestä koskevien välikirjojen kaavoiksi Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾).

Viinien ja muiden miedompien juovutusjuomien myyntioikeuden myöntäminen.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto Maistraatilta oli lausunnon antamista varten saanut joukon anomuksia oikeudesta viinien ja muiden miedompien juovutusjuomien myyntiin ajanjaksona kesäkuun 1 päivästä 1908 samaan päivään vuonna 1910 ynnä v. t. poliisimestarin niistä antaman lausunnon, antoi ³⁾ Valtuusto asianomaiselle valiokunnalle toimeksi antaa asiassa mietintönsä.

Pääasiassa yhtäpitävästi valiokunnan ehdotuksen ⁴⁾ kanssa puolsi ⁵⁾ Valtuusto sittemmin kyseessä olevan oikeuden myöntämisestä seuraaville henkilöille ja liikkeille: kauppias Petter Schkolnoff talossa n:ot 28—30 I. Robertinkadun varrella, kauppias Carl Alexander August Frantz talossa n:o 3 I. Robertinkadun varrella, kauppias Vilhelm Palin talossa n:o 12 Vuorikadun varrella, kauppias Karl Fredrik Nyman talossa n:o 47 Fredrikinkadun varrella, kauppiaanleski Ida Johanna Poschner talossa n:o 11 Kaivokadun varrella, kauppias Bror Karl Oskar Lindgren talossa n:o 2 Hakasalmenkadun varrella, kauppias Emil Konstantin Törnroos talossa n:o 13 Eerikinkadun varrella, kauppias Johan Fredrik Björk talossa n:o 31 Fredrikinkadun varrella, vaimo Irene Ingeborg Wessel talossa n:o 26 Annankadun varrella, kauppias Karl Viktor Vinberg talossa n:o 15 Uudenmaankadun varrella, kauppias Axel Algot Manelius talossa n:o 23 Annankadun varrella, kirjaltajanvaimo Maria Alexandra Pirhonen talossa n:o 20 Fredrikinkadun varrella, Helsingin Yleinen Kulutusyhdistys hoitajattarena Elin Wilkman talossa n:o 6 Konstantininkadun varrella, leskirouva Ida Amalia Iljinoff talossa n:o 9 Kirkkokadun varrella ehdolla että toinen, sovelias huoneisto hankittaisiin, kauppiaanvaimo Alma Katarina Öhman talossa n:o 12 Vuorikadun varrella, kauppias Carl Göhle talossa n:o 23 Fredrikinkadun varrella, kauppias Frans Edvard Sundell talossa n:o 7 Uudenmaankadun varrella, kauppias Knut Ferdinand Tötterman talossa n:o 33 Fredrikinkadun varrella, kauppias Johan Jerofejeff talossa n:o 11 Eerikinkadun varrella, myymälän johtajatar Ida Charlotta Nyström talossa n:o 12 Eerikinkadun varrella, kauppias Josefina Augusta Eklund talossa n:o 23 Vladimirinkadun varrella, ravintoloitsija Edvin Theodor Henriksson

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 26 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 31 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 8 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. n:o 4. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 13 §.

talossa n:o 7 Rauhakadun varrella, kauppias Matilda Lovisa Törnroos talossa n:o 47 Fredrikinkadun varrella, leskirouva Lovisa Nikiforow talossa n:o 22 Fredrikinkadun varrella, kauppias Elisabeth Jürjeff talossa n:o 10 Vuorikadun varrella, kauppias Edgar Alexander Sandström talossa n:o 8 Fabianinkadun varrella, kauppias Bror Benedikt Brenner talossa n:o 23 Fredrikinkadun varrella, kauppias Anna Simolin talossa n:o 23 Ratakadun varrella, ravintoloitsija Alexander Ludvig Grönberg talossa n:o 24 L. Henrikinkadun varrella rouva Ellen Karolina Grotell hoitajattarena, kauppias Adolf Albert Hindsberg talossa n:o 10 Mariankadun varrella ehdolla että toinen, sovelias huoneisto hankittaisiin, leskivaimo Elin Wilhelmina Eriksson talossa n:o 4 Yrjönkadun varrella, kauppiaanleski Amanda Johanna Öhman talossa n:o 9 Rauhakadun varrella vaimo Olga Maria Markelin hoitajattarena ja ehdolla että mainetodistus esitettäisiin, leskirouva Hulda Aurora Lindqvist talossa n:o 24 L. Henrikinkadun varrella, kauppa-liike J. C. Maexmontan talossa n:o 11 Kaivokadun varrella, kauppias Karl August Ringbohm talossa n:o 41 Korkeavuorenkadun varrella, kauppias Kaarlo Salminen talossa n:o 5 Konstantininkadun varrella ehdolla että mainetodistus esitettäisiin, neiti Olga Wirtanen talossa n:o 26 Uudenmaankadun varrella, kauppias Wilhelm Tilly talossa n:o 14 Eerikinkadun varrella, kauppias August Emil Isaksson talossa n:o 1 Bulevardikadun varrella, kauppiaanleski Miina Asp talossa n:o 11 I. Henrikinkadun varrella ja kauppias Selma Grönroos talossa n:o 15 Vladimirinkadun varrella.

Samanlaisen oikeuden myöntämistä tai lupaa ottaa huostaansa toiselle henkilölle aikaisemmin myönnetty oikeus puollettiin toisessa yhteydessä seuraaville henkilöille: leskirouva Elin Vilhelmina Eriksson ¹⁾ talossa n:o 43 Fredrikinkadun varrella, kauppias Johan Alfred Nyström ²⁾ talossa n:o 12 Vuorikadun varrella, kauppiaanvaimo Katarina Fred ²⁾ talossa n:o 2 Vladimirinkadun varrella, asioitsija Karl Teodor Nummelin ²⁾ talossa n:o 16 Vladimirinkadun varrella, kassanhoitajatar Olga Wahlberg ³⁾ talossa n:o 7 I. Robertinkadun varrella ehdolla että liikkeen hoitajattaren mainetodistus esitettäisiin, toiminimi A. de Prado ⁴⁾ talossa n:o 2 Kluuvikadun varrella, naimaton Anna Karolina Wassholm ⁵⁾ talossa n:o 7 Kluuvikadun varrella ehdolla että vapaita oikeuksia olisi, kauppias Johannes Emil Wassholm ⁶⁾ talossa n:o 15 Hallituskadun varrella samanlaisella ehdolla, neiti

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 5 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 12 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 12 §, ja 26 p. toukok., 5 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 13 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 14 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 15 §.

Augusta Oljelund¹⁾ talossa n:o 11 Vuorikadun varrella, kauppias Erika Viktoria Eklöf²⁾ talossa n:o 9 Rauhakadun varrella, kauppiaanleski Amanda Johanna Öhman³⁾ talossa n:o 9 Rauhakadun varrella ehdolla että liikkeenhoitajattaren mainetodistus esitettäisiin, naimaton Dagmar Vilhelmina Selin⁴⁾ talossa n:o 27 Fredrikinkadun varrella, rouva Matilda Emilia Weckström⁵⁾, rouva Ida Karolina Grönberg⁶⁾, kauppiaanvaimo Ellen Karolina Grotell⁷⁾ talossa n:o 3 Vladimirkadun varrella, neiti Hulda Emilia Lagerblom⁸⁾ talossa n:o 28 Uudenmaankadun varrella, tarjoilija August Bergman⁹⁾ talossa n:o 7 Rauhakadun varrella ja kauppias A. Pesonen¹⁰⁾ talossa n:o 9 Rauhakadun varrella.

Väkijuomain vähittäismyyntioikeuden myöntäminen.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto Maistraatilta oli lausunnon antamista varten saanut joukon anomuksia oikeudesta väkijuomain vähittäismyyntiin ajanjaksona kesäkuun 1 päivästä 1908 samaan päivään 1910 ynnä myöskin v. t. poliisimestarin niistä antaman lausunnon, jätti¹¹⁾ Valtuusto asianomaiselle valiokunnalle toimeksi antaa asiasta lausuntonsa.

Yhtäpitävästi valiokunnan ehdotuksen¹²⁾ kanssa puolsi¹³⁾ Valtuusto sittemmin mainitun oikeuden myöntämistä seuraaville henkilöille ja yhtiöille: kauppias Valfrid Alfons Ahlfors talossa n:o 13 B Mariankadun varrella, osakeyhtiö H. Fryckman talossa n:o 25 I. Robertinkadun varrella, osakeyhtiö Axel Palmroos talossa n:o 27 P. Esplanadikadun varrella, osakeyhtiö Axel Pihlgren talossa n:o 12 Fabianinkadun varrella, osakeyhtiö J. H. Wickel talossa n:o 32 Aleksanterinkadun varrella, osakeyhtiö N. Pletschikoffin seur. talossa n:o 4 E. Esplanadikadun varrella, osakeyhtiö Gösta Sundmans vinkällare och spirituosaaffär talossa n:o 6 L. Henrikinkadun varrella, osakeyhtiö Richard Rudolph talossa n:o 4 I. Robertinkadun varrella, osakeyhtiö A. W. Eklund & Kumpp. talossa n:o 19 Erottajakadun varrella, konttoristi Gustaf Engström talossa n:o 22 Fredrikinkadun varrella, kauppias August Ferdinand Hagelberg talossa n:o 8 P. Robertinkadun varrella, kauppias Otto Berndt Hildén talossa n:o 8 E. Esplanadikadun varrella, toiminimi Hjelt & Lindgren talossa n:o 12 E. Esplanadikadun varrella, kauppiaanleski Mathilda Hirvonen talossa n:o 18 L. Henrikinkadun varrella, kauppiaanleski Mathilda Sofia Holmqvist talossa n:o 6 P. Makasiinikadun varrella, toiminimi V. R. Kählman talossa n:o 15 Fredrikinkadun varrella, toiminimi J. C. Maexmontan, Ernst Nyberg &

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 3 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 4 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 4 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 6 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 43 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 44 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 36 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 37 §. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 23 §. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk., 7 §. — ¹¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 8 §. — ¹²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 8. — ¹³⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 8 §.

Kumpp. talossa n:o 28 Unioninkadun varrella, kauppiaanleski Augusta Nikander talossa n:o 11 Mikonkadun varrella, kauppiaanvaimo Linda Victoria Relander talossa n:o 16 L. Henrikinkadun varrella, kauppias Otto Rohde talossa n:o 50 Aleksanterinkadun varrella, kauppias Klas Reinhold Rosenqvist talossa n:o 11 Aleksanterinkadun varrella, toiminnimi J. F. Sjöberg talossa n:o 3 Erottajakadun varrella, osakeyhtiö N. A. Turdén talossa n:o 5 Mikonkadun varrella, kauppias Adrian Albin Westberg talossa n:o 46 Aleksanterinkadun varrella sekä Helsingin Anniskeluosakeyhtiö taloissa n:o 5 Kluuvikadun varrella Ida Katarina Löfström hoitajattarena, n:o 15 Antinkadun varrella Matilda Josefina Dahlgren hoitajattarena, n:o 4 Fabianinkadun varrella Hilma Maria Lindström hoitajattarena, n:o 18 L. Henrikinkadun varrella Amalia Eklund hoitajattarena ja n:o 22 Uudenmaankadun varrella Olga Agatha Öhman hoitajattarena.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto Maistraatilta oli lausunnon antamista varten saanut joukon anomuksia oikeudesta väkijuomain anniskeluun ajanjaksona kesäkuun 1 päivästä 1908 samaan päivään 1910 sekä v. t. poliisimestarin niistä antaman lausunnon, päätti ¹⁾ Valtuusto asianomaisen valokunnan ehdotuksen ²⁾ mukaisesti puoltaa sanotun oikeuden myöntämistä seuraaville henkilöille ja yhtiöille: ravintoloitsijatar Katarina Charlotta Ahlfors talossa n:o 3 Kluuvikadun varrella, ravintoloitsija August Axel Ahlqvist talossa n:o 16 L. Henrikinkadun varrella, osakeyhtiö Hôtel Restaurant talossa n:o 29 P. Esplanadikadun varrella ravintoloitsija Axel Gottfrid Lundblad hoitajana, osakeyhtiö Seurahuone ravintoloitsija Wilhelm Noschis hoitajana, osakeyhtiö Mikonkatu 21 kassanhoitaja Gerhard Forsius hoitajana, osakeyhtiö Restaurant Princess talossa n:o 35 P. Esplanadikadun varrella ravintoloitsija Arvid Isidor Meyer hoitajana, ravintoloitsija Johan Werner Ax talossa n:o 39 P. Esplanadikadun varrella, hotellinomistaja Oskar Fredrik Bengtsson talossa n:o 14 L. Henrikinkadun varrella, „Brunnshuset Restaurationsaktiebolag“ ravintoloitsija Nils Bengtsson hoitajana, ravintoloitsija O. V. Carlsson Esplanadikappelissa, ravintoloitsija Johan Wilhelm Carlstedt talossa n:o 12 Aleksanterinkadun varrella, ravintoloitsija John Battista Catani talossa n:o 31 P. Esplanadikadun varrella, ravintoloitsijatar Anna Karolina Ek talossa n:o 12 L. Henrikinkadun varrella, ravintoloitsija Frans Ferdinand Fagerström talossa n:o 15 Antinkadun varrella, ravintoloitsija Karl Ludvig Fredriksson talossa n:o 1 I. Henrikinkadun varrella,

Väkijuomain
anniskeluoukeu-
den ja klubi-
oukeuksien
myöntäminen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 9 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 11.

ravintoloitsijatar Gustafva Wilhelmina Gorbatoff talossa n:o 7 Erottaja-
kadun varrella, ravintoloitsija John Fredrik Gustafsson talossa n:o 4 L.
Henrikinkadun varrella, ravintoloitsija Hans Gottfried Hagen talossa n:o 4
Mikonkadun varrella, ravintoloitsija Johan Gustaf Haglund talossa n:o 8
Kluuvikadun varrella, ravintoloitsijatar Anna Juliana Harjanne talossa
n:o 21 Annankadun varrella, ravintoloitsija Edvin Theodor Henriksson
talossa n:o 5 Eerikinkadun varrella, ravintoloitsijatar Ida Sofia Lindgren
talossa n:o 4 Bulevardinkadun varrella, ravintoloitsijatar Edla Wilhelmina
Nikolajeff talossa n:o 29 Fabianinkadun varrella, ravintoloitsija Sergius
Alexandroff Nikolajeff Aleksanterinteatterissa, ravintoloitsija Nikolai Noschis
Alppilassa, „Nya Teaterhusaktiebolaget“ yhtiön johtokunta Oopperakella-
rissa johtaja Adam Waldemar Svedin hoitajana, ravintoloitsijatar Sigrid
Irene Maria Nyberg talossa n:o 4 Hakasalmenkadun varrella, ravintoloitsija
John Osolin Hôtel Kleineh'ssä, ravintoloitsija Rudolf Piehl talossa n:o 14
Fabianinkadun varrella, ravintoloitsijatar Amalia Aleksandra Rolig talossa
n:o 14 Kirkkokadun varrella, ravintoloitsija Gustaf Axel Wickström talossa
n:o 17 Hallituskadun varrella ja Kaisaniemen ravintolassa, ravintoloitsija
Carl August Winqvist talossa n:o 54 Aleksanterinkadun varrella sekä
Helsingin Anniskeluosakeyhtiö taloissa n:o 25 ja sittemmin n:o 22 Fredrikin-
kadun varrella Matilda Josefina Nordberg hoitajattarena, n:o 16 Uuden-
maankadun varrella Anna Matilda Morelius hoitajattarena, n:o 34 Fredrikin-
kadun varrella Anna Cecilia Pelkonen hoitajattarena, n:o 3 Yrjönkadun
varrella Erika Emilia Mury hoitajattarena, n:o 11 I. Henrikinkadun varrella
Anna Kristina Holopainen hoitajattarena, n:o 16 P. Robertinkadun varrella
Anna Lovisa Söderlund hoitajattarena ynnä Korkeasaarella Johan Werner
Ax hoitajana.

Tämän yhteydessä puollettiin myös klubioikeuksien myöntämistä
seuraaville seuroille: Farmaseuttinen yhdistys talossa n:o 13 Hallitus-
kadun varrella Edvard Werner Lindström hoitajana, Kauppaseura talossa
n:o 7 Aleksanterinkadun varrella Carl Anton Emil Hult hoitajana, „Hel-
singfors Handelsbiträdeförening“ talossa n:o 1 P. Makasiinikadun varrella
Anna Hulda Elisabeth Heinrichs hoitajattarena, Helsingin Vapaaehtoinen
Palokunta talossa n:o 31 Annankadun varrella Emilia Sofia Lindqvist
hoitajattarena, Helsingin Purjehdusseura Liuskasaarella Ernst Albert
Nyberg hoitajana, Helsingin Kunnallisklubi talossa n:o 23 Kasarminkadun
varrella, Rautatieliäisyhdistys talossa n:o 9 Kaivokadun varrella Ida Erika
Söderholm hoitajattarena, „M. M.“ seura talossa n:o 12 Aleksanterinkadun
varrella Johan Wilhelm Carlstedt hoitajana, Uusmaalainen Ylioppilasosa-

kunta talossa n:o 40 Kasarminkadun varrella Ernst Emil Ax hoitajana, Uudenmaan Pursiklubi Blekholmassa Emma Kristina Elfström hoitajattarena, Polyteknikkojen yhdistys talossa n:o 29 Antinkadun varrella Johanna Wilhelmina Henriksson hoitajattarena, Suomalainen Sivistysseura talossa n:o 20 Mikonkadun varrella Fredrika Wilhelmina Hiltunen hoitajattarena sekä „Svenska klubben“ talossa n:o 15 Fabianinkadun varrella Karolina Wilhelmina Jürgens hoitajattarena.

Luvan myöntämistä ottaa huostaansa toiselle henkilölle tai yhtiölle aikaisemmin myönnetty oikeus väkijuomain anniskeluun puollettiin sittemmin vielä kirjaltajanvaimolle Augusta Dorothea Friskbergille ¹⁾ talossa n:o 14 Vladimirkadun varrella, leskirouva Ingeborg Lindbergille ²⁾ Luodolla ja osakeyhtiölle Mikonkatu 21 ²⁾.

Ravintoloitsija Rudolf Piehlin Maistraatin antamasta päätöksestä tekemän valituksen johdosta, jolla päätöksellä valittajan harjoittama anniskeluliike sulkemisaikaansa nähden oli siirretty toisen luokan ravintoloihin, päätti ³⁾ Kaupunginvaltuusto, jota läänin Kuvernööri oli kehottanut antamaan siitä lausuntonsa, lausua mielipiteenään, että koska mainitunlaisen liikkeen harjoittamisajan määrääminen kuuluisi Maistraatille, Valtuusto ei tahtonut vaadittua lausuntoa antaa.

Valitus ravintolaliikettä koskevasta päätöksestä.

Asianomaisen valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti Kaupunginvaltuusto eri tilaisuuksissa puoltaa suostumista alla mainittujen henkilöiden anomuksiin saada ottaa huostaansa oikeuden mallasjuomain myyntiin: leskirouva Elin Wilhelmina Eriksson ⁴⁾ talossa n:o 43 Fredrikinkadun varrella, leskirouva E. S. Sundström ⁵⁾ talossa n:o 8 Kasarminkadun varrella, neiti Olga Wirtanen ⁶⁾ talossa n:o 26 Uudenmaankadun varrella, kassanhoitajatar Olga Wahlberg ⁷⁾ talossa n:o 7 I. Robertinkadun varrella, siivoojatar Anna Lisa Näsman ⁸⁾ talossa n:o 3 Hallituskadun varrella, kaupanhoitajatar Maria Wilhelmina Fred ⁹⁾ talossa n:o 24 Konstantininkadun varrella, ravintoloitsijatar Fredrika Lovisa Björkholm ¹⁰⁾ talossa n:o 2 Rikhardinkadun varrella, leskirouva Hulda Lindqvist ¹¹⁾ talossa n:o 24 L. Henrikinkadun varrella, kauppiaanvaimo Mathilda Ahovaara ¹²⁾ talossa n:o 1 Vuorimiehenkadun varrella, neiti Hulda Emilia Lagerblom ¹³⁾ talossa

Mallasjuomain myyntioikeuden myöntäminen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 10 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 7 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask., 8 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 4 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 6 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 25 p. helmik., 7 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 11 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 17 §. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 3 §. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. 12 p. toukok., 4 §. — ¹¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 3 §. — ¹²⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 7 §. — ¹³⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 38 §.

n:o 28 Uudenmaankadun varrella, kauppiaanvaimo Ida Karolina Grönberg¹⁾ talossa n:o 47 Fredrikinkadun varrella, kauppiaanvaimo Ellen Karolina Grotell²⁾ talossa n:o 3 Vladimirinkadun varrella ja tarjoilija August Bergman³⁾ talossa n:o 7 Rauhakadun varrella.

Palo- ja väkiviinan paljottaismyyntioikeuden myöntäminen.

Palo- ja väkiviinan paljottaismyyntioikeudesta tehtyjen anomusten johdosta puolsi Kaupunginvaltuusto eri tilaisuuksissa asianomaisen valionkunnan ehdotuksesta sellaisen oikeuden myöntämistä toiminimelle A. B. Richard Rudolph O. Y.⁴⁾, kauppias Adrian Westerbergille⁵⁾, toiminimelle J. F. Sjöberg⁶⁾, kauppiaanvaimo Linda Victoria Relanderille⁷⁾, kauppias Mathilda Hirvoselle⁸⁾, kauppiaanleski Mathilda Sofia Holmqvistille⁹⁾, toiminimelle A. W. Eklund & Kumpp.¹⁰⁾, konttoristi Gustaf Engströmille¹¹⁾, kauppias Walfrid Alfons Ahlforsille¹²⁾, toiminimelle V. R. Kählman¹³⁾ sekä osakeyhtiölle Axel Pihlgren¹⁴⁾.

Luvan myöntämistä ottaa huostaansa toiselle henkilölle aikaisemmin myönnetty oikeus väkijuomain paljottaismyyntiin puollettiin¹⁵⁾ talonomistaja G. B. Wassholmille.

Oikeus asettaa vedennyynti-kioskeja.

Rahatoimikamarin tekemän esityksen luvan myöntämisestä Apteekkarien kivennäisvesitehtaalle saada asettaa Runeberginesplanadin lounaiseen kulmaan paviljongin virvoitusjuomain tarjoilua varten Kaupunginvaltuusto hylkäsi, jonka ohessa Valtuusto samalla päätti¹⁶⁾, että oikeus pitää muissa mainitun Esplanadin kulmissa sellaisia myyntipaviljonkeja luovutettaisiin julkisella huutokaupalla Rahatoimikamarin sitä varten asettamilla ehdoilla enimmäen tarjoovalle.

Kojuista, vaunuista ja pöydiltä harjoitetun kaupan järjestäminen.

Kirjelmässään lokakuun 24 päivältä 1907 oli Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle antanut esityksen¹⁷⁾ kojuista, vaunuista ja pöydiltä kaupungin kaduilla, toreilla ja puistoissa harjoitetun kaupan järjestämisestä sekä ehdotuksen sitä koskeviksi määräyksiksi. Asiaa käsiteltäessä päätti¹⁸⁾ Valtuusto hyväksyä Rahatoimikamarin mainitun esityksen.

Ulkomaiden alamaisten oikeus omistaa kiinteistöjä.

Esiteltäessä Ruotsin alamaisen Karl Grönbergerin ja hänen vaimonsa sekä Saksan alamaisen Lennart Kihlmanin ja Ruotsin alamaisen Per Wilhelm Malmqvistin anomuksia saada Helsingissä omistaa kiinteistöjä

1) Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 39 §. — 2) Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 40 §. — 3) Valt. pöytäk. 16 p. kesäk., 47 §, ja 8 p. syysk., 23 §. — 4) Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 8 §. — 5) Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 9 §. — 6) Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 10 §. — 7) Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 10 §. — 8) Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 11 §. — 9) Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 12 §. — 10) Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 8 §. — 11) Valt. pöytäk. 14 p. huhtik., 9 §. — 12) Valt. pöytäk. 28 p. huhtik., 5 §. — 13) Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 8 §. — 14) Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 9 §. — 15) Valt. pöytäk. 15 p. jouluk., 10 §. — 16) Valt. pöytäk. 11 p. helmik., 14 §. — 17) Valt. pain. asiak. n:o 54 v. 1907. — 18) Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 39 §.

päätti¹⁾ Kaupunginvaltuusto ilmoittaa, että Valtuustolla ei ollut mitään muistuttamista sanottuja anomuksia vastaan.

Samanlaisen lausunnon antoi²⁾ Valtuusto Saksan alamaisen, kauppias Albert Goldbeck-Löwen anomuksesta saada kaupungissa omistaa kiinteistöä.

Luvan myöntämisestä ulkomaalaiselle harjoittaa kaupungissa kauppaa tai muuta elinkeinoa antoi Kaupunginvaltuusto 44 tapauksessa puoltavan³⁾ ja yhdessä tapauksessa epäävän lausunnon⁴⁾.

Anomukset elinkeino-oikeudesta ja Suomen kansalaisoikeudesta.

Puoltavan lausunnon antoi⁵⁾ Valtuusto vielä 22 tapauksessa Suomen kansalaisoikeuden anomuksesta.

Epäävät lausunnot antoi⁶⁾ Kaupunginvaltuusto sekä asioitsija Heikki Järvisen ja poliisikonstaapeli Emil Lindströmin yhteisesti tekemästä että edellisen myöhemmin uudistamasta anomuksesta saada harjoittaa huutokauppaa.

Anomukset oikeudesta harjoittaa huutokauppaa.

Vaadittuna lausuntona raittiuskahvilanomistajan August Hermann'in sekä ravintoloitsijattarien Sofia Antoinette Forss'in, Augusta Dorothea Friskbergin ja Anna Juliana Harjanteen tekemistä anomuksista saada asettaa biljardeja päätti⁷⁾ Valtuusto ilmoittaa että sen tiedossa ei ollut mitään, mikä voisi aiheuttaa anomusten hylkäämisen.

Anomukset oikeudesta asettaa biljardeja.

Suomen Farmaseuttien yhdistyksen K. Senaattiin tekemästä esityksestä⁸⁾, että uusi apteekki perustettaisiin sille alueelle, jota koillisessa ja idässä rajoittavat Fredrikinkadun jatko, Malminrinne ja Albertinkatu sekä kaakossa Vladimirinkatu, päätti⁹⁾ Kaupunginvaltuusto Terveystoimikunnan lausunnon mukaisesti antaa puoltavan lausunnon, kuitenkin sillä muutoksella, että kyseessä olevan alueen rajaviivan kaakossa tulisi kulkea pitkin Eerikinkatua eikä pitkin Vladimirinkatua.

Anomus oikeudesta apteekin perustamiseen.

Vaadittuna lausuntona osakeyhtiö Chemikalian anomuksesta saada ottaa huostaansa provisorin Valter Hülphers'ille myönnetyn oikeuden rohdoskaupan harjoittamiseen päätti¹⁰⁾ Kaupunginvaltuusto ilmoittaa, että Valtuuston tiedossa ei ollut mitään, mikä saattaisi oikeuttaa anomuksen hylkäämisen.

Anomukset oikeudesta harjoittaa kauppaa rohdoksilla y. m.

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 18, 19 ja 20 §§. — ²⁾ Valt. pöytäk. 24 p. maalisk., 5 §.
³⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 7 §, 11 p. helmik., 2—5 §§, 10 p. maalisk., 1 ja 15, §§, 24 p. maalisk., 6 §, 14 p. huhtik., 3—6 §§, 16 p. kesäk., 6 ja 46 §§, 8 p. syysk., 4—15, 17 ja 54 §§, 22 p. syysk., 2 ja 3 §§, 6 p. lokak., 5 §, 20 p. lokak., 3 ja 4 §§, 3 p. marrask., 6 ja 7 §§, 1 p. jouluk., 3—6 §§, 15 p. jouluk., 6 ja 7 §§, sekä 30 p. jouluk., 2—4 §§. —
⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 2 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 14 p. tammik., 2 ja 3 §§, 28 p. tammik., 2 ja 3 §§, 11 p. helmik., 1 §, 25 p. helmik., 5 §, 24 p. maalisk., 2—4 §§, 14 p. huhtik., 2 §, 28 p. huhtik., 13 §, 26 p. toukok., 1 §, 16 p. kesäk., 45 §, 8 p. syysk., 1 ja 2 §§, 22 p. syysk., 1 §, 20 p. lokak., 1 ja 2 §§, 3 p. marrask., 3—5 §§, sekä 15 p. jouluk., 5 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 8 p. syysk., 43 §, ja 17 p. marrask., 9 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk., 14 p. tammik., 8 §, 10 p. maalisk., 5 §, 17 p. marrask., 8 §, ja 15 p. jouluk., 9 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok., 11 §. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. lokak., 16 §. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 6 §.

Samanlaisen lausunnon antoi ¹⁾ Kaupunginvaltuusto A. B. Nya Droghandeln Uusi Rohdoskauppa O. Y:n sekä provisorin vaimo Signe Laurénin, teknikko Johan Alexander Nordlingin, konttoristi Runo Hjalmar Waseenius'en ja kauppias Gottfrid Wetterstrandin tekemistä anomuksista saada harjoittaa rohdoskauppaa.

Anomukset oikeudesta saada harjoittaa kauppaa myrkyllisillä aineilla.

Anomuksista saada harjoittaa kauppaa myrkyllisillä aineilla antoi Kaupunginvaltuusto kahdessa tapauksessa, nimittäin rohdoskauppias Theodor Wilhelm Ekholmille ²⁾ ja O. Y. Instrumentarium A. B:ille ³⁾, puoltavan lausunnon, jonka ohessa Valtuusto aikaisemmin annetusta epäävästä lausunnosta tehdyn valituksen johdosta uudisti ⁴⁾ ne syyt, mitkä Valtuusto oli ehdotettuun hylkäämiseen esiintuonut.

Kaupunginvaltuusmiehet vuonna 1908.

Kaupunginvaltuusmiehinä vuonna 1908 olivat: valitut vuosiksi 1906—08 pormestari L. Cajander, kauppias J. Tallberg, insinööri G. Zitting, pankinjohtaja E. Indrenius, varatuomari E. Polón, tehtailija V. von Wright, työnjohtaja J. Heitto, insinööri A. Engström, professori C. E. Holmberg, varatuomari vapaaherra R. F. von Willebrand, professori A. af Forselles, tirehtööri H. Hertzberg, insinööri J. Sohlman, lääketieteen tohtori vapaaherra K. von Alfthan, arkkitehti K. Wasastjerna ja kirjaltaja K. V. Grundfelt; valitut vuosiksi 1907—09: intendentti K. Appelberg, professori O. Aschan, tirehtööri S. Damsten, insinööri O. Donner, varastonhoitaja F. Grönroos, arkkitehti Alb. Nyberg, rehtori V. T. Rosenqvist, varatuomari A. M. Lassenius, faktori J. A. Kosk, hovioikeuden asessori K. Söderholm, professori K. R. Wahlfors, varatuomari S. Hällfors, pakkahuoneeninspektori O. Häggman, lakitieteen tohtori H. Renvall, lääketieteen tohtori V. Parviainen ja satulaseppä J. H. Alkunen (osan vuotta), jonka sijaan täytevaalin kautta valittiin stereotypööri A. Tallroth; valitut vuosiksi 1908—10: laamanni T. J. Boisman, maanviljelysneuvos J. Cygnæus, professori O. Heikel, oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger, arkkitehti H. Neovius, pankinjohtaja A. Norrmén, toimistotirehtööri E. Willgren, professori G. Nyström, konsuli F. Stockmann, kansakouluntarkastaja M. Pesonen, senaattori A. Ramsay, kauppias A. F. Lindberg, filosofian maisteri A. R. Frenckell, oikeusneuvosmies Arvid Nyberg, rakennusmestari A. V. Åberg ja turkkuri Aug. Lundqvist.

¹⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 3 §, 8 p. syysk., 16 ja 21 §§, sekä 6 p. lokak., 6 ja 7 §§.

²⁾ Valt. pöytäk. 10 p. maalisk., 2 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk., 12 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 28 p. tammik., 10 §.

Puheenjohtajana toimi pankinjohtaja A. Norrmén, varapuheenjohtajana professori O. Heikel ja sihteerinä varatuomari A. Hernberg.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden kuluessa 30 kertaa, joista 6 kertaa lisätyin luvuin ja yhden kerran yksityiseen kokoukseen. Pykäläin luku Valtuuston pöytäkirjassa oli 778 ja Valtuuston puolesta lähetettyjen kirjeiden lukumäärä 688.

Kaupunginvaltuuston kokoukset y. m.

II. Rahatoimikamari.

A. Kaupungin kiinteän omaisuuden hoitoa koskevat asiat.

Tonttien myynti.

Osaksi erinäisten Kaupunginvaltuuston antamain, edellä jo mainittujen valtuuksien nojalla, osaksi Rahatoimikamarille sen ohjesäännön mukaan kuuluvan virkavallan nojalla myydä julkisella huutokaupalla kaupungille kuuluvia käyttämättömiä tontteja, myi Rahatoimikamari vuonna 1908 alempana mainitut asuintontit, joista, sittenkun niille vahvistetut kauppahinnat oli joko rahassa maksettu tai suoritettu tonttiin kiinnitetyillä velkakirjoilla, Kamari kaupungin puolesta antoi kauppakirjat:

Korttelin numero.	Tontin numero.	Katu.	Ostaja.	Tontin pinta-ala, m ² .	Yksikköhinta m ² :ltä, Smk.	Kauppahinnan määrä, Smk.
378	66	Fredrikssperink.	Työmies J. M. Mattson	768.400	10 50	8,068 20
280	12	Lautatarhank.	Kauppias J. Nordberg	2,141.040	12 —	25,692 48
281	8	Lautatarhank.	Sandudd Tapetfabriks Aktiebolag	2,023.275	10 —	20,232 75
281	9	Työpajankatu	Sandudd Tapetfabriks Aktiebolag	2,040.000	10 —	20,400 —
281	10	Lautatarhank.	Sandudd Tapetfabriks Aktiebolag	2,001.750	10 —	20,017 50
356	34	Vaasankatu	Varastonhoitaja W. Jakobsson	1,597.000	— —	24,000 —
360	16	Fredrikssperink.	Rakennusmestari N. Eskola	1,507.015	13 50	20,344 70
315	28	Neljäs linja	Työväenasunto-osakeyhtiö Toivola	1,382.792	17 —	23,507 46
378	64	Fredrikssperink.	Työmies K. S. Rask	768.400	10 50	8,068 20
307	15	Toinen linja	Lakitieteen kand. K. Grönberger ja rouva Alma Grönberger	1,447.470	22 50	32,568 07

305	1	Toinen linja	Pankkivirkamies G. Hockemeier . .	1,029.886	34	—	35,016	12
379	6	Inkoonkatu	Ajuri N. Hoikkanen	497.200	11	—	5,469	20
314	18	Neljäs linja	Neiti F. A. Helenius	2,112.250	21	—	44,357	25
305	3	I. Viertotie	Seppä J. H. Henriksson	1,341.886	26	—	34,889	04
336	2	Fleminginkatu	Rakennusmestari H. Kaartinen . . .	923.400	32	—	29,548	80
284	2	Sibyllankatu	Talonomistaja A. V. Laurell	1,084.000	20	—	21,680	—
320	17	Neljäs linja	Työväenasunto-osakeyhtiö Väinölä	2,378.380	19	—	45,189	22
310	35	Toinen linja	} Rakennusosakeyhtiö Eläköön	3,456.000	10	50	36,288	—
310	36	Kolmas linja						
312	3	Kolmas linja	Pankkivirkamies G. Hockemeier ja rouva Ida Hockemeier	1,308.763	21	—	27,484	02
411	6	Hietaniemenk.	Perustuslaillinen Työväenyhdistys sekä sen nuoris- ja laulu- seura	1,408.485	38	—	53,522	43
314	17	Kolmas linja	Talonomistaja J. V. Juureva	1,943.725	20	—	38,874	50
319	10	Viides linja	A. K. Wainio	1,356.867	19	—	25,780	47
307	14	Kolmas linja	Neidit E. H. ja K. A. Bärlund . . .	1,458.069	16	—	23,329	10
315	25	Kolmas linja	A. V. Möller	1,373.350	11	—	15,106	85
308	1	Castréninkatu	Työväenasunto-osakeyhtiö Askel . .	5,176.815	16	50	85,417	45
321	3	Wallininkuja	J. F. Peltonen	1,287.000	15	50	19,948	50
308	20	Kolmas linja	K. Lökman	1,289.326	14	—	18,050	56
315	24	Neljäs linja	Talonomistaja E. Lumme	1,382.792	16	—	22,124	67
333	14	Porthaninkatu	Huvilanomistaja K. E. Nordberg . .	1,645.627	31	—	51,014	44
284	10	Sibyllankatu	Rakennusmestari V. Jaakkola . . .	1,419.666	20	—	23,393	32
315	21	Kolmas linja	Kauppias A. Andrejeff	1,373.350	11	—	15,106	85
335	9	Agricolakatu	Vakuutusvirkamies F. Icén	1,394.000	28	—	39,032	—
364	14	L. Brahekatu	Rakennusmestari N. Levä	1,101.840	21	—	23,138	64
477	60	Runebergkatu	Kauppias A. Matrosoff	1,404.666	50	—	70,233	30
404	XIII	kaupunginosassa	Venäläinen Aleksanterin-kimnaasi .	8,693.639	—	—	443,400	—
473	69	Runebergkatu	Rouva Ida Peltonen	2,308.086	40	—	92,323	44
315	25	Kolmas linja	Kauppiaat H. J. Ek ja E. B. Ek . . .	1,373.350	11	—	15,106	85
446	8	L. Viertotie	Apteekkari G. Schröder	868.000	50	—	43,400	—
302	2	Toinen linja	Vuokraaja M. Sundqvist	1,748.000	18	—	31,464	—
223	4	Laivurikatu	Kauppias J. Tallberg	787.500	15	—	11,812	50
223	6	Laivurikatu	Kauppias J. Tallberg	540.000	16	—	8,640	—
411	8	Hietaniemenk.	Aktiebolaget Arbetarhem	832.000	40	—	33,280	—
411	10	Hietaniemenk.	Aktiebolaget Arbetarhem	832.000	40	—	33,280	—
477	40	L. Viertotie	Neiti M. Carlsson	1,285.978	33	—	42,437	27
525	9	L. Viertotie	Kauppias J. Tallberg	1,172.631	40	—	46,905	24
378	10	Kotkankatu	Kivityömies P. Riipinen	519.800	9	—	4,678	20
487	48	Töölönkatu	Töölön Sokeritehdas Osakeyhtiö . .	1,580.903	27	—	42,684	38
487	44	Töölönkatu	Töölön Sokeritehdas Osakeyhtiö . .	1,783.200	25	—	44,580	—
487	46	Töölönkatu	Töölön Sokeritehdas Osakeyhtiö . .	1,663.037	25	—	41,575	92

218	32a	Tehtaankatu	Insinööri A. Engström	846.561	—	—	19,200	—
406	3	Töölönkatu	Pohjois- ja Eteläpohjalaiset ylioppi- lasosakunnat	919.810	45	—	41,391	45
446	13	Töölönkatu	Leskirouva N. Garoff	1,582.200	40	—	63,288	—
229	1	Speranskitie	Kauppias U. Staudinger	481.933	—	—	13,000	—
227	2	Laivurikatu	Tilanomistaja G. Törnström	856.967	—	—	22,300	—
229	3	Speranskitie	Kauppias U. Staudinger	598.561	—	—	12,900	—
228	5	Speranskitie	Rakennusmestari E. Löppönen	831.689	—	—	19,000	—
486	14	Roosavillankatu	Tehtailija K. G. Tirkkonen	984.885	—	—	29,600	—
228	9	Speranskitie	Kapteeni G. Fraser	587.873	—	—	13,200	—
231	11	Speranskitie	Rakennusmestari E. Löppönen	770.004	—	—	21,600	—
231	13	Speranskitie	Konsuli E. Winckelmann	668.938	21	—	14,047	70
446	7	Töölönkatu	Arkkitehti S. Frosterus erään yhtiön puolesta	807.940	—	—	50,100	—
412b	1	Hietaniemenk.	Rakennusmestari J. Roine	911.672	50	—	45,583	60
192	41	Annankatu	Maanviljelijäin Maitokeskusliike Osa- keyhtiö	945.000	—	—	44,173	75
192	39	Annankatu	Maanviljelijäin Maitokeskusliike Osa- keyhtiö	928.620	—	—	64,146	16
192	6	Arkadiakatu	Konsuli E. Winckelmann erään yhtiön puolesta	1,051.330	—	—	101,300	—
192	3	Salomoninkatu	Maanviljelijäin Maitokeskusliike Osa- keyhtiö	777.125	—	—	46,238	94
192	4	Arkadiakatu	Maanviljelijäin Maitokeskusliike Osa- keyhtiö	1,201.608	—	—	104,200	—
485	17	Roosavillankatu	Tehtailija K. G. Tirkkonen	762.750	27	—	20,594	25
486	47	XIV kaupunginos.	Yhdistys Bertha-Marian koti	982.800	30	—	29,484	—
446	9	Töölönkatu	Rakennusmestari O. E. Lund	777.600	45	—	34,992	—
220	34d	Tehtaankatu	Merikapteeni Chr. Jacobsen	685.244	20	—	13,704	88
220	34e	Tehtaankatu	Merikapteeni Chr. Jacobsen	536.150	20	—	10,723	—
500	19	Topeliuskatu	Tehtailija C. E. Lindgren	879.545	25	—	21,988	62
447	12	Töölönkatu	Tohtori A. Elmgren	1,187.800	27	—	32,070	60

Kaupunginvaltuuston osaksi vuoden kuluessa, osaksi aikaisemmin tekemäin päätösten nojalla teki Rahatoimikamari vuokrasopimuksia kaupungille kuuluvasta maasta seuraavissa tapauksissa:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokra-aika päättyy.	Pohjavero, hl. rukiita.	Vuotuisen rahavuokra, Smk.
Anneperi, tilus n:o 3	Konsuli L. Wasenius ¹⁾	Toistaiseksi.	27.321	680 —
Morsian, saari n:o 128	Vahtimestari A. E. Erflund ²⁾	1922, jouluk. 31 p.	—	80 —
Sulhanen, saari n:o 128	Kauppias K. A. Lindström ³⁾	1922, jouluk. 31 p.	—	191 —
Forsbyn tila, paitsi Vanhankaupunginmäkeä ja vaivaistalon aluetta	Kiialan Osakeyhtiö ⁴⁾	1908, jouluk. 31 p.	127.287	2,850 —
Forsbyn tila, viljelysmaat ja talousrakennukset	Herra J. A. Nyman ⁵⁾	1909, jouluk. 31 p.	—	3,500 —
Granholma, huvilapalsta n:o 2	Huvilanomistaja G. Koskinen ⁶⁾	1937, jouluk. 31 p.	—	217 —
S:n huvilapalsta n:o 3	Suomen Postiljoniyhdistys ⁷⁾	1937, jouluk. 31 p.	—	176 —
Gumtähden säteritilan ynnä Sofielund ja Kottby tilusten viljeltävät maat	Vuokraaja A. Rehnström ⁸⁾	1909, jouluk. 31 p.	—	5,000 —
Kortteli n:o 366 XII kaupunginosassa, alue	Ruots.-suom. luterilaiset seurakunnat ⁹⁾	Toistaiseksi.	—	Maksuttomasti
Pitkän sillanranta, asuintontti n:o 17 korttelissa n:o 298	Kauppiaanvaimo J. M. Miettinen ¹⁰⁾	1920, jouluk. 31 p.	—	75 —
Katajanokka, varastopaikka n:o 5	Suomen Höyrylaiva Osakeyhtiö ¹¹⁾	1909, toukok. 31 p.	—	1,920 —
Iso Pässä, saari n:o 126	Kauppias C. Axner ¹²⁾	1918, jouluk. 31 p.	—	250 —
Toivo, tonttialue	Helsingin Tennisklubi ¹³⁾	1923, jouluk. 31 p.	—	200 —
Ullanlinna, luoto kylpylaitoksen itäpuolella	Osakeyhtiö Uimahalli ¹⁴⁾	Toistaiseksi.	—	Maksuttomasti
Hernesaari, palsta n:o 1	Leskirouva I. Olin ¹⁵⁾	1918, jouluk. 31 p.	—	125 —

¹⁾ Rtk. pöytäk. 16 p. tammik., 13 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. tammik., 52 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 21 p. toukok., 15 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 16 p. tammik., 14 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 17 p. jouluk., 21 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. huhtik., 2 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 27 p. helmik., 1 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 22 p. lokak., 5 §. — ⁹⁾ Rtk. pöytäk. 22 p. lokak., 12 §. — ¹⁰⁾ Rtk. pöytäk. 9 p. tammik., 9 §. — ¹¹⁾ Rtk. pöytäk. 1 p. lokak., 18 §. — ¹²⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. tammik., 54 §. — ¹³⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. heinäk., 14 §. — ¹⁴⁾ Rtk. pöytäk. 16 p. huhtik., 14 §. — ¹⁵⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 28 §.

Vuokraoikeuden
pidentäminen.

Samoin myönnettiin pitennetty vuokraoikeus seuraaviin tiluksiin:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokra-ajan pitennys.		Vuokra- maksu, Smk.	Pohja- vero, hl. rukiita.
		Mistä.	Mihin.		
Arabia, huvilatilus n:o 4	Arabia Aktiefabrik O. Y. ¹⁾	1911, tammi- kuun 1 p.	1940, jouluk. 31 p.	1,800	—
Backas, viljelys- palsta n:o 14	Huvilanomistaja P. J. Svens- son ²⁾	1909, tammi- kuun 1 p.	1909, jouluk. 31 p.	750	60.430
S:n, tonttipalsta n:o 14	Sepänvaimo Illman ³⁾	1909, tammi- kuun 1 p.	1909, jouluk. 31 p.	250	—
Laakso, tonttipalsta litt. A ja tontti- palsta litt. D	Kauppias Kr. Bogdanoffin perilliset ⁴⁾	1909, tammi- kuun 1 p.	1913, jouluk. 31 p.	60	—
Toivo, pohjoinen tonttipalsta				150	—
Laakso, tonttipalsta litt. B	Rouva H. S. Bergman ⁵⁾	1909, tammi- kuun 1 p.	1913, jouluk. 31 p.	75	—
S:n, tonttipalsta litt. C	Leskirouva A. S. Holmgren ⁶⁾	1909, tammi- kuun 1 p.	1913, jouluk. 31 p.	50	—
S:n, viljelyspalsta n:o 7	Puutarhuri F. Scholin ⁷⁾	1909, tammi- kuun 1 p.	1913, jouluk. 31 p.	200	—
S:n, viljelyspalsta n:o 9	Puutarhuri O. Rosenberg ⁸⁾	1909, tammi- kuun 1 p.	1913, jouluk. 31 p.	800	—
Guntähti, tilus n:o 11	Talonomistaja P. A. Wick- ström ⁹⁾	1909, tammi- kuun 1 p.	1909, jouluk. 31 p.	880	45.563
Hermanni, tontti n:o 2 korttelissa n:o 11	Kirvesmies G. Mickelson ¹⁰⁾	1917, lokak. 1 p.	1932, lokak. 1 p.	600: — vuoteen 1927, lokak. 1 p., sitten 900: —	—
Pikku Pässä, tilus n:o 175	Kauppias O. Strömberg ¹¹⁾	1909, tammi- kuun 1 p.	1912, jouluk. 31 p.	150	—
Toukola, rantakort- teli, tontti n:o 1	Insinööri I. E. Segerberg ¹²⁾	1913, marras- kuun 1 p.	1940, jouluk. 31 p.	500	—
Toivo, eteläinen tonttipalsta	Leskirouva W. Graschoff ¹³⁾	1909, tammi- kuun 1 p.	1913, jouluk. 31 p.	400	—
Träski, tilus n:o 10, metsäpalsta	Vuokraaja T. Johansson ¹⁴⁾	1909, tammi- kuun 1 p.	1909, jouluk. 31 p.	75	—

¹⁾ Rtk. pöytäk. 16 p. huhtik., 10 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 58 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 58 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 52 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 55 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 54 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 53 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 19 p. marrask., 26 §. — ⁹⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 60 §. — ¹⁰⁾ Rtk. pöytäk. 17 p. jouluk., 9 §. — ¹¹⁾ Rtk. pöytäk. 19 p. marrask., 23 §. — ¹²⁾ Rtk. pöytäk. 1 p. lokak., 17 §. — ¹³⁾ Rtk. pöytäk. 19 p. marrask., 25 §. — ¹⁴⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 62 §.

Träski tilus n:o 10, viljelyspalsta y.m.	Puutarhuri E. J. Johanson ¹⁾	1909, tammi-kuun 1 p.	1909, jouluk. 31 p.	272 41 42.320
Töölö, kortteli n:o 493	Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö ²⁾	1908, helmik. 15 p.	1945, jouluk. 31 p.	500: —, korotusta 500 mk joka kymmenes vuosi aina 2,000 m:kaan
Vallila, huvilapalsta n:o 1 a	Neiti Inez Turunen ³⁾	1911, tammi-kuun 1 p.	1913, jouluk. 31 p.	450 —
L. Viertotie, tontit n:ot 46 ja 48 sekä Roosavillankatu, tontit n:ot 23 ja 25	Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö ⁴⁾	1908, helmik. 15 p.	1945, jouluk. 31 p.	900: —, korotusta 900 mk joka kymmenes vuosi aina 3,600 m:kaan

Tilapäisluontoisia vuokrasopimuksia kaupungille kuuluvista pienistä, osaksi viljelykseen, osaksi varastopaikoiksi y. m. sopivista paikoista teki sitäpäitsi Rahatoimikamari lyhyeksi ajaksi seuraavissa tapauksissa:

Tilapäisiä vuokrasopimuksia.

Vuokrapaikka.	Vuokraajan nimi.	Vuokra-aika päättyy.	Vuokramaksu, Smk.	Muist.
Alppikatu, kivenlouhimispaikka	Kivityömies L. W. Kilpinen ⁵⁾	2 kuuk. irtis.	12 —	Vuodelta
Arkadia, varastopaikka	Sirkuksenjohtaja J. Möller ⁶⁾	2 " "	10 —	Kuuk:lta
S:n, sirkusteltan paikka	Herra K. Verbatu ⁷⁾	1908, elok. 18 p.	40 —	6 viik:lta
Bärgudd, tonttipaikka litt. E	Kauppias N. Schoschkoff ⁸⁾	3 kuuk. irtis.	200 —	Vuodelta
Siltavuori, varastopaikka	Karjalaisten Talo Osakeyhtiö ⁹⁾	2 " "	25 —	Kuuk:lta
S:n " "	Kivityömies H. Kivekäs ¹⁰⁾	2 " "	25 —	"
Kaivopuiston keilarata	Konttoristi A. E. Bollström ¹¹⁾	1909, toukok. 1 p.	300 —	Vuodelta
Lautatarhankatu, varastopaikka	Kauppias J. Nordberg ¹²⁾	3 kuuk. irtis.	200 —	"
Kallio, alue Viidennellä linjalla	Ratamestari J. Höglund ¹³⁾	3 " "	125 —	"

¹⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 62 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 1 p. lokak., 16 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. maalisk., 2 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 1 p. lokak., 16 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 9 p. tammik., 4 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 12 p. marrask., 48 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. heinäk., 2 §, 9 p. heinäk., 3 §, ja 6 p. elok., 4 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 7 p. toukok., 42 §. — ⁹⁾ Rtk. pöytäk. 19 p. maalisk., 8 §. — ¹⁰⁾ Rtk. pöytäk. 21 p. toukok., 2 §. — ¹¹⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. huhtik., 9 §. — ¹²⁾ Rtk. pöytäk. 7 p. toukok., 53 §. — ¹³⁾ Rtk. pöytäk. 14 p. toukok., 25 §.

Laakso, viljelyspalsta	Puutarhuri C. F. Ward ¹⁾	1909, jouluk. 31 p.	250 —	Vuo- delta
Eläintarha, kivenlouhimis- paikka	Kivityömiäs L. W. Kilpinen ²⁾	2 kuuk. irtis.	4 —	Kuuk:ita
Fjälldal, varastopaikka	Asunto-osaakeyhtiö Mäenpää ³⁾	2 kuuk. irtis.	300 —	Vuo- delta
Lintulahdenkatu, varasto- paikka	Rakennusmestari N. Eskola ⁴⁾	6 " "	100 —	"
Forsbyn tila, metsäpalsta	Suomen Metsästysyhdistys ⁵⁾	Toistaiseksi	Mak- suttomasti	
S:n " alue	Kalastaja J. Liljeberg ⁶⁾	1909, jouluk. 31 p.	100 —	Vuo- delta
Fredriksperi, varasto- paikka	Varikonesimias W. Jakobsson ⁷⁾	6 kuuk. irtis.	500 —	"
Greijus, palsta n:o 8	Työmiäs O. V. Heinonen ⁸⁾	1909, jouluk. 31 p.	60 —	
S:n, viljelyspalsta	Puutarhuri C. F. Ward ⁹⁾	1909, jouluk. 31 p.	1,000 —	
S:n "	Puutarhuri Fr. Grümmer ¹⁰⁾	1909, jouluk. 31 p.	1,000 —	
S:n, alue	Kuorma-ajuri J. R. Simolin ¹¹⁾	1909, jouluk. 31 p.	400 —	
S:n, Tilkan torppa	Herra A. Andersson ¹²⁾	1909, jouluk. 31 p.	270 —	
S:n, Tilkan niitty	Konsulentti J. H. Savela ¹³⁾	1909, jouluk. 31 p.	500 —	
S:n, tonttipalsta	Rouva A. Martenson ja työmiäs S. Frey ¹⁴⁾	1909, jouluk. 31 p.	60 —	
S:n, huvilapalsta	Rakennusmestari K. J. Grön- strandin perilliset ¹⁵⁾	1909, jouluk. 31 p.	50 —	
S:n "	Leskirouva H. Holmgren ¹⁶⁾	1909, jouluk. 31 p.	70 —	Vuo- delta
S:n, niittypalsta	Ajuri A. Lindfors ¹⁷⁾	1909, jouluk. 31 p.	300 —	
S:n "	Työmiäs K. E. Nordberg ¹⁸⁾	1909, jouluk. 31 p.	50 —	

¹⁾ Rtk. pöytäk. 15 p. lokak., 56 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 9 p. tammik., 4 a §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 6 p. elok., 5 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. tammik., 35 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. tammik., 55 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 6 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. huhtik., 24 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. marrask., 3 §. — ⁹⁾ Rtk. pöytäk. 3 p. jouluk., 7 §. — ¹⁰⁾ Rtk. pöytäk. 3 p. jouluk., 38 §. — ¹¹⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. jouluk., 12 §. — ¹²⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. marrask., 6 §. — ¹³⁾ Rtk. pöytäk. 3 p. jouluk., 39 §. — ¹⁴⁾ Rtk. pöytäk. 3 p. jouluk., 5 §. — ¹⁵⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. marrask., 7 §. — ¹⁶⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. marrask., 39 §. — ¹⁷⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. marrask., 8 §. — ¹⁸⁾ Rtk. pöytäk. 3 p. jouluk., 6 §.

Greijus, niittypalsta	Ratavartija K. Koivunen ¹⁾	1909, jouluk. 31 p.	250	—	
Ruoholahti, varastopaikka	Paraisten Kalkkitehtaan Osake- yhtiö ²⁾	6 kuuk. irtis.	204	—	Vuo- delta
Gumtähti, tonttipalsta	Arkkitehti A. von Bell ³⁾	1909, jouluk. 31 p.	200	—	
S:n, puutarhapalsta	Puutarhuri H. R. Lindberg ⁴⁾	1909, jouluk. 31 p.	200	—	
S:n ”	Puutarhuri A. Holmqvist ⁵⁾	1909, jouluk. 31 p.	600	—	
Merisatama, alue sen poh- joispuolella	Helsingin Uimaseura ⁶⁾	Kesäksi	Mak- sutto- masti	20	—
S:n, varastopaikka	Merikapteeni L. Laurent ⁷⁾	2 kuuk. irtis.	157	50	Kuuk:lta
S:n ”	Vaasan Osakepankki ⁸⁾	6 ” ”	157	50	Vuo- delta
Helsinginniemi, jäävarasto- paikka	Maanviljelijäin Maitokeskusliike Osakeyhtiö ⁹⁾	6 ” ”	100	—	”
Hesperia, ampumaradan paikka	Taiteilija H. J. Cohné ¹⁰⁾	Kesäksi	100	—	Kuuk:lta
Kaavi, maanviljelyspalsta	Apteekkari A. Lindström ¹¹⁾	1908, jouluk. 31 p.	250	—	Vuo- delta
S:n, tonttipalsta	Apteekkari A. Lindström ¹²⁾	6 kuuk. irtis.	400	—	”
Kortteli n:o 54, varasto- paikka	Kaupungin Sähkölaitoksen Ra- kennushallitus ¹³⁾	Kesäksi 1908 ja 1909	Mak- sutto- masti	582	—
S:n n:o 150, alue litt. A)	Kauppia J. Tallberg ¹⁴⁾	2 kuuk. irtis.	582	—	}Vuo- delta
” ” B)		2 ” ”	527	—	
S:n ” 178, venetelakan paikka	Puuseppä M. Salo ¹⁵⁾	6 ” ”	144	—	”
S:n n:o 178, varastopaikka	Osuuskunta Halko r. l. ¹⁶⁾	6 ” ”	1,440	—	”
S:n ” 178 ”	Tehtailija P. Halonen ¹⁷⁾	6 ” ”	600	—	”
S:n ” 178 ”	Tehtailija P. Halonen ¹⁸⁾	6 ” ”	70	—	”
S:n ” 192, sirkuksen paikka	Sirkuksenjohtaja F. Goldkette ¹⁹⁾	Toistaiseksi	100	—	Vii- kolta
S:n n:o 198 sirkuksen paikka	Sirkuksenjohtaja J. Möller ²⁰⁾	Syysk. 1 p:stä marrask. 9 p:ään.	200	—	”

¹⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. jouluk., 14 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 6 p. elok., 1 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 5 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 22 p. lokak., 6 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 29 p. lokak., 1 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. huhtik., 43 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. maalisk., 26 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. tammik., 36 §. — ⁹⁾ Rtk. pöytäk. 9 p. tammik., 26 §. — ¹⁰⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. huhtik., 53 §. — ¹¹⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. tammik., 44 §. — ¹²⁾ Rtk. pöytäk. 22 p. lokak., 47 §. — ¹³⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. huhtik., 16 §. — ¹⁴⁾ Rtk. pöytäk. 13 p. elok., 32 §. — ¹⁵⁾ Rtk. pöytäk. 20 p. elok., 7 §. — ¹⁶⁾ Rtk. pöytäk. 7 p. toukok., 44 a §. — ¹⁷⁾ Rtk. pöytäk. 21 p. toukok., 41 §. — ¹⁸⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. marrask., 38 §. — ¹⁹⁾ Rtk. pöytäk. 29 p. toukok., 2 §. — ²⁰⁾ Rtk. pöytäk. 13 p. elok., 13 §, 1 p. lokak., 37 §, ja 29 p. lokak., 25 §.

Kortteli n:o 366, varastopaikka	Osuuskunta Halko r. l. ¹⁾	6 kuuk. irtis.	875	—	Vuodelta
Pohj. Rautatiekatu, varastopaikka	Tilanomistaja C. E. Pehrman ²⁾	2 " "	18	—	"
Nygård, asuinpalsta S:n, viljelyspalsta	Kunnallisneuvos C. Degerholm ³⁾	3 " "	1,300	—	"
		3 " "	200	—	"
Pakkahuoneenpiha Aleksanterinkadun varrella, varastopaikka	Vahtimestari J. Lindlöf ⁴⁾	Toistaiseksi	10	—	Kuuk:lta
Porthaninkatu, kivenlouhimisaikka	Kivityömies O. Kiviranta ⁵⁾	2 kuuk. irtis.	1	—	"
Roosavilla, hevoshaka ja sarkaa	Tallimestari K. J. Löfgren ⁶⁾	Kesäksi	105	—	"
Salli, viljelyspalsta n:o 1	Puutarhuri J. V. Frostell ⁷⁾	1909, jouluk. 31 p.	200	—	Vuodelta
S:n, tonttipalstat n:ot 2 ja 4	Leskirouva K. Popoff ⁸⁾	6 kuuk. irtis.	200	—	"
Hietaniemensaaret, yksi niistä	Herra B. Jansson ⁹⁾	6 " "	50	—	"
Savila, asuinpalsta	Puutarhuri W. Schoschkoffin perilliset ¹⁰⁾	5 " "	200	—	"
S:n, maanviljelyspalstat n:ot 5 ja 8	Ravintoloitsija R. Piehl ¹¹⁾	1909, jouluk. 31 p.	400	—	"
S:n, varapuutarha-alue	Puutarhuri I. Scholin ¹²⁾	Kesäksi	100	—	"
Katajanokka, hiilivarastopaikka	Kauppaneuvos V. Ek ¹³⁾	2 kuuk. irtis.	40	—	Kuuk:lta
Laivurikatu, varastopaikka	Insinööri A. Engström ¹⁴⁾	2 " "	10	—	"
Linnakatu, tontti n:o 13	Kauppias E. Lesch ¹⁵⁾	6 " "	260	—	Vuodelta
Surutoin, pelto ja hevoshaka	Ajuri A. Berndtsson ¹⁶⁾	1908, jouluk. 31 p.	40	—	"
Södervik, varastopaikka	Rautatienkontrollööri A. E. Kroggell ¹⁷⁾	3 kuuk. irtis.	800	—	"
Sörnäsi, varastopaikka	Sörnäs Snickeri Aktiebolag ¹⁸⁾	6 " "	900	—	"
S:n, varastopaikkoja	Kauppias R. Hamfeldt ¹⁹⁾	6 " "	500	—	"

¹⁾ Rtk. pöytäk. 7 p. toukok., 43 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 6 p. elok., 6 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 15 p. lokak., 34 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 16 p. huhtik., 25 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 13 p. helmik., 4 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 9 p. huhtik., 46 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 24 p. syysk., 13 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 8 p. lokak., 34 §. — ⁹⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. tammik., 35 §. — ¹⁰⁾ Rtk. pöytäk. 1 p. lokak., 9 §. — ¹¹⁾ Rtk. pöytäk. 22 p. lokak., 33 §. — ¹²⁾ Rtk. pöytäk. 4 p. kesäk., 2 §. — ¹³⁾ Rtk. pöytäk. 19 p. marrask., 50 §. — ¹⁴⁾ Rtk. pöytäk. 17 p. jouluk., 25 §. — ¹⁵⁾ Rtk. pöytäk. 27 p. elok., 42 §. — ¹⁶⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. huhtik., 6 §. — ¹⁷⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. huhtik., 2 §. — ¹⁸⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. maalisk., 21 §. — ¹⁹⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. marrask., 37 §.

S:n, varastopaikka n:o 2)	Merikapteeni W. Svensson ¹⁾	6 kuuk. irtis.	200 —	Vuo-
" " " 11)		6 " "	250 —	delta
Sörnäsän Rantatie, jää- varastopaikka	Apteekkarien Kivennäisvesiteh- das ²⁾	3 " "	300 —	"
S:n s:n, varastopaikka	Rosenberg, Jokinen ja Kumpp. ³⁾	3 " "	60 —	"
Pengerkatu, kivenlouhi- misaikka	Kivityömies J. G. Makkonen ⁴⁾	2 " "	2 —	Kuuk:lta
Toivo, viljelyspalstoja	Kaupp. Bogdanoffin perilliset ⁵⁾	3 " "	400 —	Vuo- delta
Ullanlinnan kylpylaitos	Osakeyhtiö Uimahalli ⁶⁾	1910, jouluk.	3,600 —	"
Ursinin kallio, uimahuone	Helsingin Uimaseura ⁷⁾	31 p. Kesäksi	Mak- sutto- masti	
Valo, alue	Kauppias T. Tapio ja leipuri Hj. Pörhölä ⁸⁾	3 kuuk. irtis.	500 —	"
Vesisäiliönkatu, kivenlou- himisaikka	Kivenlouhija L. Kilpinen ⁹⁾	2 " "	5 —	Kuuk:lta
Weckselltie, varastopaikka	Helsingfors Ångvedsågs Aktie- bolag ¹⁰⁾	2 " "	900 —	Vuo- delta
L. Viertotie, palsta n:o 6	Ajurinleski Johanna Wilhelmina Nyström ¹¹⁾	1909, jouluk. 31 p.	45 —	
S:n " " 3	Tehtaantyömies J. F. Ahlbäck ¹²⁾	1909, jouluk. 31 p.	45 —	
S:n, niittypalsta länsipu- lella.	Ravintoloitsija R. Piehl ¹³⁾	1909, jouluk. 31 p.	250 —	
Läntinen Laakso, maa- palsta n:o 6	Puutarhuri I. Scholin ¹⁴⁾	1909, jouluk. 31 p.	600 —	Vuo- delta
I. Viertotie, rakennuksen- paikka	Huvilanomistaja J. Suhonen ¹⁵⁾	6 kuuk. irtis.	100 —	"

¹⁾ Rtk. pöytäk. 3 p. jouluk., 37 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. jouluk., 23 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 17 p. jouluk., 29 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. huhtik., 3 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 24 p. syysk., 12 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 16 p. huhtik., 14 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 18 p. kesäk., 14 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 22 p. lokak., 7 §. — ⁹⁾ Rtk. pöytäk. 16 p. heinäk., 35 §. — ¹⁰⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. jouluk., 12 §. — ¹¹⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. marrask., 1 §. — ¹²⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. marrask., 2 §. — ¹³⁾ Rtk. pöytäk. 10 p. jouluk., 4 §. — ¹⁴⁾ Rtk. pöytäk. 24 p. syysk., 9 §. — ¹⁵⁾ Rtk. pöytäk. 21 p. toukok., 24 §.

Vuokraoikeuden
siirto.

Tehtyjen anomusten ja esitetyn saantiselvityksen johdosta hyväksyi Rahatoimikamari vuokrasiirrot, joilla alla mainitut henkilöt jälellä olevaksi osaksi ennen määrättyä vuokratuotta olivat hankkineet itselleen hallinta-oikeuden seuraaviin tiluksiin:

Tiluksen nimi.	Uusi haltija.
Kallio, tontti n:o 25 Kolmannella linjalla	Kauppiaat H. J. Ek ja E. B. Ek ¹⁾
Granholma, huvila-alue n:o 1	Kalastaja J. J. Carlsson ²⁾
Hermannin, tontti n:o 6 korttelissa n:o 1	Maalari O. A. Saukko ³⁾
S:n " " 1 d " " 2	Maanviljelijä J. E. Grejula ⁴⁾
S:n asuinhuilu n:o 9 korttelissa	Ajuri A. F. Ävall ⁵⁾
n:o 2	
S:n tontti n:o 3 korttelissa n:o 3	Maanviljelijä V. Torila ⁶⁾
S:n " " 3 " " 3	Rouva A. Alastalo ⁷⁾
S:n " " 6 " " 3	Ajuri J. Jakobsson ⁸⁾
S:n " " 8 " " 3	Leipuri J. F. Ahvenainen ⁹⁾
S:n asuinhuilu n:o 9 korttelissa	Tehtaantöyömies K. Knekt ¹⁰⁾
n:o 3	
S:n asuinhuilu n:o 2 korttelissa	Aktiebolaget Delfin ¹¹⁾
n:o 5	
S:n tontti n:o 2 korttelissa n:o 7	Torimyyjätär K. G. Soisalo ¹²⁾
S:n " " 8 " " 11	Herra G. W. Söderholm ¹³⁾
S:n asuinhuilu n:o 2 korttelissa	Maanviljelijä V. Marttola ¹⁴⁾
n:o 17	
Toukola, rantakortteli, tontti n:o 1 . . .	Insinööri I. E. Segerberg ¹⁵⁾
S:n " " " 8 . . .	Kirvesmiehenvaimo A. M. Ek ¹⁶⁾
S:n tontti n:o 7 korttelissa n:o 5	Kauppiaat J. E. Suominen ¹⁷⁾
Salli, viljelyspalsta n:o 2	Puutarhuri J. V. Frostell ¹⁸⁾
Eteläinen Blekholma (Luoto)	Leskirouva Ingeborg Lindberg ¹⁹⁾
L. Kaivopuisto, huvila n:o 3	Herra L. Lindelöf ²⁰⁾
Vrakholma, tilus n:o 98	Luotsilaitos ²¹⁾

¹⁾ Rtk. pöytäk. 13 p. elok., 28 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 12 p. maalisk., 25 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 16 p. tammik., 55 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 12 p. maalisk., 18 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. maalisk., 33 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. tammik., 40 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 12 p. maalisk., 38 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 7 p. toukok., 37 §. — ⁹⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. tammik., 32 §. — ¹⁰⁾ Rtk. pöytäk. 18 p. kesäk., 32 §. — ¹¹⁾ Rtk. pöytäk. 19 p. maalisk., 24 §. — ¹²⁾ Rtk. pöytäk. 29 p. lokak., 40 §. — ¹³⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. huhtik., 54 §. — ¹⁴⁾ Rtk. pöytäk. 18 p. kesäk., 36 §. — ¹⁵⁾ Rtk. pöytäk. 14 p. toukok., 19 §. — ¹⁶⁾ Rtk. pöytäk. 6 p. elok., 3 §. — ¹⁷⁾ Rtk. pöytäk. 24 p. syysk., 32 §. — ¹⁸⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 51 §. — ¹⁹⁾ Rtk. pöytäk. 13 p. helmik., 5 §. — ²⁰⁾ Rtk. pöytäk. 8 p. lokak., 35 §. — ²¹⁾ Rtk. pöytäk. 7 p. toukok., 18 §.

Yhteensä 170 markan maksusta myönsi Rahatoimikamari 3 henkilölle oikeuden käyttää laidunmaana ¹⁾ siihen tarkoitukseen sopivia maita sekä 17 markan maksusta 2 henkilölle oikeuden korjata ruohon ja kaislikon ²⁾ erinäisiltä käyttämättömiltä alueilta.

Huutokaupalla myönsi Rahatoimikamari 20 henkilölle ³⁾ oikeuden myydä tarkoitukseen määrättyillä kahdellakymmenellä eri paikalla vaunuista virvoitusjuomia, hedelmiä, jäätelöä y. m. alintaan 125 markan ja korkeintaan 1,001 markan välillä vaihtelevista maksuista vuodessa. 10 hakijalle ⁴⁾ myönnettiin oikeus asettaa 50 markan maksusta erinäisille paikoille kaikkiaan 14 vaunua virvoitusjuomain, hedelmäin y. m. myyntiä varten; yksi anoja ⁵⁾ sai samanlaisen oikeuden maksuttomasti. Yksi henkilö ⁶⁾ oikeutettiin asettamaan kaksi vaunua jäätelön myyntiä varten 100 markan maksusta kummastakin vaunusta vuodessa, ja 2 anojaa ⁷⁾ sai oikeuden asettaa 50 markan maksusta vuodessa kioskeja virvoitusjuomain myyntiä varten. Lisäksi oikeutettiin 65 henkilöä ⁸⁾ 25 markan maksusta, 2 henkilöä ⁹⁾ 12 markan 50 pennin maksusta ja 5 henkilöä ¹⁰⁾ maksuttomasti asettamaan pieniä kojuja kahvin, virvoitusjuomain y. m. myyntiä varten. Yksi henkilö ¹¹⁾ sai luvan 10 markan maksusta viikossa myydä hedelmiä vaunusta sirkusteltan vieressä ja yksi henkilö ¹²⁾ 6 markan maksusta vuoden loppuun oikeuden myydä hedelmiä ja vihanneksia. Kolmelle henkilölle ¹³⁾ myönnettiin maksuttomasti oikeus myydä vaatteita ja rihkamatavaroit.

Tehdyistä anomuksista myönnettiin erinäisille työväen-, raittius-, ammatti- y. m. yhdistyksille lupa käyttää kansanjuhlisiin ja arpajaisiin ¹⁴⁾ Hesperian ja Hakasalmen puistoja, Kaisaniemen ja Eläintarhan urheilukenttiä sekä Eläintarhan n. s. Mäntymäkeä. Erilaisten urheilukilpailujen järjestämiseen luovutettiin käytettäväksi Kaisaniemen ¹⁵⁾ urheilukentät,

¹⁾ Rtk. pöytäk. 9 p. huhtik., 2 §, 23 p. huhtik., 7 §, ja 29 p. toukok., 5 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 11 p. kesäk., 18 §, ja 27 p. elok., 1 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 9 p. maalisk., 1 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 19 p. maalisk., 4 §, 16 p. maalisk., 2 §, 26 p. maalisk., 36 §, 2 p. huhtik., 5 §, 23 p. huhtik., 8 §, ja 30 p. huhtik., 5 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 16 p. huhtik., 4 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. huhtik., 6 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 11 p. kesäk., 1 §, ja 29 p. lokak., 5 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. maalisk., 35 §, 2 p. huhtik., 45 §, 9 p. huhtik., 22, 23, 34 ja 47 §§, 16 p. huhtik., 18 §, 23 p. huhtik., 10 §, 30 p. huhtik., 2, 3, 4, 6 ja 8 §§, 7 p. toukok., 2 ja 4 §, 21 p. toukok., 9 §, 29 p. toukok., 8 §, 23 p. heinäk., 34 §, 27 p. elok., 8 §, ja 12 p. marrask., 2 §. — ⁹⁾ Rtk. pöytäk. 9 p. heinäk., 2 §, ja 5 p. marrask., 10 §. — ¹⁰⁾ Rtk. pöytäk. 13 p. helmik., 3 §, 5 p. maalisk., 6 §, 29 p. toukok., 3 §, 27 p. elok., 2 §, ja 5 p. marrask., 3 §. — ¹¹⁾ Rtk. pöytäk. 3 p. syysk., 5 §. — ¹²⁾ Rtk. pöytäk. 4 p. kesäk., 1 §. — ¹³⁾ Rtk. pöytäk. 14 p. toukok., 5 §. — ¹⁴⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. maalisk., 40 §, 16 p. huhtik., 23 §, 30 p. huhtik., 66 §, 9 p. heinäk., 1 §, 23 p. heinäk., 21 §, 6 p. elok., 22 §, ja 24 p. syysk., 10 §. — ¹⁵⁾ Rtk. pöytäk., 26 p. maalisk., 1 §. 2 p. huhtik., 42 §, 9 p. huhtik., 3 §, 16 p. huhtik., 23 §, 30 p. huhtik., 7 §, 11 p. kesäk., 4 §, 9 p. heinäk., 28 §, 13 p. elok., 1 §, 24 p. syysk., 7 §, 15 p. lokak., 4 §, 29 p. lokak., 6 §, ja 30 p. huhtik., 7 §.

Laidunmaan ja erinäisillä alueilla kasvavan heinän korjuu-oikeuden vuokralleento.

Paikkoja virvoitusjuomavau-
nuja, kauppa-
kojuja y. m.
varten.

Paikkoja kansanjuhlisiin y. m. varten.

jonka ohessa Kaivopuisto ¹⁾ luovutettiin yhtä lastenjuhlaa ja yhtä kesäjuhlaa varten. Erästä lähetysjuhlaa varten annettiin käytettäväksi Eläintarhan Mäntymäki ²⁾ ja ulkoilmahartauskokouksia varten osotettiin Harjun alue ³⁾. Lupa ilotulituksen järjestämiseen Hakasalmen puistossa ⁴⁾ myönnettiin 50 markan maksusta.

Lupa Pelastusarmeijalle järjestää ulkoilmakokouksia kaupungin avoimilla paikoilla.

Pelastusarmeijan Rahatoimikamariin jättämän kirjelmän johdosta teki ⁵⁾ Kamari sen päätöksen, että sen puolelta ei ollut mitään estettä hengellisten ulkoilmakokousten pitämiseen kaupungin alueella sellaisilla paikoilla, joissa nämä kokoukset eivät tuottaisi vahinkoa istutuksille tai joita kaupungilla ei olisi aikomus vuokrata yleisiin huveihin tai muuhun sellaiseen tarkoitukseen.

Lupa tanssilavan rakentamiseen Hesperian puistoon.

Tehdystä anomuksesta myönnettiin ⁶⁾ Rata- ja rakennustyöläisten ammattiosastolle, joka oli oikeutettu käyttämään aiottuun kansanhuviin Hesperian puistoa sunnuntaina elokuun 2 päivänä, lupa laittaa sinne sopivalle paikalle puinen tanssilava, ehdolla että tarkoin katsottaisiin, ettei nurmikkoa tai ympärillä olevia puita ja pensaita vahingoitettaisi.

Myönnetty vapaampi käyttöoikeus.

Esitetystä anomuksesta myönnettiin ⁷⁾ Suomen Postiljoniyhdistykselle vapaampi käyttöoikeus yhdistyksellä vuokralla olevaan palstaan Granholman saarella, ehdolla että kaupunki saisi ensimmäisen kiinnityksen mainitun palstan ja sinne rakennettujen rakennuksien hallintaoikeuteen.

Samoin myönnettiin ⁸⁾ rouva Helena Sofia Bergmanille, joka oli saanut viideksi vuodeksi pitennetyn vuokraoikeuden, laskettuna tammi-kuun 1 päivästä 1909, kaupungille kuuluvan entisen Laakson tiluksen tonttipaikkaan litt. B, vapaampi käyttöoikeus sanottuun tonttipaikkaan, ehdolla että kaupunki saisi sanotun tonttipaikan ja siinä olevien rakennuksien hallintaoikeuteen ensimmäisen kiinnityksen.

Kauppahallit.

Vuoden kuluessa luovutti Rahatoimikamari huutokaupalla eräitä kaupungin halleissa vapaiksi tulleita puoteja. Tulot vuoden kuluessa olivat puodeista Rantatorin kauppahallissa 44,926 markkaa 75 penniä, Länsi-Rannan kauppahallissa 3,382 markkaa 50 penniä, Kasarmintorin kauppahallissa 22,675 markkaa 75 penniä sekä Hietalahdentorin kauppahallissa 18,067 markkaa 88 penniä eli yhteensä 89,052 markkaa 88 penniä, 79,099 markkaa 67 penniä vastaan edellisenä vuonna.

Hylätty anomus

Hietalahdentorin kauppahallin eräiden puotien haltijain esittämän

¹⁾ Rtk. pöytäk. 24 p. helmik., 1 §, ja 21 p. toukok., 6 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. maalisk., 19 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 11 p. kesäk., 2 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 10 p. syysk., 6 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 21 p. toukok., 40 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 16 p. heinäk., 6 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 8 p. lokak., 12 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 17 p. jouluk., 1 §.

anomuksen heidän hallussansa olevien puotien vuokran alentamisesta vahvistettuun alimpaan määrään Rahatoimikamari hylkäsi ¹⁾ kehottaen tähän tyytymättömiä puodinhaltijoita lokakuun kuluessa irtisanomaan hallussaan olevat puodit joulukuun 1 päivästä lukien, ja tulisi Kamari huutokaupalla luovuttamaan irtisanotut puodit halukkaille henkilöille sanottuna päivänä vastaanotettaviksi.

Hietalahden-
torin kauppa-
hallin puotien
vuokran alenta-
misesta.

Helsingin Telefoniyhdistyksen jättämän yksityiskohtaisen suunnitelman kesällä 1908 laitettavista kaapelirummuista Rahatoimikamari erinäisillä ehdoilla hyväksyi ²⁾.

Helsingin Tele-
foniyhdistyksen
kaapelirummut.

Kaupunginarkkitehdin esityksestä ³⁾ päätti Rahatoimikamari antaa poistaa Munkkisaarensalmen ja Siltavuorenrannan uimahuoneet, joiden ei enää voitu katsoa vastaavan tarkoitustansa ja joita vastaan terveydelliseltä kannalta voitiin tehdä oikeutettuja muistutuksia. Kaupungin uimahuoneet Haapaniemessä, Ruoholahdessa ja Humallahdessa luovutettiin ⁴⁾ sitävästoin huutokaupalla vahvistetuilla ehdoilla erinäisille henkilöille yhteensä 706 markan suuruisesta maksusta.

Kaupungin
uimahuoneet.

Tehdyistä anomuksista myönsi Rahatoimikamari luvan luistinratojen laittamiseen Kaisaniemen lahdelle ⁵⁾, Kaisaniemen puiston pienelle urheilukentälle ⁶⁾, Merisatamaan ⁷⁾ ja Töölön lahdelle ⁸⁾.

Luistinradat.

Tehdystä anomuksesta ja Puutarhalautakunnan sekä Rakennuskonttorin puollosta myönsi ⁹⁾ Rahatoimikamari Suomen Hypoteekkiyhdistykselle luvan laskea erällä ehdoilla viemärijohdon talosta n:o 16 E. Esplanadikadun varrella Runeberginesplanadin poikki P. Esplanadikadun viemärijohtoon.

Lupa viemäri-
johdon laskemi-
seen talosta n:o
16 E. Esplanadi-
kadun varrella
Runebergin-
esplanadin poik-
ki P. Esplanadi-
katuun.

„Familjebyggnadsaktiebolaget“ yhtiön tekemään anomukseen saada rakennettaessa tonteille n:ot 11 ja 13 Huvilakadun varrella johtaa näihin yhteisen vesijohtoputken kaupungin pääputkesta Rahatoimikamari suostui ¹⁰⁾ erällä ehdoilla.

Yhteinen vesi-
johtoputki tont-
teihin n:ot 11 ja
13 Huvilakadun
varrella.

Tehdystä anomuksesta ja Rakennuskonttorin puollosta myönsi ¹¹⁾ Rahatoimikamari Suomen Vankeusyhdistykselle luvan erällä ehdoilla laskea peitetyn viemärijohdon tontista n:o 5 Vaasankadun varrella korttelissa n:o 359 poikki tontin n:o 6 Fredriksperinkadun varrella.

Lupa viemäri-
johdon laskemi-
seen tontista n:o
5 Vaasankadun
varrella poikki
tontin n:o 6
Fredriksperin-
kadun varrella.

Samoin myönsi ¹²⁾ Rahatoimikamari tehdystä anomuksesta ja Rakennus-

Lupa viemäri-

¹⁾ Rtk. pöytäk. 27 p. elok., 4 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. huhtik., 28 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. huhtik., 24 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 14 p. toukok., 3 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 15 p. lokak., 49 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 19 p. marrask., 40 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. marrask., 36 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 10 p. jouluk., 8 §. — ⁹⁾ Rtk. pöytäk. 1 p. lokak., 49 §. — ¹⁰⁾ Rtk. pöytäk. 18 p. kesäk., 18 §. — ¹¹⁾ Rtk. pöytäk. 7 p. toukok., 39 §. — ¹²⁾ Rtk. pöytäk. 4 p. kesäk., 12 §.

johdon laskemi- konttorin puollosta talonomistaja Sven August Allénille luvan laskea
seen tontista n:o hänen tontistaan n:o 9 Vaasankadun varrella korttelissa n:o 359 viemäri-
9 Vaasankadun varrella poikki johdon poikki tontin n:o 8 Fredriksperinkadun varrella mainitulla kadulla
tontin n:o 8 olevaan yleiseen viemärijohtoon.
Fredriksperin- kadun varrella.

Hylätty anomus Useiden Hermannin I tontinvuokraajain Rahatoimikamarille teke-
tien laittami- män anomuksen siitä, että Vellamon- ja Orioninkadut, ennen nimeltään
sesta Vellamon- ja Orioninkatu- Käsityöläis- ja Vuorikadut, yhdistävä tie laitettaisiin poikki korttelin
ja Orioninkatu- jen väliin. n:o 3 Hermannissa I Kamari hylkäsi ¹⁾, koska suunnitellulla kadulla ei
olisi sitä merkitystä yleiselle liikenteelle, että se vastaisi siihen meneviä
suuria kustannuksia.

Toimenpiteitä Kirjelmässään helmikuun 25 päiväältä oli Rautatiehallitus ilmoittanut,
Fredriksperin että sen tekemä päätös Fredriksperin konepajan laajentamisesta vaati eri-
vesijohtoon nähdessä toimenpiteitä paikalle laskettuihin vesijohtoputkiin nähdessä, ja oli
nähdessä. että Hallitus aikoi järjestää asian siten, että putket valtionrautateiden
kustannuksella pantaisiin betongi-rumpuun tarvittavine aukkoineen sekä
että asetettaisiin „vaihte“ Sörnäsän sivuradan pohjoispuolelle. Tähän
Rautatiehallituksen esitykseen Rahatoimikamari suostui ²⁾.

Sivuraiteiden Tehdystä anomuksesta myönnettiin ³⁾ rakennusmestari O. Laineelle
laskemiseen lupa laskea Ruoholahden Rantakadulle sivuraide satamaradalta viereiseen
myönnetty lupa. lautatarhaansa, ehdolla että aiotut raidelaiteet varustettaisiin tarpeellisilla
silloilla kaikissa ylikulkupaikoissa ja että raide irtisanomisen jälkeen pois-
tettaisiin.

Samaten myönnettiin ⁴⁾ Kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle lupa
laskea Sörnäsän Rantatielle sivuraide johdettavaksi yhtiön tonttiin n:o 6
sanotun kadun varrella, kuitenkin niin että yhtiö olisi velvollinen aiotun
raiteen tultua valmiiksi rakentamaan ja kunnossa pitämään tarkoituksen-
mukaisia ylikulkupaikkoja Rakennuskonttorin osotettavilla paikoilla sekä
että niin pian kuin kyseessä oleva, vielä kiveämätön osa Sörnäsän Ranta-
tietä vastaisuudessa kivettäisiin, yhtiön olisi poistettava sanotut ylikulku-
paikat ynnä myös varustettava kadulla oleva osa sivuraidetta tarpeelli-
sillä vastakiskoilla.

Hylätty anomus „Helsinges Fiskar- och fiskevattensägarförening“ yhdistyksen tekemän
kalastuksen jär- esityksen kalastuksen järjestämisestä kaupungin satama-alueella Raha-
jestämisestä kaupungin sa- toimikamari Satamakonttorin lausunnon mukaisesti hylkäsi ⁵⁾.
tama-alueella.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 26 p. marrask., 28 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. maalisk., 4 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 12 p. marrask., 4 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 1 p. lokak., 50 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 25 p. kesäk., 42 §.

Sattuneesta syystä päätti¹⁾ Rahatoimikamari kehottaa Satamakonttoria jakaessansa lupamerkkejä kalastukseen n. s. Kalastajalahdessa seuraavana vuonna ottamaan harkittavaksi, eikä sellaisia olisi etupäässä jaettava kaupungin vuokraajille Meilansin alueella.

Lupa kalastuksen harjoittamiseen n. s. Kalastajalahdessa.

Koska kaupungin metsänvartija oli Rahatoimikamarille ilmoittanut, että kaupungin maalla lähinnä venäläiselle sotaväelle ampumaradaksi luovutettua aluetta venäläiset sotilaat, etenkin kasakat, harjoittivat törkeätä ilkivaltaisuutta, ei ainoastaan taitellen oksia sekä havu- että lehtipuista ja tehden muuta vähäistä vahinkoa, vaan vieläpä kaataen puita yksityiseen tarkoitukseen, päätti²⁾ Kamari läänin Kuvernööriltä anoa tarpeellisia toimenpiteitä sanotun vahingonteon ehkäisemiseksi.

Venäläisten sotilaiden vahingonteko kaupungin metsissä.

Sittenkun Fredrikintorin mukavuuslaitos Rahatoimikamarin siitä aikaisemmin tekemän päätöksen mukaan oli poistettu, päätti³⁾ Kamari Rakennuskonttorin esityksestä antaa sijoittaa sen Laivuririnteen ja Merimiehenkadun kaakkoiseen kulmaan.

Siirretty mukavuuslaitos.

Helsingin asematalorakennusten komitean Rahatoimikamarille tekemään anomukseen saada valtionrautateiden hallintotalon viereisen jalkakäytävän alle laittaa lokakaivon päätti⁴⁾ Kamari Rakennuskonttorin puolesta suostua.

Lokakaivo asemarakennuksen vieressä.

Erinäisiin tarpeellisiksi huomattuihin Wallgrenin suihkukaivon muutostöihin osotti⁵⁾ Rahatoimikamari 400 markan suuruisen määrän tarpeen tullen maksettavaksi.

Wallgrenin suihkukaivon muutostyöt.

Marraskuun 21 päivänä 1907 puhtaanapidon järjestämiskysymyksen valmistelua varten asetetun valiokunnan ehdotuksesta päätti⁶⁾ Rahatoimikamari antaa irtisanoa kaikki Rakennuskonttorin tekemät sopimukset yksityisten omistamien talojen puhtaanapidosta lokakuun 1 päiväksi 1909.

Yksityisten omistamien talojen puhtaanapitoa koskevien sopimusten irtisanominen.

Eräiden tontinomistajain tekemästä anomuksesta päätti Rahatoimikamari ottaa huolehtiaksensa seuraavien tonttien omistajille kuuluvasta kadun puhtaanapidosta, nimittäin: tontti n:o 8 Kansakoulukadun varrella⁷⁾ 160 markan korvauksesta vuodessa, makasiinitontit n:ot 2, 4 ja 6 Sipulisaarenkadun varrella⁸⁾ 350 markan korvauksesta vuodessa, tontti n:o 55 I. Viertotien varrella⁹⁾ 270 markan ja tontti n:o 9 sanotun Viertotien varrella¹⁰⁾ 150 markan vuotuisesta korvauksesta ynnä myös Johan-

Eräiden katusuoksien puhtaanapidon ottaminen kaupungin huostaan.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 14 p. toukok., 24 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 16 p. tammik., 5 §, ja Rtk. kirj. n:o 26. — ³⁾ Kts. 1907 v. kert., siv. II. 15; Rtk. pöytäk. 9 p. tammik., 25 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 9 p. huhtik., 15 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 27 p. elok., 35 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 17 p. syysk., 5 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 13 p. helmik., 14 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. huhtik., 23 §. — ⁹⁾ Rtk. pöytäk. 7 p. toukok., 57 §. — ¹⁰⁾ Rtk. pöytäk. 10 p. syysk., 42 §.

neksenkirkkoon¹⁾ kuuluvat osuudet Korkeavuorenkatua ja tiet kirkkoa ympäröivissä istutuksissa 1,100 markan korvauksesta vuodessa. Mainittuihin korvausmääriin eivät olleet lasketut kustannukset lumen kuljettamisesta ja jään hakkaamisesta, jotka työt suoritettaisiin erityisten laskujen mukaan.

Hylätty anomus
lannan hankin-
nasta.

Kirjelmässä Rahatoimikamarille oli neuvosmies K. V. Lindberg Viipurista lannoitusaineiden valmistelua varten suunnitellun yhtiön puolesta tiedustellut, olisiko Kamari halukas tekemään sopimuksen kaiken sen toimesta kaupungista vietävän lannan toimittamisesta sanotulle yhtiölle. Sittenkun tämän johdosta valiokunta oli asetettu makkikysymyksen järjestämistä varten, päätti Kamari sen ehdotuksen mukaisesti hylätä²⁾ hakijan anomuksen.

Kaupungille an-
nettu lupa täyt-
tää eräs vesialue
Viikin sotilas-
puustellin läheis-
syydessä.

Sittenkun Rahatoimikamari porauskivien poistamiseksi Vanhankaupungin Siltasaarella olevan kaupungin uuden pikasuodatinlaitoksen työpaikalta oli anonut saada täyttää erään vesialueen kruunulle kuuluvalla Malmby-Viikin sotilaspuustellin tilalla mainitun saaren vieressä, oli Uudenmaan läänin Kuvernöörin kautta K. Senaatin Kamaritoimituskunnan suostumus tähän saatu³⁾, ehdolla että kaupunki vuotuista vuokraa siten luovutetusta alueesta suorittaisi 50 markkaa puustellin vuokraajalle, niin kauan kuin tämän vuokrakausi kestäisi eli maaliskuun 14 päivään 1921, sekä sittemmin kruunulle.

Lupa rakennuk-
sen säilyttämi-
seen tasotetta-
vana olevan
Sakarinkadun
varrella.

Tehdystä anomuksesta myönnettiin⁴⁾ huvilanomistaja Johan Suhoselle oikeus saada joku aika eteenpäin Rakennuskonttorin ehdottamilla ehdoilla ja vuotuisesta 100 markan suuruisesta kaupunginkassaan suoritettavasta vuokrasta säilyttää hänelle kuuluva rakennus tontilla n:o 33 I. Viertotien varrella, jonka rakennuksen pohjoinen osa oli tasotettavana olevan Sakarinkadun alueella.

Lupa imukaasu-
moottorin sijoit-
tamiseen
varastopaikalle.

Kalkki- ja muurilaastitehdasosakeyhtiön tekemään anomukseen saada asianomaisella luvalla Ruoholahden varastotontille n:o 10 rakennettuun rakennukseen sijoittaa imukaasumoottorin Rahatoimikamari suostui⁵⁾.

Myönnetty lupa
mullan saantiin
kaupungin
varastosta.

Tehdystä anomuksesta ja kaupunginpuutarhurin puollosta myönnettiin⁶⁾ Sörnäsän kansanlastentarhan hallitukselle oikeus saada 50 kuormaa kaupungin multaa nurmikon laittamiseen laitoksen pihamaalle.

Kaupungin ta-

Liikennekonttorin tekemän esityksen johdosta päätti⁷⁾ Rahatoimi-

¹⁾ Rtk. pöytäk. 24 p. syysk., 18 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. tammik., 12 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 29 p. toukok., 15 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 21 p. toukok., 24 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 7 p. toukok., 40 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 11 p. kesäk., 21 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 13 p. elok., 7 §.

kamari kehottaa Rakennuskonttoria ryhtymään toimenpiteisiin kaupungin tavaravajojen valaistusjohdoissa huomattujen puutteellisuuksien korjaamiseksi, ja suoritettaisiin siitä menevät kustannukset määrärahasta pakka-

varavajojen
sähköjohtojen
korjaaminen.

V. t. poliisimestarin tekemästä esityksestä määräsi ¹⁾ Rahatoimika-
mari Vanhankaupungin poliisivahtikonttorin väliaikaisesti kuntoonpanta-
vaksi, ja suoritettaisiin siitä menevät kustannukset vähäisten korjausten
määrärahasta.

Vanhankaupun-
gin poliisivahti-
konttorin korjaa-
minen.

Kaupungin talojen taloudenhoitajan esityksestä ²⁾ annettiin Raken-
nuskonttorille toimeksi poistaa talossa n:o 22 Mariankadun varrella oleva
kivikellari, joka osaksi oli viereisellä tontilla, sekä toimituttaa muutamia
muita tarpeelliseksi huomattuja korjaustöitä samassa talossa, ja suoritet-
taisiin tästä aiheutuvat 1,150 markaksi lasketut kustannukset talosta tule-
vista vuokrista.

Korjaus kaupun-
gin talossa n:o 22
Mariankadun
varrella.

Sittenkun kaupungin metsänvartija oli ilmoittanut, että karjanhoito-
konsulentti J. H. Savelalla oli aikomus antaa Greijuksen tilan maalla
vuokraajan luvalla aidata nuorta metsää kasvavan alueen sikotarhaksi,
päätty ³⁾ Rahatoimikamari käskeä metsänvartijaa pitämään huolta tämän
ehkäisemisestä.

Kielto pitää
sikotarhaa.

Samaten päätty ⁴⁾ Rahatoimikamari, jolle oli ilmoitettu, että kauppias
S. Koivumäki vuokraamallansa tontilla Hermannissa lähellä asuvien haitaksi
kasvatti sikoja, käskeä häntä heti lakkaamaan siitä.

Helmikuun 6 päivänä paloi poroksi kaksikerroksinen asuinrakennus ⁵⁾,
joka kuului Suomen Puutarhayhdistyksen hallussa aikaisemmin ollee-
seen, sittemmin kaupungin haltuunsa ottamaan tilukseen Eläintarhassa.
Rakennus oli vakuutettu 25,500 markasta, jonka ohessa lisävakuutusmaksua
oli suoritettu siltä ajalta, minkä siellä suoritettaviksi päätetyt korjaus-
työt kestäisivät.

Palanut raken-
nus Puutarha-
yhdistyksen
entisellä tiluk-
sella Eläintar-
hassa.

Sen johdosta että asianomaisen venäläisen sotaväen päällystön toi-
mesta oli porauskivillä täytetty rantaa Pohjoissatamassa entisen Uuden-
maan pataljoonan kasarmin kohdalla, joka toimenpide nähtävästi johtui
siitä väärästä käsityksestä, että käyttöoikeus kortteliin n:o 20 I kaupungin-
osassa myöskin sisälsi oikeuden ranta-alueen käyttämiseen, antoi ⁶⁾ Raha-
toimikamari Rakennuskonttorille tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin sanotun
korttelin rajaviivan tarkkaan paaluttamiseen merelle päin, jonka ohessa

Korttelin n:o 20
merenpuoleisen
rajaviivan mää-
räminen.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. heinäk., 27 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. huhtik., 36 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 4 p. kesäk., 67 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 29 p. lokak., 61 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 6 p. helmik., 6 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. huhtik., 31 §, Rtk. kirj. n:o 187, huhtik. 23 p.

Rahatoimikamari kirjelmässä läänin Kuvernöörille anoi, että Suomen valtiolaitokselle kyseessä olevan korttelin omistajana määrättäisiin edustaja olemaan läsnä mainitussa toimituksessa.

Lupa tavaravälitysliikkeen perustamiseen tullin ja pakka-huoneeseen. Tehdystä anomuksesta ja Tullikamarin puollon mukaisesti myönnettiin ¹⁾ kauppias Ferd. Monténille lupa palvella kaupungin tullin ja pakka-huoneessa tarpeellisen apumiehistön avustamana yleisöä tullausten toimituksessa, jolloin kuitenkin kauppias Monténille konttoriksi luovutettuun huoneistoon nähden pantiin se ehto, että se 14 päivän irtisanomisen jälkeen kaupungin sitä tarvitessa olisi sen käytettäväksi luovutettava.

Lupa puhelimen asettamiseen tullin ja pakka-huoneeseen. Samaten myönnettiin ²⁾ erällä ehdoilla tavaravälitysliikkeelle Victor Ek oikeus oman puhelimen asettamiseen ja käyttämiseen tullin ja pakka-huoneessa.

Lupa laittaa Katajanokalle vajan työkalujen säilyttämistä varten. Tehdystä anomuksesta myönnettiin ³⁾ toiminimelle Åkerman & Österberg lupa kolmiomaiselle käyttämättömälle paikalle rahapajan itäpuolella ja Kanavakadun alapuolella laittaa vähäinen vaja työkalujen säilyttämistä varten. Lupa annettiin maksuttomasti, mutta ehdolla että paikka 8 päivän irtisanomisen jälkeen luovutettaisiin jälleen kaupungin käytettäväksi.

B. Kaupungin irtaimistoa, rahatointa ja hallintolaitoksia koskevat asiat.

Kaupungin menot ja tulot. Tietoja kaupungin menoista ja tuloista tilivuonna, vertailu vahvistetun meno- ja tuloarvion ja tilinpäätöksen välillä sekä tietoja kaupunginkassan tilasta vuoden lopussa on julaistuna „Helsingin kaupungin Tilastollisessa vuosikirjassa“ vuodelta 1908.

Kaupungin irtain omaisuus. Hankkimalla eri lautakunnilta, hallituksilta ja konttoreilta tietoja vuoden kuluessa tapahtuneista kaupungin irtaimen omaisuuden muutoksista täydennettiin irtaimiston kalustokirjaa, ja on yhteenvedo siitä niinkään esitettyä „Tilastollisessa vuosikirjassa“.

Kaupunginkassan tarkastukset. Niissä kaupunginkassan tarkastuksissa, jotka kunnallisasetuksen säätämässä järjestyksessä toimitettiin vuoden joka neljänneksenä, samoin kuin niissä ylimääräisissä tarkastuksissakin, jotka Rahatoimikamarin vuonna 1878 tekemän päätöksen mukaan kaksi Kamarin jäsentä toimitti, ei esiintynyt mitään muistutuksen syytä.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 29 p. toukok., 14 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 21 p. toukok., 46 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 22 p. lokak., 8 §.

Helmikuun 1 päivänä asianomaisessa järjestyksessä toimitetussa obligatsionien arvonnassa joutuivat ¹⁾ lunastettaviksi seuraavat numerot: Obligatsionien arvonta.

Helsingin kaupungin 3 1/2 % lainaa vuodelta 1898:

Sarjaa litt. B à 2,000 markkaa, n:ot 18, 203 ja 246.
 „ „ C „ 1,000 „ „ 26, 35, 168, 240, 329 ja 487.
 „ „ D „ 500 „ „ 33, 55, 73, 208, 210, 213, 281, 287, 333,
 473, 485, 616, 622, 625, 628, 662, 684,
 748, 900, 910, 937, 953, 1041, 1063, 1072,
 1100 ja 1177.

Helsingin kaupungin 4 % lainaa vuodelta 1900:

Sarjaa litt. B à 2,000 markkaa, n:ot 259, 476 ja 575.
 „ „ C „ 1,000 „ „ 645, 661, 821, 917, 1030 ja 1224.
 „ „ D „ 500 „ „ 1279, 1396, 1470, 1649, 1656, 1706, 1824,
 1873, 1934, 2247, 2255, 2261, 2328, 2350
 ja 2394.

Kesäkuun 2 päivänä toimitetussa obligatsionien arvonnassa joutuivat ²⁾ lunastettaviksi seuraavat numerot:

Helsingin kaupungin 4 % lainaa vuodelta 1902:

à 500 markkaa, n:ot 253, 785, 1131, 1526, 1564, 1716, 2045, 2327, 2477, 3183,
 3196, 3227, 3340, 3473, 3624, 3683, 4004, 4062, 4199,
 4252, 4431, 5061, 5101, 5458, 5483, 5582, 6157, 6195,
 6502, 6800, 6827, 6984, 6990, 7032, 7193, 7230, 7396,
 7852, 7918, 7937, 7950, 8055, 8075, 8257, 8461, 8498,
 8655, 9244, 9248, 9500, 9700, 9917, 9949, 9982, 10271,
 10361, 10400, 10455, 10711, 10817, 11355, 11486, 11555,
 11574, 11593, 11646, 11678, 11742, 11830, 12150, 12433,
 12469, 12593, 12615, 12842, 13076, 13227, 13348, 13438,
 13889, 14045, 14046, 14052, 14225, 14271, 14302, 14330,
 14339, 14783, 14822, 15012, 15091, 15387, 15568, 15610,
 15658 ja 15802.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 13 p. helmik., 8 ja 9 §§. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 4 p. kesäk., 48 §.

Marraskuun 2 päivänä toimitetussa obligatsioonien arvonnassa joutuivat ¹⁾ lunastettaviksi seuraavat numerot:

Helsingin kaupungin 5⁰/₁₀₀ lainaa vuodelta 1876:

Sarjaa litt. A	à 1,000 markkaa,	n:ot	29, 30, 36, 51, 58, 132, 174, 187, 231, 251, 326 ja 340.
„ „ B	„ 500	„ „	11, 61, 95, 99, 201, 222, 260, 291, 308, 464, 480, 571, 596, 642, 655, 753, 775, 786, 788, 789, 793, 855, 868, 910, 971, 1018, 1078, 1095, 1210, 1236, 1246, 1291, 1296, 1311, 1383, 1389 ja 1426.
„ „ C	„ 200	„ „	9, 51, 101, 128, 248, 309, 311, 328, 336, 394, 443, 555, 673, 715, 749, 781, 824, 895, 906, 917, 927, 931, 955, 1050, 1126, 1129, 1161, 1171 ja 1173.

Helsingin kaupungin 4¹/₂⁰/₁₀₀ lainaa vuodelta 1882:

Sarjaa litt. A	à 3,000 markkaa,	n:ot	10, 26, 32, 71, 74, 106 ja 115.
„ „ B	„ 1,000	„ „	31, 51, 67, 77, 112, 116, 118, 149, 170, 267, 384, 387, 399, 418, 428, 437, 446, 448, 449, 451, 502, 537, 571, 593, 623, 627, 652, 653, 661, 681 ja 695.
„ „ C	„ 500	„ „	6, 32, 43, 55, 61, 77, 78, 83, 91, 123, 148, 152, 156, 184, 216, 278, 309, 320, 350, 354, 358, 363, 419, 437, 486, 489, 496, 580, 581, 613, 632, 636, 702, 743, 746 ja 757.

Helsingin kaupungin 4¹/₂⁰/₁₀₀ lainaa vuodelta 1892:

Sarjaa litt. A	à 5,000 markkaa,	n:ot	4, 60 ja 89.
„ „ B	„ 1,000	„ „	89, 183, 212, 412, 476, 639, 737, 922, 1190 ja 1197.
„ „ C	„ 500	„ „	17, 158, 275, 387, 527, 763, 780, 941, 1083, 1525, 1540, 1585 ja 1962.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 67 §.

Kunnallistaksoituksessa ¹⁾ Helsingin maalaiskunnassa pantiin kaupungin verotus Helsingin maalaiskunnassa. gille Vanhankaupungin vesijohtolaitoksesta 125 veroäyriä, lantavarastosta Malmin asemalla 50 veroäyriä sekä vähäisestä Helsingin maalaiskunnassa olevasta osasta Greijuksen tilaa 4 veroäyriä, mikä yhteensä vastasi 35,800 markan tuloja.

Satamakonttorin ylöskannosta vuoden kuluessa, vähennettynä 40 ja 60 prosentilla, mikä oli myönnetty kaupungissa säännöllisesti käyville laivoille, eli kaikkiaan 275,285 markasta 15 pennistä ²⁾ tuli satamakapteenille 4 % 200,000 markasta ja 2 % sen yli menevästä määrästä eli kaikkiaan 9,505 markkaa 70 penniä, sekä satamakonttorinkirjanpitäjälle tulevat ylöskantoprosentit. ³⁾ $\frac{1}{2}$ % koko ylöskantomäärästä eli 1,376 markkaa 43 penniä.

Helsingin kaupunkia varten huhtikuun 10 päivänä 1888 vahvistetun liikennetaksan säädösten mukaisesti, missä säädetään että Satamakonttoriin otetaan valantehneitä parmaajia, joiden toimittamastaan mittauksesta itse on kannettava heille tuleva palkkio, oli vuoden kuluessa Konttorin palveluksessa yksi vanhin ja 20 parmaajaa ja oli heidän toimintansa seuraava: mitattu 40,210 syltä pitkiä halkoja à 40 penniä = 16,084 markkaa ja 5,659 syltä lyhyitä halkoja à 30 penniä = 1,697 markkaa 70 penniä eli yhteensä 17,781 markkaa 70 penniä, mikä jaettuna kahdenkymmenen yhden kesken teki 846 markkaa 75 penniä keskimäärin miestä kohti.

Runsausta varten oli Satamakonttorin palveluksessa kaksi henkilöä, joiden velvollisuutena m. m. oli tarpeen vaatiessa toimia myös tässä suhteessa ja runsattiin vuoden aikana 373 tynnyriä tervaa, mikä 15 pennin mukaan tynnyriltä teki 55 markkaa 95 penniä sekä jaettuna kahdelle, 27 markkaa 97 penniä miestä kohti.

Sittenkun neiti Charlotta Molin entisen helsinkiläisen talonomistajan Henrik Otto Kreugerin elokuun 20 päivänä 1868 tekemän testamentin perustuksella ³⁾, jonka nojalla puolet hänen omaisuudestaan joutuisi „Helsingin pientenlastenkoululle“, oli Helsingin kaupungin lahjoitettuihin rahastoihin suorittanut 1,050 markan 40 pennin suuruisen määrän, päätti Rahatoimikamari Kansakoulujenjohtokunnan ehdotuksen mukaisesti, että kyseessä olevan rahaston korkovarot annettaisiin Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle harkinnan mukaan käytettäväksi avustukseksi Marian turvakodin oppilaille, jonka otaksuttiin olevan vanhimman testamentin laatimisen aikana Helsingissä toimineen pientenlastenkoulun.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. tammik., 15 §. — ²⁾ Yksityiskohtaisia tietoja Satamakonttorin ylöskannosta on julaistuna Helsingin kaupungin Tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1908. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. tammik., 28 § ja 10 p. jouluk., 50 §.

- Neiti V. Levinin testamentti-
varain suoritus-
kaupungin-
kassaan. Neiti Viola Levinin kuolinpesän selvittäjä antoi tilityksen ¹⁾ pesän hoidosta sekä kaupunginkassaan suoritetusta kaupungille tulevasta osuudesta neiti Levinin jälkeensä jättämää omaisuutta, mikä osuus nousi 114,573 markkaan 37 penniin.
- A. F. Laurellin rahaston vuosi-
koron käyttö. Axel Fredrik Laurellin testamenttirahaston käytettävissä oleva korko 99 markkaa jaettiin ²⁾ Uuden ruotsalaisen yhteiskoulun ja Suomalaisen yhteiskoulun kesken.
- Avustuksia
Beckerin lahjoitusrahastosta
valtioneuvos
Fr. J. von Becker
vainajan entisille palvelijoille. Sittenkun kaupunki oli myynyt Beckerin lahjoitusrahastoon kuuluvan talon n:o 5 Antinkadun varrella, missä eräillä aikaisemmin valtioneuvos Fr. J. von Becker vainajan palveluksessa olleilla henkilöillä oli ollut vapaa asunto tai asunto melkoisesti alennetusta vuokrasta, myönnettiin ³⁾ Beckerin lahjoitusrahaston korkovaroista kesäkuun 1 päivästä 1908 40 markan suuruinen vuokra-avustus kuukaudessa puolisoille Palmqvist, niin kauan kuin jompikumpi heistä eläisi, sekä palvelijattarille Maria Wilhelmina Sjöbergille ja Karolina Wilhelmina Gumbergille heidän jällellä olevana elinaikanansa 15 markan suuruinen vuokra-avustus kuukaudessa kummallekin.
- Vahingonkorva-
uksia tapatur-
masta. Rakennuskonttorin esityksestä myönsi Rahatoimikamari työmies August Vesterbergille ⁴⁾, joka maankaivuutöissä tapaturmaisesti oli menettänyt oikean silmänsä näkökyvyn, 108 markan suuruisen vuotuisen avustuksen. Työmies Mauritz Lindholmille ⁵⁾, jolta nostoranan kuntoonlaittamisessa oli taittunut oikea sääri ynnä solisluu ja työkyky melkoisesti vähentynyt luokatkeamain parannuttuakin, myönnettiin 216 markan suuruinen vuotuinen avustus, mikä vastasi 50 % täydellisestä työkyvyttömyydestä maksettavasta vahingonkorvauksesta. Työmies Salomon Nurmiselle ⁶⁾, joka kaupungin töissä oli menettänyt ulomman niveleen yhdestä vasemman käden sormesta, myönnettiin 21 markan 60 pennin suuruinen vuotuinen vahingonkorvaus sekä työmies Albin Leinoselle ⁷⁾, joka poraustöissä oli menettänyt vasemman silmänsä näkökyvyn, 129 markan 60 pennin suuruinen vuotuinen vahingonkorvaus.
- Hylätty anomus
vahingonkorva-
uksesta. Sitävastoin Rahatoimikamari ei katsonut syytä olevan suostua ⁸⁾ kirvesmies Viktor Heinon tekemään anomukseen siitä, että hänelle myönnettäisiin vahingonkorvausta molemminpuolisesta tyrästä, jonka hän oli saanut kaupungin Sähkölaitokselle tekemässään työssä. Hankitusta selvi-

¹⁾ Rtk. pöytäk. 16 p. maalisk., 3 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. huhtik., 56 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. maalisk., 2 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 19 p. maalisk., 9 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 30 p. heinäk., 8 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 8 p. lokak., 24 §. — ⁷⁾ Rtk. pöytäk. 15 p. lokak., 23 §. — ⁸⁾ Rtk. pöytäk. 19 p. marrask., 53 §.

tyksestä oli käynyt ilmi, että Turun Työväentapaturmavakuutusyhtiö, jossa Heino Sähkölaitoksen toimesta oli tapaturman varalta vakuutettu, oli sitoutunut korvaamaan kustannukset, jos Heino olisi taipuvainen antautumaan leikattavaksi tyrävian takia.

Rakennuskonttorin esityksestä myönsi ¹⁾ Rahatoimikamari erälle työmiehille, jotka olivat olleet työssä entisessä Suomen Puutarhayhdistyksen oppilasarakennuksessa ja siinä sattuneessa tulipalossa menettäneet erinäisiä työkaluja ja vaatekappaleita, yhteensä 338 markan 50 pennin suuruisen korvauksen.

Korvaus palovahingosta.

Tehdystä anomuksesta ja Rakennuskonttorin puollosta myönnettiin ²⁾ herroille Henriksson, V. Eklund ja E. Eklund 150 markan suuruisen korvaus purjeveneestä, jota eräs mutauslaitoksen proomu oli vahingoittanut ajaessaan sen päälle.

Korvaus vahingoittuneesta purjeveneestä.

Ajuri Erikssonille, jonka hevonen L. Viertotiellä tien kivityksessä olevan viallisuuden takia oli kaatunut ja vahingoittunut, määrättiin maksettavaksi ³⁾ 30 markan suuruisen korvaus, sitenkuin Rakennuskonttori oli vahvistanut oikeiksi Erikssonin tiedonannot tien laadusta.

Korvaus vahingoittuneesta hevosesta.

Ulosottoapulaiselle N. T. Helinille, joka oli luovuttanut asuinhuoneistonsa talossa n:o 3 Katariinankadun varrella kaupungin käytettäväksi, myönnettiin ⁴⁾ tästä 150 markan suuruisen korvaus.

Korvaus huoneiston luovuttamisesta.

Metallityöntekijä K. V. Ekmanille, jota oli käsketty kolmen kuukauden kuluessa toimittamaan pois eräs hänen hallussaan ollut pieni puinen asuinrakennus tontilta n:o 34 Tehtaankadun varrella, myönnettiin ⁵⁾ tehdystä anomuksesta 100 markan suuruisen muuttoavustus.

Muuttoavustus rakennuksen poisviemistä varten.

Rahatoimikamarille osotetussa kirjelmässä oli yhdistys „Oma koti Sörnäsän kansanlastentarhalle“, ilmoittaen että yhdistykselle oli yleisistä varoista myönnetty 156,700 markan suuruisen laina kiinnitystä vastaan yhdistykselle kuuluvaan taloon ja tontteihin n:ot 3—5 Helsinginkadun varrella korttelissa n:o 347 XII kaupunginosassa, anonut, että sanottu kiinnitys saisi etuoikeuden ennen sitä kiinnitystä, joka helmikuun 16 päivänä 1903 vahvistettiin sanottuun taloon ja tontteihin Helsingin kaupungille vakuudeksi maksamattomasta 34,071 markan 9 pennin suuruisesta tonttien kauppahinnasta. Rahatoimikamari päätti suostua ⁶⁾ yhdistyksen yllä mainittuun anomukseen.

Kiinnitysten siirto.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 20 p. helmik., 17 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 27 p. elok., 38 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. huhtik., 4 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. tammik., 41 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 10 p. jouluk., 2 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 25 p. kesäk., 39 §.

Työväenasunto-osakeyhtiö Väinölän tekemään esitykseen siitä, että kaupunki tyytyisi toiseen kiinnitykseen taloon ja tonttiin n:o 17 Neljännellä linjalla korttelissa n:o 320 vakuudeksi sanotun tontin kauppahinnasta, johon siinä olevine rakennuksineen ensimmäisen kiinnityksen saisi Valtiokonttori kuoletuslainan vakuudeksi, Kamari samaten suostui ¹⁾, ehdolla että yhtiö vuosittain vuotuismaksuja suorittaessansa jättäisi Kamariin todistuksen siitä, että Palovakuutusosakeyhtiö Pohjolasta otettu rakennusten vakuutus yhä edelleen oli voimassa.

Alennettu kaup-
pahinta tontista
n:o 60 Runeberg-
kadun varrella.

Rahatoimikamarille osotetussa kirjelmässä oli kauppias A. Matrosoff anonut hinnan alentamista ostamastaan tontista n:o 60 Runebergkadun varrella, koska sittenkun tontin arvioiminen oli tapahtunut ja hinta vahvistettu 50 markaksi m²:ltä, asianhaaroja oli ilmaantunut, jotka aiheuttaisivat tontin hinnan alentamisen 40 markkaan m²:ltä. Ensinnä oli anojalle aiheutunut tarpeettomia kustannuksia siitä, että arvioimisaikana tontin sisärajoja ei vielä oltu vahvistettu, ja lisäksi oli myöhemmin samantaisia, vieläpä arvokkaampiakin tontteja arvioitaessa hinta määrätty 40 markaksi, mistä esimerkkejä esitettiin. Kamari päätti ²⁾ määrätä kyseessä olevalle tontille alennetun 45 markan suuruisen hinnan m²:ltä, jonka mukaisesti anojan olisi annettava uusi velkasitoumus kaupungille.

Työväenasun-
noiksi käytetyn
tontin kauppa-
hinnan koron
alentaminen.

Vahtimestari Anton Viljatien tekemään anomukseen siitä, että alennettaisiin kauppahinta tontista n:o 37 Vaasankadun varrella korttelissa n:o 364, mille tontille anoja oli rakentanut kolme työväenasuinhooneistoja sisältävää rakennusta, Rahatoimikamari suostui ³⁾ siten, että kauppahinnan vuotuismaksu heinäkuun 1 päivästä 1908 laskettaisiin 6 % mukaan, josta 5 % korkoa ja 1 % kuoletusta.

Myönnetty
oikeus maksa-
mattoman kaup-
pahinnan vakuu-
deksi kaupun-
ginkassaan
tallettaa
Suomen Valtion
obligatsioneja.

Tehdystä esityksestä sallittiin ⁴⁾ Henkivakuutusyhtiö Suomen, joka huutokaupassa oli ostanut von Beckerin lahjoitusrahastoon kuuluvan talon n:o 5 Antinkadun varrella 262,500 markan suuruisesta hinnasta, josta kolmasosa oli käteisellä suoritettu, vakuutena jällellä olevasta kauppahinnan osasta, joka läheisessä tulevaisuudessa myöskin maksettaisiin, Rahatoimikonttoriin tallettaa vastaavan määrän Suomen Valtion obligatsioneja.

Lainanotto lyhy-
elle takaisin-
maksuajalle.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto osaksi vuoden budgettia vahvistaessansa, osaksi erityisillä päätöksillä oli päättänyt useita suuria töitä tehtäviksi ja käsenyt Rahatoimikamaria ensi sijassa lyhyelle takaisinmaksuajalle otetulla lainalla hankkimaan tähän tarvittavat varat, päätti Kamari

¹⁾ Rtk. pöytäk. 21 p. toukok., 44 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 4 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. heinäk., 55 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 9 p. huhtik., 37 §.

kokouksessaan huhtikuun 23 päivänä hyväksyi ¹⁾ „Privatbanken i Helsingfors“ nimisen pankin tekemän tarjouksen 2,500,000 markan suuruisesta lainasta 5 1/2 % korkoa ja 1 % provisionia vastaan vuodelta sekä vakuutena ensimmäisillä kiinnityksillä kaupunkikiinteistöihin varustettuja velkakirjoja, muita ehtoja tässä mainitsematta. Kokouksessaan toukokuun 20 päivänä hyväksyi ²⁾ Kamari sitäpaitsi saman pankin tekemän tarjouksen vielä 1,000,000 markan suuruisesta lainasta samoja korkomääriä vastaan kuin aikaisemmin sovitusta luotosta; vakuudeksi tästä määrästä samoin kuin vielä nostamattomasta osasta aikaisempaa lainasummaa vaadittiin ainoastaan kaupungin velkakirja.

C. Muut asiat.

Kaupungin kiinteän omaisuuden luetteloä täydennettiin vuoden kuluessa merkitsemällä kaupungin kiinteistökirjoihin kaikki vuoden varrella kiinteistöjen käyttämisessä tapahtuneet muutokset. Kiinteistökirjan täydennys.

Kaupungin vakuusasiakirjat tarkastettiin kerran vuoden kuluessa, ja kahdessa tapauksessa ryhdyttiin tarvittaviin toimenpiteisiin kaupungin oikeuden valvomiseksi. Vakuusasiakirjain tarkastus.

Paitsi niissä tapauksissa, jolloin Rahatoimikamari asianomaisten viranomaisten vaatimuksesta antoi ainoastaan selityksen, valvottiin Kamarin toimesta kaupungin puhevaltaa tuomioistuimessa niissä asioissa, missä kaupunki oli asianosaisena tai missä sillä muuten oli jotakin etua valvottavana. Kaupungin oikeuden valvominen oikeudenkäynneissä, konkurssissa ja taksoitusasioissa y. m.

Yhteensä 85 tapauksessa hankki Rahatoimikamari kiinnityksen tontteihin ja rakennuksiin, nimittäin 24 tapauksessa tehdyistä vuokrasopimuksista ja 61 tapauksessa myytyjen tonttien kauppahintaa vastaavista velkakirjoista. Hankittuja ja uusittuja kiinnityksiä.

Vuoden kuluessa hyväksyi Rahatoimikamari 28 takaussitoumusta tehdyistä vuokrasopimuksista sekä 48 myytyjen tonttien kauppahinnan suorittamisesta. Hyväksytyjä takaussitoumuksia.

Yhteensä 28 tapauksessa hyväksyi Rahatoimikamari kaupungin vuokramaalla rakennettaviksi aiottujen rakennusten ja entisten rakennusten muutoksien piirustukset, nimittäin 6 rakennushankkeen Hermannissa, 2 Humalistossa, 2 Kaivopuistossa, 3 Kammiossa ja Mäntymäellä, 2 Meilansissa, 1 Toukolassa, 1 Töölön sokeritehtaalla, 1 Arabiassa, 1 Morsian Hyväksytyjä rakennuspiirustuksia.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. huhtik., 12 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 20 p. toukok., 1 §.

saarella, 1 Liuskasaarella, 1 Granholmassa, 1 Eteläisessä Blekholmassa, 1 Toivolassa, 1 Humallahdessa, 1 Siltasaarenkadun varrella, 1 Vaasan-kadun varrella, 1 korttelissa n:o 493 sekä 1 korttelissa n:o 178.

Erään uutisrakennuksen piirustuksia Humalistossa ei hyväksytty.

Toimitettuja
katselmuksia.

Vuoden kuluessa määräsi Rahatoimikamari toimitettaviksi n. s. kolmevuotiskatselmukset seuraavilla tiloilla, nimittäin: huvilat n:ot 2 ja 3 L. Kaivopuistossa, värjäämöntontti Vanhassakaupungissa, tehdastontti n:o 20 Flemingkadun varrella, Eläintarhan huvilat n:ot 1—7, palstat n:ot 68 a, 68 d ja 68 e Leppäsuolla, tontit n:ot 1—18 Bärassa, Hesperian tehdastontti, Töölön sokeritehdas, palstat D & E, H, I ja K Kivelässä, huvilat Humallahti, Miramar ja Kinnekulle, n:ot 18—21 Humalistossa, n:ot 1 a, 1 b ja 2 Rajasaarella, n:ot 11, 14, 15, 18, 21 ja 27 Meilansissa, Suomen Puutarhayhdistyksen maapalsta Meilansissa, Lindströmin, Kitinskin, Dubbin ja Tullanderin tonttipalstat Meilansissa sekä palstat litt. A ja B Tilikka Meilansissa. Lähtökatselmukset määrättiin toimitettaviksi seuraavilla tiluksilla: huvilat Backas, Träski, Gumtähti, Nygård ja Valo, Greijuksen tila, Hernesaari, Merholma, Pikku Pässi, Toivon istutus, Laakson viljelyspalstat n:ot 7, 9 ja 10 sekä Savilan viljelyspalsta n:o 8, Toivon, Sallin, Kaavin, Savilan ja Laakson tonttipalstat ynnä Södervikin varastopaikka n:o 11. Sitäpaitsi määrättiin erinäisiä katselmuksia toimitettaviksi ehdotusten tekemistä varten tilojen uudelleen vuokraamiseksi ja varastopaikkojen, kivilouhimojen y. m. satunnaista luovuttamista varten.

Kaupungin kiinteistöjen
uudestiarvioi-
minen.

Rahatoimikamarin toimesta suorittivat arkkitehti W. Aspelin ja rakennusmestari A. N. Nyberg kaupungin kiinteistöjen uudestiarvioimisen, ja päätti ¹⁾ Kamari, että kiinteistöille määrätyt uudet arvot otettaisiin huomioon laadittaessa lähinnä seuraavaa kertomusta Helsingin kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä.

Kamarin kuulutukset ja tiedoksiannot.

Rahatoimikamarin kokouksessaan tammikuun 2 päivänä tekemän päätöksen ²⁾ mukaisesti pantiin Kamarin kuulutukset ja tiedoksiannot vuoden kuluessa sanomalehtiin Hufvudstadsbladet, Nya Pressen, Suomalainen Kansa ja Helsingin Sanomat ynnä myöskin kanslian harkinnan mukaan lehtiin Arbetaren ja Työmies. Maistraatin kehotuksesta, jonne eräät henkilöt olivat tehneet valituksen siitä, että kuulutuksia ja tiedoksiantoja ei pantu myöskin Uuteen Suomettaren, päätti ³⁾ Kamari sittemmin, vaikka se katsoi olevansa oikeutettu itse tästä päättämään, toistaiseksi panna kuulutuksensa myöskin Uuteen Suomettaren.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. heinäk., 35 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. tammik., 10 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 4 p. kesäk., 49 §.

Sittenkun Rahatoimikamari kuulutuksilla oli kehoittanut jättämään suljettuja tarjouksia kaupungin kyydityksen ja kestikievarin voimassa pidosta kolmivuotiskautena, laskettuna kesäkuun 1 päivästä 1908, ja sellaisen tarjouksen, 500 markkaa hevoselta vuodessa, oli jättänyt ainoastaan silloinen kestikievarinpitäjä K. Toivonen, katsoi Kamari, koska huolimatta uudesta kuulutuksesta halvempia tarjouksia ei oltu tehty, olevan syytä hyväksyä ¹⁾ tämän tarjouksen, kuitenkin ainoastaan yhdeksi vuodeksi. Lisäksi päätti Kamari läänin Kuvernööriltä anoa, että kaupunki ravintolain lukusuuteen nähden vapautettaisiin velvollisuudesta pitää kestikievaria ja velvoitettaisiin ainoastaan asetuksenmukaiseen kyydinpitoon.

Kestikievari ja kyydinpito.

Kysymyksen valmistelua varten asetetun valiokunnan ehdotuksesta hyväksyi ja vahvisti ²⁾ Rahatoimikamari noudatettaviksi uudet järjestys-säännöt kaupungin kauppahalleja ja kiinteitä myyntikojuja varten kaupungin maalla.

Uudet järjestys-säännöt kaupungin kauppahalleja ja kiinteitä myyntikojuja varten.

Sittenkun Rahatoimikamari oli määrännyt, että puodit kaupungin kauppahallissa Rantatorilla hallin puhdistamista varten olisi pidettävä suljettuina k:lo 1 ja 2 välillä päivällä, anoivat erinäiset mainitun hallin puodinhalitjat, koska sanottu sulkemisaika tuotti erinäisiä haittoja, tämän määräyksen peruuttamista, samalla kun he toiselta puolen ilmoittivat olevansa taipuvaisia sulkemaan puotinsa jo k:lo 7 i. p., jolloin halli voitaisiin perusteellisesti puhdistaa, ja päätti ³⁾ Rahatoimikamari tämän johdosta ja Terveystalautakunnan puollon mukaisesti eräillä ehdoilla suostua mainittuun anomukseen.

Rantatorin kauppahallin puotien sulkemisaika.

Länsi-Rannan voihallin erinäisten myyjäin tekemään anomukseen, että halli samaten kuin Rantatorin kauppahalli suljettaisiin k:lo 7 i. p., Rahatoimikamari suostui ⁴⁾.

Länsi-Rannan voihallin sulkemisaika.

Neiti Agnes von Konowin esityksestä ja Rakennuskonttorin puollosta päätti ⁵⁾ Rahatoimikamari antaa asettaa kaupungin hankkiman ja entisen tulli- ja pakkahuoneen tontille sijoitetun kanagiljotinin katettuun vaunuun, joka toriajaksi siirrettäisiin sille paikalle, missä kanakauppaa käytiin. Vaunun kustannukset, arviolta 250 markkaa, suoritettaisiin Kamarin määrärahasta arvaamattomia tarpeita varten.

Siirrettävän vaunun hankkiminen kanagiljotinia varten.

Sattuneesta syystä päätti ⁶⁾ Rahatoimikamari kaupungin poliisimestarilta anoa sellaista toimenpidettä, että osotettaessa myyntipaikkoja virvoitusjuomien, hedelmien y. m. tilapäiseen myyntiin vaunusta tai pöy-

Menettelytapa paikkoja satunnaista hedelmien, virvoitus-

¹⁾ Rtk. pöytäk. 20 p. helmik., 3 §. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 29 p. toukok., 46 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 10 p. syysk., 48 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 17 p. syysk., 27 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 25 p. kesäk., 34 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 29 p. toukok., 7 §.

juomien y. m. dältä annettujen oikeuksien haltijoille otettaisiin huomioon, ettei sellaisia myyntiä varten paikkoja osotettaisi 50 metriä lähempänä niitä kiinteitä vaunupaikkoja, osotettaessa. jotka Kamari julkisella huutokaupalla on vuodeksi antanut vuokralle.

Hedelmäkaupan rajoittaminen uhkaavan kolerakulku- taudin takia. Terveydenhoitolautakunnan Uudenmaan läänin Kuvernöörille jättämän esityksen johdosta, että uhkaavan kolerataudin vuoksi olisi kiellettävä he- delmien myynti kaupungin toreilla ja avoimilla paikoilla syysmarkkinain aikana, päätti ¹⁾ Rahatoimikamari, jolle asian oli toimenpidettä varten lähet- tänyt Maistraatti, kaupungin poliisimestarilta anoa, että hedelmien myynti Kauppatorilla niillä paikoilla, jotka tähän tarkoitukseen oli luovutettu kuu- kausittain suoritettavaa maksua vastaan ja ilman irtisanomista, lakkautettaisiin lokakuun 1 päivästä toistaiseksi ja kunnes toisin määrättäisiin, jonka ohessa kalamarkkinain aikana mitään paikkaa kaupungin toreilla ei pitäisi luo- vuttaa hedelmien, makeisien, leikkikalujen y. m. myyntiin eikä myöskään satunnaisia paikkoja hedelmien, virvoitusjuomien y. m. myyntiä varten osottaa.

Helsingin ase- makaavan kartta. Sittenkun osakeyhtiö F. Tilgmannin Kirja & kivipaino oli toimitta- nut siltä tammikuulla 1907 tilatun painoksen Helsingin kaupunginasema- kaavakarttaa, päätti ²⁾ Rahatoimikamari että mainittu kartta, sen jälkeen kun tarvittava määrä sitä oli varattu jaettavaksi kaupungin virastoille ja lautakunnille, pidettäisiin kirjakaupoissa yleisölle kaupan 5 markan hin- nasta kappaleelta.

Lupa patsaiden pystyttämiseen sähköjohtoja varten. Tehdystä anomuksesta myönnettiin ³⁾ arkkitehti Gustaf Estlanderille eräillä ehdoilla oikeus pystyttää patsas sähköjohtoa varten Itäiselle puisto- tielle Kaivopuistossa tontin n:o 20 rajan viereen.

Samaten myönnettiin tehtailija P. Haloselle ⁴⁾ oikeus toistaiseksi kortteliin n:o 178 VI kaupunginosassa sekä osakeyhtiö Betonille ⁵⁾ lupa Munkkisaarenkadulle eräillä ehdoilla pystyttää kumpikin kolme patsasta sähköjohtoja varten.

Lupa sähköjoh- don vetämiseen yli kadun. Sitäpaitsi myönnettiin ⁶⁾ lääketieteen ja kirurgian tohtori Arthur Clopattille lupa eräillä ehdoilla vetää omistamaansa Röntgen-laitosta varten sähköjohto Ludviginkadun yli talosta n:o 5 taloon n:o 8 sanotun kadun varrella ja siitä edelleen taloon n:o 7 Erottajakadun varrella.

Anomus saada asettaa puhelin- kioskeja. Kauppias Johannes Mortensenin anomuksen saada eräisiin paikkoihin kaupungissa asettaa kioskeja puhelimeen ja kirjoitushuoneineen Raha- toimikamari, sittenkun Puutarhalautakunnan lausunto asiasta oli hankittu,

¹⁾ Rtk. pöytäk. 24 p. syysk., 33 § ja Rtk. kirj. n:o 338, syysk. 24 p. — ²⁾ Rtk. pöytäk. 23 p. huhtik., 44 §. — ³⁾ Rtk. pöytäk. 3 p. syysk., 7 §. — ⁴⁾ Rtk. pöytäk. 5 p. marrask., 74 §. — ⁵⁾ Rtk. pöytäk. 3 p. jouluk., 25 §. — ⁶⁾ Rtk. pöytäk. 2 p. tammik., 36 §.

anomuksen ylimalkaisen muotoon nähden hylkäsi¹⁾, ollen anojalla kuitenkin oikeus, jos hän pysyi aikeessaan, jättää uusi anomus piirustuksineen kutakin aiottua kioskia varten, jossa tapauksessa Kamari ottaisi asian uudelleen harkittavakseen.

Rahatoimikamariin kuuluivat vuonna 1908 ylitirehtööri Alexis Gripenberg, puheenjohtaja, hovineuvos C. Nummelin, varapuheenjohtaja, rata-tirehtöörinapulainen Th. Frosterus, talonomistaja K. R. Åström, oikeuspormestari Edvard Loo sekä arkkitehti Knut Wasastjerna. Varajäseniä olivat arkkitehti W. Aspelin, pormestari L. Cajander ja kauppias A. F. Lindberg.

Rahatoimikamarin jäsenet.

Rahatoimikamarilla oli vuoden kuluessa 67 kokousta, joista 53 vakinaista ja 14 ylimääräistä. Niissä käsiteltiin 1,991 diaariin merkittyä asiaa, joista 147 oli ratkaisemattomia edelliseltä vuodelta ja 1,844 uusia. Loppuun käsiteltiin vuoden kuluessa 1,876 asiaa, kun taas 115 jäi enemmän toimenpiteen varaan. Maksumääräyksiä annettiin 5,553. Kamarin pöytäkirjain pykäläin luku oli 2,703 ja kirjenumeroiden luku 474.

Kokoukset, diaariin merkityt asiat y. m.

¹⁾ Rtk. pöytäk. 27 p. elok., 16 §.

III. Liikennekonttori.

Liikennekamreerin antama kertomus Liikennekonttorin toiminnasta vuonna 1908¹⁾ oli seuraava:

Vuodesta 1903 alkaen jatkunut Liikennekonttorissa maksettavaksi pantujen maksujen lisäys, joka vuonna 1906 nousi 20.2 %:iin ja vuonna 1907 15.5 %:iin lähinnä edelliseen vuoteen verrattuna, on mainitun viisivuotiskauden lopussa pysähtynyt. Velotus vuonna 1908, joka nousi Smk:aan 1,025,539: 14, on nimittäin vähentynyt Smk:lla 43,159: 73 eli 4.0 %:lla edelliseen vuoteen verrattuna. Tuulaaki on vähentynyt Smk:lla 382: 23 ja liikennemaksut Smk:lla 47,931: 15; mittausmaksut ovat sitävastoin lisääntyneet Smk:lla 774: 83 ja makasiininvuokrat Smk:lla 4,378: 82. Vähennys on siis miltei yksinomaan tapahtunut liikennemaksuissa.

Vuonna 1908 maksettavaksi pannusta tuulaakin ja liikennemaksujen kokonaismäärästä on Smk 153,441: 40 velotettu Yleisessä varastossa tullikäsittelynalaisina olleista tavaroista; vuonna 1907 velotettiin Smk 118,795: 62, mikä osottaa Smk:n 34,645: 78 eli 29.2 %:n suuruista lisäystä vuonna 1908. Yleisessä varastossa tapahtuvan tullikäsittelyn kehitystä kuvaavana ansaitsee mainitsemista, että siellä tullissa käsitellyistä tavaroista kaupungille tulevat maksut, jotka vuonna 1898, sen ensimmäisenä toimintavuonna, tekivät 4.4 % kaikesta Helsingin Tullikamarissa käsitellyistä tavarasta menevistä mainitunlaatuista maksuista, vuonna 1908 nousivat 15 %:iin.

Vuonna 1908 maksettavaksi pantu tuulaakin ja liikennemaksujen määrä on tuloarviossa laskettua suurempi: tuulaakin Smk 35,640: 21 ja liikennemaksujen Smk 35,087: 95.

Mittausmaksut, jotka nousivat Smk:aan 2,433: 08, ovat lisääntyneet Smk:lla 774: 83, ja olivat ne Smk 933: 08 suuremmat kuin tuloarviossa laskettu määrä.

Makasiininvuokrien maksunpano nousi Smk:aan 12,377: 90, josta summasta Smk 1,973: 60 on lyhennetty. Nettovelotus, Smk 10,404: 30, on

¹⁾ Kertomukseen liitetyt taulukkotiedot ovat julkaistut Helsingin kaupungin Tilastoliossa vuosikirjassa vuodelta 1908.

kuitenkin Smk 3,904:30 suurempi kuin tuloarviossa laskettu määrä ja on lisääntynyt Smk:illa 2,405:22 verrattuna vuoteen 1907.

Vaikka Konttorissa maksettavaksi pantujen maksujen määrä vuodelta 1908 on vähentynyt 4.0 %:lla edelliseen vuoteen verrattuna, on maksunpano-ilmoitusten lukumäärä siitä huolimatta lisääntynyt 4.4 %:lla ollen 83,089 kpl., joista 8,017 eli 9.6 % Yleisessä varastossa käsitellyistä tavaroista sekä 19,772 eli 23.8 % postipaketeista. Ilmoituskirjain koko lisäyksestä, 3,490 kpl:sta, tulee Yleisen varaston osalle 2,285 sekä postiosaston osalle 1,804, jota vastoin ilmoituskirjain lukumäärä muissa pakkahuoneen osastoissa on vähentynyt 599:llä. Posti-ilmoituskirjain lukumäärä, joka vuonna 1904 oli 184 % koko määrästä, nousi 23.9 %:iin vuonna 1908

Vuoden kuluessa viedystä paperista ja paperivanukkeesta, mitkä tavaralajit Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan toukokuun 28 päivästä 1907 ovat vapautetut liikennemaksuista, olisivat nämä maksut tehneet noin 9,000 markkaa, ja se mainittujen maksujen vähennys, jonka aiheuttaa Kaupunginvaltuuston päätös joulukuun 15 päivästä 1896 näiden maksujen alentamisesta talvipurjehduskauden aikana 50 %:lla, nousi vuonna 1908 Smk:aan 24,169:34.

Vuonna 1908 velotetusta määrästä, Smk:sta 1,025,539:14, josta Smk 3,888:31 on lyhennetty, on vuoden kuluessa kertynyt Smk 994,061:97 eli 97.0 % sekä rästeistä edellisiltä vuosilta, Smk:sta 31,647:37, josta Smk 980:86 on vuoden kuluessa lyhennetty, Smk 29,569:11.

Vuoden vaihteessa suorittamatta oleva määrä nousi Smk:aan 28,686:26, josta Smk 27,588:86 vuodelta 1908 ja Smk 1,097:40 vuosilta 1906 ja 1907.

Konttorin ylöskanto ei ole säästynyt viime aikoina niin lukuisasti esiintyneiden konkurssien vaikutukselta. Siten nousee vuodelta 1908 Konttorin velotus-saatava 11:ssä näistä konkurseista Smk:aan 975:64. Lähinnä edellisten vuosien rästeistä, jotka nousevat Smk:aan 1,097:40, on saatavia konkurseista vuodelta 1906 Smk 143:32 ja vuodelta 1907 Smk 357:40.

Konttorin menot, jotka menoarviossa laskettiin Smk:ksi 64,055:—, nousivat Smk:aan 62,045:73. Se seikka, ettei koko laskettua määrää ole tarvittu käyttöä, riippuu osaksi siitä, että osa vuotta on tultu toimeen ilman yhtä ylimääräistä vaakamestaria, koska tullikäsitteily eräässä pakkahuoneen osastossa on ollut lakkautettuna, ja osaksi siitä, että menoarviota laadittaessa kyllä jo päätetyn, mutta vasta helmikuulla 1908 käytäntöön tulleen uuden sähköhissilaitoksen hoidossa sittemmin on voitu tulla toimeen ilman menoarvioon otettua koneenkäyttäjänapulaista. Mittarin-

palkkioiden määräraha on ylitetty Smk 496:85. Tämä menoerä, joka tekee noin 85 % mittausmaksusta (lopun siitä on varattu mittauskoneiden kunnossapitoon) ja suoritetaan joka toimituksessa, jolloin myös mittausmaksu velotetaan, ei saata, vaikkapa ei oteta huomioon määrärahan vähyyttä, missään tapauksessa häiritä budjetin tasapainoa.

Pääloukasta XV Konttorin käytettäväksi asetetuista eristä puita, valaistusta ja kalustoa varten on valaistus- ja kalustomäärärahat ylitetty Smk 122:12 ja Smk 246:80, jota vastoin polttopuiden määräraha on säästynyt Smk 63:66.

IV. Palotoimikunta.

Palotoimikunnan kertomus palolaitoksen tilasta ja hallinnosta vuonna 1908 ¹⁾ oli sisällöltään seuraava:

Palokunta on vuoden kuluessa hälyytetty 219 kertaa, joista 133 kertaa todellisten tulipalojen tai tulipalonalkujen takia, 61 kertaa nokivalkeain ja 15 kertaa palosavun takia, 6 kertaa ilkkivaltaisuudesta, 2 kertaa palotelegrafin vian takia, 1 kerta ikkunasta loistavan tulen takia ja 1 kerta höyrypannun räjähdysten takia. Edelliseen vuoteen verraten ovat hälyytykset vähentyneet 15:llä ja tulipalot lisääntyneet 17:llä. Todellisista tulipaloista tai tulipalonaluista on 120 sattunut paloalueen (järjestetyn kaupungin) sisällä ja 13 sen ulkopuolella. Tulipalot paloalueella jakaantuivat seuraavalla tavalla eri kaupunginosille: 10 kpl. I kaupunginosassa, 17 kpl. II, 10 kpl. III, 21 kpl. IV, 8 kpl. V, 6 kpl. VI, 9 kpl. VII, 1 kpl. VIII, 2 kpl. IX, 7 kpl. X, 10 kpl. XI, 4 kpl. XII, 14 kpl. XIII ja 1 kpl. XIV kaupunginosassa. Paloalueen ulkopuolella sattuneista tulipaloista tapahtui 5 I. Viertotien ja 2 L. Viertotien varrella, 2 Taivallahden luona sekä 4 Helsingin pitäjässä.

Tulipalot jakaantuivat seuraavasti kuukausille ja viikonpäiville: tammi-kuussa 20 kpl., helmikuussa 10, maaliskuussa 12, huhtikuussa 9, touku-kuussa 8, kesäkuussa 11, heinäkuussa 4, elokuussa 10, syyskuussa 5, loka-kuussa 17, marraskuussa 14 ja joulukuussa 13. Sunnuntaina on sattunut 16 tulipaloa, maanantaina 19, tiistaina 18, keskiviikkona 15, torstaina 20, perjantaina 24 ja lauantaina 21. Mitä vuorokauden ajankohtaan tulee on 57 tulipaloa sattunut öiseen aikaan, laskettuna k:lo 6:sta i. p. k:lo 6:een a. p., ja 76 päivällä, laskettuna k:lo 6:sta a. p. k:lo 6:een i. p.

Ensimmäinen tieto tulen irtipääsemisestä on 61 tapauksessa annettu puhelimella, 55 tapauksessa palotelegrafilla, 13 tapauksessa suullisesti ja 4 tapauksessa on tulen ensin havainnut palotornin tähyistäjä. Viime-

¹⁾ Kertomusta seuranneet taulukkotiedot ovat julkaistut Helsingin kaupungin Tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1908.

mainituissa tapauksissa tieto tulen irtipääsemisestä on kuitenkin muutamia minuutteja myöhemmin annettu myös puhelimella tai palotelegrafilla.

Paikkaan nähden on 63 tulipaloa syttynyt kivitaloissa, joista 35 asuinrakennuksissa, 13 työpajoissa, 8 liikehuoneistoissa, 6 sisusteltavana olevissa rakennuksissa ja 1 ulkokuonerakennuksessa; 51 puutaloissa, joista 32 asuinrakennuksissa, 14 ulkokuoneissa, 4 tehdashuoneistoissa ja 1 liikehuoneistossa; 9 Hietaniemen rikkaläjässä; 4 metsässä; 3 rikkalaareissa; 1 olkiläjässä; 1 pihalla ja 1 sähkökaapelissa (lyhytsulku).

Syynä tulen irtipääsemiseen on 18 tapauksessa ollut kynttilän, lampun tai tulitikkujen varomaton tai huolimaton pitelemine, 7 tapauksessa kaatunut ja räjähtänyt tai pudonnut lamppu tai petrolikeittiö, 10 tapauksessa kekäleet, hiilet tai kipinät, jotka ovat pudonneet tulisijasta, 7 tapauksessa varomattomuus sulatettaessa jäätyneitä vesijohtoputkia n. s. juotelampulla, 9 tapauksessa puutteellinen tulisija tai savutorvi, 6 tapauksessa puutteelliset kuivatusuunit uutisrakennuksissa tai tarvepuitten asettaminen liian lähelle niitä, 5 tapauksessa tulensekaisen tuhan paneminen puiseen säilytysastiaan, 6 tapauksessa tulenarkojen aineiden (benssiin, vernissan y. m.) varomaton pitelemine, 3 tapauksessa itsestään syttyminen, 2 tapauksessa sähköjohdon lyhytsulku, 2 tapauksessa nokivalkea, 1 tapauksessa huolimaton tupakanpoltto, 1 tapauksessa varomaton filmirullan käytteleminen, 1 tapauksessa kaasuräjähdyks, 1 tapauksessa kaasuliekittimen asettaminen liian lähelle puukattoa ja 1 tapauksessa murhapoltto. 53 tapauksessa ei syytä tulen irtipääsemiseen ole voitu varmuudella saada selville.

Sen omaisuuden arvo tai vakuutussumma, jota tuli enemmän tai vähemmän on vahingoittanut, oli paloalueen sisällä:

kiinteistön	Smk	4,620,750: —	
irtaimiston	„	<u>1,737,659: —</u>	6,358,409: —

Vahingon suuruus eli palovahingonkorvaussumma oli:

kiinteistöstä	Smk	37,455: 76	
irtaimistosta	„	<u>71,759: 99</u>	109,215: 75

eli siis 1.72 % omaisuuden arvosta.

Kaupunkiin kuuluvalla maalla paloalueen ulkopuolella oli taas tulen vahingoittaman omaisuuden arvo tai vakuutussumma:

kiinteistön	Smk	168,900: —	
irtaimiston	„	<u>35,500: —</u>	204,400: —

Vahinko eli palovahingonkorvaus siellä oli:

kiinteistöstä	Smk 27,166: 95	
irtaimistosta	„ 5,941: 62	33,108: 57

s. o. 16.20 % omaisuuden arvosta.

Vuoden kaikista palovahingoista, yhteensä Smk:sta 142,324: 32, ovat kotimaiset palovakuutusyhtiöt suorittaneet Smk 107,954: 33 ja ulkomaiset yhtiöt Smk 26,573: 58, jonka ohessa vakuuttamatonta omaisuutta, mikäli on voitu selville saada, on hävinnyt Smk:n 7,796: 41 arvosta.

Vertailun vuoksi voidaan mainita, että vuonna 1907 palovahingot paloalueen (järjestetyn kaupungin) sisällä nousivat Smk:aan 94,951: 34 ja paloalueen ulkopuolella Smk:aan 210,379: 99 eli yhteensä Smk:aan 305,331: 33.

Kuten tästä näkyy, on vuosi 1908 ollut erittäin suotuisa palovuosi. Tulipalojen lukumäärä on tosin ollut suuri, mutta koska palokunta ajoissa on kutsuttu apuun, ovat vahingot olleet varsin vähäiset. Suurenlaisina tulipaloina vuoden kuluessa voidaan kuitenkin mainita seuraavat: helmikuun 6 päivänä asuinrakennuksessa Puutarhayhdistyksen alueella Eläintarhassa, helmikuun 8 päivänä puusepäntehtaassa Lastenkodinkatu n:o 5, maaliskuun 3 päivänä talossa n:o 7 Fabianinkadun varrella, maaliskuun 16 päivänä ullakkopalo Kapteeninkatu n:o 14, lokakuun 13 päivänä tupakatehtaassa Kolmas linja n:o 1, marraskuun 21 päivänä Hietalahden höyryhöylälämön kuivaushuoneessa ja marraskuun 22 päivänä G. W. Sohlbergin tehtaassa Vuorimiehenkatu n:o 29.

Vapaaehtoinen palokunta on ryhtynyt toimintaan yhdessä tulipalossa, nimittäin mainitussa tulipalossa Eläintarhassa helmikuun 6 päivänä, jonka ohessa mainitun palokunnan Hermannin osasto on sammuttanut kaksi mainitussa esikaupungissa sattunutta tulipaloa, joiden sammuttamiseen vakinainen palokunta oli kutsuttu. Muuten viitataan niihin taulukkotietoihin tulipaloista ja nokivalkeista sekä muista hälyytyksistä, mitkä on liitetty tähän kertomukseen.

Miehistön terveydentila on vuoden kuluessa ollut hyvä. Kuitenkin on kuusi miestä eri syistä ollut otettuina sairaalaan yhteensä 109 päivänä, minkä ohessa vielä kuusi miestä on nauttinut sairaanhoitoa paloasemalla sekä ollut toimestaan vapaina yhteensä 124 päivänä. Tulipaloissa, harjoituksissa ja liikkeellä oltaessa ei ole tapahtunut mitään mainittavaa onnettomuutta.

Tulensammutuskaluja on vuoden kuluessa lisätty pääasiallisesti suurten mekaanisten palotikapuiden ja sähköllä käyvän automobiilin oston kautta. Viimemainitun käyttökelpoisuudesta palolaitoksen palveluksessa ei voida vielä antaa varmaa arvostelua, koska se tuli perille vasta tammi-kuussa vuonna 1909; kuitenkin näyttää siltä kuin se hyvin tulisi vastamaan tarkoitustaan.

Kaupungin vakinaisen palokunnan kustannukset ovat vuonna 1908 nousseet seuraaviin määriin:

Palkkoja ja muita etuja . Smk	110,163: 96,	menoarviossa Smk	110,170: —
Palotalli ”	11,759: 76	”	” 11,425: —
Lämpö ja valaistus ”	11,561: 21	”	” 11,900: —
Työkalut ja kalusto ”	23,197: 15	”	” 23,200: —
Sekalaista ”	3,669: —	”	” 3,680: —
	<hr/>		
	Smk 160,351: 08,	menoarviossa Smk	160,375: —

Palolaitoksen menoissa on siis Smk:n 23: 92 suuruinen säästö huomattavissa.

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunua ja pyöräpaareja on yleisö tänäkin vuonna usein käyttänyt eli yhteensä 588 kertaa, joista 31 kertaa onnettomuustapauksissa sekä 557 kertaa sairaiden kuljettamiseen. Palolaitoksen hallussa olevien sammutuskalujen ja irtaimiston arvo on vuoden kuluessa lisääntynyt uuden kaluston hankkimisen kautta Smk:lla 31,319: —, jonka ohessa kalustoa on hylätty ja poistettu Smk:n 3,809: — arvosta. Palolaitoksen liikkuvan kaluston ja irtaimiston arvo on nykyään kirjoihin merkittynä Smk:ksi 123:035: —.

V. Vaivashoitohallitus.

Vaivashoitohallituksen antama kertomus vuodelta 1908 oli seuraava:

Kaupungin Vaivashoitohallitukseen ovat vuoden kuluessa kuuluneet seuraavat Kaupunginvaltuuston valitsemat henkilöt, nimittäin:

Vaivashoitohallituksen jäsenet ja virkailijat.

Puheenjohtaja: lääketieteen lisensiaatti vapaaherra E. Cedercreutz; varapuheenjohtaja: pormestari B. Schauman; jäsenet: kunnallisneuvos N. Kochtomow, presidentinrouva C. Montgomery, kauppapuutarhuri V. F. Sagulin, pastori E. Murén, tehtailija Hj. Fagerroos, apteekkari K. A. Aschan, aluelääkäri, lääketieteen lisensiaatti V. Leontjeff ja satulaseppä J. H. Alkunen; varajäsenet: vapaaherratar Anna af Schultén, everstiluutnantti R. Schulman ja varatuomari L. Collan. Helsingin kaupungin vaivashoidon ohjesäännön mukaisesti ovat myös kirkkoherra ja poliisimestari oikeutetut ottamaan osaa Vaivashoitohallituksen keskusteluihin ja päätöksiin.

Vuoden lopussa erosivat Vaivashoitohallituksesta puheenjohtaja vapaaherra E. Cedercreutz ja jäsenet N. Kochtomow, C. Montgomery ja J. H. Alkunen.

Puheenjohtajaksi vapaaherra Cedercreutzin sijaan valitsi Kaupunginvaltuusto pormestari Schaumanin, ja varapuheenjohtajaksi tämän sijaan valittiin aluelääkäri Leontjeff. Uusiksi jäseniksi valitsi Kaupunginvaltuusto tohtorinlesken Fanny Hultin, kauppias Th. Studen, valtioneuvos Edvard Krogius'en ja sahalaitoksen kirjanpitäjän C. F. Fagerholmin.

Filosofian maisteri Axel Antell on hoitanut Vaivashoitohallituksen toimitusjohtajan tehtäviä maaliskuun 25 päivänä sattuneeseen kuolemaansa asti. Virkaa hoiti sen jälkeen väliaikaisesti rouva H. von Creutlein toukokuun 1 päivään, jolloin siihen astui pastori J. A. Collan, jonka Kaupunginvaltuusto oli toimeen valinnut.

Vaivashoitohallituksen sihteerinä on toiminnut varatuomari L. Collan.

Vaivashoitohallituksessa köyhien silmälläpitoa varten olevaan tarkastushenkilökuntaan ovat vuonna 1908 kuuluneet rouvat H. von Creutlein ja S. Amirchanjanz sekä herrat A. Johansson ja H. Myhrberg.

Työ- ja vaivaistalon johtajana on kertomusvuonna toiminut eversti-luutnantti Gustaf M \acute{e} lart, minkä ohessa emännöitsijän tehtäviä on hoitanut neiti Hildur Kempe.

Lääkärinhoitoa vaivahoidon sairaanhoitolaitoksissa on vuonna 1908 toimittanut ylim. professori Ernst Ehrnrooth. Papilliset toimitukset Työ- ja vaivaistalossa on suorittanut pastori E. Murén ja konttoritehtävät on hoitanut konttoristi Frans Rosendahl.

Asiain luku ja
laatu y. m.

Vaivahoitohallituksella on vuoden kuluessa ollut 21 vakinaista ja 2 ylimääräistä kokousta. Niissä Hallitus on käsitellyt yhteensä 1,732 asiaa, joista 1,260 on ollut toimitusjohtajan valmistelemissä avustusasioita ja 472 kirjeasioita.

Taulu 1 tarjoo yleiskatsauksen toimitusjohtajan toimintaan vuonna 1908. Toimitusjohtajan käsittelemien asioiden koko lukumäärä (paitsi mainittuja hänen valmistelemissä avustusasioita) nousi 13,981:een.

Suoranaista avustusta saaneiden ja kaupunkiin elätteelle annettujen köyhien silmälläpitoa varten kaupunki kuten ennenkin on ollut jaettuna 9 piiriin, joista kukin on ollut Hallituksen jonkin jäsenen valvonnan alaisena.

Vaivahoitohallituksessa olevat tarkastajat ovat avustaneet Vaivahoitohallitusta ja toimitusjohtajaa niiden henkilöiden olosuhteita tarkastettaessa, jotka Työ- ja vaivaistalon ulkopuolella nauttivat vaivahoitoa, sekä muutenkin hankkineet tietoja kunnan hätääkärsivistä ja erittäinkin alaikäisistä, jotka kotonaan eivät saa tarpeellista hoitoa.

Avustettujen
koko luku-
määrä.

Vaivahoitohallituksen toimesta hoidetuista, elätetyistä ja raha-apua saaneista on ollut:

	1908.	1907.	1906.	1905.	1904.
a) Työ- ja vaivaistaloon otettuja	1,187	1,065	920	849	793
b) Elätteelle annettuja	606	592	562	572	573
c) Kodeissaan suoranaissilla avustuk- silla avustettuja ¹⁾	1,266	1,194	1,067	852	836
d) Vaivaistalosta erillään olevissa mielisairaaloissa, aistivalliskou- luissa ja turvakodeissa hoidet- tuja	95	119	117	112	117
e) Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa (lukuunottamatta					

¹⁾ Ottamatta lukuun avunsaajain perheitä (miestä tai vaimoa ja lapsia).

Marian, Greijuksen ja Humaliston sairaaloita sekä Sörnäsin sairastupaa) hoidettuja	432	420	533	440	290
f) Lahjoitettujen rahastojen koroista eläkettä nauttivia	72	73	73	73	73
	<hr/>				
Yhteensä	3,658	3,463	3,272	2,898	2,682

Kaikista 606:sta Helsingin kaupungin vaivashoidon vuonna 1908 elätteelle antamista henkilöistä oli:

Elätteelle
annetut.

	Yli 15 vuotta.	Alle 15 vuotta.	Yhteensä.
Elätteellä kaupungissa	36	140	176
„ maaseudulla	194	236	430
	<hr/>		
Yhteensä	230	376	606

Vastaavat luvut vuodelta 1907 olivat seuraavat:

	Yli 15 vuotta.	Alle 15 vuotta.	Yhteensä.
Elätteellä kaupungissa	38	112	150
„ maaseudulla	205	237	442
	<hr/>		
Yhteensä	243	349	592

Maaseudulle elätteelle annetuista oli sijoitettuna:

Kirkkonummen pitäjään	58
Vihdin „	59
Espoon „	77
Siuntion „	35
Sipoon „	91
Nurmijärven „	15
Helsingin „	38
Tuusulan „	16
Lohjan „	1
Erinäisiin muihin kuntiin	40
	<hr/>
Yhteensä	430

Näistä kuoli (4 miestä, 6 naista ja 1 lapsi)	11
täytti 15 vuotta	19
omaiset ottivat hoidettavaksi	4
otettiin vaivaistaloon	17
otti hoitoonsa Kasvatuslautakunta	2

Helsingin kaupungin muilla paikkakunnilla ylläpitämien köyhään tarkempaa silmälläpitoa ovat neljässä kunnassa hoitaneet Vaivaishoitohallituksen sitä varten ottamat asiamiehet. Sellaisina ovat vuoden kuluessa toimineet:

Espeen pitäjässä neiti Matilda Bergström,
Helsingin pitäjässä neiti Linda Forsström,
Kirkkonummen pitäjässä entinen siltavouti K. A. Lönnqvist ja
Vihdin pitäjässä ylikonstaapeli G. Grönberg.

Näiden asiamiesten palkkio on vaihdellut 100 ja 150 markan välillä vuodelta, riippuen elätteelle annettujen luvusta eri paikkakunnilla. Asiamiesten velvollisuutena on:

1:ksi) hankkia tietoja sellaisista henkilöistä kunnassa, jotka ovat halukkaat elätteelle ottamaan lapsia ja vanhempia vaivaishoitolaisia Helsingin kaupungista, sekä antaa lausuntonsa näiden henkilöiden sopivaisuudesta hoitajan tehtävään ja vaaditusta hyvityksestä;

2:ksi) vähintään kerta joka kolmas kuukausi, mutta useamminkin jos olosuhteet niin vaativat, käydä jokaisen Helsingin vaivaishoidon pitäjään elätteelle antaman lapsen ja vanhemman vaivaishoitolaisen luona ottamassa selkoa heidän hoidostaan sekä tehdä näistä tarkastuksista lyhyet muistiinpanot Vaivaishoitohallituksen vahvistaman kaavan mukaan ja lähettää ne sitten Helsingin Vaivaishoitohallitukselle;

3:ksi) tarpeen vaatiessa ottaa tehtävänsä laiminlyöneeltä hoitajalta heti pois huonosti hoidettu vaivaishoitolainen ja sijoittaa hänet toistaiseksi toisen henkilön huostaan; sekä

4:ksi) ilmoittaa viipymättä viimeksimainitusta toimenpiteestä Vaivaishoitohallitukselle, samoin kuin myös hoidokkaan kuolemasta, vaikeasta sairaudesta tai hoidokasta kohdanneesta tapaturmasta.

Suoranaista avustusta koteihinsa saaneista köyhistä oli:

Suoranaiset
avustukset.

	1908.	1907.	1906.	1905.	1904.
Henkilöitä, jotka 2 §:n mukaan arm. asetuksessa maaliskuun 17 päi- vältä 1879 ehdottomasti olivat oi- keutetut vaivaishoitoon	769	806	642	451	423
Muita, jotka olivat joutuneet sellaiseen puutteeseen, että Vaivaishoitohal- lituksen oli ollut pakko antaa heille satunnaista avustusta . .	497	388	425	401	413
Yhteensä	1,266	1,194	1,067	852	836

Helsingin vaivashoidon kustannuksella hoidettiin vuonna 1908 alla mainitussa laitoksissa, aistivalliskouluissa tai turvakodeissa seuraava määrä henkilöitä:

Erinäisissä
laitoksissa
hoidetut.

Niuvanniemen mielenvikaisten keskuslaitoksessa	2
Lapinlahden ” ”	14
Pitkämäen ” ”	9
Käkisalmen ” turvalaitoksessa	16
Seilin ” ”	19
Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitoksessa	6
Kaatuvaatautisten kodissa Keravalla	8
Raajarikkoisten työkoulussa ja -kodissa Helsingissä	4
Porvoon kuuromykkäinkoulussa	2
Pietarsaaren ”	1
Kuopion ”	1
Mikkelin ”	1
Turun ”	5
Helsingin sokeainkoulussa	3
Pahantapaisten poikain turvakodissa Myrskylässä	4
Yhteensä	95

Helsingin vaivashoidon kustannuksella vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa hoidettujen henkilöiden lukumäärä oli:

Vaivaistalosta
erillään olevissa
sairaloissa
hoidetut.

	1908.	1907.	1906.	1905.	1904.
Yleisen sairaalan eri osastoilla	374	320	426	357	282
Muissa sairaaloissa sekä parantoloissa	58	100	107	83	8
Yhteensä	432	420	533	440	290

Erinäisten vaivashoidolle lahjoitettujen Rahatoimikamarin hoitamien rahastojen korot on Vaivashoitohallitus jakanut 72 henkilön kesken, jotka maksuosotuksilla ovat Rahatoimikonttorista nostaneet heille myönnettyt osuudet.

Lahjoitettujen
rahastojen
koroista eläkettä
nauttineet.

Nämä korkovarat on jaettu seuraavan laskelman mukaan:

Helmikuussa 1908 korkoa:

Aleksandran rahastosta	Smk	200:—
Wilhelm Elgin rahastosta	”	589: 45
Gustaf Hanell'in rahastosta	”	297: 58
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahastosta	”	640: 95

Toukokuussa 1908 korkoa:

Carl Sierckenin rahastosta	Smk	160: 25
Gustava Katharina Brobergin y. m. rahastoista	„	571: 44

Lokakuussa 1908 korkoa:

Maria Bergmanin rahastosta	„	571: 30
--------------------------------------	---	---------

Joulukuussa 1908 korkoa:

Adolf Fredrik Sierckin rahastosta	„	399: 90
Elsa Maria Lampa'n rahastosta	„	546: 85
Lisette Gardbergin rahastosta	„	57: 12
Yhteensä Smk		4,034: 84

Erinäiset
avustukset.

Niiden henkilöiden lukumäärä, joita kertomusvuoden eri kuukausina on avustettu ruokavaroilla (ruoka-annoksilla työväenhöyrykeittiöstä), sekä niiden henkilöiden lukumäärä, jotka ovat saaneet lääkkeitä vaivashoidon kustannuksella, näkyy taulusta 1.

Kaikkiaan 192 kuollutta haudattiin vuoden kuluessa vaivashoidon kustannuksella, niistä 181 Helsingin kaupungissa. Kustannukset nousivat Smk:aan 1,038: 65.

Myrskylän turvakoti.

Kunnan osuus Myrskylän pahantapaisten poikain turvakodin hoidokkaiden kustannuksista oli vuonna 1908 Smk 123: 93 (v. 1907 Smk 74: 41, v. 1906 Smk 96: 78, v. 1905 Smk 192: 50 ja v. 1904 Smk 338: 65).

Vaivashoidon
tulot ja menot.

Seuraava laskelma osoittaa vaivashoidon tulot ja menot vuonna 1908:

	Smk	pp	Smk	pp
Tulot.				
Säästöä vuodelta 1907	—	—	—	62
Korvausta köyhäin ylläpidosta	6,653	65		
Vaivaistalon hoidokkien tekemistä töistä		17	70	
Työlaitoksen „ „ „	7,771	02		
Vaivaistalon maan tuotto	2,312	55	16,754	92
Nostettu Rahatoimikonttorista	—	—	527,420	—
Yhteensä Smk	—	—	544,175	54

	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>
Menot.				
<i>1. Vaivaishoitohallitus.</i>				
Palkkauksia	11,600	—		
Palkkioita tarkastajille	5,550	—		
Korvauksia tarkastusmatkoista	337	—	17,487	—
<i>2. a) Vaivaistalo.</i>				
Palkkauksia	20,305	—		
Vaatetusta	6,888	94		
Ruokaa	48,522	14		
Lääkkeitä	3,622	97		
Kalustoa	3,222	98		
Tarveaineita	1,093	23		
Polttopuita ja valaistusta	13,497	65		
Hevosenrehua	901	05		
Korjaustöitä	9,435	56		
Sekalaisia menoja	6,781	37	114,270	89
<i>b) Työlaitos.</i>				
Palkkauksia	3,720	—		
Polttopuita ja valaistusta	1,560	65		
Ruokaa	11,854	48		
Vaatetuskustannuksia	3,049	53		
Tarveaineita	5,819	83		
Kalustoa ja työkaluja	442	41		
Ahkeruusrahoja	1,888	—		
Korjaustöitä	338	30		
Sekalaisia menoja	1,180	91	29,854	11
<i>c) Mielenriikaisten hoitolaitos.</i>				
Palkkauksia	19,825	—		
Vaatetusta	9,291	06		
Ruokaa	33,924	31		
Lääkkeitä	3,651	70		
Kalustoa	799	21		
Polttopuita ja valaistusta	11,311	60		
Korjaustöitä	17,644	29		
Ahkeruusrahoja	300	—		
Sekalaisia menoja	2,804	66	99,551	83

	Smk	pp	Smk	pp
<i>3. Laitoksesta erillään olevien köyhien avustaminen.</i>				
Kaupunkiin ja maaseudulle elätteelle annetuista	62,280	74		
Erinäisiin laitoksiin otetuista	7,787	45		
Sairaanhoidokustannuksia	16,712	15		
Mielisairashoitokustannuksia	41,216	90		
Lääkkeitä	18,226	75		
Suoranaisia avustuksia:				
a) vaivahoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	83,750	—		
b) puutteenalaisille, jotka eivät ehdottomasti ole oikeutettuja vaivahoitoon	32,315	—	116,065	—
			262,288	99
<i>4. Sekalaista.</i>				
Hautauskustannuksia	1,038	65		
Kulunkeja	1,684	42		
Arvaamattomia menoja	3,076	96	5,800	03
Yhteensä menoja	—	—	529,252	85
Säästää vuoteen 1909	—	—	14,922	69
Yhteensä Smk	—	—	544,175	54

Vaivahoidon menot kuukausittain laskettuina näkyvät taulusta 2.
Seuraava taulu osottaa eron menoarvion ja menojen välillä vuonna 1908:

	Määrärahat menosäännön mukaan.	Menot.	Määrä- rahoja ylitetty.	Säästää määrä- rahoista.
Palkkauksia	11,600 —	11,600 —	— —	— —
Palkkioita tarkastajille	6,500 —	5,550 —	— —	950 —
Korvauksia tarkastusmatkoista	800 —	337 —	— —	463 —
Vaivaistalo	110,387 —	114,270 89	3,883 89	— —
Työlaitos	35,320 —	29,854 11	— —	5,465 89
Mielenvikaisten hoitolaitos	98,813 —	99,551 83	738 83	— —
Elätteelleantokustannuksia	55,000 —	62,280 74	7,280 74	— —
Erinäisiin laitoksiin otetuista	7,500 —	7,787 45	287 45	— —
Sairaanhoidokustannuksia	15,000 —	16,712 15	1,712 15	— —
Mielisairashoitokustannuksia	40,000 —	41,216 90	1,216 90	— —
Lääkkeitä	20,000 —	18,226 75	— —	1,773 25
Suoranaisia avustuksia	120,000 —	116,065 —	— —	3,935 —
Sekalaisia menoja	6,500 —	5,800 03	— —	699 97
Yhteensä Smk	527,420 —	529,252 85	15,119 96	13,287 11

Vuoden 1908 menosäännön mukaan on vaivahoidon menoihin osoitettu yhteensä Smk 457,420: —, mutta on Kaupunginvaltuusto päätöksellä marraskuun 1 päivältä 1908 tehdystä anomuksesta myöntänyt Smk:n 70,000: — suuruisen lisämäärärahan näitä menoja varten jaettavaksi seuraavasti:

Vaivaistalo	Smk	15,000: —
Työlaitos	„	5,000: —
Mielenvikaisten hoitolaitos	„	15,000: —
Sairaanhoidokustannuksia	„	3,000: —
Suoranaisia avustuksia	„	32,000: —
Yhteensä Smk		70,000: —

Kuten edellisestä taulusta näkyy, on eräät vuoden 1908 määrärahat ylitetty yhteensä Smk:lla 15,119: 96. Sitävastoin on Smk 13,287: 11 eräistä toisista määrärahoista säästynyt, ja on siis koko määräraha ylitetty Smk:lla 1,832: 85.

Vaivahoidon hallinnosta selkoa tehtäessä ei ole jätettävä huomioon ottamatta niitä korvauksia, jotka vaivahoito 17 p:nä maaliskuuta 1879 annetun arm. asetuksen 28 §:n mukaan on saanut nostaa kruunulta, eikä niitä apumaksuja ja korvauksia, joita muut kunnat ja yksityiset ovat antaneet, eikä myöskään tuloja Työ- ja vaivaistalosta.

Kun tässä edellä mainituista vaivahoidon menoista, kaikkiaan Smk:sta 529,252: 85 vähennetään sanotut tuloerät Smk 16,754: 92, nähdään että kunnan todelliset menot vuoden 1908 vaivahoidosta olivat Smk 512,497: 93 (v. 1907 Smk 426,503: 24, v. 1906 Smk 390,063: 98, v. 1905 Smk 346,515: 50 ja v. 1904 Smk 331,923: 80).

Menot kutakin vaivahoidon ylläpitämää tai avustamaa henkilöä kohti olivat keskimäärin vuonna:

1908	Smk	140: 10
1907	„	123: 16
1906	„	119: 21
1905	„	119: 57
1904	„	123: 76

Seuraava taulu osottaa eron eri menojen välillä vuosina 1907 ja 1908:

	Menot.		Menot vuonna 1908 vuoteen 1907 verraten.	
	1908.	1907.	Lisään- tyneet.	Vähent- yneet.
Palkkauksia	11,600 —	11,600 —	— —	— —
Palkkioita tarkastajille	5,550 —	5,659 —	— —	109 —
Korvauksia tarkastusmatkoista	337 —	310 05	26 95	— —
Vaivaistalo	114,270 89	95,363 31	18,907 58	— —
Työlaitos	29,854 11	30,239 74	— —	385 63
Mielenvikaisten hoitolaitos	99,551 83	68,141 77	31,410 06	— —
Elätteleentokustannuksia	62,280 74	60,691 30	1,589 44	— —
Erinäisiin laitoksiin otetuista	7,787 45	5,293 63	2,493 82	— —
Sairaanhoitokustannuksia	16,712 15	11,382 44	5,329 71	— —
Mielisairashoitokustannuksia	41,216 90	38,627 10	2,589 80	— —
Lääkkeitä	18,226 75	19,860 70	— —	1,633 95
Suoranaisia avustuksia	116,065 —	101,428 —	14,637 —	— —
Sekalaisia menoja	5,800 03	5,384 85	415 18	— —
Yhteensä Smk	529,252 85	453,981 89	77,399 54	2,128 58

Kaupungin vaivaishoidon hallintoon on luonnollisestikin vaikuttanut myös vuonna 1908 vallinnut työttömyys ynnä keuhkotaudin leviäminen kaupungin työväestöön. Nämä seikat sekä työväen luokassa yhä yleisemmin esiintyvät hermo- ja mielisairaudet selvittävät eräiden menojen nousun vuonna 1908.

Kunnan antamat
lainat.

Kaupunginvaltuuston myönnytyksellä puutteenalaisille työläisille keväällä 1903 annettuja lainoja ei ole myöskään vuonna 1908 ollenkaan lyhennetty. Koska vuonna 1903 lainoista maksettiin takaisin Smk 2,078: —, vuonna 1904 Smk 514: — ja vuonna 1905 Smk 127: —, on niinmuodoin kaikista 584 lainasta, jotka yhteensä nousivat Smk:aan 26,844: —, vuoden 190 loppuun suoritettu yhteensä ainoastaan Smk 2,719: —, joten maksamatta on Smk 24,125: —. 584 lainanottajasta on vain 30 kokonaan maksanut lainansa.

Taulussa 3 on erinäisiä tietoja vaivaishoidon ylläpitämisestä mielisairaista.

Työ- ja vaivaistaloon on vuonna 1908 ollut otettuna kaikkiaan 1,187 Työ- ja vaivaistalon johtajan kertomus.
henkilöä (vuonna 1907 1,065 henkilöä), joista:

	1908.	1907.
Vaivaistaloon ja sen eri sairausastoihin	957	891
Työlaitokseen	230	174
Yhteensä	1,187	1,065

Vaivaistaloon ja sen eri sairausastoihin otetuista 957 henkilöstä oli:

Miehiä	340
Naisia	475
Lapsia	142

Ikänsä puolesta ryhmittivät nämä seuraavasti:

Alle 10 vuotta	121
10 ja 20 vuoden välillä	42
20 „ 30 „ „	161
30 „ 40 „ „	153
40 „ 50 „ „	129
50 „ 60 „ „	97
60 „ 70 „ „	115
70 „ 80 „ „	104
80 „ 90 „ „	35

Työlaitokseen otetuista 230 miehestä oli:

15 ja 20 vuoden välillä	6
20 „ 30 „ „	16
30 „ 40 „ „	40
40 „ 50 „ „	55
50 „ 60 „ „	57
60 „ 70 „ „	40
70 „ 80 „ „	15
80 „ 90 „ „	1

Koko määrästä, 1,187:stä, kuoli vuoden kuluessa 106 (140 vuonna 1907), joista:

Miehiä	47
Naisia	47
Lapsia	12

Suurin lukumäärä yhdellä kertaa laitoksessa olevia oli	686
Pienin lukumäärä	566

Laitoksessa hoidettujen mielisairaiden lukumäärä vuonna 1908 oli 403 (358 vuonna 1907), joista oli:

Miehiä	165
Naisia	238

Näistä hoidettiin mielisairaalassa 380 (337 vuonna 1907).

Elätteellä oli yksityisten henkilöiden luona maaseudulla 52, joista:

Miehiä	4
Naisia	21
Lapsia	27

Näistä oli mielisairaita 17 (3 miestä ja 14 naista). Mainituista 52 elätteellä olevasta otettiin jälleen laitokseen 5 naista, joista 4 mielisairasta.

Muihin kuntiin kotiinlähetettyjä tai muiden kuntain asiamiesten poistottamia oli 14, joista:

Miehiä	7
Naisia	5
Lapsia	2

Laitoksen kirjoihin merkittyjen lukumäärä oli vuoden alussa 596 ja vuoden lopussa 693.

Vuoden kuluessa vaivaistaloon ja sen eri sairausosastoihin otetut ovat olleet iäkkäitä, kivulloisia, raihnaisia taikka mielenvikaisia henkilöitä sekä turvattomia tai huonosti hoidettuja lapsia, joita viimeainittuja jonkun aikaa on pidetty laitoksessa ja sitten annettu elätteelle yksityisiin, hyväksitunnettuihin perheisiin, osaksi kaupunkiin, osaksi maaseudulle, hoidettaviksi ja kasvatettaviksi.

Vaivaistaloon otettuja hoidokkeja on kykynsä mukaan käytetty työhön, mikä näkyy jo siitä että suurimman osan kaikista uusista vaatekappaleista vuoden kuluessa ovat hoidokit valmistaneet, jota paitsi laitoksen vanhoja vaatekappaleita hoidokit ovat tarpeen mukaisesti pitäneet kunnossa. Uusista vaivaistalon hoidokkien vuonna 1908 valmistamista vaatekappaleista mainittakoon m. m. 556 lakanaa, 478 miehen ja 361 naisen paitaa,

558 pyyheliinaa, 174 patjanpäällystä, 100 päänaluspäällystä, 183 naisen pukua, 164 röijyä, 120 alushametta, 46 alusliiviä, 30 esiliinaa, 18 topattua päällysnuttua y. m. Myöskin kaikesta pesusta, huoneiden puhdistamisesta y. m. ovat vaivaistalon hoidokit pitäneet huolta.

Tarkempia tietoja työlaitoksen toiminnasta vuonna 1908 saadaan taulusta 4, joka on liitetty tähän kertomukseen.

Ruuanpitoa laitoksessa on johtajan ja emännöitsijän silmälläpidon alaisena lähinnä hoitanut toloudenhoitajatar 4 palvelijattaren avustamana, sillä tuloksella että kustannus kunkin täysi-ikäisen henkilön ylläpidosta koko laitoksessa päivää kohti teki 40.5 penniä (35.34 penniä vuonna 1907). — Tarkempia tietoja ruuanpidosta Työ- ja vaivaistalossa vuonna 1908 on taulussa 5.

Työ- ja vaivaistalon menot olivat vuonna 1908 kaikkiaan Smk 243,676: 83; vuonna 1907 ne olivat Smk 193,744: 82. Siitä tuli:

	1908.	1907.
Vaivaistalon osalle Smk	114,270: 89	95,363: 31
Työlaitoksen osalle „	29,854: 11	30,239: 74
Mielenvikaisten hoitolaitok-		
sen osalle „	99,551: 83	68,141: 77
Yhteensä Smk	243,676: 83	193,744: 82

Vuosikustannus kustakin ylläpidetystä henkilöstä oli keskimäärin:

	1908.	1907.
Vaivaistalossa. Smk	198: 04	172: 14
Työlaitoksessa „	129: 80	173: 79
Mielenvikaisten hoitolaitoksessa „	261: 98	202: 20
Koko laitoksessa „	205: 29	181: 92

Hoitopäivien lukumäärä vuonna 1908 oli kaikkiaan 225,290 (200,298 vuonna 1907), joista tuli:

	1908.	1907.
Vaivaistalon osalle Smk	115,922	104,559
Työlaitoksen osalle „	28,321	25,990
Mielenvikaisten hoitolaitoksen osalle „	81,047	69,749
Yhteensä Smk	225,290	200,298

Keskimääräinen kustannus hoitopäivää kohti oli:

	1908.	1907.
Vaivaistalossa	Smk 0: 98.6	0: 91.2
Työlaitoksessa	„ 1: 05.4	1: 16.4
Mielenvikaisten hoitolaitoksessa	„ 1: 22.8	0: 97.7
Koko laitoksessa	„ 1: 08.2	0: 96.7

Henkilökuntaan on vuoden kuluessa, paitsi johtajaa, konttoriapulaista, saarnaajaa ja lääkäriä, kuulunut 1 emännöitsijä, 2 tutkinnon suorittanutta ja 4 tutkinnon suorittamatonta sairaanhoitajatarta sekä 7 siivoajatarta ja 1 renki vaivaistalossa, 1 tarkastusmies ja 2 vahtimestaria työlaitoksessa sekä 1 ylihoitajatar, 21 nais- ja 6 mieshoitajaa ynnä (marraskuun 1 päivästä) 2 yövartijaa mielisairaalassa.

Vuosi 1908 on laitoksessa kulunut ilman suuria muutoksia missään suhteessa ja järjestyksen ynnä työn mitenkään häiriytymättä. Hoidokkien käytös ei myöskään ole antanut aihetta suurempiin muistutuksiin, ja rankaisutoimenpiteisiin on harvoin täytynyt ryhtyä.

Työ- ja vaivaistalon lääkärin kertomus.

Sairaalan ja Mielenvikaisten hoitolaitoksen toiminnasta vuonna 1908 on Työ- ja vaivaistalon lääkäri antanut seuraavat tiedot:

a) *Sairaala.*

Vuonna 1908 on sairaalassa hoidettu 246 henkilöä, joista 130 miestä ja 116 naista; niistä oli jälellä vuodelta 1907 43 miestä ja 44 naista. Vuoden kuluessa otettiin sairaalaan 159 henkilöä, joista 87 miestä ja 72 naista.

Sairaalan kirjoista poistettiin:

Terveinä	27, joista 19 miestä, 8 naista
Parantuneina	44 „ 27 „ 17 „
Parantamattomina	35 „ 17 „ 18 „
Kuolleina	44 „ 19 „ 25 „

Yhteensä 150, joista 82 miestä, 68 naista

Vuoteen 1909 oli jälellä. 96 „ 48 „ 48 „

Polikliinisesti käsiteltiin vuoden kuluessa 1,068 Työ- ja vaivaistaloon otettua henkilöä.

b) *Mielenvikaisten hoitolaitos.*

Kaupungin Työ- ja vaivaistalon mielenvikaisten osastoissa on hoidettujen koko lukumäärä vuonna 1908 ollut 380, joista 148 miestä ja 232 naista. Jällellä edelliseltä vuodelta oli 78 miestä ja 133 naista. Osastoille otettiin 169, joista 70 miestä ja 99 naista. Kirjoista poistettiin 141, joista 59 miestä ja 82 naista.

Elätteelle annettiin vuoden kuluessa 3 miestä ja 14 naista; maalle elätteelle annetuista on laitokseen takaisin otettu 5 miestä ja 9 naista. Vuoden lopussa nousi elätteelle annettujen mielisairaiden luku 55:een.

Jällellä vuoden lopussa oli 239, joista 92 miestä ja 147 naista.

Sairaanhoitopäiviä oli vuoden kuluessa 81,047 (edellisenä vuonna 69,749) ja siis kutakin hoidettua potilasta kohti keskimäärin 213.2; sairaita keskimäärin päivää kohti oli 218.7.

Sairaalaan on vuonna 1908 siirretty Lapinlahden keskuslaitoksesta 2 miestä ja 2 naista sekä Kammion sairaskodista 1 mies ja 1 nainen, joita kaikkia vaivasi pitkälinen mielisairaus. Pitkäniemen keskuslaitokseen on täältä muutettu 2 miestä, Lapinlahden keskuslaitokseen 1 mies ja 3 naista sekä Kammion sairaskotiin 2 miestä ja 1 nainen.

Hoitohenkilökuntaan kuului sama määrä hoitajia ja hoitajattaria kuin edellisenä vuonna. Ylihoitajattarentointa on yhä edelleen hoitanut neiti Augusta Bergström.

Taulu 1. Taulu, joka valaisee erinäisiä puolia Vaivaishoito

K u u k a u s i.	Työ- ja vaivaistaloon lähetettyjen henkilöiden luku.									Marian ynnä Greijuksen ja Humaliston sairaaloihin lähetettyjen henkilöiden luku.				Yleiseen sairaalaan lähetettyjen henkilöiden luku.							
	Vaivaistaloon.			Sairaalaan.		Mielisairaalaan.				Yhteensä.	Sisätauten os.	Kirurgiselle os.	Kulkrantios.	Yhteensä.	Sisätauten os.	Kirurgiselle os.	Lapsenpäästölaitokseen.	Lastensairaalaan.	Gynekol. os.	Silmätaut. os.	Yhteensä.
	Miehiä.	Naisia.	Lapsia.	Miehiä.	Naisia.	Miehiä.	Naisia.	Työläitokseen, miehiä.	Sisätauten os.												
Tammikuu	11	9	7	5	6	6	10	14	68	100	4	2	106	11	26	6	2	—	2	4	
Helmikuu	10	5	7	4	4	7	6	9	52	75	10	7	92	6	7	7	2	—	5	2	
Maaliskuu	5	6	11	3	5	6	7	7	50	92	8	2	102	12	10	7	3	—	—	3	
Huhtikuu	2	6	9	7	9	12	14	7	66	86	5	1	92	12	15	8	4	—	—	3	
Toukokuu	3	6	5	5	5	6	12	11	53	74	6	2	82	8	4	6	11	3	—	3	
Kesäkuu	3	8	13	7	8	7	7	11	64	78	5	6	89	4	9	6	6	2	4	3	
Heinäkuu	1	7	4	6	4	4	3	12	41	79	3	4	86	6	11	7	6	—	—	3	
Elokuu	3	6	7	—	2	7	10	18	53	101	7	6	114	3	3	7	3	—	3	1	
Syyskuu	1	5	10	6	6	6	5	29	68	98	2	4	104	6	10	9	9	3	2	3	
Lokakuu	5	5	13	4	3	4	12	21	67	98	8	9	115	3	4	9	9	2	3	3	
Marraskuu	10	8	9	3	5	3	14	28	80	80	24	12	116	5	8	3	4	—	4	2	
Joulukuu	5	8	3	3	3	4	6	17	49	51	8	29	88	6	3	9	—	2	4	2	
Yhteensä	59	79	98	53	60	72	106	184	711	1,012	90	84	1,186	82	110	84	59	12	27	37	

hallituksen toimitusjohtajan toiminnasta vuonna 1908.

Helsingin muihin sairaaloihin lähetettyjen henkilöiden luku.	Varattomuustodistuksen saaneiden henkilöiden luku.										Annettujen varotusten luku.			Kaiken kaikkiaan.							
	Prof. Fingströmin.	Läkärin yksit.	Tyrien Boijen ja Parviaisen lapsenpäästölaitokseen.	Diakonissalaitokseen.	Piiniläkärtien puoleen osoitetun henkilöiden luku.	Parantoloihin lähetettyjen henkilöiden luku.	Vaivastalosta saaneiden henkilöiden luku.	Yömajalippuja saaneiden henkilöiden luku.	Ruokailippuja saaneiden henkilöiden luku.	Lääkkeitä saaneiden henkilöiden luku.	Valvastoiton kustantamisen haittausten luku.	Yhteensä.	Naisille.		Miehille.	Yhteensä.					
1	2	2	2	7	2	—	6	30	846	18	21	333	11	—	36	2	403	113	92	205	1,743
2	2	2	2	3	4	—	3	20	708	21	13	108	3	—	35	1	160	114	107	221	1,317
—	1	1	1	4	2	—	5	15	712	17	14	9	1	—	37	2	63	136	103	239	1,243
1	—	1	1	3	1	—	6	11	738	16	14	11	4	1	36	—	66	163	116	279	1,319
2	2	2	2	4	2	—	—	16	674	15	6	12	2	28	24	—	72	172	96	268	1,224
1	—	—	—	3	6	—	—	13	473	18	11	6	—	1	20	1	39	142	83	225	962
1	—	—	—	2	6	—	1	11	457	13	13	5	—	2	18	—	38	195	101	296	982
1	2	—	—	2	—	—	—	10	416	14	5	5	—	6	24	15	55	181	96	277	963
—	1	1	1	—	—	—	2	25	372	13	17	8	14	1	17	36	93	223	107	330	1,048
1	—	—	—	4	1	—	2	10	456	12	13	74	4	1	21	4	117	231	111	342	1,158
—	—	—	—	2	—	—	5	16	414	13	16	13	38	4	24	9	104	135	81	216	991
—	—	1	1	1	2	—	5	21	494	11	9	18	6	—	31	1	65	153	117	270	1,031
11	11	10	35	26	—	35	198	6,760	181	152	602	83	44	323	71	1,275	1,958	1,210	3,168	13,981	

Taulu 2. Helsingin vaiva

	Tammi- kuu.	Helmi- kuu.	Maalis- kuu.	Huhti- kuu.	Touko- kuu.	Kesä- kuu.
Vaivaishoitohallitus.						
Palkkauksia	966 66	966 66	966 66	966 66	966 66	966 66
Palkkioita tarkastajille	399 99	424 99	412 49	437 49	374 99	487 99
Korvauksia tarkastusmatkoista	—	—	40	25	—	44
Vaivaistalo.						
Palkkauksia	1,646 65	1,676 65	1,676 65	1,676 65	1,676 65	1,676 65
Vaatetusta	52 60	2,275 64	1,063 87	649 30	22 50	659 99
Ruokaa	6,741 30	6,452 13	7,234 93	9,292 12	8,160 80	7,033 99
Lääkkeitä	229 16	138 —	641 36	75 10	58 50	602 99
Kalustoa	414 97	835 40	312 60	100 85	26 —	10 99
Tarveaineita	4 50	337 18	— —	5 80	— —	670 99
Polttopuita ja valaistusta	3,160 50	2,946 80	1,220 60	18 —	388 —	1,265 99
Hevosenrehua	81 —	361 70	251 10	— —	— —	61 99
Korjaustöitä	502 27	428 50	109 30	1,977 05	237 25	1,593 99
Sekalaisia menoja	539 05	228 38	425 80	495 60	417 30	1,352 99
Työlaitos.						
Palkkauksia	310 —	310 —	310 —	310 —	310 —	310 —
Polttopuita ja valaistusta	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Vaatetuskustannuksia	112 81	1,037 25	844 80	— —	— —	75 99
Tarveaineita	122 73	1,865 18	365 45	744 54	135 01	21 99
Kalustoa ja työkaluja	151 51	42 50	1 80	60 70	17 50	— 99
Ahkeruusrahoja	175 75	186 75	187 75	176 25	121 50	174 99
Korjaustöitä	76 70	30 55	— —	91 —	— —	— 99
Sekalaisia menoja	46 68	6 30	49 80	240 33	36 30	8 99
Mielenvikaisten hoitolaitos.						
Palkkauksia	1,600 —	1,600 —	1,600 —	1,600 —	1,650 —	1,775 —
Vaatetusta	15 —	4,012 10	1,338 85	219 19	208 60	919 99
Lääkkeitä	69 40	234 85	779 70	48 60	125 40	579 99
Kalustoa	87 42	— —	— —	190 30	120 85	39 99
Polttopuita ja valaistusta	1,283 75	2,179 20	— —	998 70	1,594 69	837 99
Korjaustöitä	2,615 20	689 92	528 95	1,248 40	5,202 89	2,170 99
Ahkeruusrahoja	25 —	25 —	25 —	25 —	25 —	25 —
Sekalaisia menoja	485 08	146 —	123 90	128 90	165 45	264 99
Siirto	21,915 68	29,437 63	20,511 36	21,801 53	22,041 84	23,623 99

hoidon menot vuonna 1908.

Heinä- kuu.	Elokuu.	Syyskuu.	Loka- kuu.	Marras- kuu.	Joulu- kuu.	Yhteensä menoja.	Vuoden 1908 määrä- rahat.	Säästöä määrä- rahoista.	Määrä- rahoja ylitetty.
966 66	966 66	966 66	966 66	966 66	966 74	11,600 —	11,600 —	— —	— —
399 99	374 99	374 99	549 99	374 99	937 61	5,550 —	6,500 —	950 —	— —
18 50	— —	16 50	102 75	16 —	73 50	337 —	800 —	463 —	— —
1,816 65	1,751 65	1,676 65	1,676 65	1,676 65	1,676 85	20,305 —	20,335 —	30 —	— —
310 78	1,065 55	— —	462 10	— —	326 90	6,888 94	4,000 —	— —	2,888 94
7,165 45	6,963 84	7,553 77	13,311 81	6,728 78	7,662 87	94,300 93	74,640 —	— —	19,660 93
149 20	163 35	674 90	222 50	48 85	620 05	3,622 97	3,500 —	— —	122 97
46 15	99 15	35 —	178 68	66 63	1,097 50	3,222 98	2,500 —	— —	722 98
— —	— —	54 60	21 —	— —	— —	1,093 23	1,000 —	— —	93 23
983 81	883 —	803 50	87 50	— —	1,740 94	13,497 65	12,500 —	— —	997 65
— —	42 —	— —	24 —	80 —	— —	901 05	1,500 —	598 95	— —
3,479 51	36 50	386 10	618 40	49 38	17 50	9,435 56	7,500 —	— —	1,935 56
208 45	311 15	351 81	427 46	499 44	1,524 15	6,781 37	6,000 —	— —	781 37
310 —	310 —	310 —	310 —	310 —	310 —	3,720 —	3,720 —	— —	— —
941 —	— —	— —	— —	— —	619 65	1,560 65	1,500 —	— —	60 65
24 40	4 75	— —	177 —	719 92	53 60	3,049 53	2,500 —	— —	549 53
720 43	77 98	154 30	195 91	1,118 75	297 65	5,819 83	6,500 —	680 17	— —
11 25	91 —	21 —	— —	28 75	16 40	442 41	500 —	57 59	— —
118 25	124 50	141 75	150 —	237 25	93 75	1,888 —	1,500 —	— —	388 —
— —	— —	— —	140 05	— —	— —	338 30	500 —	161 70	— —
8 70	249 20	78 80	66 80	75 35	314 35	1,180 91	600 —	— —	580 91
1,900 —	1,725 —	1,600 —	1,600 —	1,600 —	1,575 —	19,825 —	19,825 —	— —	— —
904 09	831 94	165 50	251 22	120 06	305 25	9,291 06	6,700 —	— —	2,591 06
128 —	36 —	791 10	76 10	136 95	646 25	3,651 70	2,400 —	— —	1,251 70
134 64	142 97	63 90	4 05	— —	16 08	799 21	1,500 —	700 79	— —
1,863 75	1,366 20	— —	— —	— —	1,188 31	11,311 60	11,000 —	— —	311 60
697 18	2,058 86	1,956 26	— —	475 65	— —	17,644 29	15,500 —	— —	2,144 29
25 —	25 —	25 —	25 —	25 —	25 —	300 —	300 —	— —	— —
46 05	395 15	193 76	162 08	332 75	360 69	2,804 66	1,500 —	— —	1,304 66
23,377 89	20,096 39	18,395 85	21,807 71	15,687 81	22,466 59	261,163 83	228,420 —	3,642 20	36,386 03

Heinä- kuu.	Elokuu.	Syyskuu.	Loka- kuu.	Marras- kuu.	Joulu- kuu.	Yhteensä menoja.	Vuoden 1908 määrä- rahat.	Säästöä määrä- rahoista.	Määrä- rahoja ylitetty.
23,377 89	20,096 39	18,395 85	21,807 71	15,687 81	22,466 59	261,163 83	228,420 —	3,642 20	36,386 03
5,548 95	4,139 —	5,670 80	6,455 50	4,096 70	9,323 80	62,280 74	55,000 —	— —	7,280 74
450 —	522 40	1,173 20	933 50	300 —	1,116 50	7,787 45	7,500 —	— —	287 45
3,693 85	247 05	588 95	2,667 15	133 50	4,280 40	16,712 15	12,000 —	— —	4,712 15
5,453 60	1,591 50	3,213 20	5,516 40	1,617 —	6,484 30	41,216 90	40,000 —	— —	1,216 90
1,065 20	1,170 45	1,140 15	1,163 30	1,242 20	2,972 85	18,226 75	20,000 —	1,773 25	— —
7,085 —	6,648 —	7,169 —	6,739 —	6,814 —	7,822 —	83,750 —	60,000 —	— —	23,750 —
2,600 —	2,799 —	2,806 —	2,785 —	2,782 —	3,266 —	32,315 —	28,000 —	— —	4,315 —
88 —	118 15	78 30	94 55	54 —	83 50	1,038 65	2,000 —	961 35	— —
68 16	89 20	90 20	158 81	161 70	272 58	1,684 42	1,500 —	— —	184 42
196 80	95 —	203 50	268 25	194 05	214 01	3,076 96	3,000 —	— —	76 96
49,627 45	37,516 14	40,529 15	48,589 17	33,082 96	58,302 53	529,252 85	457,420 —	6,376 80	78,209 65
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	15,000 —	15,000 —	— —
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	5,000 —	5,000 —	— —
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	15,000 —	15,000 —	— —
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	3,000 —	3,000 —	— —
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	32,000 —	32,000 —	— —
— —	— —	— —	— —	— —	— —	529,252 85	527,420 —	76,376 80	78,209 65

Taulu 3. Tietoja Helsingin kaupungin vaivaishoidon ylläpitämistä mielisairaista henkilöistä kymmenvuotiskaudella 1899—1908.

V u o s i.	Työ- ja vaivaistalon mielisairaalassa hoidettuja.					Vaivaishoidon ylläpitämiä valtion laitoksissa.							Valtion laitoksista vaivaishoidon laitoksiin siirrettyjä.	Vaivaishoidon elätteelle antamia.		
	Vuoden alussa kirjoissa olevia.	Vuoden kuluessa vastaanotettuja.	Yhteensä hoidettuja.	Vuoden kuluessa poistettuja.	Jäljellä olevia vuoden lopussa.	Iapinlahden keskuslaitoksessa.	Niivanniemmen keskuslaitoksessa.	Pirkänien keskuslaitoksessa.	Sellin turvalaitoksessa.	Kärisalmen turvalaitoksessa.	Yhteensä.	Kaupunkim.		Maasoudulle.	Yhteensä.	
1899	104	52	156	40	116	20	3	—	20	17	60	—	5	22	27	
1900	116	58	174	58	116	14	3	5	18	19	59	1	4	24	28	
1901	116	50	166	69	97	20	3	9	18	19	69	5	5	46	51	
1902	97	74	171	52	119	23	4	6	17	19	69	4	6	60	66	
1903	119	90	209	80	129	28	4	14	17	20	83	13	9	78	87	
1904	129	80	209	62	147	29	4	9	17	19	78	4	11	80	91	
1905	147	109	256	91	165	25	3	12	18	17	75	7	12	91	103	
1906	165	99	264	87	177	21	3	16	18	16	74	13	14	86	100	
1907	177	160	337	126	211	24	2	17	19	16	78	2	16	97	113	
1908	211	169	380	141	239	14	2	9	19	16	60	4	13	102	115	

Taulu 4. Tietoja Helsingin kaupungin Miesten työlaitoksen toiminnasta vuonna 1908.

	Päivätoiden luku.	Tulo hoidokkien päivätoista, tarveaineet siihen luettuina.					Keskiarvo päivätyötä kohti.
		Rahatuloja.	Työlaitokseen tehtyjä töitä.	Vaivaistaloon tehtyjä töitä.	Mielisairaallalle tehtyjä töitä.	Yhteensä.	
		Smk.					
Sepäntyöhuone	1,222	1,544 05	489 15	737 25	132 50	2,902 95	2 38
Suutarintyöhuone	3,879	4,163 25	270 60	813 —	367 50	5,614 35	1 45
Räätälintyöhuone	1,235	287 —	302 75	152 —	50 25	792 —	— 64
Puusepäntyöhuone	1,647	—	38 —	909 05	264 35	1,211 40	— 74
Maalarintyöhuone	2,011	880 75	165 10	1,750 95	1,910 05	4,706 85	2 34
Sekalaisia töitä	15,001	895 97	—	5,827 15	1,482 75	8,205 87	— 55
Yhteensä	24,995	7,771 02	1,265 60	10,189 40	4,207 40	23,433 42	— 94

¹⁾ Kaupungin kansakouluihin on toimitettu 758 paria nahkakenkiä, arvoltaan Smk 4,126: —.

laitoksen maa-alueelta korjatuista tuotteista vuonna 1908.

	Maitoa.	Ruisjauhoja.	Lesijauhoja.	Puu- jauhoja.	Vehniä- jauhoja.	Ohnaryynejä.	Kaura- ryynejä.	Tattari- ryynejä.	Lihaa.	Herneitä.	Silkoja.	Pernottoa.	Sillia.	Suola- silakkaa.	Voita.	Kaalin- kupuja.	Lanttua.	Porkkanoita.	Maitoa.	Smk.
	litr.	kg.	kg.	kg.	kg.	hl.	hl.	kg.	kg.	hl.	kpl.	hl.	tyn.	kg.	kg.	kpl.	hl.	hl.	kg.	
Säästöä vuodelta 1907.	—	1,080	100	—	50	0.5	0.5	100	—	1	58	520	—	2,820	—	—	35	22	112	5,879.02
Osittain toimitettu, osittain ostettu vuonna 1908 . .	211,448	62,205	16,200	8,500	1,300	94	55	5,600	27,647	115	—	2,055.25	29	15,180	2,046	—	—	—	7,522	90,202.02
Sekalaisia vähäisiä elintarpeita ja ylimääräistä kesitystä vuoden kuluessa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,276.91
Korjattu vaivaistal. v. 1908	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80	—	—	—	1,900	15	25	—	720. —
S:n sekalaisia vihanneksia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50. —
Ruuanpitoon käytetty (4 kuollut)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	1,782.70
Taloudenhoitajattaren ja 4 palvelijattar. palkkaukset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,822. —
Yhteensä	211,448	63,285	16,300	8,500	1,350	94.5	55.5	5,700	27,647	116	73	2,655.25	29	18,000	2,046	1,900	50	47	7,634	102,732.65
Siitoksen kautta tullut liisää porsaita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poistuu myydyistä 69 siasta sekä jätteistä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	69	—	—	—	—	—	—	—	—	2,312.55
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100,420.10
Säästöä vuoteen 1909.	—	1,845	250	4	50	7	2	150	—	5	79	780	—	6,000	85	—	10	15	115	9,195.20
Yht. kustannuksia Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91,224.90

Muist.: Vuonna 1908 jaettiin kaikkiaan 225,290 kokonaista päiväannosta seuraavasti:

Työ- ja vaivaistalossa	115,922
Työlaitoksessa	28,321
Mielenvikaisten hoitolaitoksessa	81,047
	225,290

Kustannus kokonaisesta päiväannoksesta oli koko laitoksessa 40.5 p.ä.

Tietoja mielisairaiden siirtolasta Sipoon pitäjässä.

Niiden mielisairaiden lukumäärä, jotka vuodesta 1901 alkaen Työ- ja vaivaistalon Mielenvikaisten hoitolaitoksesta on annettu elätteelle Sipoon pitäjään (siihen luettuna viereinen Fastbölen kylä Helsingin pitäjää), on kaikkiaan 133 (niistä 3 Helsingin pitäjässä).

Näistä annettiin elätteelle:

1901	19
1902	17
1903	19
1904	16
1905	13
1906	15
1907	17
1908	17
	<u>Yhteensä 133</u>

Mielenvikaisten hoitolaitokseen otettiin takaisin:

1902	4
1903	7
1904	9
1905	10
1906	13
1907	10
1908	14
	<u>Yhteensä 67</u>

Koko lukumäärästä 133 on:

vuonna 1902 otettu omaisten huostaan . . .	1
„ 1903 „ „ „ . . .	2
„ „ karannut	1
„ „ kuollut	1
„ 1904 karannut	1
„ „ kuollut	1
„ „ otettu omaisten huostaan . . .	1
„ 1905 kuollut	2
„ 1906 otettu omaisten huostaan . . .	1
	<u>Yhteensä 11</u>

Vuoden 1908 lopussa oli Sipoossa elätteellä	52
ja Helsingin pitäjässä	<u>3</u>
Yhteensä	55

Elätteelle annettuja, jotka yhä edelleen ovat laitoksen sairaskirjassa ja tarpeen tullen hetimiten voidaan ottaa takaisin mielisairaalaan, valvoo säännöllisesti kaksi tarkastusmiestä, joista toinen asustaa Nickbyssä, toinen Paipisten kylässä Sipoon pitäjää. Sellaisina toimivat nykyään herrat A. Stenman ja G. A. Fält, ja on edellisen palkka Smk 1,500: — ja jälkimäisen Smk 1,200: — vuodessa paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita. Kustannus elätteelle annettujen ylläpidosta vaihtelee Smk:n 20: — ja 30: — välillä kuukaudelta.

VI. Kasvatuslautakunta.

Kasvatuslautakunnan kertomus vuodelta 1908 oli sisällykseltään seuraava:

Vuonna 1908 on Kasvatuslautakunnan toiminta jatkunut saman suunnitelman mukaan kuin aikaisempinakin vuosina, mutta se on saanut kauan tarpeelliseksi huomatuksen laajennuksen sen kautta, että Kaupunginvaltuusto on ostanut Norrgårdin ja Södergårdin tilat Bengtsårin kylässä Bromarvin pitäjää huoneistoksi suuremman määrin pahantapaisten poikien kasvatuslaitosta varten ja asettanut ne Lautakunnan hallinnan alaisiksi. Koska Rakennuskonttorin toimituttamat muutos- ja korjaustyöt tilojen rakennuksissa ovat vaatineet pitemmän ajan kuin oli laskettu, ei laitosta ole tosin voitu avata kertomusvuoden kuluessa, kuten oli aiottu, mutta tärkeimmät maanviljelyskalat on hankittu ja pehtori otettu, minkä ohella sinne on siirretty muutamia poikia, joita on ollut vaikea sijoittaa yksityisten henkilöiden palvelukseen. Kahdeksassa muussa Kasvatuslautakunnan alaisessa laitoksessa, joista 6 koulutyöhön nähden on ylempään ja 2 alemmahan kansakoulujen vertaisia, on opetusta, mikäli mahdollista, annettu kaupungin kansakouluille vahvistettujen opetussuunnitelman mukaan. Myös yksityisten hoitoon annettujen kasvattiensa koulunkäynnistä on Lautakunta koettanut pitää mahdollisimman hyvää huolta. Kuten muutamissa tapauksissa ennenkin, on myös tänä vuonna kustannukset kahden pojan olostaan maanviljelyskoulussa suoritettu Lautakunnan määrärahalla; eräälle kolmannelle pojalle on valmistettu pääsy karjanhoitokouluun sekä yhdelle tytölle Sippolan puutarhakouluun. Suomenkielisten poikain rippikouluopetuksesta on tänäkin vuonna ollut sopimus tehtynä Sammatin kappalaisen kanssa ja ruotsinkielisten Sipoon kappalaisen kanssa; rippikouluissa olevat tytöt taas ovat saaneet sellaista opetusta niiden seurakuntain papeilta, missä kasvatuslaitokset ovat.

Vuoden 1908 alussa oli 175 lasta eli 118 poikaa ja 57 tyttöä Kasvatuslautakunnan hoidon alaisena. Vuoden kuluessa on Lautakunnan huos-

taan otettu 35 lasta, joista 26 poikaa ja 9 tyttöä, jota vastoin saman ajan kuluessa 33 lasta, joista 24 poikaa ja 9 tyttöä, on lakannut nauttimasta avustusta Lautakunnan määrärahasta. Vuoden 1908 lopussa oli siis 177 lasta eli 120 poikaa ja 57 tyttöä Kasvatustalokunnan hoidon alaisena. Pojista oli silloin 8 Bengtsärin, 21 Sipoon, 23 Nummen, 22 Lohjan ja 15 Laversin kasvatustaloksessä sekä 9 Sammatin ja 10 Vekkosken pikkukoulussa; 5 oli yksityisten henkilöiden hoidettavana Sammatissa, 3 Esipoossa, 1 Tuusulassa ja 1 Ruokolahdella; 1 oli otettuna Harjun ja 1 Långsjön maanviljelyskouluun sekä 1 Vestankvarnin karjanhoitokouluun. Tytöistä oli 22 Vanajan ja 21 Kemiön kasvatustaloksessä; 8 oli otettuna Seimelän yksityiseen kasvatustaloktiin Vihdissä, 3 oli yksityisten henkilöiden hoidossa Helsingissä, 1 Sipoossa ja 1 Esipoossa, minkä ohella 1 oli otettuna oppilaaksi Sippolan puutarhakouluun.

Kevätlukukauden lopussa 1908 sai 19 poikaa ja 6 tyttöä päästötodistuksen kasvatustaloksten kouluista suoritettuaan täydellisen kansakoulukurssin, ja 3 poikaa ottivat vanhemmat pois taloksista ennen koulukurssin päättymistä Lautakunnan voimatta estää sitä. Sammatin pikkukoulusta on 10 poikaa siirretty Nummen talokseen ja 2 tyttöä Vanajan talokseen. Vekkosken pikkukoulusta on siirretty 4 poikaa Laversin talokseen ja 1 tyttö Kemiön kasvatustalokseen.

Valvonnan alaisten lasten terveydentila on yleensä ollut hyvä. Ne jotka ovat tarvinneet sairaalahoitoa on tuotu Helsinkiin hoidettaviksi, jos heitä ei ole voitu ottaa lähimpään kunnan sairaalaan.

Useimpain valvonnan alaisten lasten käytöksestä on Lautakunta tänäkin kertomusvuonna mielihyvällä voinut havaita, ettei se ole antanut aihetta mihinkään painavampiin muistutuksiin. Joitakuita karkausyrityksiä on kuitenkin tapahtunut, ja eräät tytöt Vanajan taloksessä ovat tehneet itsensä syypäiksi rikkomuksiin, jotka erityisellä tavalla ovat kiinnittäneet Lautakunnan huomion tähän talokseen. Syyt siihen, että sellaisia rikkomuksia yleensä on voinut esiintyä kasvatustaloksessä, ovat luonnollisestikin monet, mutta varsinaisena syynä on Lautakunta kuten asianomainen tarkastajakin huomannut olevan sen, että vanhemmat tytöt, jotka jo olivat läpikäyneet taloksen koulun, mutta joiden käytös ei ollut niin vakaantunut, että heidät olisi voitu lähettää palvelukseen, sopivan työtaloksen puutteessa ovat saaneet jäädä vain nuorille tytöille aiottuun kasvatustalokseen, missä heitä ei ole voitu kyllin tarkasti silmälläpitää. Ne olosuhteet, joissa mainitut rikkomukset ovat tehdyt, osoittavat selvästi, kuten toinenkin samantapainen rikkomus eräässä toisessa kasvatustalok-

kodissa, että vanhempien tyttöjenkin kasvattamiseksi työlaitos on yhtä pakottavan tarpeen vaatima kuin sellainen on ollut poikia varten.

Niistä pojista, jotka jo ovat lakanneet nauttimasta Kasvatustalokunnan hoitoa, ovat mikäli Talokunnan tietoon on tullut useimmat käyttäytyneet hyvin, jota vastoin 7 erinäisistä rikoksista on tuomittu vankeusrangaistukseen. Monet ovat heti kasvatuslaitoksesta päästyään saaneet palata kotiinsa, koska vanhemmat ovat kyenneet hankkimaan heille sopivaa tointa. Eräät ovat aluksi jääneet rengeiksi maalle, vaikkapa he tavallisesti jonkun vuoden perästä ovat palanneet Helsinkiin, missä useat ovat saaneet paikan kirjapainoissa ja työpajoissa, mutta jotkut myös joutuneet rappiolle. Eräällä, joka on käynyt maanviljelyskoulun, on paikka pehtorina eräällä maatilalla, yksi on räätälinä ja monet ovat ruvenneet merimiehiksi.

Päästötutkiminnon suorittaneista tytöistä ovat myös useimmat aikaa myöten siirtyneet Helsinkiin, jättäen ne paikat, mitkä asianomaiset laitoksenjohtajattaret olivat onnistuneet hankkimaan heille. Useilla on paikka tehtaissa Helsingissä, 4 on naimisissa ja 1 on pikkukoulunopettajattarena. Myös tytöistä on 1 tuomittu varkaudesta ja 1 on joutunut poliisin siveysoaston käsiteltäväksi irtolaisuudesta.

Myöskin menneen vuoden kuluessa on Kasvatustalokunta 1 tapauksessa vain Holhouslautokunnan ja Raastuvanoikeuden avulla saanut huolenpitoonsa sellaiset lapset, joiden vanhemmat ovat vastustaneet niiden ottamista Talokunnan huostaan. Talokunnan sihteerille uskottujen holhouksien luku on tämän johdosta noussut 54:ään, koskien yhteensä 85 lasta.

Bengtsårin kylässä olevain Norrgårdin ja Södergårdin talojen ostoa varten on Kaupunginvaltuusto osottanut kaupungille pahantapaisten lasten turvakotia varten lahjoitetut rahastot karttuneine korkoineen, yhteensä Smk 90,000: —, sekä tilusten rakennusten muutos- ja korjaustöitä varten ja puhelinjohtoa varten Bengtsårista Hankoon Smk 46,080: —, jota summaa kokonaisuudessaan ei ole vielä käytetty, koska töitä ei ennätetty vuonna 1908 suorittaa loppuun, jota vastoin kustannukset maanviljelys- y. m. kaluston hankkimisesta ynnä myös menot laitoksen hoidosta ovat nousseet tarkoitukseen myönnettyä määrärahaa suuremmiksi. Myös Kasvatustalokunnan tarverahoja on ylitetty Smk:illa 1,395: 27, riippuen niistä kalliista ilmoituskustannuksista ja matkoista, jotka ovat olleet tarpeen uutta laitosta varten. Kun sitävastoin määrärahoista vanhempia kasvatuslaitoksia ja yksityisten hoitoon antoa varten on säästynyt Smk 6,924: 48 ja kun avustuksia lasten hoitoa varten on tullut Smk 1,549: 19 enemmän kuin oli las-

kettu, on Lautakunnan tarkoituksiin osotetuista rahoista jälellä Smk 1,290: 91, jota summaa ei ole kertomusvuonna käytetty.

Eri kasvatuslaitosten, yksityisten hoitoon annon y. m. osalle ovat menot jakaantuneet seuraavasti:

Bengtsårin kasvatuslaitos	Smk	24,697: 34
Sipoon „ 	„	8,478: 60
Nummen „ 	„	8,433: 25
Lohjan „ 	„	8,494: 20
Laversin „ 	„	6,635: 62
Vanajan „ 	„	9,454: 17
Kemiön „ 	„	9,561: 53
Sammatin pikkukoulu	„	3,849: 30
Vekkosken „ 	„	2,843: 35
Yksityisille hoitoon anto	„	7,324: 50
Lääkärintarkastus	„	66: —

Kasvatuslautakuntaan ovat vuoden kuluessa kuuluneet rehtori V. T. Rosenqvist puheenjohtajana, pastori E. Panelius varapuheenjohtajana sekä jäseninä tohtori vapaaherra A. de la Chapelle, senaatinkamreeri R. Erenius, tohtorinrouva H. Nordmann ja vapaaherratar A. af Schultén. Vuoden lopussa oli vapaaherra A. de la Chapelle'n ja tohtorinrouva H. Nordmannin vuoro erota Lautakunnasta. Näistä valittiin vapaaherra de la Chapelle uudelleen ja uudeksi jäseneksi tohtorinrouva Nordmannin sijaan koulunjohtajatar S. Häggman sekä rehtori V. T. Rosenqvistin seuraajaksi, joka moninaisten muiden tehtävien vuoksi oli anonut eroa, aistivilliskoulujen tarkastaja V. Forsius.

VII. Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunnan kertomus vuodelta 1908 oli sisällöltään seuraava:

Näiden koululaitosten Johtokuntaan ovat vuonna 1908 kuuluneet seuraavat Kaupunginvaltuuston alla mainituiksi vuosiksi valitsemat henkilöt:

kansakoulujentarkastaja vapaaherra Adolf von Bonsdorff ja professori K. R. Wahlfors, valitut vuosiksi 1906—08;

professorit A. G. Wallensköld ja V. Th. Homén, valitut vuosiksi 1907—09;

yliopettaja tohtori Georg Borenius ja pastori Emil Murén, valitut vuosiksi 1908—10; sekä

koulujen Johtokunnan valitsema taloudenhoitaja, luutnantti Aug. Fabritius, joka on toiminut myös Johtokunnan sihteerinä.

Puheenjohtajana on vuoden kuluessa toiminut professori Wahlfors ja varapuheenjohtajana professori Wallensköld.

Opetuksesta ja koulunhoidosta ovat huolta pitäneet:

Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa Oikokadun n:o 7:ssä neiti Elin Skogman apunansa opettajatar Blonny Hannén ja opastaja Naima Palmroos;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun haaraosastossa talossa n:o 13 Neljännellä linjalla neiti Nanny Lagerblad; ja

Marian turvakodin pientenlastenkoulussa Annankadun n:o 5:ssä pastorinrouva Anni Hofström apunansa opastaja neiti Irene Gren ja rouva Hanna Kostian.

Opetus alkoi tammikuun 15 päivänä, päättyi kevätlukukaudella toukokuun 30 päivänä, jolloin pientenlastenkoulujen oppilaat tekivät tavanmukaisen huvimatkan Korkeasaareen, jatkui syksyllä syyskuun 1 päivästä ja päättyi Lucia-juhllilla joulukuun 16—18 päivänä, joissa varattomille oppilaille jaettiin jalkineita.

Joka päivä on lapsille koulutyön päätyttyä annettu lämmin ruoka-annos. Syyslukukauden alusta on Johtokunnan päätöksen mukaisesti tähän tehty se muutos, että ruokaa on annettu kaikille oppilaille poikkeuksetta, jota vastoin ruuan jakaminen ennen oli ollut rajoitettu ainoastaan varattomain vanhempain lapsiin; ja ovatkin useimmat lapset käyttäneet hyväkseen tätä etua.

Niistä oppilaista, joiden vanhempain katsottiin voivan suorittaa maksua kouluun, maksettiin 1 markka kuukaudessa, ja oli maksavain oppilaiden lukumäärä:

koulussa Oikokadun varrella 16 poikaa ja 27 tyttöä kevät- sekä 10 poikaa ja 20 tyttöä syyslukukaudella;

Kallion koulussa sekä kevät- että syyslukukaudella 29 oppilasta; sekä Marian turvakodissa 12 poikaa ja 18 tyttöä kevät- sekä 14 poikaa ja 11 tyttöä syyslukukaudella.

Opetus kaikissa kolmessa koulussa oli järjestetty Fröbelin lastentarhametodin mukaan, ja kuului siihen opettajattarien kertomuksia lasten uskonnollisten ja siveellisten tunteiden herättämiseksi sekä oppilasten ymmärryksen kehittämiseksi, sopivain pikkukappalten ulkolukua, laskentoa, piirustusta, kirjoitusta, käsitöitä, laulua, voimistelua ja liikuntaleikkejä.

Koulutuntien luku on ollut kolme päivässä, ja nämä on jaettu opetus-tunteihin, jotka tavallisesti ovat kestäneet puoli tuntia, kuten seuraavat tiedot eri kouluista tarkemmin osottavat.

Sednigradskyn pientenlastenkoulu Oikokadun varrella.

Kevätlukukauden alussa oli oppilasluku 60, joka jakautui koulun kahdelle luokalle siten, että 11 poikaa ja 19 tyttöä oli ensimmäisellä eli alemmalla luokalla sekä 11 poikaa ja 19 tyttöä toisella luokalla.

Oppilaita oli kevätlukukauden alussa:

ensimmäisellä luokalla:

21 lasta	5 vuoden ikäisiä
8 „	6 „ „
1 lapsi	7 „ ikäinen

toisella luokalla:

1 lapsi	5 vuoden ikäinen
23 lasta	6 „ ikäisiä
6 „	7 „ „

Kevätlukukauden lopussa päästettiin koulusta 39 lasta, joista 14 poikaa ja 25 tyttöä. Näistä siirtyi:

1 poika neiti Nordmanin kouluun, 1 poika ja 1 tyttö neiti Hultin kouluun, 2 tyttöä neiti Eichingerin, 2 tyttöä neiti Laurellin ja 1 tyttö neiti Nissisen kouluun sekä 1 yhteiskoulun valmistavalle luokalle, muut alempaan kansakouluun.

Syyslukukauden alussa otettiin kouluun 39 lasta, joista 19 poikaa ja 20 tyttöä, niin että oppilasluku oli 60; näistä kuului 19 poikaa ja 11 tyttöä ensimmäiseen luokkaan sekä 8 poikaa ja 22 tyttöä toiseen luokkaan.

Opetus koulun aineissa on tapahtunut seuraavan jaoituksen mukaan:

Kertomuksia: 2 opetustuntia ensimmäisellä luokalla + 2 toisella luokalla, havainto-opetusta: 2 + 2, laskentoa: 2 + 2, kirjoitusta: 4 + 4, piirustusta: 2 + 2, ompelua: 3 + 2, punomistöitä: 2 + 2, laulua: 2 + 2, kudontaa: 1 + —, pintojen asettelemista: 1 + —, rakentamista: 2 + —, muovailua: 1 + 1, paperintaittamista: 2 + 1, ulkolukua: 2 + 2, voimistelua: 2 + 2, vohvelikangastöitä: — + 2, niinitöitä: — + 2 (45 minuuttia).

Muist. Ulkoluku- ja voimistelutunnit ovat kestäneet 15 minuuttia.

Poissaolot nousivat kevätlukukaudella noin 11 %:iin opetustunneista ja syyslukukaudella 5 %:iin.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulu Kalliassa.

Kevätlukukauden alussa oli oppilasluku 36, nimittäin 22 tyttöä ja 14 poikaa.

Näistä oli:

1 lapsi	4 vuoden ikäinen
10 lasta	5 „ ikäisiä
17 „	6 „ „
8 „	7 „ „

Kevätlukukauden lopussa erosi 20 oppilasta siirtyäkseen 7 vuotta täytettyänsä alempaan kansakouluun. Syyslukukauden alussa otettiin kouluun 36 oppilasta, joista 14 poikaa ja 22 tyttöä.

Tunnit jakautuivat kouluaineille seuraavasti:

Kertomuksia: 1, havainto-opetusta: 2, uskontoa: 1, laskentoa: 2, laulua: 2, ulkolukua: 3, kirjoitusta: 3, pintojen asettelemista: 2, tikkujen asettelemista: 2, paperintaittamista: 2, voimistelua: 2, piirustusta: 3.

Laululeikkejä ja käsitöitä oli joka päivä.

Poissaolot vastasivat kevätlukukaudella noin 6 % opetustunneista ja syyslukukaudella noin 4 %.

Marian turvakoti.

Kevätlukukauden alussa oli koulun oppilasluku 60, joista 22 poikaa ja 38 tyttöä.

Oppilaista oli:

1 lapsi	4 vuoden ikäinen
10 lasta	5 „ ikäisiä
38 „	6 „ „
11 „	7 „ „

Lukuvuoden lopussa erosi 45 oppilasta, joista 17 poikaa ja 28 tyttöä. Eri kouluaineisiin käytettiin seuraava määrä tunteja:

Kertomuksia: 2, havainto-opetusta: 2, laskentoa: 2, kirjoitusta: 3, piirustusta: 2, rakentamista: 2, tikkujen asettelemista: 2, ompelua: 4, punomista: 2, paperintaittamista: 2, muovailua: 1, ulkolukua: 2, laulua: 3, liikuntaleikkejä: 6.

Voimistelua tai järjestettyjä leikkejä oli opetustuntien välillä 5—10 minuutin aikana.

Poissaolot nousivat kevätlukukaudella 11.5 %:iin opetustunneista ja syyslukukaudella 8.4 %:iin.

Vuoden kuluessa ovat koulujen opettajakunnat vaivojaan säästämättä ja väsymättömällä innolla hoitaneet tehtävänsä.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli tammikuun 17 päivänä 1899 päättänyt jättää Johtokunnalle käyttöoikeuden kaupungille kuuluvaan tonttiin n:o 4 Oikokadun varrella, ehdolla että Johtokunta ei ainoastaan sinne vaan myöskin Sörnäsän alueelle rakentaisi pikkulastenkoulut sekä niitä ylläpitäisi, jätti Johtokunta, valmistaakseen tämän ehdon täyttämistä, Valtuustolle tammikuun 9 päivänä 1908 päivätyn esityksen Backas huvilatiluksella olevan ja kirjelmässä tarkemmin mainitun alueen luovuttamisesta Johtokunnalle ynnä myös Viipurinkadun varrella olevan tontin n:o 2 ja Porvoonkadun varrella olevan tontin n:o 13 varaamisesta sille.

Johtokunnan esityksen johdosta päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan tammikuun 28 päivänä, että mainitut kaksi tonttia Viipurin- ja Porvoonkadun varrella varattaisiin Johtokunnalle vastaisten koulutalojen rakentamista varten sekä että kysymys Backas tilalla olevan alueen luovuttamisesta lykättäisiin Kaupunginasemakaava-toimikuntaan lausunnon ja ehdotuksen antamista varten.

Mihinkään enempään valmistaviin toimenpiteisiin Johtokunnalle luovutettujen kahden tontin käyttämiseksi ei Johtokunta vuoden kuluessa kuitenkaan ole katsonut voivansa ryhtyä, koska Johtokunnan käytettävissä olevat varat on täytynyt käyttää toiseen suurempaan työhön, nimittäin Pohjois-Esplanadikadun varrella olevan talon n:o 21 osittaiseen uudestirakentamiseen. Lähin syy tähän oli se, että koska useiden suurien tässä talossa olevien huoneistojen vuokrasopimukset päättyivät kesäkuun 1 päivänä 1909 ja uusia erittäin edullisia vuokratarjouksia oli jätetty Johtokunnalle sillä edellytyksellä, että talon uudestirakentaminen saataisiin aikaan, jonka kautta eräitä toistaiseksi käyttämättömiä osia talosta sisustettaisiin asuttaviksi huoneistoiksi, Johtokunnasta näytti sangen sopivalta hetimiten ryhtyä talon suurehkoon osittaiseen uudestirakentamiseen. Toimenkin seikka teki tämän sangen tarpeelliseksi. Katurakennuksen alkuperäisessä rakentamisessa perustuksen alle laskettu n. s. pohjavarustus oli näet aikojen kuluessa ja sikäli kuin täydellisempi kanavoiminen oli johtanut pohjaveden pois ja ilmaa päässyt sinne, ruvennut mätänemään, minkä johdosta ynnä myös muutamia vuosia sitten toimitetun viereisen „Privatbanken“in talon uudestirakentamisen vuoksi pohja oli niin heikontunut, että melkoisia halkeamia oli syntynyt päarakennukseen. Ammattimiesten toimittamassa lähemmässä tarkastuksessa on sittemmin käynyt selville, että tukit kyseessä olevassa pohjavarustuksessa olivat niin mädäntyneet, että puunsyyt sormin voitiin ottaa niistä irti, minkä johdosta talon kellarikerroksen mahdollisimman nopea uudestirakentaminen sekä pohjan osittainen uudestilaskeminen tuli välttämättömäksi. Sittenkun Johtokunta oli arkkitehtitoimistolle Jung & Fabritius antanut tehtäväksi laatia piirustukset kyseessä olevaa uudestirakentamista varten ja sekä Johtokunta että kaupunginviranomaiset olivat hyväksyneet nämä piirustukset, aloitettiin puheenalainen uudestirakentaminen marraskuun 1 päivänä 1908. Sen on laskettu rakennusmestari Johan Johanssonin laatiman likimääräisen kustannusarvion mukaan tulevan maksamaan noin 134,000 markkaa, johon sittemmin lisäksi on tullut noin 23,000 markan suuruinen laskettu menoerä valokuvaamon laittamista varten katurakennuksen pohjoiseen ullakkoon. Talon vuokra-

huoneistoista kesäkuun 1 päivästä 1909 alkaen odotettavissa olevien melkoisesti lisääntyneiden tulojen voidaan laskea antavan hyvän koron uudestirakentamiseen meneville kustannuksille. Johtokunta toivoo huomattavasti lisääntyneiden varojen avulla piakkoin saavansa tilaisuuden ryhtyä vastaisen uusien koulutalojen rakennuttamiseen.

VIII. Kansankirjasto ja lukusali.

Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen kertomus vuodelta 1908 ¹⁾ oli sisällöltään seuraava:

Vuotta 1908 voidaan Helsingin Kansankirjaston kehitykseen nähden pitää jotensakin hyvänä vuotena: lainausliike on ollut varsin vilkas, uusi haaraosasto on tullut lisää, tilaa pääkirjaston ruotsalaisessa lainaussalissa on melkoisesti lisätty gallerian rakentamisella, on päätetty parantaa amanuenssien palkkoja ja pitää suomalaista lainausosastoa avoinna yhtä kauvan kuin ruotsalaista sekä myönnetty määräraha apulaisen ottamista varten luettelotyöhön. Paljon on tosin vielä toivomisen varaa lähimmässä tulevaisuudessa, lähinnä oma talo Sörnäsissä haaraosastolle sekä lisätty määräraha kirjojen, sanomalehtien ja aikakauskirjojen ostoa ja sitomista varten.

Haaraosaston
perustaminen
Hermanniin.

Merkityksellisin mainituista vuoden kuluessa tapahtuneista muutoksista on uuden haaraosaston perustaminen Hermanniin, Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti joulukuun 30 päivältä 1907. Helmikuussa vuokrasi Hallitus viiden vuoden ajaksi, laskettuna kesäkuun 1 päivästä 1908, viisi huonetta, keittiön y. m. käsittävän huoneiston talosta n:o 39 I. Viertotien varrella. Kirjoja ostettiin ja pantiin luetteloihin, palveluskunta otettiin ja huoneisto sisustettiin, minkä jälkeen haaraosasto, jossa on lainausosasto kirjavarastoineen ynnä kaksi lukuhuonetta, avattiin yleisön käytettäväksi syyskuun 10 päivänä. Tämä haaraosasto on järjestetty miltei samalla tavalla kuin Töölön haaraosasto: lukuhuoneet sanomalehti- ja aikakaus-

¹⁾ Taulukkotietoja lainausliikkeestä ja käynneistä lukusaleissa on julkaistu Helsingin kaupungin Tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1908.

kirjapulpetteineen englantilaiseen malliin, lainaushuoneet tiskineen j. n. e. Nidosten lukumäärä haaraosaston kirjavarastossa oli vuoden lopussa noin 1,300.

Galleria pääkirjaston ruotsalaiseen lainausosastoon rakennettiin kesän kuluessa varoilla, jotka Kaupunginvaltuusto kokouksessaan toukokuun 26 päivänä oli tarkoitusta varten osottanut. Galleriaan hankittiin siirrettäviä teräskirjahyllyjä toiminimeltä W. Lucy Oxfordissa.

Uusi galleria
pääkirjastoon.

Päälaitoksessa Rikhardinkatu n:o 3 on kirjasto vuonna 1908 ollut yleisölle avoinna joka päivä paitsi pitkänäperjantaina, juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä sekä kaikkina sunnuntai-päivinä kesäkuukausina (kesäkuu—elokuu); suljettuna oli kirjasto samoin kesäkuun 1—15 päivänä kirjavaraston tarkastuksen takia, jota paitsi kirjaston ruotsalainen osasto oli suljettuna syyskuun 22—24 päivänä, jolloin osaston kirjavarasto muutettiin uudelleen järjestettyyn lainaussaliin. Yhteensä pidettiin kirjaston ruotsalaista osastoa avoinna 332 ja sen suomalaista osastoa 335 päivänä; vuonna 1907 oli lainauspäivien luku kummassakin osastossa 348. Päivittäinen lainausaika on ollut sama kuin edellisenä vuonna: arkipäivinä kirjaston ruotsalaisessa osastossa k:lo 1—3 ja 5—8 i. p. sekä suomalaisessa osastossa k:lo 5—8 i. p., sunnuntai- ja pyhäpäivinä kummassakin osastossa k:lo 4—7 i. p.

Kansankirjasto
haaraos-
toineen.

Sörnäsän haaraosaston kirjasto on ollut yleisön käytettävissä tammi—toukokuussa ja syys—joulukuussa samoina päivinä kuin päälaitoksessa (siis myöskin keskiviikkoisin, jolloin se edellisenä vuonna oli ollut suljettuna) k:lo 5—8 i. p. sekä sunnuntai- ja pyhäpäivinä k:lo 4—7 i. p. Kesä—elokuussa pidettiin kirjastoa, kuten tavallisesti kesäisin, avoinna ainoastaan tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin. Suljettuna oli kirjasto myös pitkänäperjantaina, juhannusaattona (tiistai), jouluaattona ja -päivänä ynnä myös tarkastusaikana kesäkuun 1—15 päivänä. Lainauspäivien luku oli vuoden kuluessa 303; vuonna 1907 oli vastaava luku 272.

Töölön haaraosaston kirjastoa on pidetty avoinna samoina päivinä kuin päälaitoksenkin, kesällä kuitenkin vain keskiviikkoisin ja lauantaisin. Tarkastuksen takia oli kirjasto suljettuna kesäkuun 1—15 päivänä. Lainausaika on koko vuoden ollut sama: k:lo 5—7 i. p. Lainauspäivien luku oli 292 (edellisenä vuonna 297).

Hermannin haaraosastossa, joka kuten mainittu avattiin syyskuun 10 päivänä, on kirjasto siitä alkaen ollut yleisölle avoinna joka päivä, paitsi

jouluaattona ja -päivänä, s. o. 111 päivää. Päivittäinen lainausaika on ollut k:lo 5—7 i. p.

Annettujen kirjalainojen lukumäärä on vuoden 1908 kuluessa sekä päälaitoksessa että haaraosastoissa lisääntynyt edelliseen vuoteen verraten. Pääkirjastosta annettiin vuoden kuluessa 158,388 lainaa, 145,681 vastaan vuonna 1907, Sörnäsän haaraosastosta 33,381 lainaa, 26,757 vastaan vuonna 1907, Töölön haaraosastosta 6,378 lainaa, 4,540 vastaan vuonna 1907 ja uudesta Hermannin haaraosastosta 1,161 lainaa. Yhteensä nousi kirjalainojen luku kaikista laitoksista 199,308:aan, 176,978 vastaan vuonna 1907. Keskimäärin oli lainoja lainauspäivää kohti pääkirjastossa 475, Sörnäsän haaraosastossa 110, Töölön haaraosastossa 22, Hermannin haaraosastossa 10, yhteensä 617; vastaavat luvut vuodelta 1907 olivat pääkirjastossa 416, Sörnäsän haaraosastossa 98, Töölön haaraosastossa 15, yhteensä 529. — Lainoista annettiin pääkirjastossa 88,727 (vuonna 1907: 86,843) kertamaksua vastaan, jota vastoin 61,974 (vuonna 1907: 53,207) annettiin puolivuositilauksesta ja 7,687 (vuonna 1907: 5,631) kuukausitilauksesta; Sörnäsän haaraosastossa annettiin 23,287 (vuonna 1907: 19,467) lainaa kertamaksua vastaan, 8,877 (vuonna 1907: 6,729) puolivuositilauksesta ja 1,217 (vuonna 1907: 561) kuukausitilauksesta; Töölön haaraosastossa 4,647 (vuonna 1907: 3,548) lainaa kertamaksua vastaan, 1,169 (vuonna 1907: 773) puolivuosi- ja 562 (vuonna 1907: 219) kuukausitilauksesta; Hermannin haaraosastosta 863 kertamaksua vastaan, 220 puolivuosi- ja 78 kuukausitilauksesta; yhteensä maksettiin siis kaikissa laitoksissa 117,524 (vuonna 1907: 109,858) lainaa kertamaksuilla, jota vastoin 72,240 (vuonna 1907: 60,709) lainaa annettiin puolivuositilauksesta ja 9,544 (vuonna 1907: 6,411) kuukausitilauksesta. — Lainatuista kirjoista oli pääkirjastossa 96,321 (60.81 %) ruotsalaisia ja 62,067 (39.19 %) suomalaisia, Sörnäsän haaraosastossa 11,375 (34.08 %) ruotsalaisia ja 22,006 (65.92 %) suomalaisia, Töölön haaraosastossa 3,456 (54.19 %) ruotsalaisia ja 2,922 (45.81 %) suomalaisia, Hermannin haaraosastossa 451 (38.85 %) ruotsalaisia ja 710 (61.15 %) suomalaisia ja siis yhteensä 111,603 (56.00 %) ruotsalaisia ja 87,705 (44.00 %) suomalaisia. Vastaavat luvut vuodelta 1907 olivat: pääkirjastossa 91,891 (63.08 %) ruotsalaisia ja 53,790 (36.92 %) suomalaisia kirjoja, Sörnäsän haaraosastossa 8,785 (32.83 %) ruotsalaisia ja 17,972 (67.17 %) suomalaisia, Töölön haaraosastossa 2,301 (50.68 %) ruotsalaisia ja 2,239 (49.31 %) suomalaisia sekä yhteensä 102,977 (58.19 %) ruotsalaisia ja 74,001 (41.81 %) suomalaisia kirjoja. — Pääkirjaston kirjavaraston eri osastoista on lainattu: osastosta I (uskontoa) 349 ruotsalaista, 323 suomalaista, yhteensä 672 kirjaa eli 0.42 % kaikista lainoista (v. 1907: 699 kirjaa = 0.48 %); osastosta II

(historiaa ja elämäkertoja) 2,923 ruotsalaista, 2,207 suomalaista, yhteensä 5,130 kirjaa eli 3.24 % (v. 1907: 4,857 kirjaa = 3.33 %); osastosta III (maantietoa ja matkakertomuksia) 1,137 ruotsalaista, 996 suomalaista, yhteensä 2,133 kirjaa eli 1.35 % (v. 1907: 2,182 kirjaa = 1.50 %); osastosta IV (romaaneja, kertomuksia ja satuja) 85,475 ruotsalaista, 51,548 suomalaista, yhteensä 137,023 kirjaa eli 86.51 % (v. 1907: 125,381 kirjaa = 86.07 %); osastosta V (runoja, näytelmiä, albumeja, kalentereja, runovalikoimia sekä kirjallisuus-, oppi- ja taidehistoriaa) 2,418 ruotsalaista, 3,185 suomalaista, yhteensä 5,603 kirjaa eli 3.54 % (v. 1907: 5,438 kirjaa = 3.73 %); osastosta VI (terveysoppia, lääketiedettä, luonnontiedettä, matematiikkaa ja teknologiaa) 1,605 ruotsalaista, 1,664 suomalaista, yhteensä 3,269 kirjaa eli 2.06 % (v. 1907: 2,952 kirjaa = 2.03 %); osastosta VII (oikeus- ja valtioppia, yhteiskunnallisia kysymyksiä, valtiopäiväasiakirjoja, taloustiedettä) 393 ruotsalaista, 486 suomalaista, yhteensä 879 kirjaa eli 0.55 % (v. 1907: 846 kirjaa = 0.58 %); osastosta VIII (kieliä) 547 ruotsalaista, 467 suomalaista, yhteensä 1,014 kirjaa eli 0.64 % (v. 1907: 1,125 kirjaa = 0.77 %); osastosta IX (muita aineita, sekalaista) 1,474 ruotsalaista, 1,191 suomalaista, yhteensä 2,665 kirjaa eli 1.68 % (v. 1907: 2,201 kirjaa = 1.51 %).

Sörnäsän haaraosastossa oli lainojen luku eri osastoista seuraava:

Os.	I,	ruots. kirjoja:	22,	suom.:	85,	yht.:	107 =	0.32 %	(v. 1907:	127 =	0.48 %).		
»	II	»	229	»	919	»	1,148	»	3.44 %	(»	983 =	3.67 %).
»	III	»	73	»	483	»	556	»	1.67 %	(»	443 =	1.66 %).
»	IV	»	10,413	»	18,190	»	28,603	»	85.69 %	(»	22,822 =	85.29 %).
»	V	»	101	»	591	»	692	»	2.07 %	(»	630 =	2.35 %).
»	VI	»	63	»	564	»	627	»	1.88 %	(»	607 =	2.27 %).
»	VII	»	30	»	131	»	161	»	0.48 %	(»	113 =	0.42 %).
»	VIII	»	24	»	150	»	174	»	0.52 %	(»	138 =	0.52 %).
»	IX	»	420	»	893	»	1,313	»	3.93 %	(»	894 =	3.34 %).

Töölön haaraosastossa oli lainojen luku eri osastoista:

Os.	I,	ruots. kirjoja:	6,	suom.:	4,	yht.:	10 =	0.16 %	(v. 1907:	13 =	0.29 %).		
»	II	»	82	»	88	»	170	»	2.67 %	(»	137 =	3.02 %).
»	III	»	18	»	44	»	62	»	0.97 %	(»	53 =	1.17 %).
»	IV	»	3,257	»	2,677	»	5,934	»	93.04 %	(»	4,178 =	92.03 %).
»	V	»	48	»	53	»	101	»	1.58 %	(»	76 =	1.67 %).
»	VI	»	22	»	38	»	60	»	0.95 %	(»	46 =	1.01 %).
»	VII	»	7	»	7	»	14	»	0.21 %	(»	8 =	0.17 %).
»	VIII	»	—	»	2	»	2	»	0.03 %	(»	4 =	0.09 %).
»	IX	»	16	»	9	»	25	»	0.39 %	(»	25 =	0.55 %).

Hermannin haaraosastossa lainattiin eri osastoista:

Os.	I	ruots. kirjoja:	6	suomalaisia:	4	yhteensä:	10	=	0.86 %.
»	II	»	5	»	21	»	26	»	2.24 %.
»	III	»	4	»	31	»	35	»	3.02 %.
»	IV	»	424	»	628	»	1,052	»	90.61 %.
»	V	»	3	»	10	»	13	»	1.12 %.
»	VI	»	1	»	10	»	11	»	0.95 %.
»	VII	»	5	»	2	»	7	»	0.60 %.
»	VIII	»	—	»	—	»	—	»	—
»	IX	»	3	»	4	»	7	»	0.60 %.

Pääkirjastossa ja haaraosastoissa yhteensä oli lainojen prosenttimäärä osastosta I: 0.40 % (v. 1907: 0.47 %), osastosta II: 3.25 % (v. 1907: 3.38 %), osastosta III: 1.39 % (v. 1907: 1.51 %), osastosta IV: 86.61 % (v. 1907: 86.10 %), osastosta V: 3.22 % (v. 1907: 3.47 %), osastosta VI: 1.99 % (v. 1907: 2.04 %), osastosta VII: 0.53 % (v. 1907: 0.55 %), osastosta VIII: 0.60 % (v. 1907: 0.72 %), osastosta IX: 2.01 % (v. 1907: 1.76 %).

Kirjastosta vuonna 1908 annetuista lainoista on 185 vielä palauttamatta, nimittäin pääkirjastosta 169, Sörnäsän haaraosastosta 14 ja Töölön haaraosastosta 2.

Kirjavarastossa vuonna 1908 tapahtuneet muutokset käyvät selville seuraavasta taulusta:

	Nidoksien lukumäärä.				
	Tammik. 1 p. 1908.	Poistettu v. 1908.	Tullut lisää v. 1908.	Lisäys.	Tammik. 1 p. 1909.
Ruotsalaisia kirjoja .	24,569	506	2,132	1,626	26,195
Suomalaisia » .	16,567	600	2,121	1,521	18,088
Yhteensä	41,136	1,106	4,253	3,147	44,283

Lahjoilla ovat kirjastoa muistaneet lääkintöneuvoksetar L. Florin, maisteri Modeen, neiti S. Bonté, kauppias K. H. Renlundin kuolinpesä sekä Hufvudstadsbladetin toimitus.

Painosta on vuonna 1908 julkaistu yksi ruotsalainen ja yksi suomalainen lisäluettelo, joka sisältää pääkirjastoon vuonna 1907 hankitut kirjat, ynnä myös yksi ruotsalainen ja yksi suomalainen luettelo sanomalehdistä, aikakauskirjoista, kuvateoksista, lasten kirjoista y. m., jotka ovat käytettävissä pääkirjaston lukusaleissa.

Tulot lainausliikkeestä ovat olleet seuraavat:

Kuukausi.	Pääkirjasto.		Sörnäsän haaraosastossa.		Töölön haaraosastossa.		Hermannin haaraosastossa.		Yhteensä.	
	Smk.	piä	Smk.	piä	Smk.	piä	Smk.	piä	Smk.	piä
Tammikuu	907	30	192	65	44	20	—	—	1,144	15
Helmikuu	843	15	197	80	45	50	—	—	1,086	45
Maaliskuu	873	95	196	95	47	65	—	—	1,118	55
Huhtikuu	704	60	152	65	33	25	—	—	890	50
Toukokuu	632	20	118	40	25	10	—	—	775	70
Kesäkuu	293	65	53	—	3	80	—	—	350	45
Heinäkuu	543	65	104	05	15	80	—	—	663	50
Elokuu	536	15	109	40	12	30	—	—	657	85
Syyskuu	693	10	103	95	17	—	12	90	826	95
Lokakuu	843	75	131	60	19	60	12	35	1,007	30
Marraskuu	853	35	153	40	25	70	20	70	1,053	15
Joulukuu	806	—	151	10	28	70	24	10	1,009	90
Yhteensä	8,530	85	1,664	95	318	60	70	05	10,584	45

Nämä summat jakaantuvat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjastossa.			Sörnäsän haaraosastossa.			Töölön haaraosastossa.			Hermannin haaraosastossa.			Yhteensä.		
	Luku.	Smk.	piä	Luku.	Smk.	piä	Luku.	Smk.	piä	Luku.	Smk.	piä	Luku.	Smk.	piä
Kerralta maksetut lainat à 5 piä	88,727	4,436	35	23,287	1,164	35	4,647	232	35	863	43	15	117,524	5,876	20
Puolivuositilaukset à 1 mk	1,895	1,895	—	196	196	—	38	38	—	11	11	—	2,140	2,140	—
Kuukausitilaukset à 25 piä	738	184	50	133	33	25	50	12	50	5	1	25	926	231	50
Maksetut sakot à 50 piä	2,727	1,363	50	314	157	—	53	26	50	8	4	—	3,102	1,551	—
Ruots. luett. myyty à 10 piä	515	51	50	28	2	80	5	—	50	—	—	—	518	54	80
Ruots. luett. myyty à 15 piä	—	—	—	43	6	45	—	—	—	—	—	—	43	6	45
Ruots. luett. myyty à 25 piä	27	6	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	6	75
Ruots. luett. myyty à 30 piä	9	2	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2	70
Ruots. luett. myyty à 1 mk	185	185	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	185	185	—
Suom. luett. myyty à 5 piä	420	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	420	21	—
Suom. luett. myyty à 10 piä	—	—	—	57	5	70	16	1	60	—	—	—	73	7	30
Suom. luett. myyty à 15 piä	—	—	—	98	14	70	—	—	—	—	—	—	98	14	70
Suom. luett. myyty à 25 piä	101	25	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	101	25	25
Suom. luett. myyty à 50 piä	9	4	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	4	50
Suom. luett. myyty à 55 piä	45	24	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	24	75
Sekalaista	—	330	05	—	84	70	—	7	15	—	10	65	—	432	55
Yhteensä	—	8,530	85	—	1,664	95	—	318	60	—	70	05	—	10,584	45

Vuonna 1907 olivat tulot pääkirjaston lainausliikkeestä Smk 8,108: —, Sörnäsän haaraosaston Smk 1,469: — ja Töölön haaraosaston lainausliikkeestä Smk 232: 30 eli yhteensä Smk 9,809: 30.

Lukusalit.

Päälaitoksen lukusalit ovat vuonna 1908 olleet yleisön käytettävissä joka päivä paitsi juhannusaatto-, juhannus-, jouluaatto- ja joulupäivinä; kuitenkin pidettiin yläkerran lukusalit suljettuina kesäkuun 1—15 päivänä kirjavaraston tarkastuksen takia. Kuten edellisinä vuosina ovat alakerran lukusalit olleet avoinna k:lo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntai- ja pyhäpäivinä k:lo 8:aan i. p.), yläkerran lukusalit taas k:lo 5—9 i. p. (sunnuntai- ja pyhäpäivinä sekä juhla-aattoina k:lo 4—8 ja kesäkuun 16 p:stä elokuun 31 p:ään joka päivä k:lo 5—8 i. p.). Sanomalehtisälissä on ollut yleisön käytettävissä 20 ruotsalaista sanomalehteä kaikkiaan 35 kappaletta ja 24 suomalaista kaikkiaan 39 kappaletta eli yhteensä 74 kappaletta sekä 9 ruotsalaista ja 7 suomalaista aikakauskirjaa (1 kpl. kutakin), muissa lukusaleissa 57 ruotsalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä kaikkiaan 73 kappaletta ja 55 suomalaista kaikkiaan 81 kappaletta, 1 saksalainen, 1 englantilainen ja 1 norjalainen kuvalehti, kappale kutakin, ynnä 6 sekä suomalaisella että ruotsalaisella tekstillä varustettua aikakauskirjaa, kaikkiaan 7 kappaletta. — Käyntien lukumäärä lukusaleissa on vuonna 1908 noussut noin 206,555:een, joista alakerran huoneistojen osalle tulee noin 119,480 ja yläkerran 87,075 käyntiä; keskimäärin on käyntien luku päivää kohti 330 ja 251, yhteensä 581. Vastaavat luvut vuodelta 1907 ovat: noin 201,362, joista noin 124,380 alakerran ja 76,982 yläkerran lukusaleissa; keskimäärä päivää kohti oli 344 ja 213, yhteensä 557.

Sörnäsän haaraosaston lukusali on vuoden kuluessa ollut yleisölle avoinna joka päivä, paitsi pitkänäperjantaina, juhannusaatto-, juhannus-, jouluaatto- ja joulupäivinä, k:lo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntai- ja pyhäpäivinä k:lo 8:aan i. p.). Marraskuun 29 päivästä joulukuun 31 päivään pidettiin kuitenkin lukusalia sunnuntai- ja pyhäpäivinä avoinna ainoastaan k:lo 9—12 a. p. ja 6—9 i. p., koska muina aikoina ihmistulva, joka odotti pääsyä samassa talossa olevaan yömajaan, oli liian suuri. Lukusaleissa on ollut esillä 11 ruotsalaista sanomalehteä kaikkiaan 16 kappaletta ja 16 suomalaista kaikkiaan 25 kappaletta eli yhteensä 41 kappaletta. Sitäpaitsi on 45 aikakauskirjaa ja lastenlehteä ollut käytettävissä kirjastohuoneistossa, joista 22 ruotsalaista kaikkiaan 26 kappaletta ja 23 suomalaista kaikkiaan 31 kappaletta.

Töölön ja Tehtaankadun n:o 36:n haaraosastojen lukuhuoneet ovat olleet yleisön käytettävissä joka päivä paitsi juhannusaatto-, juhannus-,

jouluaatto- ja joulupäivinä, sanomalehtihuoneet k:lo 10—2 ja 4—9, aikakauslehtihuoneet Töölössä k:lo 5—7 ja Tehtaankadun varrella k:lo 6—8 i. p.; kesä—elokuussa pidettiin kuitenkin Töölön haaraosaston aikakauslehtihuonetta avoinna ainoastaan samoina päivinä kuin kirjastoa, s. o. keskiviikkoisin ja lauantaisin. Töölön haaraosaston sanomalehtihuoneissa on 5 ruotsalaista lehteä ollut esillä kaikkiaan 7 ja 7 suomalaista kaikkiaan 10 eli yhteensä 17 kappaletta, aikakauslehtihuoneessa taas 8 ruotsalaista ja 10 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, kappale kutakin. Tehtaankadun n:o 36:n haaraosastoon nähden ovat vastaavat luvut: 7 ruotsalaista ja 8 suomalaista lehteä yhteensä 22 kappaletta (11 ruotsalaista ja 11 suomalaista) sekä 12 ruotsalaista ja 11 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, kappale kutakin.

Hermannin uuden haaraosaston lukuhuoneet avattiin yleisölle kuten mainittu syyskuun 10 päivänä ja ovat siitä asti olleet avoinna joka päivä, paitsi jouluaatto- ja joulupäivänä, k:lo 10—2 ja 4—9 i. p. Sanomalehtihuoneissa oli esillä 4 ruotsalaista sanomalehteä kaikkiaan 6 kappaletta ja 7 suomalaista kaikkiaan 11 kappaletta, aikakauslehtihuoneessa 9 ruotsalaista ja 10 suomalaista aikakauskirjaa, kappale kutakin.

Kirjaston hallitukseen ovat vuonna 1908 kuuluneet päätirehtööri Richard Sievers puheenjohtajana, professori J. N. Reuter ja lehtori Hugo Bergroth varsinaisina jäseninä sekä tohtori Albin Lönnbeck, professori Kustavi Grotenfelt ja tohtori Yrjö Hirn varajäseninä.

Hallitus ja
henkilökunta.

Laitoksen henkilökunnasta on mainittava seuraavaa: kahteen uuteen amanuenssintoimeen, joista toinen on pääkirjaston ruotsalaisessa osastossa ja toinen Sörnäsän haaraosastossa, otettiin tammikuun 9 päivänä edelliseen ylimääräinen amanuenssi neiti Sigrid Jansson ja jälkimäiseen ylimääräinen amanuenssi rouva Alma Grönroos, Hermannin uuden haaraosaston hoitajaksi valittiin helmikuun 11 päivänä ylioppilas Frans Oskar Lindroos ja hoitajantoimi Tehtaankadun n:o 36:n haaraosastossa, josta herra F. L. Rosenberg oli luopunut, uskottiin marraskuun 22 päivänä rouva Matilda Rosenbergille.

Kirjastonhoitaja maisteri Uno Therman on viime kuluneena kesänä Kaupunginvaltuuston huhtikuun 28 päivänä myöntämällä 500 markan suuruisella matka-apurahalla tehnyt opintomatkan Skandinavian maihin tutustuakseen niiden kirjasto-oloihin.

Matka-apuraha
kirjaston-
hoitajalle.

IX. Rakennustentarkastaja.

Rakennustentarkastajan kertomus rakennustoiminnasta Helsingissä toukokuun 1 päivästä joulukuun 31 päivään 1908 oli seuraavansisältöinen:

Sanottuna aikana on toimitettu 117 uutisrakennuksen ja 51 tulisija- ja rakennusmuutoksen katselmusta.

Rakennustoiminta ei ole ollut yleensä niin vilkasta kuin edellisenä vuonna ja on enimmäkseen käsittänyt vähäisiä rakennuksia kaupungin uusissa osissa.

Rakennuttajilla on suuri taipumus kiertää ja osittain kokonaan laiminlyödä rakennusjärjestyksen määräykset, ja tapahtuu tämä pääasiallisesti perustustöissä ja rakennusten konstruksiosissa. Rakennustöiden tarkastaminen tuottaa suuria vaikeuksia etenkin sen vuoksi, että toukokuun 3 päivänä 1895 vahvistetun rakennusjärjestyksen määräykset ovat epäselvät ja epätäydelliset. Mutta vaikkapa rakennusjärjestys olisi kuinka-kin seikkaperäinen ja selvä, ei kuitenkaan tehokas tarkastus ole mahdollinen, kun kaikki on jätetty yhden ainoan henkilön toimeksi, joka parhaalla tahdollakaan ei voi ennättää tehokkaalla tavalla valvoa, että viranomaisten ja rakennusjärjestyksen antamat määräykset tulevat täyteen. Siihen vaaditaan rakennustervalvojia ulkomaiseen tapaan. Miten tämä valvonta on järjestetty Saksassa ja Ruotsissa tulen erityisessä kirjelmässä Maistraatille esittämään ja samalla mahdollisimman pian tekemään ehdotuksen vallitsevain olojen muutoksiksi.

Kaupungin voimassa oleva rakennusjärjestys on ylimalkainen ja monessa suhteessa vaikea seurata. Vastatakseen tarkoitustansa tulee rakennusjärjestyksen olla niin laadittu, että sitä esteettisiä, terveydellisiä ja rakenteellisia vaatimuksia haittaamatta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti voidaan sovittaa kaikkiin tontteihin siinä osassa kaupunkia, jota se tarkoittaa. Koska kahdelle tontille tuskin voidaan rakentaa samalla tavoin ja vähäiset muutokset, huonontamatta rakennusta, melkoi-

sessä määrin voivat lisätä kiinteistön arvoa, tulee myöskin rakennusjärjestyksen harkinnan mukaan voida sallia erilaista menettelyä eri tapauksissa, eikä se saa olla valettuna yhteen ja samaan kaavaan, siten tehden mahdottomaksi monen hankkeen. Nyt voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä ei ole mitään määräyksiä teatterirakennuksista ja suurista kokoussaleista, puhumattakaan siitä että uudenaikaista, kaikkia vaatimuksia täyttävää liiketaloa ei voi eikä saa rakentaa. Useita tontteja ei voi täydellisesti käyttää monenkin osan kaupunkia tulematta epäselvien ja epätarkoituksenmukaisten määräysten johdosta täydelleen pilatuksi. Uusi rakennusjärjestys maaliskuun 9 päivältä 1908 XIII, XIV ja XV kaupunginosia varten tuottaa suuria vaikeuksia rakennusehdotuksia laadittaessa, jota paitsi sen 7 § tulee muuttamaan koko tämän uuden osan kaupunkia esteettiseksi epäsikiöksi ja 11 § aiheuttamaan lukemattomia riitoja ja tulkintemisiä. Niistä harvoista piirustuksista, jotka toistaiseksi on jätetty tarkastettaviksi, käy jo aivan selvästi ilmi, että eräitä VI kaupunginosan kortteleita varten vahvistetulla rakennusjärjestyksellä heinäkuun 15 päivältä 1908 ei ole saavutettu mitä sillä oli tarkoitettu, nimittäin hauskosten yhden perheen talojen niihin rakentamista. Tähänkin osaan kaupunkia tulee nousemaan vuokrakasarmi toisensa jälkeen osotukseksi rakennusjärjestyksen puutteellisuudesta.

Rakennustoiminnalle olisi eduksi, jos Maistraatti tahtoisikaupunginvaltuustolle pontevasti huomauttaa, että nykyisen rakennusjärjestyksen kokonelman muuttaminen ja tarkastus sekä uuden ajanmukaisen ja tarkoitustansa täysin vastaavan rakennusjärjestyksen laatiminen on välttämätön. Sitä varten olisi valiokunta hetimiten asetettava kiireellisesti määrätyn ajan kuluessa laatimaan ehdotuksen.

Useiden työnjohtajien tietämättömyys on hämmästyttävä ja näkyy erittäinkin valittaessa ja arvosteltaessa rakennuskonstruksioneja.

Yleisten rakennusten Ylihallituksella tulisi olla laajempi oikeus rakennusten fasaadeja hyväksyessään, samaten kuin kaupungin viranomaisilla suurempi vapaus perusteellisesti tarkastaa rakennushankkeita.

Ankarampi tarkastus, suurempi yhteistyö kaikkien niiden asteiden välillä, joiden on pidettävä silmällä rakennushankkeita, mieluummin yhteisen johdon alaisina, ja ennen kaikkea rakennusjärjestyksen nopea uudistaminen tarkoituksenmukaisemmalle ja järkipäisemmälle kannalle, siinäpä kipeimmät tarpeet meikäläisen rakennustoiminnan oikeille urille saattamiseksi.

X. Rakennuskonttori.

Kaupungininsinöörin antama kertomus vuodelta 1908 oli seuraavansisältöinen:

Rakennuskonttori.

Rakennuskonttorin vakinainen henkilökunta on kokoonpanoltaan pysynyt muuttumattomana.

Sitävastoin on kaupunginarkkitehdin vuoden 1907 lopulla astuttua toimeensa piirustajien lukumäärä lisätty kahdella uutisrakennuksiin ja korjauksiin tarvittavien rakennuspiirustusten laatimista varten. „Ylimääräisille insinööri- ja piirustusapulaisille“ osotettu Smk:n 8,000: — määräraha on tästä syystä ylitetty Smk:lla 1,528: 70.

„Metsänvartija-apulaisille ja metsän kasvatukseen“ osotetun Smk:n 2,000: — määrärahan käyttämisestä on erityisen selostuksen antanut Rahoituskammarin kaupungin metsien hoitoa varten ottama metsänhoitaja.

Määräraha Smk 10,000: — „tarveaine- ja apuripäivätöitä“ varten käytettiin, lukuunottamatta Smk 321: 35, osotettuun tarkoitukseensa.

Kadut ja yleiset paikat.

Kustannukset „sekalaisista kaupungin katuosien korjauksista“ nousivat Smk:aan 14,842: 38; myönnetty oli Smk 15,000: —.

I:ma noppakivillä asfalttiin laskettiin vuoden kuluessa Aleksanterinkatu Mariankadun ja Kanavatorin välillä, Antinkatu L. Henrikin- ja Annankatujen välillä sekä pitkin Päävahtia 14 metrin levyinen ajotie, joka ulottui Mariankadusta Katajanokansiltaan. Määrärahat kaupungin osuusia varten näistä katujen laskemisista olivat Smk 8,300: —, Smk 5,800: — ja Smk 7,400: —, kun sitävastoin todelliset kustannukset nousivat Smk:aan 8,670: 62, Smk:aan 6,268: 74 ja Smk:aan 7,407: 87.

Uudesti laskettiin E. Esplanadikadun asfalttikäytävä pitkin Teatteriesplanadia kustannuksella, joka oli Smk 300: 55 pienempi myönnettyä Smk:n 1,800: — suuruista määrärahaa.

Vuosittain palautuva Pitkäsillan kannen uusiminen vaati Smk:n 6,380: 89 suuruisen kustannuksen; osotettu oli Smk 6,400: —.

Aitauksista pitkin kaupungin katuosuuksia korvattiin L. Kaivopuistontien aitaus rauta-aidalla, samalla kuin melkoisia korjauksia tehtiin

kaiteisiin pitkin Kapteeninkatua, Meritoria, Sepänkatua, osittain pitkin I. Viertotietä, pitkin Sörnäsintietä, pitkin oikotietä Vanhan ja Uuden Eläintarhantien välillä, osittain pitkin L. Viertotietä, Uutta Eläintarhantietä sekä Vanhankaupungin tietä.

Koska viimeainittuja pitkin Uutta Eläintarhantietä ja Vanhassa-kaupungissa suoritettuja aitausuusimisia, jotka käsittävät noin 200 metriä, ei oltu otettu huomioon laskettaessa määrärahaa „erinäisten aitausten uudestirakentamista ja korjausta“ varten, mutta myöhemmin toimitetussa katukatselmuksessa huomattiin välttämättömiksi suorittaa, ylitettiin sanottu Smk:n 8,500: — määräraha Smk:illa 1,140: 12.

Sörnäsintien Rantatien jatkon pohjoispuolella olevan Hakaniementorin osan kiveämiseen II:da tasakivillä oli myönnetty Smk 32,300: —. Työtä ei voitu kuitenkaan vuoden kuluessa suorittaa, koska Rahatoimikamari oli ehdottanut osan paikasta osotettavaksi vastaista kauppahallia varten, jonka vuoksi ja koska sanottua rakennustyötä ei vielä oltu pantu alulle, määräraha siirrettiin seuraavaan vuoteen.

Vuoden kuluessa makadamiseerattiin kaupungissa seuraavat kadut: Punanotkon poikki kulkeva osa Laivuririnnettä, Merimieskatu länsipuolella Laivuririnnettä sekä Laivuririnteen ja Yrjönkadun välillä ynnä myöskin Yrjönkatu Korkeavuoren- ja Ratakatujen välillä. Kokonaiskustannukset näiden katujen kaupungille kuuluvista osuuksista nousivat Smk:aan 23,975: 14; yhteenlasketut määrarahat tekivät Smk 23,500: —.

„Itäpuolella Katajanokan makasiinikortteleita n:ot 152, 188 ja 189 kulkevan poikkikadun kaupungille kuuluvan osuuden laskeminen mukalakivellä“ suoritettiin lähipitäen lasketulla Smk:n 4,100: — suuruisella kustannuksella.

Kallion Kolmannen linjan kaupungin osuutta ei voitu vuoden kuluessa makadamiseerata, koska asianomaiset talonmistajat anomuksesta saivat lykätä vuoteen 1909 katuosuuksiensa kiveämisen, jonka vuoksi tarkoitukseen osotettu määräraha siirrettiin seuraavaan vuoteen.

„Lautatarhankadun Panimokadun länsipuolella olevan osan tasottamista varten 10 metrin leveyteen“ osotettu Smk:n 10,300: — suuruisen määräraha ylitettiin Smk:illa 553: 27 siitä syystä, että perustus katua rajoittavan tukimuurin erään osan alla huomattiin niin pehmeäksi, että sitä täytyi vahvistaa pohjavarustuksilla, jota ei oltu edellytetty kustannusarviota laadittaessa.

Panimokadun tasottaminen Lautatarhankadusta Työpajakatuun vei Smk 8,104: 88 ja Tynnyrintekijäkadun tasottaminen Lautatarhan- ja Työ-

pajakatujen välillä Smk 4,640:25; osotettu oli edelliseen tarkoitukseen Smk 8,400:— ja jälkimäiseen Smk 4,700:—.

Tasotettaessa Työpajakatua Hermannissa I Saari- ja Kauppakatujen välillä kävi tarpeelliseksi osittain uudesti tasottaa myöskin Saarikatu, jotta sanotut kadut niiden risteysten kohdalta saataisiin jotenkin hyvin liittymään toisiinsa, jonka vuoksi myönnetyn määrärahan Smk:n 4,300:— lisäksi kulutettiin Smk 419:21.

„Hermannin Vuorikadun jatkaminen kuritushuonealueen poikki kulkevalle tielle“ suoritettiin vuoden kuluessa ja vaati kustannuksen, joka miltei nousi tarkoitukseen osotettuun määrään.

Samaten oli kustannus Neljännen linjan tasottamisesta pitkin korttelia n:o 319 hiukan pienempi työn suorittamiseen myönnettyä määrärahaa Smk 8,400:—.

Tasotettaessa Pengerkatua Kaikukujan ja Sakarinkadun välillä sekä Sakarinkatua Pengerkadusta I. Viertotiehen täytyi suorittaa melkoisia kallionporaustöitä. Täten irrotetuille kivijoukoille ei ollut mitään lähempää kaatopaikkaa kuin Lintulahdenkatu, jonka tasottamiseen kuitenkin mitään määrärahaa ei oltu osotettu. Koska kuitenkin erinäisiä esitöitä, kuten tukimuurin y. m. rakentaminen, täytyi mainitulla kadulla suorittaa sanotun kiven kaadon mahdolliseksi tekemistä varten ja koska kustannukset tästä täytyi suorittaa mainittujen tasotustöiden määrärahoista, ylitettiin näiden määräraha Smk:lla 558:23 ja Smk:lla 516:77.

Kustannukset Flemingkadun tasottamisesta Viidennen linjan ja Vaasankadun välillä sekä Helsinginkadun tasottamisesta Kaarlen- ja Flemingkatujen välillä nousivat jotakuinkin tarkoitukseen osotettuihin määriin.

Josafatinkadun tasottamista Kaarlen- ja I. Brahekatujen välillä, johon työhön oli myönnetty Smk:n 18,600:— suuruinen määrä, vaikeutti suuresti se, että pohja, jolle katu oli rakennettava, oli sangen pehmeä, mikä ynnä sekin seikka, että kadun suurimmaksi osaksi muodosti penger, jossa alituisia painautumisia sattui, pakotti hankkimaan suuremmat määrät täytemaata, kuin oli laskettu, ynnä myös yhä uudestaan tasottamaan kadun yläpintaa. Näiden arvaamattomien seikkojen vuoksi ylitettiin määräraha Smk:lla 659:10.

Porvoonkadun tasotustyöt Karjalan- ja Saimaankatujen välillä suoritettiin loppuun Smk:n 8,225:36 suuruisella kustannuksella; laskettu oli Smk 8,000:—.

P. Rautatiekatua L. Viertotien ja Fredrikinkadun välillä vuoden kuluessa tasotettaessa tehtiin melkoisia kallionporaustöitä, jotka täytyi

suorittaa erityisellä varovaisuudella, jotta ei alasvierivät kivimöhkäleet mahdollisesti vahingoittaisi kadun alapuolella olevaa satamarataraidetta. Tämä sekä se seikka, että Konttorin täytyi poraustöiden koko aikana palkata valtionrautateiden sinne asettama vahti, jonka tehtävänä oli osittain hoitaa rataa, osittain tarpeen vaatiessa varottaa juuankuljettajaa, siinä tapauksessa että liikenteelle sattuisi esteitä, mitä kuitenkin ei tapahtunut, vaikuttivat että koko työn määräraha Smk 64,000: — ylitettiin Smk:lla 1,576: 90.

Arkadiakadun tasottamiseen P. Rautatiekadusta Runebergkatuun osotettu Smk:n 25,500: — määräraha ylitettiin myöskin Smk:lla 801: 35 sen johdosta, että osa siellä poratusta kivistä täytyi kuljettaa aina Meilansinkatuun asti, missä täytettä tarvittiin, eikä sitä voitu käyttää täytteeksi lähempänä olevissa paikoissa.

Fredrikinkadun tasottaminen P. Rautatie- ja Arkadiakatuksen välillä suoritettiin lasketulla Smk:n 8,100: — suuruisella kustannuksella.

Syynä siihen että määräraha Ainokadun tasottamista varten L. Viertotien ja Nervanderkadun välillä ylitettiin oli edellä Arkadiakatuun nähden mainittu seikka.

Nervanderkatu P. Rautatie- ja Ainokatuksen välillä, Kammiokatu L. Viertotien ja Töölönkadun välillä, Meilansinkatu L. Viertotien ja Töölönkadun välillä, Töölönkatu Kammiokatu- ja Meilansinkatuksen välillä sekä Roosavillankatu Meilansin- ja Kammiokatuksen välillä voitiin sitävastoin tasottaa kustannuksilla, jotka eivät olleet vastaavia määrärahoja suuremmat.

Rantakadun (Speranskintien) tasottaminen huvilakaupungissa VI kaupunginosassa vaati kustannuksen, joka oli Smk 6,742: — suurempi kuin tarkoitukseen myönnetty määräraha Smk 51,000: —. Syynä tähän oli etupäässä se, että Konttori huomasi olevansa pakotettu pitkin koko satamaradan rajoittamaa kadun sivua laittamaan tukimuurin sen sijaan, että ainoastaan paikottain oli laskettu tarvittavan sellaista. Katu ei nimittäin viime-mainitussa tapauksessa valtionrautateiden myöhemmin toimittamain satamaradanleikkauksen laajennusten vuoksi olisi voinut saada täyttä leveyttään.

Kustannukset viemärien „erinäisistä kunnossapitotöistä“ nousivat vuoden kuluessa Smk:aan 25,173: 20, ollen Smk 10,173: 20 suuremmat kuin määräraha Smk 15,000. Mainittu määräraha on viime vuosina ollut riittävästi laskettu viemärien ja etenkin laskukaivojen kunnossapidon vaatimaan työhön katsoen, mikä käy parhaiten selville siitä yksityiskohtaisesta kirjanpidosta, jota Rakennuskonttorissa tähän kuuluvassa

Kanavat ja viemärit.

suhteessa pidetään ja jonka mukaan viemärien kunnossapito, s. o. huuhdonta ja puhdistus, nousi Smk:aan 3,543:08, ojien puhdistus Smk:aan 2,068:89 sekä laskukaivojen ja alasmenopaikkojen puhdistus ja aukipitäminen Smk:aan 15,300:—, samalla kun Smk 4,261:23 meni sekalaisiin töihin. Viimemainitusta summasta on huomattavin laskukaivojen kunnossapitoon mennyt määrä, mutta sitä ei voi pienentää, koska tarkoitukseen vaaditaan 6 miestä ja 3 kuorma-ajuria yötä kohti, mihin vuodessa menee Smk 15,300:—. Määräraha olisi sen vuoksi seuraavan vuoden menoarvioon merkittävä paljoa suuremmaksi kuin tähän asti on myönnetty.

Sen vuoksi, että täytyi laittaa noin 150 metrin pituinen viemärikanava makasiinikorttelien n:rot 152, 188 ja 189 itäpuolella olevien alueiden kuittamiseksi ja kustannusta tästä ei voitu suorittaa muusta kuin „täydennystöihin“ myönnetystä määrärahasta, ylitettiin Smk:lla 2,537:50 sanottu määräraha, joka on aiottu vain vähäisiin laitteisiin eikä ole suurempi kuin Smk 5,000:—.

Ritarikadun alla olevan vanhan puukanavan sijaan pantiin sementtiputki läpimitaltaan 12". Kustannukset nousivat Smk:aan 1,572:02; laskettu oli Smk 1,670:—.

Uusia viemärikanavia laskettiin seuraavien katujen alle: L. Viertotie Humaliston tontista n:o 4 Humalkadun alla olevaan kanavaan, määräraha Smk 15,200:—, kustannukset Smk 15,143:18; poikki korttelin n:o 331 I. Viertotien varrella, määräraha Smk 5,000:—, kustannukset Smk 5,232:62; Flemingkatu osotenumerosta 7 Viidenteen linjaan ja osotenumerosta 6 numeroon 19 samalla kadulla, määräraha Smk 16,900:—, kustannukset Smk 16,820:23; Helsinginkatu Pengerkadulta Flemingkatuun, määräraha Smk 33,650:—, kustannukset Smk 32,520:35; Helsinginkatu Flemingkadulta kanavaan I. Brahekadun alla, määräraha Smk 15,000:—, kustannukset Smk 14,560:81; Porvoonkatu Saimaankadulta Karjalankatuun, määräraha Smk 9,200:—, kustannukset Smk 9,138:19; Sakarinkatu Pengerkadulta kanavaan I. Viertotien alla, määräraha Smk 4,300:—, kustannukset Smk 5,707:70; Sörnäsän Rantatie Pohjoisatamaan, määräraha Smk 4,400:—, kustannukset Smk 4,774:97; Lautatarhankatu osotenumerosta 2 Panimokatuun ja osotenumerosta 8 kanavaan Pääskylänkadun alla, määräraha Smk 9,000:—, kustannukset Smk 9,302:60; Tynnyrintekijäkatu pitkin korttelia n:o 282, määräraha Smk 2,200:—, kustannukset Smk 2,303:87; Panimokatu pitkin korttelia n:o 281, määräraha Smk 2,950:—, kustannukset Smk 2,757:31; Hermannin I Työpajakatu Kauppakadulta kanavaan Saarikadun alla, määräraha Smk

5,100 —, kustannukset Smk 5,401:53; P. Rautatiekatu Fredrikinkadulta L. Viertotiehen ja pitkin sitä halkoratapihan poikki kulkevaan kanavaan, määräraha Smk 31,000:—, kustannukset Smk 31,413:11; Arkadiakatu Fredrikin- ja Runebergkatujen välillä sekä Aurorankadulta P. Rautatiekatuun, määräraha Smk 11,200:—, kustannukset Smk 11,129:11; Fredrikinkatu osotenumerosta 60 P. Rautatiekatuun, määräraha Smk 3,900:—, kustannukset Smk 3,426:15; Ainokatu osotenumerosta 3 L. Viertotiehen ja osotenumerosta 5 Nervanderkatuun, määräraha Smk 4,400:—, kustannukset Smk 4,268:58; Nervanderkatu Aino- ja P. Rautatiekatujen välillä, määräraha Smk 3,200:—, kustannukset Smk 3,066:04; Meilansinkatu Töölönkadulta kanavaan L. Viertotien alla, määräraha Smk 10,200:—, kustannukset Smk 10,427:25; Töölönkatu osotenumerosta 43 Meilansinkatuun, määräraha Smk 5,200:—, kustannukset Smk 4,926:06; Roosavillankatu osotenumerosta 16 Meilansinkatuun, määräraha Smk 1,460:—, kustannukset Smk 1,237:73 sekä Rantakatu VI kaupunginosan huvilakaupungissa, määräraha Smk 21,300:—, kustannukset Smk 22,034:39.

Määrärahasta Smk:sta 10,000:— teiden „erinäisiä korjauksia“ varten käytettiin vuoden kuluessa Smk 9,556:76 osotettuun tarkoitukseen.

Tiet.

Kaivopuiston Läntisen lehtokujan makadamiseeraus suoritettiin Smk:n 3,700:32 suuruisella kustannuksella; määräraha oli Smk 4,100:—.

Uuden Eläintarhantien laajentaminen pitkin tonttia n:o 1 a korttelissa n:o 301 tuli Smk 765:82 kalliimmaksi kuin oli laskettu, mikä aiheutui siitä, että tien laajentamiseksi poistettava kallio oli täynnänsä halkeamia ja lovia, joka seikka siinä määrin heikensi porauslaukausten vaikutusta, että kallionporaus ampumavarojen kulutukseen nähden tuli paljoa kalliimmaksi kuin kustannusarviota laadittaessa voitiin arvata.

Määrärahasta Smk:sta 15,000:— viertoteiden „erinäisiä korjauksia“ varten kulutettiin Smk 14,238:72.

Viertotiet.

L. Viertotien eräiden osien makadamiseerauksen korjaamista varten Meilansin tienhaarasta pohjoiseen päin oli menoarvioon otettu Smk 10,000:—, ja kuluikin koko määrä aiottuun tarkoitukseen.

Kustannukset „erinäisistä korjauksista“ satamissa nousivat Smk:aan 35,880:44 jakaantuen seuraaviin alaryhmiin:

Satamat.

Rantalaiturit	Smk	16,129:26
Sillat	„	5,727:74
Pojjut	„	2,427:36
Nostokone	„	346:48

Väliaikaiset laiturit	Smk	1,394: 02
Tihtaalit	„	1,491: 65
Mutaus	„	607: 42
Täytetyöt	„	7,371: 11
Sekalaista	„	385: 40
Yhteensä Smk		35,880: 44

Koska määräraha oli ainoastaan Smk 20,000: —, kulutettiin sen lisäksi siis Smk 15,880: 44, mikä johtui siitä, että seuraavat työt, joita menoarviota laadittaessa ei voitu arvata, ehdottomasti täytyi vuoden kuluessa suorittaa, nimittäin: Keittuhuoneenlaiturin kannen ja tukipyöväiden osittainen uusiminen, kustannukset Smk 3,000: —; 750 m² noppakivillä lasketun alan uudesti laskeminen Makasiinirannassa, mikä työ aiheutui siitä, että valtionrautatiet tarkistivat rannassa olevia rautatieraitteita, ja kului uudestilaskemiseen Smk 1,500: —; kolmen poijun perusteellinen korjaus ja uudesti kiinnittäminen, joista yksi oli päälle ajettaessa rikkoutunut, kustannukset Smk 1,700: —; sekä lopuksi yksityisiltä rakennuspaikoilta kuljetettujen ja erinäisiin paikkoihin kaadettujen tarve-ainesten jätteiden vastaanotto ja tasotus, mihin kaikkiaan kulutettiin Smk 7,371: 11. Vihdoin on huomattava, että yksistään rantalaiturien, niiden kansien, viilarien y. m. korjauksista oli Smk:aan 16,129: 26 nouseva kustannus.

„Alasmenosillat jälle ynnä aidat pitkin laitureja ja jäärailoja“ tulivat maksamaan Smk 4,464: 20; määräraha oli Smk 5,000: —.

Vuoden kuluessa suoritettiin loppuun Pannukakkuun vievän kulkuväylän mutaus, jonka ohessa Hieatalahden satama Laivatokan kohdalla syvennettiin, mihin töihin meni Smk 13,133: 67; arviolta oli osotettu Smk 5,000: —.

Eteläsataman kompassitarkastustihtaalien korjaukseen kului Smk 3,245: 29; määräraha oli Smk 2,500: —. Ylittämisen syynä oli, että työ tuli laajemmaksi kuin oli laskettu, koska useiden paalujen tihtaalien päällyspeitteen tultua poistetuksi huomattiin olevan niin vahingoittuneita, että niiden sijaan täytyi panna uudet.

„Kahden Sörnäsän Rantatien varrella olevan purkauslaiturin korjaus“ suoritettiin Smk:n 5,453: 66 suuruisella kustannuksella; määräraha oli Smk 5,900: —.

Määräraha Smk 8,500: — „Pohjoissataman T-muotoisen laiturin korjaamista“ varten ylitettiin Smk:illa 3,738: 44 sen vuoksi, että erinäiset

silta-arkkujen osat, joita menoarviota laadittaessa ei oltu voitu tarkastaa, korjaustöitä alottaessa huomattiin olevan niin mädänneet, että ne täytyi rakentaa uudestaan.

„Katajanokan pohjoislaiturilla olevan purkaussillan läntisen osan korjauksen“ kustannus oli hiukan pienempi kuin osotettu määräraha Smk 6,000: —.

Samaten syntyi säästöjä määrärahoista, joilla oli korjattava erinäiset sillat Hietalahden satamassa, venesilta Kaisaniemen ravintolan luona, Hieta-
niemen kaatosilta sekä Kaivopuiston kylpyhuoneen luona oleva silta.

Puutavaran viennin helpottamiseksi rakennettiin Sörnäsän satamaan erikoinen proomujen lastausta varten aiottu 120 metrin pituinen, 11 metrin levyinen ja kahdella rautatieraitteella varustettu paalusilta. Kustannukset tästä nousivat Smk:aan 54,720: 44, ollen Smk 8,320: 44 suuremmat kuin määräraha Smk 46,400: —.

Sitäpaitsi rakennettiin vuoden kuluessa eräitä uusia lastaussiltoja, nimittäin: 3 väliaikaista siltaa Sörnäsän Rantatien varrelle, määräraha Smk 11,400: —, kustannukset Smk 11,093: 23; 1 silta Taivallahteen, määräraha Smk 7,500: —, kustannukset Smk 7,372: 09; sekä 2 väliaikaista siltaa Ruoholahden täytelepaikalle, määräraha Smk 7,500: —, kustannukset Smk 8,438: 50.

„Kaatopaikkojen ja laiturien kunnossapitoon“ meni vuoden kuluessa Smk 5,883: 23, joka summa oli Smk 3,083: 23 suurempi kuin laskettu arviomääräraha. Syynä ylitykseen oli etupäässä se seikka, että lumien kaatopaikkoja käytettiin sangen vilkkaasti ja että kustannukset sekä näiden että niihin vievien monien satojen metrien pituisten jääteiden kunnossapidosta tulivat erittäin kalliiksi. Esimerkkinä mainittakoon, että kustannukset yksistään teiden aukipitämisestä näihin lumikasoihin nousivat Smk:aan 3,300: —.

Puhtaanapito-
laitos.

Sen vuoksi että yksityiset puhtaanapito-urakoitsijat ilkivaltaisesti kaatoivat jätteitä minne tahansa kaupungin laitapuolille, pitkin teitä, viertoteitä j. n. e., täytyi asettaa vahteja myöskin muihin paikkoihin kuin määrättyihin yleisiin kaatopaikkoihin, jonka vuoksi „vahtien palkkaukseen“ osotettu määräraha Smk 5,200: — ylitettiin Smk:lla 3,116: 59.

Samaten on „makkien ja käymäläin puhtaanapitoa“ varten osotettu määräraha melkoisesti ylitetty, riippuen pääasiallisesti siitä, että uhkaava lavantauti ja koleravaara tekivät tarpeelliseksi tyhjentää entistä useammin makit ynnä käyttää runsaammin desinfioimisaineita. Kustannukset sanotusta puhtaanapidosta nousivat Smk:aan 19,351: 42; osotettu oli Smk 12,000: —.

Koko kustannukset „kaupungin yleisten paikkojen ja katuosuuksien puhtaanapidosta“ nousivat Smk:aan 108,904:65, jakaantuen seuraaviin yksityiseriin:

Työnjohto	Smk	6,114: 30
Työkalut	„	2,623: —
Lakaisu	„	49,992: 46
Rikkojen kuljettaminen	„	27,361: 17
Lumen kuljettaminen	„	9,705: 86
Lumiauran ajo	„	1,942: 31
Hiekotus	„	11,165: 55

Tarkoitukseen osotettu määräraha oli Smk 95,000: —.

Erittäin kuuma ja kuiva kesä pakotti toimittamaan „kaupungin keski-
katujen kastelun“ kovin tiheään, mistä oli seurauksena, että myönnetyn
arviomäärärahan Smk:n 10,000: — lisäksi kulutettiin Smk 7,309: 87.

„Viertoteiden puhtaanapitoon“ meni Smk 37,682: 39, josta Smk
19,059: 42 oli suoranaista kustannusta lakaisusta, lopun jakaantuessa rik-
kojen ja lumen kuljetuksen, hiekotuksen y. m. osalle. Tarkoitukseen
myönnetty määräraha oli Smk 30,000: —.

„Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapito“ voitiin sitävastoin toimittaa
osotetulla määrärahalla, kun taas „teiden puhtaanapito“ vaati menon, joka
oli Smk 7,916: 41 suurempi kuin osotettu määräraha Smk 10,000: —.
Viimemainitun määrärahan riittämättömyyden selittää se seikka, että
kaikki yksityisille henkilöille kuulumattomat katualat X, XI ja XII kau-
punginosissa luetaan teihin, ja koska näitä suureksi osaksi rakentamatto-
mia katuja talvisin täytyy pitää avoinna yleiselle liikenteelle, on tästä
aiheutuneesta lumityöstä sängen suuria kustannuksia, joita edeltäpäin
tuskin voi arvioida.

„Venevalkamain puhtaanapito“, „jäiden puhtaanapito“ ynnä „kahden
käymälän rakentaminen“, toinen Punanotkoon, toinen kortteliin n:o 127,
toimitettiin suunnilleen näihin töihin osotetuilla määrärahoilla.

Eri määrärahoissa „yleistä makkien puhtaanapitoa“ varten, yhteensä
Smk 129,060: —, syntyi Smk:n 36,918: 83 suuruinen kokonaisvajaus, riip-
puen etupäässä siitä, että yksityisiä talonmestajia entisten lisäksi liittyi 101,
mikä vuorostaan teki tarpeelliseksi lisätä sekä ajomiesten lukumäärää laske-
tusta 30:stä 40:een että muutakin henkilökuntaa. Toiselta puolen lisääntyi
„puhtaanapitomaksujen“ laskettu määrä Smk:sta 74,240: — Smk:aan

Yleinen mak-
kien puhtaan-
apito.

96,237: 28, joten mainitusta erästä oli säästöä Smk 21,997: 28. Että viime-mainittu summa on sitä määrää pienempi, millä menot lisääntyivät vuoden kuluessa, riippui taas siitä, että puhtaanapitomaksujen laskemisen perushinta on ollut vahvistettuna liian alhaiseksi, josta Rakennuskonttori muuten eri kirjelmässä on aikaisemmin ilmoittanut.

Malmin kaatopaikkaan kasaantunutta lantaa myytiin vuoden kuluessa melkoisesti pienempi määrä kuin aikaisempien vuosien menekki oli ollut, jonka vuoksi tulo „myydystä lannasta“ oli Smk 2,193: 10 pienempi kuin laskettu tulo Smk 20,000: —.

Kustannukset työkalujen „erinäisistä ostoista ja korjauksista“ nousi Smk:aan 10,806: 88; määräraha oli Smk 7,000: —. Vuoden kuluessa oste-tuista tai ainespihassa valmistetuista arvokkaammista työkaluista, joita välttämättömästi tarvittiin kaupungin yleisten töiden suorittamiseen, on mainittava seuraavat:

Työkalut.

3 kpl. kolmejalkaisia ranoja: Smk 1,200: —, 2 kpl. pieniä nosto-ranoja raudasta: Smk 1,400: —, 1 sähkömoottori, Smk 825: — sekä 1 kypärä ja rintahaarniska sukeltajapukua varten: Smk 575: —.

„Pesulaiturien, halkomittojen, lyhtypylväiden y. m. kunnossapitoon“ oli osotettu Smk 9,000: —; kustannukset nousivat kumminkin Smk:aan 10,181: 50, jakaantuen seuraaviin yksityiseriin:

Sekalaista.

Pesulaiturit	Smk	4,771: 69
Halkomitat	„	1,099: 96
Lyhtypylväät	„	1,445: 49
Hengenpelastuskojeet	„	1,458: 66
Hermanni	„	1,217: 26
Sekalaista	„	188: 44
Yhteensä		Smk 10,181: 50

Kustannukset „erinäisistä pesuhuoneiden korjauksista“ nousivat Smk:aan 8,510: 96; osotettu oli Smk 3,000: —. Määrärahan riittämättö-myys johtui osaksi siitä, että neljä katettujen pesuhuoneiden alla olevaa lauttaa siihen määrin vahingoittui ankaran aaltoilun johdosta, että ne täytyi uudesti rakentaa, joka vaati Smk:n 2,000: — suuruisen kustannuksen, osaksi siitä että pesulaiturien vahtien lukumäärää talviseen aikaan lisättiin 3:sta 7:ään, mikä myöskin lisäsi kustannuksia noin Smk:illa 2,000: —. Syynä viimeainittuun toimenpiteeseen oli se, että oli tehty erinäisiä muistutuksia ahkerasti käytettyjen pesulaiturien hoidosta, jota, koska

sitä ennen yhdellä miehellä oli ollut hoidettavana useita laitureita, ei voitu auttaa muulla kuin yllä mainitulla tavalla.

Vuodeksi 1907
myönnettyillä
määrärahoilla
suoritetut
työt.

„Runebergkadun tasottaminen P. Rautatie- ja Arkadiakatuksen välillä“ saatettiin loppuun Smk:lla 22,625: 78; vuoteen 1908 siirretty määräraha oli Smk 20,200: —. Syynä määrärahan ylittämiseen oli, että kadun tasottamiseen tarvittavaa täytettä ei voitu saada muulla tavoin kuin poraamalla kalliota tontilla n:o 12 korttelissa n:o 412, joka tosin korotti tontin arvoa, mutta aiheutti määrärahan ylityksen Smk:lla 2,425: 78.

Rautatieraitteiden rakentaminen poikki korttelin n:o 150 Katajanokalla oli lykkäytynyt, koska Kaupunginvaltuusto ei ollut ilmoittanut, miten mainittua korttelia olisi käytettävä. Koska kuitenkin Rautatiehallitus uudelleen oli vaatinut sanotun rautatieraitteen rakentamista, sai Rakennuskonttori toimekseen rakentaa mainitun yhdysraiteen yksiraiteiseksi sen sijaan, että se alkuperäisen ehdotuksen mukaan olisi ollut rakennettava kaksiraiteiseksi vaihteineen y. m. Tämän johdosta syntyi viimeksi mainittuun tarkoitukseen osotetussa määrärahasa Smk:ssa 20,900: — Smk:n 10,926: 50 suuruinen säästö.

Smk:n 1,918: 04 suuruisella kustannuksella rakennettiin Sörnäsien Rantatielle suojus tyhjien rikka- ja makkiastioiden säilyttämistä varten. Määräraha oli Smk 1,900: —.

Kaupunginarkkitehdin antama kertomus vuodelta 1908 oli seuraavansisältöinen:

Rakennukset
ja talot.

Rakennusten ja talojen „erinäisiä korjauksia“ varten oli määräraha Smk 35,900: —, mutta ylitettiin se Smk:lla 1,397: 91, riippuen siitä että vuoden kuluessa eräitä vähäisiä arvaamattomia töitä täytyi suorittaa.

„Lumenkuljettamiseen y. m. kaupungin taloista“ osotettu määräraha Smk 6,000: — ylitettiin Smk:lla 290: 07, mikä aiheutui siitä, että rakennusten lukumäärä oli vuoden kuluessa lisääntynyt.

Katajanokan tulli- ja pakkahuoneessa suoritettiin Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan tuokokuun 7 päivältä 1907 sellaisia muutos- ja täydennystöitä, joiden kautta aikaansaatii rakennuksen itäiseen sivustaan suuri tullikäsittelyhalli ynnä myöskin tavaroiden säilytystila lisääntyi rakentamalla n. s. lavoja vielä kahteen kerrokseen. Sen ohella asetettiin kaksi sähköhissiä, kumpikin 2,500 kg:n kantovoimalla, sekä hankittiin juoksupainovaaka 1,500 kg:n korkeinta kuormitusta varten. Kustannuk-

set kaikista näistä töistä nousivat Smk:aan 74,191: 03; osotettu oli Smk 68,300: —. Määrärahan riittämättömyys riippui yksinomaan siitä, että mainitun tullikäsittelyhallin rakentamistyöt olivat paljoo vaikeammat suorittaa, kuin oli laskettu, jota vastoin kaikki muu työ suoritettiin lasketuilla kustannuksilla.

Suoritettaessa „erinäisiä korjauksia“ mainitussa rakennuksessa säästy Smk 40: — myönnetystä määrärahasta.

Määräraha Smk 1,000: — „Seurahuoneen ulkopuolista maalausta y. m.“ varten osottautui heti töitä alottaessa liian pieneksi; huolimatta suurimmasta säästäväisyydestä ei voitu kaikkein tärkeimpiä pelti-, rappaus- ja maalaustöitä suorittaa vähemmällä kuin Smk:lla 1,518: 68, joten määräraha ylitettiin Smk:lla 518: 68.

„Raatihuone-taloryhmän ulkopuoliseen maalaukseen y. m.“ osotetusta määrärahasta Smk:sta 9,200: — kului näihin töihin Smk 9,039: 24.

„Erinäisten kaupungin virastohuoneistojen muutostöihin“ oli arviolta myönnetty Smk 8,000: —, mutta nousivat näiden töiden kustannukset Smk:aan 13,689: 97. Seikkaperäiset Smk:aan 14,000: — päättyvät kustannusarviot näitä töitä varten oli Konttori aikaisemmin laatinut, mutta myönnettiin, kuten edellä on mainittu, tähän tarkoitukseen arviolta vain Smk 8,000: —. Kun muutostyöt Maistraatin, Rahatoimikamarin, Kaupungin- asemakaava-toimikunnan ja Kaupunginvoudinkonttorin huoneistoissa alkoi- vat, huomattiin muun muassa, että monet lattiat olivat täytettä ja eristys- ainetta vailla, joten kokonaan oli uudesti rakennettava välilattiat kellareiden ja kolmen suuren huoneen välille. Samaten kävi välttämättömäksi purkaa 8 aivan kelpaamatonta kaakeliuunia, ja sijaan oli rakennettava uudet uunit aivan uusista aineksista; kustannuksia näistä lattia- ja uuni- korjauksista ei oltu otettu mainittuun Smk:n 8,000: — suuruiseen arvio- määrärahaan.

Kustannukset „erinäisistä korjauksista ja muutoksista Poliisilaitoksen hallussa olevissa huoneistoissa“ nousivat Smk:aan 11,930: 62; laskettu oli Smk 9,100: —. Määrärahan riittämättömyys johtui pääasiallisesti siitä, että töitä suoritettaessa eräät vähäiset, menoarviossa huomioon ottamatta jääneet muutostyöt kävivät tarpeellisiksi.

„Erinäisiä uutis- ja muutostöitä poliisikamarin talossa“ ei voitu suorittaa lasketulla Smk:n 5,800: — suuruisella määrällä, vaan nousivat kustannukset sanotuista töistä Smk:aan 8,099: 54. Määrärahan ylitys johtui siitä, että työn kestäessä näyttäytyi aivan välttämättömäksi hetimiten korjata eräs välilattia sen vuoksi, että parrut ja lankut olivat pahasti

mädänneet; samaten kävi tarpeelliseksi paikoittain muuttaa ja vahvistaa pohjaa Sofiankadun varrella olevan ulkomuurin alla.

Määrärahasta „pohjoisen ja eteläisen palotornin sekä paloasemien erinäisiä korjauksia“ varten jäi töiden tultua suoritetuiksi Smk:n 655: 64 suuruinen säästö.

„Korjauksista Marian sairaalassa“ nousivat kustannukset vain Smk:aan 17,994: 35; laskettu oli Smk 25,200: —. Tämä johtui pääasiallisesti siitä, että eräät kone- ja sähköjohtokorjaukset sairaalassa tekeillä olevien uutisrakennusten vuoksi huomattiin sopivaksi suorittaa keskuslämpöjohdon uudestirakentamisen yhteydessä. Tämän johdosta onkin Smk:n 7,205: 65 suuruinen summa siirretty vuoden 1909 korjausmäärärahaan sanottua rakennusryhmää varten.

„Kaasun johtamiseen erinäisiin Marian sairaalan rakennuksiin ja piha- maalle“ myönnetystä määrärahadista jäi sanottujen töiden tultua suorite- tuiksi Smk:n 906: 82 suuruinen säästö.

„Rantatorin kauppahallin ulko- ja sisäpuolinen korjaus“ tuli maksa- maan Smk 13,866: 13; osotettu oli Smk 11,300: —. Määrärahan riittä- mättömyys johtui siitä, että hallia pitkään aikaan ei oltu perusteellisesti puhdistettu, jonka vuoksi esimerkiksi eräitä maalaustöitä ei voitu alottaa, ennenkuin lika oli tarkoin pois raavittu. Yksistään tämä puhdistustyö maksoi tasaluvuin Smk 600: —. Sitäpaitsi huomattiin, että asfalttilattia vahvan liikenteen takia monesta kohdin oli aivan kulunut, jonka vuoksi sen korjaaminen kävi välttämättömän tarpeelliseksi.

„Länsi-Rannan ent. tulli- ja pakkahuoneen sisäpuolinen korjaus“ tuli maksamaan Smk 5,055: 99; myönnetty oli Smk 4,200: —. Määrärahan riittämättömyys johtui suurimmaksi osaksi siitä, että töiden alettua huomatiin tarpeelliseksi suorittaa ne hiukan laajemmin kuin oli laskettu.

„Greijuksen sairaalan korjaus“ sekä „takavarikkoon otettujen ravinto- aineiden säilytysvajan laajentaminen“ suoritettiin suunnilleen lasketuilla kustannuksilla. Määrärahadista edellistä työtä varten jäi Smk:n 46: 98 suuruinen säästö, kun sitävastoin jälkimäisen työn määräraha ylitettiin Smk:lla 121: 26.

„Kyläsaaren uimahuone“ rakennettiin lähipitäen lasketulla summalla.

Määrärahat „erinäisten luokkahuoneiden sisustamista varten kansa- koulutalossa Tehtaankatu n:ot 15—17“, „toisen poliisipiirin uutta poliisi- taloa varten“, „poliisitaloa varten Pengerkadun varrella n:o 5“ sekä „Kal- lion uutta kansakoulutaloa varten“ siirrettiin vuoteen 1909, koska sanottuja töitä vuoden kuluessa ei suoritettu loppuun.

„Kunnan työväenasunnnot“, joita varten oli osotettu Smk:n 360,000: — suuruinen määrä, rakennettiin erityisen rakennuslautakunnan valvonnan alaisina.

Yllä mainittujen töiden lisäksi on Kaupunginvaltuuston erityisestä määräyksestä suoritettu seuraavat työt, nimittäin: „Kasarmintorin kauppahallin korjaus“, „erinäiset korjaus- ja uudistustyöt Bengtsärin kasvatuslaitoksessa“, „uusi jakelusilta Katajanokan tulli- ja pakkahuoneessa“, „työt tulenvaaran vähentämiseksi siellä“, „uudet sähkövalojohdot Tullikamariin“, „etsivän poliisiosaston huoneiston laajentaminen“, „automatisen palohälytyskoneen asettaminen Katajanokan tulli- ja pakkahuoneeseen“, „gallerian rakentaminen Kansankirjaston ruotsalaiseen kirjasaliin“, „Fredriksperin koiratallin korjaus“ sekä „vaivaistalon sairaalan täydennystyöt“, mitkä työt, mikäli ne kuuluivat Rakennuskonttorille, suunnilleen suoritettiin lasketuilla kustannuksilla.

Vuoden kuluessa laadittiin sitäpaitsi piirustukset muun muassa „Toukolan kansakoulurakennusta varten“, „toisen poliisipiirin uutta poliisitaloa varten“ sekä „kaupunginpuutarhurin uutta asuntoa varten“.

Helsingin kaupungin metsien hoitoa varten palkatun ammattimiehen, metsänhoitaja J. E. Ekströmin kertomus vuodelta 1908 oli seuraavansisältöinen:

Taimitarhassa on 6,775 taimea, enimmäkseen lehtipuutaimia, etenkin saarnia ja vaahteroita. Havupuutaimia on 1,255 kappaletta, enimmäkseen ulkolaisia kuusilajeja. Kustannukset taimitarhan hoidosta y. m. ovat vuoden kuluessa nousseet Smk:aan 93: 55.

Taimitarha.

Vuoden kuluessa istutettiin 1 metrin korkuisia lehtikuusia 1,000 kappaletta Gumtähden metsään, ja nousivat kustannukset kuljetuksesta ja istuttamisesta Smk:aan 56: —.

Metsänperkausta on toimitettu erinäisissä paikoissa Greijuksen, Träs-Metsänperkaus.kin, Gumtähden ja Backasin mailla, yhteensä 65 hehtaarin suuruisella alalla. Perattaessa on enimmäkseen hävitetty tiheitä leppä- ja muita lehtipensaita nousevan havumetsän tieltä, ja ovat kustannukset tästä olleet Smk 1,361: 65.

Apuharvennusta on sen ohessa toimitettu Gumtähden metsässä noin Apuharvennus. 3 hehtaarin suuruisella alalla matalaa, suoperäistä maata. Tällöin kaadettiin koivuja, jotka ehkäisivät rehevän havumetsän kasvua, ja hakattiin

koivut osittain polttopuiksi, osittain peitinpuiksi parhaallaan toimitettavia kallionporauslöitä varten. Kustannukset työstä nousivat Smk:aan 883: 83.

Tukkipuiden
leimaus.

Tukkipuiden leimaus toimitettiin syksyllä Greijuksen tilan koko metsäalueella, jotta talvella saataisiin aikaan järkipäriäinen harsintahakkuu sekä kaikki vialliset ja jättöpuut poistetuiksi, koska ne vain ehkäisevät nuoren metsän kasvua. Leimattujen runkojen määrä nousi 2,351 kappaaleeseen, ollen 8—20 englantilaista tuumaa 18 englantilaisen jalan korkeudella, ja tekivät kustannukset tästä Smk 61: 16.

Kulovalkeat.

Kulovalkeita tai oikeastaan alkuja sellaisiin syntyi kesäkuun 23 ja elokuun 4 päivän välillä 4 kertaa, nimittäin Meilansin, Träskin ja Backasin mailla sekä eräässä suossa Fredriksperin takana. Palanutta alaa oli yhteensä noin $\frac{1}{4}$ hehtaaria, ja oli vahinko palo-alojen mitättömän metsän takia vähäinen. Kahdessa tapauksessa, aivan rautatien vieressä, oli tuli varmasti syttynyt veturin kipinöistä. Sammutuksen suoritti kaksi kertaa kaupungin palokunta, yhden kerran rautatietyömiehet sekä yhden kerran metsänvartija-apulaiset. Sammutuksesta ja vahdinpidosta on suoritettu Smk 34: 59.

Kaupungin
metsämaiden
lisäys.

Äggelbyn kartanon oston kautta lisääntyivät kaupungin metsämaat noin 135 hehtaarilla ja Böhlen tilan oston kautta noin 20 hehtaarilla. Kaupungin metsää kasvavien, käyttämättömien maiden koko ala on mantereella nykyään hiukan toistatuhatta hehtaaria. Sitäpaitsi on olemassa joukko metsän peittämiä saaria sekä paljaita kallioita ja luotoja.

Ylimääräinen
vartioiminen.

Koska asutus sekä kaupungin alueella että myöskin naapurialueilla yhä edelleen nopeasti edistyy, ovat kaupungin metsät vuosi vuodelta yhä enemmän joutuneet kärsimään haaskauksista. Etenkin joulupyhien edellisenä aikana, kun maa viimekuluneella joulukuulla oli aivan lumeton, oli sangen vaikeata edes jossain määrin ehkäistä joulukuusien ottoa. Jo joulukuun 13 päivänä havaittiin Forsbyn metsästä hakatun kuusikymmentä kuusta, joita ei oltu ennätetty viedä pois. Ylimääräisiksi vartijoiksi täksi ajaksi oli otettu 14 miestä, jotka parittain kuljeskelivat määrättyillä alueilla; näistä oli kaksi sijoitettuna Oulunkylään. Koska oli vartioitava myöskin öiseen aikaan, nousivat kustannukset siitä Smk:aan 912: 88.

XI. Puutarhalautakunta.

Puutarhalautakunnan kertomus vuodelta 1908 oli seuraavansisältöinen:

Lautakunnan jäseninä ovat vuonna 1908 olleet seuraavat henkilöt: vapaaherra R. F. von Willebrand, puheenjohtaja, arkkitehti M. Schjerfbeck, varapuheenjohtaja, arkkitehti H. Neovius ja kaupungininsinööri G. Idström, viimeainittu itseoikeutettuna jäsenenä. Varajäseninä olivat puutarhuri H. Wasastjerna ja filosofian maisteri R. E. Westerlund.

Lautakunnan
kokoonpano.

Mitä tulee toimintaan kaupungin istutuksissa ja puutarhahallinnon huostaan asetettujen määrärahojen käyttöön, saa Puutarhalautakunta viitata ohkeen liitettyyn kaupunginpuutarhuri Olssonin laatimaan kertomukseen.

Lautakunta on vuoden kuluessa käsitellyt seuraavia mainittavampia asioita:

Sittenkun Rahatoimikamari oli Puutarhalautakunnalta anonut sellaista toimenpidettä, että tarpeellinen lukumäärä vahteja keväällä 1908 asetettaisiin Kaisaniemen puistoon, sekä kehottanut Lautakuntaa Kamarille jättämään ehdotuksen urheilukenttään järjestämisestä erinäisiin paikkoihin kaupunkia, antoi Lautakunta kokouksessaan tammikuun 24 päivänä kaupunginpuutarhurille tarvittavia määräyksiä Kaisaniemessä tapahtuvia urheiluharjoituksia koskevien järjestyssääntöjen valvomisesta sekä jätti kirjelmässä samalta päivältä Rahatoimikamarin vaatiman lausunnon.

Järjestys-
säännöt Kaisa-
niemen urheilu-
harjoituksia
varten sekä
uusien urheilu-
kenttään järjes-
täminen.

Kokouksessa tammikuun 24 päivänä Puutarhalautakunta käsitteli loppuun edelliseltä vuodelta jääneen kysymyksen niistä muutoksista, mitkä aiheutti varapuutarhan sijoittaminen Eläintarhaan sekä Töölönlahden täyttäminen, ja lähetti Lautakunta samana päivänä Rahatoimikamarille kirjelmän asiasta.

Eläintarhan jär-
jestely ja Töölön-
lahden sisäosan
täyttäminen.

Koska kaupungin poliisimestari oli lausunut sen toivomuksen, että kelkkamäkiä ei enää pitäisi laittaa Tähtitorninmäelle, missä mäenlasku saattaisi olla sekä vaarallista että haitallistakin, päätti Puutarhalautakunta tammikuun 24 päivänä, että kelkkamäkiä talvella laitettaisiin Punavuorille, Kaisaniemeen ja Vanhaan kirkkopuutarhaan.

Kelkkamäet.

Muistomerkki
kaatuneiden
suojeluskaarti-
laisten haudoille.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 1 päivänä 1907 oli päättänyt Hakaniemen mellakassa kaatuneiden suojeluskaartilaisten muiston kunnioittamiseksi pystyttää täkäläiselle luterilaiselle hautausmaalle yksinkertaisen hautapatsaan, kehotti Valtuusto kirjelmässä samalta päivältä Puutarhalautakuntaa jättämään piirustukset ja kustannusarvion sellaista muistomerkkiä varten. Tämän tehtävän täyttämiseksi päätti Puutarhalautakunta kokouksessaan tammikuun 24 päivänä kehottaa muutamia täkäläisiä arkkitehteja ottamaan osaa suljettuun kilpailuun tästä muistomerkistä Lautakunnan vahvistaman ohjelman mukaan. Siten saaduista luonnoksista hyväksyi Puutarhalautakunta puolestaan arkkitehti Valter Jungin laatiman ehdotuksen, josta myös kilpailussa oli annettu ensimmäinen palkinto, ja lähetti Lautakunta tämän luonnoksen sekä kustannusarvion työn suorittamisesta Valtuustolle kirjelmän ohella kesäkuun 2 päivältä. Syyskuun 8 päivänä antoi Valtuusto Puutarhalautakunnalle tehtäväksi pitää huolta mainitun hautapatsaan pystyttämisestä arkkitehti Jungin puheena olleen luonnoksen mukaan, ja jätti Puutarhalautakunta, hankittuaan kahdelta toiminimeltä kustannusarviot työn suorittamisesta, sen Suomen Kiviteollisuus Osakeyhtiölle sekä teki yhtiön kanssa sopimuksen.

Rantatie Siltavuoren- ja Pohjois-Rannan välillä.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 13 päivänä 1906 oli jättänyt Rahatoimikamarille toimeksi laatia suunnitelman rantatieksi, joka yhdistäisi Siltavuoren- ja Pohjois-Rannan, ja Rahatoimikamari sittemmin oli lähettänyt Puutarhalautakunnalle Rakennuskonttorissa laaditun ehdotuksen sellaiseksi liikennetieksi samalla anoen Puutarhalautakunnan lausuntoa asiasta, antoi Lautakunta kirjelmässä huhtikuun 29 päivältä vaaditun lausunnon.

Terveydelliset epäkohdat mullan valmistuksesta Sepänkadun varrella.

Kaupunginvaltuuston kehottamana antamaan lausunnon mahdollisesti tarvittavista toimenpiteistä erinäisten Terveystoimikunnan esiintuomien terveydellisten epäkohtain ehkäisemiseksi, mitkä aiheutti lannan valmistaminen varapuutarhassa Sepänkadun varrella, antoi Puutarhalautakunta kirjelmässään maaliskuun 23 päivältä sellaisen lausunnon.

Asunto kaupunginpuutarhurille Eläintarhassa.

Tulipalon hävitettyä n. s. oppilasrakennuksen kaupunginpuutarhan (ent. Puutarhayhdistyksen) alueella Eläintarhassa teki Puutarhalautakunta kirjelmässä Rahatoimikamarille maaliskuun 23 päivältä esityksen uuden asunnon rakentamisesta sinne kaupunginpuutarhurille. Kaupunginarkkitehdin laatimat piirustukset ja kustannusarvio sanottua rakennusta varten olivat sittemmin Puutarhalautakunnan tarkastettavina.

Rahatoimikamarin lähetekirjelmällä kehoitettuna antamaan lausunnon vastaisen eduskuntatalon sijoittamisesta Tähtitorninmäelle lausui Puutarhalautakunta kirjelmässä maaliskuun 23 päivältä mielipiteensä tästä asiasta.

Eduskuntatalon rakentaminen Tähtitorninmäelle.

Huvitus- ja urheilujuhlain lisätilan tarpeesta nostetun kysymyksen johdosta vaati Rahatoimikamari Puutarhalautakunnan lausuntoa, mikä lausunto annettiin kirjelmässä maaliskuun 23 päivältä.

Huvitus- ja urheilujuhlat.

Huhtikuun 29 päivänä ehdotti Puutarhalautakunta Rahatoimikamarille poistettavaksi sen läjän katurikkoja ja muita jätteitä, joka puutarhahallinnon tarpeeksi oli kasattuna Kampilla.

Katurikkaläjä Kampilla.

Huhtikuun 13 päivänä antoi Puutarhalautakunta Rahatoimikamarille lausunnon tennishallin rakentamisesta joko avoimelle alueelle Castréninkadun ja Toisen linjan kulmassa tai suunnitellun urheilukentän viereen Eläintarhan lounaiseen osaan.

Tennishalli.

Kauppias Johannes Mortensenin Rahatoimikamarille tekemän anomuksen johdosta saada eri paikkoihin kaupunkia sijoittaa kioskeja puhelimineen ja kirjoitushuoneineen sekä sanomalehtien, virvoitusjuomain y. m. myyntiä varten antoi Puutarhalautakunta kirjelmässä elokuun 7 päivältä Rahatoimikamarille lausunnon asiasta.

Puhelinkioskit.

Rahatoimikamarin vaadittua Puutarhalautakunnan lausuntoa arkkitehti Lars Sonckin tekemästä anomuksesta saada Suomen Hypoteekkiyhdistyksen tarpeeksi kaivauttaa viemärin Runeberginesplanadin poikki, antoi Puutarhalautakunta kirjelmässä syyskuun 23 päivältä vaaditun lausunnon.

Viemärijohto Runeberginesplanadin alle.

Samana päivänä jätti Puutarhalautakunta Kaupunginvaltuustolle lausunnon Helsingin suomalais-ruotsalaisten luterilaisten seurakuntain hautausmaa-komitean anomuksesta saada ottaa seurakuntain haltuun pitkin Lapinlahden pohjoista rantaa vanhan hautausmaan ja Hietaniemen vuokra-alueen välillä olevan rantakaistaleen.

Lapinlahden rantakaistale.

Kirjelmän ohella syyskuun 24 päivältä lähetti Puutarhalautakunta Rahatoimikamariin menoarvioehdotuksen vuodeksi 1909 siihen kuuluvine asiakirjoineen.

Menosääntöehdotus.

Puutarhalautakunnalle jätetyssä kirjelmässä oli Kaupunginasema-kaava-toimikunta ehdottanut, että Lautakunta ottaisi harkittavakseen, eikö Kappeliesplanadin viereinen Pohjois-Esplanadikadun jalkakäytävä olisi levennettävä samantapaiseksi kuin Runeberginesplanadin viereinen jalkakäytävä. Tämän johdosta laati kaupunginpuutarhuri Lautakunnan kehoituk-

Kappeliesplanadin viereisen jalkakäytävän leventtäminen.

sesta piirustukset ja kustannusarvion Kaupunginasemakaava-toimikunnan tarkoittamaa muutosta varten, mutta Puutarhalautakunta ei vuoden kuluessa käsitellyt asiaa loppuun.

Luistinrata
Kaisaniemeen.

Kirjelmässään marraskuun 9 päivältä jätti Puutarhalautakunta Raha-toimikamarille lausunnon Helsingin Luistinklubin anomuksesta saada Kaisaniemen n. s. pienelle urheilukentälle laittaa luistinradan.

Koulupuutarhan
järjestäminen
Savilaan.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 9 päivänä 1907 oli päättänyt, että käytettävissä olevat korkovarot 100,000 markan määrälle „Muurarimestari Alex. Ärtin rahastosta“ käytettäisiin koulu-puutarhan järjestämiseen kaupungin kansakoulujen oppilaille Savilan alueelle, sekä Kansakoulujenjohtokunta Rahatoimikamarille ilmoittanut, että 8,256 markan suuruinen summa oli vuoden 1908 lopussa käytettävissä, kehotti Kamari Puutarhalautakuntaa ryhtymään valmistaviin toimenpiteisiin alueen järjestämiseksi. Tämän johdosta käski Puutarhalautakunta marraskuun 9 päivänä kaupunginpuutarhurin hetimiten alotuttaa palkan mittaus- ja salaojitusyöt sekä jättämään ehdotuksen työn jatkamiseksi, huomioon ottamalla että käytettävissä olevan määrärahan yli ei saataisi mennä. Sen ohella Puutarhalautakunta päätti, että puutarhahallinnon palveluksessa olevan henkilökunnan olisi suoritettava tämä työ sekä että Kansakoulujenjohtokunnan olisi laskun mukaan korvattava puutarhahallinnolle työstä johtuvat kustannukset.

Lisämääräraha.

Koska kaupungin istutusten hoitoon osotettu määräraha oli ylitetty, teki Puutarhalautakunta marraskuun 30 päivänä Kaupunginvaltuustolle esityksen 23,000 markan suuruisen lisämäärärahan myöntämisestä.

Kaupunginpuutarhurin kertomus vuodelta 1908 oli sisällöltään seuraava:

Ajotie Töölön-
lahdesta Kau-
punginpuutar-
haan.

Ajotie Töölönlahdesta Kaupunginpuutarhaan Eläintarhassa tasotettiin ja makadamiseerattiin vuoden kuluessa Rakennuskonttorin toimesta. Määrärahasta Smk 4,900:—, mikä tähän oli myönnetty, kului Smk 4,842:61.

Lehtokujapuit
Simonkadun
varrella.

Lehtokujapuiden ympäriltä Simonkadun varrella kaivettiin ja kuljetettiin pois kivitäytettä ja pantiin sijaan ruokamultaa puiden ravinnon lisäämiseksi. Määrärahaa oli Smk 1,800:—, mutta käytettiin Smk 1,779:22.

Tasotustyöt
Kaivopuistossa.

Länsipuolella lehtokujaa näköalalinjalla Kaivuhuoneesta mereen päin jatkettiin ja saatettiin loppuun edellisenä vuonna siellä alotetut tasotustyöt. Lisäksi tasotettiin Kaivopuistossa n. s. Vanhan vallituksen itäpuo-

lella olevat kävelykäytävät ja täytettiin käytävien väliset syvennykset. Määräraha Smk 5,000:— ylitettiin Smk:lla 282:02, joka summa kulutettiin erinäisiin tarpeelliseksi huomattuihin siistintätöihin samalla alueella.

Tokantorilla poistettiin hiekkatäytettä torin pohjoisesta osasta 80 sm:n syvyydeltä ja hankittiin poistetun sijaan multaa ja lantaa. Kustannukset nousivat Smk:aan 2,537:35 ja oli määräraha Smk 2,500:—.

Tokantori.

Haapaniemen istutuksiin tehtiin sellainen muutos, että siellä oleva leikkikenttä korotettiin, niin että se valmiiksi jouduttuaan tulee olemaan samalla tasolla kuin ympäröivät kadut, mistä on se etu, että leikkikenttä tulee kuivemmaksi ja terveellisemmäksi.

Haapaniemen
istutukset.

Rakennuskonttori, joka tarvitsi kaatopaikkaa kiville, täytti leikkikentän noin puoleksi. Kun enempää kivitäytettä ei voitu enää saada, käytettiin määräraha mullan hankkimiseen istutuksiin leikkikentän ympärillä. Multaa saatiin läheiseltä kaupungin uuden kaasulaitoksen tontilta, ja jotta tästä multavarastosta ei mitään menisi hukkaan, kuljetettiin se sieltä kokonaan pois. Viimemainittu työ aiheutti kuitenkin sen, että määrärahan Smk 3,000:— yli käytettiin Smk 596:61.

Tasotustyöt Eläintarhan urheilukentällä alkoivat jo vuoden alussa ja jatkuivat yhtämittaa huhtikuun puoliväliin, jolloin eteläinen osa kenttäaluetta, noin 8,000 m², oli kaivettuna. Poiskaivettu multa ja savi kuljetettiin viereiselle niittyalueelle. Erityisellä sopimuksella ajomiesten kanssa saatiin kuljetuskustannukset alenemaan kaupungin kanssa sovitussa tariffissa määrätystä alimmasta hinnasta 38 pennistä kuormalta 25 penniin kuormalta, mikä 16,000 kuormalta teki säästöä Smk 2,080:—.

Eläintarhan
urheilukenttä.

Kun istutukset itse kaupungissa oli saatu kuntoon, aloitettiin työt heinäkuun 15 päivänä urheilukentän pohjoisella puoliskolla, niin että noin 12,000 m²:n suuruinen ala jo syyskuussa voitiin luovuttaa yleisön käytettäväksi.

Kentän eteläisessä osassa jatkettiin niiden salaojien uusimista ja syventämistä, jotka aikoinaan Rakennuskonttori oli kaivauttanut. Odotettaessa hyvää kivitäytettä vuonna 1909 suoritettiin tämäkin työ, jota oikeastaan ei oltu tarkoitettu vuoden kuluessa suoritettavaksi, ja aiheutui tästä, samoin kuin muista valmistelevista töistä kivitäytteen vastaanottoa varten, että urheilukentän määräraha Smk 15,000:— ylitettiin Smk:lla 2,366:29.

Urheilukentällä olevan lähteen tutkitutti Vesijohtokonttori, ja koska siinä huomattiin olevan hyvää juomavettä, kaivettiin sementtikaivo lähteen välittömään läheisyyteen urheilukenttäalueen ulkopuolelle.

Leikkikentän
laittaminen
Punanotkoon.

Määrärahastä Smk 27,400: — leikkikentän laittamista varten Punanotkoon käytti puutarhahallinto Smk 4,200: — mullan kuljetukseen. Loput Smk 23,200: — ynnä Smk:n 2,416: 02 suuruinen ylitys kului Rakennuskonttorin toimittamiin kentän järjestelykustannuksiin.

Koulutorin
tasottaminen.

Koulutorin tasotustyöt suoritettiin miltei loppuun, ja vaativat ne Smk 4,578: 66 eli Smk 118: 66 enemmän kuin mainittuihin töihin oli myönnetty.

Tie Tehtaan-
puiston poikki.

Jo edellisenä vuonna aloitettu tien rakentaminen poikki Tehtaanpuiston suoritettiin loppuun ja olivat kustannukset Smk 562: 70. Määräraha oli Smk 500: —.

Kapteenin- ja
Tehtaankadun
viereisen avoi-
men paikan
tasottaminen.

Kapteenin- ja Tehtaankadun viereisen avoimen paikan tasottaminen suoritettiin siten, että alue täytettiin ja väliaikaisesti tasotettiin. Myös täytettiin mullalla suuri osa sitä kanavaa, joka kahdella puolen aluetta oli porattu lehtokujapuiden istuttamista varten. Varojen puutteessa jätettiin työ päättämättä. Määräraha Smk 10,463: — ylitettiin Smk:lla 294: 20.

Puutaimiston
perustaminen
Savilaan.

Puutaimiston perustaminen Savilaan Eläintarhassa alkoi ensi päivinä toukokuuta. Puutaimistoalueen, joka ei ollut viime vuosina ollut viljeltyä, huomattiin olevan täynnä pahimmanlaatuista rikkaruohoa ja olisi halvin ja tehokkain keino rikkaruohon poistamiseksi ja maan valmistamiseksi ollut auralla ja karhilla muokkaaminen. Valitettavasti ei voitu niin menetellä, kun kaupungin puutaimistoaluetta Kampissa Rakennuskonttori käytti kaduntasottamiseen. Puut täytyi sen vuoksi sieltä ottaa pois ja, ennenkuin maata oli voitu Savilassa tarkoituksenmukaisesti valmistaa, muuttaa sinne, eikä sittemmin voinut tulla kysymykseen muunlainen maan muokkaaminen kuin käsin kaivaminen, mitä menettelytapaa on merkittävä työtä kallistavana asianhaarana. Se osa puutaimistoaluetta, jota ei käytetty puiden istuttamiseen, kynnettiin ja siihen kylvettiin kauraa. Puutaimistoalueella puhdistettiin entiset ojat ja kaivettiin muutamia uusia lisäksi. Puutaimisto ympäröitiin osittain piikkilanka-aitauksella.

Määrärahastä Smk 10,920: — käytettiin Smk 5,000: — suurehkon havukasvimäärän ostoon puutarhuri Wardilta, joka oli ostanut Suomen Puutarhayhdistyksen kasvivaraston. Tämä kauppa oli puutarhahallinnolle erittäin edullinen sekä hintaan että siihenkin nähden että kasvit olivat istutetut Eläintarhaan alueelle, jonne ne vastedes voidaan istuttaa uudelleen. Paikka, missä ostetut havukasvit olivat, oli samoin kuin Savilan huvilapalsta sangen huonossa kunnossa ja kaipasi perusteellista puhdistusta. Mainittujen töiden suorittamiseen meni määrärahan Smk 10,920: — jäännös, Smk 5,920: —, ynnä lisäksi Smk 263: 02.

Varapuutarhan perustamista y. m. varten menosäännössä osotetut varat olivat Smk 70,300: —. Tämän lisäksi myönnettiin Smk:n 1,500: — suuruinen summa vesijohtoa varten pienempään asuinrakennukseen ja Smk 3,000: — taimilavojen muuttamiseen Tehtaanpuistosta Eläintarhaan eli siis yhteensä Smk 74,800: —. Tästä summasta käytti Puutarhalautakunta Smk 36,998:07 seuraaviin alempana mainittuihin töihin:

Varapuutarhan
perustaminen
y. m. Eläin-
tarhaan.

Mullan kuljettamiseen, joka vietiin eräälle suurehkolle maa-alueelle Kaupunginpuutarhassa, niin että se tuli kelvolliseksi monivuotisten kasvien viljelemiseen.

Erään kasvihuoneen korjaamiseen, joka oli aiottu uusien kasvien kasvattamista varten.

Väliaikaisiin hirsistä tehtyihin taimilavoihin kasvien kasvattamiseksi istutuksia varten ja Talvipuutarhan koristamiseksi.

Paikka, missä palanut iso asuinrakennus oli ollut, pantiin kuntoon siten, että perusta poistettiin ja osittain käytettiin teiden rakentamiseen Kaupunginpuutarhassa.

Talvipuutarhan edustalla oleva ylempi pengerrustettiin uudelleen ja päällystettiin savihiekalla. Tällöin tehtiin se muutos, että penkereen nurmikot vaihdettiin kahteen kukkaisryhmään, jotenka saatiin entistä tilavampi hiekkakenttä.

Alemman penkereen nurmikoista, joissa miltei yksinomaan kasvoi voikukkia ja muita rikkaruohoja, poistettiin nurmi, minkä jälkeen maa lannoitettiin ja sinne istutettiin monivuotisia kasveja.

Kolme uutta ajotietä rakennettiin Kaupunginpuutarhaan. Näistä johtaa yksi rakenteella olevalle uudelle puutarhurin asunnolle ja kaksi muuta taimilavapihalle. Pienemmän asuinrakennuksen ympärille laitettiin sitäpaitsi kävelytie.

Kallionlouhimis- ja pengerrystöitä suoritettiin uusille kasvihuoneille aijotulla rakennuspaikalla. Louhitut kivet käytettiin taimilavapihalle varatun paikan täyttämiseen, jota paikoin korotettiin kaksikin metriä entisestä pinnastaan. Sitäpaitsi täytettiin vastarakennettua tallirakennusta ympäröivä paikka. Tasotetulle kivitäyhteelle levitettiin kerros savea ja hiekkaa.

Vesi- ja viemärijohdot laitettiin sekä asuinrakennukseen että talliin.

Tallirakennukseen sisustettiin huone ruukkujen säilyttämistä varten.

Talvipuutarhassa korjattiin kaikki vesijohdot. Keskimäisestä osastosta vietiin pois täytettä 70 m²:n alalta, mikä käytettäisiin kasvien istuttamiseen, jonka jälkeen sijaan pantiin multaa. Sitäpaitsi rakennettiin tähän osastoon sementtinen allas ja sen keskusta asetettiin suihkukaivo.

Sivurakennuksiin laitettiin pöytiä ja jalustimia kasveja varten. Ylempi savihiekkakerros poistettiin ja korvattiin uudella, minkä jälkeen Talvipuutarhan koristelu alkoi. Tähän käytettiin osittain kasveja kaupungin omasta kasvivarastosta, osittain sellaisia, joita oli ostettu, etupäässä Belgiasta, tarkoitusta varten myönnettyillä Smk:illa 3,500: —.

Siten järjestetty Talvipuutarha, joka korjauksen takia oli ollut suljettuna vuoden ajan, avattiin yleisölle lokakuun 4 päivänä, ja on siellä sitten vuoden järeillä olevan osan aikana käynyt 2,013 henkilöä.

Muut työt Kaupunginpuutarhassa, kuten Talvipuutarhan ja asuinrakennuksen y. m. korjaus, on suoritettu kaupunginarkkitehdin johdolla.

Hevosia ja
ajokaluja.

Hevosia ja ajokaluja hankittiin näihin tarkoituksiin osotetuilla varoilla. Määräraha Smk 5,580: — ylitettiin Smk:illa 90: —, joka viimeainittu summa meni sekalaisten hihnojen ja peitteiden oston, joita ei oltu otettu huomioon vuoden menoarviossa.

Työt Alpilla.

Alppi, joka aikaisemmin oli ollut Suomen Puutarhayhdistyksen hoidossa, joutui puutarhahallinnon huostaan samalla kun kaupunki otti Alppilan ravintolan haltuunsa. Koska paikkaa ei oltu kuitenkaan moneen vuoteen tarpeellisella huolella hoidettu, olivat kävelytiet siellä paikoin kasvaneet aivan umpeen. Oli sen vuoksi välttämätöntä uudelleen viitottaa ja tasottaa kävelytiet ja paikoin varustaa ne vesiojilla. Puita ja pensaita leikeltiin ja nurmikkoja parannettiin uudelleen muokkaamalla ja levittelemällä niiden päälle multaa. Alppilaan vievä ajotie, joka vuosikymmeniä oli ollut miltei käyttökelvottomassa kunnossa, levennettiin ja tasotettiin Rakennuskonttorin toimesta 10 metrin levyiseksi, josta 2 metriä kävelytietä ja 8 metriä ajotietä. Smk:n 2,254:53 suuruinen summa oli osotettu Konttorin käytettäväksi, mutta huomattiin tämän olevan liian niukan. Työn loppuun suorittaminen vaati Smk:n 2,780:90 suuruisen lisäkustannuksen. Määräraha Alpin hoitoa varten oli Smk 7,250: —.

Syynä määrärahan suureen ylittämiseen oli, että kalliota oli louhittava laajemmalla kuin oli laskettu.

Puistojen ja
istutusten,
kasvihuoneiden,
puutaimistojen
y. m. hoito.

Kaupungin istutusten kunnossapito on vuonna 1908 vaatinut paljon enemmän työtä ja kustannuksia kuin minään edellisenä vuonna.

Niiden istutusten pinta-ala, jotka on jätetty puutarhahallinnon hoitoon, on vuosittain laajentunut ja on nykyään noin 676,000 m² eli noin 67 1/2 hehtaaria. Kaupungin istutusten hoidon yksikköhinta on viimeisenä viisivuotiskautena noussut 8:sta 15:een penniin m²:iä kohti. Suurin hinnannousu, 11:stä 15:een penniin, esiintyy vuodesta 1907 vuoteen 1908, ja syynä tähän olivat monet seikat, jotka tässä alempana selvitetään.

Työpalkat puutarhaosastolla ovat vuoteen 1907 saakka olleet melkoista alemmat kuin kaupungin muilla osastoilla. Suostumalla työntekijäin parempia palkkoja koskevaan pyyntöön korotettiin nämä, niin että ne mainittuna vuonna tulivat jotenkin vastaamaan muiden osastojen työntekijäin palkkoja. Huolimatta tästä palkankorotuksesta ei hoitokustannukset kovinkaan paljon olleet myönnettyjä määrärahoja suuremmat, mutta voidaan tämä laskea erittäin suotuisan sään ansioksi mainittuna vuonna. Silloin säästyivät kustannukset nurmikojen kastelemisesta, mikä vuoden 1908 kovan kuivuuden aikana, joka kesti noin 3 kuukautta, vastaa noin Smk:n 8,000:— suuruista määrää. Säilyttääkseen nurmikot ensiluokkaisessa kunnossa täytyi niitä kastella joka päivä ja välistä yölläkin.

Jotenkin suuri meno johtui myös siitä, että suuri joukko puita ja pensaita lakastui talvella vallinneen kylmän sään vuoksi. Lakastuneiden kasvien poistamiseen tarvittiin suurehko työvoima ja tuli työ vasta sydänkesällä loppuun suoritetuksi. Kustannukset nousivat Smk 700:— suuremmiksi kuin mitä tavallisissa oloissa olisi tarvinnut käyttää. Mitä kasvien kuolleisuuteen tulee, voidaan huomauttaa, että eivät ainoastaan aremmat puulajit kuolleet, vaan myöskin kestävimmat, kuten vaahtera (*Acer platanoides*), jalava (*Ulmus montana*), saarni (*Fraxinus excelsior*), vieläpä eräät tavallisista koivuistamme (*Betula alba*) ja kuusistamme (*Abies excelsa*), vaikkapa viimemainitut olivat 20, jopa 30 vuoden ikäisiä. Eräät jalommat puulajit kestivät sitävastoin paremmin talvipakkasen; esimerkiksi mainittakoon verivaahtera (*Acer platanoides* Schwedleri), hopeakuusi (*Picea pungens glauca*), hevoscastanja (*Aesculus hippocastanum*) ja veripyökki (*Fagus sylvatica atropurpurea*). Kaksi riippusaarnia Säädytalon istutuksessa kuoli, kun sitävastoin eräät samanlaiset puut Ullanlinnanmäen pohjoispuolella pysyivät melkein vahingoittumattomina.

Sekä kuolleen kasvullisuuden että jätteiden pois kuljettaminen istutuksilta vaati vuonna 1908 melkoista suuremmat kustannukset kuin ennen, koska kaupungin kaatopaikka oli muutettu Kampista Eläintarhaan, mikä pitensi kuljetustietä kolmin-nelinkertaisesti.

Hoitokustannusten kallistumiseen vaikutti myös se seikka, että kaupunki oli sijoittanut puutarhatyönsä kahteen niin etäiseen paikkaan kuin Tehtaanpuistoon ja Eläintarhaan, ja on tämä kahtiajako sekä tuottanut lisäkustannuksia työntekijäin valvomista varten että myös tehnyt mahdottomaksi kasviviljelysten yhtenäisen hoidon. Sekä tämän johdosta että kaupungin istutusten nykyisen laajuuden tähden ei enää voitu tulla toimeen

ilman ammattitaitoista puutarhanesimiestä, ja otettiinkin sellainen Smk:n 3,000: — suuruisella vuosipalkalla.

Työkalujen osto ja korjaus on edellisinä vuosina viety erityiseen tiliin, joka on ollut yhteinen Rakennuskonttorin kanssa. Konttorin määräksestä ei tätä enää sallittu, joten puutarhahallinto itse sai suorittaa menot työkaluista, jotka tänä vuonna nousivat Smk:aan 2,540: 59.

Kaupungin istutusten hoitoa varten vuoden viimeisinä kuukausina tarvittavaa lisämäärärahaa ei voitu tarkoin laskea, koska kesällä ja syksyllä jo oli käytetty suurempi määrä kuin mitä kirjanpidosta kävi selville. Oli maksamattomia laskuja, joiden määriä ei voitu tarkalleen arvata mainittua määrärahaa anottaessa. Eikä ollut mahdollista supistaa niitä kasvihuoneiden hoitotöitä, jotka vuoden lopulla suoritettiin.

Terveydenhoitolautakunnan määräksestä muutettiin Sepänkadun varapuutarhan taimilavalannan valmistus siten, että tämä työ suoritettiin öiseen aikaan eikä kuten ennen päivällä. Terveydenhoitolautakunnan vaatimus tässä suhteessa perustui lähellä asuvain valitukseen ikävänpuoleisesta hajusta, mikä levisi taimilavalannasta sitä valmistettaessa.

Muutos aiheutti lisäkustannuksia sen kautta, että työpalkat ovat 100 % suuremmat yötyöstä ja että kolmea lyhtyä täytyi käyttää valaistukseen. Lisäkustannukset nousivat Smk:aan 600: —.

Jos edellä esitetystä tehdään yhteenveto, saadaan menoiksi:

Ylimääräisestä kastelusta	Smk	8,000: —
Lisäkuljetuskustannuksista	„	5,200: —
Puutarhatyön jakaantumisesta kahteen paikkaan	„	8,400: —
Uuden puutarhanesimiehen palkkaamisesta .	„	3,000: —
Taimilavalannan valmistuksesta öiseen aikaan	„	600: —
Työkalujen ostosta ja korjauksista	„	2,540: 59
	<u>Yhteensä</u>	Smk 27,740: 59

Koko kustannus istutusten ja puutaimistojen hoidosta vuonna 1908 päättyi Smk:n 102,740: 59 suuruisen summaan.

Mullan-
valmistus.

Mullanvalmistukseen osotetut varat olivat Smk 3,500: —, jotka käytettiin 3,600 multakuorman kuljettamiseen Laakson huvilapalstalle.

Osotettujen varojen lisäksi käytettiin Smk 199: 18 vanhojen lantäläjien uusimiseen.

Talvipuutarhan
hoito.

Talvipuutarhan hoitoon myönnetty Smk:n 6,000: — määräraha käytettiin osaksi uusien kasvien hankintaan, osaksi Talvipuutarhan hoitoon.

Smk:n 281:82 ylityksen aiheutti kaksin osto, jota käytettiin suurempia määriä kuin alkuaan oli laskettu.

Samoin kuin edellisenäkin vuonna laitettiin nytkin neljä kelkkamäkeä Kaisaniemeen. Kelkkamäet.

Pienille lapsille Neitsytpolun ja Vuorimiehenkadun varrella olevalle avoimelle paikalle aiotusta mäestä ei tullut mitään sen vuoksi, että alue oli täytetty, vaan laitettiin sen sijaan kaksi mäkeä Helsinginniemen Laiturikadulle viettävälle itäiselle rinteelle. Määräraha Smk 1,600:— ylitettiin Smk:lla 50:—.

Aitauksien kunnossapito vei Smk 2,937:56, ja oli määräraha Smk 3,000:—. Aitauksien kunnossapito.

Vuoden kalustoluettelemuksen mukaan nousi kaupungille kuuluvien kasvivarastojen arvo seuraaviin määriin: Kaupungin kasvivaraston arvo.

Tehtaanpuiston varapuutarhassa.

Kasvikokoelmat	Smk	24,882: 20
Puistopuut ja pensaas	„	1,473: —

Kaupunginpuutarhassa Eläintarhassa.

Kasvit kasvihuoneissa ja lavakkeissa	Smk	59,879: 71
Monivuotiset kasvit lavojen ulkopuolella . .	„	3,854: 70

Puutaimistoissa Eläintarhassa.

Puistopuut ja pensaas	Smk	30,192: 35
Monivuotiset kasvit	„	863: —

Kaupungin puistoihin ja istutuksiin istutettiin vuoden kuluessa 560 puuta ja pensasta, 1,689 monivuotista kasvia sekä 130,000 kukkaskasvia.

Työvoima on vuoden kuluessa vaihdellut 28 ja 242 hengen välillä.

Kustannukset kaupungin eri istutuksien, puutaimistojen y. m. hoidosta vuonna 1908 esitetään seuraavassa taulussa: Taulu istutusten, puutaimistojen y. m. kustannuksista.

	Kustannus.
	Smk.
Aleksanteri II:n patsas	503: 21
Ateneum	480: 15
Kaivopuisto	12,825: 36
Eläintarha.	3,360: 63

Elisabetinpuistikko	594: 46
Esplanadit	13,651: 61
Suomen Pankki	442: 88
Fredrikintori	136: 82
Haudat	380: 58
Vanha kirkko	2,538: 05
Hakasalmi ja Hesperia	1,796: 76
Henrikinpuistikko	180: 49
Kaisaniemi	7,487: 38
Kirurginen sairaala	659: 10
Lapinlahdenpuistikko	478: 11
Lönnrotinpuistikko	428: 06
Marian sairaala	697: 25
Ainespiha	1,286: 01
Tähtitorninmäki	11,725: 92
Polyteknillinen opisto	490: 55
Ritarihuoneenpuistikko	452: 83
Katajanokan puistikot	2,381: 33
Erottajanpuistikko	584: 86
Säätytalonpuistikko	962: 02
Sohvat	2,567: 24
Puutaimistot	124: 94
Kasvihuoneet	26,402: 01
Sekalaiset istutukset	9,121: 98
	Yhteensä 102,740: 59

Tarkoitukseen myönnetyt määrärahat, Smk 98,000: —, joista Smk 23,000: — lisämäärärahoja, ylitettiin siis Smk:lla 4,740: 59.

XII. Kaupunginasemakaava-toimikunta.

Kaupunginasemakaava-toimikunnan kertomus vuodelta 1908 oli sisältönsä seuraava:

Helsingin Kaupunginasemakaava-toimikuntaan, joka Kaupunginvaltuuston kokouksessaan joulukuun 17 päivänä 1907 tekemän päätöksen mukaisesti Rahatoimikamarin kutsumana ensi kerran kokoontui maaliskuun 31 päivänä 1908 ja silloin perustautui, ovat vuoden kuluessa kuuluneet seuraavat jäsenet, nimittäin Valtuuston kolmeksi vuodeksi valitsemina: professori Gustaf Nyström, joka samalla on saanut toimekseen olla Toimikunnan puheenjohtajana, ja kauppias Julius Tallberg, sekä näiden varajäseninä, professori Th. Homén ja vapaaherra R. F. von Willebrand; Rahatoimikamarin yhdeksi vuodeksi valitsemina: arkkitehti Knut Wasastjerna jäsenenä ja neuvosmies Edv. Loo varajäsenenä; sekä itseoikeutettuina jäseninä: kaupungininsinööri G. Idström ja kaupunginasemakaava-arkkitehti Bertel Jung, joka samalla on toiminut Toimikunnan sihteerinä.

Kaupunginasemakaava-toimikunta on vuoden kuluessa kokoontunut 26 kertaa ja, ensin laadittuaan Kaupunginvaltuustolle antamansa ehdotuksen Toimikunnan ohjesäännöksi, kokouksissaan käsitellyt erinäisiä asioita, jotka Valtuusto tai Rahatoimikamari on Toimikunnan harkittavaksi lykännyt. Näistä mainittakoon ensi sijassa Toimikunnan työ yleisen asema-kaavan aikaansaamiseksi kaupungille kuuluvia Vallilaa, Backasta, Guntähteä, Sofielundia, Forsbytä, Kottbytä, Anneperiä, Arabiaa ja Träskiä varten sekä satama- ja tehdasalueiden järjestämistä varten Vanhankaupunginselän rantaan. Tuloksen tästä tärkeästä ja vaativasta työstä toivoo Toimikunta voivansa ehdotuksen ohella kaupungin jaoittamattomien länsipuolella rautatielinjaa olevien alueiden järjestelemiseksi piakkoin jättää Valtuustolle.

Toinen Toimikunnalle annettu tärkeä tehtävä on koskenut n. s. sisäpuolisten rakennusrajojen määräämistä kortteleille Töölön kaupunginosassa. Ehdotuksia sellaisiksi on laadittu yhteensä 25 korttelia varten.

Muista Toimikunnan laatimista suunnittelutöistä saattaa mainita kaksi ehdotusta kaupunginasemakaavan muutoksiksi Hakaniemen toria ja korttelia n:o 139 varten.

Tarkoitusta varten asetetun komitean kehotuksesta on Toimikunta laatinut ehdotuksen rakennusjärjestykseksi huvilakortteleita varten XIII, XIV ja XV kaupunginosissa.

Vuoden kuluessa keskeneräisiksi jääneistä töistä voidaan mainita ehdotus korttelin n:o 178 uudelleen jakamiseksi sekä Jätkä- ja Santa-saarien ynnä Hietalahden ja Ruoholahden satamain järjestelyksi.

XIII. Vesijohtokonttori.

Vesijohtoinsinöörin laatima selostus Vesijohtokonttorin toiminnasta vuonna 1908 ¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

	<i>Smc</i>	<i>pa.</i>	Vesijohdon laajentaminen ja arvo.
Vesijohdon pääoma-arvo vuoden 1908 alussa	4,652,131	92	
Vesimittarien osto	14,540	57	
Vesijohto Lautatarhankadun alle osotteesta n:o 2 Panimokadulle ja osotteesta n:o 8 vesijohtoon Pääskylänkadun alla	10,910	42	
» I. Henrikinkadun alle Aleksanterinkadun ja Erottajatorin välille sekä siitä E. Esplanadikadun alitse Korkeavuorenkadulle (putkien vaihto)	26,536	76	
» Kasarminkadun alle E. Esplanadikadun ja P. Makasiinikadun välille (putkien vaihto)	6,553	84	
» E. Makasiinikadun alle Länsi-Rannan ja Fabianinkadun välille sekä siitä Kasarmintorin poikki Kasarminkadulle (putkien vaihto)	12,614	96	
» Fabianinkadun alle Aleksanterin- ja E. Esplanadikatujen välille sekä viimemainitun kadun alle Fabianinkadulta Kasarminkadulle (putkien vaihto)	14,535	23	
» P. Makasiinikadun alle Kasarmi- ja Fabianinkatujen välille sekä Unioninkadun ja Länsi-Rannan välille (putkien vaihto)	2,825	85	
» Fabianinkadun alle P. Makasiini- ja Bernhardinkatujen välille (putkien vaihto)	4,460	35	
» Unioninkadun alle P. ja E. Makasiinikatujen välille (putkien vaihto)	2,321	81	
» Rahapajarannan alle tavaravajojen alapuolelle (putkien vaihto)	2,069	24	
Siirto	4,749,500	95	

¹⁾ Eräät kertomukseen liitetyt taulukkotiedot ovat julkaistuna Helsingin kaupungin Tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1908.

	<i>Smc</i>	<i>7/23</i>
Siirto	4,749,500	95
Vesijohto Kanava- ja Rahapajarannan alle Kanavakadulta lounaispuolella korttelia n:o 142 L. Satamakadulle sekä tämän kadun alitse Luotsikadulle (osittain putkien vaihto)	28,308	46
» Simonkadun alle (putkien vaihto)	32,457	67
» Kansakoulukadun alle sekä Fredrikinkadun alle Kansakoulu- ja Kamppikatujen välille	34,384	96
» Malminrinteen alle	19,998	81
» Kamppikadun alle pitkin tontteja n:ot 6 ja 8	3,862	95
» Fredrikinkadun alle Kamppi- ja E. Rautatiekatujen välille sekä viimeainitun kadun ja satamaradan alle Runeberg- ja P. Rautatiekatujen kulmaan	77,242	19
» Sakarinkadun alle Pengerkadun ja I. Viertotien välille	3,807	59
» Pengerkadun alle Kaikukujan ja Sakarinkadun välille	22,116	05
» Flemingkadun alle Viidennen linjan ja Vaasankadun välille	33,396	60
» Helsingin- ja Josafatinkatujen alle Fleming- ja I. Brahekatujen välille sekä pitkin tontteja n:ot 9 ja 11	16,426	46
» Panimokadun alle Lautatarhan- ja Työpajakatujen välille	3,094	65
» Tynnyrintekijäkadun alle Lautatarhan- ja Työpajakatujen välille	2,037	99
» Työpajakadun alle Tynnyrintekijäkadulta vankila-alueelle	6,285	39
» Oihonnakadun alle Vega- ja Saarikatujen välille	5,306	46
» P. Rautatiekadun alle Fredrikinkadulta L. Viertotielle sekä tämän alle Museokadulle	16,739	84
» Arkadiakadun alle P. Rautatie- ja Runebergkatujen välille	13,058	54
» Fredrikinkadun alle Arkadia- ja P. Rautatiekatujen välille	5,838	10
» Ainokadun alle Nervanderkadun ja L. Viertotien välille	14,769	38
» Nervanderkadun alle Aino- ja P. Rautatiekatujen välille	2,623	78
» Meilansinkadun alle Töölönkadun ja L. Viertotien välille	8,603	43
» Töölönkadun alle Kammio- ja Meilansinkatujen välille	8,562	79
» Roosavillankadun alle Meilansin- ja Kammiokatujen välille	3,337	84
Siirto	5,111,760	88

	Smk	72
Siirto	5,111,760	88
Vesijohto Speranskien alle	16,596	35
» Ritarikadun alle osotteesta n:o 4 Kirkkokadulle (putkien vaihto)	2,043	36
» Porvoonkadun alle Karjalan- ja Saimaankatujen välille	9,905	87
» Pengerkadun alle Vaasan- ja Fredriksperinkatujen välille	1,875	64
» Vallilantien alle	6,421	88
» Fredriksperinkadun alle Inkoonkadulta osotteeseen n:o 70	1,192	12
» Kulmalankadun alle	1,957	56
Uusi pääjohto Eläintarhan poikki Vesisäiliön läheisyydestä L. Viertotielle	4,810	47
Putkiverkon täydennys	2,003	63
Vesisäiliön ukkosenjohdatin	1,582	49
Vanhankaupungin amerikkalaiset pikasuodattimet	438,514	63
Yhteensä	5,598,664	88
Putkiverkon poistoa uudestilasketuista putkijohdoista Smk 42,700: —		
Poistoa 5 % vesimittareista » 11,388: 57	54,088	57
Vesijohdon pääoma-arvo vuoden 1908 lopussa	5,544,576	31

Tämä pääoma-arvo voidaan jakaa seuraavasti:

Vanhassakaupungissa:

Ennen vuotta 1908:

¹⁵ / ₁₆ Vanhankaupunginputouksesta	Smk	94,100: —
Kivinen sulkulaite ynnä vesiränni	»	24,150: 59
Pumppuhuone, tiilinen	»	30,000: —
2 kpl. pumppuja turbiineineen	»	60,063: 02
Kone- ja höyrypannuhuone, tiilinen	»	68,751: 47
Höyrypumppulaitos johtoineen, perustuksi-		
neen ja 3 kpl. höyrypannuja	»	125,000: —
Tämän savupiippu	»	8,000: —
3 kpl. avonaisia suodattimia	»	104,591: 15
3 „ katettuja	»	233,019: 17
	Siirto Smk	747,675: 40

	Siirto	Smk	747,675: 40
Asuinrakennus, tiilinen	”	40,101: —	
Tämän ulkokuonerakennus ristikoista ja laudoista	”	1,400: —	
Asuinrakennus, hirsinen (poliisikonttori)	”	3,000: —	
Makasiinirakennus, hirsinen	”	500: —	
Sekalaiset ulkokuonerakennukset	”	400: —	
Öllykellari Siltasaarella	”	500: —	
Hiilivaja ristikoista ja laudoista	”	2,800: —	
Purkauspaikka hiiliä varten ja raidelaitteet	”	<u>7,026: 97</u>	803,403: 37
Laajennukset vuonna 1908:			
Rakennus säiliöineen ja kaivoineen amerikkalaisia pikasuodattimia varten	”	158,000: —	
Amerikkalaiset pikasuodattimet	”	115,720: —	
Selkeytymisaltaat ja sekottamisrakennus	”	18,792: 27	
Imukaasugeneraattorit, moottorit ja sähkömoottoripumput	”	67,060: —	
Putkijohdot, vesimittarit ja vesijohtosilta	”	54,940: —	
Antrasiittivaja ja maihinnousulaituri	”	3,400: —	
Kemistin asunto	”	13,770: —	
Koneenkäyttäjän asunto, puinen	”	<u>6,832: 36</u>	438,514: 63
<i>Vesisäiliö</i>	”	224,742: 75	
Vahtitupa, hirsinen	”	2,913: 45	
Sähköllä käypä vedenkorkeudenosottaja	”	<u>2,410: —</u>	230,066: 20
<i>Vesijohdon työpaja</i> , tiilinen	”	30,204: 51	
Ulkokuonerakennus ristikoista ja laudoista	”	<u>6,500: —</u>	36,704: 51
<i>Vesipostit</i> satamissa	”	25,473: 36	
<i>Kastelupostit</i>	”	10,045: 77	
<i>Vapaakaiivot</i>	”	8,456: 69	
<i>4 hevosenjuottoallasta</i>	”	<u>7,671: 33</u>	51,647: 15
<i>Putkiverkko</i>	”		3,767,840: 45
<i>Vesimittarit</i>	”		<u>216,400: —</u>
Yhteensä Smk			<u>5,544,576: 31</u>

Asetettujen vesimittarien lukumäärä on lisääntynyt 68:lla ja oli vuoden lopussa 2,304. Mittarien johtoaukon läpimitta käy selville seuraavasta erittelystä:

Johtoaukon läpimitta	13	20	25	30	40	50	75	100	150 mm.
Lukumäärä	235	665	471	339	292	200	82	9	11 kpl.

Suoritetut putkenlaskemistyöt ovat kuten edellisenäkin vuonna olleet osittain vanhojen, yleensä pieniläpimittaisten johtojen korvaamista suuremilla putkilla, osittain varsinaisia putkiverkon laajentamisia uusien tai sellaisten vanhojen katujen alle, missä putkijohtoja aikaisemmin ei ole ollut. Putkenlaskemisy. m. työt.

Näistä töistä mainittakoon ensi sijassa vuonna 1907 alotetun pääjohdon jatkaminen läpi Töölön kaupunginosan laskemalla Runebergkadulta satamaradan varrella Kamppikadulle pitkin E. Rautatie- ja Fredrikinkatuja 812 mm:n läpimittainen johto sekä pitkin Fredrikin-, Kansakoulu- ja Simonkatuja 610 mm:n läpimittainen johto. Pääjohdon viereen on laskettu 127 mm:n johto taloihin liittämistä varten. Tästä pääjohdosta on Malminrinteen alle laskettu 406 mm:n johto, joten siihen voitiin liittää aikaisemmin Ruoholahdenkadun alle laskettu samanmittainen johto. Lisäksi on Ylioppilastalon torilta lähtien I. Henrikinkadun alle laskettu 457 mm:n johto, joka ulottuu Erottajatorille; siitä taas on laskettu 406 mm:n haara E. Esplanadikadun alle Korkeavuorenkadulle asti, samalla kun on aikomus seuraavana vuonna laskea toinen 406 mm:n johto Erottajakadun alle jatkettavaksi V kaupunginosaan. Udestilasketuista ja uusista 305 mm:n johdoista mainittakoon erittäin johto Kanava- ja Rahapajarannan alle sekä L. Satamakadun alle Kanavakadulta lounaispuolella korttelia n:o 142 Kruunuvuorenkadulle. Täten on vedensaanti Katajanokalla tehokkaalla tavalla saatu turvatuksi. Vielä mainittakoon se 305 mm:n läpimittainen johto, joka on laskettu vastatasotetun Flemingkadun alle Vaasankadun ja Viidennen linjan välille ja jota on aikomus jatkaa pitkin vielä tasottamatonta Viidettä linjaa I. Viertotielle, jonka kautta paine Viertotien pääjohdossa lisääntyisi.

Kaupunginvaltuuston erityisesti vuoden kuluessa myöntämällä varoilla on sitäpaitsi johtoja laskettu Vallilantien alle, Pengerkadun osan alle Vaasankadun ja Fredrikserinkatujen välille sekä viimeainitun kadun alle Inkoonkadun ja osotteen n:o 70 välille.

Kulmalankadun vesijohtoa, jota varten nostamattomia määrärahoja on olemassa, on Sörnäsän vanhan poliisiaseman purettua voitu jatkaa, mutta sitä ei ole vielä yhdistetty I. Viertotien johtoon.

Suoritetuista vähäisistä töistä mainittakoon vielä Vaasankadun viemärijohdon uusiminen Sture- ja Kristiinankatujen välillä, joka Vesisäiliöstä juoksevaa vettä varten tarkoitettu johto oli ollut väliaikaisesti ja liian matalalle laskettu. Itserekisteröivä Vesisäiliön vedenkorkeudenosottaja on asetettu Vanhankaupungin turbiinipumppulaitokseen, ja lopuksi on tehokas ukkosenjohdatin asetettu Vesisäiliölle.

Vuoden suurin ja tärkein työ on ollut uusien amerikkalaisten pika-suodattimien asettaminen Vantaanveden puhdistamiseksi kemiallisella tavalla. Tähän tarkoitukseen myönsi Kaupunginvaltuusto toukokuun 12 päivänä 1908 Smk:n 610,000: — suuruisen määrärahan. Laajat kallionporaustyöt oli kuitenkin Rahatoimikamarin määräyksestä alettu jo helmikuun lopussa. Vuoden vaihteessa olivat suodatinrakennus kaikkine kaivoineen ja altaineen sekä sekottamisrakennus rakennettuina, suodatinammeet valettuina ja sisäpuolelta rapattuina, tasotussäiliöt samaten rapattuina, putkisilta uutta keskipakopumpuista vievää 610 mm:n painejohtoa varten valmiina sekä puheenalainen johto laskettuna ja yhdistettynä kaupunkiin vievään painejohtoon, suodatinhiekkä enimmältä osaltaan siivilöitynä, antrasiittihiilimakasiini sekä mairinnousulaituri Siltasaarella rakennettuina ja kemistin asunto enimmältä osaltaan korjattuna. Kustannukset olivat vuoden vaihteessa nousseet Smk:aan 438,514: 63. Seuraavaan vuoteen jäävät pääasiassa seuraavat työt: koneiden, keskipakopumppujen ja suodatinvarusteiden asettaminen, vanhojen katettujen suodattimien muuttaminen selkeytymisaltaiksi, sekottamisammeiden ja niiden varusteiden asettaminen, johtojen laskeminen selkeytymisaltaiden ja suodatinrakennuksen välille, laboratorin sisustaminen, koneenkäyttäjän asunnon rakentaminen, kemistin asunnon valmiiksi saattaminen sekä rappaus- ja maalaustyöt suodatinrakennuksessa ynnä vielä erinäiset tasotustyöt Siltasaarella. On aikomus saada työ valmiiksi ennen jäänlähtöä ensi vuonna.

Putkiverkon laajentamis- ja vesimittarien ostotilissä on säästöä 40,318 markkaa 1 penni eli 7 %. Kuitenkaan ei kaikista erikoisista töistä ole säästöä, vaan on eräitä määrärahoja ylitettykin. Siten on Kanava- ja Rahapajarantojen sekä L. Satamakadun vesijohtotyö maksanut 5,308 markkaa 46 penniä eli 23 % yli kustannusarvion; tämä riippui niistä arvaamattomista vaikeuksista, mitkä kanavankaivamiselle ja putkenlaskemiselle Rahapajarannassa aiheutti se, että maaperä siellä pääasiallisesti oli kivitäytettä, jonka läpi merivesi korkean veden aikana tunkeutui kanavahautaan. Putkenlaskuun Malminrinteen alle osotettu määräraha on myös ylitetty 1,698 markalla 81 pennillä eli 9 %:lla lisääntyneen kallionporauksen

takia, koska ilman suuria haittoja johtoa ei voitu laskea aikaisemmin osittain porattuun kanavaan. Muut vähemmät määrärahojen ylitykset aiheutuivat osaksi siitä, että on mahdotonta kussakin paikassa täysin varmasti määrätä yksikköhintaa, osaksi siitä, että suuri määrä vanhoja paloposteja on ollut pakko korvata uusilla. Suurehkon säästön osottavista töistä mainittakoon putkenlaskeminen Fredrikin- ja Kansakoulukatuja alle. Tässä ovat kustannukset olleet 24,272 markkaa 85 penniä eli 18 % pienemmät kuin määräraha, mikä aiheutui yhteistyöstä Kaasulaitoksen kanssa ja vuoden kuluessa vallinneista erittäin suotuisista sääsuhteista. Kun viime mainitun seikan vuoksi työt ovat voineet jatkua keskeytymättä hyvällä työtuloksella, on myös useimmista muista määrärahoista säästöjä saatu.

Kaupungin johtoverkossa suoritettujen putkenvaihtojen vuoksi täytyi tehdä seuraavat poistot:

I. Henrikinkadun ja E. Esplanadikadun 305 mm. putkijohto	Smk	7,900: —
Kasarminkadun 203 mm. putkijohto	„	2,900: —
E. Makasiinikadun 203 mm. putkijohto	„	4,500: —
Fabianinkadun Aleksanterin- ja E. Esplanadikatujen välinen 203 mm. putkijohto	„	5,300: —
P. Makasiinikadun 102 mm. putkijohto	„	1,800: —
Fabianinkadun P. Makasiini- ja Bernhardinkatujen välinen 102 mm. putkijohto	„	2,800: —
Unioninkadun 102 mm. putkijohto	„	1,300: —
Rahapajarannan 76 „ „	„	10,000: —
L. Satamakadun 152 ja 102 mm. putkijohdot	„	1,900: —
Simonkadun 102 mm. putkijohto	„	3,300: —
Ritarikadun 102 „ „	„	1,000: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 42,700: —</u>

Vuonna 1908 laskettujen ja poisotettujen vesijohtoputkien pituus ja läpimitta ynnä palopostien ja sulkuranojen luku käyvät ilmi seuraavasta taulusta:

Laskettuja ja
poisotettuja
vesijohtoputkia.

	812 mm. putkea	610 mm. putkea	467 mm. putkea	406 mm. putkea	305 mm. putkea	203 mm. putkea	152 mm. putkea	127 mm. putkea	102 mm. putkea	76 mm. putkea	Paloposteja	Sulkuarvoja
	m.	m.	m.	m.	m.	m.	m.	m.	m.	m.	kpl.	kpl.
Putkien vaihto I. Henrikin- ja E. Esplanadikatujen alla	—	—	212	143	—	—	—	77	—	—	—	8
» Kasarminkadun alla	—	—	—	—	164	—	—	—	—	—	1	2
» E. Makasiinikadun ja Kasarmintorin alla	—	—	—	—	250	—	—	—	—	—	—	2
» Fabianin- ja E. Esplanadikatujen alla	—	—	—	—	295	—	—	—	—	—	2	7
» P. Makasiinikadun alla (2 paikassa)	—	—	—	—	—	—	—	142	—	—	1	2
» Fabianinkadun alla	—	—	—	—	—	—	134	82	—	—	2	2
» Unioninkadun »	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	1	2
» Rahapajarannan alla taravavajojen alapuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—	199	—	2
» Kanava- ja Rahapajarannan sekä L. Satamakadun alla	—	—	—	—	366	64	6	—	8	—	2	14
» Ritarikadun alla	—	—	—	—	—	—	77	—	—	—	—	—
» Simonkadun »	—	250	—	—	—	—	—	253	—	—	1	9
Vesijohto Lautatarhankadun alla	—	—	—	—	—	57	204	—	28	—	3	2
» Pääskylänkadun »	—	—	—	—	—	172	—	—	—	—	1	2
» rautatien alla Pääskylän- ja Lautatarhankatujen välillä	—	—	—	—	—	67	—	—	—	—	—	2
» Kansakoulukadun alla	—	164	—	—	—	—	—	163	—	—	1	1
» Malminrinteen alla	—	—	—	190	—	—	—	—	—	—	—	4
» Kampinkadun »	—	—	—	—	—	—	—	79	—	—	—	—
» Fredrikinkadun alla (2 paikassa)	250	86	—	—	—	—	—	420	—	—	5	7
» E. Rautatiekadun alla	118	—	—	—	—	—	—	114	—	—	1	3
» Runebergkadun alla	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
» Pengerkadun »	—	—	—	—	—	34	318	—	—	—	4	3
» Sakarinkadun »	—	—	—	—	—	—	29	—	—	—	—	—
» Flemingkadun »	—	—	—	—	565	—	—	—	—	—	4	8
» Helsinginkadun »	—	—	—	—	211	—	3	102	—	—	3	5
» Panimokadun »	—	—	—	—	—	97	—	—	—	—	1	—
» Tynnyrintekijäkadun alla	—	—	—	—	—	—	96	—	—	—	1	—
» Työpajakadun alla	—	—	—	—	—	—	—	158	—	—	1	2
» Oihonnakadun »	—	—	—	—	—	—	—	111	—	—	1	1
Siirto	400	500	212	333	1,851	491	967	1,701	36	199	36	92

	812 mm. putkea m.	610 mm. putkea m.	457 mm. putkea m.	406 mm. putkea m.	305 mm. putkea m.	203 mm. putkea m.	152 mm. putkea m.	127 mm. putkea m.	102 mm. putkea m.	76 mm. putkea m.	Paloposteja kpl.	Sulkuvaranoja kpl.
Siirto	400	500	212	333	1,851	491	967	1,701	36	199	36	92
Vesijohto P. Rautatiekadun alla	—	—	—	—	—	224	—	195	—	—	3	2
» Arkadiakadun alla	—	—	—	—	—	240	—	156	—	—	2	2
» L. Viertotien alla (2 paikassa)	—	—	—	17	—	112	—	—	—	—	1	—
» Ainokadun »	—	—	—	—	—	—	—	228	—	—	2	1
» Nervanderkadun alla	—	—	—	—	—	—	73	—	—	—	1	2
» Meilansinkadun »	—	—	—	—	216	—	—	—	—	—	—	1
» Töölönkadun »	—	—	—	—	—	—	—	185	—	—	2	2
» Roosavillankadun »	—	—	—	—	—	—	—	119	—	—	1	1
» Speranskien »	—	—	—	—	—	—	403	—	—	—	5	1
» Laiurikadun »	—	—	—	—	—	—	27	—	—	—	—	1
» Porvoonkadun »	—	—	—	—	—	—	189	—	—	—	2	2
» Vallilantien »	—	—	—	—	—	—	515	—	—	—	5	8
» Fredriksperinkadun alla	—	—	—	—	34	—	—	—	—	—	1	—
» Kulmalankadun alla	—	—	—	—	—	—	—	52	—	—	—	—
» Kauppatorin alla Vallgrenin suihkukaivoon	—	—	—	—	—	—	31	—	—	—	1	1
» I. Pappikadun alla	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—	1	—
Luistiventtiilit Backasin pääjohdossa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Yhteensä	400	500	212	350	2,101	1,067	2,433	2,433	36	199	63	121
Maasta kaivettuja tai hylättyjä	—	—	—	—	208	692	95	—	816	600	8	28
Lisäys	400	500	212	350	1,893	375	2,338	2,433	—	—	55	93
Vähennys	—	—	—	—	—	—	—	—	780	401	—	—

Koko putkiverkon pituus taas näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Putkiverkon
pituus.

	812 mm. putkea m.	610 mm. putkea m.	583 mm. putkea m.	533 mm. putkea m.	457 mm. putkea m.	406 mm. putkea m.	305 mm. putkea m.	203 mm. putkea m.	152 mm. putkea m.	127 mm. putkea m.	102 mm. putkea m.	76 mm. putkea m.	51 mm. putkea m.	Yhteensä putkea m.
Jouluk. 31 p. 1907	1,419	213	92	154	149	3,877	10,559	9,683	17,213	10,059	23,638	1,919	2,655	85,491
Lisäys. v. 1908.	400	500	—	—	212	350	1,893	375	2,339	2,433	—	—	—	8,502
Vähennys v. 1908	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	780	401	—	1,181
Jouluk. 31 p. 1908	1,819	713	92	154	4,361	4,227	12,452	10,058	19,552	12,492	22,358	1,518	2,655	92,812

Putkiverkon keskimääräinen läpimitta on 201 mm. ja kuutiosisäilyys 4,388 kuutiometriä.

Palopostit.

Paloposttien lukumäärä on vuoden kuluessa lisääntynyt 55:llä ja oli 1908 vuoden lopussa 684 kappaletta. Sulkuranojen lukumäärä on lisääntynyt 93:lla ja on nyt 787.

Vuoden lopussa oli käytännössä: 16 yleistä pisoaaria vesisuihkuineen, 5 allasta hevosten juottoa varten (joista 2:ssa laitteet veden lämmittämistä varten), 61 vedenottoaikkaa puistojen ja 2 katujen kastelemista varten, 30 vedenottoaikkaa laitureilla laivojen varustamista varten vedellä, 16 keskeytyvää ja 16 alati juoksevaa vapaakaivoa ja juomavedenheittäjää, 5 suihkukaivoa (paitsi 2 yksityistä, joihin kaupunki kustansi veden) sekä 2 vesipainehissiiä. Kaupungin taloista ja laitoksista oli 44 varustettuna vesijohdolla.

Keskeytyvät vapaakaivot, jotka ovat auki koko vuoden, ovat seuraavilla paikoilla:

yksi Narinkan vieressä,
 yksi Hietalahdentorilla,
 yksi Meritorilla,
 yksi Hakaniementorilla,
 yksi Hermannissa I torin vieressä,
 yksi „ II Viertotien varrella, ja
 yksi Toukolassa „ „

Seuraavat vapaakaivot ovat auki ainoastaan kesäisin, nimittäin:

yksi Pohjois-Rannassa,
 yksi Eteläsatamassa,
 yksi I. Satamakadun varrella Katajanokalla,
 yksi Sörnäsint lastauspaikalla,
 yksi Vanhassakaupungissa,
 yksi Vanhalla hautausmaalla ja
 kolme Uudella „

Seuraavilla paikoilla on taas kesällä alati juoksevia vedenheittäjiä:

kaksi Runeberginesplanadissa,
 yksi Elisabetinpuistikossa,
 yksi Kolmikulmapuistikossa,
 yksi Lapinlahdenpuistikossa,
 yksi Vanhankirkonpuistikossa,

kaksi Kaivopuistossa,
kolme Kaisaniemessä ja
yksi Eläintarhassa, sekä juottoaltaiden yhteydessä:
yksi Rautatietorilla,
yksi Arkadian teatterin vieressä,
yksi Siltasaarenkadun varrella ja
yksi Katajanokalla.

Sitäpaitsi on Töölössä Eläintarhanportin vieressä vedenottoaika, mistä vettä läpi vuoden myydään 50 pennin hinnasta kuutiometriltä.

Hallinto, käyttö ja sekalaista.

Vesijohdon hallinto ja käyttö ynnä sekalaista.

	<i>Smc</i>	<i>7pää</i>	<i>Smc</i>	<i>7pää</i>
<i>Vesijohtokonttori.</i>				
Yksi insinööri, palkkiota ja matkaravoja	9,400	—		
Yksi assistentti	4,800	—		
Yksi kirjanpitäjä	4,000	—		
Kirjuri- ja piirustaja-apulaisia sekä konttoripoika	4,512	30		
Vuokra, lämmitys, valaistus ja siivous	2,758	—		
Kulunkeja	4,108	04	29,578	34
<i>Vedennosto.</i>				
Yksi ylikoneenkäyttäjä, puolet palkkiota	1,500	—		
Yksi ensimmäinen koneenkäyttäjä, palkkiota	1,800	—		
Yksi toinen koneenkäyttäjä, palkkiota	1,500	—		
Yksi ylimääräinen » »	1,740	—		
Yksi puhdistaja, » »	1,000	—		
Lämmittäjä- ja apuripäivätyöt	3,822	90		
Polttoaineita höyrypumpulaitokseen ja konehuoneiden lämmitys, öljyä, vanua ja sekalaista	30,806	40		
» konemiestön asuntoihin	500	—		
Turbiinipumpulaitoksen korjaus ja kunnossapito	1,099	37		
Höyrypumpulaitoksen » » »	2,209	87		
Vesirännin » » »	71	80		
Konemiestön asuntojen » » »	200	—	46,250	34
<i>Suodattaminen.</i>				
Yksi ylikoneenkäyttäjä, toinen puoli palkkiota	1,500	—		
Suodattimien jäädyttäminen ja kuoriminen sekä hiekan pesu, kuljettaminen ja täyttämisen	14,420	60		
Siirto	15,920	60	75,828	68

	<i>Smc.</i>	<i>n^ä</i>	<i>Smc.</i>	<i>n^ä</i>
Siirto	15,920	60	75,828	68
Suodatinlaitaiden korjaus	356	23		
Työkalujen y. m. »	253	85		
Pumppukaivojen polttoaineet	250	—	16,780	68
<i>Putkiverkko.</i>				
Palopostien ja vesipostien hoito	5,864	91		
Putkiverkon korjaus ja kunnossapito	6,274	42		
Palopostien, sulkuranojen ja vesipostien y. m. korjaus ja kunnossapito	9,726	63		
Poistoa maasta kaivetuista tai hylätyistä putkista	42,700	—	64,565	96
<i>Vesisäiliö.</i>				
Yksi säiliönvahti, palkkiota	500	—		
Vesisäiliön, sähköllä käyvän vedenkorkeudenosottajan sekä vahdin asunnon korjaus ja kunnossapito	3,038	33		
Uuden vedenkorkeudenosottajan asettaminen	1,551	62		
Viemärijohdon uusiminen	5,192	19	10,282	14
<i>Vesimittarit.</i>				
Vesimittarien korjaus ja tarkistus (tästä saadut maksut siitä vähennettyinä)	3,299	73		
Vesimittarien lukeminen ja tulosten yhdisteleminen	8,927	23		
Poistoa vesimittareista	11,388	57	23,615	53
<i>Sekalaista.</i>				
Mittaukset ja tarkastukset	1,479	45		
Palovakuutusmaksut, verot Helsingin maalaiskunnalle ja puhelinmaksut	2,791	50		
Hevosaltaiden vedenlämmityslaitosten käyttö ja hoito	3,196	02		
Vuokra suodatin- ja suojealusalueesta Vanhassakaupungissa, siitä vähennettyinä kaupungin jälleenvuokraajilta saadut maksut	775	—		
Kustannukset maksulippujen jakamisesta	700	—		
Pohjavesitutkimukset	949	21		
Eläkkeitä ja avustuksia	3,335	—	13,226	18
<i>Työpaja.</i>				
Yksi työmestari, palkkiota	1,800	—		
Päivätöitä yksityisten töihin	71,028	12		
Siirto	72,828	12	204,299	17

	<i>Smc</i>	<i>7¹⁴</i>	<i>Smc</i>	<i>7¹⁴</i>
Siirto	72,828	12	204,299	17
Tarveaineita yksityisten töihin	102,979	42		
Yövahti ja maksuttomia korjauksia	397	02		
Työpajan työkalujen korjaus	2,000	—		
Aitausten korjaus sekä työpajarakennuksen kunnossapito . .	1,744	32	179,948	88
Yhteensä	—	—	384,248	05

Vesijohtokonttori nimisen otsakkeen alla olevat menot ovat palkkoja ja kulunkeja vesijohdon laajennuksen, käytön, hoidon ja hallinnan valvomisesta sekä vesimaksujen ja suoritetuista vesijohtotöistä tulevien korvausten maksunpanosta.

Vesijohto-
konttori.

Konttoritöistä mainittakoon 177 toimituskirjaa, 307 kirjelmää, noin 6,200 kulutetun veden maksulippua sekä 2,070 laskua työpajan suorittamista töistä.

Konttorin kirjanpitäjän, herra Georg Weckmanin anomuksesta myönsi Kaupunginvaltuusto hänelle eron virastaan marraskuun 1 päivästä 1908 lukien. Herra Weckman, joka vuodesta 1891 eli noin 17 vuotta on ollut Konttorin palveluksessa, on otettu kamreeriksi Helsingin kaupungin Sähkölaitokseen. Virkaatekeväenä kirjanpitäjänä on toiminut herra Otto Kurtén.

Vuoden kuluessa nostettu vesimäärä on 3,662,230 kuutiometriä, ollen 504,977 kuutiometriä eli noin 16.0 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Vedenkorkeus Vantaanjoessa on koko vuoden ollut tavattoman matala, keskimäärin vain + 0.10 m. yli padonkynnyksen; vuonna 1907 oli se + 0.25. Tästä on ollut seurauksena, että höyrypumpulaitoksen on täytynt olla käynnissä tavallista useammin, s. o. kaikkiaan 239 päivänä yhteensä 3,843 tunnin käyntiajalla, vastaten 68 päivää ja 1,427 tuntia edellisenä vuonna. Höyrypumpulaitoksella yksistään on nostettu 764,396 kuutiometriä, 395,115 kuutiometriä vastaan edellisenä vuonna.

Vedennosto.

Taulu pumppulaitoksen käytöstä vuonna 1908:

Kuukausi.	Turbiinipumppulaitos.				Höyrypumppulaitos.			Yhteensä m ³ .	Vedennosto vuorokaudessa.		
	Pumppu- laitos n:o.	Tunteja.	Lyöntien luku.	m ³ .	Tunteja.	Lyöntien luku.	m ³ .		Keski- määrin, m ³ .	Enintään, m ³ .	Vähin- tään, m ³ .
Tammikuu .	I	549	509,309)	234,257	246	332,073	53,065	287,322	9,268	10,347	6,707
	II	571	531,834)								
Helmikuu .	I	569	530,641)	230,644	194	257,367	41,127	271,771	9,371	10,066	6,572
	II	533	494,444)								
Maaliskuu .	I	528	484,451)	222,503	313	416,461	66,551	289,054	9,324	10,427	6,649
	II	552	504,454)								
Huhtikuu .	I	662	618,418)	277,395	3	4,391	702	278,097	9,270	10,488	6,061
	II	659	614,449)								
Toukokuu .	I	711	645,326)	289,849	170	165,240	26,405	316,254	10,202	11,538	7,213
	II	708	642,890)								
Kesäkuu . .	I	689	612,576)	271,912	231	210,239	33,604	305,516	10,184	11,440	6,639
	II	671	595,923)								
Heinäkuu .	I	696	639,873)	263,237	216	289,380	46,243	309,480	9,983	11,797	6,103
	II	580	530,070)								
Elokuu . . .	I	316	272,929)	148,127	630	1,093,104	174,678	322,805	10,413	11,717	6,806
	II	426	385,417)								
Syyskuu . .	I	590	496,011)	206,365	572	708,867	113,277	319,642	10,655	11,756	7,270
	II	510	421,167)								
Lokakuu . .	I	711	604,546)	272,299	478	444,835	71,084	343,383	11,077	12,176	6,911
	II	710	605,672)								
Marraskuu .	I	570	480,644)	231,844	422	469,301	74,994	306,838	10,228	11,764	7,197
	II	643	549,776)								
Joulukuu . .	I	653	556,539)	249,402	368	392,156	62,666	312,068	10,067	11,736	6,439
	II	647	551,919)								
Koko vuosi	--	14,454	12,879,278	2,897,834	3,843	4,783,464	764,396	3,662,230	10,006	12,176	6,061

Vuorokautinen kulutus oli keskimäärin 10,006 kuutiometriä (= 115.8 sek. litraa), enimmillään 12,176 kuutiometriä (= 140.9 sl.) lokakuun 3 ja 9 päivänä ja vähimmillään 6,061 kuutiometriä (= 70.2 sl.) huhtikuun 19 päivänä. Otaksuttaessa keskiväkiluvun olleen 132,000 henkilöä oli kulutus keskimäärin 75.8 litraa henkilöä ja vuorokautta kohti, enimmillään 92.2 sekä vähimmillään 45.9 litraa henkilöä ja vuorokautta kohti.

Nostokustannukset nousivat keskimäärin 1.263 penniin kuutiometriltä vettä. Vaikka 21,000 markan suuruisen lisämääräraha myönnettiin vuoden kuluessa pumppulaitoksen käyttöä varten, kulutettiin kuitenkin 5,369 markkaa 30 penniä määrärahan lisäksi edellä mainitun alhaisen vedenkorkeuden takia, joten täyttä hyötyä turbiinipumppulaitoksesta ei ole

voitu saada. Tähän vaikutti myös suuri vedenkulutus, joka nyttemmin tekee välttämättömäksi tavallisissakin oloissa pitää höyrypumpulaitosta käynnissä, vaikkapa vesivoimaa on käytettävissä.

Suodattamiskustannus tekee 5 markkaa 13 penniä neliömetriltä Suodattaminen. suodatinpintaa ja 0.46 penniä kuutiometriltä vettä.

Suodattimien puhdistus toimitettiin 87 kertaa, kuten näkyy seuraavasta taulusta:

Puhdistetut suodatinaltaat.	Tammikuu.	Helmikuu.	Maaliskuu.	Huhtikuu.	Toukokuu.	Kesäkuu.	Heinäkuu.	Elokuu.	Syyskuu.	Lokakuu.	Marraskuu.	Joulukuu.	Yhteensä.
I	1	1	1	1	2	2	2	—	1	2	1	1	15
II	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	—	1	13
III	1	1	—	2	1	2	2	—	—	2	—	1	12
IV	2	1	—	2	2	2	—	1	1	1	1	2	15
V	1	1	1	2	2	2	—	1	2	1	1	2	16
VI	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2	1	16
Yhteensä	7	6	4	11	10	10	6	4	7	9	5	8	87

Eri suodatinten käyntiaika oli koko vuonna: n:o I:n 296, n:o II:n 307, n:o III:n 292, n:o IV:n 307, n:o V:n 280 ja n:o VI:n 305 vuorokautta. Keskimääräinen käyntiaika kahden puhdistuksen välillä taas oli n:o I:n 20, n:o II:n 24, n:o III:n 24, n:o IV:n 20, n:o V:n 18 ja n:o VI:n 12 eli kaikkien suodattimien 21 vuorokautta. Pisin käyntiaika ($^{10}/_8$ 08— $^{30}/_9$ 08), 52 vuorokautta, oli suodattimella n:o III, lyhyin taas ($^9/_7$ 08— $^{12}/_7$ 08), 4 vuorokautta, suodattimella n:o I.

Jään vahvuus oli avoimissa suodattimissa 65, katetuissa 16 sm enimillään. Ilman alin lämpöäärä oli — 29° C, alin lämpöäärä katetuissa suodattimissa — 3° C.

Muita tietoja suodattamisesta ja sen tuloksista saadaan seuraavasta yhdistelmästä:

Taulu suodattamisesta vuonna 1908.

Kuukausi.	Suodattamiskäytännössä, m ² .			Suodattamisnopeus, mm. tunnissa.			Läpinäkyväisyys, sm.						Veden bakteripitoisuus tutkittin, kertaa.	Bakteripesäkkeiden luku oli sm ³ :ssä vesijohtovettä yli 100, kertaa.	Suodattamisella poistettujen bakteripesäkkeiden keskimäärin %.
	Keskimäärin.	Enintään.	Vähintään.	Keskimäärin.	Enintään.	Vähintään.	Jokiveden.			Vesijohtoveden.					
							Keskimäärin.	Enintään.	Vähintään.	Keskimäärin.	Enintään.	Vähintään.			
Tammikuu . .	2,738	2,925	2,610	141	165	100	63	64	61	75	75	75	4	1	96.0
Helmikuu . .	2,753	2,925	2,610	142	161	95	65	67	64	75	75	75	3	1	93.6
Maaliskuu . .	2,812	2,925	2,610	138	160	95	67	67	67	75	75	75	5	1	94.7
Huhtikuu . .	2,746	2,925	2,610	141	167	92	29	67	8	66	75	50	5	5	90.5
Toukokuu . .	2,761	2,925	2,610	154	178	107	28	45	10	69	75	53	4	4	95.9
Kesäkuu . . .	2,467	2,925	2,142	173	205	118	43	54	24	75	75	75	5	2	90.9
Heinäkuu . .	2,162	2,610	1,947	195	238	119	58	60	55	75	75	75	4	—	79.1
Elokuu	2,724	2,925	2,610	159	187	106	61	64	56	75	75	75	4	2	71.5
Syyskuu . . .	2,786	2,925	2,610	160	188	103	60	64	51	75	75	75	5	1	89.9
Lokakuu . . .	2,668	2,925	2,610	173	194	110	35	61	17	64	75	45	4	2	96.0
Marraskuu . .	2,706	2,925	2,610	158	188	107	60	63	57	75	75	75	4	3	88.2
Joulukuu . .	2,721	2,925	2,610	154	187	103	45	63	26	67	75	52	5	5	91.3
Koko vuosi	2,670	2,925	1,947	157	238	92	51	67	8	72	75	45	52	27	91.3

Suodattamisnopeus on keskimäärin ollut 157 mm. tunnissa ja ainoastaan 9 sunnuntai- ja pyhäpäivänä alle 100 mm.

Suodattamisella on jokiveden läpinäkyvyyttä keskimäärin lisätty 41 %; huomattava kuitenkin on, että se kone, millä veden läpinäkyvyyttä mitataan, ei näytä suurempaa määrää kuin 75 sm, mutta että vesijohtoveden läpinäkyväisyys tavallisesti on ollut suurempi.

Kuten bakteriologisia tutkimuksia koskevasta taulusta ¹⁾ näkyy, oli bakteripesäkkeitä vesijohtovedessä vuoden kuluessa keskimäärin 603 ja Vantaanvedessä 6,933 kuutiometriä kohti. Suodattamisella poistettiin 91.3 % pesäkkeistä.

Jokiveden lämpö määrä oli keskimäärin 6.7, enimmillään 22.4 ja vähimmillään 0.2° C eli melkein sama kuin suodatetun veden lämpö määrä Vanhassakaupungissa.

¹⁾ Julkaistu Helsingin kaupungin Tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1908.

Vuoden kuluessa korjattiin 12 putkenvuotoa, s. o. yksi korjaus 7.7 putkikilometriä kohti. Putkiverkko

Suurehkoja korjauksia suoritettiin 26 palopostissa ja sulkuranassa, vähäisiä miltei joka päivä. Palopostien hoito maksoi vuotta ja kappaletta kohti keskimäärin 7 markkaa 49 penniä. Koko hoitokustannus putkiverkosta ja sen aineksista, poistot siihen luettuina, nousee 695 markkaan 66 penniin putkikilometriltä ja 1.76 penniin kuutiometriltä vettä.

Ankan talven vuoksi ovat putkiverkko ja palopostit olleet tavallista enemmän jäätyneen vaarassa ja sen vuoksi vaatineet erittäin tarkkaa valvomista. Seurauksena tästä on ollut, että rakennusten ja putkiverkon korjausmääräraha on ylitetty 6,499 markalla 5 pennillä eli 22 %:lla.

Vesisäiliö puhdistettiin kaksi kertaa, ensimmäisen kerran kesäkuun 7 ja 8, toisen kerran marraskuun 22 ja 23 päivänä. Edellisellä kerralla päästettiin säiliöstä noin 4,000 kuutiometriä vettä sekä jälkimäisellä kerralla noin 2,400 kuutiometriä. Säiliössä ollut vähin vesimäärä oli edellisellä kerralla 500 ja jälkimäisellä 950 kuutiometriä. Vesisäiliö.

Korjattujen ja tarkistettujen vesimittarien lukumäärä nousi 898:aan eli noin 39 %:iin kaikista käytännössä olevista vesimittareista. Vuoden kuluessa suoritettiin noin 27,600 vesimittarien lukemista. Menot mittareista tekivät vuotta ja kappaletta kohti 10 markkaa 25 penniä hoidosta, lukemisesta ja poistoista sekä 4 markkaa 70 penniä korkoa eli yhteensä 14 markkaa 95 penniä vuodelta ja kappaleelta. Kertyneet vuokramaksut taas olivat keskimäärin 13 markkaa 45 penniä vuotta ja kappaletta kohti. Vesimittarit.

Vuonna 1908 tarkastettiin 17 mittaria asianomaisten kuluttajain pyynnöstä, ja havaittiin 4 kpl. osottavan 0.2—1.25 % liian paljon, muut 0.1—5.5 % liian vähän. Keskimäärin osottivat kaikki vuoden kuluessa tarkastetut mittarit noin 1.27 % liian vähän.

Tietoja niiden töiden rahallisesta tuloksesta, jotka työpaja on suorittanut yksityisten kuluttajain tai vesijohtoon kuulumattomain kunnan laitosten laskuun, antaa seuraava likimääräinen laskelma: Työpaja.

	<i>Smc.</i>	<i>psä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>psä.</i>
Tulot.				
Tuloja vuonna 1908 toimitetuista töistä	—	—	203,262	21
Menot.				
Yksi työnjohtaja, palkkiota	1,800	—		
5.5 % poistoa ja korkoa työpaja- ja makasiinirakennuksista	2,018	75		
Työpajarakennuksen korjaus ja kunnossapito y. m.	2,141	34		
Työpajan työkalujen korjaus ja kunnossapito	2,000	—		
Varastokorkoa ja palovakuutusmaksut	4,000	—		
Työkoneiden poistoa ja korkoa	434	—		
	12,394	09		
5/6 tästä yksityisiä töitä varten (lopun kaupungin)	10,328	40		
Päivätöitä yksityisten töihin	71,028	12		
Tarveaineita yksityisten töitä varten	102,979	42		
Laskulippuja, kirjoja, kustannuksia laskumääräin perimisestä	1,000	—		
Mahdollisia maksuttomia korjauksia varten varataan	1,000	—		
Saatavain korkoihin ja mahdollisesti huomaamatta jääneisiin menoihin	1,926	27	188,262	21
Saldo puhdasta voittoa	—	—	15,000	—

Vuoden kuluessa työpajan suorittamain yksityisten liittymisjohtojen luku on 80, seuraavasti ryhmitettyinä:

Aukon läpimitta: 20	25	30	40	50	75	100 mm.
1	13	13	15	18	16	4 kpl.

Työväki ja
työpalkat.

Paitsi vakinaista kuukausipalkkaa nauttivaa henkilökuntaa (9 kpl.), mikä vastaa 27,800 markan suuruista menoa koko vuodelta, sekä urakoitsijain työmiehiä, on vuoden kuluessa enintään 460, keskimäärin 278 ja vähintään 87 henkilöä ollut vesijohdon työssä, ja nousee heidän yhteenlaskettu palkkansa 372,270 markkaan 85 penniin. Keskimääräinen palkkaus tunnilta pääasiallisimmissa ammateissa näkyy seuraavista tiedoista, joissa numerot sulkumerkkien välissä merkitsevät tuntimäärää: kuorma-ajurit (36,960) — 90.0 penniä, sepät (4,897) — 62.4, kirvesmiehet (28,711) — 59.6, viilarit (17,226) — 51.9, putkenlaskijat (51,232) — 54.0, sorvarit (3,214) — 57.8, muurarit (5,525) — 57.5, apurit (356,033) — 41.2, vedenmyyjät (5,198) — 39.8, yövahdit (14,597) — 31.0, mittarinlukijat (12,046) — 47.2, koneenkäyttäjän-

apulaiset (3,504) — 34.0, lämmittäjät (4,312) — 41.6, puhdistajat (2,113) — 38.1, lataajat (7,715) — 77.1, poraajat (652) — 62.8, rusnaajat (77,418) — 46.3, kivi-työmiehet (9,973) — 57.5, sementtityömiehet (6,728) — 51.0, maalarit (452) — 51.7, rapparit (25) — 80.0, tiilenkantajat (1,145) — 48.4, peittäjät (30) — 50.0.

Sitäpaitsi on 20 henkilöä koko vuoden tai osan siitä kantanut kuukausipalkkaa yhteensä 32,169 markkaa.

Vesijohtokonttorin toimesta suoritettut työt vaativat kaikkiaan seuraavat kustannukset:

Vesijohdon laajentaminen	Smk	946,532: 96
Sen käyttö, kunnossapito ja korjaus	„	150,210: 60
Asettamistyöt	„	179,948: 88
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>1,276,692: 44</u>

Nämä kustannukset jakaantuvat seuraavalla tavalla:

Palkat	Smk	59,969: —
Päivätyöt	„	372,270: 85
Urakka- ja tinkityöt	„	108,234: 43
Rakennuskonttorin suorittamat työt, laskun mukaan	„	121,538: 23
Ainekset ja sekalaisia	„	614,679: 93
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>1,276,692: 44</u>

Kustannus jokaisesta nostetusta kuutiometristä vettä on:

Kustannus nostettua m³ vettä kohti.

Jos ainoastaan suodattamiskustannukset otetaan lukuun	0.46	penniä
Jos tähän lisätään pumppuamiskustannukset	1.72	„
Jos tähän lisätään putkiverkon hoidon ja kunnossapidon kustannukset	3.48	„
Jos tähän lisätään Vesijohtokonttorin kustannukset	4.29	„
Jos tähän lisätään vesimittarien kustannukset	4.63	„
Jos tähän lisätään muut käyttö- ja kunnossapitokustannukset (paitsi työpajan kustannuksia) sekä vesimittarien poisto	5.58	„
Jos tähän lisätään 5 % korkoa perustamispääomalle	13.15	„
Jos tähän lisätään 1 % poistoa perustamispääomasta (paitsi vesimittareja)	14.60	„

Tulo nostettua
m³ vettä kohti.

Tulo kustakin nostetusta kuutiometristä vettä käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kertyneitä vesimaksuja	Smk	674,139: 34	
Tulo hevosaltaista	„	2,626: 20	
Korotus vesimaksujen myöhäisestä suorituksesta	„	2,011: 90	678,777: 44
Vuokramaksuja vesimittareista	„	— —	30,997: —
	Yhteensä Smk	— —	709,774: 44

joten keskimääräinen tulo kustakin nostetusta kuutiometristä vettä tekee 19.38 penniä. Tulot vedestä ja mittarivuokrista olivat yhteensä 65,574 markkaa 8 penniä suuremmat kuin vuonna 1907 ja 25,136 markkaa 34 penniä suuremmat kuin vuoden 1908 tuloarviossa laskettu määrä.

Vedenkulutus.

Kuluttajien lukumäärä oli vuoden lopussa 1,560 ja on vuoden kuluessa lisääntynyt 31:llä.

Maksettavaksi pantu kulutus eri kaupunginosissa nousi seuraaviin määriin:

	Kuutiometriä.
I kaupunginosassa	225,725
II „	344,673
III „	153,544
IV „	326,563
V „	174,186
VI „	140,810
VII „	301,420
VIII „	140,159
IX „	16,023
X „	139,056
XI „	113,547
XII „	145,976
Jaoittamattomilla alueilla	225,667
	Yhteensä 2,447,349

Keskimäärin on kustakin myydystä kuutiometristä vettä kertynyt 27.74 penniä vedenmaksuja ja 1.26 penniä mittarivuokria eli yhteensä 29.00 penniä.

Koska nostettu vesimäärä oli 3,662,230 ja myyty 2,447,349 kuutiometriä, on ero 1,214,881 kuutiometriä; 14.60 pennin yksikköhinnan mukaan vastaa se 177,372 markan 63 pennin arvoa, ja kuuluu siihen vedenkulutus tulensammuttamiseen, yleisiin mukavuuksilaitoksiin, hevosaltaihin ja vapaa-

kaivoihin, suihkukaiivoihin, katujen ja istutusten kastelemiseen ynnä myös vuotanut ja mittareissa merkitsemättä jäänyt vesi.

Työpajan käyttö mukaan luettuna oli vesijohdon bruttosäästö vuonna 1908 528,788 markkaa 60 penniä. Jos tähän lisätään yllä mainittu yleisiin tarpeisiin käytetyn veden arvo, niin nousee summa 706,161 markkaan 23 penniin, ja jos tästä vähennetään perustamispääoman (5,544,576:31) sekä juoksevan ainevaraston (370,229:08) korko ja poistot 6 %:n mukaan ja poistoa kalustosta (61,180:50) sitäpaitsi se määrä, mikä on merkittynä luettelokirjaan, 9,000 markkaa 25 penniä, eli yhteensä 363,888 markkaa 57 penniä, niin jäännös, 342,272 markkaa 66 penniä, lukuun ottamatta vesijohdon ensimmäisinä 6 à 7 toimintavuotena syntynyttä tappiota vastaavan pääoman korkoa, on vuoden 1908 puhdas voitto.

Vuoden kuluessa myönnettyt ohjesäännön mukaiset alennukset suu- remmasta kuin 125 kuutiometrin kulutuksesta vuosineljänneksessä sekä yksityisten haarajohdoista vuotanut vesi nousevat yhteensä 55,427 markan 26 pennin määrään.

Yksityisten vesijohdon sulkemiseen, syystä että vedenkulutusmaksuja tai korvausta työpajan tekemistä töistä ei oltu suoritettu, ryhdyttiin 3 kertaa yhteensä 64 markan 20 pennin maksumäärän takia. Edelliseltä vuodelta oli kaksi johtoa suljettuna suorittamatta olevan 538 markan 47 pennin maksumäärän takia, ja näistä on toinen yhä vielä suljettuna 502 markan 57 pennin maksamattomasta vuonna 1903 suoritetusta työstä.

Vedenkorkeus Vantaanjoessa padonkynnykseen verrattuna oli vuonna 1908:

K u u k a u s i.	Keskimäärin, m.	Enintään, m.	Vähintään, m.
Tammikuu	— 0.02	+ 0.17	— 0.10
Helmikuu	— 0.03	+ 0.03	— 0.03
Maaliskuu	— 0.01	+ 0.05	— 0.06
Huhtikuu	+ 0.59	+ 1.11	± 0.00
Toukokuu	+ 0.45	+ 0.96	+ 0.19
Kesäkuu	+ 0.14	+ 0.28	+ 0.03
Heinäkuu	+ 0.03	+ 0.09	— 0.01
Elokuu	— 0.14	+ 0.04	— 0.38
Syyskuu	+ 0.02	+ 0.06	— 0.05
Lokakuu	+ 0.07	+ 0.25	± 0.00
Marraskuu	± 0.00	+ 0.06	— 0.07
Joulukuu	+ 0.07	+ 0.24	— 0.09
Koko vuosi	+ 0.10	+ 1.11	— 0.38

Bruttosäästö.

Alennukset.

Yksityisten
johtojen sulke-
minen.Vedenkorkeus
Vantaanjoessa.

Jäänlähtö alkoi huhtikuun 23 päivänä veden ollessa 0.70 m. yli padonkynnyksen.

Vedenkorkeutta joessa on osa vuotta järjestetty höyrypumppulaitoksen käytöllä.

Pohjavesitutkimukset.

Toukokuun 12 päivänä 1908 päätti Kaupunginvaltuusto, että Konttori asiantuntijoita käyttäen ryhtyisi toimenpiteisiin ehdotuksen laatimiseksi pohjaveden hankkimista varten kaupungille. Mutta osittain sen vuoksi, että Valtuuston kirjelmä saapui Konttoriin vasta lokakuussa, osittain sen takia, että amerikkalaisten pikasuodattimien aiheuttamat työt ja erittäin laajat putkenlaskemistyöt, etenkin suuren pääjohdon laittaminen, vaativat Konttorin kaikki voimat, ei ole muita pohjavesitutkimuksia suoritettu kuin vierinkivisora- ja hiekkaharjujen suunnan ja laajuuden silmänmääräinen tutkiminen Tikkurilan ja Hankoonradan välillä. Pohjavesitutkimuksiin ensi vuodeksi myönsi Valtuusto joulukuun 30 päivänä 30,000 markan suuruisen määrärahan.

XIV. Kaasulaitos.

Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen hallituksen kertomus Helsingin kaupungin Kaasulaitoksen hallinnosta ja käytöstä vuonna 1908 oli seuraavansisältöinen:

Yleiskatsaus.

Kaasunkulutus Helsingissä on vuonna 1908 ollut 4,274,210 m³, 3,523,330 m³ vastaan vuonna 1907. Kaasunkulutus on siis lisääntynyt 750,880 m³ tai laskettuna prosenteissa edellisen vuoden kulutuksesta 21.31 %. Tämä suuri lisäys johtuu pääasiallisesti siitä, että kaasun käyttö keitto- ja lämmitystarkoituksiin on yhä kasvanut, mutta tuntuvasti se riippuu myöskin siitä, että painesuhteet kaupungissa ovat uusien pääjoh-tojen viime kesänä tultua lasketuiksi melkoisesti parantuneet.

Suurin kulutus päivää kohti nousi 21,290 m³:iin, 17,090 m³ vastaan vuoden 1907 suurimpana kulutuspäivänä.

Kivihiihikaasulaitoksessa on suurin kaasunvalmistuksen määrä päivässä ollut 20,550 m³, 16,040 m³ vastaan vuonna 1907. Tämä tuotannon lisäys on käynyt mahdolliseksi sen kautta, että kesällä on rakennettu kolme puoligeneraattoriuunia ja uusi kaasukello Runebergkadulla on valmistunut.

Kaasukellon rakentamistyöt on suoritettu erityisesti niitä jouduttamalla, mikä kävi välttämättömäksi sen johdosta, että päätös kaasukellon rakentamisesta tehtiin niin myöhään. Vuoden alkaessa jatkuivat vielä altaan louhimistyöt. Jotta allas voitaisiin saada valmiiksi kevääksi, oli pakko suorittaa betongityöt siten, että altaan yli rakennettiin lämmitettävä katos. Huolimatta sattuneesta sementtityöntekijäin lakosta ja siitä, että perustuksen valmistuminen sen johdosta myöhästyi, oli rakennus kuitenkin katon alla jo elokuun 13 päivänä. Kahdeksan viikkoa myöhemmin oli kaasukello valmiiksi paikoilleen asetettuna ja 11 päivänä lokakuuta se voitiin ottaa käytäntöön.

Kehäjohdon kustannusten vähentämiseksi johdettiin se Punanotkon kautta eikä, kuten alkuaan oli suunniteltu, Tarkka-ampujakadun alitse. Kun edelleen oli päätetty johtaa vastainen painejohto Töölönlahden ympäri, on voitu luopua I. Henrikinkadun ja kehäjohdon välille suunnitellusta 300 mm:n johdosta. Melkoista säästöä tuotti myöskin se, että Kansakoulukadun ja Kasarminkadun väliseen kehäjohdon osaan käytettiin teräsputkea (n. k. Mannesmannputkea) alkuaan käytettäväksi aijotun valurautaputken sijaan. Muhvien viallisen rakenteen vuoksi syntyi putkissa, joiden läpimitta oli 600 mm. suurempi, talven tullessa vuotoja liitosten kohdilla Bulevardi- ja Kampinkatujen välillä, jonka tähden täytyi kaivaa auki osa liitoskohtia ja varustaa liitokset valurautarenkailla, jotka estivät lyijytiivistyksen siirtymästä, kun putket lämpöerotusten johdosta kutistuivat. Näin tiivistetyissä liitoksissa ei ole uusia vuotoja huomattu. Deutsch-Oesterreichische Mannesmannröhren-Werke ovat myöskin selittäneet olevansa valmiit tämän johdosta maksamaan kohtuullista korvausta.

Kehäjohdon määrärahasta on osa myöskin käytetty kaasukellosta lähtevää lähtöjohtoa, tähän johtoon rakennettuja venttiilejä ja regulaattoreja sekä regulaattoreja ympäröivää regulaattorirakennusta varten.

Vuoden 1908 teknilliset tulokset eivät ole yhtä edulliset kuin vuoden 1907. Tämä riippuu siitä, että kaasulaitoksen varsinkin kevättalvella, tarpeellisen kellotilan puutteessa, on täytynyt työskennellä erittäin vaikeiden käyttöolojen vallitessa ja että uunit ovat kärsineet käytössä tämän johdosta välttämättä esiintyneen epäsäännöllisyyden vuoksi. Kaasunsaantia ei voitu ensimmäisen vuosipuoliskon aikana saada nousemaan suuremmaksi kuin 26.5 m³:iin 100 kg:lta kaasuksi tehtyjä kivihiiliä. Tähän alhaiseen kaasunsaantiin vaikutti myöskin se seikka, että suurin osa tänä aikana kaasuksi tehtyjä kivihiiliä oli hiilivajojen puutteen vuoksi pidetty varastossa ulkoilmassa ja usein aivan märkinä pantu uuneihin. Syyskuukausina osottaa valmistus 28.6 m³ kaasunsaantia 100 kg:lta kivihiiliä.

Kivihiilien hinta on ollut melkoista edullisempi, kuin menoarviota laadittaessa laskettiin. Vuoden kuluessa saapuneiden kivihiilien keskihinta oli kaasulaitokselle tuotuna Smk 22.30 tonnilta. Koksin kysyntä oli kevättalvella niin suuri, ettei kaasulaitos voinut tyydyttää tarvetta. Mutta syksyn ja sitä seuranneen talven lämpimät ilmat ovat vaikuttaneet, että koksin kysyntä on vähentynyt, jonka vuoksi varasto vuoden vaihteessa oli sängen suuri. Koksin hinta on voitu pysyttää muuttamattomana. Tervan hinta sitävastoin on laskenut maailmanmarkkinoilla tapahtuneen hinnanalennuksen vuoksi.

Sen johdosta että rakennustoiminta varsinkin ensimmäisen vuosipuoliskon aikana oli vilkas, ovat Kaasulaitoksen kaasujohtojen asettamistyöt olleet hyvin laajat.

Kaasulaitoksen käyttö on vuonna 1908 tuottanut Smk:n 416,634:16 bruttovoiton.

Södervikin uuden kaasutehtaan rakentamistyöt alkoivat 26 päivänä marraskuuta.

Yksityiskohtaisia tietoja laitoksen käytöstä, uutisrakennuksista y. m. annetaan seuraavassa käyttöä ja sen tuloksia koskevassa seikkaperäisessä esityksessä.

Hallinto ja käyttö.

Hallinto.

Tilivuonna ovat Hallitukseen kuuluneet kauppaneuvos Hj. Schildt, puheenjohtajana, sekä toimistotirehtööri Edvin Willgren ja insinööri, dosentti tri G. O. Mattsson, jäseninä. Hallituksen varajäseninä ovat olleet kauppias J. Tallberg sekä insinöörit G. Zitting ja Fr. Rosberg

Hallinto.

Hallituksen työn jako käytön ja liikkeen tarkastukseen nähden on ollut sama kuin edellisenä vuonna.

Kaasulaitoksen virkamiehistössä ei ole mitään muutoksia tapahtunut.

Kaasunvalmistus.

Tilivuonna on valmistettu 4,223,450 m³ kivihiilikaasua ja 51,640 m³ öljyllä karburoitua vesikaasua eli yhteensä 4,275,090 m³ kaasua. Valmistuksen lisäys edelliseen vuoteen verraten on 21,30 %.

Kaasunvalmistus.

A. Kivihiilikaasu.

Yllä mainitun 4,223,450 m³ kivihiilikaasumäärän valmistamiseen on käytetty:

tavallisia kaasuhiiliä	14,992,913 kg.
cannelhiiliä	378,000 „
Koko kivihiilenmenekki	15,370,913 kg.

Kaasunsaanti metriseltä tonnilta kivihiiliä on siis ollut . . . 274.77 m³.

Cannelhiilien lisä painoprosenteissa on tehnyt 2.46 %.

Kaasun valovoima on ollut:

kaupungin tarkastushuoneessa mitattuna	13.53 n. k.
kaasulaitoksella	13.58 „

Kaasutehtaalle tuotuna ovat vuoden kuluessa käytetyt kivihiilet maksaneet:

tavalliset kaasuhiilet 1,000 kg:lta	Smk 23.57
cannelhiilet	„ 34.33

B. Öljyllä karburoidu vesikaasu.

Vesikaasulaitoksen käyttöön on kulunut:

kaasukoksia	1,090 hl.
solaariöljyä	32,441 kg.

Vesikaasulaitoksessa on kaasua valmistettu 1 päivästä tammikuuta 15 päivään helmikuuta. Tänä aikana on kuitenkin myöskin kivihiili-kaasua otettu tämän tehtaan kaasukelloon ja siitä kuluttajille toimitettu.

Sivutuotteet.

Sivutuotteet.

Koksi.

Lukuunottamatta uunien lämmittämiseen käytettyä määrää on kaasunvalmistuksesta saatu 7,075,350 kg. eli 167,266 hl. koksia.

Metriseltä tonnilta kaasuksi tehtyjä kivihiiliä on siis saatu 10.88 hl. koksia.

Vuoden kuluessa on myyty:

pienentämätöntä koksia	145,233 hl.
pienennettyä koksia	1,580 „

Keskimyyntihinta on ollut:

pienentämättömän koxsin	Smk 1: 53.42
pienennetyn koxsin	„ 2: 42.70

Kivihiiliterva.

Kaasunvalmistuksesta on saatu tervaa:

prima separoitua kivihiilitervaa	2,580 tynnyriä
sekunda tervaa (massaa).	<u>112 „</u>
koko tervan määrä	2,692 tynn. eli 619,160 kg.

Tervansaanti tonnilta kaasuksi tehtyjä kivihiiliä on ollut 40.28 kg.

Vuoden kuluessa on myyty:

prima tervaa	2,637 tynnyriä
sekunda tervaa	145 „

Keskimyyntihinta on ollut:

prima tervan	Smk 9:27.4 tynnyriltä
sekunda „	„ 5:— „

Retorttigrifiitti.

Retorttigrifiittia on vuoden kuluessa myyty 2,156 kg. 5.00 pennin hinnasta kg:lta.

Kuona ja tuhka.

Kuonaa ja tuhkaa on myyty 993 kuormaa 1 markan hinnasta kuormalta.

Kaasunkulutus.

Kaasunkulutus on vuoden kuluessa noussut 4,274,210 m³:iin, osottaen Kaasunkulutus. prosentteissa laskettuna 21.31 %:n lisäystä 1907 vuoden kulutukseen verrattuna.

Enimmin käytettiin kaasua 15 päivänä joulukuuta, jolloin kulutus nousi 21,290 m³:iin. Vähimmin kului kaasua 24 päivänä kesäkuuta, jolloin käytettiin ainoastaan 3,200 m³. Suurin kulutus tuntia kohti oli 1,720 m³.

Kulutus on jakaantunut seuraavalla tavalla:

Kaupungin katuvalaistus, laskettuna otaksumalla tuntikulutus 120 litraksi tunnissa ynnä 5 %:n lisäys lyhtyjen sytyttämisestä ja sammuttamisesta sekä 8 l. tunnissa sytytysliekiltä	14.81 %	633,089 m ³ .
Kaupungin kulutus virastoissa, kouluissa, sairaaloissa y. m.	2.56 „	109,444 „
Yksityinen kulutus	74.11 „	3,167,400 „
Kaasulaitoksen kulutus	1.44 „	61,547 „
Vuotoa ja tiivistystä	7.08 „	302,730 „
Yhteensä	100.00 %	4,274,210 m ³ .

*Yksityinen kaasunkulutus.*Yksityinen
kaasunkulutus.

Vuoden 1908 kuluessa on uusia mittareita tullut lisää 1,987 kpl. Kaupungissa paikolleen asetettujen kaasumittarien koko lukumäärä oli vuoden lopussa 8,659 kpl.

Mittareista oli 7,127 kpl. asetettu lämpökaasun mittaamista varten ja 1,532 kpl. valokaasun mittaamista varten.

Mittarien kautta myydyistä kaasusta, jonka määrä kaikkiaan oli 3,276,844 m³, on 993,297 m³ eli 30.31 % ollut valokaasua ja 2,283,547 m³ eli 69.69 % lämpökaasua.

Mittarien kautta myydyin kaasumäärän lisääntyminen vuodesta 1901 lähtien näkyy seuraavasta taulusta:

	Valokaasua.	Lämpökaasua.	Yhteensä.
1901	636,379 m ³	184,292 m ³	820,671 m ³
1902	644,366 „	321,286 „	965,652 „
1903	719,842 „	523,607 „	1,243,449 „
1904	796,996 „	720,083 „	1,517,079 „
1905	834,568 „	940,004 „	1,774,572 „
1906	918,931 „	1,267,987 „	2,186,918 „
1907	952,467 „	1,782,871 „	2,735,338 „
1908	993,297 „	2,283,547 „	3,276,844 „

Yksityisen kaasunkulutuksen lisäys vuonna 1908 tekee 40,830 m³ valokaasua eli 4.29 % edellisen vuoden kulutuksesta sekä 500,676 m³ lämpökaasua eli 28.08 %.

Vuoden 1908 meno- ja tuloarviossa oli valokaasun kulutus laskettu 1,160,000 m³:ksi todellista 993,297 m³:n määrää vastaan sekä lämpökaasun kulutus 2,100,000 m³:ksi saavutettua 2,283,547 m³:n määrää vastaan.

Kaasumoottorit.

Vuoden kuluessa on tullut lisää yksi 27 hv. kaasumoottori. Sitäpaitsi on yhden 5 hv. kaasumoottorin sijaan asetettu yksi 30.5 hv.

Kaasumoottorien lukumäärä oli vuoden lopussa 21 kpl. vastaten 168.5 hv.

*Yleinen valaistus.*Yleinen
valaistus.

Paikoilleen asetettujen polttajien lukumäärä oli vuoden lopussa 1,906 kpl. 1,639 lyhdyssä. Polttajat ovat jaetut siten, että 1,146 liekkiä palaa

kello 12:een yöllä sekä 760 päivänkoittoon. Puolenyön lyhtyjen palamis-aika tekee vuodelta 1,732.75 tuntia, kokoyön lyhtyjen 3,541 tuntia.

Kaupungin 1,639 lyhdystä on 1,376 kappaleessa kussakin yksi hehku-valopolttaja, 254 kappaleessa kaksi polttajaa (tästä määrästä 5 kappaleessa kaksinkertaiset inverttipolttajat), yhdessä 5 hehkuvalopolttajaa, kuudessa polttajat avointa liekkiä varten ja kahdessa n. k. lucaspolttajat. Yli taval-lisen valaistusajan on torivalaistusta varten pidetty palamassa 1 lucaslamppu ja 23 auerliekkiä aamutunteina tammi-, helmi- ja joulukuina.

Lyhtyjen sytyttämistä, sammuttamista ja hoitoa varten on ollut palkattuna 30 lyhdynsytyttäjää ja 5 auerlampunhoitajaa. Yhden lyhdyn-sytyttäjän sytytettävänä ja hoidettavana on siis ollut 55 lyhtyä. Kukin auerlampunhoitaja on hoitanut 381 polttajaa.

Katuvalaistukseen on käytetty 6,237 kpl. hehkusukkia eli keskimäärin 3.27 kpl. polttajaa kohti, sekä 1,763 lampunlasia eli 0.93 kpl. polttajaa kohti. Keskimäärin on hehkusukkien kestämisäika ollut 712 polttotuntia eli, laskettuna $7\frac{3}{4}$ tuntisen keskipoltto-ajan mukaan päivässä, 92 päivää sekä lasin 2,525 polttotuntia eli 326 päivää.

Vuoto ja tiivistys.

Kaasunvuotojen lukumäärä on kaupungin kaasujohdoissa vuonna 1908 ollut tavattoman suuri, ja syynä siihen on pääasiallisesti pidettävä tammi-kuussa vallinnutta ankaraa pakkasta. Putkenmurtumia on sattunut 9 kpl., jota paitsi vuotoja on syntynyt 18 liitoksessa, jotka on tiivistetty. Se, että vuotoluku tältä vuodelta on noussut 7.08 %:iin koko kulutuksen määrästä, riippuu myöskin siitä, että kaasua on kulunut ilman poistamiseen uudesta kehäjohdosta ja kaasukellosta ja niiden täyttämiseen.

Vuoto ja
tiivistys.

Teknillisten tulosten yhdistelmä.

Kaasunvalmistus	1908.	1907.	1906.	1905.	1904.	
Kivihiilikaasua m ³	4,223,450	3,424,070	2,736,810	2,387,700	2,149,900	Teknilliset tulokset.
Vesikaasua „	51,640	100,210	175,850	2,400	—	
Yhteensä kaasua m ³	4,275,090	3,524,280	2,912,660	2,390,100	2,149,900	
Kaasuksi teht. tav. kivihiiliä . kg.	14,992,913	11,224,510	8,397,325	7,887,130	6,940,380	
„ „ cannelhiiliä „	378,000	435,838	664,237	727,952	708,910	
Yhteensä kaasuksi teht. kivihi. kg.	15,370,913	11,660,348	9,061,562	8,615,082	7,649,290	

Kaasunvalmistus.	1908.	1907.	1906.	1905.	1904.
Cannelhiililisiä %	2.46	3.74	7.33	8.45	9.27
Retorttipanoksia vuodessa kpl.	90,706	81,703	80,577	77,994	66,884
Retorttivuorokausia vuodessa »	21,090	17,312	17,611	16,971	15,714
Korkein määrä varatt. retortteja. »	104	80	74	83	81
Alin » » » »	19	14	11	12	10
Retorttipanosten keskipaino kg.	169.5	142.07	112.3	110.5	114.4
Kaasuntuotanto ret. vuorokaudelta m ³	200.26	197.8	155.4	140.7	136.8
Kaasunsaanti 100 kg:lta hiiliä »	27.47	29.4	30.3	27.7	28.1
Koksinsaanti hl.	167,266	124,558	88,776	79,091	74,020
» tonnilta kivihiiliä »	10.88	10.68	9.77	9.18	9.68
Tervansaanti kg.	619,160	491,372	382,030	316,940	340,630
» tonnilta kivihiiliä »	40.28	42.15	42.16	37.95	44.5
Keskivalovoima kaupungissa n. k.	13.53	13.62	13.65	13.56	13.53
» kaasulaitoksella »	13.58	13.70	13.79	13.58	13.56
Unityöp. 100 m ³ kaasua kohti kpl.	0.236	0.244	0.298	0.277	0.226
Kaasunkulutus.					
Kaasua katuvalaistukseen m ³	633,089	590,900	487,511	403,002	394,610
» yksit. valaistukseen »	993,297	952,467	918,931	834,568	796,996
» » lämmitykseen »	2,283,547	1,782,871	1,267,987	940,004	720,083
Kaasulaitoksen oma kulutus »	61,547	89,741	51,145	53,183	55,759
Vuotoa ja tiivistystä »	302,730	107,351	188,629	158,113	183,192
» » » %	7.08	6.09	6.13	6.62	8.52
Korkein kaasunkulutus vuorok. m ³	21,290	17,090	15,190	12,200	11,570
Alin » » »	3,200	2,620	2,140	1,430	1,250

Raha-asioita koskevia tietoja ja taloudelliset tulokset.

Laajennuksia ja arvonlisäyksiä.

Pääjohtoverkko.

Pääjohtoverkko.

A. Kehäjohto.

Uudesta kaasukellosta lähtevää kehäjohtoa on kesällä 1908 laskettu seuraavat osat:

E. Rautatiekadun alle, kaasukellosta	
Fredrikinkatuun asti	141 m. 700 mm. valurautaputkea.
Fredrikinkadun alle, E. Rautatie- ja	
Kampinkatujen välille	227 „ 700 „ „
Fredrikinkadun alle, Kampin- ja Bule-	
vardikatujen välille	522 „ 680 „ teräsputkea.

Fredrikinkadun alle, Bulevardi- ja Merimiehenkatujen välille	401 m. 630 mm. teräsputkea.
Merimiehenkadun, Punanotkon ja Ullanlinnankadun alle, Fredrikin- ja Kasarminkatujen välille	464 „ 575 „ „
Kasarminkadun alle, Ullanlinnan- ja E. Esplanadikatujen välille	411 „ 500 „ valurautaputkea.
E. Esplanadikadun alle, Kasarmin- ja Fabianinkatujen välille	115 „ 500 „ „
Fabianinkadun alle, E. Esplanadi- ja Aleksanterinkatujen välille	216 „ 500 „ „
Runebergkadun alle, kaasukellon ja P. Rautatiekadun välille	40 „ 450 „ „
sekä painejohdon osana saman kadun alle	40 „ 300 „ „

Kehäjohtoon kuuluvia päähaarajohtoja on laskettu:

Kasarminkadun alle, Ullanlinnan- ja Vuorimiehenkatujen välille	416 m. 250 mm. valurautaputkea.
Neitsytpolun alle, Vuorimiehen- ja Tehentaankatujen välille	144 „ 200 „ „
Fredrikinkadun alle, Merimiehen- ja Pursimiehenkatujen välille	72 „ 200 „ „

Rinnakkaisjohtona yksityisjohtojen liittämistä varten on laskettu:

Fredrikinkadun alle, Kansakoulu- ja Bulevardikatujen välille	432 m. 100 mm. valurautaputkea.
Fredrikinkadun alle, Kampin- ja Kansakoulukatujen välille	90 „ 75 „ „

Vanhan kaasutehtaan ja kaasukellon välisenä yhdistysjohtona, joka johto samalla, sittenkun vanhan kaasutehtaan käyttö on lakkautettu, on tarkoitettu olemaan syöttöjohtona kaasukellosta kaupungin vanhan putki-johtoverkon lähtökohtaan I. Henrikinkadulla, on laskettu:

Simonkadun, Kansakoulukadun, Fredrikinkadun ja E. Rautatiekadun alle, I. Henrikinkadun ja kaasukellon välille 926 m. 300 mm. valurautaputkea.

B. Paitsi kehäjohtoa yllä mainittuine haaroineen, on seuraavat pääjohdot laskettu:

Aleksanterinkadun ja Kanavarannan alle, Mariankadun ja Katajanokan- sillan välille	178 m. 200 mm. valurautaputkea.
E. Esplanadikadun alle, Korkeavuoren- ja Kasarminkatujen välille . .	77 „ 150 „ „
Vuorikadun alle, Hallitus- ja Vilhelmin- katujen välille	299 „ 100 „ „
P. Makasiinikadun alle, Kasarmin- ja Fabianinkatujen välille . . .	98 „ 100 „ „
L. Satamakadun alle, Laivasto- ja Kruunu- vuorenskatujen välille	80 „ 100 „ „
Annankadun alle, Bulevardi- ja Uuden- maankatujen välille	110 „ 100 „ „
Malminrinteen alle	104 „ 75 „ „
Mikonkadun alle, Rautatietorin ja Kaisa- niemen välille	77 „ 80 „ teräsputkea.

I. Henrikin- ja Kaivokatujen kulmaan on asetettu kaksi luistiventtiiliä, toinen 300 mm:n ja toinen 250 mm:n putkea varten.

Vuoden 1908 menoarvioon oli sitäpaitsi merkitty 150 mm:n johto laskettavaksi Lapinlahdenkadun alle ja 100 mm:n johto Hautausmaakadun alle, mutta kun sanottuja töitä ei vuoden kuluessa ehditty suorittaa, on niitä varten laskettu Smk:n 19,529:10 määräraha siirretty seuraavaan vuoteen.

Vuoden kuluessa laskettujen pääjohtojen (kehäjohtoa lukuunottamatta) arvo on Smk 11,527:61.

Vuoden 1908 lopussa oli kaupungin pääjohtojen yhteenlaskettu pituus 64,636 m., jakaantuen eri putkisuuruuksille seuraavalla tavalla:

700 mm.	680 mm.	620 mm.	570 mm.	500 mm.	450 mm.	300 mm.	250 mm.
368 m.	522 m.	401 m.	464 m.	742 m.	40 m.	1,478 m.	1,289 m.
200 mm.	150 mm.	125 mm.	100 mm.	75 mm.	63 mm.	50 mm.	38 mm.
2,387 m.	3,669 m.	3,880 m.	10,403 m.	21,783 m.	6,693 m.	9,121 m.	1,396 m.

Pääjohtoverkon keskisuuruus on 166 mm. ja sen koko kuutiosisältö 1,402.7 m³.

Lyhdyt patsaineen ja tarpeineen.

Vuoden kuluessa ovat seuraavat lyhdyt tulleet lisäksi:

Pietarinkadulla	5 kpl.
Laivurikadulla	5 ”
Laivanvarustajakadulla	3 ”
Huvilakadulla	4 ”
Tehtaankadulla	3 ”
Unioninkadulla	1 ”
Antinkadulla	4 ”
Fredrikinkadulla	5 ”
Yrjönkadulla	1 ”
Punanotkossa	12 ”

Lyhdyt patsai-
neen ja tarpei-
neen.

Yhteensä vuoden kuluessa lisäksi tulleita 43 kpl.

Lisäksi tulleista lyhdyistä on 42:ssa yksinkertaiset auerpolttajat ja yhdessä kaksinkertainen auerpolttaja.

Vuoden kuluessa lisäksi tulleiden lyhtyjen ja polttajien sekä puupatsaiden ja poistettujen seinävarsien sijaan asetettujen valurautapatsaiden arvo tekee, vähentämällä vanhojen aineiden arvo, Smk 9,151: 96.

Kaupunkiin asetetuista lyhdyistä on:

977 kpl. valurautaisilla patsailla olevia lyhtyjä
70 ” puupatsailla ” ”
558 ” valurautaisilla seinävarsilla olevia lyhtyjä
34 ” takorautavarsilla olevia n. k. kaarilamppuja.

Yksityiset liittymisjohdot.

Vuoden kuluessa on asetettu 67 kpl. uusia liittymisjohtoja, joihin Yksityiset liitty-
misjohdot.

8 m. 3" teräsputkea
439 ” 2" ”

13.7 m. 3"	valurautaputkea
45.9 „ 2"	„
1.8 „ 1 1/2"	„

Vuoden kuluessa asetettujen uusien liittymisjohtojen tuottama arvonnalisäys on Smk 5,198:—.

Uutisrakennukset ja uutistyöt.

Uutisrakennukset ja uutistyöt.

Kaasukello ynnä kehäjohto sekä siihen kuuluvat luistiventtiilit, regulaattorit ja regulaattorihuone.

Tämän laitoksen kustannukset nousivat Smk:aan 633,066: 68, jakaantuneena seuraaviin eriin:

Kaasukellon allas ja perusmuuri	Smk	88,390: 41
Kaasukellorakennus	„	80,437: 89
Kaasukello	„	106,171: 70
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>275,000: —</u>

Kehäjohto ynnä regulaattorit ja aparaatit	Smk	332,220: 56
Regulaattorirakennus	„	20,000: —
Erinäisiä tasotustöitä, kaivorakennus, pengerrystyöt y. m. „	„	5,846: 12
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>358,066: 68</u>

Vuotta 1908 varten kehäjohtoon ja kaasukelloon myön-		
netystä määrärahasta, joka teki kaikkiaan	Smk	710,000: —
on käytetty	„	633,066: 68
Säästöä vuoden 1908 määrärahasta	Smk	76,933: 32

Kivihiihlikaasulaitoksella on tullut lisäksi:

3 kpl. puoligeneraattoriuuneja Pintsch-Hermansenin järjestelmää tervapannuineen, venttiileineen ja johtoineen arvoltaan	Smk	41,286: 97
sekä erinäisiä keskipakoisaparaatteja tervaa varten arvoltaan	„	963: 54

Södervikin kaasutehdas.

Tasotus-, perustuksen kaivamis- ja erinäisiin valmistaviin töihin uuden kaasutehtaan rakentamista varten Södervikiin on vuoden 1908 loppuun käytetty „		43,292: 70
--	--	------------

Kalusto.

Kaasulaitoksen kaluston lisäykset ovat:

Kalusto.

putkenlaskijain kaluston	Smk 2,752: 86
konttorikaluston	„ 4,075: 40
sekalaisen kaluston	„ 2,732: 40
	<hr/>
Yhteensä Smk	9,560: 66

Kaasumittarit.

Vuoden kuluessa on kaupunkiin asetettu 1,987 kpl. uusia

Kaasumittarit.

mittareita, joiden arvo on Smk 45,040: 02

Arvonlisäysten yhdistelmä.

Pääjohtoverkko, siihen luettuna kehäjohto	Smk 369,594: 29	Arvonlisäysten yhdistelmä.
Lyhdyt, patsaat ja lyhtyjen liittymisjohdot	„ 9,151: 96	
Yksityiset liittymisjohdot	„ 5,198: —	
3 kpl. uuneja varusteineen	„ 41,286: 97	
Aparaatit ja johdot kaasulaitoksella	„ 963: 54	
Kalusto	„ 9,560: 66	
Kaasumittarit	„ 45,040: 02	
Uusi kaasukello	„ 275,000: —	
Södervikin kaasutehdas	„ 43,292: 70	
	<hr/>	
Yhteensä Smk	799,088: 14	
joista on suoritettu voittovaroilla	Smk 122,728: 76	
„ „ „ lainavaroilla	„ 676,359: 38	
	<hr/>	
Yhteensä Smk	799,088: 14	

Kaasun hinta ja kaasun valmistuskustannukset.*Kaasun hinta.*

Kaasun hinta on ollut sama kuin edellisenäkin vuonna, nimittäin: Kaasun hinta.

valaistukseen käytetystä kaasusta 30 p. m³:ltä

lämmitykseen ja käyttövoimaksi käytetystä kaa-

susta 15 „ „

Kaupungin kuluttamasta kaasusta (lukuunottamatta katuvalaistusta) on laskettu 10⁰/₁₀ alennus.

Katuvalaistukseen kuluneesta kaasusta, jonka määrä on noussut 633,089 m³:iin, sekä lyhtyjien sytyttämisestä, sammuttamisesta ja hoidosta on kaupunki maksanut Smk 121,649: 50.

Tästä määrästä on mennyt alla mainittuihin kustannuksiin:

Lyhtyjien sytyttäminen, sammuttaminen ja ylläpito . . .	Smk	50,006: 63
Korjauksia	„	4,837: 86
Hallintokustannuksia	„	3,442: 99
5 %:n vuotuismaksu katuväläistuksen osuudelle Kaasulaitoksen omaisuuden arvosta	„	15,343: 18
		<u>Yhteensä kustannuksia Smk 73,630: 66</u>

Katuväläistuksen kaasun hinnaksi jäi siis Smk 48,018: 84, joka vastaa 7.58 pennin myyntihintaa m³:ltä (= kaasun valmistuskustannus).

Valmistuskustannukset.

Valmistuskustannukset.

Myydyn kaasun valmistuskustannukset nousevat, laskettuina ennen käytettyjen perusteiden mukaan, vuodelta 1908 7.58 penniin, 8.40 penniä vastaan vuonna 1907 ja 9.27 penniä vastaan vuonna 1906.

Laskettaessa paljonko kaasu tulee Kaasulaitokselle itselleen maksamaan, on tähän lisättävä:

a) Kaasun myynnistä johtuvat kustannukset, nimittäin mittarien lukemisesta, laskujen perimisestä ja kirjoittamisesta y. m., jotka nousevat Smk:aan 48,456: 32. Kun nämä kustannukset lämpö- ja valokaasusta ovat suhteelliset asetettuihin valokaasumittareihin (1,532) ja lämpökaasumittareihin (7,127), voidaan kustannukset laskea erikseen kummastakin kaasusta, ja ne tekevät:

Valokaasusta	Smk	8,573: 17	eli 0.863 p:ää m ³ :ltä
Lämpökaasusta	„	39,883: 15	„ 1.747 „ „

b) Korke liikepääomasta kaupunginkassaan Smk 15,330: 73, mikä tekee m³:ltä kaasua 0.47 penniä.

c) 5 %:n vuotuismaksu Smk:ille 1,400,000: — . . . Smk 70,000: —
josta katuväläistuksen osuudeksi on laskettu . . . „ 15,343: 18

Smk 54,656: 82

mikä tekee m³:ltä kaasua 1.67 penniä.

Kaasulaitokselle itselleen tulisi siis maksamaan:

Valaistukseen käytetty kaasu m³:ltä:

Valmistuskustannukset	7.58 p:iä	
a) Myynnistä johtuvat kustannukset	<u>0.86 „</u>	8.44 p:iä
b) Korko kaupunginkassaan	0.47 „	
c) Yksityisen kaasunkulutuksen osuus 5 ⁰ / ₀ :n vuotuismaksusta Smk:lle 1,400,000: —	<u>1.67 „</u>	
		10.58 p:iä
d) Jos tähän lasketaan lisäksi 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ keskimääräisenä kuole- tuksena Kaasulaitoksen kirjoihin merkitystä arvosta, tont- tia lukuunottamatta, eli Smk:sta 1,100,000: —	<u>1.51 p:iä</u>	
saadaan valaistukseen käytetyn kaasun kustannuksia vastaa- vaksi hinnaksi		12.09 p:iä

Lämmitykseen käytetty kaasu m³:ltä:

Valmistuskustannukset	7.58 p:iä	
a) Myynnistä johtuvat kustannukset	<u>1.75 „</u>	9.33 p:iä
b) Korko kaupunginkassaan	0.47 „	
c) Yksityisen kaasunkulutuksen osuus 5 ⁰ / ₀ :n vuotuismaksusta Smk:lle 1,400,000: —	<u>1.67 „</u>	
		11.47 p:iä
d) Jos tähän lasketaan lisäksi 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ keskimääräisenä kuole- tuksena Kaasulaitoksen kirjoihin merkitystä arvosta, tonttia lukuunottamatta, eli Smk:sta 1,100,000: —	<u>1.51 p:iä</u>	
saadaan lämmitykseen käytetyn kaasun kustannuksia vastaa- vaksi hinnaksi		12.98 p:iä

Helsingin kaupungin Kaasulaitoksen voittovaroilla suoritettut arvonlisäykset.

	1900.	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	Yhteensä.
Pääjohtoverkko	13,240 29	9,203 13	8,723 24	29,861 13	41,608 07	47,426 88	47,142 26	24,984 50	11,527 61	233,717 11
Lyhyt patsainen ja tarpeinen	6,591 03	5,180 37	8,052 37	6,636 87	14,093 86	14,446 41	14,500 62	6,191 37	9,151 96	84,844 86
Yksityiset johtolaitokset	301 21	4,109 73	4,495 52	4,604 86	6,699 70	5,656 99	5,215 91	7,549 63	5,198 —	43,831 55
Rakennukset	3,564 25	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	3,564 25
Uunit varusteineen	— —	— —	600 —	26,087 42	9,133 84	— —	— —	— —	41,286 97	77,108 23
Aparaatit ja putkijohdot	800 —	— —	— —	1,452 77	— —	— —	— —	27,243 05	963 54	30,459 36
Kalusto	10,465 89	1,731 98	2,164 25	1,383 14	1,959 43	763 36	1,989 62	3,901 97	9,560 66	33,920 30
Kaasumittarit	10,746 90	7,553 44	18,833 44	21,189 87	20,669 21	30,051 24	30,155 33	35,752 68	45,040 02	219,992 13
Öljykaasulaitos	— —	— —	— —	— —	113,483 —	— —	102,247 47	— —	— —	215,730 47
	45,709 57	27,778 65	42,868 82	91,216 06	207,647 11	98,344 88	201,251 21	105,623 20	122,728 76	943,168 26
Kaup. käytettävänä oleva voitto	2,869 86	94,693 15	111,242 22	198,232 84	86,290 —	200,074 53	90,697 94	280,605 97	259,403 98	1,324,110 49
Arvonlis. ja käytett. oleva voitto	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	2,267,278 75

Jos lasketaan 5% korkoa ja kuoletusta Kaasulaitoksen arvosta, Smk 1,400,000, lokakuun 1 p:stä 1900 joulukuun 31 p:ään 1908 Smk 577,500: — jää kaupungille puhdasta säästöä Kaasulaitoksesta » 1,689,778: 75

Poistot.

	Poistoja kiinteistä tileistä.									Kaasulaitoksen arvo.	
	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	Yhteensä.	1900.	1908.
Pääjohtoverkko	5,500 98	5,575 02	5,637 99	6,122 46	6,832 17	7,644 06	105,309 50	6,827 53	149,449 71	261,809 —	346,076 40
Lyhdyt patsain ja tarpeineen	2,411 82	2,467 19	2,578 90	2,660 05	2,888 73	3,119 88	42,097 69	2,629 37	60,853 63	114,000 —	137,991 23
Yksityiset johtolaitokset . . .	406 02	408 10	561 85	642 71	763 85	861 71	20,323 88	693 31	24,661 43	20,000 —	39,170 12
Rakennukset	10,551 29	38,775 97	35,867 77	34,246 80	31,143 73	28,540 67	200,642 32	41,635 97	421,404 52	524,000 —	106,159 73
Uunit varusteineen	1,800 —	6,615 —	6,163 88	7,658 14	7,768 82	7,186 16	45,397 38	11,888 77	94,478 15	90,000 —	72,630 08
Aparaatit ja putkijohdot . . .	1,256 —	4,615 80	4,269 62	4,058 35	3,753 98	3,472 44	18,712 06	14,123 33	54,261 58	62,000 —	38,197 78
Kaasukellot	440 —	1,617 —	1,495 73	1,383 54	1,279 78	1,183 80	4,970 03	722 26	13,092 14	22,000 —	8,907 86
Kalusto	1,665 69	1,672 31	1,721 50	1,687 68	1,714 85	1,619 70	1,656 70	1,881 22	13,619 65	6,191 —	26,491 65
Kaasumittarit	1,074 69	861 28	1,759 89	2,731 39	3,628 28	4,949 43	9,314 58	11,297 44	35,616 98	— —	184,375 15
Öljykaasulaitos	— —	— —	— —	— —	— —	— —	44,700 91	31,029 56	75,730 47	— —	140,000 —
I. Henrikinkadulla oleva tontti	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	300,000 —	300,000 —
	25,106 49	62,607 67	60,057 13	61,191 12	59,774 19	58,577 85	493,125 05	122,728 76	943,168 26	1,400,000 —	1,400,000 —

Poistot.

Poistot. Kaasulaitoksen kiinteistöjen ja kalustojen tileistä on tehty poistoja samoihin määriin, kuin vuoden voittovaroista on käytetty arvanlisäyksiin, seuraavan esittelyn mukaisesti:

Pääjohtoverkko	Smk	6,827: 53
Lyhdyt, patsaat ja liittymisjohdot	„	2,629: 37
Yksityiset liittymisjohdot	„	693: 31
Kaasulaitoksella olevat rakennukset	„	41,557: 36
Arkadian tontilla „ „	„	78: 61
Uunit varusteineen	„	11,888: 77
Aparaatit ja putkijohdot	„	14,123: 33
Kaasukellot	„	722: 26
Kaasunvalmistukseen kuuluva kalusto	„	311: 76
Katuvalaistukseen „ „	„	52: 45
Putkijohtotöihin „ „	„	815: 05
Konttorin kalusto	„	452: 41
Sekalainen „	„	249: 55
Kaasumittarit	„	11,297: 44
Vesikaasulaitos	„	31,029: 56
	Yhteensä Smk	122,728: 76

Tulot ja menot.*Tulot.*

Tulot ja menot. Katuvalaistukseen käytetty kaasu	Smk	121,649: 50
Yksityistarpeisiin „ „	„	628,625: 11
Kaasumittarien vuokria	„	1,368: 35
Kelloissa olevien kaasumäärien ero	„	284: —
Yksityiset asettamistyöt	„	— —
Koksia myyty	„	257,138: 92
Tervaa „	„	25,092: 85
Kuonaa ja grafiittia myyty	„	1,277: 10
	Yhteensä Smk	1,253,806: 64

Menot.

Kivihiilet ja kivihiilityö	Smk	373,825: 91	
Solaariöljy, koksi y. m.	„	8,184: 06	
Erinäisiä aineksia ja työkaluja	„	13,235: 77	
Työpalkat	„	46,814: 19	442,059: 93
Ainekset kaasunpuhdistukseen, käytön työkustannukset	„	60,078: 09	
Kaasumestarien palkat	„	7,150: —	
Vakuutusmaksut	„	7,902: 71	75,130: 80
Uunien korjaukset	„	19,934: 47	
Aparaattien korjaukset	„	6,216: 63	
Rakennuksien „	„	2,829: 97	
Kaasukellojen „	„	374: 27	
Kaluston „	„	3,841: 46	
Pääjohtojen „	„	2,718: —	35,914: 80
Hallinto ja konttori	„	— —	27,249: 82
Katuvalaistus	„	— —	58,287: 48
Yksityinen valaistus	„	— —	48,456: 32
Työ- ja aineskustannukset asettamistöistä, korjauksista y. m.	„	— —	150,073: 33
Korko kaupunginkassaan	„	14,972: 32	
Poistot	„	122,728: 76	137,701: 08
Pääjohtoverkon laajentamista varten myön- nettyä määrärahaa siirretty	„	— —	19,529: 10
5 0/0:n vuotuismaksu Smk:lle 1,400,000: —	„	70,000: —	
Vuosivoitto kaasunvalmistuksesta 121,106: 50			
„ asettamistöistä	68,297: 48 „	189,403: 98	259,403: 98
		<u>Yhteensä Smk</u>	<u>1,253,806: 64</u>

Voitto- ja tappiotili.*Debet.*

An Poistoja Kiinteistöjen tililtä		109,550: 10	
„ „ Kaluston „		1,881: 22	
„ „ Kaasumittarien „		11,297: 44	122,728: 76
		<u>Siirto</u>	<u>— — 122,728: 76</u>

Voitto- ja
tappiotili.

	Siirto	122,728: 76
An Korkojen tili		14,972: 32
„ Lapinlahden- ja Hautausmaakatujen alle lasketun pää- johtoverkon laajentamista varten myönnetty, seuraavaan vuoteen siirretty määräraha		19,529: 10
<i>Jäännöstili.</i>		
„ 5 0/0:n vuotuismaksu Smk:lle 1,400,000: —	70,000: —	
„ Säästö	189,403: 98	259,403: 98
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>416,634: 16</u>

Kredit.

Per Yksityisten kaasunkuluttajain tili		331,625: 15
„ Katuvalaistuksen tili		15,343: 18
„ Yksityisten töiden tili		68,297: 48
„ Mittarinvuokrien tili		1,368: 35
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>416,634: 16</u>

Bilanssi joulukuun 31 päivänä 1908.*Varat.*

Bilanssi joulu-
kuun 31 päivänä
1908.

Kiinteistöjen tili.

Pääjohtoverkko	Smk	346,076: 40
Lyhyt patsaineen ja tarpeineen	„	137,991: 23
Yksityiset liittymisjohdot	„	39,170: 12
Rakennukset kaasulaitoksella	„	106,081: 11
„ Arkadian tontilla	„	78: 62
Uunit varusteineen	„	72,630: 08
Aparaatit ja putkijohdot	„	38,197: 78
Kaasukellot	„	8,907: 86
Kaasulaitoksen tontti	„	300,000: —
Öljykaasulaitos	„	140,000: —
		<u>1,189,133: 20</u>

Kaluston tili.

Kaasunvalmistukseen kuuluva kalusto	„	2,805: 85
Katuvalaistukseen	„	472: 02
Putkenlaskutöihin	„	10,088: 32
Konttorin kalusto	„	8,147: 06
Sekalainen	„	4,978: 40
		<u>26,491: 65</u>

Siirto Smk — — 1,215,624: 85

	Siirto Smk	-- --	1,215,624: 85
<i>Kaasumittarien tili</i>	„	-- --	184,375: 15
<i>Raaka-aineiden tili.</i>			
Tavalliset kivihiilet	„		174,787: 40
Cannelhiilet	„		21,354: 10
Muut raaka-aineet	„		95,299: 84
<i>Tavaratili.</i>			
Sekalaisia aineksia	„		<u>37,304: 56</u> 328,745: 90
<i>Valmistuksen tili.</i>			
Kaasua kelloissa	„	-- --	692: —
<i>Sivutuotteiden tili.</i>			
Koksivarasto	„		26,377: 40
Tervavarasto	„		<u>893: —</u> 27,270: 40
<i>Yksityisten töiden tili.</i>			
Päättämättömät työt	Smk		8,998: 52
<i>Kehäjohton tili</i>	„		358,066: 68
<i>Uuden kaasukellon tili</i>	„		275,000: —
<i>Uuden kaasutehtaan tili</i>	„		43,292: 70
<i>Sekalaisten tili.</i>			
Perimättömiä saatavia töistä, koksista y. m.	„		85,635: 73
<i>Kaasunkuluttajain tili.</i>			
Perimättömiä saatavia kaasusta	„		74,069: 80
<i>Vekselien tili</i>	„		3,107: 40
<i>Kassatili</i>	„		605: 99
	<u>Yhteensä Smk</u>		<u>2,605,485: 12</u>

Velat.

<i>Kaasulaitoksen ostoarvo</i>	Smk	1,400,000: —
<i>Kaupunginkassan kontokuranttitili</i>	„	239,656: 97
<i>Sekalaisten tili.</i>		
Maksamattomia laskuja y. m.	„	3,559: 62
<i>Kaupunginkassa:</i> Lainavaroja kehäjohtoa ja kaasukelloa y. m. varten	„	633,066: 68
„ Lainavaroja uutta kaasutehdasta varten	„	48,933: 32
<i>Tallettajain tili</i>	„	1,335: 45
<i>Määräraha pääjohtoverkon laajentamista varten</i>	„	<u>19,529: 10</u>
	Siirto Smk	2,346,081: 14

Siirto Smk 2,346,081: 14

Voitto- ja tappiotili.

5 %:n vuotuismaksu Smk:lle 1,400,000: —	70,000: —	
Vuoden säästö	189,403: 98	„ 259,403: 98
		<u>Yhteensä Smk 2,605,485: 12</u>

Kaasulaitoksen suhde kaupunginkassaan.Kaasulaitoksen
suhde kaupun-
ginkassaan.

Velkaa tammikuun 1 päivänä 1908:

Saldo edelliseltä vuodelta . . .	Smk 257,075: 76	
Käytettävänä oleva säästö vuo- delta 1907	„ 280,605: 97	537,681: 73
Vuoden kuluessa nostettu . . .	„ 431,000: —	
Korkohyvitystä	„ 15,330: 73	<u>446,330: 73</u> 984,012: 46
Maksettu rahassa	„ — —	483,500: —
Kaasua katuvalaistukseen . . .	„ 121,649: 50	
Kaasua sisävalaistukseen . . .	„ 17,767: 11	
Toimitettu koksia, tehty töitä y. m.	„ 37,423: 10	
Kustannukset petrolivalaistuk- sesta	„ 84,015: 78	<u>260,855: 49</u> 744,355: 49
Velkaa kaupunginkassaan joulukuun 31 p:nä 1908 . . .	Smk 239,656: 97	

Petrolivalaistus.

Petrolivalaistus.

Vuoden menot tämän valaistuksen käyttöön, aineksien ja kaluston oston sekä työkalujen kunnossapitoon ovat Smk 84,015: 78, jakautuen seuraavasti:

Petroli	Smk 30,465: 39
Sytyttäjien ja esimiesten palkat	„ 38,456: 40
Ostettu 30 kpl. pumppulyhtyjä täyd.	„ 1,290: —
Kunnossapito: palkkoja	4,319: 02
„ aineksia	<u>7,839: 34</u> „ 12,158: 36
Tapaturmavakuutusmaksuja	„ 353: —
Kaasunkulutus	„ 443: 70
Koksia	„ 15: —
Makasiinin, työpajan ja varastohuoneen vuokra . . .	„ 920: —
Sekalaisia menoja	„ 1,384: 55
	<u>Smk 85,486: 40</u>
Vähennetään vuoden kuluessa myydyistä lyhdyistä y. m.	„ 1,470: 62
	<u>Yhteensä Smk 84,015: 78</u>

Kaupunkiin asetettujen petrolilyhtyjen lukumäärä oli vuoden vaihteessa:

Koko yön palavia pumppulyhtyjä	249
Puoli yötä „ „	131
Koko yön palavia painelyhtyjä	81
Puoli yötä „ „	359
	<hr/>
Yhteensä	820

XV. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan kertomus vuodelta 1908 oli seuraava:

Lautakunnan
jäsenet ja
virkamiehet.

Joulukuun 30 päivänä 1907 toimitetussa vaalissa valitsi Kaupunginvaltuusto Majoituslautakunnan puheenjohtajaksi eversti M. af Enehjelmin ja jäseneksi turkkuri Anton Lundqvistin sekä varajäseniksi kapteenin, vapaaherra K. L. Hisinger-Jägerskiöldin ja alikapteeni Max Tamelanderin, jota paitsi edelliseltä vuodelta pysyi jäsenenä kapteeni Oscar Wasastjerna.

Sihteerin- ja siihen yhdistettyä kamreerintointia on hoitanut speditööri Arvid Roos, majoitusmestarina on sotakamreeri Emil af Forselles edelleenkin pysynyt, ja venäjänkielenkääntäjänä on toiminut alikapteeni Gunnar Winter.

Lautakunnan
toiminta.

Vuonna 1908 on Lautakunnalle tullut 1 kirjelmä Kuvvernööriltä, 4 Maistraatilta, 2 Rahatoimikamarilta, 512 Komendantilta ja 11 eri virastoilta eli yhteensä 530 kirjelmää ja lähetettä. Näiden ja muiden Lautakunnalle kuuluvien asiain käsittelyä varten ovat puheenjohtaja, sihteeri ja majoitusmestari olleet yhden tunnin ajan joka arkipäivä Lautakunnan virkahuoneistossa tavattavissa, jonka ohella Lautakunta kaksitoista kertaa vuoden kuluessa on pitänyt varsinaisia kokouksia, joissa pöytäkirjan pykäläin lukumäärä on noussut yhteensä 388:aan. Saman ajan kuluessa on Lautakunta lähettänyt 108 kirjelmää ja reversaalia sekä 308 vuokratilauksia eli siis yhteensä 416 toimituskirjaa.

Majoitus.

Seuraavat taulut näyttävät niiden henkilöiden ja sotilaslaitosten lukumäärän, jotka vuonna 1908 täällä ovat nauttineet majoitusetuuksia, sekä myös kaikki tästä johtuneet kustannukset. Kuitenkin on tässä huomioon otettava, että tarvittavien asuinhuoneistojen vuokrasopimukset on tehty vuokratilauksiksi, mutta kun Lautakunnan menoarvio on vahvistettu kalenterivuodeksi ja tilit tämän mukaisesti päätetään, on luonnossa suori-

tetun majoituksen kustannuksista tässä alempana otettu huomioon se osa, mikä viime joulukuun lopussa on ollut suoritettuna.

A. Vuokratuloja luonnossa suoritettavan majoituksen asemesta.

Majoituslautakunta on vahvistetun tariffin mukaan vuonna 1908 tilannut alla mainitut määrät vuokratuloja seuraaville määrille tšekäläiseen venäläiseen sotaväkeen kuuluvia sotilashenkilöjä ja sotilaslaitoksia.

	Kenraaleja.		Esi- ja yliupseereja.		Aliupseereja ja miehistöä.		Virastoja.	Smk.		
	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.				
1. Olomajoitus.										
<i>a) Helsingin linnueväki:</i>										
Tammikuu	—	—	87	84	6	15	5	22,542	16	
Helmikuu	2	—	96	96	6	15	5	24,431	57	
Maaliskuu	2	—	101	79	6	15	5	24,450	88	
Huhtikuu	1	—	99	69	7	15	5	22,706	49	
Toukokuu	—	—	101	64	6	15	5	22,161	64	
Kesäkuu	—	1	105	67	6	15	4	22,979	99	
Heinäkuu	—	1	104	97	6	17	4	25,312	66	
Elokuu	—	1	109	71	6	15	5	24,444	03	
Syyskuu	—	—	101	93	6	17	4	23,792	98	
Lokakuu	—	—	103	71	7	18	7	23,526	14	
Marraskuu	—	—	100	71	9	17	5	22,922	69	
Joulukuu	—	—	91	71	9	18	5	21,275	87	
								280,547	10	
<i>b) Erotettu santarmikunta:</i>										
Tammikuu	—	—	3	4	14	2	6	1,956	36	
Helmikuu	—	—	3	4	18	2	6	2,175	16	
Maaliskuu	—	—	3	4	14	2	6	1,910	32	
Huhtikuu	—	—	2	4	18	2	5	1,919	89	
Toukokuu	—	—	3	4	23	2	6	2,386	43	
Kesäkuu	—	—	4	4	18	2	6	2,420	—	
Heinäkuu	—	—	4	4	19	2	6	2,317	63	
Elokuu	—	—	3	4	17	2	6	2,100	—	
Syyskuu	—	—	5	3	16	2	6	2,345	—	
Lokakuu	—	—	4	3	16	2	6	2,090	48	
Marraskuu	—	—	4	3	16	2	6	2,108	—	
Joulukuu	—	—	4	5	17	2	6	2,347	33	
								26,076	60	
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	—	306,623	70

Siten on vuokratuloja olomajoituksesta, jotka Venäjän Valtakunnanrahaston on suoritettava, maksettu:

Helsingin linnueväelle	280,547: 10			
joista on maksettu takaisin	2,620: 15	277,926: 95		
erotetulle santarnikunnalle	26,076: 60			
joista on maksettu takaisin	128: 41	25,948: 19	303,875: 14	

sekä tilapäisestä komennuksesta, joka 1 §:n mukaan arm. asetuksessa heinäkuun 22 päivältä 1897, mikä koskee erinäisten pykäläin muuttamista tammikuun 18 päivänä 1882 annetussa arm. asetuksessa sotilasmajoituksen suorittamisen perusteista Suomen Suuriruhtinaskunnassa, on korvattava yleisistä varoista:

upseereille ja sotilasvirkamiehille	6,624: —			
erotettuun santarnikuntaan kuuluville henkilöille	88: 91	6,712: 91		
			Yhteensä Smk 310,588: 05	

B. Luonnossa suoritettu majoitus.

Seuraavalle määrälle venäläiseen sotaväkeen kuuluvia henkilöitä on Luonnossa suoritettu majoitus. Lautakunta vuonna 1908 osottanut majoitusta voimassa olevan majoitusohjesäännön mukaan:

	Ylipäällystää.		Alipäällystää.		Sotaväen rukoishuoneita.	Asuin- ja virkahuoneita.	Kehittäjiä.
	Naimettomia.	Naimattomia.	Naimettomia.	Naimattomia.			
Olomajoitusta tammik. 1 p:stä—heinäk. 1 p:ään	—	—	1	10	—	5	2
Olomajoitusta tammik. 1 p:stä—heinäk. 1 p:ään santarmeille	—	—	6	—	—	6	6
Olomajoitusta heinäk. 1 p:stä—jouluik. 31 p:ään	—	—	1	10	—	5	2
Olomajoitusta heinäk. 1 p:stä—jouluik. 31 p:ään santarmeille	—	—	9	—	—	7	7

Sitäpaitsi on Lautakunta vuonna 1908 osottanut asuntoja seuraaville tilapäisiä virkatoimia varten Helsinkiin komennetuille sotilashenkilöille:

	Kenraaleja.	Yliupseereja.
Erinäisissä kaupungin hotelleissa	3	1

Luonnossa suoritetusta majoituksesta tekivät kustannukset vuonna 1908:

	Smk.	piä.	Smk.	piä.
<i>a) Linnueväki:</i>				
Huoneistovuokraa	2,016	—		
» tilapäisestä majoituksesta	117	—		
Koivuhaloista asuinhuoneiden lämmittämiseen	215	53		
Havupuuhaloista leipomiseen ja ruuankeittoon	153	30		
Valaistuksesta	24	48		
Vuodeoljista alipäällystölle ja miehistölle	104	50	2,630	81
<i>b) Santarmit:</i>				
Huoneistovuokraa	3,337	50		
Koivuhaloista asuinhuoneiden lämmittämiseen	224	10		
Havupuuhaloista leipomiseen ja ruuankeittoon	239	82		
Valaistuksesta	7	14		
Vuodeoljista	16	63	3,825	19
Yhteensä	—	—	6,456	—
Kun tästä vähennetään se korvaus, joka on tilattu:				
<i>a) Linnuevälle:</i>				
Venäjän Valtakunnanrahastolta, olomajoituksesta	1,900	—		
Suomen Valtiovarastolta, tilapäisestä majoituksesta	92	—	1,992	—
<i>b) Santarmeille:</i>				
Olomajoituksesta	—	—	2,254	—
Yhteensä	—	—	4,246	—
niin jää erotukseksi Smk	—	—	2,210	—
joka niinmuodoin on kaupungin tappio luonnossa suoritetusta olomajoituksesta vuonna 1908.				

C. Sekalaisia kustannuksia.

Lautakunnan
kustannukset.

	Smk.
Palkkiot Majoituslautakunnan virkamiehille ja palveluskunnalle	7,949 98
Kulunjeja	594 57
Yhteensä	8,544 55

Yhteenvedo venäläisen sotaväen majoituskustannuksista Helsingissä vuonna 1908. Kustannuksien yhteenvedo.

	Smk.	Smk.	Smk.	Yhteensä Smk.
A. Maksettuja vuokratrahoja.				
<i>Olomajoituksesta :</i>				
Helsingin linnueväelle	280,547 10			
joista on peritty	2,620 15	277,926 95		
Erotetulle santarmikunnalle	26,076 60			
joista on peritty	128 41	25,948 19	303,875 14	
<i>Tilapäisestä komennuksesta :</i>				
Upseereille ja virkamiehille	—	6,624 —		
Erotettuun santarmikuntaan kuuluville henkilöille.	—	88 91	6,712 91	310,588 05
B. Kustannukset luonnossa osotetusta majoituksesta.				
<i>Olomajoituksesta :</i>				
Helsingin linnueväelle	—	2,513 81		
Erotetulle santarmikunnalle	—	3,825 19	6,339 —	
<i>Tilapäisestä komennuksesta :</i>				
Upseereille	—	—	117 —	6,456 —
C. Sekalaiset kustannukset.				
Palkkiot ja kulungit	—	—	—	8,544 55
Kun tästä vähennetään seuraavat korvaukset:				325,588 60
<i>Venäjän Valtakunnanrahastolta:</i>				
Vuokratrahoista	—	303,875 14		
Luonnossa suoritetusta majoituksesta . .	—	4,154 —	308,029 14	
Siirto	—	—	308,029 14	

	Smk.	Smk.	Smk.	Yhteensä Smk.
Siirto	—	—	308,029.14	
<i>Suomen Valtiovarastolta :</i>				
Vuokrarahoista	—	6,712.91		
Luonnossa suoritetusta majoituksesta . .	—	92.—	6,804.91	314,834.05
on kaupunki saanut vuonna 1908 suorittaa majoituskustannuksia				
yhteensä Smk	—	—	—	10,754.55

XVI. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan kertomus vuodelta 1908 oli seuraava:

Vuoden 1907 lopussa oli Holhouslautakunnan puheenjohtajan, esittelijäsihteeri J. A. Nordmanin vuoro luopua Lautakunnasta, mutta koska Raastuvanoikeus lokakuun 24 päivänä valitsi hänet edelleen olemaan Lautakunnan puheenjohtajana vuosina 1908—11, ovat siihen kuuluneet vuonna 1908 hän sekä edelliseltä vuodelta jääneet senaatin kamreeri Axel Rikberg, esittelijäsihteeri, lakitieteen tohtori Axel Charpentier ja lakitieteen kandidaatti A. W. Gadolin. Lautakunnan sihteerinä on edelleenkin toiminut protokollasihteeri Ivar Groundstroem.

Lautakunnan jäsenet.

Holhouslautakunta on vuonna 1908 kokoontunut kerran viikossa paitsi kesä-, heinä- ja elokuissa, jolloin kokouksia on pidetty vain kaksi kertaa kuukaudessa, joten kokouksien luku on ollut 46.

Kokoukset.

Lautakunnan kappaleessa holhouskirjaa oli vuoden 1908 alussa yhteensä 375 holhousta, joista 215 perustui määräykseen ja 160 oli lainmääräämiä holhouksia, sekä 46 uskotunmiehentointa. Raastuvanoikeuden pitämästä holhouskirjasta on vuoden kuluessa Lautakunnan holhouskirjaan siirretty 1907 vuoden jälkimäisellä ja 1908 vuoden edellisellä puoliskolla lisäantulleita yhteensä 87 holhousta ja uskotunmiehentointa. Niistä 508 holhouksesta ja uskotunmiehentoinimesta, jotka siis vuonna 1908 ovat olleet holhouskirjaan merkittyinä, on kuitenkin eri syistä vuoden kuluessa poistettu 71. Tämän johdosta oli Lautakunnan kappaleessa holhouskirjaa 1908 vuoden lopussa yhteensä 437 holhousta ja uskotunmiehentointa; näistä oli 396 holhouksia, joista 234 perustui määräykseen ja 162 oli lainmääräämiä holhouksia, sekä 41 uskotunmiehentointa.

Holhouksia ja uskotunmiehentointia.

Vuoden kuluessa on Lautakunta saanut kaupungin ruotsalaisten, suomalaisten ja saksalaisen seurakunnan pastorinvirastoista vastaanottaa säädettyt luettelot sellaisista näiden seurakuntain jälkimäisellä puoliskolla vuotta 1907 sekä edellisellä puoliskolla vuotta 1908 kuolleista jäsenistä, joiden jättämille alaikäisille lapsille holhooja mahdollisesti oli määrättävä; ja on Lautakunta katsonut 39:llä mainituista kuolinpesistä olevan sellaiset varat, että selonteko alaikäisten omaisuuden hoitamisesta olisi annettava.

Luetteloja kuolleista, joilta oli jälkeenjäänyt alaikäisiä lapsia.

Metodisti-episkopaalisesta ja roomalais-katolisesta seurakunnasta ei Lautakunta sitävastoin ole saanut vastaanottaa sellaisia luetteloita, ja kaupungin kreikkalais-venäläisen seurakunnan pastorinvirasto on tänä kuten edellisinäkin vuosina laiminlyönyt antaa sellaisen luettelon.

Lautakunnan
toiminta.

Vuoden kuluessa on Lautakunnan anomuksesta määrätty tai Lautakunnan lausunto hankittu määrättäessä holhoojia 42 tapauksessa ja uskottujamiehiä 27 tapauksessa, jota paitsi Lautakuntaa on kuultu 9 täysikäiseksi tulleen henkilön asettamisesta holhouksen alaiseksi ja 2 henkilön vapauttamisesta sellaisen valvonnan alaisuudesta sekä 4 kysymyksessä, jotka koskivat vanhempain erottamista oikeudesta kasvattaa lapsiansa.

Niinikään on Lautakunta holhouslain 39 ja 40 §§:n mukaan antanut lausuntoja 23:sta holhottavan henkilön kiinteistön myyntiä ja 7:stä sen kiinnittämistä koskevasta kysymyksestä ynnä 1:stä yhtiösääntöjen muutosta koskevasta kysymyksestä sekä käsitellyt 5 kysymystä kiinteistön hankkimisesta korvausta vastaan ja 2 kysymystä lainan ottamisesta holhottavan puolesta.

Holhouslain 30 §:n nojalla on Lautakunta 1 tapauksessa antanut toimeksi valvoa alaikäisen oikeutta, kunnes Raastuvanoikeus antaisi asiasta määräyksen, ja mainitun lain 48 §:n säädöksen perusteella on Lautakunta 4 tärkeässä holhouskysymyksessä auttanut holhoojaa neuvoilla. Sitäpaitsi on Lautakunta asianomaisille antanut neuvoja useissa vähäpätöisissä asioissa.

Ilmoituksia
tilinteon laimin-
lyömisestä.

Niistä holhoojista ja uskotuistamiehistä, jotka holhouslain 51 ja 70 §§:n mukaan ovat olleet velvolliset Lautakunnalle antamaan tilin holhokkiensa omaisuuden hoitamisesta, on 5 määrättyä ja 10 lakiperäistä holhoojaa sekä 8 uskottuamiestä laiminlyönyt säädetyin ajan kuluessa täyttää tämän velvollisuutensa, jonka vuoksi Lautakunta holhouslain 53 §:n säädösten nojalla niistä on tehnyt ilmoituksen Raastuvanoikeudelle.

Niissä tapauksissa, joissa Lautakunta on velvoittanut asianomaisia holhoojia ja uskottujamiehiä oikaisemaan heidän antamiensa tilejä tai heiltä vaatinut tietoja ja todistuksia, on Lautakunnan osoituksia ja määräyksiä noudatettu muissa paitsi 4 tapauksessa, joista Lautakunnan on sen vuoksi ollut pakko tehdä ilmoitus Raastuvanoikeudelle.

10 holhouksesta on Raastuvanoikeus, Lautakunnan esityksestä, määrännyt, että vastaiset tilit niiden hoitamisesta saavat käsittää vuotta pitemmän ajan.

XVII. Köyhäinasianajaja.

Köyhäinasianajajan kertomus vuodelta 1908¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Köyhäinasianajajan konttorissa Helsingissä on käyntien luku kertomusvuonna ollut kaikkiansa 4,563, 3,912 vastaan edellisenä vuonna ja 3,797 vastaan vuonna 1906.

Vuoden eri kuukausille jakaantuvat nämä käynnit seuraavasti:

Tammikuu	(25 päivää)	320
Helmikuu	(25 „)	356
Maaliskuu	(25 „)	343
Huhtikuu	(24 „)	326
Toukokuu	(25 „)	357
Kesäkuu	(24 „)	329
Heinäkuu	(26 „)	366
Elokuu	(26 „)	457
Syyskuu	(26 „)	433
Lokakuu	(27 „)	424
Marraskuu	(25 „)	450
Joulukuu	(25 „)	402

Yhteensä 4,563

Köyhäinasianajajan konttori on vuoden kuluessa ollut avoinna 303 päivää, joten siis käyntien luku keskimäärin päivää kohti on ollut 15.06; edellisenä vuonna se oli 12.87.

Suurin määrä käyntejä päivässä on ollut 32 ja pienin 3.

Vuoden kuluessa kirjoihin merkittyjen asiain luku nousi 129:ään. Edelliseltä vuodelta ratkaisemattomia asioita oli 15, joten siis kirjoihin

¹⁾ Kertomukseen liitetyt taulukkotiedot ovat julkaistut Helsingin kaupungin Tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1908.

merkittyjen asiain luku oli yhteensä 144. Näiden asiain laadun ja käsittelyn näyttää oheenliitetty taulu I¹⁾.

Kuinka vuoden kuluessa kirjoihin merkityt asiat jakaantuivat vuoden eri kuukausille, näkyy taulusta II¹⁾.

68:sta oikeuden ratkaisemasta jutusta on 60 voitettu ja 8 hävitty.

Niistä kävijöistä, joiden asiat on kirjoihin merkitty on ollut:

Aviovaimoja	29
Leskivaimoja	18
Kauppiaita, käsityöläisiä ja pikkuelinkeinonharjoittajia	9
Tehdastyöläisiä:	
miehiä.	2
naisia	1
Palvelijattaria	34
Työväkeä:	
miehiä.	12
naisia	10
Ompelijattaria	7
Pesijättäriä ja silittäjättäriä	3
Oppipoika	1
Merimies	1
Ent. sotilas	1
Huvilanomistaja	1
	Yhteensä 129

¹⁾ Kts. alaviitta edellisellä sivulla.

XVIII. Työväenasiain lautakunta.

Työväenasiain lautakunnan kertomus vuodelta 1908 oli seuraavansisältöinen:

Työväenasiain lautakuntaan kuuluivat v. 1908 seuraavat henkilöt, nimittäin: kunnallisneuvos V. von Wright (puheenjohtaja), aktuaari Oskar Groundstroem (varapuheenjohtaja), professori C. E. Holmberg, monttööri K. A. Kärki, johtaja E. W. Walldén, satulaseppä J. H. Alkunen ja kulta-seppä Hj. Fagerroos. Varajäseninä olivat: insinööri J. Reuter, johtaja W. A. Lavonius, kirvesmies Matti Paasivuori, kansakoulunopettaja A. H. Karvonen, lakitieteen tohtori Leo Ehrnrooth, puutarhuri W. F. Sagulin ja pastori E. Murén. Lakitieteen kandidaatti Einar Böökin, joka tammikuun 1 päivästä 1907 oli virkaatekevänä hoitanut Lautakunnan sihteerin tointa, määräsi Kaupunginvaltuusto 24 päivänä maaliskuuta vakinaiseksi sanottuun toimeen.

Lautakunnan
kokoonpano.

Lautakunta on tilivuoden kuluessa käsitellyt seuraavia suurempiarvoisia asioita ja osaksi antanut niistä vaadittuja lausuntoja, osaksi, jos aihetta on ollut, tehnyt niistä esityksiä Kaupunginvaltuustolle.

Lähetekirjelmässä joulukuun 3 päivältä 1907 oli Kaupunginvaltuusto, Työväenopisto. oheenliittämällä Valtuuston pöytäkirjanotteen, vaatinut uutta lausuntoa kysymykseen työväenopiston perustamisesta tähän kaupunkiin. Asiaa käsiteltiin Lautakunnan kokouksissa helmikuun 4 päivänä ja maaliskuun 31 päivänä jolloin Lautakunta, lausunnossaan¹⁾ lähemmin ilmoitetuilla syillä, päätti uudistaa aikaisemmin kirjelmässään huhtikuun 25 päivänä 1907 asiassa tekemänsä ehdotuksen sekä lisäyksenä saman ehdotuksen 3 pontteen vielä ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto, jos opistossa annettavan opetuksen huolenpito annettaisiin jollekin yhdistykselle, pidättäisi itselleen vallan valita opiston johtokuntaan määrätyn luvun jäseniä. Lausuntoon oli liitetty taulukkokatsaus siihenastisten ruotsin- ja suomenkielisten työväenopetuskurssien kuulijain lukuun. Kysymys työväenopiston perustamisesta ei ole vuoden

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:o 16.

kuluessa aiheuttanut mitään lopullista toimenpidettä Kaupunginvaltuuston puolelta.

Työväen-
kurssit.

Kirjelmällä lokakuun 20 päivältä 1908 pyysi edellä mainittujen ruotsinkielisten kurssien toimikunta, oheenliittämällä kertomuksen kurssien toiminnasta lukuvuonna 1907—1908, Lautakunnan hankkimaan 10,000 markan suuruisen määrärahan kurssien jatkamiseksi seuraavana vuonna. Samanlaista tarkoitusta varten pyysi suomenkielisten työväenopetuskurssien toimikunta, joka aikaisemmin oli lähettänyt Lautakunnalle painetut vuosikertomukset kurssien toiminnasta edellisinä lukuvuonna, kirjelmällä lokakuun 30 päivältä 15,000 markan suuruista määrärahaa. Lautakunta lähetti nämä anomukset Rahatoimikamarille 31 päivänä sanottua kuuta päivätyn kirjelmänsä ohessa, jossa Lautakunta puolsi kysymyksenalaisten määrärahojen ottamista kaupungin budgettiin vuodelle 1909. Kuitenkin poistivat sekä Rahatoimikamari että Kaupunginvaltuuston budgettivaliokunta nämä määrärahat 1909 vuoden menosääntöehdotuksesta, viittauksella että mainitut menot sopivammin voitaisiin suorittaa Anniskeluosakeyhtiön voittovaroista. Tämän johdosta antoi Lautakunta kokouksessaan 11 päivänä joulukuuta puheenjohtajalle toimeksi Kaupunginvaltuustossa budgettikysymystä käsiteltäessä osottaa virheellisyydet Rahatoimikamarin tätä kysymystä koskevan ehdotuksen perusteluissa sekä koettaa aikaansaada mainittujen määrärahojen ottamisen kaupungin vakinaiseen menosääntöön vuodelle 1909. Kaupunginvaltuuston kokouksessa joulukuun 30 päivänä hyväksyttiin Lautakunnan ehdotus asiassa niukalla enemmistöllä, ja siten turvattiin kurssien säännöllinen jatkuminen lähimmäksi vuodeksi.

Selontekoja.

Niitä selontekoja tarkastellessaan, joita eri yhdistykset määräyksen mukaan olivat Lautakunnalle antaneet niille Anniskeluosakeyhtiön voittovaroista annettujen määrärahojen käyttämisestä, päätti Lautakunta huhtikuun 13 päivänä antaa sihteerille toimeksi tehdä näistä kertomuksista yhteenvedon sekä laatia ehdotuksen kaavakkeeksi yhtenäisiä selontekoja varten, jotka antaisivat selvän yleissilmäyksen kunkin yhdistyksen harjoittamaan ja kunnan varoilla kannatettuun toimintaan. Tämä yleiskatsaus sekä siihen liitetty ehdotus selontekokaavakkeeksi esiteltiin Lautakunnan kokouksessa syyskuun 24 päivänä, jolloin Lautakunta päätti toimittaa sen painettavaksi (Lautakunnan julkaisu n:o 2) ja että asianomaiset yhdistykset käskettäisiin siitä lähtien antamaan Lautakunnalle sekä tavallinen vuosikertomuksensa että kalenterivuositain kaavakkeiden mukaisesti laaditut yleissilmäykset toimintaansa. Mainittujen kaavakkeiden täyttämiseen nähden saisivat yhdistysten toimihenkilöt tarpeen tullen ohjeita Lautakunnan sihteeriltä,

ja pitäisi nämä selonteot jättää Lautakunnalle kaksoiskappaleina ennen seuraavan helmikuun loppua. Tämän päätöksen johdosta lähetettiin jokaiselle 31 yhdistykselle ja laitokselle, jotka vuonna 1908 olivat vielä mainituista voittovaroista saaneet määrärahaa, Lautakunnan siten valmistamat kaavakkeet erikoisen kiertokirjeen ohessa ilmoituksella Lautakunnan päätöksestä. Tästä huolimatta oli määrärajan kuluessa tullut ainoastaan muutamia selontekoja, ja uuden muistutuksen johdosta tuli selontekoja 27 yhdistykseltä tai laitokselta, joista osa kuitenkin oli laininlyönyt määrättyjen kaavakkeiden käyttämisen.

Kirjelmässä huhtikuun 11 päivältä anoi Helsingin teollisuuskoulun lehtori J. Reuter, että Lautakunta alemman ammattiopetuksen edelleen kehittämiseksi esittäisi Kaupunginvaltuustolle, että se myöntäisi pienemmän matkarahan hakijalle, antaakseen hänelle tilaisuuden ulkomailla, etupäässä Saksassa, Hollannissa ja Tanskassa, hankkia selvitystä uusimmista kokemuksista kysymyksessä olevalla opetusalalla. Lehtori Reuter jätti Lautakunnan kokoukseen huhtikuun 13 päivänä erityisen matkasuunnitelman ja ilmoitti, että sen toteuttamiseksi tarvittaisiin 750 markan suuruinen määräraha. Sittenkun Lautakunta viimemainittuna päivänä tehdyn päätöksensä mukaan oli lähettänyt Kaupunginvaltuustolle esityksen 750 markan matkamäärärahasta ilmoitettua tarkoitusta varten, hyväksyi Kaupunginvaltuusto tämän esityksen toukokuun 12 päivänä. Lehtori Reuterin Lautakunnalle antama kertomus sanotulla matkarahalla tehdystä tutkimusmatkasta on painettuna sekä suomen- että ruotsinkielisenä Lautakunnan julkaisuna n:o 3.

Matkaraha.

Lautakunnan sihteerin ehdotuksesta päätti Lautakunta kokouksessaan syyskuun 24 päivänä, että sihteeri ottaisi vastaan neuvoa hakevia työläisiä koetteeksi toistaiseksi kolme kertaa viikossa, maanantaina, keskiviikkona ja perjantaina kl. 7—8 i. p., sen sijaan että hän ennen oli ottanut ainoastaan kaksi kertaa viikossa, minkä ohella näistä vastaanotoista ilmoitettaisiin eri valtiollisten puolueiden lehdissä eikä ainoastaan sosiaalidemokraattisen puolueen äänenkannattajassa. Sihteerin kysymyksenalaisesta toiminnasta on hänen erikoisesti antamassaan, tähän liitettyssä kertomuksessa täydellinen selonteko.

Oikeusapu.

Sihteerin esityksestä annettiin äskennämainitussa kokouksessa hänen toimekseen tehdä Lautakunnalle yleiskatsaus työsuhteista väliurakkatöissä ulkomailla. Tämä yleiskatsaus esiteltiin Lautakunnalle sen kokouksessa lokakuun 31 päivänä, jolloin Lautakunta päätti painattaa sen kummallakin kotimaisella kielellä numerona 1 siinä julkaisusarjassa, johon Lautakunta

Julkaisuja.

samana päivänä päätti yhdistää yhteiskunnallisia asioita koskevat esitykset ja yleiskatsaukset, jotka Lautakunta painattaa ja jonka numeroista n:ot 2 ja 3 tässä kertomuksessa jo aikaisemmin on mainittu. Näitä Lautakunnan julkaisemia kirjoituksia on lähetetty kunnallisille ja muille viranomaisille, yhdistyksille, aikakauskirjoille y. m.

Palkkio-
kysymys.

Sittenkun Kaupunginvaltuustossa oli herätetty kysymys siitä, pitäisikö niille kaupungin vakinaisille lautakunnille ja johtokunnille, jotka eivät vielä saa mitään korvausta työstään, myöskin myöntää tämä etu, asetettiin asian valmistelua varten komitea, joka vaati myöskin tämän lautakunnan lausuntoa kysymyksessä. Marraskuun 24 päivänä päivätyssä lausunnossaan myönsi Lautakunta periaatteellisesti oikeaksi, että kaupungin lautakuntien ja johtokuntien jäsenille ja etupäässä puheenjohtajille kohtuullisia korvauksia myönnetään heidän suorittamastaan työstä, mutta Lautakunta ei tässä suhteessa kuitenkaan tahtonut omasta puolestaan esittää mitään vaatimuksia.

Pöytäkirjakieli.

Mainitsemista ansainnee vielä, että Lautakunta äskennämainitussa kokouksessaan päätti, että Lautakunnan asiat merkittäisiin pöytäkirjaan sillä kielellä, jolla ne ovat sisääntulleet tai asia on Lautakunnassa pantu alkuun, ja että Lautakunnan jäsenten lausunnot merkittäisiin pöytäkirjaan sillä kielellä, jolla ne ovat annetut. Kun asia on saapunut Lautakunnalle erikielisellä saattokirjelmällä, kuin mitä alkuperäisessä esityksessä on käytetty, pitää jälkimäisen kielen olla määräävä. Pöytäkirjan otsake, tarkistuspykälä y. m. s. ovat laadittavat sekä ruotsiksi että suomeksi rinnakkaispalstoihin.

Lautakunta, joka v. 1907 oli kokoontunut 9 kertaa, kokoontui v. 1908 8 kertaa. Lähetettyjen päiväkirjaan merkittyjen kirjeiden luku oli 70, oltuaan edellisenä vuonna 66.

Työväenasiain lautakunnan sihteerin Lautakunnalle antama kertomus hänen toiminnastaan vuonna 1908 oli seuraavansisältöinen:

Yleinen
toiminta.

Puheenalaisena vuonna, jonka kuluessa allekirjoittanut Kaupunginvaltuuston päätöksellä 24 päivältä viime maaliskuuta määrättiin Lautakunnan vakinaiseksi sihteeriksi, on sihteerin toimintaan, paitsi pöytäkirjan tekemistä Lautakunnan kokouksista, Lautakunnan kirjaston kartuttamista ja työväenkysymysten tutkimista, kuulunut selvityksen hankkiminen sekä lausuntojen ja esitysten laatiminen Lautakunnassa vuoden kuluessa käsiteltävistä kysymyksistä. Näistä ansainnevat muutamat tässä erikoista

mainitsemista, nimittäin: lisäselvityksen antaminen Kaupunginvaltuustolle työväenopiston perustamista koskevassa kysymyksessä, katsauksen laatiminen Lautakunnan tarkastuksen alaisen yhdistysten ja laitosten toimintaan edellisenä vuonna ynnä ehdotuksen tekeminen näitä kertomuksia varten käytettäviksi kaavakkeiksi, esitys työolojen järjestämisestä ulkomailla väliurakkatöissä ja selvitys korkeampien työväenopetuskurssien laadusta, kuulijaluvusta ja kustannuksista.

Joulukuun 3 päivänä 1907 oli Kaupunginvaltuusto käsitellessään kysymystä työväenopiston perustamisesta tähän kaupunkiin ¹⁾ päättänyt palauttaa asian Työväenasiain lautakunnalle saadakseen lisäselvitystä erinäisistä Valtuuston keskustelussa esiintulleista seikoista. Tämän selvityksen, johon myös sisältyi tilastollisia tietoja siihenastisten korkeampien työväenopetuskurssien toiminnasta, valmisti allekirjoittanut, ja tehtiin Lautakunnassa tapahtuneen keskustelun nojalla se lisäys aikaisemmin asiassa esitettyihin ehdotuksiin, että Kaupunginvaltuusto, siinä tapauksessa että opiston hoito uskottaisiin jollekin yhdistykselle, pidättäisi itselleen oikeuden asettaa määrätyn luvun jäseniä opiston hallitukseen. Tämä lausunto tarkistettiin 31 päivänä maaliskuuta ²⁾.

Lausunnot ja selvitykset.

Koska Lautakunnan tarkastuksen alaisina olevien, Anniskeluyhtiön voittovaroista määrärahaa nauttivien yhdistysten ja laitosten luku oli melkoisesti lisääntynyt ja samalla oli havaittu, että niiden toiminnastaan antamat kertomukset olivat muodoltaan ja sisällöltään niin suuresti toisistaan eroavat, että yhtenäisen katsauksen saavuttaminen mainittuun toimintaan oli vaikeata, antoi Lautakunta kokouksessaan huhtikuun 13 päivänä allekirjoittaneelle toimeksi laatia ehdotuksen kertomuskaavakkeiksi, joita yhdistysten ja laitosten olisi kertomuksiaan varten käytettävä ja joiden nojalla tarkoitettu katsaus olisi helpommin saavutettavissa, ja tuli allekirjoittaneen samalla antaa niin valaiseva katsaus toimintaan vuonna 1907, kuin annettujen kertomusten nojalla olisi mahdollista. Tämä katsaus siihen liittyvine ehdotuksineen on painettu n:o 2 Lautakunnan alottamaa julkaisusarjaa. Se esitettiin ja hyväksyttiin Lautakunnan kokouksessa syyskuun 24 päivänä, minkä jälkeen asianomaisille yhdistyksille ja laitoksille on toimitettu silloin vahvistetut kaavakkeet vastedes noudatettaviksi.

Viimemainitussa kokouksessaan antoi Lautakunta myöskin allekirjoittaneelle hänen omasta esityksestään toimeksi laatia katsauksen yleisten väliurakkatöiden työolojen järjestämiseen ulkomailla, samoin kuin edellisenä

¹⁾ Valt. pain. asiak. n:ot 15 ja 26 v. 1907. — ²⁾ Valt. pain. asiak. n:o 16.

vuonna oli laadittu vastaavanlainen selvitys kunnallisista työjärjestys-säännöistä ulkomailla. Allekirjoittaneen valmistama selvitys mainituista työoloista esiteltiin Lautakunnan kokouksessa lokakuun 31 päivänä, ja on se painettu äskenmainitun julkaisusarjan n:o:na 1. Mihinkään toimenpiteeseen Lautakunnan puolelta Helsingin kunnan väliurakkatöihin nähden se ei ole antanut aihetta. Erikoista mainitsemista ansaitsee, että allekirjoittaneen kirjeessä pyydettyä Ruotsissa toimivalta „Sosiaalisen työn keskusliitolta“ (Centralförbundet för socialt arbete) tietoja puheenalaisten olojen järjestämisestä läntisessä naapurimaassamme, Ruotsin kaupunkiliiton (Svenska stadsförbundet) keskustoimisto, jolle tämä kirjelmä oli jätetty, sen johdosta toimeenpani 19 Ruotsin kaupunkia käsittävän tiedustelun ja lähetti Lautakunnalle laajanlaisen selonteon tiedustelunsa tuloksista, mikä selonteko on painettu äskenmainitun julkaisun liitteenä.

Kun Lautakunnan tietoon oli tullut, että Rahatoimikamari ei ollut kaupungin tulo- ja menosääntöehdotukseen vuodeksi 1909 varannut pyydettyjä määrärahoja, yhteensä Smk 25,000: —, korkeampien työväenopetuskurssien ylläpitämistä varten, valmisti allekirjoittanut Lautakunnan kokoukseen joulukuun 11 päivänä selvityksen kurssien kehityksestä viime kolmen vuoden aikana sekä oikaisun Rahatoimikamarin virheellisiin laskuihin kurssien kustannuksista luentoa kohti vuonna 1909. Lautakunta päätti uskoa puheenjohtajalleen toimeksi Kaupunginvaltuustossa menoarviota käsiteltäessä tarjona olevan selvityksen nojalla vaikuttaa viitatun määrärahan ottamiseksi kaupungin vakinaiseen menosääntöön.

Edellisessä kosketellut julkaisut n:ot 1 ja 2 on allekirjoittanut toimittanut kummallakin kotimaisella kielellä ja pitänyt huolta niiden painattamisesta. Samaten on allekirjoittanut suomentanut ja painattanut julkaisun n:o 3, käsittävä lehtori J. Reuterin matkakertomuksena tekemän esityksen alemmasta käsityöopetuksesta ulkomailla. Tämä Lautakunnan alottama ja allekirjoittaneen toimittama julkaisusarja, joka toivottavasti tulee jatkettavaksi, on luonnollinen, joskin uusi tulos Lautakunnan harjoittamasta yhteiskunnallisten kysymysten selvitystyöstä.

Tärkeänä edellytyksenä Lautakunnan ja etenkin sen sihteerin toiminnalle sosiaalisella työalalla on Lautakunnan kirjasto, jonka avulla sihteerin on mahdollista johtosääntönsä mukaisesti perehtyä työväestöä erityisesti koskeviin asioihin ja niihin nähden seurata uusinta kehitystä. Tätä tarkoitusta varten on vuoden kuluessa pidetty huolta sekä ammattikirjallisuuden hankkimisesta että asiaa valaisevain aikakauskirjain tilaamisesta. Kun mukaan luetaan muutamat edellisinä vuosina saapuneet, mutta nyt vasta

sidotut teokset ja aikakauskirjat, on nidosten luku Lautakunnan kirjastossa noussut 92:lla eli 178:sta 270:een. Sitäpaitsi löytyy joukko pienempiä kertomuksia ja vihkojulkaisuja, joita ei ole pidetty tarpeellisena sidottaa. Myös on vuoden kuluessa alettu aineenmukaisesti kerätä ja järjestää huomattavampia kirjoituksia työväenkysymyksen alalta suurista pääkaupungin sanomalehdistä y. m. tilapäisiä pieniä painotuotteita. Lautakunnan kirjastoon on tilattu tai suosiollisesti annettu seuraavat aikakautiset julkaisut:

Suomesta: Työtilastollinen aikakauskirja.

Ruotsista: Social tidskrift liitteineen. Kungl. Kommerskollegii Arbetsstatistiska meddelanden. Industria.

Tanskasta: Samfundets Krav. Tidsskrift for Arbejderforsikring.

Saksasta: Reichs-Arbeitsblatt. Soziale Praxis. Zeitschrift für Wohnungswesen. Sozialistische Monatshefte.

Ranskasta: Le Musée social.

Englannista: The Progress.

Kuten edellisestä näkyy, on Lautakunnan kirjasto ja arkisto nyt jo kasvanut niin suureksi, että on aika ottaa harkittavaksi, kuinka ne olisivat saatettavat yleisön säännöllisesti käytettäväksi, varsinkin kun kirjastossa lienee osittain sellaista kirjallisuutta, joka ei ole edustettuna pääkaupungin muissa julkisissa kirjaistoissa. Tällaisen tarpeen olemassaolo selviää jo siitä, että useat henkilöt ovat eduskunnan valiokuntain ja valtion tai kuntain komiteain puolesta kääntyneet allekirjoittaneen puoleen saadakseen käyttää Lautakunnan kirjastoa ja arkistoa hyväkseen. Vaikeata on kuitenkin toistaiseksi käyttää kirjastoa, jonka pääosa kuten ennen on abdetuna erääseen kaappiin Rahatoimikamarin eteisessä ja loput tilanpuutteen vuoksi säilytetään allekirjoittaneen kodissa. Tarpeellista on näin ollen ensiksi saada kirjasto ja arkisto sopivasti sijoitetuksi, toiseksi määrätä kuinka niitä on kartutettava ja hoidettava, niin ettei tämä olisi ainoastaan Lautakunnan sihteerin omassa vallassa, ja kolmanneksi päättää siitä, miten se olisi saatettava yleisön käytettäväksi.

Paitsi että allekirjoittanut on tutustunut kirjastoon hankittuun kirjallisuuteen, on allekirjoittanut lyhyellä ulkomaanmatkalla viime kesänä käynyt Köpenhaminan kunnan Valbyn kaasutehtaalaisille rakennuttamilla asunnoilla, joiden piirustukset saatiin Lautakunnan arkistoon, sekä sikkäläisen „Studentersamfundet“in oikeusaputoimistossa, jossa saavutettuja kokemuksia olen käyttänyt hyväkseni ohjesäännömukaista oikeusneuvontaa harjoittaessani.

Oikeusapu.

Viimeksi kosketeltu toiminta on vuonna 1908 kehittynyt suuressa määrin. Viitaten neuvonkysyjäin lukumäärän kasvamiseen ehdotti allekirjoittanut Lautakunnan kokouksessa syyskuun 24 päivänä, että vastaanotot neuvoa kysyville, työväenluokkaan kuuluville henkilöille koetteeksi edelleen pidettäisiin kolme kertaa viikossa, maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin k:lo 7—8 i. p., ja että sihteeri saisi toimekseen siitä ilmoittaa myöskin Helsingin Sanomissa, Uudessa Suomettaressa ja Hufvustadsbladetissa eikä ainoastaan Työmieheessä, kuten siihen asti. Tähän suostui Lautakunta, ja laajennettiin neuvontatoimintaa tällä tavalla lokakuun 1 päivästä. Neuvoa kysyvän lukumäärään vaikutti tämä toimenpide siten kuin seuraavasta katsauksesta käynteihin eri kuukausina näkyy.

Tammikuu	45	Heinäkuu	51
Helmikuu	55	Elokuu	58
Maaliskuu	31	Syyskuu	55
Huhtikuu	52	Lokakuu	90
Toukokuu	48	Marraskuu	101
Kesäkuu	29	Joulukuu	98

Neuvoa kysyvien keskimääräinen luku vastaanottoa kohti, joka vuoden yhdeksänä ensimmäisenä kuukautena oli 76 vastaanotossa keskimäärin 5.6, nousi kolmena viimeisenä kuukautena 38 vastaanotossa 7.6:een.

Eri työväenryhmille ja sukupuolille jakaantuvat nämä yhteensä 713 neuvonkysyjää seuraavasti:

Neuvonkysyjät:	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Teollisuus- tai käsityöväkeä	228	76	304
Rakennustyöväkeä	100	20	120
Ulkotyöväkeä	92	52	144
Palkollisia	3	34	37
Muuta työväkeä y. m.	47	45	92
Yhdistyksiä ja viranomaisia	—	—	16
Yhteensä	470	227	713

Yleisenä huomautuksena merkittävään, että naisten kuhunkin ryhmään on otettu niin hyvin työtä ammattimaisesti harjoittavia naisia kuin ryhmään kuuluvain työmiesten vaimoja. Teollisuus- ja käsityöläistyöntekijät muodostavat suurimman näistä ryhmistä. Verrattain suuret ovat rakennus- ja ulkotyöläisten ryhmät, jossa viimeksimainitussa naisten

luku on verrattain suuri. Palkollisten joukossa on naisia tietysti suurin osa. „Muuta työväkeä y. m.“ on otettu erityinen ryhmä, johon kuuluu kaikenlaisista vähävaraista väkeä, kuten asemamiehiä, poliisikonstaapelin vaimoja, merimiehenleskiä j. n. e., sekä sellaiset neuvoa kysyvät, jotka eivät kuulu varsinaiseen työväkeen, vaan joilta ei ensi käynnillä ole voitu kieltää ainakaan sitä neuvoa, minkä viranomaisen puoleen heidän oikeastaan tulisi kääntyä. Viimeisenä ryhmänä on otettu niiden yhdistysten, laistosten tai komiteain asiamiehet, jotka ovat allekirjoittaneet neuvoa kysyneet ja joiden suhteen neuvonta suureksi osaksi on ollut suoranaista sosiaalista valistustyötä. Tästä onkin jo aikaisemmin tässä kertomuksessa huomautettu. Neuvoa kysyvistä on noin $\frac{1}{3}$ ollut naisia, ja on allekirjoittanut näiden suhteen tehnyt sen huomion, että perheriitaisuudet, vuokratyösuhteet, palkollisuussuhteet ja kunnianloukkaukset erikoisesti ovat aiheena heidän tiedusteluihinsa. Muuten ovat tiedustelut asiallisesti viime kolmen vuoden aikana ryhmittyneet seuraavasti:

A s i a, j o t a t i e d u s t e l u o n k o s k e n u t :	Käyntien luku.		
	1906.	1907.	1908.
Yhdistyksiä, apukassoja, työsääntöjä y. m. s.	12	14	37
Tapaturmain vahingonkorvausta	22	43	52
Työstä irtisanomista	16	2	13
Työpalkkaa	13	16	75
Alaikäisen työtä	1	—	1
Lakkoa	2	—	—
Palkollisasiota	5	6	21
Muita työsuhteita	4	8	16
Vuokraa ja häätöä	21	37	62
Velka-asioita	10	34	52
Erinäisiä siviilioikeudellisia asioita	47	141	207
Ulosmittausta	2	9	10
Rikosoikeudellisia asioita	10	54	111
Taksoitusasioita	5	5	7
Vaivahoitoa	1	8	5
Elinkeino-oikeutta	—	—	3
Sosiaalisia tietoja	—	—	8
Erinäisiä valituksia	5	21	33
Yhteensä	176	398	713

Kun varsinaisten työväenasiain tiedustelu, 8 ensimmäistä ryhmää, edellisinä vuosina olivat 75 ja 89 käynnin tarkoituksena, oli v. 1908 vastaava luku 215; näiden käyntien lukumäärä oli siis noussut suhteellisesti enemmän v. 1908 kuin v. 1907. Joka tapauksessa ovat edelleenkin, kuten viime vuosikertomuksessakin huomautettiin, enemmistöinä kaikenlaiset muut lakiasiain tiedustelut ja valitukset. Allekirjoittanut on tehnyt sen huomion, että aviolliset selkkaukset nykyään ovat sangen tavalliset ja että niitä koskevat tiedustelut toistuvat hyvin usein. Hyvin yleisenä harhaluulona on, että avio voidaan purkaa sopimalla siitä oikeuden edessä tai vielä yksinkertaisemmin kuuluttamalla siitä sanomalehdissä. Toinen sanomalehtikuulutuksia koskeva harhaluulo on se, että talletettu tavara muuttuu pantiksi ja pantattua tavaraa saa muuttaa rahaksi, jos vaan lehdissä kuulutetaan joku, enimmäkseen 8 päivän uhka-aika. Sangen tavallinen oikeusharhaluulo kansan keskuudessa, joskin toiselta alalta, on se, että talonisäntä ei saa irtisanoa tai häätää vuokralaista talvikuukausina, siitä huolimattakin että vuokra on jäänyt maksamatta. Epälukuisissa tällaisissa tapauksissa on oikeusneuvonta sangen tarpeellinen ja yhteiskunnallisesti edullinen, siten kun voidaan edeltäpäin saada selvitettyiksi monet turhat ja oikeusolojen tuntemattomuuteen perustuvat riitaisuudet. Nämä tiedustelut tai niitä aiheuttavat seikat ovat myös omansa johtamaan huomiota muutamiin siviilioikeuden aloihin, joiden suhteen voimassa olevat säännökset, olojen kehittyessä, ovat jääneet tuiki vanhoillisiksi ja puutteellisiksi. Sellaisina ovat nyt erittäin mainittavat säännökset avio-puolisoiden asumuserosta ja täydellisestä avioerosta, joista tuskin on mitään apua työväenluokkaan nähden, sillä seurauksella että siinä aletaan elää yhä laittomammin ja omavaltaisemmin mitä perhesuhteisiin tulee. Toinen ala, johon olisi huomio kiinnitettävä ja jota säännöstelemättä on mahdoton saada vakaavuutta ja parannusta aikaan asunto-oloissa, on se, johon kuuluvat huoneenvuokrasuhteet kaupungissa. Sillä lyhyempiaikaisista vuokrista, kuten viikko- ja varsinkin kuukausivuokrasta, joka on työväenluokassa tavallisin, ja siinä käytettävistä irtisanomisajoista, maksu- ja muuttopäivistä ei lausu laki mitään, vaan kaikki tässä riippuu epävakaisesta oikeuskäytännöstä ja vielä enemmän harhaluuloista ja mielivallasta.

Olen tahtonut laajemmin kajota näihin kohtiin siten näyttääkseni, mikä merkitys oikeusneuvonnalla, jonka tarvetta ei yksi köyhäinasianajaja ¹⁾ enää jaksa tyydyttää, on kunnassamme, niinkuin muualla, missä

¹⁾ Kävijäin luku hänen luonaan oli viime vuonna 4,563.

lukuista opillisesti kehittymätön väestö elää kehittyneissä yhteiskunnallisissa oloissa. Samalla on myös merkitty eräitä asioita, joiden käsittelylle ja parantelulle Lautakunnan ehkä kannattaisi omistaa huomiota, samoin kuin on syytä ennen pitkää ottaa tarkemman harkinnan alaiseksi, kuinka olisi yhtenäisellä tavalla järjestettävä se kunnallinen oikeusapu, joka nyt on saatava kahdelta eri taholta, köyhäinasianajajalta ja Työväenasiain lautakunnan sihteeriltä.

Johtosäännön mukaisesti tulee Työväenasiain lautakunnan sihteerin antaman oikeusavun rajoittua ainoastaan suullisiin neuvoihin. Samoin kuin edellisessä vuosikertomuksessa täytyi osottaa mahdottomaksi käytännössä rajoittaa neuvontaa ainoastaan varsinaisiin työnsuhteesta johtuviin asioihin, niin täytyy, kokemuksen kasvaessa, nyt merkitä, että neuvonnan rajoittaminen yksin suulliseen muotoon ei vastaa tarkoitustaan. Usein ovat neuvoa kysyvät siksi tietämättömät ja virallisiin menoihin perehtymättömät, ettei heille ole suurta apua suullisesta neuvosta. He eivät osaa sitä käytännössä sittenkään noudattaa. Allekirjoittanut on sen vuoksi, käyttäen Köpenhaminassa, „Studentersamfundet“in oikeusaputoimistossa, tehtyjä havaintoja hyväkseen, alkanut esittää neuvoa kysyvään vaatimukset vastapuolelle kirjeen muodossa, jonka perillesaattamisesta hakijan on pidettävä huoli. Täten saadaan riita-asia alusta alkaen täsmällisesti määräytyksi kummallekin asiapuolelle. Niinikään on laadittu hakemuksia sekä haasteita sellaisissa yksinkertaisissa asioissa, joissa hakijaa ei joka tapauksessa ollut neuvottava asianajaja käyttämään, vaan joita asianomainen itse kykenee jatkamaan, sittenkun riidan esine on selvään merkitty ja esitettäviin todistuksiin viitattu. Heinäkuun alusta on näin laadittu 69 kirjettä ja 16 asiakirjaa esiintyvissä asioissa, mikä kohdastaan on ollut omansa melkoisesti enentämään Lautakunnan sihteerin työtä.

Uutta ovat neuvontapäiväkirjassa ne tiedustelut, jotka kuuluvat sosiaalisen valistuksen alaan. Aikaisemmin tässä kertomuksessa on jo viitattu siihen, että Lautakunnan sihteerin toimen merkitys tässäkin suhteessa on kasvamassa.

Johtosäännön mukaisesti on allekirjoittanut henkilökohtaisilla tarkastuskäynneillä ja tiedusteluilla valvonut kunnan avustamain, työväenluokan etua tarkoittavain laitosten toimintaa. Tämä puoli sihteerin tehtäviä tulee erikoisemmin näkyviin niissä katsauksissa mainittuun yhteiskunnalliseen toimintaan, mitkä sihteerin nyttemmin on Lautakunnan määräyksestä laadittava ja jotka painetaan Lautakunnan julkaisusarjaan.

Asiarekisteri.

	Siv.
Ahtikoski, Edla, sairaanhoitajatar, hänelle myönnetty eläke	141
Ajureille vahvistetut järjestyssäännöt	159
Ajuritaksan ehdotus	159
Aktuaari, Maistraatin ja Raastuvanoikeuden arkiston, poistettu määräraha henkilökohtaisen apulaisen palkkaamista varten hänelle	145
Alaikäisiä lapsia, joille holhooja on määrättävä	341
Alamaiset, ulkomaiden, myönnetty oikeus omistaa kiinteistöjä	174
Aleksanterin-kinnaasi, neuvottelut sen kanssa tontinostosta	15, 18
Alempien käsiammatilaiskoulujen oppilaille jaettavat palkinnot	127
” ” rakennus	59
Alennukset, vedenkulutusmaksujen	309
Aliaseman rakentaminen Sähkölaitosta varten	57
Alkeiskurssien toimeenpanemista varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Alpilla suoritettut työt	282
Ammattikoulu, katso Alemmat käsiammatilaiskoulut, Tyttöjen ammattikoulu ja Valmistava poikain ammattikoulu.	
Ampumarataa varten luovutettu alue	33
Andström, Väinö, insinööri, valittu Terveystieteiden tutkimusten laboratorioin johtajaksi	103
Anniskelu, väkijoumien, anomus sen monopolin haltuun ottamisesta	164
” ” oikeuksien myöntäminen	171
” ” ” siirtämistä koskevien välikirjojen kaavat	168
” ” sen järjestely	166
Anniskeluyhtiö, katso Helsingin Anniskeluyhtiö.	
Antell, Axel, Vaivashoitohallituksen toimitusjohtaja, hänelle myönnetty eläke	141
” ” ” ” sanonut itsensä irti toimestaan	122
Apteekin perustamiseen myönnetty oikeus	175
Apuharvennus kaupungin metsissä	273
Arabia, huvilatilus n:o 4, sen vuokraaminen	40
„Arbetets Vännen“ yhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Arkisto, Maistraatin ja Raastuvanoikeuden, poistettu määräraha henkilökohtaisen apulaisen palkkaamiseen sen aktuaarille	145
Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan 1909 vuoden menosääntöön otettu määräraha	155
Asemakaavan kartta	206
Asuinrakennuksen rakentaminen kaupunginpuutarhurille	60, 67,
Asuntojen, halpojen, saannin lisääminen	6
” hankkiminen vähävaraisille henkilöille	32

Asuntojen tarkastus Vallilassa	11
Asunto-olot, kysymys niitä koskevan tilastollisen tutkimuksen toimittamisesta	161
Avaramman tilan varaaminen kaupungin virastoille	74
Aviottomain lasten kodin hyväksi tehty testamentti	126
Avustetut vaivashoidon kautta, niiden lukumäärä	216
Avustus kahdelle kaasutehtaan työmiehelle	142
„ sairaanhoitajatar E. Hjorthille	141
Avustusta koteihinsa vaivashoidolta saaneet henkilöt	218
B ackas tilalla olevan alueen luovuttaminen pientenlastenkoulua varten	247
„ „ „ tonttipalstan vuokraaminen	43
„ „ olevien viljelysmaiden „	42
Baggbölen huvilayhdyskunta Helsingin pitäjässä, järjestyssääntöjen laatiminen sille	160
Bakteriologin johtosääntö	101
„ vaali	103
Beckerin rahastoon kuuluvan talon myynti	28
„ rahastosta myönnettyjä avustuksia palvelijoille	200
Bengtsärin kasvatustalon korjaustöitä varten myönnetty lisämääräraha	52
„ „ määräraha 1909 vuoden menosäännön mukaan	152
„ „ sen sisustus	240
„ „ „ toiminta	242
„ kylässä sijaitsevien talojen osto	50
Bertha-Marian koti, yhdistys, Paulig puolisoiden lahjoitus luovutettu sille	131
„Bidrag till Helsingfors stads historia“ teoksesta myönnetty tekijäpalkkio	141
Biljardien asettamiseen myönnettyjä oikeuksia	175
Björnberg, R., rakennustentarkastaja, hänelle myönnetty virkaero	76
Blekholman viereisen vesialueen täyttäminen, peruutettu kielto sitä vastaan	34
Blekholmankarin viereisen vesialueen täyttäminen, peruutettu kielto sitä vastaan	34
von Bonsdorff, A., kansakouluntarkastaja, hänelle myönnetty virkaero	111
Brändön huvilayhdyskunta Helsingin pitäjässä, rakennusjärjestyksen laatiminen sille	160
Budgetti, 1909 vuoden	65, 143
Budgettia laadittaessa noudatettavat säästölaskelman perusteet	88
Budgettivaliokunta	119, 124
Böhlen tilan hallinto-oikeuden lunastaminen	12, 144
„ „ huvilayhdyskunnan nimi	160
„ „ kartoittaminen	146
„ „ kaupunkiin yhdistäminen	12
Böök, Einar, lakit. kand., valittu Työväenasiain lautakunnan sihteeriksi	124
C ollan, J. A., pastori, valittu Vaivashoitohallituksen toimitusjohtajaksi	122
D annströmin rahasto, sen vuosikorkojen käyttö	104
de la Chapelle, Alb., lääk. ja kir. toht., valittu bakteriologiksi	103
Degerholm, C. E., kunnallisneuvos, hänelle myönnetty matkaraha	52
Desinfisioimiskoneen hankkimiseen Marian sairaalaan myönnetty lisämääräraha	106
E duskuntatalo, kysymys sen rakentamisesta Ullanlinnanvuorelle	19, 277
Ehrnrooth, Ernst, ylim. prof., hänelle myönnetty matkastipendi	108
Ekbom, Gustaf, fil. maisteri, „ „ „	126
Elinkeino-oikeuksien anomukset	175
Ellenberg, David, kaasutehtaan työmies, hänelle myönnetty avustus	142
Eläinsuojeluskonttoria varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Eläintarha, kaupunginpuntarhurille sinne rakennettu asunto	60, 67, 276

Eläintarha, sen järjestely	275
" " suksimäen muutostöitä varten myönnetty määräraha	65
" " urheilukentän rakentaminen	279
" " siellä oleva rakennus palanut	195
" " varapuutarhan perustaminen sinne	275, 281
Eläintarhanlahden rantojen järjestely	44
Eläkkeitä ja apurahoja, 1909 vuoden menosääntöön otettuja	154
" " avustuksia, myönnettyjä	141, 142, 143
Elätteelle vaivashoidon toimesta annetut henkilöt	217
Etsivän poliisiosaston huoneisto, määräraha muutostöitä varten	65
F amiljebyggnads Aktiebolagetin anomus tonttien rakentamiseen määrätyn ajan pitentämisestä	37
Finanssivaliokunnan asettamisesta tehty ehdotus	92
Forsbyn tila, sen tonttipaikkain vuokraaminen	42
" " " viljeltyjen maitten vuokraaminen	42
" " " Työ- ja vaitstalon muuttaminen sen maalle	52
Fredrikserin huvilayhdyskunta Helsingin pitäjässä, järjestyssääntöjen y. m. laatiminen	160
" " rautatiekonepajan laajentaminen	24, 192
G auffin, Arthur, työväenasuntojen tarkastaja, hänelle myönnetty matkastipendi	107
Granholman huvila-alueen n:o 1 vuokraaminen	40
" " saarella olevaan palstatilaan myönnetty vapaampi käyttöoikeus	190
Greijuksen tila, kiello pitää sikotarhaa siellä	195
" " " sen vuokraaminen	38
" " " vahingonkorvaus sen huonosta hoidosta	38
Gumtähden tila, sen vuokraaminen	38, 43
" " " vahingonkorvaus sen huonosta hoidosta	39
H aapaniemen leikkikenttä	279
Haaraosasto, Kansankirjaston, sen perustaminen Hermanniin	250
" " Vaivashoitohallituksen kanslian, sen perustaminen Sörnäsiin	122
von Haartman, J., kunnallisneuvosmie, määrätty hoitamaan oikeusneuvosmiehenvirkaa	73
Hagan huvilayhdyskunta Helsingin pitäjässä, järjestyssääntöjen y. m. laatiminen	160
Hakaniemen torin asemakaavan järjestely	26
" " " varrelle varattu paikka vastaista kauppahallia varten	26
Hakasalmen puisto, myönnetty lupa ilotulituksen järjestämiseen siellä	190
" " " " kansanjuhlien y. m. toimeenpanemiseen siellä	189
Hallintokunta, Helsingin ruotsalaisten ja suomalaisten seurakuntien, sen anomus kauppa-kirjan antamisesta	37
Hallintolautakunnan asettaminen kunnan työväenasuntoja varten	62
Hallintorakennuksen rakentaminen Sähkölaitosta varten	57
Hallitarkastajan toimen perustamisesta tehty esitys	122
Hammaspoliklinikkaa varten myönnetty avustus	105
Hartauskokouksia varten osotettuja paikkoja	190
Hautapatsas kaatuneiden suojeluskarttilaisten haudoille	163, 276
Hautausmaa-komitea, Helsingin ruotsalais-suomalaisten seurakuntien	26
Hautausmaan, Uuden, vieressä olevan rantakaistaleen käyttö	26
Hedelmäkauppa, menettelytapa paikkoja osotettaessa sitä varten	205
" " " " sen rajoittaminen uhkaavan kolerakulkutaudin takia	206
Heimberger, Richard, hänen antamansa lahjoitus	127
" " " " palkintorahastonsa	127

Heinola, A., varastonhoitajanleski, hänelle myönnetty eläke	143
Heinän korjuoikeuden vuokralleanto	189
Helsingin Anniskeluyhtiö, määräraha sille Seurasaaren ja Korkeasaaren laitteiden kunnossapitoa varten	134
” ” sen anomus väkijuomamonopolin haltuun ottamisesta	164
” ” ” hallitukselle myönnetty tilinpäästö	72
” ” ” johtokunnan vaali	166
” ” ” voittovarot 118, 132, 133,	134
” ” ” välikirjojen kaavat	168
” Anniskeluyhtiön rahasto pahantapaisten lasten turvakotia varten, sen käyttö	51
” kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
” Kansanopistoseuralle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
” kauppiaitten kauppakoululle myönnetty määräraha	152
” Kristilliselle Työväenyhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
” Kuumomykkäyhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
” käsityökoululle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	139
” Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
” Palvelijatyhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
” Perustuslailliselle nuorisoklubille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
” pitäjä, järjestyssääntöjen y. m. laatiminen siellä sijaitseville huvilayhdistyksille	160
” ” kaupungin verotus siellä	199
” ruotsalaiselle kansanopistolle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
” ruotsalaiselle Rauta- ja metallityöntekijäin ammattiosastolle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
” Työväenyhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
” Uimaseuralle Anniskeluyhtiön ” ” ”	139
” Valaistusyhtiö, riita sen kanssa	162
” Vähittäismyyntiosakeyhtiön rahasto pahantapaisten lasten turvakotia varten, sen käyttö	51
Hengellisiä ulkoilmakokouksia varten osotetut paikat	190
Hermann, hylätty anomus tien rakentamisesta sinne	192
” kiello pitää sikotarhaa siellä	195
” I, sen korttelissa n:o 11 olevan tontin n:o 2 vuokraaminen	43
Hermannin kansankodin Osakeyhtiölle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	139
” Työväenyhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
Hernesaaressa vuokraaminen	40
Hesperian puisto, lupa järjestää kansanjuhlia y. m. siellä	189
” ” ” tanssilavan rakentamiseen sinne	190
” tulirokkosairaala varten myönnetty määräraha	108
Hieromapoliklinikka varten myönnetty määräraha	105, 150
Hinta, sähkövirran	48
Hjorth, Elin, sairaanhoitajatar, hänelle myönnetty avustus	141
Holhouslautakunnan vuosikertomus	341
Humallahden ja Töölönlahden välille rakennettava kanava	44

Huutokaupalla luovutetut puodit kauppahalleissa	190
" " uimahuoneet	191
Huutokaupan harjoittaminen, lausunto sitä tarkoittavasta anomuksesta	175
Huvilatontit, erinäisiä sellaisia varten laadittava eri rakennusjärjestys	4
" niiden vuokraaminen Reimarsin tilasta	38
Huvilayhdyskunnat Helsingin pitäjässä, järjestyssääntöjen laatiminen niitä varten . .	160
Hätäaputoiden järjestäminen	140
Häviävän Helsingin kuvaaminen	123
Högsandin parantolalle risatautisia lapsia varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myön-	
netty määräraha	136
J äkkäiden naisten työkodille Kalliossa myönnetty avustus	133
" " työkodin johtokunnalle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty	
määräraha	136
Ilotituksen järjestämiseen myönnetty lupa	190
Imukaasumoottorin sijoittamiseen myönnetty lupa	194
Invaliditeettivakuutuskomitean mietinnöstä annettu lausunto	160
Irtain omaisuus, kaupungin	196
Ison Pässin vuokraaminen	40
Isorokkokulkutaudin vastustaminen	106
Istutuksia varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	69
" " myönnetty määräraha	123
Istutuslaitoksen järjestely Nikolain- ja Unioninkadun välille suunnitellun kadun varrelle	
Istutusten hoito	282
J akaminen, tontin n:o 24 I. Viertotien varrella, siitä annettu lausunto	36
Jakelusillan rakentaminen tulli- ja pakkahuoneeseen	64
Jalkakäytävä, Kappelicplanadin viereinen, sen leventäminen	277
Johtokunnat, työväenopetuskurssien	117
Johtosääntö, kansakoulujen apulaistarkastajan	114
" kaupungin bakteriologin	101
" kaupunginasemakaava-arkkitehdin	80
" Kaupunginasemakaava-toimikunnan	79
" muutettu, kaupunginarkkitehdille	81
" rakennustentarkastajan	77
" terveyspoliisin tarkastusmiesten	103
" Vesijohtokonttorin kemistin	83
Jung, Bertel, arkkitehti, valittu kaupunginasemakaava-arkkitehdiksi	79
Juovutusjuomien, viinien ja muiden miedompain, myyntioikeuksien myöntäminen . .	168
Järjestyssäännöt Kaisaniemen urheiluharjoituksia varten	275
" kauppahalleja ja kiinteitä myyntikojuja varten	205
" kaupungin ajureille	159
" kokoussalien käyttämisestä	161
Järjestyssääntöjen laatiminen erinäisille huvilayhdyskunnille Helsingin pitäjässä. . .	160
Järjestäminen, Töölön lahden rantojen	44
Jäsenet, erinäisten lautakuntien, hylätty ehdotus korvauksesta heille	125
Jätkäsaaren vesialucen täyttäminen, peruutettu kiello sitä vastaan	34
K aapelirumpujen laittamisesta tehty suunnitelma	191
Kaasukellon rakentaminen	311
" rakentamiseen otettu laina	85
Kaasulaitoksen kehäjohto	67, 85, 158, 312
" käytettävissä oleva voitto 1909 vuoden tulosäännön mukaan	157

Kaasulaitoksen vuosikertomus	311
Kaasun hinta	323
Kaasunkulutus	315
Kaasunvalmistuksen lisätuotteet	314
Kaasunvalmistus	313
Kaasutehtaan, uuden, rakentaminen	56, 67
Kaasuvalaistus	316
Kadunjärjestely, Vilhelmin-, Fabianin- ja Puutarhakatuja koskeva	16
Kaduntasottamista varten päätetty alan lohkaseminen tontista n:o 2 Ratakadun varrella	2
Kaduntasotustöitä varten Töölön kaupunginosissa vahvistettu ohjelma	34
Kaisaniemen lahden rantojen järjestäminen	44
” urheiluharjoitusten järjestyssäännöt	275
Kaivopuiston luovuttaminen lastenjuhlaa varten	190
” tasotustyöt	278
Kalastajalahti, kalastuksen harjoittaminen siellä	193
Kalastaminen satama-alueella	192
Kampilta poistettava katurikkaläjä	277
Kanagiljotinia varten hankittu siirrettävä vaunu	205
Kanavan rakentamisesta Töölönlahden ja Taival- tai Humallahden välille tehty ehdotus	44
Kanavat ja viemärit, 1909 vuoden menosääntöön niitä varten otetut määrärahat	68
Kanavoimistyt, Rakennuskonttorin toimittamat	263
” katso myös Viemärijohto.	
Kanavoimistyt varten Töölön kaupunginosissa vahvistettu ohjelma	35
Kansakoulu Nikolainkadun varrella, uuden käymälän rakentaminen sinne	67
” Pikku-Huopalahden kylässä, kysymys sen avustamisesta	161
” Sörnäsän, J. G. Wilckmanin rahasto sen köyhien oppilaiden hyväksi	131
Kansakouluhuoneistojen jakaminen	113
Kansakoulujen apulaistarkastajan johtosääntö	114
” ” vaali	114
” opettaja- ja opettajataryhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
” taloudenhoitaja, hänelle myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys	152
” ” ” otettu apulainen	152
Kansakoulujenjohtokunta, erinäisten sen jäsenten anomukset eron saamisesta toimestaan sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	111
Kansakoulujentarkastuksen järjestäminen	111
Kansakoululapset, heidän kesäkotiaan varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
” Hj. ja M. Kroijerus'en rahasto heidän hyväkseen	130
” köyhät, J. G. Wilckmanin rahasto heidän hyväkseen	131
” paikkoja varten Högsandin parantolassa Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
” stipendejä päästötodistuksen saaneille	127
” tuberkelitautiset, kesäkotia varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
” vaatetusavustus heille	115
” veistokurssien toimeenpanemista varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Kansakoululasten hammaspoliklinikkaa varten myönnetty avustus	105
Kansakoulun sisustaminen talossa n:o 22 Mariankadun varrella	60, 67
Kansakoulunopettajain palkkojen järjestelykysymys	115
Kansakoulunopettajakokous, 14:s yleinen, määräraha sen johdosta	116
Kansakoulunopettajille myönnettyjä matkastipendejä	116

Kansakouluntarkastajain vaali	114
Kansakouluntarkastajan virkaerohakemus	111
Kansakoulu, korotettu valtioapu niitä varten	114
Kansakoulutalo Tehtaankadun varrella, sitä varten myönnetty lisämääräraha	67
Kansakoulutalon rakentaminen Kallioon	59
" " Ratakadun varrelle	58, 113
" " Toukolaan	58, 67
Kansalaisoikeuden, Suomen, anomukset	175
Kansanjuhlien lisätilan tarve	277
" pitäminen puistoissa y. m.	189
Kansankirjasto, haaraosaston perustaminen Hermanniin	250
" ja lukusali, sen vuosikertomus	250
" määräraha uusia kirjahyllyjä varten	119
" sen amanuensseille myönnetty palkankorotus	119, 153
" sen lainausliike	252
Kansankirjastonhoitajalle myönnetty matkastipendi	119, 257
Kansanlastentarha, Sörnäsän, sille myönnetty oikeus mullan saantiin kaupungin varas- tosta	194
" Töölön ruotsinkielinen, Paulig puolisoiden lahjoitus sen hyväksi	130
" " " sille myönnetty määräraha	118, 134
" " " tontin myynti sille	131
Kansanlastentarhoja varten Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määrärahat	135
Kansanopisto, Helsingin ruotsalainen, Anniskelyhtiön voittovaroista sille myönnetty määräraha	138
Kansanopistoseuralle Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	134, 138
Kappalaispuustelliksi myyty tontti	37
Kappellesplanadin viereisen jalkakäytävän leventäminen	277
Karjamarkkinatorin rakentaminen	61
Kartoittaminen, Äggelbyn kartanon ja Böhlen tilan maiden	146
Kartta, Helsingin asemakaavan	206
Kasarmi, Uudenmaan pataljoonan, sen ranta-alueen täyttäminen	195
Kasvatusavustus alaikäiselle	142
Kasvatuslaitoksen perustamista varten Bromarvin pitäjään ostetut tilat	50
Kasvatuslaitokset, niiden tarkastus	119
" niitä varten myönnetty valtioapu	118
Kasvatuslautakunnan vuosikertomus	240
Kasvihuoneiden hoito	282
Kasvitieteellisen puutarhan alueen omistusoikeus	22
Kasvivaraston arvo	265
Kasvullisuus kaupungin puistoissa, istutuksissa y. m.	283
Katselmukset, Rahatoimikamarin toimittamat	204
Katselmusmiehet, kaupungin kiinteän omaisuuden	70
Katuja varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	68
Katujen korjaus y. m., Rakennuskonttorin toimittama	260
Katuosuuksien, yksityisten, puhtaanapidon ottaminen kaupungin huostaan	193
Katurikkaläjän poistaminen Kampilta	277
Katuvalaistusta varten myönnetty valtioapu	84
" " 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	70, 147
Kaupan harjoittaminen, hedelmien y. m., paikkoja sitä varten osotettaessa käytettävä menettelytapa	205
" " kojuista, vaunuista ja pöydiltä, sen järjestäminen	174
" " mallasjuomain	173
" " rohdosten, myrkyllisten ainesten y. m.	175, 176

Kaupan harjoittaminen, viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain	168
” ” virvoitusjuomain, vedenmyyntikioskeista	174
” ” virvoitusjuomavainuista, kauppakokuista y. m., paikkojen määrääminen sitä varten	189
Kauppahalli Hietaniementorilla, lisätty määräraha sen puhtaanapitoa varten	122
” ” sen puotien vuokran alentaminen	191
” Kasarmintorilla, korjaustöitä varten myönnetty määräraha	63
” Rantatorilla, korjaustöitä	272
” ” sen puotien sulkemisaika	205
” sitä varten varattu paikka Hakaniementorin varrella	26
Kauppahallien tarkastajantoini, esitys sellaisen perustamisesta	122
Kauppahallit, niissä vapaiksi tulleiden puotien luovuttaminen huutokaupalla	190
” niitä varten vahvistetut uudet järjestyssäännöt	205
” ” ” 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	154
Kauppahinta, alennettu, tontista	202
” maksamaton, myönnetty oikeus sen vakuudeksi tallettaa obligatsioneja	202
” työväenasuntoihin käytetyn tontin, sen koron alentaminen	202
Kauppakirjan antaminen tonteista n:ot 14 Annan- ja 9 Fredrikinkadun varrella	37
Kauppakojut, kiinteät, niitä varten julkaistut järjestyssäännöt	205
” niiden asettamiseen määrätyille paikoille myönnetty oikeus	189
” niistä harjoitetun kaupan järjestäminen	174
Kauppakoulu, Edv. Hedengrenin, sille myönnetty avustus	117
Kaupungin kiinteä omaisuus, 1909 vuoden tulosäännön mukaan siitä odotettavat tulot	156
” velat, 1909 vuoden menosääntöön niitä varten otetut määrärahat	144
” virastot, avaramman tilan varaaminen niille	75, 271
” ” 1909 vuoden menosääntöön niitä varten otetut määrärahat	145
Kaupunginarkkitechdille myönnetty palkankorotus	81, 146
” vahvistettu muutettu johtosääntö	82
Kaupunginarkkitehdin vuosikertomus	270
Kaupunginasemakaava, erään Vallilan alueen ottaminen siihen	2
Kaupunginasemakaava-arkkitehdin johtosääntö	80
” vaali	79
Kaupunginasemakaavan kartta	206
” muutos, Hakaniementoria koskeva	26, 288
” ” VI kaupunginosaa koskeva	1
” ” korttelia n:o 139 koskeva	3, 288
” ” ” ” 372 ” ”	1
” ” Södervikin aluetta koskeva	1
” ” tonttia n:o 2 Ratakadun varrella koskeva	2
Kaupunginasemakaava-toimikunta, lisätty, ehdotus sellaisen asettamisesta	80
” sen asettaminen	78
” ” johtosääntö	79
” ” vuosikertomus	287
Kaupungineläinlääkäri, hänelle myönnetty palkankorotus	104
” hänen apulaiselleen myönnetty palkankorotus	104
Kaupungininsinöörin vuosikertomus	260
Kaupunginkassan tarkastukset	196
Kaupunginlähetyt, sen työkoteja varten myönnetty avustus	133
” sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Kaupunginmaan vuokraaminen	12
Kaupunginosa, VI, sen asemakaavan muutos	1
” ” uusi rakennusjärjestys osalle sitä	5
” XII, rakennusjärjestys erinäisille sen kortteleille	4

Kaupunginosa, XIII, XIV ja XV, niiden tonttien myyntiä varten vahvistettu ohjelma	34
” ” ” ” ” rakennusjärjestys erinäisille kortteleille niissä . . .	4
” ” ” ” ” sisäpuoliset rakennusrajat niissä	5
” ” ” ” ” tasotustöitä varten vahvistettu ohjelma	34
” ” ” ” ” vahvistettu rakennusjärjestys niille	3
” ” ” ” ” yhteisiä piha-alueita niissä	5
” XV, sen asemakaavan laajennus	2
Kaupunginpalvelijain kesälomaa varten myönnetty määräraha	74, 145
Kaupunginpuutarha Eläintarhassa, ajotien rakentaminen sinne	278
” ” ” ” ” tasotus- y. m. töitä siellä	281
Kaupunginpuutarhurin asunon rakentaminen Eläintarhaan	60, 67, 276
” ” ” ” ” vuosikertomus	278
Kaupunginvaltuusmiehet	176
Kaupunginvaltuuston kokoukset y. m.	177
” ” ” ” ” kokouksalin käyttäminen rikosjutun käsittelemiseen	163
” ” ” ” ” käyttövarat 1909 vuoden menosäännön mukaan	155
Kehäjohto, Kaasulaitoksen	67, 85, 158, 312
Kelkkamäet	275, 285
Kemisti, Vesijohtokonttorin, hänelle vahvistettu johtosääntö	83
Kemistintoimen perustaminen Vesijohtokonttoriin	82
Keskusvaalilautakunta, Uudenmaan läänin, sen jäsenten vaali	162
Kestiekievarin voimassapito	205
” ” ” ” ” anomus kaupungin vapauttamisesta siitä	205
Kesäasuntojen hankkimista varten lapsille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Kesäkotia varten tuberkelitautille kansakoulunopillaille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Kesäloma kaupungin työntekijöille	82
” ” ” ” ” kaupunginpalvelijoille	74, 145
” ” ” ” ” Marian sairaalan taloushenkilökunnalle	106
” ” ” ” ” katso myös Virkaloma.	
Kesäsiirtoloita varten kansakoulunopillaille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
” ” ” ” ” työläisnaisille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Kesätyöskentelyn hankkimista varten lapsille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Keuhkotautispaviljongit, Työ- ja vaivaistalon	55
Keuhkotautisten henkilöiden hoitoa varten Leppäsuon sairaspaviljongissa myönnetty määräraha	105
Kielto, peruutettu, täyttää erinäisiä vesialueita	34
” ” ” ” ” pitää sikotarhaa	195
Kiinnitykset, hankitut ja uusitut	203
Kiinnitysten siirto	201
Kiinteistökirjan täydennys	203
Kiinteistöt, kaupungin, niiden uudestiarvioiminen	204
” ” ” ” ” ulkomaiden alamaisten oikeus omistaa sellaisia	174
Kiinteä omaisuus, kaupungin, siitä 1909 vuoden tulosäännön mukaan odotettavat tulot	156
Kimnaasi, Aleksanterin-, neuvottelut sen kanssa tontinostosta	15, 18
Kioskit, niiden asettaminen	174, 189, 206
Kirjanpidon perusteet, teknillisten laitosten	89
Kirkkoherran puustelliksi myyty tontti	37
Kirvesmiesten ammattiosasto, Perustuslaillinen, sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138

Kivelän mielenvikaisten hoitolaitoksen käyttäminen vastaanottolaitoksena	55
Klubioikeuksien myöntäminen	172
Koiratallin korjaus Fredriksperissä	64
Koirien verottamisen silmälläpitoa varten myönnetty määräraha	109
Kojut, kiinteät, niitä varten vahvistetut järjestyssäännöt	205
„ niiden asettamiseen määrätyille paikoille myönnetty lupa	189
„ niistä harjoitetun kaupan järjestäminen	174
Kokoussali, Kaupunginvaltuuston, sen luovuttaminen rikosjutun käsittelemiseen . . .	163
Kokoussalien käyttämistä varten vahvistetut järjestyssäännöt	161
Kolerakulkutaudin aiheuttama hedelmäkaupan rajoittaminen	206
„ „ tulli- ja pakkahuoneen puhdistaminen	50
„ aiheuttamat toimenpiteet	106
Kolmevuotiskatselmukset, Rahatoimikamarin toimittamat	204
Komitea halpojen asuntojen saannin lisäämistä varten	6
„ kansakoulujen tarkastuksen uudistijärjestämistä varten	112
„ kansakoulunopettajain ja -opettajattarien palkkain järjestelyä varten	115
„ kunnallisen teurastamon rakentamiskysymystä varten	61
„ lisätilan hankkimista varten kaupungin virastoille	124
„ Töölön kaupunginosan rakennusjärjestyksen laatimista varten	123
Konserttitalo, kysymys tontin luovuttamisesta sitä varten	29
Korjaus, Fredriksperin koiratallin	64
„ kaupungin katujen ja yleisten paikkojen	68, 260
„ „ rakennusten ja talojen	67, 270
„ „ satamien	68, 265
„ „ teiden ja viertoteiden	68, 265
„ tavaravajojen sähköjohtojen	195
„ tulli- ja pakkahuoneen palohälytyslaitoksen	64
Korjaustöitä Bengtsärin kasvatuslaitoksessa	52
„ Etsivän poliisiosaston huoneistossa	65
„ Kasarmintorin kauppahallissa	63
„ Marian sairaalassa	272
„ Raatihuoneessa	75, 271
„ Rantatorin kauppahallissa	272
„ talossa n:o 22 Mariankadun varrella	195
„ „ „ 6 Vuorimiehenkadun varrella	28
„ tulli- ja pakkahuoneessa	64, 270
„ Työ- ja vaivaistalossa	65
„ Vanhankaupungin poliisivahvikkonttorissa	195
Korkeasaaren laitteiden kunnossapitoa varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myön- netty määräraha	134
Korot, vaivahoidolle lahjoitettujen rahastojen, niiden käyttö	219
„ 1909 vuoden tulosäännön mukaan	155
Korvaus erinäisten lautakuntien jäsenille	124
„ Greijuksen ja Gumtähden tilojen huonosta hoidosta	38
„ huoneiston luovuttamisesta	201
„ kaupungin vuokraajille	23
„ palovahingosta	201
„ tapaturmasta	200
„ vahingoittuneesta hevosesta	201
„ „ purjeveneestä	201
Koti palvelijattaria varten, sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
„ tehtaalaisnaisia „ „ „ „ „ „ „ „	137
Kottbyn tilan vuokraaminen	38

Koululaivan vapauttaminen satamamaksuista	122
Kouluoppilaille annettu maksuton uimaopetus	38
Kouluoppilas, katso myös Kansakoulunoppilas.	
Koulupuutarhan järjestäminen Savilaan	278
Koulutorin tasottaminen	280
Kranck, E. A., arkkitehti, hänelle myönnetty matkastipendi	108
Kreuger, H. O., hänen testamenttinsa	199
Kristillinen Työväenyhdistys, Helsingin, Anniskeluyhtiön voittovaroista sille myönnetty määräraha	138
Kroijerus, Hj. ja M., heidän lahjoitusrahastonsa	130
” Mimmi, hänen testamenttinsa	129
Kulovalkeita kaupungin metsissä	274
Kunnallisasetus, uusi, lausunto sitä tarkoittavasta ehdotuksesta	160
Kunnallishallinto, 1909 vuoden menosääntöön sitä varten otetut määrärahat	145
Kunnallisia töitä varten vahvistetut työsäännöt	82
Kunnallisneuvosmiehen virka, puuttuva vakanssisäästö	161
Kunnallisormestarin virka, avoin, sen hoito	73
” ” puuttuva vakanssisäästö	161
Kunnan antamat lainat puutteenalaisille työläisille	224
” työväenasunnot, hallintolautakunnan asettaminen niitä varten	62
” ” myönnetty määräraha kaluston hankkimista varten niihin	132
” ” niiden rakentaminen Leppäsuolle ja Kallioon	67, 157
” ” ” ” Vallilaan	7, 11
” ” ” rakentamista varten annettu lisämääräraha	61
” ” vuokria niistä 1909 vuoden tulosäännön mukaan	157
Kuulutusten, Rahatoimikamarin, paneminen sanomalehtiin	204
Kuuromykkäin opetusta varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Kuvaamataidetten näyttelyhallia varten luovutettu tontti	29
Kuvaaminen, häviävän Helsingin	123
Kyydityksen voimassapito	205
Käsiammattilaiskoulut, katso Alemmat käsiammattilaiskoulut.	
Käsityökoululle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	139
Käytettävissä oleva säästö 1909 vuoden tulosäännön mukaan	155
Käytettävänä olevia tontteja Töölön kaupunginosissa	35
Käyttöoikeus korttelin n:o 20 ranta-alueeseen	195
” Turvikin huvilapalstaan, sen luovuttaminen Lepokoti-yhdistykselle	19
” vapaampi, kahteen vuokrattuun alueeseen	190
Käyttövarat, Kaupunginvaltuuston, 1909 vuoden menosäännön mukaan	155
Köyhäin lasten työkotien toimikunnalle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Köyhäinasianajajan vuosikertomus	343
Laakson tonttipalstaan litt. B. myönnetty vapaampi käyttöoikeus	190
” tonttipalstain litt. A, B, C ja D vuokraaminen	42
” viljelyspalstan n:o 7 vuokraaminen	42
” ” n:o 9 ”	43
Lahjoitus, neuvosmiehenleski Hilma Söderströmin	126
” Paulig puolisoiden, sen luovuttaminen „Bertha-Marian koti“ yhdistykselle	130
Lahjoitusrahasto, katso Rahasto.	
Lahjoitusrahastojen hoito vuonna 1907	71
Laidunmaan vuokralleanto	189
Lainat, kahta vuotta lyhyemmälle takaisinmaksuajalle otetut 14, 17, 46, 47, 49, 54, 57, 87, 158	
” ” ” pitemmälle ” ” 14, 17, 46, 47, 54, 57, 84, 158	

Lainat, puutteenalaisille työläisille annetut	224
„ 1909 vuoden tulosäännön mukaan	157
„ katso myös Obligatsioonilaina.	
Lainausliike, Kansankirjaston	252
Laituri, katso Rantalaituri.	
Laivanveistämön alue	48
Lannan hankinta, hyljätty anomus siitä	194
Lapinlahden rantakaistaleen käyttö	26, 277
Lapinniemi, omistusoikeus siihen	27
Lapsenpäästölaitoksia varten anottu avustus	30
„ „ anotut maksuttomat tontit	30
Lapsensynnyttäjät, varattomat, sairaanhoitopaikkojen puute	30
Lapsia, alaikäisiä, joille holhooja on määrättävä	341
Lastenhoitoyhdistys, katso Yhdistys lastenhoidon edistämiseksi.	
Lastenkoti aviottomia lapsia varten, sen hyväksi tehty testamentti	126
„ sitä varten Pelastusarmeijalle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
„ „ „ Rouvasväenyhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
„ „ „ Valkonauha-yhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Lastenseimeä varten Sörnäsissä Pelastusarmeijalle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Lastentarha, katso Kansanlastentarha.	
Laurell, A. F., hänen rahastonsa vuosikoron käyttö	200
Lausunto ehdotuksesta uudeksi kunnallisasetukseksi	160
„ „ „ poliisijärjestykseksi	159
„ Invaliditeettivakuutuskomitean mietinnöstä	160
„ järjestyssäännöistä erinäisille huvilayhdyskunnille Helsingin pitäjässä	160
„ tonttien jakamisesta	36
„ „ yhteenrakentamisesta	36
Lautakunnat, erinäiset, kysymys korvauksesta niiden jäsenille	124
Leikkikentän laittaminen Haapaniemeen	279
„ „ Punanotkoon	280
Lepokoti-yhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
„ „ luovutettu käyttöoikeus Turvikin huvilapalstaan	19
Leppäsuon sairauspaviljonki, myönnetty määräraha sairaanhoitoa varten	105
Levin, Viola, hänen testamenttivarjoistaan kaupungille tulevan osuuden suoritus kaupunginkassaan	200
Liikemiesyhdistykselle, Suomen, Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	139
Liikennekonttorin tarpeita varten hankittava tila	49
„ vuosikertomus	208
Liikennemaksujen alentaminen pellavansiemenistä	120
„ määrä	208
„ takaisinsuoritus	121
Liikennetie Pohjoissataman ja Siltavuorenrannan välillä	45
„ Unioninkadun ja Rautatietorin välillä	16
Lilius, Alb., fil. tohtori, valittu kansakouluntarkastajaksi	114
Lindberg, A. V., oikeusneuvosmies, määrätty hoitamaan avointa kunnallispuormestarin virkaa	73
Lindman, F. W., huutokauppakasööri, hänen eläkkeensä korotus	142
Linnoitusesplanadi, Viaporin, Hernesaaren asema sen rajojen sisäpuolella	40
„ „ peruutettu kieltä erinäisten sen rajojen sisäpuolella olevien vesialueiden täyttämistä vastaan	34

Lisätty Kaupunginvaltuusto	14, 16, 46, 47, 54, 56, 61, 84, 85
Liuskapannujen asettaminen tulli- ja pakkahuoneeseen	64
Lokajohdon laittaminen tonttiin n:o 5 Vaasankadun varrella	64
Lokajohto, katso myös Kanavoimistyöt ja Viemärijohto.	
Lokakaivon laittaminen asemarakennuksen viereen	193
Loo, Edv., oikeusneuvosmies, nimitetty oikeuspormestariksi	74
Luentosali työmiehiä varten Kallion kansakoulutalossa	59
Luistinratojen laittaminen	191, 278
Lukusalit, Kansankirjaston, niiden käyttö	256
Lunastaminen, Böhlen tilan hallintaoikeuden	12, 144
Luotsilaitos, Vrakholman luovuttaminen sille	25
Luovuttaminen, alueen, ruumisasemaa varten Kalliolla maksuttomasti	24
" " Suomen Metsästysyhdistykselle ampumarataa varten maksut-	
tomasti	33
" " vähävaraisten asuntoja varten maksuttomasti	32
" Merisataman uimalaitoksen, Helsingin Uimaseuralle	38
" tonttien, katso Tontti.	
Lyhentäminen, taksoitettujen varojen, 1909 vuoden menosäännön mukaan	155
Lähtökatselmukset, Rahatoimikamarin toimittamat	204
Lämmitysjärjestelmän muuttaminen Marian sairaalassa	64, 67
Länsi-Rannan laiturin pitentäminen	48
Lääkäri, Työ- ja Vaivaistalon, hänen vuosikertomuksensa	228
Lääkäriapua varten tapaturmatilaisuuksissa myönnetty määräraha	110
Löfgren, A. A., alaikäinen, hänelle myönnetty kasvatustalutus	142
Maanviljelijäin Maitokeskusliike Osakeyhtiö, kysymys tontin luovuttamisesta sille . .	33
Maatilat, kaupungin, niistä odotettavat tulot 1909 vuoden tulosäännön mukaan . . .	156
Maihintulopaikka Uuden hautausmaan viereisellä rantakaistaleella	27
Maistraatin ja Raastuvanoikeuden arkisto, poistettu määräraha sen aktuaarin henkilö-	
kohtaisen apulaisen palkkaamista varten	145
" muutettu menosääntö	72
" puheenjohtajalle ja jäsenille myönnettävästä virkalamasta annettu lausunto	158
Maitopisara-yhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha . . .	136
Majoitus, luonnossa suoritettu	337
Majoituslautakunnan vuosikertomus	334
Majoitusta nauttivien henkilöiden lukumäärä	335
Makasiinivuokrien, maksamattomien, periminen	121
" määrä	208
Makkien puhtaanapito	268
Mallasjuoma-asiain valmistusvaliokunnan vaali	164
Mallasjuomain anniskelun järjestely	166
" myyntioikeuksien myöntäminen	173
Malmbyn huvilayhdyskunta Helsingin pitäjässä, rakennusjärjestyksen laatiminen . .	160
Marian sairaala, ehdotus silmäpoliklinikan perustamisesta	108
" " korjaustöitä	272
" " korotettu palkkio yhdelle amanuenssille	107
" " laina sen lisärakennusta varten	84, 85
" " lisämääräraha desinfiioimiskoneen hankkimista varten	106
" " lämmitysjärjestelmän muuttaminen	64, 67
" " määräraha kesäloman valmistamista varten taloushenkilökunnalle	106
" " palkkio rakennushallituksen jäsenille	104
" " vahvistettu uusi vuosirahansääntö	98
" " vahvistetut uudet säännöt	93

Marian sairaala, ylilääkärinvirka kirurgisella osastolla	107
” ” 1909 vuoden tulosäännön mukaan odotettavat tulot sairaanhoidosta	156
” turvakoti, katso Sedmigradskyn pientenlastenkoulu.	
Martha-yhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Matkastipendejä kahdelle kansakoulunopettajalle osanottoa varten Lontoon piirustus-	
kongressiin y. m.	116
” mielisairaiden hoitolaitosten tutkimista varten ulkomailla	108
Matkastipendi Gustav Pauligin lahjoitusrahastosta	126
” ” ” ” ” määräykset sen antamista varten	125
” kansankirjastonhoitajalle	119, 257
” lehtori J. Reuterille	119, 347
” työväenasuntojentarkastajalle	107
” katso myös Stipendi.	
Meilansiin kuuluvan alueen ottaminen kaupunginasemakaavaan	2
Meno- ja tulosääntö, 1909 vuoden	65, 66, 69, 143
Menosääntö, katso myös Vuosirahansääntö.	
Menot, sekalaiset, niitä varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	154
Merholman vuokraaminen	39
Meriläinen, Augusta, tarkastusmiehenleski, hänelle myönnetty eläke	141
Metsänhoitajan vuosikertomus	273
Metsästyshdistykselle, Suomen, luovutettu alue	33
Metsät, kaupungin, apuharvennus niissä	273
” ” metsänperkaus ”	273
” ” niiden hoito	273
” ” tukkipuiden leimaus niissä	274
Mielenvikaisten hoitolaitoksen vuosikertomus	229
Mielisairaiden hoitolaitoksen rakentaminen maaseudulle	56
” hoitolaitosten tutkimista varten ulkomailla myönnetyt matkarahat	108
” siirtola Sipoon pitäjässä	238
Mielisairashoidon järjestäminen	55
Mittausmaksujen määrä	208
Monopoliseeraaminen, väkijuomain anniskelun ja vähittäismyyntin	164
Moottori, katso Imukaasumoottori.	
Moottorit, sähköjohtoverkkoon yhdistettävät	48
Morsian saaren vuokraaminen	40
Muinaismuistolautakunnalle myönnetty määräraha	123
Muistomerkki kaatuneiden suojeluskaartilaisien haudoille	163, 276
Muistopuhe kauppias K. H. Renlundin kuoleman johdosta	163
” pormestari E. Öhmanin kuoleman johdosta	163
Muistutusasiassa annettu selitys	161
Mukavuuslaitoksen siirto	193
Mullan saantiin kaupungin varastosta myönnetty lupa	194
” valmistaminen Tehtaanpuistossa	276, 284
Muurarimestari Alex. Ärtin rahaston käyttö	278
Muuttoavustus rakennuksen poisviemistä varten	201
Myrkyllisiä aineita, oikeus niiden kaupan harjoittamiseen	176
Myrskylän turvakodin kustannuksien kaupungin suoritettava osuus	220
Myynti, erinäisten alueiden, valtionrautateille	23
” tonttien, katso Tontti.	
Myyntioikeudet, mallasjuomain	173
” palo- ja väkiviinan paljottais-	174
” viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain	168
” väkijuomain vähittäis-	170

Mäntymäki Eläintarhassa, lupa sen käyttämiseen kansanjuhlia y. m. varten	189
” ” ” ” ” lähetyshuhlaa varten	190
Naisasiالیlito Unionille Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Naisten työkodilta Sörnäsissä jääneiden varojen käyttö	133
Nordman, G., ent. ulosottoapulainen, hänelle myönnetty eläke	141
Nordmann, P., fil. tohtori, hänelle myönnetty tekijäpalkkio	141
Nuorisoklubille, Helsingin Perustuslailliselle, Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
Nurmikkojen kasteleminen	283
Nyberg, Arvid, oikeusneuvosmies, lisäpalkkio hänelle v. t. oikeuspormestarina ollessaan	72
Nystedt, Anna, opettajatar, hänelle myönnetty eläke	142
Näköala Ullanlinnanvuorelta	28, 37
Näyttelyhalli, kuvaamataidetten, paikan luovuttaminen sitä varten	29
● Obligationsneille pantu vero Ranskassa	87, 144
Obligationsien arvonta	197
” tallettaminen maksamattoman kauppahinnan vakuudeksi	202
Obligationsilainan ottaminen	84
” vuodelta 1902 aiheuttamien menojen suorittamista varten myönnetty määräraha	87
Observatoorirakennus	20
Ohjelma tasotustöitä varten Töölön kaupunginosissa	34
” tonttien myyntiä varten Töölön kaupunginosissa	34
Oikeuksia mallasjuomain anniskeluun	166
” ” myyntiin	173
” palo- ja väkiviinan paljottaismyyntiin	174
” viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myyntiin	168
” väkijuomain anniskeluun	166, 171
” ” myyntiin	166, 170
Oikeusapu työvälle	347, 352
Oikeusneuvosmiehenvirka, sijaisen palkkaamista varten myönnetty määräraha	74
Oikeuspormestarinviran hoitoa varten myönnetty määräraha	72
Olander, M. Ch., hänen rahastoonsa kuuluvan tontin myynti	27
„Oma koti“ yhdistyksen anomus maksuttomasta tontista	32
Omaisuus, kaupungin irtain	196
” ” kiinteä	156
Omistusoikeus, Kasvitieteellisen puutarhan alueen	22
” Lapinniemen	27
” tonttien n:ot 14 Annan- ja 9 Fredrikinkadun varrella	37
” Tähtitieteellisen observatoorin alueen	21
Ompeluseuraa varten Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Opettaja- ja opettajataryhdistys, Helsingin kansakoulujen, sille Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Opetus- ja sivistyslaitoksia varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	152
Opintomatka, Työväenasiaın lautakunnan sihteerin	351
Osakuntataloa varten luovutettu tontti	28
Osto, tonttien n:ot 1 Vilhelmin- sekä 1 ja 2 Fabianinkadun varrella	15
” Äggelbyn kartanon	13
Oulunkylän huvilayhdyskunta Helsingin pitäjässä, järjestyssääntöjen y. m. laatiminen	160
Oulunkylässä olevan alueen luovuttaminen Suomen Metsästysyhdistykselle	33
Oulunkylä, katso myös Äggelbyn kartano.	

P aikkoja osotettaessa satunnaista hedelmien y. m. myyntiä varten käytettävä menetelytapa	205
„ virvoitusjuomavaunuja y. m. varten	189
Pakkahuone, katso Tulli- ja pakkahuone.	
Pakkahuonehaaraosaston järjestäminen Länsi-Rannalle	49
Pakkahuonetilan puute	48
Paljottaismyyntioikeus, palo- ja väkiviinan, sen myöntäminen	174
Palkankorotus kansankirjaston amanuensseille	119
„ kaupunginarkkitehdille	81, 146
„ kaupungineläinlääkärille	104
„ kaupungineläinlääkärin apulaiselle	104
„ Marian sairaalan amanuenssille	107
Palkkain järjestely, kansakoulunopettajain ja -opettajattarien	115
Palohälytyslaitos tulli- ja pakkahuoneessa, sen korjaus	64
Palojärjestys eräille huvilayhdyskunnille Helsingin pitäjässä	160
Palolaitos, sitä varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	147
Palopostit	298
Palotoimikunnan vuosikertomus	211
Palovahingonkorvaus, anomus siitä	201
„ hävinneestä omaisuudesta	213
Palvelijatar kotia varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Palvelijataryhdistys, Helsingin, sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Palvelusväen, kunnollisen, palkitseminen	134
Parantola, risatautisten lasten, sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Parmaajain, Satamakonttorin, toiminta	199
Patsaiden pystyttämiseen sähköjohtoa varten myönnetty lupa	206
Paulig, Gustav, hänen lahjoitusrahastostaan matka-avustusten antamista varten vahvistetut määräykset	125
„ „ „ „ „ myönnetty matkastipendi	126
„ puolisoiden lahjoituksen luovuttaminen „Bertha-Marian koti“ yhdistykselle	130
Pelastusarmeijalle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
„ myönnetty lupa järjestää ulkoilmakokouksia kaupungin avoimilla paikoilla	190
Pelastuskoti, Pelastusarmeijan, sitä varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
„ Valkonauha-yhdistyksen, sitä varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Perustuslaillisel Kirvesmiesten ammattiosastolle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
„ Nuorisoklubille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
„ Työväenyhdistykselle „ „ „ „ „	138
„ „ „ „ luovutettu tontti	32
Pesonen, M., fil. maisteri, valittu kansakouluntarkastajaksi	114
Pesuhuoneiden kunnossapito	269
Petrolivalaistus	332
Pientenlastenkouluille varatut tontit	33
Piirustuskongressi Lontoossa, matkastipendejä osanottoa varten siihen	116
Pikasuođattimet, amerikkalaiset, niiden asettaminen	294
„ „ „ ostoa varten myönnetty määräraha	65, 153
„ „ „ vesijohtoveden puhdistaminen niillä	45
Pikku-Huopalahden kansakoulua varten anottu avustus	161

Pikku Pässin vuokraaminen	43
Pippingsköldin turvakotia varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Pitennysaika tonttien rakentamista varten	37
Pohjalaisten osakuntataloa varten luovutettu tontti	28
Pohjavesi, mahdollisuus saada sellaista	45
Pohjavesitutkimukset	66, 153, 310
Poikain ammattikoulu, katso Valmistava poikain ammattikoulu.	
Poikaklubia varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Poliisiasemaa varten Pengerkadun varrella myönnetty lisämääräraha	67
Poliisijärjestys, ehdotettu lisäys siihen	159
” uusi, lausunto sitä tarkoittavasta ehdotuksesta	159
” ” sen julkaisemista varten myönnetty määräraha	111
Poliisilaitos, sen menosääntö	109
” sitä varten myönnetty valtioapu	110
” ” ” 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	147
Poliisimichistölle annettu maksuton nimaopetus	38
” hankitut voimistelupuvut	110
Poliisitaloa varten osotettu tontti	25
Poliisivahtituvan rakentamista varten Vanhaankaupunkiin myönnetty määräraha	67
Poppius, M., neiti, otettu Rahatoimikonttorin konttorikirjurintoimeen	76
Postipakettiosastolla tullatut tavarat	209
Prostitueerattujen naisten avustaminen	132
Puhdistaminen, Töölönlahden veden	44
” vesijohtoveden, kemiallisilla aineksilla	45
Puhe kauppias K. H. Renlundin muistoksi	163
” pormestari E. Öhmanin	163
Puhelimen asettamiseen tulli- ja pakkahuoneeseen myönnetty lupa	196
Puhelinkioskien asettamista tarkoittava anomus	206, 277
Puhtaanapito, erinäisten katuosuuksien, sen ottaminen kaupungin huostaan	193
” yksityisten omistamien talojen, sitä koskevien sopimusten irtisanominen	193
Puhtaanapitolaitos, sen menot	267
” sitä varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	69, 157
Puistojen hoito	282
” käyttäminen kansanjuhliin y. m.	189
Puistolaitteet Ullanlinnanvuorella	20
„Puuta köyhille“ yhdistykselle myönnetty avustus	133, 134
Punanotko, leikkikentän laittaminen sinne	280
Puodit Hietalahdentorin kauppahallissa, anomus niiden vuokran alentamisesta	190, 191
” kauppahalleissa, niiden luovuttaminen huutokaupalla	190
Puutaimistojen kunnossapitoa varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	69
Puutaimiston perustaminen Savilaan	280
Puutarhalautakunta, sen vuosikertomus	275
” sille myönnetty lisämääräraha	123
Puutarhayhdistyksen entisellä tiluksella Eläintarhassa olevan rakennuksen palo	195
Pöytäkirjakieli, Työväenasiain lautakunnan	348
Raastuvanoikeuden menosäännön muuttaminen	72
” väliaikaisen viidennen osaston ylläpitoa varten myönnetty määräraha	74
Raatihuone, sen muutos- ja korjaustyöt avaramman tilan hankkimiseksi kaupungin virastoille	74, 271
Rahasto, Fr. J. von Beckerin, siihen kuuluvan tontin myynti	28
” ” ” ” ” siitä myönnettyjä avustuksia palvelijoille	200
” J. Dannströmin, sen vuosikorkojen käyttö	104
” H. Ch. Gripenbergin, pahantapaisten lasten turvakotia varten, sen käyttö	51

Rahasto, Richard Heimbergerin palkinto	127
” Helsingin Anniskeluyhtiön, pahantapaisten lasten turvakotia varten, sen käyttö	51
” Helsingin Vähittäismyöntiyhtiön, pahantapaisten lasten turvakotia varten, sen käyttö	51
” H. O. Kreugerin, sen vuosikorkojen käyttö	199
” Hj. ja M. Kroijerus'en lahjoitus-, sen vuosikorkojen käyttö	130
” kunnollisen palvelusväen palkitsemista varten, siitä jaetut avustukset	134
” A. F. Laurellin, sen vuosikorkojen käyttö	200
” M. Ch. Olanderin, siihen kuuluvan talon myynti	27
” Gustav Pauligin lahjoitus-, määräyksiä matka-avustusten antamista varten	125
” ” ” ” siitä myönnetty matkastipendi	126
” K. H. Renlundin, käsityöpajoissa ja tehtaissa palvelevien oppilaiden ja nuorten työntekijäin hyväksi	127
” ” ” ” stipendejä varten päästötodistuksen saaneille kansakoulun-oppilaille	127
” Hilma Söderströmin lahjoitus-	126
” W. J. E. Westzynthius'en	129
” J. G. Wilekmanin, Sörnäsän kansakoulun köyhien oppilaiden hyväksi	131
” E. J. Willstedtin, vastaista ukkokotilaitosta varten	128
” Alex. Ärtin, sen käyttö	278
Rahastot, vaivashoidolle lahjoitetut, niiden korkojen jakaminen	219
Rahatoimikamarin jäsenet	207
” kokoukset y. m.	207
” kuulutusten paneminen sanomalehtiin	204
Rahatoimikonttorille vahvistettu uusi menosääntö	75, 146
Raitioteiden undestirakentaminen	62
Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiölle vuokratut tontit	41
Raittiusopetuskurseja varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
Raittiusyhdistyksille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetyt määrärahat	138, 139
Rajaviivan määrääminen korttelin n:o 20 merenpuoliselle sivulle	195
Rakennuksen poisviemistä varten myönnetty muuttoavustus	201
Rakennukset, kaupungin, niiden korjaaminen	270
Rakennusjärjestys erinäisille huvilayhdyskunnille Helsingin pitäjässä	160
” ” kortteille XII kaupunginosassa	4
” ” ” XIII, XIV ja XV kaupunginosissa	4, 288
” XIII, XIV ja XV kaupunginosille	3
” muutettu, kortteille n:ot 180, 182, 183 ja 185	4
” osalle VI kaupunginosaa	5
” Vallilan alueelle	7, 9
Rakennuskonttorin toiminta	260
Rakennuskorkeuden ylittämisestä tehty anomus	37
Rakennuslautakunnan asettamisesta tehty anomus	78
Rakennuspiirustuksia, Rahatoimikamarin hyväksymiä	203
Rakennusrajat, sisäpuoliset, erinäisille tonteille XIII, XIV ja XV kaupunginosissa	5
Rakennustentarkastaja R. Björnbergin virkaerohakemus	76
Rakennustentarkastajan johtosääntö	76
” kertomus	258
” vaali	78
Rakennustoimeen, tonttien luovuttaminen yksityiseen	26
Rakennustoimikunta, Kallion uuden kansakoulutalon	59
” kunnan työväenasuntojen	11
” Marian sairaalan, palkkio sen jäsenille	104
” Ratakadun kansakoulutalon	59
” Sähkölaitoksen	57

Rakennustoimikunta, Työ- ja vaivaistalon	54
Rakennustoiminta, kunnan, Vallilassa	7
Rakennustöiden, kunnan, antaminen urakalle	162
Ranta-alue, Uudenmaan pataljoonan kasarmin, käyttöoikeus siihen	195
Rantakaistale Uuden hautausmaan vieressä, sen käyttö	26, 277
Rantalaiturit, niiden valaisemista varten 1909 vuoden menosääntöön otettu määräraha	70
” ” niitä varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	68
Rantatie Siltavuoren- ja Pohjois-Rannan välille	276
Rasituksia, yleisiä, varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	153
Ratkaisemattomat asiat, Kaupunginvaltuuston diaariin merkityt	158
Rauta- ja metallityöntekijäin ammattiosasto, Helsingin ruotsalainen, sille Anniskelu- yhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
Rautatiepenger, Töölönlahden, sen alla käyvän kanavan laajentaminen	23
” ” ” ” leventäminen	23
Rautatieasteiden laskeminen Katajanokalle	63, 270
Ravintolaliikettä koskevan päätöksen johdosta tehty valitus	173
Reimarsin tila, hylätty anomus huvilatonttien vuokraamisesta siitä	38
” ” ” ” maan luovuttaminen siitä valtionrautateille	23
Renlund, K. H., hänen testamenttinsa	127
” ” ” ” puhe hänen muistokseen	163
Reuter, J., lehtori, hänelle myönnetty matkastipendi	119, 347
Rikberg, H., neiti, otettu Rahatoimikonttorin konttorikirjurintoimeen	76
Risatatausten lasten parantolayhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Rohdoskaupan harjoittamiseen myönnetty oikeus	175
Rouvasväenyhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Runeberginsplanadi, viemärijohtoon laskemiseen sen alle myönnetty lupa	191, 277
Runsmiehiet, Satamakonttorin, niiden toiminta	199
Ruoholahden Rantakatu, lupa sivuraiteen laskemiseen sille	192
Ruokaa varten köyhille kansakoulunopilaille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Ruotsalaiselle Työväenyhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määrä- raha	138
Ruumiinkuljetuksia varten myönnetty määräraha	111
Ruumisasemaa varten luovutettu alue Kalliassa	24
S ailors Home’lle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	139
Sairaala keuhkotautisia varten Leppäsuolla	105
” tulirokkotapauksia varten Hesperiaassa	108
” Työ- ja vaivaistalon, sen vuosikertomus	228
” venerisiä tauteja varten, ehdotus sellaisen järjestämisestä Työlaitoksen raken- nukseen	55
Sairaanhoito keuhkotautisia varten Leppäsuolla	105
” Marian sairaalassa, tulot siitä 1909 vuoden tulosäännön mukaan	156
Sairaanhoitotarkoituksia varten ehdotettu Työ- ja vaivaistalon rakennusten käyttä- minen	55
Sairaankuljetusvaunun hankkiminen	147
” ” ” ” käyttö	214
Sakarinkadulla olevan rakennuksen säilyttämiseen myönnetty lupa	194
Sallin tiluksen viljelyspalstan n:o 2 vuokraaminen	41
Sandelin, E., lääkäri, kir. tohtori, uudestaan valittu Marian sairaalan kirurgisen osas- ton ylilääkäriksi	107
Sanomalehdet, Rahatoimikamarin kuulutusten ja tiedoksiantojen paneminen niihin . .	204

Sundvall, V., leskirouva, kirjastonamanuenssi, hänelle myönnetty eläke	143
Suodattaminen, vesijohtoveden	45, 153, 299
Suodattimien osto vesijohtoa varten	85
Suoja-alue vesijohtoputkea varten, sille rakentaminen	24
Suojeluskartilaiset, haavoitetut, niille myönnetyt avustukset	140
„ kaatuneet, hautapatsaan pystyttäminen heidän haudoilleen	163, 276
Suomen Eläinsuojelusyhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
„ kansalaisoikeuksien anomukset	175
„ Liikenneyhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	139
„ Metsästisyhdistykselle luovutettu alue	33
„ Naisyhdistykselle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
„ Satama ja vesiliikennetyöntekijäin liiton osastolle n:o 18 Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138
Sähköjohdon vetäminen yli kadun, lupa siihen	206
Sähköjohtoja varten tarkoitettujen patsaiden pystyttäminen, siihen myönnetty lupa	206
Sähköjohtojen korjaaminen tavaravajoissa	194
Sähkölaitoksen aliasema- ja hallintorakennuksen rakentaminen	57
„ johtojen liittämistä varten vahvistetut säännöt	47
„ rakentamista varten myönnetty määräraha	67, 158
Sähkövalojohdot kaupungin kaduilla, riita niiden poistamisesta	162
„ X, XI ja XII kaupunginosissa	163
Sähkövirran hinta.	48
Säilytysajan lyhentäminen pakkahuoneeseen otetuille tavaroille	162
Säännöt Helsingin kunnallisia töitä varten	82
„ Sähkölaitoksen johtojen liittämistä varten	47
„ katso myös Johtosääntö ja Järjestyssäännöt.	
Säästö, käytettävissä oleva, 1909 vuoden tulosäännön mukaan	155
Säästölaskelman perusteet budgettia laadittaessa	88
Söderström, Hilma, neuvosmiehenleski, hänen lahjoituksensa	126
Södervikin alue, uuden kaasutehtaan rakentaminen sinne	56
„ aluetta koskeva asemakaavan muutos	1
Sörnäsin kansakoulu, J. G. Wilekmanin rahasto sen köyhien oppilaiden hyväksi	131
„ kansanlastentarhalle myönnetty oikeus mullan saantiin kaupungin varastosta	194
„ Rantakatu, myönnetty lupa sivuraiteiden laskemiseen sinne	192
Taimilavalaitteiden muutto Tehtaanpuistosta Eläintarhaan	65
Taimilavalannan valmistus	276, 284
Taimitarha	273
Taivallahden ja Töölönlahden välille rakennettava kanava, ehdotus siitä	44
Takaisinsuoritus, liikennemaksujen	121
Takaussitoumukset, Rahatoimikamarin hyväksymät	203
Taksa kaupungin ajureille, ehdotus sellaiseksi	159
Taksoitettujen varojen lyhentäminen 1909 vuoden menosäännön mukaan	155
Taksoitus 1909 vuoden menosäännön mukaan	158
Talo, katso Tontti.	
Talvipuutarha	281, 284
Tanssilavan rakentaminen Hesperian puistoon.	190
Tapaturman korvauksia	200
Tapaturmatilaisuuksissa tarpeellista lääkärinapua varten myönnetty määräraha	110
Tarkastajantoinen perustaminen kauppahalleja varten, hylätty esitys siitä	122
Tarkastus, kasvatustalustosten	119
„ kaupunginkassan	196
„ Vallilan työväenasuntojen	12

Tarkastusmiehet, terveystyönsä, niiden johtosääntö	103
Tasottaminen, Eläintarhan urheilukentän	279
” Haapaniemen leikkikentän	279
” Kapteenin- ja Tehtaankadun viereisen avoimen paikan	280
” Koulutorin	280
” Punanotkon leikkikentän	280
” Tokantorin	279
” Uuden hautausmaan viereisen rantakaistaleen	27
” Vallilantien	11
Tasotustyöt Kaivopiistossa	278
” Töölön kaupunginosissa, niitä varten vahvistettu ohjelma	34
Tavaravälitysliikkeen perustaminen tulli- ja pakkahuoneeseen	196
Tavaravaja Länsi-Rannalla, sen korottaminen	49, 67, 158
” ” ” ” laajentaminen	49
Tavaravajojen sähköjohtojen korjaus	194
Tehtaalaisnaisten kotia varten Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Tehtaanpuisto, taimilavalaitteiden muutto sieltä	65
” taimilavalannan siellä valmistamisen aiheuttamat haitat	276, 284
” tien rakentaminen sen poikki	280
Tekijäpalkkio tohtori P. Nordmannille	141
Teknilliset laitokset, katso Kaasulaitos, Sähkölaitos, Valaistuslaitos ja Vesijohtolaitos.	
Teknillisten laitosten kirjanpidon perusteet	89
Tennishalli, sen rakentaminen	277
” sitä varten vuokrattu alue	41
Terveystieteellisten tutkimusten laboratorin bakteriologintoimi	101, 103
” ” ” johtajan vaihto	103
Terveysten- ja sairaanhoitoa varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	148
Terveystieteellisten tutkimusten laatiminen erinäisille huvilayhdykskunnille Helsingin pitäjässä	160
Terveystieteellisten tutkimusten valituille jäsenille myönnetty palkkio	107, 148
” vuosikertomus	108
Terveystyönsä tarkastusmiesten johtosääntö	103
Terveystieteellisten tutkimusten tautien vastustamista varten, sille Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Testamentti, H. O. Kreugerin	199
” Mimmi Kroijerun	129
” K. H. Renlundin	127
” W. J. E. Westzyntiusin	128
” E. J. Willstedtin	128
” O. Öhrnbergin	126
Testamenttivarat, Viola Levinin, niiden kaupungille tulevan osuuden suoritus kaupunginkassaan	200
Teurastamon rakentaminen	61
Therman, Uno, kansankirjastonhoitaja, hänelle myönnetty matkastipendi	119, 257
Tien rakentaminen Hermannin, siitä tehty anomus	192
” ” Lapinlahden kaakkoisesta rannasta Kirkkomaankadulle	27
Tikkurilan huvilayhdykskunta Helsingin pitäjässä, rakennusjärjestyksen laatiminen sille	160
Tilan, avaramman, varaaminen kaupungin virastoille	74
Tilapäiset vuokrasopimukset, Rahatoimikamarin tekemät	183
Tilastollinen tutkimus asunto-oloista, kysymys sen toimittamisesta	161
Tilavuokran suorittamisesta ylimaksupäivistä anottu vapautus	120
Tilien tarkastus, 1907 vuoden	71
Tilinpäätös, 1907 vuoden	70

Tilinteon laiminlyöminen, holhoojien ja uskottujenmiesten annettavan	342
Tilusvaihto Turholman tilan sekä Turvikin ja Turstenin tiluspalstojen välillä	18
Toimikunta, kunnan työväenasuntojen rakentamis-	11, 26, 62
" Pitkänsillan uudestirakentamista varten	124
" uuden obligatsioonilainan ottamista varten	84
" katso myös Komitea ja Valiokunta.	
Toimitusjohtajan, Vaivashoitohallituksen, vaihto	122, 215
Toipumiskoti-yhdistys, sen avustusanomus	104
" sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Toivon tilukseen kuuluvan alan vuokraaminen	41
" tiluksen eteläisen tonttipalstan "	43
" " pohjoisen tonttipalstan "	42
Tokantorin tasotustyöt	279
Tontin arvonkohoamisesta koituvan hyödyn varaaminen kunnan hyväksi	12
" luovuttaminen, katso Tontti.	
" maksuton luovuttaminen kuvaamataidetten näyttelyhallia varten	29
" " " lapsenpäästölaitosta varten, hylätty anomus siitä	30
" " " „Oma koti“ yhdistykselle " " "	33
" " " Töölön Työväenyhdistykselle " " "	32
" myynti Maanviljelijäin Maitokeskusliike Osakeyhtiölle	33
" osottaminen konserttitaloa varten	29
" " kuvaamataidetten näyttelyhallia varten	29
Tontinluonastukset 1909 vuoden tulosäännön mukaan	156
Tontit, joiden yhdistämistä varten vesijohtoverkkoon määrärahoja on otettu 1909 vuoden menosääntöön	65
" Rahatoimikamarin myymät	178
Tontti n:o 7 Ainokadun varrella, sen luovuttaminen kuvaamataidetten näyttelyhallia varten	30
" n:o 14 Annankadun varrella, kaupparikijan antaminen siitä	37
" n:o 12 Antinkadun varrella, sen myynti	28
" n:o 1 Fabianinkadun varrella, sen osto	15, 16
" n:o 2 " " " " "	15, 16
" n:o 9 Fredrikinkadun " kaupparikijan antaminen siitä	37
" n:o 6 Fredriksperinkadun varrella, lupa viemärijohtoon laskemiseen sen poikki	191
" n:o 8 " " " " " " "	192
" n:o 2 Hermannin I korttelissa n:o 11, sen vuokraaminen	43
" n:o 5 Hietaniemen huvilatie varrella, anomus sen luovuttamisesta ukkokotia varten	31
" n:o 6 Hietaniemenkadun varrella, sen luovuttaminen Perustuslailliselle Työväenyhdistykselle	32
" n:o 11 Huvilakadun varrella, myönnetty lupa yhteisen vesijohtoputken laskemiseen siihen ja naapuritonttiin	191
" n:o " " " " " " pitennysaika sen rakentamista varten	37
" n:o 13 " " " " " " lupa yhteisen johtoputken laskemiseen siihen ja naapuritonttiin	191
" n:o " " " " " " pitennysaika sen rakentamista varten	37
" n:o 24 Itäisen Viertotien varrella, sen jakamista koskeva anomus	36
" n:o 33 " " " " " " myönnetty lupa rakennuksen säilyttämiseen	194
" n:o 32 Kasarminkadun varrella, Sähkölaitoksen aliasema- ja hallintorakennuksen rakentaminen sinne	57
" n:o 9 Laivuririnteen varrella, kysymys kansakoulutalon rakentamisesta sinne	58
" n:o 22 Mariankadun varrella, sen korjaaminen	195
" n:o " " " " " " myynti	27

Tontti n:o 5	Museokadun varrella, sen luovuttaminen Suomalaista tyttökoulua varten	24
„ n:o 1	Pikku Robertinkadun varrella, Sähkölaitoksen aliasema- ja hallintorakennuksen rakentaminen sinne	57
„ n:o 17	Pitkäsillanrannassa, valitus sen lunastamista koskevasta päätöksestä .	164
„ n:o 21	Pohjois-Esplanaadikadun varrella, sen osittainen uudestirakentaminen . .	248
„ n:o 1	Pohjoisen Rautatiekadun varrella, sen luovuttaminen kuvaamataidettien näyttelyhallia varten	29
„ n:o 13	Porvoonkadun varrella, sen varaaminen pientenlastenkoulua varten .	33, 247
„ n:o 2	Ratakadun varrella, alueen lohkaseminen siitä	2
„ n:o 6	„ „ kansakoulutalon rakentaminen sinne	58
„ n:o 8	„ „ „ „ „ „	58
„ n:o 10	„ „ sen osottaminen uutta poliisitaloa varten	26
„ n:o 23	Runebergkadun varrella, piirustusten laatiminen sinne rakennettavaa alempain käsiammattilaiskoulujen ja ammattikoulujen rakennusta varten	59
„ n:o 60	„ „ sen kauppahinnan alentaminen	202
„ n:o 10	Ruoholahdenkadun varrella, myönnetty lupa imukaasumootorin sijoittamiseen sille	194
„ n:o 6	Sörnäsän Rantatien varrella, lupa sivuraiteiden laskemiseen sille	192
„ n:o 4	Tehtaankadun varrella, hylätty esitys vahvistetun rakennuskorkeuden ylittämisestä	37
„ n:o 1	Toukolan Rantakorttelissa, sen vuokraaminen	41
„ n:o 3	Töölönkadun varrella, sen luovuttaminen pohjalaisten osakuntataloa varten	28
„ n:o 6	„ „ „ „ „ „ Suomalaista tyttökoulua „	24
„ n:o 8	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	24
„ n:o 13	„ „ hylätty anomus sen arvon alentamisesta	38
„ n:o 47	„ „ sen myynti „Bertha-Marian koti“ yhdistykselle . .	131
„ n:o 5	Vaasankadun varrella, loka- ja vesijohdon laittaminen siihen	64
„ n:o „	„ „ „ lupa viemärijohdon laskemiseen naapuritontin poikki	191
„ n:o 9	„ „ „ lupa viemärijohdon laskemiseen naapuritontin poikki	192
„ n:o 37	„ „ sen kauppahinnan koron alentaminen	202
„ n:o 2	Viipurinkadun varrella, sen varaaminen pientenlastenkoulua varten	33, 247
„ n:o 1	Vilhelminkadun varrella, sen osto	15, 17
„ n:o 2	„ „ „ „ „ „	15, 17
„ n:o 6	Vuorimiehenkadun varrella, ehdotus sen myynnistä	28
„ n:o 12	„ „ „ myönnetty pitennysaika sen rakentamista varten	37
„	Porthaninkadun varrella, anomus sellaisen maksuttomasta luovuttamisesta lapsenpäästölaitosta varten	30
„	Tähtitieteellisen observatoorin, kysymys eduskuntatalon rakentamisesta sinne .	19
„	Töölönkadun varrella, anomus sellaisen maksuttomasta luovuttamisesta lapsenpäästölaitosta varten	30
Tonttiarvon	alentamisesta tehty anomus	38
„	kohoamisesta koituvan hyödyn varaaminen kunnalle	12
Tonttien	luovuttaminen yksityiseen rakennustoimeen	26
„	myyntiä varten Töölön kaupunginosissa vahvistettu ohjelma	34
„	vuokraaminen Vallilan alueella	7
„	yhteenrakentamista koskevia lausuntoja	36
Tonttiverot	1909 vuoden tulosäännön mukaan	156
Toukola,	kansakoulutalon rakentaminen sinne	58, 67

Toukolan Rantakorttelissa olevan tontin n:o 1 vuokraaminen	41
Träski tilalla olevan alueen vuokraaminen	43
” ” olevien viljelysmaiden vuokraaminen	43
Tuberkuloosisten henkilöiden hoitoa varten Leppäsuon sairaspaviljongissa myönnetty määräraha	105
Tuberkulosi, katso Keuhkotauti.	
Tukkipuiden leimaus kaupungin metsissä	274
Tulensammutuskalut	214
Tulensammutusveneen hankkiminen, kysymys siitä	109, 147
Tulipalo Eläintarhassa	195, 276
Tulipalojen lukumäärä ja laatu	211
Tulirokkosairaala varten Hesperiaassa myönnetty määräraha	108
Tulli- ja pakkahuone, korjaustöitä siinä	64, 270
” ” ” myönnetty lupa puhelimen asettamiseen sinne	196
” ” ” ” ” ” tavaravälitysluokkeen perustamiseen sinne	196
” ” ” n. s. liuskapannujen asettaminen sinne	64
” ” ” sen puhdistaminen uhkaavan kolerakulkutaudin johdosta	50
” ” ” uuden jakelusillan rakentaminen sinne	64
Tullilaitoksen tarpeita varten hankittava tila varastohuoneessa n:o 3	49
Tuloa tuottavat oikeudet, 1909 vuoden tulosääntöön otettu tulo niistä	156
Tulosääntö, katso Budgetti sekä Meno- ja tulosääntö.	
Tulot, sekalaiset, 1909 vuoden tulosääntöön mukaan	156
Turholman verotilan kanssa tehty tilusvaihto	18
Turstenin huvilapalsta, tilusvaihto sen ja Turholman tilan välillä	18
Turvakoti lapsia varten, Valkonauha-yhdistyksen	132, 134, 137
” katso myös Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti.	
Turvikin huvilapalsta, sen käyttöoikeus	19
” ” tilusvaihto sen ja Turholman tilan välillä	18
Tuulaakimaksun laskeminen	120
Tuulaakin määrä	208
Tyttöjen ammattikoulua varten myönnetty lisämääräraha	117
” ammattikoulun rakennusta varten laadittavat piirustukset	59
Tyttökoulu, Suomalainen, sen talon rakentaminen avoimelle paikalle Vanhan ja Uuden klinikan välillä	36
” ” tontin luovuttaminen sille	24
Työ- ja vaivaistalo, sen johtajan vuosikertomus	225
” ” ” korjaustöitä varten myönnetty määräraha	65
” ” ” ” Mielenvikaisten hoitolaitoksen vuosikertomus	229
” ” ” ” muuttaminen Forsbyn tilan maalle	52
” ” ” ” rakennusten käyttämisestä tehty ehdotus	55
” ” ” ” sairaalaa varten myönnetty lisämääräraha	67
” ” ” ” sairaalan vuosikertomus	228
” ” ” ” sitä varten myönnetty lisämääräraha	123
” ” ” ” uusi, sen rakennustoimikunnan vaali	54
” ” ” ” ” rakentamista varten otettu laina	84, 85
” ” ” ” ” sitä varten myönnetty määräraha	67, 158
Työkalujen säilyttämistä varten tarkoitetun vajan asettamiseen myönnetty lupa	196
Työkoti, iäkkäiden naisten, Kalliossa, sille myönnetty avustus	133
” ” ” sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
” Kaupunginlähetyksen, sille annettu avustus	133
” köyhäin lasten, sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
” Sörnäsissä oleva naisten, siitä jääneiden varojen käyttö	133
Työkoulu, lasten, sitä varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	135

Töölönlahti, sen täyttäminen	44, 275
” ” ” ” veden likautumisen ehkäiseminen	44
” ” ” ” puhdistaminen	45
Töölössä olevaa lastentyötupaa varten Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Uimahallia varten anottu alue	30
” ” ” ” avustus	30
Uimahuoneet Haapaniemessä, Ruoholahdessa ja Humallahdessa, niiden luovuttaminen huutokaupalla	191
” Munkkisaarenrannan ja Siltavuorenrannan, niiden poistaminen	191
Uimakoulun ylläpitäminen	38
Uimalaitos Merisatamassa, sen jättäminen käytettäväksi Helsingin Uimaseuralle	38
Uimaopetus, maksuton, palomiehistöle	38
” ” ” poliisimiehistöle	38
Uimaseura, Helsingin, sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	139
Ukkokoti, E. J. Willstedtin testamentti sen hyväksi	128
” neuvosmiehenleski Hilma Söderströmin lahjoitus sen hyväksi	126
” tontin luovuttaminen sitä varten	31
Ulkoilmakokouksia varten osotettuja paikkoja	190
Ulkomaiden alamaisten oikeus omistaa kiinteistöjä	174
Ulko-Neilansin suomaan ojiittaminen	68
Ullanlinnanvuori, kysymys eduskuntatalon rakentamisesta sille	19
” ” ” sen näköalan säilyttäminen	28, 37
” ” ” puistolaitteet	20
Unioni, naisasiالیtto, sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Urakalle antaminen, kunnan rakennustöiden	162
Urheiluharjoituksia Kaisaniemessä koskevat järjestyssäännöt	275
Urheilujuhlien lisätilan tarve	277
Urheilukenttä Eläintarhassa, sen tasottaminen	279
Urheilukentät, lupa niiden käyttämiseen	189
” ” ” niiden lukumäärän lisääminen	275
Urheilukilpailut, paikkoja niitä varten	189
Uuden hautausmaan viereisen rantakaistaleen käyttö	26
Uudenmaan pataljoonan kasarmin ranta-alueen täyttäminen	195
Uudestiarvioiminen, kaupungin kiinteistöjen	204
Vaali, bakteriologin	103
” Helsingin Anniskeluyhtiön johtokunnan jäsenten	166
” kansakoulujen apulaistarkastajan	114
” kansakouluntarkastajain	114
” kaupungin asemakaava-arkkitehdin	79
” Marian sairaalan kirurgisen osaston ylilääkärin	107
” rakennustentarkastajan	78
” Terveystutkimusten laboratorioin johtajan	103
” Työväenasiain lautakunnan sihteerin	124
” Uudenmaan läänin keskusvaalilautakunnan jäsenten	162
” Vaiivaihoitohallituksen toimitusjohtajan	122
” valiokuntain, toimikuntain y. m., katso Rakennustoimikunta, Toimikunta ja Valiokunta.	
” väkijumamonopolin sovintolautakunnan jäsenten	166
Vahingonkorvauksia tapaturmasta	200
Vahingonteko kaupungin metsissä, venäläisten sotilaiden	193

Vallilan tien tasottaminen ja kanavoiminen	11
Valmistavalle poikain ammattikoululle myönnettyjä määrärahoja	117
" " " rakennettava talo	59
Valtioapu kansakouluille	114
" kasvatustaloksille	118
" katuväläistystä varten	84
" Poliisilaitosta	110
Valtioavut 1909 vuoden tulosaännön mukaan	157
Valtionrautatiet, maa-alueiden luovuttaminen niille	23
Valtiopäivävaaleja varten myönnetty määräraha	141
Vanhankaupungin poliisivahtikonttorin korjaaminen	195
" uuden poliisivahtituvan rakentaminen	67
Vantaanjoen veden puhdistaminen	45
" vedenkorkeus	309
Vapaaehtoisen palokunnan toiminta	213
Vapaakaivot ja vedenheittäjät	298
Vapautus tilavuokran suorittamisesta	120
Varapuintarha, sen perustaminen Eläintarhaan	281
" Tehtaanpuistossa, taimilavalannan valmistus siellä	276, 284
Varastopaikan n:o 5 vieressä olevan alueen vuokraaminen	41
Varattomien lapsensynnyttäjiin sairassijain puute	30
Vastaanottolaitos mielisairaita varten, sen järjestäminen Kivelään	55
Vaunuista harjoitetun kaupan järjestäminen	174
Vaunuja virvoitusjuomain y. m. myyntiä varten, myönnetty oikeudet sellaisten asettamiseen määrättyille paikoille	189
Vedenkorkeus Vantaanjoessa	309
Vedenkulutus	308
Vedenkulutusmaksujen alennukset	309
Vedenmyyntikioskien asettamiseen myönnetty lupa	174
Vedennoston kustannukset	307
" määrä	301
Wegelius, R., neiti, otettu Rahatoimikamarin konttorikirjurintoimeen	76
Veistokouluja varten Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	139
Veistokursseja varten kansakoulunoppilaille Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
Vclat, kaupungin, 1909 vuoden menosaäntöön otetut määrarahat niitä varten	144
Venerisiä tauteja varten tarkoitettu sairaala, ehdotus sen perustamisesta	55
Vero, kaupungin obligatsioneille Ranskassa pantu	87, 144
Verotus, kaupungin, Helsingin maalaiskunnassa	199
Vesialue, Pohjoissatamaan kuuluva, sen luvaton täyttäminen	195
" Viaporin linnoitusplanadin rajojen sisäpuolella oleva, peruutettu kielto sen täyttämistä vastaan	34
" Viikin sotilaspuusteelliin kuuluva, myönnetty lupa sen täyttämiseen	194
Vesijohdon amerikkalaisten pikasuodattimien asettaminen	294
" arvo	289
" bruttosäästö	309
" hallinto ja käyttö	299
" höyrypumpplaitosta varten myönnetty määräraha	64
" laskeminen tonttiin n:o 5 Vaasankadun varrella	64
" putkiverkon pituus	297
" pääjohto läpi Töölön kaupunginosan	293
" työpaja	305
Vesijohdon työväki ja työpalkat	306

Vesijohto, siitä 1909 vuoden tulosäännön mukaan odotettavat tulot	157
„ sitä varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	153
„ uutisrakennuksia sitä varten	65
„ vesimittarien osto „ „	66
Vesijohtokonttori, kemistintoinen perustaminen siihen	82
„ sen vuosikertomus	289
„ sille vahvistettu uusi vuosirahansääntö	83
Vesijohtolaitos, katso Vesijohto.	
Vesijohtoputken suoja-alueelle rakentaminen	24
Vesijohtoputket, Fredriksperin konepajan alueelle lasketut	192
Vesijohtoputki, yhteinen, kahteen naapuritonttiin	191
Vesijohtoputkia, laskettuja ja poistettuja	295
Vesijohtoveden puhdistaminen kemiallisilla aineksilla	45
„ suodattaminen	45, 303
Vesijohtoverkon laajentaminen	46, 65, 153, 158, 289, 293
Vesimittarit	66, 305
Vesisäiliön puhdistaminen	305
Westzynthus, W. J. E., hänen testamenttinsa	128
Viaporin linnoitusplanadi, Hernesaaren asema sen rajojen sisäpuolella	40
„ „ „ peruutettu kiello erinäisten sen vesialueiden täyttämistä vastaan	34
Viemärijohto, sen laskeminen Runeberginesplanadin alle	191, 277
„ „ „ tontin poikki	191
„ katso myös Lokajohto ja Kanavoimistyöt.	
Viemärit, 1909 vuoden menosääntöön niitä varten otetut määrärahat	68
Viikin sotilaspuustelliin kuuluvan vesialueen täyttämiseen myönnetty lupa	194
Viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myyntioikeuksien myöntäminen	168
Vikman, K. O., fil. maisteri, valittu kansakoulujen apulaistarkastajaksi	114
Wilekman, J. G., hänen testamenttirahastonsa	131
Vilhelminakotia varten Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Vilhelminkadun järjestely	16
Willstedt, E. J., hänen testamenttinsa	128
Virastot, kaupungin, avaramman tilan hankkiminen niille	74
„ „ „ niitä varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	145
Virkaloma Maistraatin puheenjohtajalle ja jäsenille	158
„ katso myös Kesäloma.	
Virkistyskoti, naisten, sen ylläpitäminen Turvikin huvilapalstalla	19
„ palvelijatarten ja työläisnaisten, sitä varten Anniskelyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Virvoitusjuomain kauppaa varten osotetut paikat	189
„ satunnainen kauppa, paikkojen osottaminen sitä varten	205
Voihalli, Länsi-Rannan, sen sulkemisaika	205
Voimistelupukuja poliisimiehistöle	110
Vrakholman luovuttaminen Luotsilaitokselle	25
Vuokraajat, kaupungin, korvausta heille	23
Vuokraaminen, Backas tilalla olevan tonttipalstan	43
„ „ „ olevien viljelysmaiden	42
„ Forsbyn tilalla „ tonttipaikkain	42
„ „ tilan viljeltyjen maiden	42
„ Granholman huvila-alueen n:o 1	40
„ Greijuksen tilan	38
„ Guntähden „	38, 43
„ Hermannin I korttelissa n:o 11 olevan tontin n:o 2	43
„ Hernesaaren	40

Vuokraaminen, Iso Pässä saaren	40
” korttelien n:ot 492 ja 493	41
” Kottbyn tilan	38
” Laakson tonttipalstain litt. A, B, C ja D	42
” ” viljelyspalstan n:o 7	42
” ” ” n:o 9	43
” Merholman	39
” Morsian saaren	40
” Pikku Pässä saaren	43
” Reimarsin tilalle laitettavien huvilatonttien	38
” Sallin viljelyspalstan n:o 2	41
” Sofielundin tiluksen	38
” Sulhanen saaren	41
” Toivon eteläisen tonttipalstan	43
” ” pohjoisen ”	42
” ” tilukseen kuuluvan alueen	41
” Toukolan Rantakorttelissa olevan tontin n:o 1	41
” Träski tilaan kuuluvan alueen	43
” ” tilalla olevien viljelysmaiden	43
” ukkokotia varten tarkoitettun tontin	31
” Vallilan huvilapalstan n:o 1 a	40
” ” tonttien	7
” varastopaikan n:o 5 vieressä olevan alueen	41
” Vrakholman Luotsilaitokselle	25
Vuokralle annettuun kahteen palstaan myönnetty vapaampi käyttöoikeus	190
” Rahatoimikamarin toimesta annetut tilat	181
Vuokraoikeuden pitentäminen	182
” siirto	188
Vuokraolot, kysymys tilastollisen tutkimuksen toimittamisesta niistä	161
Vuokrarahoja venäläiseen sotaväkeen kuuluville henkilöille	335
Vuokrasopimukset, Rahatoimikamarin tekemät tilapäiset	183
Vuokrat kunnan työväenasunnoista 1909 vuoden tulosäännön mukaan	157
Vuokraus, kaupunginmaan	12
Vuokravälikirjojen kaava Vallilan aluetta varten	7
Vuosirahansääntö, muutettu, Raastuvanoikeuden ja Maistraatin	72
” Poliisilaitoksen	109
” uusi, Marian sairaalan	93, 98
” ” Rahatoimikonttorin	75, 146
” ” Vesijohtokonttorin	83
” katso myös Meno- ja tulosääntö.	
Vähittäismyynti, väkijuomain, anomus sen monopolin haltuun ottamisesta	164
” ” oikeuksien myöntäminen siihen	170
” ” ” siirtämistä koskevien välikirjojen kaavat	168
” ” ” sen järjestely	166
Vähävaraisten asuntoja varten anottu tontti	32
Väkijuoma-asiain valmistusvaliokunnan vaali	164
Väkijuomain anniskelu- ja vähittäismyyntioikeuksien siirtämistä koskevien välikirjojen kaavat	168
” anniskeluoikeuksien myöntäminen	166, 171
” vähittäismyyntioikeuksien myöntäminen	166, 170
Väkijuomamonopolin haltuun ottaminen	164
” sovintolautakunnan jäsenten vaali	166

Välikirjojen kaavat, väkijuomain anniskelu- ja vähittäismyyntioikeuksien siirtämistä koskevien	168
” ” katso myös Vuokravälikirjojen kaava.	
Wänthär, J., kaasutehtaan työmies, hänelle myönnetty avustus	142
Y hdistyksiä, raittius-, niille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	138, 139
Yhdistys Arbetets Vänner, sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
” Bertha-Marian koti, Paulig puolisoiden lahjoituksen luovuttaminen sille . .	130
” Helsingin Kansanopistoseura, Anniskeluyhtiön voittovaroista sille myönnetty määräraha	134, 138
” ” Uimaseura, Merisataman uimalaitoksen luovuttaminen sille	38
” ” ” sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	139
” hyväntekeväisyyden järjestämiseksi, sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
” ” ” ” myönnetty määräraha hätäaputoiden toimeenpanemista varten	140
” lastenhoidon edistämiseksi, sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
” Oma koti, sen anomus maksuttomasta tontista	32
” Puita köyhille, sille myönnetty avustus	133, 134
” Ruokaa Helsingin köyhille kansakoulunoppilaille, sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	136
” Sokeain ystävät, sille Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Yhdysraiteen laskeminen Katajanokalle	63, 270
Yhteenrakentaminen, tonttien, siitä annetut lausunnot	36
Yhteiset piha-alueet Töölön kaupunginosissa	5
Yleinen makkien puhtaanapito	268
Yleisessä varastossa tullatut tavarat	208
Yleiset paikat, Rakennuskonttorin niillä suorittamat työt	260
” ” 1909 vuoden menosääntöön niitä varten otetut määrarahat	68
” rasitukset, kaupungille kuuluvat, niitä varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrarahat	153
” työt, niitä varten 1909 vuoden menosääntöön otetut määrarahat	66
Ylilääkäriinvirka Marian sairaalan kirurgisella osastolla	107
Yliopisto, K. Aleksanterin-, sen omistusoikeus Kasvitieteellisen puutarhan alueeseen .	22
” ” ” ” ” Tähtitieteellisen observatoorin alueeseen	21
Ylioppilasosakunnat, pohjalaiset, tontin luovuttaminen niille	28
Ylöskantoprosentit, satamakapteenille ja satamakonttorinkirjanpitäjälle tulevat	199
Yömaja, Sörnäsissä oleva miesten, sitä varten Pelastusarmeijalle Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	137
Z illiacus, Allan, Terveydellisten tutkimusten laboratorin johtaja, hänelle myönnetty ero toimestaan	103
Ä ggelbyn kartanon kartoittaminen	146
” ” käyttö	15
” ” osto	13, 144, 158
” ” ostoa varten otettu laina	85
Äggelby, katso myös Oulunkylä.	
Ählqvist, K. K., varastonhoitajanleski, hänelle myönnetty eläke	141
Ävist, J., kirvesmies, hänelle myönnetty eläke	142

Ärt, Alex., hänen rahastonsa käyttö	278
Öhman, E., kunnallispuhemies, kuollut	73
” ” puhe hänen muistokseen	163
Öhrnberg, Ida, aktuaari, assessorinleski, hänelle myönnetty eläke	142
” O., hänen testamenttinsa	126

Oikaistavia.

Siv. 15, rivi	10	ylh. on: <i>ei kuitenkaan kymmentä vuotta pitemmälle ajalle; lue: osaksi kymmeneksi, osaksi kahdeksikymmeneksi viideksi vuodeksi.</i>
” 17 ”	3	alh. on: <i>alinan; lue: lainan.</i>
” 26 ”	16	” on: <i>Kunnallisten työväenasuntojen; lue: Kunnan työväenasuntojen.</i>
” 42 ”	10	ylh. on: <i>F. Scholinille; lue: F. Scholinille.</i>
” ”	12—13	alh. on: <i>entiselle vuokraajalle, Kiialan Osakeyhtiölle kauppaa ja teollisuutta varten; lue: halukkaalle henkilölle.</i>
” 43 ”	18	ylh. on: <i>Otto Strömbergille; lue: Otto Strömbergille.</i>
” 73 ”	9—10	” on: <i>kunnallineuvosmies; lue: kunnallisneuvosmies.</i>
” 181 ”	1	alh. on: <i>hnhтік.; lue: huhtik.</i>
” 337, taulukonpäässä		on: <i>virkaHuonieta; lue: virkaHuoneita.</i>
